

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞAİR AHMED'İN MEVLİD ADLI YAZMA ESERİ
[İNCELEME-TENKİTLİ METİN]

Sümeyye YILDIRIM

2501180442

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ Reyhan ÇORAK

İSTANBUL - 2021

ÖZ

ŞAİR AHMED’İN MEVLİD ADLI YAZMA ESERİ

[İNCELEME-TENKİTLİ METİN]

SÜMEYYE YILDIRIM

Elinizdeki tez çalışması, mevlid türünün tarihi seyri ile İnebey Yazma ve Basma Eserler Kütüphanesi Genel 502 numarada kayıtlı, Ahmed’e ait “Mevlid” isimli eserin üç nüsha daha ile karşılaştırılarak verilen transkripsiyonlu tam metnini ve incelemesini ihtiva etmektedir. Nüshaların hangisinin müellif nüshası olduğu konusunda kesin bir bilgi olmadığı gibi bazı nüshaların müstensihleri hakkında da kesin bir bilgi yoktur. Ancak nüshaları inceleyerek müellif hakkındaki birçok bilgiye ulaşılması mümkündür.

Çalışma, giriş ve dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde çalışmanın amacı, yöntemi ve önemi ifade edilmiştir. Birinci bölümde mevlide ilişkin hususlar; mevlid geleneği, edebi tür olarak mevlid, mevlidin bölümleri, mevlid metinleri ve musikî, mevlid metinleri başlıkları çerçevesinde incelenmiştir. İkinci bölümde müellife ilişkin hususlar; hayatı ve eserleri başlıkları çerçevesinde incelenmiştir. Üçüncü bölümde eser incelemesine ilişkin hususlar; Mevlid’in yazılış sebebi, şekil özellikleri, dil özellikleri, muhteva özellikleri çerçevesinde incelenmiştir. Dördüncü bölüm ise nüshaların tavsifi, ana nüsha seçimi, metnin tesisinde takip edilen metot, transkripsiyon sistemi ve tenkitli metin başlıklarını ihtiva etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk-İslam Edebiyatı, Mevlid, Ahmed, Mevlidü’n-Nebî.

ABSTRACT

POET AHMED’S MANUSCRIPT WORK NAMED *MAWLID*

[ANALYSIS- CRITICAL TEXT]

SUMEYYE YILDIRIM

The study in your hand includes the historical course of the mawlid type and the transcribed full text and analysis of Ahmed's work named "Mevlid", which is registered in İnebey Manuscript and Printed Works Library General number 502, by comparing it with three more copies. We do not have any information about which of the copies were written by the poet Ahmed himself, and we do not have any information about their copyists. However, by examining the copies, it is possible to reach a lot of information about the author.

Our study consists of an introduction and four parts. In the introduction part, the purpose, method and importance of our research are stated. In the first part, matters related to the mawlid; mawlid tradition, as a literary genre, mawlid, parts of mawlid, mawlid texts and music, mawlid texts are examined within the framework of the titles. In the second part, the issues related to the author; his life and works were examined within the framework of the titles. In the third part, the issues related to the work analysis; the reason why “Mawlid” was written, its shape features, language features, and content features are examined. The fourth chapter includes the description of the copies, the choosing of the master copy, the method followed in the creation of the text, the transcription system and the titles of the critical text.

Keywords: Turkish and Islamic Literature, Mawlid, Ahmed, Mawlid al-Nabi.

ÖNSÖZ

Türk-İslam Edebiyatı'nın temel alanlarından biri olan mevlid türü gerek edebiyat gerekse halk çevrelerinden ihtimam gören alanlarındandır. Her toplumda olduğu gibi edebiyat literatürünün gelişimini bizzat etkileyen dini olayların yansımalarını mevlid alanında da gözlemlemek mümkündür. Bu anlamda içerisinde birçok edebi türden bir parça ihtiva eden mevlid türünde rivâyetler, dini-tarihi olaylar, kıssalar yer almaktadır. Bunun yanında bu eserler, edebî metnin ait olduğu dönemin dil ve üslup özelliklerini yansıtarak kaleme alınmışlardır.

XV. yüzyılda kaleme alınan ve geniş kitlelere ulaşmış olan “Vesîletü'n-Necât”ın liderlik ettiği mevlid alanında daha birçok önemli eser kaleme alınmıştır. Bu eserlerden biri de Ahmed adlı müellife ait “Mevlid”dir. Günümüze ulaşan bilgilere bakıldığında şâir Ahmed hakkında yapılan araştırmaların eseri üzerinden temellendirildiği görülmektedir. Türk-İslam Edebiyatı araştırmacılarının çalışmalarına bakıldığında ise eser ile ilgili önemli ön bilgilere rastlanmaktadır. Bu çalışma, şair Ahmed ile eseri “Mevlid” arasındaki ilişkiyi ortaya koyarken eserin tam metnini ihtiva ettiği için önem arz etmektedir.

Çalışmamıza kaynak olan İnebey Yazma ve Basma Eserler Kütüphanesi Genel 502 numarada “Mevlid” ismiyle kayıtlı yazmanın Ahmed’e ait olduğu bibliyografik olarak da sabittir. Çalışmanın ileriki bölümlerinde de inceleneceği gibi yazmanın bazı beyitlerinde “Ahmed” ismi zikredilerek dua edilmesi eserin müellifinin Ahmed olduğunu destekler niteliktedir. Dört ana bölümden meydana gelen çalışmamızda konular, genelden özele doğru başlıklandırılmıştır. Mesnevi nazım şekliyle kaleme alınan manzum eserin kendine has özellikleri, “Vesîletü'n-Necât” ile arasında bulunan benzerlikler-farklılıklar, beyitlerde de geçen önemli başvuru kaynakları eserin değerini artırmaktadır.

Yüksek lisans eğitimimin başından bu yana ilgilerini ve yardımlarını benden esirgemeyen, tez çalışmam boyunca eser ile ilgili yardıma ihtiyaç duyduğum tüm noktalarda yakından ilgilenererek bana yol gösteren kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Reyhan ÇORAK’a ve Dr. Kübra CEYLAN hocama teşekkürlerimi takdim ederim.

Sümeyye YILDIRIM

İstanbul, 2021

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	II
ABSTRACT.....	III
ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
TABLO LİSTESİ.....	IX
FOTOĞRAFLAR.....	XII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MEVLİD TÜRÜNE İLİŞKİN HUSUSLAR

1.1. Mevlid Geleneği.....	3
1.1.1. Mevlid Kavramı.....	3
1.1.2. Ortaya Çıkışı ve Gelişimi.....	5
1.1.3. Yazılma Nedenleri.....	9
1.1.4. Okunma Nedenleri.....	10
1.2. Edebi Tür Olarak Mevlid.....	11
1.2.1. Nazım Şekli.....	11
1.2.2. Vezni.....	12
1.2.3. Tür Özellikleri.....	12
1.3. Mevlidin Bölümleri.....	16
1.4. Mevlid Metinleri İle Musiki.....	16
1.5. Mevlid Metinleri.....	17
1.5.1. Türkçe Mevlid Metinleri.....	18
1.5.1.1. Bilinen Türkçe Mevlid Metinleri.....	20
1.5.1.2. Literatürde Bulunmayan Mevlid Metinleri.....	24
1.5.2. Kendisine Mevlid Atfedilen Şâirler.....	25
1.5.3. Muhtelif Yayınlarda Kendisine Mevlid Atfedilen Şâirler.....	26
1.5.3.1. Kütüphane Kataloglarında Kendisine Mevlid Atfedilen Şâirler.....	26

İKİNCİ BÖLÜM
MÜELLİFE İLİŞKİN HUSUSLAR

2.1. Hayatı.....	27
2.2. Eseri.....	33

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ESER İNCELEMESİNE İLİŞKİN HUSUSLAR

3.1. Mevlid'in Yazılış Sebebi.....	34
3.2. Şekil Özellikleri.....	34
3.2.1. Vezin.....	35
3.2.2. Kafiye.....	41
3.2.3. İmla Hususiyetleri.....	45
3.3. Dil Özellikleri.....	48
3.4. Muhteva Özellikleri.....	55
3.4.1. Ayet Ve Hadîsler.....	55
3.4.2. Eserin Kaynakları.....	59
3.4.2.1. Eserler.....	59
3.4.2.2. Kişiler.....	66
3.4.3. Eserin Bölümleri.....	69
3.4.3.1. Tevhîd ve Münacaat (1-1057)	69
3.4.3.1.1. Hz. Meryem ve Hz. İsâ Kıssası.....	70
3.4.3.1.2. Sultan Bayezid Kıssası.....	70
3.4.3.1.3. Hüthüt Kıssası.....	70
3.4.3.1.4. Zerdüş Kıssası.....	70
3.4.3.1.5. Karga ve Hüthüt Kıssası.....	71
3.4.3.1.6. Yahudi Komşu Kıssası.....	71
3.4.3.1.7. Bir Filori Kıssası.....	71
3.4.3.1.8. Hz. Peygamber (a.s.)'in Mucizeleri.....	72
3.4.3.1.8.1. Yol.....	72
3.4.3.1.8.2. Taş.....	72

3.4.3.1.8.3.	Göz.....	72
3.4.3.1.8.4.	Hamile Kadın.....	73
3.4.3.1.8.5.	Bebek ve Annesi.....	73
3.4.3.2.	Nûr-ı Muhammedî (1058-1304).....	74
3.4.3.2.1.	Hiz. Âdem'in Yaratılması.....	74
3.4.3.2.2.	Hulefâ-yı Râşidîn ve Diğer Önemli Zatlar.....	74
3.4.3.3.	Veladet (1305-2193).....	75
3.4.3.3.1.	Hiz. Abdülmuttalib'in Rüyası.....	76
3.4.3.3.2.	Hiz. Abdullah'ın Doğumu.....	76
3.4.3.3.3.	Hiz. Abdullah'ın Evliliği ve Hiz. Âmine'nin Gebeliği.....	76
3.4.3.3.4.	Hiz. Peygamber (a.s.)'in Doğumu.....	77
3.4.3.3.5.	“Merhaba” Bahri.....	77
3.4.3.3.6.	Doğum Anı.....	81
3.4.3.3.7.	İki Yüz Yıl Yaşayan İnsan Kıssası.....	81
3.4.3.3.8.	Tevhîd Mührünün Vurulması.....	82
3.4.3.3.9.	Dedesinin Hiz. Peygamber (a.s.)'i Görmesi.....	82
3.4.3.3.10.	Hiz. Halime'nin Rüyası ve Süt Nine Olması.....	83
3.4.3.3.11.	Deve, Koyun ve Yağmur Hadisesi.....	84
3.4.3.3.12.	Hiz. Peygamber (a.s.)'in Koyun Gütmeye Gitmesi.....	85
3.4.3.3.13.	Hiz. Hatîce ile Evlenmesi.....	86
3.4.3.4.	Risâlet (2194-2238).....	86
3.4.3.5.	Mi'râc (2240-2611).....	87
3.4.3.5.1.	Mi'râc-ı Sûrî ve Mi'râc-ı Mânevî.....	88
3.4.3.6.	Vefât (2612-4182).....	89
3.4.3.6.1.	Hiz. Peygamber (a.s.)'in Vaazı.....	89
3.4.3.6.2.	Hiz. Peygamber (a.s.)'in Mehdî (a.s.)'yi Müjdelemesi.....	89
3.4.3.6.3.	Hiz. Ebû Bekîr'in İmam Olması.....	90
3.4.3.6.4.	Hiz. Peygamber (a.s.)'in Vasiyeti.....	91

3.4.3.6.5. Hz. Peygamber (a.s.)’in Vefâtı ve Defni.....	91
3.4.3.6.6. Azat Edilmek İsteyen Arap Kıssası (Gazel).....	93
3.4.3.6.7. Hz. Fâtıma’nın Vefâtı.....	93
3.4.3.7. Mersiye (4183-4200).....	93
3.4.3.8. Hâtime (4201-4260).....	94

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ŞAİR AHMED’İN MEVLİD ADLI YAZMA ESERİNİN TENKİTLİ METNİ

4.1. Nüshaların Tavsifi.....	94
4.2. Ana Nüsha Seçimi.....	102
4.3. Metnin Tesisinde Takip Edilen Metot.....	102
4.4. Transkripsiyon Sistemi.....	106
4.5. Tenkitli Metin.....	107
SONUÇ	771
KAYNAKÇA	774

TABLO LİSTESİ

KÜTÜPHANE	KOLEKSİYON	ESER ADI	MÜELLİF MÜSTENSİH	DEMİRBAŞ
Beyazıt Devlet Kütüphanesi	Veliyüddin	Mevlidü'n-Nebi	Kasiri	1693
İnebey Yazma ve Basma Eserler Ktp.	Genel	El-Mevlid	Ahmed	502
AÜ DTCF Kütüphanesi	İsmail Saib-I	İrşad	Kerîmî	4574
Edirne Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi		İrşad	Edirneli Şeyh Abdülkerim Gülşeni	783
Edirne Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi		Mevlid-i Şerif Manzumesi	Edirneli Şeyh Abdülkerim Gülşeni	783
İstanbul Üni. Merkez Kütüphanesi	T.Y.	Mevlidü'n-Nebî Aleyhi's-selam	Ahmed	TY 2314
Köprülü Kütüphanesi	Fazıl Ahmed Paşa	İrşad	Kerîmî	TY 1620/1
Köprülü Kütüphanesi	Fazıl Ahmed Paşa	Risale-i İrşad	Abdülkerim b. Sinan	TY 1620/1
Milli Kütüphane	Milli Kütüphane Yazmalar	İrşad	Kerîmî Çelebi	Yz A 2493
Milli Kütüphane	Milli Kütüphane Yazmalar	Mevlid-i Şerif	Kerîmî	Yz A 4109
Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Kadızzade Burhaneddin Efendi	Mevlid-i Şerif	Şaban Kami Efendi El-Amidi	00146/001
Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Kadızzade Burhaneddin Efendi	Mevlidü'n-Nebi	Kartepeli Hüseyin b. Mustafa El-Aydini	00146/001
Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Kadızzade Burhaneddin Efendi	Mevlid-i İrfaniyye	Şaban Kami Efendi El-Amidi	00146/004

Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Kadızzade Burhaneddin Efendi	Mevlidü'n-Nebi	Mehmed Emin	00146/004
Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Esad Efendi	İrşad		03723/005
Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Esad Efendi	Mevlid-i Dervîş Mehmed	Dervîş Mehmed	03723/005
Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Şehid Ali Paşa	Şerhu'l-Vikaye	Tacüşşeria-Es-Sani Ubeydullah b. Mes'ud	00883
Süleymaniye Yaz. Es. Ktp.	Şehid Ali Paşa	Mevlid	Dervîş Ahmed	01956
Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Kasidecizade Süleyman Sırrı Efendi	Tarz-ı Cedid Menkıbe-i Mevlid-i Fahri'l-Enam	İbrahim Rafet El-Diyarbakiri	00392
Süleymaniye Yaz. Es. Ktp.	Yazma Bağışlar (Hacı Selimağa Kütüphanesi)	Mevlid	Ahmed	00112 (1642)

s. 95-96.

NÜSHA	TARİH	NÜSHA	VARAK
Ü nüshası	873/1468	İ nüshası	129
S nüshası	936/1529	Ü nüshası	103
İ nüshası	1000/1591	Ş nüshası	92
Ş nüshası	1057/1648	S nüshası	69

s.102.

ا (ö)	a, ā	ط	t
ا (ö)	a, e, ı, i, u, ü	ظ	ž
ب	b, p	ع	ó
پ	p	غ	ğ

ت	t	ف	f
ث	ṡ	ق	ķ
ج	c, ċ	ك	k, g, (ñ)
ح	ĥ	ڭ	ñ
خ	ħ	گ	g
د	d	ل	l
ذ	ẓ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ى	ı, i, ĩ, y
ص	ś	ء	ó
ض	ž, đ		

s.106.

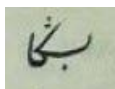
FOTOĞRAFLAR

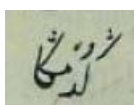
i s. 42

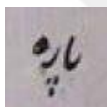
i s. 42

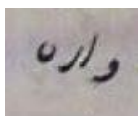
i s. 42

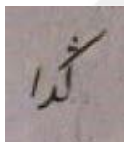
i s. 42

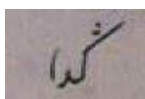
i s. 43

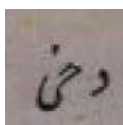
i s. 43

i s. 43

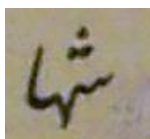
i s. 43

i s. 43

i s. 43

i s. 44

پادشا

i s. 44

خانبه

i s. 44

انیه

i s. 44

شها

i s. 44

پادشا

i s. 44

عصا

i s. 44

پادشا

i s. 45

ا

i s. 46

ویدگرس

i s. 46

گوردورن

i s. 46

کتذیرآنی

i s. 46

حیداول

i s. 47

طعام

i s. 47

نذر بولد اول

i s. 47

خلعتی

i s. 47

ایمالین

i s. 47

موضعیته

i s. 47

دفعه

i s. 47

قنده پین اس یانکارم مصطفا
قنده پین اس آقام مصطفا
قنده پین اس ما هتاج مصطفا
قنده سن اس غلب روم مصطفا

i s. 47

لکمه

i s. 47

عشمان

i s. 47

احرا عین

i s. 47

مصطفیٰ

i s. 47

المزین

i s. 47

مستقیم

i s. 53

گردون

i s. 53

گوز کوهی

i s. 53

گروش

i s. 53

برآذر

Ü s. 54

دیندار

Ü s. 54

خذا

Ü s. 54

جذا

Ü s. 54

مفصوب و حیم

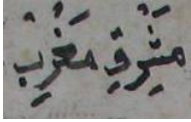
S s. 55

طی مکان بسط زمان

§ s. 55

شاهین

§ s. 55

§ s. 55

KISALTMALAR LİSTESİ

ae.	aynı eser
age.	adı geçen eser
agm.	adı geçen makale
agmd.	adı geçen madde
agt.	adı geçen tez
a.s.	aleyhi's-selam
at.	aynı tez
bk.	bakınız
bs.	basım
bsk.	baskı
C	cilt
c.c.	celle celalühu
çev.	çeviren
DİA	Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
ed.	editör
haz.	hazırlayan
hz.	hazret-i
İ	İnebey Nüshası
No.	numara
öl.	ölüm/ölüm tarihi
r.a.	radıyallahu anh
s.	sayfa
S	Süleymaniye Nüshası
Ş	Şehit Ali Paşa Nüshası
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
Ü	İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Nüshası
vb.	ve benzeri
yaz.	yazılış tarihi

GİRİŞ

A. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ VE AMACI

Türk-İslam edebiyatı alanında önemli bir yeri dolduran mevlid eserlerinin başında Süleyman Çelebî'nin Vesîletü'n-Necât adlı eseri gelmektedir. Bu nedenle sonrasında yazılan mevlid eserleri Vesîletü'n-Necât'tan bir iz taşımaktadır. Aynı özelliklere sahip eserlerden biri de şâir Ahmed'in "Mevlid" adlı eseridir. Hakkında fazla bir bilgi sahibi olamadığımız şâir Ahmed ve eseri hakkında yapılan müstakil çalışmalar çok eski tarihli olmasından ve bu bilgilerin çoğunlukla eser temelli olmasından dolayı yeni bir çalışma yapılması bilgilerin tazelenmesi ve derlenmesi açısından önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın gerek müellif gerek eseri hakkında farklı çalışmalar ve kişiler vasıtasıyla aktarılan bilgilerin objektif bir şekilde derlenip toparlanması, mevzuubahis eserin nüshalarının karşılaştırılarak tam metin haline getirilmesi, eserin kendine has özelliklerini ortaya koyulması, mevlid alanının en bilinen eseri olan "Vesîletü'n-Necât" ile arasındaki önemli farklılıkların benzerliklerin tespit edilmesi ve literatüre kazandırılması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

B. ÇALIŞMADA TAKİP EDİLEN YOL VE KAYNAKLAR

Çalışmamızda, mevzuubahis eserin dört nüshasının transkripsiyonlu metni aralarında karşılaştırma yapılarak birleştirilmiş ve tam metin haline getirilmiş; nüshalar arasındaki farklılıklar, ana nüshadaki iktibaslar ve telmihler hakkında bilgi verilmiştir.

Transkripsiyon simgeleri için "TR Times New Roman" fontu kullanılarak metinde Arapça ve Farsça kelimelerin imlasında İsmail Ünver'in "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" adlı makalesi esas alınmıştır. Metinde imlası yanlış olan veya yanlış yazılan kelimeler dipnotlarda gösterilmiştir. Tezin diğer kısımlarının imla konusunda ise büyük ölçüde Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu'na uyulmuştur. Arapça, Farsça yazılan iktibaslar ve beyitlere orijinal haliyle yer verilmiştir.

Eserde yer alan ayet ve hadîsler orijinal haliyle; Türkçe beyitlerde geçen Arapça ve Farsça ibareler transkripsiyon yapılarak verilmiş ve her ikisinin de Türkçe çevirileri dipnotlarda verilmiştir. Bütün iktibas ve telmihlerin kaynakları ulaşılabildiği ölçüde dipnotlarda gösterilmiştir. Ayet mealleri için Diyanet İşleri Başkanlığı'nın <https://kuran.diyanet.gov.tr/>

zerindeki mealinden faydalanılmıştır. Dipnotlardaki ayet mealleri, ayetin kendisi ile birlikte verilmiştir. Beyitlerde müellif tarafından belirtilen kaynaklar ve kişiler hakkındaki önbilgi dipnotlarda; ayrıntılı bilgi ise inceleme bölümünde verilmiştir. Bu bilgiler verilirken <https://islamansiklopedisi.org.tr> baēlantısı aracılıēıyla Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nden yararlanılmıştır.

Kelimelerin doēru okunuşları konusunda Kubbealtı Lgati (<http://www.lugatim.com>), Tarama Szlē, Vajehyab Farsça-Türkçe Sözlük (<https://www.vajehyab.com>), Tevakku Arapça-Türkçe Sözlük (<https://www.tevakku.com>) kullanılmıştır.

C. ÇALIşMANIN SINIRLARI

Mevlid eserlerinin tarih süreci ile ilgili yapılan birçok çalışmada yer verilen bilgilerde tekrara düşmemek için inceleme bölümündeki başlıklar fazla detaylandırılmamaya çalışılmıştır. şir ve eseri hakkında yapılan çalışmaların erişilebilir olanların hemen hemen hepsinden yararlanılmış; erişilemeyenlerin ise yalnızca adı zikredilmiştir. şirin hayatı ve şahsiyeti hakkındaki bilgiler ile eser ile ilgili farklı aılardan farklı yorumlarla verilen bilgiler birleştirilerek elimizdeki dört nüshasından yola çıkılarak eserin transkripsiyonlu tam metnini okuyucuya sunulmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MEVLİD TÜRÜNE İLİŞKİN HUSUSLAR

1.1. Mevlid Geleneği

1.1.1. Mevlid Kavramı

Arapça zaman ve mekân adı olarak ve birinin doğum zamanı olarak geçen “mevlid” kelimesi Türkçede hala aynı anlamda kullanılmaktadır. İslam toplumlarında özellikle Hz. Peygamber (a.s.)’in doğum zamanını ifade etmek için kullanılmıştır. Mevlid kelimesi zamanla Hz. Peygamber (a.s.) ile ilgili Hz. Peygamber (a.s.)’in doğumuna ilişkin farklı manalar kazanmıştır.¹

“Arapça “velede” kökünden türetilen “mevlid” kelimesi mimli mastar haliyle “doğma, vilâdet; doğurma”, mef’îl bâbında ism-i zaman veya ism-i mekân haliyle “doğum yeri”, “doğum zamanı” ve “birinin doğum günü” anlamlarına gelmektedir. Çoğul hali “mevâlid” ve “mevâlid”dir.

Bir kimsenin, bilhassa Hz. Peygamber (a.s.)’in doğum günü vesilesiyle düzenlenen anma merasimi de zamanla “mevlid” olarak anılmaya başlanmıştır. Mevlid aynı zamanda “hey’et ilmi”nde bir çocuk doğduğu zaman yıldızların bulunduğu durum anlamındadır. Arapçada “mevlid” kelimesi “doğum, ölüm yıldönümü, bir hastalıktan kurtulma, bir seyahatten dönüş” vb. anlamlarında da kullanılmıştır.”²

Ebu’l-Hüseyn Muhammed b. Cübeyr’in rivâyetiyle Hârûnû’r-Reşîd’in annesi Hayzuran, Hz. Peygamber (a.s.)’in doğduğu evi mescid haline getirdikten sonra O’nun doğduğunda düştüğü yeri gümüşle kaplatmış evin bulunduğu sokağa Sokaku’l-Mevlid denilip genişletildikten sonra bu ev ziyaret yeri haline gelmiştir. Bu dönemden sonra ev “mevlid” şeklinde anılmaya başlanmış ve böylece “mevlid” kelimesi Hz. Peygamber (a.s.)’in doğum yeri anlamını da kazanmıştır.³ Bu doğrultuda “mevlidü’n-Nebî” veya “mevlid-i Peygamber” tamlaması kullanıldığı bağlama göre Hz. Peygamber (a.s.)’in doğumunu, doğum zamanını ve doğduğu evi ifade eder hale gelmiştir.⁴

¹ Necla Pekolcay, **Mevlid; (Vesiletü’n-Necât) Süleyman Çelebi**, 6. bs., Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., 2018, s. 1.

² M. Fatih Köksal, **Mevlid-Nâme**, 1. bs., Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., 2011, s. 20.

³ Pekolcay, **age.**, s. 1-2.

⁴ Ahmet Ateş, **Süleymân Çelebi; Vesiletü’n-Necât Mevlid**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1954, s. 1.

Hız. Peygamber (a.s.) için özel olarak kullanılan “mevlid” kelimesi bir süre sonra başka kişiler için de kullanılmıştır. Hız. Peygamber (a.s.)’in ailesinin başında geldiği bu kişilerin arasında Hız. Ali, Hız. Fâtıma, Hız. Hasan, Hız. Hüseyin bulunmaktadır. Bu kullanımlar “Mevlidu ‘Ali”, “Mevlidu Fâtıma”, “Mevlidu’l Hasan ve’l-Huseyn”, “Mevlîd-i Ehl-i Beyt” şeklindeyken sahabenin ileri gelenlerine nispetle “Mevlidu Ömer” gibi kullanışlar da bulunmaktadır.⁵

Bunlara ek olarak mevlid, bir çocuk doğduğu zaman “yıldızların içinde bulunduğu durum” yani çocuğun talihi anlamında; bir evliya veya şeyh için verilen ziyafet ve şenlikler için de kullanılmaktadır. Türkiye’deki “mevlid okutma” Araplar’da da doğum veya ölüm yıldönümü, bir hastalıktan kurtulma, yolculuk dönüşü gibi nedenlerle yapılan toplantı ve eğlenceler için de kullanılmaktadır.⁶

Bu bilgiler ışığında konuyu özetleyecek olursak mevlid kelimesi;⁷

- a. Arapçada zaman ismi olarak ve herhangi birinin doğum zamanını ifade etmek için kullanılır.
- b. Mekân ismi olarak kullanıldığında özellikle Mevlîdü’n-Nebî kelimesinin karşılığına denk gelir.
- c. Herhangi birinin özellikle Hız. Peygamber (a.s.)’in doğumunu ifade etmek için kullanılır.
- d. Herhangi birinin özellikle Hız. Peygamber (a.s.)’in doğumunu anma bayramını ifade etmek için kullanılır.
- e. Hız. Peygamber (a.s.)’in doğum menkıbesi anlamında kullanılır.

f. Mevlid bayramlarında okunan mevlid metinleri zamanla diğer bayramlarda da okunmaya başlanmış ve böylece mevlid kelimesinin anlamı daha da genişleyerek bayram ve bayram ziyafeti için kullanılmaya başlanmıştır.

Yaygın olarak “mevlûd” şeklinde telaffuz edilen “mevlid” kelimesi doğum anlamına gelirken “mevlûd” kelimesi yeni doğan çocuk ve doğum yeri anlamına gelmektedir. Bu durum

⁵ Selami Bakırcı, **Mevlid Doğuşu ve Gelişmesi**, İstanbul, Akademik Araştırmalar Yay., 2003, s. 3.

⁶ Ateş, **age.**, s. 3.

⁷ Necla Pekolcay, **Türkçe Mevlid Metinleri**, (Doktora Tezi), İstanbul, 1950, s. 1-2. (çevrimiçi): <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/01821.pdf> 14.03.2021 tarihinde erişildi.

matbu ve el yazması bazı eserlerde de aynı şekildedir. Eserlerin kütüphane kayıtlarına bakıldığında ise çoğunun “mevlûd” kelimesi ile kataloglandığı görülmektedir.⁸ Kelimenin halk arasında “mevlûd” olarak kullanılmasında bir sakınca yokken resmi ve akademik kayıtlara “mevlûd” olarak geçmesi imla hatası olarak nitelendirilmelidir.

1.1.2. Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Hız. Peygamber (a.s.)’in doğumu ile Mekke ve Medine’deki kıtlık ve darlığın yerini bolluk ve berekete bıraktığı rivâyet edilir. Bu iki olay arasında kurulan ilişkiden dolayı o dönemden beri Hız. Peygamber (a.s.)’in doğduğu gün kimi Müslümanlar tarafından ibadet ve dua ederek kimi Müslümanlar tarafından ziyafetler düzenlenerek yâd edilmektedir. Bugün Müslüman ülkelerde düzenlenen mevlid kutlamalarının temeli Hız. Peygamber (a.s.)’e dayandırılmaktadır. Nitekim Hız. Peygamber (a.s.), pazartesi orucu ile ilgili “Pazartesi hem doğduğum gündür hem de üzerime nübüvvetin indirildiği gündür.” buyurmuştur. Bu hadîs-i şerîfe göre Hız. Peygamber (a.s.) doğduğu pazartesi gününü oruç tutarak kutlamaktaydı. Burada bahsi geçen kutlama bugünkü anlamından bağımsız bir şekilde sâlih amel işlemeyi temsil etmektedir.⁹

Hız. Peygamber (a.s.)’in methini içeren ilk eserler O hayatta iken kaleme alınmıştır. Arap edebiyatının İslamiyet sonrası ilk eserleri olarak kabul edilen bu eserlerin müellifleri Abdullah b. Revâhâ (öl. 629), Ka’b b. Zühayr (öl. 645) ve Hassan b. Sâbit’tir (öl. 674).¹⁰ “Mevlid” olarak değerlendirilebilecek eserlere ise IX. yüzyıldan itibaren rastlanmaktadır.¹¹ Ancak Hız. Peygamber (a.s.)’in doğum günü nedeniyle resmi bir kutlama veya toplantı yaptığı/yaptırdığı ile ilgili bir bilgi kaynaklarda mevcut değildir. Takip eden Hulefâ-yı Râşidin, Emevîler ve ilk Abbasîler döneminde de Hız. Peygamber (a.s.)’in doğum günü vesilesiyle düzenlenen herhangi resmi bir kutlama veya toplantı ile ilgili bir bilgi mevcut değildir.¹²

İslam tarihinde Hız. Peygamber (a.s.)’in doğum günü nedeniyle yapılan ilk kutlamaya Mısır’daki Fâtımîler döneminde rastlanmaktadır.¹³ Fâtımîler tarafından Şia etkisiyle yalnızca saray ve çevresinde düzenlenen bu mevlid kutlamaları Hız. Ali, Hız. Fâtıma ve o dönemki hâlife için de düzenlenmekteydi.¹⁴ Dolayısıyla bu kutlamaların, bugünkü “mevlid” geleneği

⁸ Köksal, *age.*, s. 21.

⁹ Şule Bayraktar, Hocazâde Muhammed Râsim Hikmet Efendi’nin Tuhfetü’l-Âşıkîn Hediyeetü’l Ma’sûkîn Adlı Mevlid Şerhi (1^a-83^a), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2015, s. 2-3.

¹⁰ Üzeyir Aslan, “Fetihten Sonra Yazılmış Türkçe İlk Mevlid-i Manevî: Kerîmî’nin İrşâd’ı”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, C: II, No: 2, 2009, s. 20.

¹¹ Anne Marie Shimmel, *Hız. Muhammed*, Profil Yay., İstanbul, 2008, s. 142; Aslan, *ae.*

¹² Ateş, *age.*, s. 3.

¹³ *Ae.*, s. 3.

¹⁴ Corci Zeydan, *İslam Medeniyeti Tarihi*, çev.: Zeki Megamiz, C: V, İstanbul, Üçdal Yay., 1914, s. 251.

anlayışıyla ne derece nitelenebileceği üzerine düşünmekte fayda vardır. Fâtımîler döneminde başladığı belirtilen bu kutlamalar yerini IX. yüzyılda Bağdat yakınlarında halkın düzenlediği, halife ve devlet erkanının da katıldığı mevlid kutlamalarına bırakmıştır.¹⁵

İlk dönemlerde kaleme alınan eserler genellikle “sîre”, “sîret” veya “siyer” türündedir. Bu türdeki eserlerde mevlid içeriğine sahip bölümler olsa da¹⁶ “mevlid” türünün ilk özgün eseri Ebû'l-Ferec İbnü'l-Cevzî'ye (öl. 656/1258) ait “el-‘Arûs veya Mevlidü'n-Nebî” adlı eserdir. İslam coğrafyasında kaleme alınan mevlidlerin birçoğu bu eserden alıntılar ihtiva etmektedir.¹⁷

Mevlid kutlamaları Erbil Atabeyliği döneminde Muzafferüd-dîn Kökböri tarafından sistemleştirilerek bugünkü formuna kavuşturulmuş¹⁸ ve Kökböri, din ve devlet erkânıyla halkın katıldığı mevlid kutlamalarının öncüsü olarak kayıtlara geçmiştir. Kökböri'nin, toplumdaki inanç karmaşasının önüne geçmek ve halkın birlik beraberliğini canlı tutmak için bizzat katıldığı mevlid kutlamaları düzenlediği belirtilmektedir.¹⁹ Yapılan çalışmalara göre bilinen ilk Sünnî mevlid töreni Nureddîn Zengî'nin (öl. 569/1174) tarafından gerçekleştirilmiş ve kendi himayesindeki Molla Ömer (öl. 570/1174) mevlid gecesinde zâviyesini Müslümanlara açarak Hz. Peygamber (a.s.)'in hayatını konu alan “Vesîletü'l-müte'abbidîn fi sîreti's-Seyyidi'l-mürselîn” adlı eseri kaleme almıştır.²⁰

1207 tarihinde²¹ Erbil'e giden Endülüslü hadîs alimi ve tarihçi İbn-i Dihye el-Kelbî, Hz. Peygamber (a.s.)'in doğum gününün kutlandığını görünce bu kutlamalarda okunması için “e't-Tenvîr fi Mevlidi's-Sirâci'l-Münîr” adlı mensur²² eseri yazmış ve Kökböri'ye takdim etmiştir.²³ Önceki yıllarda mevlid eseri kaleme alınmış olmasına rağmen bu eser, kazandığı şöhret nedeniyle İslam dünyasındaki ilk mevlid eseri olarak bilinmektedir.²⁴

¹⁵ H., Necla, “Mevlid”, **İslâm Ansiklopedisi**, C: VIII, İstanbul, MEB Yay., 1993, s. 171-172.

¹⁶ Bahar Akarınar, *Türk Kültüründe Dinî Törenler ve Mevlid Kutlamaları*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Ankara, 1999, s. 177; Nasrin Zabeti Miandoab, *Anadolu Dışında Yazılan Mevlid Metinleri* (Tatar, Özbek) “İnceleme-Metin-Dizin”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Ankara, 2019, s. 46.

¹⁷ Ateş, **age.**, s. 13; Bakırcı, **age.**, s. 70; İsmail Durmuş, “Mevlid: Arap Edebiyatı”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXIX, Ankara, TDV Yay., 2004, s. 480.

¹⁸ Osman Çetin, “Târihte İlk Resmî Mevlid Merâsimleri”, **Uludağ İlahiyat Fakültesi Dergisi**, C: II, No: 1, 1987, s. 75.

¹⁹ Bahar Akarınar, “Vesîletü'n-Necat ve Mevlit Geleneği”, **Türk Edebiyatı Tarihi**, C: I, 2007, s. 639.

²⁰ Bayraktar, **agt.**, s. 4.

²¹ Nuran Çetinkaya, *Tarihi Süreçte Mevlid*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2019, s. 9.

²² Ahmet Hakkı Turabi, **Cami Yazıları**, Ankara, DİB Yay., 2012, s. 175.

²³ Ahmet Özel, “Mevlid”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXIX, Ankara, TDV Yay., 2004, s. 475.

²⁴ Durmuş, **agmd.**, s. 480.

Osmanlı Devleti'nde mevlid kutlamaları Sultan III. Murad döneminde resmîyet kazanmış olsa da öncesinde tarikat adap ve erkânı gereği, dergâh ve tekkelerde düzenlenmekteydi. Nitekim Sultan II. Bayezid döneminden itibaren Kara Mustafa Paşa Dergâhı'nda halka açık büyük mevlid alayları yapılmaktaydı.²⁵ Bunun yanında Hz. Peygamber (a.s.)'in doğumu vesilesiyle tüm minarelerde kandil yakılmasını, camilerde ve mescitlerde mevlid okutulmasını emreden ilk padişah III. Murad olmuştur.²⁶ Yapılan bu kutlamalar 1910 yılından Osmanlı Devleti yıkılana kadar resmi bayram olarak devam etmiştir. 1932 yılında ise Atatürk'ün isteği üzerine Kadir Gecesi, “Vesiletü'n-Necât” Ayasofya Cami'sinden ilk kez canlı radyo yayını ile okutulmuştur.²⁷ Osmanlı Devleti'nden günümüz Türkiye'sine kadar gelen mevlid geleneği bugün, Suudi Arabistan hariç Kuzey Afrika'dan Endonezya'ya kadar uzanan İslam ülkelerinin bazılarında resmi bazılarında gayri resmi olarak kutlanılmaktadır. Türkiye'de Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı'nın düzenlemesiyle 1989 yılından itibaren Hz. Peygamber (a.s.)'in doğum günü her yılın 20-29 Nisan²⁸ günlerinde “Kutlu Doğum Haftası” adı ile kutlanmaktadır.²⁹

Türk-İslam edebiyatında kaleme alınan ilk mevlid eseri genellikle Süleyman Çelebi'nin “Vesiletü'n-Necât” adlı mevlidi olarak bilinse de önceki dönemlerde başka eserler kaleme alınmıştır. Bu anlamda ilk eser olarak Ahmed Fakih'in “Çarhnâme-i Ahmed Fakih der Bîvefâi-i Rûzigâr” adlı eseri gösterilmektedir. Süleyman Çelebi'nin eserinin hâtîme kısmında Çarhnâme'deki ifadelerle benzer ifadeler geçmektedir.³⁰ Ancak “dünyanın fâniliğinden, dünya zevklerine kapılmanın yanlışlığından, kabir azabından ve mahşerden bahsederek ölümü hatırlatan, bu dünyada âhiret için hazırlanmanın gerekliliğini öğütleyen, bunun da kanaat ve alçak gönüllülük içerisinde yaşayıp ibadet etmek ve ahlâkî güzelliklere sahip olmakla sağlanabileceğini açıklayan dinî-sûfiyâne bir eser”³¹ olan Çarhnâme'yi mevlid olarak değerlendirmek pek mümkün görünmemektedir.

Türk edebiyatındaki ilk mevlid eseri konusunda ortak bir görüş birliği olmamakla birlikte bazı araştırmacılar Ahmedî'nin “İskendernâme” (yaz.: 792/1390) adlı eserinin “mevlid”

²⁵ Akarınar, **agm.**, s. 639.

²⁶ Çetinkaya, **agt.**, s. 13.

²⁷ Akarınar, **agm.**, s. 639.

²⁸ Aslıhan Aksu, Keşfi Çelebi ve Mevlid'i (İnceleme-Metin), Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Ordu, 2013, s. 5.

²⁹ Özel, **agmd.**, s. 475.

³⁰ Aksu, **agt.**, s. 7; Duygu Ok, Yahyâ B. Bahşi: Mevlid-i Nebî (İnceleme-Metin), Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), Edirne, 2019, s. 9.

³¹ Osman Fikri Sertkaya, “Ahmed Fakih”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: II, İstanbul, TDV Yay., 1989, s. 66.

kısmını eserin manzum kısımlarını;³² bazı araştırmacılar ise Erzurumlu Kadı Darîr'in "Siyer-i Nebi"sini (yaz.: 790/1388) mevlid metnine benzemesi ve Vesîletü'n-Necât'taki bazı kısımların Darîr'in eserine benzemesi nedeniyle³³ ilk mevlid eseri olarak kabul etmektedir.³⁴

Fatih Köksal bu konudaki görüşünü en açık haliyle şu şekilde açıklamıştır:³⁵

"Burada Ahmedî'nin İskender-nâme'sinde yer alan "Mevlid"i ayrı bir konumda ve özel bir surette ele almak gerekir. Ahmedî Mevlidi'nin önemi, eserin Süleyman Çelebî'nin Vesîletü'n-Necât'ından iki yıl önce yazılmış olması, özelliği ise her ne kadar İskender-nâme metni içinde bulunsada müstakil bir eser karakterinde bulunmasıdır.

Ahmedî'nin mevlidi hakkında sonra söyleyeceğimizi başta söyleyelim: Bize göre Ahmedî'nin İskender-nâme'sinin bir nüshasında yer alan Mevlid'i, müstakil bir eserdir ve dolayısıyla -mevcut bilgilerimize nazaran- Türk edebiyatında kaleme alınmış ilk mevliddir.

Aşağıda açıklayacağımız sebeplerden, bahis konusu metin tamamen ayrı bir eser olarak kaleme alınmış ve sonradan -belki de müstensihler tarafından- İskendernâme'ye monte edilmiş görünümü vermektedir. Bunun en sağlam delili eserin (mevlid kısmının) "hatime" (bitiş bölümü) kabul etmemiz gereken son 16 beytidir.

Ahmedî bu beyitlerde, ancak müstakil bir mesnevinin hatime bölümünde bulunabilecek olan "şâirin kendi adını (mahlasını) zikretmesi", "eserin yazıldığı yerin (Bursa) söylenmesi", "devrin padişahına övgü ve dua" gibi konuları işlemiştir.

Burada, özellikle eserin beyit sayısının söylenmesine dikkat çekmek istiyoruz:

Nice dānedür diseñ bu Óağd-i dūr

Altı yüz ü dañı on biş dānedür

Bu beyitte, İskender-nâme'nin toplam beyit sayısı 8874 iken 615 beyitten lafzen söz edilmesi, Mevlid'in bağımsız bir eser olarak kaleme alındığını kuşkuyla yer bırakmayacak derecede teyit eder mahiyettedir.

Türk edebiyatında XV. Yüzyıla kadar yazılan mesneviler üzerine yaptığı çalışmasında Âmil Çelebioğlu da Ahmedî'nin Mevlid'i hakkında "Ayrıca bu eserin 615 beyit olduğu bizzat Ahmedî tarafından belirtilmektedir. Bu bakımdan bu kısmı müstakil bir mesnevi olarak kabul etmek gerekir." değerlendirmesinde bulunmakta ve "Bu mesnevi için vilâdet, mucizat, hilye, hicret, gazavat ve vefat bölümleri ile Türk edebiyatında nev'inin Süleyman Çelebî'den önce ilk örneğini teşkil ettiği söylenebilir." demektedir.

³² Köksal, **age.**, s. 31.

³³ Aksu, **agt.**, s. 8; Ok, **agt.**, s. 9.

³⁴ Hasan Aksoy, "Eski Türk Edebiyatında Mevlidler", **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, C: V, No: 9, 2007, s. 323-332; Hasan Aksoy, "Türk Edebiyatında Mevlidler", **Türkler Ansiklopedisi**, C: XI, Ankara, Yeni Türkiye Yay., 2002, s. 759.

³⁵ Köksal, **age.**, s. 31-32.

Mevlid'in İskender-nâme nüshalarından sadece birinde bulunması da bizce eserin müstakil bir kitap olduğunu gösteren bir başka delildir. Söz konusu nüshayı düzenleyen müstensih, şâirin bu eserini İskender-nâme içine monte etmiş olmalıdır. Ahmedî Mevlidi'nin müstakil bir nüshasının da bir gün ortaya çıkacağını ümit ediyoruz.”

1.1.3. Yazılma Nedenleri

Mevlid eserlerinin kaleme alınmasının en büyük nedeni şüphesiz ki Hz. Peygamber (a.s.)'e duyulan sevgi ve bu sevgiyi dile getirip insanlara duyurmaktır. Bu eserlerin müellifleri ve müstensihleri Hz. Peygamber (a.s.)'in isminin zikredilmesine vesile olarak kıyamet günü Hz. Peygamber (a.s.)'in şefaatine nail olma isteğine dayanan tasavvufî düşünceye sahiptirler.³⁶ Yine de farklı değerlendirmeleri zikrederek diğer nedenleri daha somut hale getirmekte fayda vardır. Öncelikle, özellikle Emevîler'in Ehl-i Beyt'e yaşattığı zorlu yıllar nedeniyle Hz. Peygamber (a.s.) ve ailesine sahip çıkmak amacıyla Fatımiler döneminde mevlid törenleri düzenlenmiştir.³⁷ Mısır'daki Noel kutlamalarının unutulması için Hz. Peygamber (a.s.)'in doğumunun daha göz önünde olması amacıyla da mevlid törenleri düzenlenmiştir.³⁸ İslam topraklarında yaşanan Haçlı Seferleri ve Moğol baskıları nedeniyle bozulan düzen karşısında idareciler, halkın dini duygularını canlı tutmak ve yanlarına çekmek amacıyla mevlid törenleri düzenlemiştir.³⁹ Sosyal açıdan değerlendirildiğinde temel nedenler, gösterişli Noel kutlamaları ve Şia'nın dini-gücünü mevlid kutlamalarıyla artırmak istemesidir. Bu nedenler ile temellendirildiğinde bazı çevreler mevlide karşı mesafeli oluşlarını şu şekilde gerekçelendirmiştir: Mevlid bir Hristiyan geleneği ise buna İslam içinde yer kazandırmak bid'attır ve günahtır.⁴⁰ Bunun yanında Hristiyanlığa ait bir geleneğin dönüşerek de olsa İslam geleneği içerisinde bu derece köklü bir yer edinmesi psikolojik olarak da kabul edilememektedir.⁴¹

Farklı rivāyetler olsa da Hz. Peygamber (a.s.)'in doğum gününü kutlama geleneği Şii kesim tarafından Fatımiler dönemine; Sünni kesim tarafından ise Muzaferüddin Kökböri'ye dayandırılmaktadır.⁴² Mevlid kutlamalarının Fatımiler döneminde başlamış olması bu geleneğin “Şia geleneği” olduğu anlamına gelmez. Nitekim mevlid türündeki şiirler Şia

³⁶ İsa Onay, Mevlid ve Naatlarda Peygamber Tasavvuru, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Samsun, 2013, s.27; Ok, **agt.**, s. 5.

³⁷ Bakırcı, **age.**, s. 16.

³⁸ Özel, **agmd.**, s. 475.

³⁹ Ateş, **age.**, s. 10.

⁴⁰ Bakırcı, **age.**, s. 44-46.

⁴¹ Ateş, **age.**, s. 50; Bakırcı, **age.**, s. 41.

⁴² Bayraktar, **agt.**, s. 4.

edebiyatında çok sonraları ve az sayıda yazılmış; Şîî kesimin düzenlediği mevlid kutlamaları yalnızca saray ve çevresinde yapılmıştır.⁴³ Aynı şekilde Kökböri döneminde başladığı rivâyet edilen kutlamalarda da fener ve mum kullanılması, ziyafetler verilmesi o dönemlerdeki Paskalya kutlamalarını andırdığı için bu geleneğin “Hristiyan geleneği” olduğu anlamına gelmez ve mevlid geleneğinin değerini düşürmez.⁴⁴

1.1.4. Okunma Nedenleri

“Mevlid” Müslüman ülkelerin birçoğunda gerek resmi gerek gayri resmi şekilde icra edilmektedir. Kimileri “mevlid geleneği” ile insanların dinle olan bağlantılarını devam ettirdiğini düşünürken kimileri de bunu yalnızca kültürel bir gelenek olarak nitelendirmektedir. Aynı şekilde mevlid kimi insanlar için manevi bir etkiye sahipken kimi insanlar için yalnızca şiidir. Kur’ân-ı Kerîm’de ve sünnette yer almamasına rağmen bu derece yaygın olması Hz. Peygamber (a.s.)’e duyulan sevginin ve özlemin büyüklüğü ile ilgilidir.⁴⁵

Mevlidin Türk popüler dindarlığındaki yaygınlığı nedeniyle bugün kendini seküler olarak tanımlayandan radikal olarak tanımlayana kadar hemen hemen herkes ya mevlit okutmuş/dinlemiş ya da mevlid lokumu yemiştir. Mevlidin okunma veya okutulma nedenleri, zamanları şu şekilde sıralanabilir:^{46 47}

- Hz. Peygamber (a.s.)’in doğum günü olan mevlid kandilinde ve diğer kandil gecelerinde, Kadir gecesinde, Ramazan ve Kurban Bayramı gecelerinde
- Çocuğun doğumu nedeniyle genellikle 40. gününde ya da doğumunu müteakip yakın bir zamanda
- Çocuğun sünnet düğününde
- Çocukların başarıları için önemli sınavlarından önce
- Askere gönderme ya da askerden dönüşte

⁴³ Çetin, **agm.**, s. 74.

⁴⁴ Mehmet Yanmış, “Bursa Dini Hayatında Süleyman Çelebi’nin Vesiletü’n-Necât Adlı Şiirinin Etkilerinin Araştırılması”, (Yüksek Lisans Tezi) Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa, 2010, s. 26.

⁴⁵ Fatih Karayel, Mevlit İle İlgili İnanç ve Tutumlar (İstanbul Avcılar Örneği), (Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014, s. 38.

⁴⁶ Âdem Efe, “Türk Kültüründe Mevlid Geleneği”, **Avrupa İslam Üniversitesi İslam Araştırmaları**, C: III, No: 1, 2010, s. 23-25.

⁴⁷ Pekolcay, **age.**, s. 24; **agt.**, s. 15.

- Evlenme cemiyetlerinde (düğünlerde)
- Hacca ya da umreye gidip dönüldüğünde
- Yeni bir ev ya da araba alındığında
- Hastalıklardan kurtulma ümidiyle ve manevi huzur maksadıyla
- Çeşitli vesilelerle şehitlerin “ruhlarını taziz” için (yıldönümlerinde ya da cuma günü veya gecesinde)
- Bir kişinin ölümünde, toprağa verilmesinin ilk gecesinde, ölümünü üçüncü, yedinci, kırkinci ya da elli ikinci gecesinde ve ölüm yıl dönümlerinde
- Çocuk sahibi olunmak arzusuyla, bir işe veya memuriyete başlamak arzusuyla adak adandığında
- Dini veya içtimai kurumların açılışında, temel atma töreninde
- Sevinçli olayların kutlanması maksadıyla şükür için
- Yağmur duasına çıkarken veya yağmur duası esnasında

1.2. Edebi Tür Olarak Mevlid

1.2.1. Nazım Şekli

Çok küçük bir bölümü hem mensur hem manzum şekilde de kaleme alınan edebî mevlid metnlerinin büyük bir bölümü manzum olarak kaleme alınmıştır. Bunun nedeni, mevlidi sanatlı şekilde görkemli olarak sunmak ve dinleyici üzerinde etkili olmasını sağlamaktır.⁴⁸

Mevlid metnlerinin ne uzunlukta olması gerektiğiyle ilgili belli bir ölçü bulunmamaktadır. Türk edebiyatında kaleme alınan mevlidler uzunluklarına göre “kısa mevlidler”, “orta mevlidler” ve “uzun mevlidler” olarak gruplanabilir. Beyit sayısı 500’e kadar olanları “kısa mevlid”, 500-1000 beyit arasında olanları “orta uzunlukta mevlid”, daha hacimli olanları da kabaca “uzun mevlid” olarak değerlendirmek mümkündür. 15. ve 16. yüzyıl Türk edebiyatında kaleme alınan mevlidler çoğunlukla uzun veya orta uzunlukta iken sonraki

⁴⁸ Bakırcı, *age.*, s. 167.

yüzyıllarda beyit sayısı azalmış ve mevlid yazma geleneği had safhaya ulaşmıştır. 19. ve 20. yüzyıllarda da kısa mevlidler rağbet görmüştür.⁴⁹

1.2.2. Vezni

Türk edebiyatında mevlid kaleme alan müellifler genellikle Süleyman Çelebi'nin eserindeki remel bahrinin “*fâilâtün fâilâtün fâilün*” kalıbını tercih etmişlerdir. Bu kalıp dışındaki kalıplarla yazılan mevlid metinleri de mevcuttur ancak bunlar daha çok 15. ve 16. yüzyıllara aittir.⁵⁰

1.2.3. Tür Özellikleri

Mevlidin tür özelliklerini belirlerken mevlid metnlerinin edebi kaynaklarına değinmemiz kaçınılmazdır.⁵¹

Huy, ahlak, yaratılış/tabiat anlamlarına gelen “şemâil”ler Hz. Peygamber (a.s.)’in vücut yapısını, güzel ahlakını, hal ve hareketlerini, tavır ve davranışlarını bir bütün olarak ele alan, Hz. Peygamber (a.s.)’in şahsi ve sosyal yaşamından bahseden, O’nun insani özelliklerini ortaya koyan eserlerdir. Şemâil kitaplarında Hz. Peygamber (a.s.)’in bedenî özellikleri, kullandığı eşya, oturup kalkması, yemek yemesi, konuşma adabı, ibadetleri yani yaşamı ve ölümü hakkında bilgilere yer verilmektedir. Şemâillerin kaynağı “kütüb-i sitte”de bulunan hadîs-i şerîflerdir.

Tavır, hareket, hayat, vaziyet, hal anlamlarına gelen “sîre” sözcüğünün çoğulu olan “siyer” Hz. Peygamber (a.s.)’in hayatını anlatan eserlerin genel adıdır. Siyer, İslâmî ilimlerden biri olarak kabul edilir ve sünneti kaynak edindiği için hadîs, tefsir, fıkıh gibi ilimlerin de önemli yardımcılarından. Manzum ve mesnevi şeklinde kaleme alınan sîreler çoğunlukla “mevlid” olarak adlandırılmaktadır.

Süs, cevher, güzel yüz, güzel sıfatlar ve güzellik anlamlarına gelen hilye Hz. Peygamber (a.s.)’in dış görünüşünü, vücudunun şeklini ve sahip olduğu tüm erdemleri ifade etmek için yazılan bir türdür. Türk Edebiyatı’nda “Hilye-i Şerif”, “Hilye-i Saadet” adlarıyla bilinmektedirler. Şemâil-i şeriflerin kaynaklık ettiği hilyeler zamanla gelişerek edebî bir tür haline gelmiştir. Hilyeler, Hz. Peygamber (a.s.)’in vefatından sonra O’nun vasıflarını öğrenmek

⁴⁹ Köksal, **age.**, s. 26.

⁵⁰ **Ae.**, 31.

⁵¹ Akarpınar, **agt.**, s. 172-175.

isteyenlerin çoğalması, bilgi sahibi olanların bildiklerini rivāyet etmeleri nedeniyle zamanla oluşmaya başlamıştır. Kaynağını tanınmış güvenilir rivāyetçilerin hadîslerden alır.

Mi'râciye veya Mi'râc-nâme, Hz. Peygamber (a.s.)'in Mi'râc mucizesini anlatan mesnevî veya kaside şeklinde yazılan kısa şiirler ile uzun mensur ürünlere denilmektedir. İlk kaynakları Kur'ân-ı Kerim'deki İsrâ ve Necm surelerindeki Mi'râc ile ilgili ayetler, sîret kitapları ve hadîs metinlerinde Mi'râc mucizesini anlatan sahabe rivāyetleridir. Bu eserlerde Hz. Peygamber (a.s.)'in Burak'a binmesi, Mescid-i Aksâ'ya isrâ edilmesi, süt ikramı, semâdan semâya yükselişi, Hz. Musa'nın ağlaması, Sidre-i Muntehâ'ya ulaşması, Sidre-i Muntehâ'nın dibinden çıkan nedir, Sidre'yi kaplayan nurlar, Beyt-i Mâmûr, Müslümanlara hediye edilen beş vakit namaz, peygamberlerle görüşmesi, karşılıklı övünmesi ve dönüşü konu edilir.

Divan ve Tekke edebiyatlarında “Hz. Allah (c.c.)'ın varlığı ve birliği” hakkında yazılan manzum ve mensur ürünlere “tevhîd” adı verilmektedir. Manzum tevhîdler kaside, gazel ve mesnevi tarzında yazılmaktadır. Tevhîdde geçen ayet ve hadîsler, aynı şekilde, mealen veya telmihen alınarak manzum hale getirilirler. Tevhîd eserlerinde Hz. Allah (c.c.)'ın birliğine, esmasına, fiillerine, sıfatı ve zatına değinilerek insanın Hz. Allah (c.c.)'ın zatını idrak edişi, tevhîd makamları, kesret-vahdet ilişkisi, yaratılış ve kâinatın aslı gibi birçok konu bir arada yorumlanmaktadır.

Bir şeyi methetmek, överek anlatmak anlamlarına gelen “na't” özellikle Hz. Peygamber (a.s.)'in özelliklerini överek anlattığından dolayı “na't-ı şerif”, “na't-ı nebevî”, “na't-ı resûl”, “na't-ı peygamberî” isimleriyle bilinen eserlerdir. Dört halife için yazılan na'tlara “na't-ı çehâryâr”; yalnızca Hz. Ali için yazılanlara ise “na't-ı Ali” adı verilmektedir. Hz. Peygamber (a.s.) hayatta iken yazılması ve kendisine sunulması nedeniyle Ka'b bin Zübeyr'in “Bâned Suâd” adlı kasidesi ilk na't örneği olarak kabul edilir. Ka'b'dan sonra El-Busirî'nin “Kaside-i Bürde” adlı eseri ün kazanmıştır. Bu eseri felçliiyken yazan El-Busirî rüyasında Hz. Peygamber (a.s.)'in omzundaki hırkayı çıkararak kendi omzuna attığını görmüştür ve bu rüyadan sonra El-Busirî sağlığına kavumuştur. Bu olay üzerine halk Kaside-i Bürde'nin kerametine inanarak muska olarak kullanmış ve cenaze törenlerinde okumayı adet edinmiştir.

Fısıldama, kulağa söyleme, Hz. Allah (c.c.)'a dua etme, yalvarma, Hz. Allah (c.c.)'a dua konulu manzume anlamlarına gelen “münacaat” Hz. Peygamber (a.s.)'in şefaatinin istemek üzere de yazılmaktadır. Hz. Peygamber (a.s.) için yazılan münacaatlar, na'tlardan muhteva bakımından ayrılmakta ve Klasik Türk Edebiyatı'nda divanlara da tevhîd ve münacaat ile başlanmaktadır. Münacaatlar manzum veya mensur olabilir. Manzum münacaatlar genellikle

kaside, gazel, kıt'a, mesnevi tarzında yazılmaktadırlar. İçinde geçen ayet ve hadîsler aynı şekilde, mealen veya telmihen alınarak manzum hale getirilir.

Yaratıcının “kut”u ile cisimlenerek yeryüzüne gönderilen ruhun çeşitli aşamalardan geçip olgunlaşarak tekrar yaratıcıya dönmesi düşüncesini konu edinen “devriye”ler kâinatın Hz. Allah (c.c.)’ın gücüne delil olarak gösterildiği, Nûr-ı Muhammedî’nin bütün peygamberlerden geçerek Hz. Peygamber (a.s.)’e ulaştığı ve O’nun aracılığıyla tüm insanlara aktarıldığının ifade edildiği, maddi hayatın geçiciliğine karşılık manevi zenginliğin bâki kalacağını vurgulayan ürünlerdir. Devriyelerde yoğun bir iman gücü ve tevekkül görülür.

“Tanrı’ya ait, Tanrısal” anlamlarına gelen “ilâhî” kişinin yaratıcıya olan saygı, sevgi ve bağlılığını derin hislerle, belirli bir tema çerçevesine bağımlı kalma zorunluluğu olmadan dile getirilen manzum ürünlerdir. Diğer dinî-tasavvufî edebiyat ürünlerine nispetle akıcı dil ve okuyanı, dinleyeni, söyleyeni saran bir duygu seli ile coşturmak üzere üretilen ilâhîler her dönemde beğeni toplamıştır.

Açıklanan bu edebî kaynaklar göz önünde bulundurulduğunda mevlidler sözlü ve yazılı edebî kültür ürünlerinin muhtevalarını ihtiva eden dinî-tasavvufî kültür birikimi üzerine kurulmuş yazılı metinlerdir. Mevlidlere, Kur’ân-ı Kerîm ve hadîsler dışında kaynaklık eden başka bir kaynak da zamanla anonimleşerek ortaya çıkan sözlü/yazılı mevlid metinleridir. Müellifler de bu kaynakları kendi birikimleriyle değerlendirip yetenekleri ve görüşleri çerçevesinde harmanlayarak dönemin dil ve üslup özelliklerine göre düzenleyerek taklit veya te’lif eserler kaleme almışlardır. İsminde “mevlid” kelimesi geçmese bile aynı içeriğe sahip olan eserler de mevlid kapsamında değerlendirilmektedir.⁵²

Fatih Köksal ise Mevlid-Nâme adlı çalışmasında mevlidin tür özelliklerine ilişkin hususları beş soru altında toplayıp cevaplandırmıştır:⁵³

1. Mevlidin uzunluğu meselesi: Hz. Peygamber (a.s.)’in hayatı muvacehesinde “mevlid” bahsini de işleyen “siyer” kitapları mevlid kabul edilebilir mi?

Siyerleri, mevlidin bir üst unsuru, kapsayıcısı; mevlidleri de kısmî siyerler olarak kabul etmek doğru olur. Başka bir ifadeyle bütün mevlidler siyer kabul edilebilirse de bütün siyerlere mevlid denemez. Mevlid türünde esas unsur “doğum” etrafında gelişen hadiselerdir. Bazı

⁵² At., s. 175.

⁵³ Köksal, age., s. 28-34.

mevlidlerde “miraç” ve “vefat” olayları yer alsa da bu bölümler çoğunlukla “doğum” bölümünün yanında tali bölümler olarak görünür.

2. Mevlidin müstakil bir eser olup olmaması meselesi: Çeşitli divanlar, mesneviler vb. eserler içinde geçen Hz. Peygamber (a.s.)’in doğumundan bahseden ve hatta bazıları “mevlid” başlığı da taşıyan manzumeler mevlid sayılmalı mıdır?

Eserlerde Hz. Peygamber (a.s.)’in doğumunu anlatan kısımlar 100-150 beyitlik ise bir noktaya kadar mevlid olarak kabul edilebilir. Müellif tarafından özellikle mevlid olarak isimlendirilmemişse yahut başka bir tür ile nitelenmemişse bu kısımları o eserler içinde geçen bir bölüm olarak nitelendirmek gerekmektedir.

3. Mesnevi dışındaki nazım şekilleriyle yazılan mevlidler meselesi: Hz. Peygamber (a.s.)’in doğumu hadisesini işleyen kaside, murabba, muhammes, tahmis vb. manzumeler “mevlid” türü içinde değerlendirilmeli midir?

Klasik mevlid konularını işleyen ancak mesnevi nazım şekliyle yazılmayan eserleri müstakil bir eser oldukları takdirde “mevlid” olarak nitelendirmek gerekmektedir. Farklı nazım şekillerinin ise farklı şekil tecrübeleri olarak kabul edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

4. Mensur mevlidler meselesi: Edebiyatımızda örneği çok az olmakla birlikte “Mevlid”, “Mevlid-i Nebevî” vb. başlıklarla müstakil birer kitap olarak kaleme alınan “mensur” eserleri mevlid olarak adlandırmak doğru mudur?

Gelenek çerçevesinde bu eserlerin “mevlid muhtevalı mensur eser” kabul edilip mevlid türü içinde değerlendirilmemesi gerekmektedir.

5. Hz. Peygamber (a.s.)’den başkaları için yazılan mevlidler meselesi: Başta Hz. Ali olmak üzere, Hz. Peygamber (a.s.)’den başka din ulularının doğumlarının anlatıldığı eserleri hangi kategoride değerlendirmek gerekir?

Hz. Ali’nin doğumları için yazdığı mevlidlerinin yanı sıra Âl-i Abâ için yazılan Hz. Fâtıma, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin mevlidleri bulunmaktadır. Bu eserleri na’t ile özdeşleştirmek daha mümkün gözükmemektedir. Hz. Ali başta olmak üzere diğer din büyükleri için yazılan şiirler de na’t adı altında yazılmış ve özellikle Hz. Ali methiyesinde yazılan na’tlar azımsanmayacak miktardadır. Bu durumda diğer din büyükleri için yazılan mevlidler de bu şekilde değerlendirmek gerekmektedir.

Tarihle yakından ilgisi olan siyer ilminin; rivāyetlerin sağlamlığı ve güvenilirliğini teyit etmek açısından önemli olan hadîs ilminin ve içeriği şekillendiren methiyelerin mevlid metinleri üzerinde önemli etkisi vardır. İçeriğini hadîs ve siyerdan alan mevlid metinleri, halk edebiyatı özelliklerini de yansıtmaktadır. Özellikle sanatlı ve akıcı bir üslupla manzum hale getirilen mucizeler vaaz, nasihat ve öğreticiliğe uygun olması açısından daha sade bir dil ile ifade edilerek halk edebiyatı özelliklerini arttırmıştır. Mucizeler, mevlidlerde ayrı bir bölüm halinde yer almamış; bu mucizeler bir iki beyitle anlatılmıştır. Bu mucizelere mevlid metinlerinde uzun uzun yer verilmemesinin nedeni mucizelerin mevlid metinlerine sonradan ilave edilmiş olması⁵⁴ ve esas olarak Hz. Peygamber (a.s.)’in üstün şahsiyeti, mucizeleri, ahlâkı gibi konuların vaaz ve nasihat şeklinde ifade edilmesinin amaçlanmasıdır.⁵⁵

1.3. Mevlidin Bölümleri

Mevlid eserleri muhteva bakımından küçük değişikliklere sahip olsalar da klasik mesnevi biçimine uygun olarak başta münacaat ve sonda dua bölümlerini içerir. Mevlidlerde genellikle Hz. Peygamber (a.s.)’in doğumu (veladet), peygamberliğin gelişi (risalet), göğe yükselişi (Mi’râc) ve vefatı (rîhlet) bölümleri bulunmaktadır.⁵⁶ Hemen hemen her bölümün bitiminde ise içinde Hz. Peygamber (a.s.)’e salâtın da bulunduğu tekrar beyitleri yer almaktadır.⁵⁷

Mevlid metinlerinin muhtevası ilk dönemlerde sade ve sınırlı iken zamanla Hz. Peygamber (a.s.)’in nurunun yaratılışından başlayıp doğumu, doğum esnasında meydana gelen olağanüstü hadiseleri, çocukluğunu, çocukluğu esnasında başından geçen olayları; dedesi Abdulmuttalib ile birlikte Şam’a ticaret için gittiğinde Hristiyan rahip Bahîra karşılaşması ve Bahîra’nın ileriye yönelik bir takım tahminlerde bulunması, bunları Abdulmuttalib’e söylemesi, evliliği, peygamberliğin gelişi, İsrâ ve Mi’râc hadiseleri, vefâtı gibi tarihi olayları ihtivâ edecek kadar genişletilmiştir.⁵⁸

1.4. Mevlid Metinleri ile Musiki

“Müzik; kulağa hoş gelen sesler dizisi”⁵⁹; “insanın duygu ve düşüncelerinin seslerle ifade edildiği sanat, müzik”⁶⁰ şeklinde tanımlanan musikî, zamanla yazılı edebî metinlere de sirayet

⁵⁴ Hasan Aksoy, “Mevlid: Türk Edebiyatı”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXIX, Ankara, TDV Yay., 2004, s. 482.

⁵⁵ Bakırcı, **age.**, s. 147-150.

⁵⁶ Akarpınar, **agt.**, s. 170.

⁵⁷ Aksoy, **agmd.**, s. 482.

⁵⁸ Bakırcı, **age.**, s. 147-150.

⁵⁹ (Çevrimiçi) <https://sozluk.gov.tr> 12.04.2021 tarihinde erişildi.

⁶⁰ (Çevrimiçi) <http://www.lugatim.com/s/musiki> 12.04.2021 tarihinde erişildi.

etmiştir. Ahenkli, musikîli söz olarak tanımlanan şiirleri ahenkli şekilde seslendirmek ozanlık geleneği ile birlikte asırlardan beri var olmuştur. Bu şekilde şiirler geniş kitlelere ulaşmış ve kalıcı hale gelmiştir. Bu nedenle özellikle göçebe yaşam tarzını benimsemiş olan toplumlarda şiir söylemek büyük öneme sahip olmuştur.⁶¹

Özenli şekilde seslendirilerek okunan dini metinlerin başında Kur'ân-ı Kerîm gelmektedir ve gelenek haline gelen bu davranış saygıdan kaynaklanmaktadır. Orta Asya'da Yeseviyye tarikatının kurucusu Ahmed Yesevî'nin sözleri Yesevîhanlar tarafından okunduğu gibi Türk toplumlarında da dini manzum metinler eski dönemlerden beri özenle okunmuştur. Mevlid metnlerinin musikî ile irticalen icra edilmesi besteli mevlidlerden daha çok rağbet görmüştür.⁶²

Deve yürüyüşünden esinlenen ve bir tür musikî ile okunan recezler, eski Arap şiirine kaynaklık etmekte dolayısıyla Arap şiirinin de eskiden beri ritimli şekilde okunduğunu göstermektedir. Bunun yanında mevlide kaynaklık eden ilk şiir olan Kaside-i Bürde'yi Ka'b bin. Zühre'nin Hz. Peygamber (a.s.)'e müzikli şekilde seslendirdiğini de göz önünde bulundurmalıyız.⁶³

Halk, mevlid okuyan kişilere hafız, hoca, mevlidhan diye hitap etmektedir. Mevlidhanlık ayrı bir meslek olarak değil din görevlilerinin yan uğraşı olarak nitelendirilmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı olan Kur'ân kursları, cami ve mescitlerde görev yapan din görevlileri ile hafız olan herkes mevlid okuyabilir. Bu işin eğitimsiz, kulaktan dolma bilgilerle yürütülmemesi; aksi takdirde topluma yarar yerine zarar vereceği düşünülmektedir. Donanımlı bir mevlidhan olabilmek için ses eğitilmeli, nota ve makam öğrenilmeli, kıraat kurallarına uyulması gerekmektedir. Hafız olan herkes mevlid okuyabilecekken Kur'ân-ı Kerîm okuyucularının mevlid okumaları pek desteklenmemektedir. Çünkü Kur'ân tilavetinin bir usulü, ölçüsü, kalıbı, tecvit kuralları bulunmaktadır ancak mevlidde makam dışında ölçü ve kalıp yoktur. Örneğin; mevlidde bir kelime istendiği kadar uzatılabilecekken Kur'ân tilavetinde bu bir okuma hatasıdır. Bu nedenle Kur'ân okuyucularının sürekli mevlid okuduğu zaman Kur'ân tilavetinde ölçüyü kaybedebilecekleri düşünülmektedir.⁶⁴

1.5. Mevlid Metinleri

⁶¹ Çetinkaya, **agt.**, s. 20-21

⁶² **Ae.**, s. 21

⁶³ **Ae.**

⁶⁴ Akarpınar, **agt.**, s. 251.

1.5.1. Türkçe Mevlid Metinleri

Türkçe yazılan mevlidleri ilk derleyen kişi edebiyatımızın ilk bibliyografi olan Kâtip Çelebi'dir. Bursalı Mehmed Tahir'in "Osmanlı Müellifleri" adlı eserinin ikinci cildinde yer alan Türkçe mevlid yazarları listesi daha sonra yapılacak çalışmalar için hareket noktası ve başvuru kaynağı olmuştur. Kâtip Çelebi, Türkçe mevlid yazarlarından sadece Hamdullâh Hamdî, Hasan Bahrî ve Arab Vâiz'i zikrederken Bursalı Tahir, aşağıdaki 26 şâire yer vermiştir:

"Şeyh Şemseddîn-i Sîvâsî, Beg-zâde Mustafa Efendi, Keşfi-i Saruhanî, Manastırlı Rıf'at Beg, İpsalalı Ebu'l-hayr, Ak Şemseddîn-zâde, Hamdullâh Çelebi, Bursalı Şeyh Abdulkâdir Necîp Efendi, Bursalı Kitâbcı Mustafa Efendi, Bursalı Âkif Efendi, Salâhaddîn-i Uşşâkî, Adirne müftisi Mehmed Fevzî Efendi, Dârendeli Bekâî, Hoca Re'fet Efendi, Kuloğlu, Karesili Hasan Bahrî, Şeyh Sâlih Nihânî, Erzurumlu Osmân Sirâceddîn Efendi, Şeyh Selâmî, Keşfi-i Samokovî, Yâsînci-zâde Nûri Efendi, Hüseyin Efendi, Vâlî Abdurrahmân Efendi, Gulâmî, Mürîdî-i Aydınî, İbrâhîm Nazîf-i Karamanî."⁶⁵

Necla Pekolcay, "Türkçe Mevlid Metinleri" adlı doktora tezinde Vesiletü'n-Necât dışında müellifi belli olan 18 mevlidi teknik konulardan ziyade muhtevalarına değinerek tanıtmıştır. Ancak Hasibe Mazıoğlu, Hamdullah Hamdî'ye atfedilen nüshanın Ayasofya hatibi Hamdullah bin Hayreddin'e ait olduğunu ifade etmiştir.⁶⁶ Fatih Köksal ise Halîlî ve Şâhidî el-Neyyî mevlidlerinin aynı eserin farklı nüshaları olduğunu ve ayrıca iki eserin de ismi zikredilen müelliflere ait olmadığını ifade etmiştir.⁶⁷ Dolayısıyla Necla Pekolcay'ın doktora tezinde yer verdiği mevlid müelliflerinin sayısı 15 olarak güncellenmiştir.

Ahmed, Ebülhayr, Halil, Hoca-oğlu, Mustafa-oğlu, Nâzım, Sinan-oğlu, Abdî, Behîştî, Hamdî, Muhammed Hamdî el-Hüseynî, Muhibbî, Râgıp, Re'fet, Şâhidî el-Neyyî, Şehîdî, Şemsî, Yahyâ.

Hasibe Mazıoğlu, Necla Pekolcay'ın listelediği isimlere 9 müellifi daha ekler; Kerîmî, Hamdullah Hamdî, Emîrî, Hevâyî, Visâlî Ali Çelebi, Şâhidî, Murâdî, Nahîfî, Selâmî Şeyh Mustafa. Makalenin sonunda ise Pekolcay'ın ve kendisinin tanıttığı mevlidlere Keşfu'z-zunûn, Osmanlı Müellifleri ve tezkirelerden tespit ettiği ama nüshası bilinmeyen mevlid sahiplerini de eklediği bir listeyle toplam 59 müellifin adını listelemiştir.⁶⁸

⁶⁵ Köksal, *age.*, s. 54.

⁶⁶ Hasibe Mazıoğlu, "Türk Edebiyatında Mevlid Yazan Şâirler", *Türkoloji*, C6 No:1, s. 61.

⁶⁷ Köksal, *age.*, s. 55.

⁶⁸ Mazıoğlu, *agm.*, s. 60-61.

Abdurrahman Ankaravî, Abdulkadir Necîp, Ahmed Mürşidî, Âkif (Bursalı), Bekâî (Darendeli), Beyzâde Mustafa, Cebrî, Gulâmî, Gülşenî-i Saruhanî, Hafî, Halil Siirdî, Hasan Bahrî (Karesili), Hasan İlmî, Hevâyî, Hüseyin Efendi, İbrahim Kadem, İbrahim Nazif Karamanî, Kâmî Şaban Âmidî, Kerîmî, Keşfi-i Samatyavî, Kuloğlu, Mehmed Feyzî, Mehmed Hasan, Muhammed bin Hamza el-Arab Vaiz, Mustafa (Kitapçı, Bursalı), Mürîdî-i Aydınî, Nurî (Yasinci-zâde), Râgıp, Selahüddin Uşşâkî, Salih Nihanî, Osman Feyzî, Osman Siracüddin (Erzurumlu), Rıfat (Manastırlı), Tahir Ağa, Zâtî.

Abdurrahman Ankaravî'ye atfedilen eserin bir mevlid değil, sadece mevlid okumanın faydalarıyla ilgili kısa bir manzume olduğu; Halil Siirdî ve Beyzâde Mustafa'nın mevlidlerinin Türkçe olmadığı; Keşfi-i Samatyavî diye bir şâir olmadığı ve zikredilen mevlid müellifinin Keşfi-i Samokovî olduğu; Bursalı Kitapçı Mustafa ile Mustafa Râgıp'ın ayrı mevlid yazarları olmadıkları Fatih Köksal tarafından çalışmasında ifade edilmiştir. Dolayısıyla 59 olan mevlid müelliflerinin sayısı 54 olarak güncellenmiştir.⁶⁹

Agâh Sırrı Levend, "Dini Edebiyatımızın Başlıca Ürünleri" başlıklı makalesinde Râmiz, Kör Haliloğlu, Ahmed İzzet Paşa ve Divrikli Tahir Nadî mevlidlerine yer vermiştir. Zaza lehçesi olan Ahmed Râmiz'in eseri yayımlanmıştır. Vehbî'nin mevlidi de Türkçe değil Arnavutçadır. İki yanlış tespiti çıkardığımızda Türkçe mevlid müellifi sayısı Levend'in ekledikleriyle birlikte 58 olmuştur.⁷⁰

Daha sonra Pekolcay yine nüshasının yerini, yaşadığı dönemi ve kaynağını göstermeden Lamiî ile Aklî ve Nesimî adlı şâirleri eklemiştir. Bu üç şâirin eklenmesiyle listedeki toplam mevlid yazarı sayısı 61'e ulaşmıştır.⁷¹

Hasan Aksoy "Eski Türk Edebiyatında Mevlidler" başlıklı makalesinde yukarıdaki iki çalışmada geçen mevlidlerle hemen aynı sayıyı vermiş, ek olarak mevlidler üzerine son yıllarda yapılan kimi akademik çalışmalara işaret etmiştir. Yukarıda zikredilen müelliflere Cefâyî ve Dede Mehmed Efendi eklendiğinde son olarak 63 mevlid müellifine ulaşmaktayız. Ancak Dede Mehmed Efendi'nin eserinin mensur olmasından dolayı 62 mevlidden söz edilmektedir. Türkçe mevlidlerden toplu olarak yer alan bahsi geçen yayınlarda yer almadığı hâlde -Arap harfliler

⁶⁹ Köksal, *age.*, s. 55.

⁷⁰ *Ae.*, s. 56.

⁷¹ *Ae.*

hariç- kitap, makale veya tez hâlinde yayımlanan mevlidlerle birlikte bu sayı 76'ya ulaşmaktadır.⁷²

1.5.1.1. Bilinen Türkçe Mevlid Metinleri

XV. Yüzyıl Mevlidleri ve Yazarları⁷³

1. Ahmedî: Mevlid.
2. Süleyman Çelebî: Vesîletü'n necât.
3. Ârif: Mevlid.
4. Kerîmî: İrşâd.
5. Gülşenî-i Saruhanî: Mevlid-i Nebî.
6. Ahmed: Mevlid.
7. Hafî: Mevlid.
8. Hocaoğlu: Mevlid.
9. Sinanoğlu: Ümmîdü'l-müznibîn.
10. Cefâyî: Mevlidü'n-Nebî.
11. Zaîf (Hacı Mustafaoğlu): Mecma'u'l-envâr.
12. İpsalalı Ebu'l-hayr: Mevlid.
13. Yahyâ b. Bahşî: Mevlid-i Nebî.
14. Müridî (Aydınlı): Mevlid-i Şerîf.
15. Hamdullah Hamdî: Mevlid-nâme (Ahmediyye).
16. Muhibbî: Mevlid.
17. Keşfi-i Saruhanî: Mevlidü'n-Nebî.

⁷² Ae., s. 57.

⁷³ Ae., s. 58-73.

18. Mehmed b. Hamza Arab Vâiz: Mevlidü'n-Nebî.

19. Sabâyî: Mevlidü'n-Nebî.

20. Vaiz Ümmî: Mevlidü'n-Nebî.

XVI. Yüzyıl Mevlidleri ve Yazarları

21. Lâmiî Çelebi: Mevlid-i Nebî.

22. Emîrî: Mevlidü'n-Nebî.

23. Cismî: Mevlûdu'n-Nebî.

24. Gulâmî:

25. Zâtî:

26. Dervîş Mehmed Hevâyî: Mevlûdu Hayri'l-Enbiyâ.

27. Hamdî (Ayasofya Hatibi Hamdullah b. Hayreddin): Mevlid.

28. Cebrî: Mevlid-i Nebî.

29. Abdî: Mevlidü'n-Nebî.

30. Selâmî Mustafâ: Mevlid.

31. Visâlî Ali Çelebi:

32. Şehîdî-i Edirnevî: Mevlidü'n-Nebî.

33. Murâdî: Mevlidü'n-Nebî.

34. Behîştî: Mevlidü'n-Nebî.

35. Hasan Bahrî (Karesili): Mevlid.

36. Şemseddîn Sivasî: Mevlidü'n-Nebî.

XVII. Yüzyıl Mevlidleri ve Yazarları

37. Kuloğlu (IV. Murat devri şâiri).

XVIII. Yüzyıl Mevlidleri ve Yazarları

38. Keşfi-i Samokovî:
39. Süleymân Nahîfî: Mevlidü'n-Nebî.
40. Ahmed-i Mürşidî: Mevlid-i Nebî.
41. Salâhî Abdullah-ı Uşşâkî: Manzume-i Mevlid ve Mi'râc-ı Nebî.
42. Darendeli Bekâî: Mevlidü'n-Nebî.
43. Necîbî (Eşrefzâde Abdulkâdir):
44. Mehmed Hamdî: Hüseyinî.
45. Edîb (Lalî-zâde): Mevlid.
46. Selâmî Şeyh Musatafâ (İzmirli): Mevlid-i Şerîf.
47. Âkif (Bursalı).

XIX. Yüzyıl Mevlidleri ve Yazarları

48. Hasan İlmî (Kozanlı): Mevlidü'n-Nebî.
49. Mustafa Râgıp (Kitapçı): Mevlid-i Nebevî.
50. Muhibbî (Yusufelili): Mevlid-i Nebevî.
51. İrşâdî: Mevlid.
52. Tâhir Ağa:
53. Osman Sirâceddîn (Erzurumlu): Mevlid-i Şerîf.
54. Kâmî Şabân-ı Âmidî: Mevlid-i Nebî.
55. Mehmed Sâlih Nihânî: Mevlid-i Şerîf-i Nebevî.
56. Ahmed İzzet Paşa: Mevlidü'n-nebevî.
57. Hasan Nâdir:
58. Mehmed Fevzî (Edirne Müftüsü):
59. Keşfi (Yusufelili): Mevlid-i Nebevî.

60. İbrâhîm Re'fet Efendi: Mevlid-i Şerîf.
61. Manastırlı Rif'at: Mevlid.
62. Rüşdî (Erzurumlu Ketenci-zâde Mehmed Rüşdî):
63. İbrâhîm Kadem: Mevlidü'n-Nebî.

XX. Yüzyıl Mevlidleri ve Yazarları

64. Ahmed Fehmi (Erturan): Menkabe-i Celîle.
65. Şeyh Mehmed Şemseddin el-Mısırî: Mesar-ı Şemsu'l-Mısri fi'l-Mevlidi'l-Muhammedî.

66. Çizmecî-zâde Vehbî:
67. Tâhir Nâdî (Divrikli): Mevlidü'n-nebevî.
68. İhramcî-zâde İsmail Hakkı (Toprak):
69. Kâmil Sarıateş.

Yazıldığı Dönem Tespit Edilemeyen Mevlid ve Yazarları

70. Şâhidî:
71. Nâzım: Mevlid.
72. Kör Haliloğlu: Mevlid.
73. Aklî: Mevlid-i Şerîf.
74. Hüseyin Efendi: Mevlid.
75. İbrâhîm N (Karamanlı):
76. Mehmed Hasan:
77. Yâsîncî-zâde Nûrî: Mevlidü'n-Nebî.
78. Osman Feyzî Efendi: Mevlidü'n-Nebî.
79. Nesîmî.

1.5.1.2. **Literatürde Bulunmayan Mevlid Metinleri**⁷⁴

1. Abdî Mahmud (Urfalı): Mevlid
2. Abdulkâdir Yahyâ: Mevlid.
3. Ahmed Tevfik: Nebe'ü'l-münîf fî Mevlidi's-Şerîf.
4. Atâ: Mevlid.
5. Cevherî: Mevlûdu'n-nebevî.
6. Enverî-i Erzincânî: Mevlüd-i Şerîf.
7. Felek-zâde Ayntâbî:
8. Furûgî:
9. Gül Ali Bâkî: Mevlüd-i Şerîf.
10. Hâfız Sâlim b. İbrâhîm: Mevlid.
11. Halvetî: Mevlûdu'n-Nebî.
12. Hanîfî: Risale-i Mevlid-i Nebî Tercümesi.
13. Hasbî: Mevlüd-i Şerîf.
14. İbrâhîm: Mevlid.
15. Keşkeki-zâde Fatma Kâmile: Mevlid-i Şerîf (Hâdiyyü'l-cinân).
16. Mahmud-zâde Ahmed (Vidinli): Mevlid-i Nebî.
17. Mehmed Ali Dâniş: Mevlûdu'n-Nebî.
18. Mehmed Tevfik: Mevlid-i Şerîf.
19. Muhyî: Mevlidü'n-Nebî.
20. Muhyiddîn Ali Mekkî (Arapgirli): Yeni Mevlid-i Nebevî.
21. Muhyiddîn: Mevlid.

⁷⁴ Ae., s. 73-78.

22. Muhyî-i Manavgâdî (Şeyh-zâde):
23. Nâcî: Mevlid-i Şerîf.
24. Nâîmî: İlham-i Celîl.
25. Nasîbî: Mevlüdü'n-Nebî.
26. Nazmî: Mevlid-i Cedîd-i Şah-ı Risalet.
27. Niyâzî (İsmail Niyâzî): Mevlûd-i Şerîf.
28. Nûrî: Mevlid.
29. Recâî:
30. Remzî (Kürkçüzâde Osman): Mevlid.
31. Rüşdî-Mes'ûd: Müşterek Mevlüd.
32. Sâbit: Mevlid-i Şerîf.
33. Sıdkî: Mevlûdu'n-Nebî.
34. Süleymân Celvetî: Mevlid-i Şerîf.
35. Şeyh Mahmud Nedîm: Mevlüd.
36. Şeyh Mehmed Hayrî: Yeni Mevlid-i Şerîf.
37. Şeyh Sâî: Mevlid-i Mücteba.
38. Şeyh Şa'bân-ı Velî (Taşköprölü):
39. Veysî Üveys b. Mehmed-i Alaşehrî: Mevlüdü'n-Nebî.
40. Za'fî: Mevlûdu'n-Nebî.
41. Zekeriyyâ b. Abdulgaffâr Dagistânî: Mevlüdü'n-Nebî.
42. Zeynî: Mevlûd-i Şerîf.
43. Ziyaî (Harputlu Ziyâuddîn): Mevlûdü'n-Nebî.

1.5.2. Kendisine Mevlid Atfedilen Şâirler

1.5.2.1. Muhtelif Yayınlarda Kendisine Mevlid Atfedilen Şâirler

1. Abdurrahmân:
2. Abdurrahmân-ı Ankaravî:
3. Ahmed Râmiz:
4. Âşık Çelebi:
5. Beyzâde Mustafa: Mevlid.
6. Dervîş: Mevlidü'n-Nebî.
7. Halîl: Mevlid.
8. Keşfi-i Samatyevî:
9. Kırcaalili Mustafa-zâde Ahmed: Mustafa Mevlûdi.
10. Molla Halîl-i Siirdî:
11. Mustafa (Bursalı, kitapçı):
12. Seyyid Dede Mehmed Efendi: Mevlidü'n-nebi.
13. Şâhidî:
14. Şehidünneyî: Mevlidü'n-Nebî.
15. Vehbî:

1.5.2.2. Kütüphane Kataloglarında Kendisine Mevlid Atfedilen Şâirler⁷⁵

1. Ahmed-i Edirnevî: Mevlidü'n-Nebî.
2. Ahmedî: Mevlid.
3. Azîz Mahmud Hüdayî: Mevlid.
4. Derûnî: Mevlid.

⁷⁵ Ae., s. 78-82.

5. Dervîş Dede: Mevlid.
6. Dervîş Hacı: Mevlidü'n-Nebî.
7. Deveci Ali: Mevlid.
8. Hasan Fethî: Mevlid.
9. Hayâlî-i Gülşenî: Mevlid-i Nebî.
10. Hemdemî: Mevlid.
11. Hıyânî: Mevlid.
12. Muhammed Emîn: Mevlid-i Şerîf.
13. Musa Sivasî: Mevlid.
14. Nâbî: Mevlid Risalesi.
15. Niyâzî: Mevlid-i Nebî.
16. Şeyhî: Mevlid.

İKİNCİ BÖLÜM

MÜELLİFE İLİŞKİN HUSUSLAR

2.1. Hayatı

Güncel kaynaklar tarandığı zaman Ahmed isminde mevlid sahibi bir şâire ait doğum yeri ve tarihi ile ilgili bir bilgi mevcut değildir. Ancak esere ait olan nüshalardan Ü nüshasının kaleme alınış tarihinden (yaz.: 873/1468) yola çıkarak şâirin 15. yüzyılda yaşadığı söylenebilir.

Edebiyat literatürünün önemli başvuru kaynaklarından olan tezkireler tarandığında ise “Ahmed” isimli birçok şâire rastlandı ancak bu şâirlerden hiçbirinin “Mevlid” yazdığına dair bir bilgiye rastlanılmadı. Bu nedenle eserin müellifiyle ilgili “15. yüzyılda yaşadığı tahmin edilen Ahmed adlı şâir” bilgisinden öteye geçilemedi.

Bu bilgilerin yanında dört farklı nüsha incelendiğinde şâire dair şu beyitlere tesadüf edildi:

S nüshasının başına yapıştırılan pembe varaktaki şu kayıttan ulaşılabilir:

“Manzum menkıbe-i Mevlid-i Peygamber: Nazımın ismi Ahmed olduğu 71. Sahifedeki

“Aḥmed’i Aḥmed’den ayrı itme sen

Zıṛā Aḥmed cāndurur Aḥmed beden”

100. sahifedeki

“Miskîn Aḥmed kıadr-ı cāhuṇda senüñ

Kemteridür ḥāk-ı rāhuṇda senüñ” beyitlerinden anlaşılmaktadır.”

Ü nüshası;

[50^b]

“Aḥmed’i Aḥmed’den ayru itme sen

Zıṛā Aḥmed cāndurur Aḥmed beden”

[50^b]

“Miskîn Aḥmed kıadr-ı cāhuṇda senüñ

Kemteridür ḥāk-ı rāhuṇda senün”

[90^a]

“Maḥrūm itmegil ğubārından anuñ

Miskîn Aḥmed çeşmini yā Ze’l-Ŗatā”

Ş nüshası;

[18^a]

“Miskîn Aĥmed bendeñe nedür vucūd

Bildürivir lutf idüb iy baĥr-ı cūd”

[42^a]

“Miskîn Aĥmed bendeñe itgil nażar

Tā ki ne elem aña ne žār

Aĥmed’i Aĥmed’den ayrı itme sen

Zîre Aĥmed cāndurur Aĥmed beden”

[64^b]

“Miskîn Aĥmed kıadr-ı cāhuñda senüñ

Kemteridür ĥāk-ı rāhuñda senüñ”

[80^a]

“Maĥrūm itmegil ğubārından anuñ

Miskîn Aĥmed çeşmini yā Ze’l-Ŗatā”

Kütüphane kayıtlarından mahlasının “Dervîş” olduğu öğrenilen bu mahlasın dikkatli incelenmesi gerekmektedir. Çünkü mevlid metinlerinin sonunda mevlid okumanın faydalarıyla ilgili çeşitli metinler yer almaktadır. Bu gibi ilahi, kaside vb. manzumeleri kaleme alan “Dervîş”, “Dervîş Ahmed”, “Dervîş Hacı”, “Dervîş Yunus” gibi isimler kütüphaneciler

tarafından mevlid eserlerinin müellifi olarak kaydedilmiştir. Bu nedenle farklı müelliflere ait eserler, mevlidde yalnızca ilahi, kaside gibi manzumeleri bulunan yazarlara mal edilmiştir.⁷⁶

Yalnızca S nüshasının bibliyografik kaydında “Dervîş Ahmed” olarak geçen müellif diğer nüshaların bibliyografik kayıtlarında “Ahmed” olarak geçmektedir. Bu bilgi ışığında müellif adı “Dervîş Ahmed” olarak değil yalnızca “Ahmed” olarak değerlendirilmiştir. Her ihtimale karşı, tarama esnasında tespit edilen ve müellifi “Dervîş” olan eserlerle ilgili yapılan akademik çalışma kayıtları şu şekildedir:⁷⁷

- Özgür Doğan, 16. yüzyıl şâirlerinden Dervîş'in Mevlid'i (Metin ve İnceleme), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2007.

- Eda Tüylü, Dervîş 'Mevlid' inceleme-çeviri yazı-tıpkıbasım, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), Kahramanmaraş, 2013.

Eda Tüylü'ye ait tezde müellif adı “Dervîş” müstensih adı ise “Ahmed” olarak kaydedilmiştir. Her iki çalışmada da aynı eseri incelenmekte ve kendi tez çalışmamızla ilgili aralarında herhangi bir ilişki veya benzerlik bulunmamaktadır.

Herhangi bir kaynaktan eserinin şâir Ahmed'in hayatı ile ilgili bir bilgi elde edilemediği belirtilmişti. Ancak eserden yola çıkarak hakkında birtakım bilgiler edinilmesi mümkün görünmektedir. Bir sonraki başlık altında da belirtileceği üzere eser, Fatih Sultan Mehmed döneminde kaleme alınmış olmasına rağmen şâir, eserinde âlim ve sanatkarları bu denli sahiplenilen hükümdarın adını, işlerini anarak hükümdarın lütuflarından yararlanmaya çalışmamıştır. Bu durumun, şâir Ahmed'in münzevi bir mutasavvıf olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.⁷⁸ Eserden anlaşıldığı üzere müellif, fikrî açıdan mutasavvıfâne bir yapıya sahiptir. Hz. Allah (c.c.) ve Hz. Peygamber (a.s.) sevgisini derinden hisseden ve insanoğlunun acizliğinin farkında olan şâir tek gerçeğin Hz. Allah (c.c.) olduğunu düşünür. Eserinde okura sürekli nasihat ederek yazdığı beyitler ile bu gerçeği ve sevgiyi okuyucuya da sirayet ettirmek istemektedir. Yetkinliğinin farkında olan şâir, Rûm'da, Anadolu'da ilk defa gerçek şiire başlayacağını, bu şiirler felekleri inleterek dansa kaldıracağını ve aşk denizinden çıkaracağı incileri âşıklara saçacağını şu beyitlerle ifade eder:⁷⁹

⁷⁶ Köksal, **age.**, s. 50-51.

⁷⁷ (Çevrimiçi): <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp> 08.05.2021 tarihinde erişildi.

⁷⁸ Ateş, **age.**, s. 71.

⁷⁹ **Ae.**, s.72.

[24^a]

Minber-i Őışķa ıkayın Őışķ ile

Alayın Őışķuñ zebūrını ele

Dañı Őışķ ĥuffāżını cemŐ ideyin

Anda pervāne-i Şemö ideyin

Oķıyayın ānı ben Dāvūd-vār

Cümle eŐyā erĥa girsün erĥ-vār...

Rūm'da anı ben ser-āğāz ideyin

Nāleme Őuşşāk'ı dem-sāz ideyin...

Maörifet baĥrında ġavvās olayın

Bı-nihāyet anda dürrler bulayın

Ol maŐārif dürrlerinden bı-şümār

İdeyin Őārifler üstine nişār

Yetkinliğinin farkında olmasının yanı sıra kendisinin ve insanoğlunun işlediğı günahların affedilmesi için sık sık dua ederek af dileyen Şâir kendisinin de aciz ve günahkâr olduğunu belirtmektedir.

Şâir, Hz. Peygamber (a.s.)'in mevlidi bölümünde rûhânî mevlid -nûr-i Muhammedî- ve cismânî mevlid -annesinden doğmasıyla yaşadığı insanî hayat- şeklinde bir ayrım yapmaktadır. Bu ince ayrım Süleyman Çelebî'de yoktur. Aynı şekilde Mi'râc hadisesinde de Süleyman Çelebî'den ayrılmaktadır ki Şâir Hz. Peygamber (a.s.)'in Mi'râc'da Hz. Allah (c.c.) ile yaptığı

görüŖmenin manevi ve tasavvufi anlamda tam bir tecelli olduğunu, Hz. Peygamber (a.s.)’in, Hz. Allah (c.c.) ile bir olduğunu Ŗu beyitlerle ifade eder:⁸⁰

Pertev-i nŭr tecellî ĉŭn bedîd

Oldı Ahmed mîmîn itdi nâ-bedîd

Döneminin özelliklerini taşıyan dili gayet anlaşılır bir şekilde ustalıkla kullanan Ŗâirin ciddi bir eğitim gördüğü başvuru kaynaklarından, Arapĉa ve Farsĉaya olan hakimiyetinden anlaşılmaktadır. Bu sonuca Ŗu beyit neticesinde de ulaşılmaları mümkündür:

[85^a]

Geh **ma’ânî** sözlerin ider **beyân**

Geh **bedâ’î** sırrların eyler **’âyân**

MuhtaŖar dinleñ **mutavvel** kıŖŖasın

Hâĉĉ’dan anuñ nicedürŭr hîŖŖesin

Anı **telhîŖ** idŭb **izâh** eyledŭm

Feth-i **i’câz**’anı **miftâh** eyledŭm

Tenkih idŭb anı **tavzih** eyledŭm

Ezkiyâya anı **telvîh** eyledŭm

Hz. Peygamber (a.s.)’in mescitte verdiği nasihatlerin geĉtiĐi bölümdeki bu beyitler ilk bakışta Hz. Peygamber (a.s.)’in nasihatinden bahsediyormuŖ gibi gözŭkmektedir. Ancak Ŗâir burada bedi, beyan ve ma’ânî ilimlerini kastederek “iham”; hepsini tek bir beyitte vererek de “murâat-ı nazîr” sanatı yapmaktadır. Devamındaki beyitlerde geĉen mutavvel, muhtasar, telhîŖ,

⁸⁰ **Ae.**, s.72-73.

izâh, i'caz, miftâh, tenkih, tavzih, telvih kelimeleri elbette sözlük anlamlarıyla kullanılmıştır ancak aslında bunlar bedi, beyan ve ma'âni ilimlerine ait kitap isimleridir. Şâir bu kelimeleri yalnızca terim anlamlarıyla değil felsefî bakış açısına sahip bir mutasavvıf olarak da kullanmıştır. Şâir, bu tutumun da yer aldığı diğer tasavvuf sisteminde diğer sûfilerden şu noktada ayrılmaktadır: Ahmed'e göre Hz. Allah (c.c.)'a giden yolda sâlik duygu, hayal, akıl ve kalp menzillerini terk ettikten sonra beşinci menzil olan “zıllî” menziline ulaşır ve sonra altıncı menzil olan “aynü'l-ayan” menziline yani Hz. Allah (c.c.)'a ulaşır. “Aynü'l-ayan” menziline yani Hz. Allah (c.c.)'a ulaşan sâlik Ahmed'e göre bu menzilde kalmalıdır. Bu menziller, sûfiler tarafından ayrı ayrı tarif edilir ve kimseye kalacak mekân tayin edilmez.⁸¹

Aynı şekilde yazmış olduğu beyitlerde “kâr-ı nâtık”a da değinen şairin musikî alanında da bilgi sahibi olduğu anlaşılmaktadır:

[24^a]

Keşf ideyin ben Hicâzî sırrların

Söyleyeyin bu silk mesleklerin

Kaóinâta düşsün andan ihtirâk

Nâr-ı Ŗışka yansun İsfâhân ŖIrâk

Eserinde kendinin şeyhi olarak kimseden bahsetmeyişi Ahmed'in tasavvufî açıdan derin bir fikir sistemine sahip olduğunu da göstermektedir. Ahmed'in eserinde mensubu olduğu mezhebe dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.⁸² Öyle ki dini konulardaki rivâyetleri ve kıssaları mezhep, coğrafya, dil ayrımı yapmadan aktardığı gözükmektedir. Nitekim kullandığı kaynaklar İmâm-ı Şâfiî, İmâm-ı Â'zam, Şah Rıza, İbnü'l-Arabî, Gazzâlî, Parsâ gibi farklı coğrafyalara ve farklı mezheplere ait kişilere aittir. Aynı şekilde bir beyit dahi olsa Kerbelâ hadisesini de dile getirmiştir.

2.2. Eseri

⁸¹ Ae., s. 74-76.

⁸² Ae., s.77.

Eserin kütüphane kayıtlarına geçen bibliyografik ismi; S nüshası: Mevlid, Ş nüshası: Mevlid, İ nüshası: El-Mevlid, Ü nüshası: Mevlidü'n-Nebî Aleyhi's-selam şeklindedir.

Eser, özel bir ad ile adlandırılacak olursa Ü nüshasının ilk sayfasında da yazması sebebiyle “Mevlidü'n-Nebî Aleyhi's-selam” ad olarak tercih edilebilir. Ancak daha geniş bir çerçeveye sahip olması ve türü de aynı şekilde adlandırılması sebebiyle “Mevlid” ismi de tercih edilebilir. Dört nüshanın dördünü de bünyesinde barındıracağı için “Mevlid” isminin kullanılması daha uygun görülmektedir.

Eser, Süleyman Çelebî'nin eseri Ves'iletü'n-Necât'ta olduğu gibi hemen hemen bir buçuk varak uzunluğunda Arapça mensur bir dibace ile başlar. Şâirin eserini 873/1469-70 yılında kaleme aldığına 129^a numaralı varakta geçen beyitten yola çıkarak ebced hesabı ile ulaşmaktayız:

Çün ki **zaÖca** vardı hicretten hısâb

Oldı ol vâkıtin tamâm işbu kitâb

Ž (žād) 800, (Öayn) 70, c (çim) 3 hesabına göre eserin, Fatih Sultan Mehmed döneminde, İstanbul'un fethinden 16-17 sene sonra kaleme alındığı sonucuna varılmaktadır.⁸³

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESER İNCELEMESİNE İLİŞKİN HUSUSLAR

3.1. Mevlid'in Yazılış Sebebi

“Yahudi Komşu Kıssası”nda aktarıldığı üzere Hz. Peygamber (a.s.)'in mevlidine saygı gösteren Yahudi bir çifte iman etmek nasip olur ve her yıl bir kez mevlid yaptıklarından dolayı Hz. Allah (c.c.)'in rahmetine; Hz. Peygamber (a.s.)'in şefaatine nail olurlar. Şâirin, kendine bir pay çıkarmadan bu kıssaya eserinde yer vereceği düşünülmemeyeceğinden dolayı, mevlidi okuyarak dahi Hz. Allah (c.c.)'in rahmetine; Hz. Peygamber (a.s.)'in şefaatine nail olunuyorken yazarak da aynı rahmetin ve şefaatin arzu edildiği sonucuna varılabilir.

3.2. Şekil Özellikleri

⁸³ Ae., s.70-71.

3.2.1. Vezin

Mesnevi nazım şeklinde yazılan eserin vezni remel bahrinin *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün* (_ . _ _ _ . _ _ _ . _) kalıbıdır. Bu vezin Halk Edebiyatı'nda 11'li hece ölçüsüne denk gelmektedir. Nüshalarda geçen mahalli ifadelerin yanı sıra vezninin hece ölçüsüyle denk düşmesi nedeniyle o döneme hâkim olan Mahallîleşme akımının eser üzerinde etkili olduğu düşünülebilir.⁸⁴

Monotonluğu kırma amacıyla mevlid eserlerinin genelinde yapılan vezin değişikliği bu eserde söz konusu değildir. Her bölümün sonunda yer alan vasıta beyitleri monotonluğu kırma vazifesini üstlenmiş sayılabilir.

Müellif/müstensihin, kısa heceleri bazen uzun hece ile yazarak imâle-i maksûre⁸⁵ yaptığı görülmektedir.

Örnekler:

[21^b]

Seni senliksüz göresin iy civân

ÔAql u cānı göresin bî-Ôaql u cān

[24^a]

Żengül ile eyleyeyin bir nevā

Bülbül ile kıvrı olsun bî-nevā

[24^a]

Keşf ideyin ben Hicāzî sırrların

Söyleyeyin bu silk mesleklerin

[35^b]

Ol Hâbîb'ün mevlidüni ben mekes

Söyleyeyin olayın Ôİsā nefes

⁸⁴ Reyhan Çorak, Münîrî'nin (Öl. 1521?) Manzum Siyer-i Nebî'si Cilt 2-3 (İnceleme-Metin), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü (Doktora Tezi), İstanbul, 2010, s. 41.

⁸⁵ Türkçe kelimelerde uzun sesli bulunmadığı için kısa okunması gereken hecelerin uzun okunmasıdır.

[65^b]

Didi vir destür eyā dāye baña

Varayın ben dahı koyun gütme**ge**

Müellif/müstensihin, kalın ünlüleri bazen kısa hece ile yazarak zihaf⁸⁶ yaptığı görülmektedir.

Örnekler:

[7^b]

Virdi Meryem anı ta^Ölüm-hāneye

Ol mu^Öallim didi Meryem **aney**e

[43^b]

Ol budaklar ehl-i beytidür anuñ

Cümle anlar zīnetidür dün**y**enüñ

[100^a]

Olmañuz siz benüm içün ħavf-nāk

Zi**re** mihmāndur bu evde rūh-ı pāk

[108^b]

Kim ki Hızr'ı dün**y**ede öldi dise

Yiryüzinden anı Ĥa^ğğ aldı dise

⁸⁶ Uzun okunması gereken bir hecenin vezin icabı kısa okunmasıdır.

Sonu ünsüzle biten bazı kelimeler ve 1 hece uzunluğundaki heceler harekelenerek 1,5 hece uzunluğunda okunması sağlanmış ve bu şekilde imâle-i memdûd⁸⁷ yapılmıştır.

Örnekler:

[23^b]

Dikeyin Óāşıklar içre daħı dār

Aśılayın aña ben Manśūr-vār

[28^b]

Enbiyāya pīşvādur Muśtafa

Evliyāya reh-nümādur Muśtafa

[83^a]

Zehr-i hicrānı içersin tās tās

Başuña gelmişdürür çok dürlü yās

[72^b]

Līk kılsun bu gice Óarşum maķām

Anda diyem aña gizlü çok kelām

[84^b]

Bir gün ol mescid içinde şāh-vār

Oturub eylerdi cevherler nişār

Müellif/müstensih beyitlerdeki bazı kelimelerin hecelerinde uzun ünlü harfi yerine hareke kullanmıştır.

Örnekler:

⁸⁷ Bir uzun heceyi ya da hemze ile biten bir heceyi biri uzun diğeri kısa olmak üzere iki hece olarak okunmaktır.

[3^a]

Da**hı** ef**Ö**âli anuñ ekvân ile

Mu**h**tecibdür hem da**hı** ezmân ile

[4^a]

Gā**hı** ben Mecnûn vü Leylā-yı zamān

Gā**hı** zāhid gāhi rüsvā-yı cihān

[102^a]

Gel yā **Ö**Azrā**Ö**l içerü gir didi

Ta**nı** hûkmin yirine getür didi

Harekesiz olan İ nüshasında da sonu ünsüzle biten ve 1 hece uzunluğundaki kelimelerin harekelenip 1,5 hece uzunluğunda okunması sağlanarak imâle-i memdûd yapılmıştır. Vezin gereği 1,5 hece uzunluğunda okunması gereken bazı kelimeler ise 1,5 hece uzunluğunda okunmamalıymışçasına cezm ile harekelenmiştir.

Örnekler:

[63^b]

Şol kıadar indürdi şili ol sehāb

Anda olan halkı itdi **ğark**-āb

[63^b]

Kāmeti beñzedi tūbā talına

Reşk iletdi **misk** zülf ü hāline

[64^a]

Ol Laţif ü padişāh-ı dü cihān

Rûh-bahşdur dil-güşādur cān-ı cān

[106^b]

Āh idüb eylerdi nevhâ ol Nigār

Ĥasret ile ağlar idi **zār** zār

[115^b]

Cümle eşyâ görine anda tamām

Pāk iderseñ anı sen iy **nīk**-nām

Müellifin vezin için kelimelerden tasarruf ettiği yerler:

a. Beyitlerin vezin kalıbına uyması için vasl-ı ayn yoluyla bazı hecelerin okunmaması sağlanmıştır. Bu uygulamanın eser üzerinde müellif/müstensih tarafından gösterildiği birçok beyit mevcuttur.

[36^b]

Andan oldu bir güher **dah’āşikār**

Anuñ ismidür heyulā iy Nigār

[37^a]

Bir bölükden [ol] kevākible kıamer

Halk idüben **kıld’oları** muŖteber

[40^a]

Mevc urur **kalbind’anuñ** deryā-yı rāz

Oldurur sırr-ı ĥaķīķī bī-mecāz

[87^a]

Āb ü âteş oldu bünyādı anuñ

Hānesinüñ **nic’ola** ābād(ı) anuñ

[107^a]

Vālih olub đir idi böyle ŖŖmer

Āh u feryād ider **id’ol** şır-i ner

b. Sebep bildiren “çün ki, çün kim, çün” edatlarının her hali kullanılmıştır:

Örnekler:

[23^b]

Çün ki gördi gözlerüm ruhsâr-ı şâh

Yır ü göğü neylerem iy pâdişâh

[79^b]

Çün kim işitdi anı Şiddîk hemân

Didi taşdıķ itdüm anı bî-gümân

[105^a]

Çün taŖalluķdan tecerrüd buldı ol

Vâsıl oldu aślına ol pür-uśûl

c. Vezin gereği “eğer” edatı “ger” şeklinde kullanılmıştır:

[5^a]

Ger göreydüñ sende sen esrârũñ

Göreyidüñ sende bî-şek yârũñ

[77^a]

Ger olara kılsa idi bir nażar

Ĥaķķ aña dimezdi mâ-zâġa’l-baśar

d. Vezin gereği sınırlama edatı “velî, lîk, lîkin” şekillerinde kullanılmıştır:

[8^b]

Mühtefîdür cümle ĥarf içre elif

Heb elifdür **lîk** sûret muhtelif

[14^a]

İŖtibârîlerdürür **lîkin** olar

İŖtikâdı böyle it iy şîr-i ner

[50^a]

Şüreti âdem **velî** gevdesi kûş
Çün ki gördüm anı kâlbüm itdi cûş

e. Vezin gereği teşbih edatı “nitekim, san” şekillerinde kullanılmıştır:

[11^a]

Nitekim olar görürsin bu zemîn
Gün şu **ÔâÔ**ında münevver iy emîn
[104^a]

Kordı başın solına geh sağına
Şan hazân irişdi devlet bāğına

f. “Peygamber” kelimesi “peyember” şeklinde de yazılmıştır:

[89^b]

Ol ciger-küşe **peyember** şeh Rızā
Ol şefî **Ôu**’l-müznibîn yevme’l-kazā
[109^a]

Ol Hâbib-i Hâkķ **peyember** ölmeden
Şohbet itdi Hızır ile anı bilmeden

3.2.2. Kafiye

Beyitlerin genelinde hâkim olan zengin kafiye tam kafiye ve tunç kafiye takip etmektedir. Edisyon kritiği yapılmış dört nüshanın birleşimiyle meydana gelen tam metinde toplam 27 tane kafiyesiz beyit mevcuttur.

Örnekler:

[64^a]

Mürğ-i kuds ü gülsitân-ı bāğ-ı kuds
Oldı ol cân bülbüline âşiyân

[90^a]

Hıttasıdur KaŖbe-yi cümle enām

Süddesidür kıble-gāh-ı aśfiyā

[96^a]

Vuślatuñ gevherlerini isteyü

Oldı gözüm yaşı Ŗummān kıandasın

[127^a]

Bizi dūr itme olardan iy Kerīm

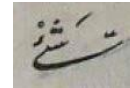
İtmegıl bizi olardan hem cüdā

Eserin genelinde kulağa göre kafiye hakimken göze göre kafiye kullanılmak istenmesi nedeniyle ahengin aksadığı veya aksamadığı az sayıda beyitler mevcuttur.

Örnekler:

[17^a]

Küllü şeyöin fıhi maónā külli **şeyó**

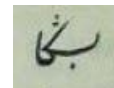

Žāhir olur anlara bu iy **ahı**

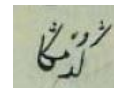

[65^b]

Didi vir destūr eyā dāye baña

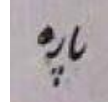

Varayın ben dañı koyun gütmegē

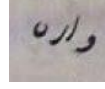

[96^a]

Hastalıqdan buldı ĥiffet bir pāre

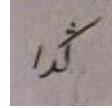

Diledi kim mescide kendü vara

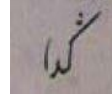

[120^a]

Qapuñā yalvaru geldi ol gedā

Ĥāşā kim qapuñdan ol mahrūm gide

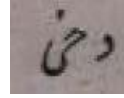

Beyitlerde kulağa göre kafiyein sağlanması için yapılan nadir imla değişiklikleri mevcuttur.

Örnekler:

[36^a]

Dürrlerin esmā vü ef Őālün dahı

Diledi kim žāhir ide iy ahı

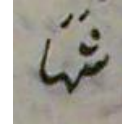

Beyitlerde hem göze hem kulağa göre kafiyein sağlanması için yapılan nadir imla değişiklikleri mevcuttur.

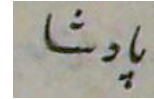
Örnekler:

[5^a]

Sen hālīfe-zādesin bilgil şehā

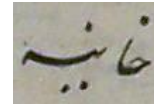

Mažhar eyledi seni ol pādişā

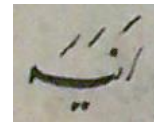

[7^b]

Virđi Meryem anı taŖlīm-hāneye

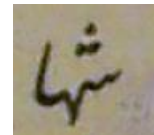

Ol muŖallim didi Meryem aneye

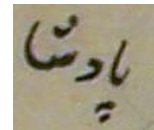

[14^a]

Ŗāt-ı Ĥaqq itdi tecellī çūn şehā

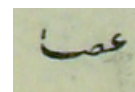

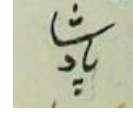
Hem tenezzül eyledi ol pādişā

[65^b]

Virđi ol anuñ eline bir Ŗāsā

Didi şağlasun seni ol pādīşā

Beyitlerin ahenkli olmasına yardımcı bir başka unsur olan ve nüshadan nüshaya değişiklik gösteren veya birden fazla nüshada aynı olan vasıta beyitlerinin sayısı da oldukça fazladır.

Örnekler:

[34^a]

Qūl Ḥabībī eś-salātu ve's-selām

Key tekūne dāruke dāru's-selām

[64^b]

Dutmağ istersen anuñla sen mağām

Øİşk ile di eś-salātu ve's-selām

[78^a]

Qūl Ḥabībī eś-salātu ve's-selām

Nice oldı dīñleñ ol vaqt bedr-i tām

[90^a]

Qūl Ḥabībī eś-salātu ve's-selām

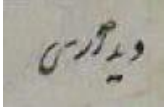
Fi'l-haқиқа k'ist gūyem min-imām

3.2.3. İmla Hususiyetleri

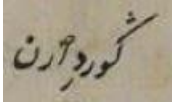
Nüshanın 1^b varağında eserin eski tarihlerde bulunduğu kütüphanede kütüphane görevlisi tarafından düşüldüğünü tahmin edilen “müellifin ismi 127-128'inci sayfada” şeklinde Osmanlıca bir not bulunmaktadır.

Müellif vezin gereği okunmaması gereken heceleri belirtmek için, “elif” ile başlayan kelimelerin ilk harflerinin üzerine şeklinde bir işaret koymaktadır. Genellikle aralarında ulama olmayan kelimelere uygulanan bu teknik zaman zaman aralarında ulama olan kelimelere de uygulanmaktadır.

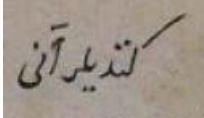
Örnekler:

“didi eri” şeklinde okunan bu iki kelime müstensih tarafından koyulan işaret nedeniyle “did’eri” şeklinde okunmaktadır.

“gördi erin” şeklinde okunan bu iki kelime müstensih tarafından koyulan işaret nedeniyle “görd’erin” şeklinde okunmaktadır.

“gitdiler anı” şeklinde okunan bu iki kelime için de müstensih tarafından bahsi geçen işaret koyulmuştur. Ancak iki kelime arasında zaten ulama olması nedeniyle okunuşta herhangi bir değişiklik meydana gelmemektedir.

Yazma eser şekil olarak estetik, göze hitap eden bir düzene sahiptir. Müellif/müstensih, cetvellenmemiş varaklara rağmen beyitleri gayet muntazam bir şekilde yazmıştır. Vasıta beyitleri ve manzum metin aralarına denk gelen başlıklar kırmızı mürekkep ile ana metnin sağından ve solundan 2 cm.’lik girinti oluşturacak şekilde yazılmıştır.

Harekesiz olan eserde farklı okunabilecek kelimeler (bil ki/belki, -sın/-sin/sen, şübhe/şibhi, ola/evvela, eyle/ile vb.), Farsça isim tamlamalarında ilk isimlerin son harfi ve sıfat tamlamalarında tamlananlar “kesra” ile, birleşik sıfatlardaki tamlamaların son harfleri “cezm” ile harekelenmiştir. Arapça isim tamlamalarında muzafların son harfleri ve sıfat tamlamalarında mevsufların son harfleri harekelenmiştir.

Müstensih, hangi harf olduğu anlaşılamayacak olan harflerin altına aynı harfin küçük halini yazmıştır. Bunu en çok kelimenin ortasında gelip baştan ve sondan birleştirilmiş “ayın (ع)” harfi için uygulamıştır.

Örnekler:

خلعتی

طعام

ایچالین

خدا اول

موضعین

ده بولاول

دفع

Kelimenin ortasında gelip baştan ve sondan birleştirilmiş olmasına rağmen “ayın” harfî konmamıştır.

Metne sonradan dahil edilen beyitler yer varsa beyitlerin arasına sıkıştırılarak yer yoksa varağın kenarına yan şekilde yazılmıştır.

67^b numaralı varakta yer alan sekizinci ve dokuzuncu beyit mısralarının çapraz şekilde yer değiştirmesi gerektiği bizzat müellif tarafından çarpı işareti koyularak gösterilmiştir.

تندہ سین اس ماہیگارم مصطفیٰ / تندہ سین اس ماہیگارم مصطفیٰ
تندہ سین اس آفتابم مصطفیٰ / تندہ سین اس آفتابم مصطفیٰ

Bazı varakların kenarlarında kimin yazdığını tam olarak bilemediğimiz karalamalar ve kelimeler bulunmaktadır.

نکته

نکته

نکته

مصطفیٰ

47^b numaralı varaktaki “BaŖzılar dirler ki şāhuñ atası / Ölmüş idi yüklü iken anası” beytinin

ikinci mısraının altına bu bilgiye katıldığını belirtirmişcesine müellif tarafından “bi’t-terfîk” yazılmıştır.

بالترقی

64^a numaralı varaktaki “Küll-i Ôâlem hem anuñdur cüz ü küll / Oldılar kırbân aña üns ile cān” beytinin ilk mısraının sağ yanına ters bir şekilde “kaşıde” yazılmıştır.

3.3. Dil Özellikleri

Edebi anlamda “Eski Anadolu Türkçesi, Eski Osmanlı Türkçesi ya da Eski Türkiye Türkçesi” olarak adlandırılan XV. yüzyıl sonu ile XVI. yüzyıl başına denk gelen dönem Türk dilinin geliştiği bir dönemdir. Bu dönemde verilen dinî-tasavvufî risaleler, evliya menkıbeleri ve efsaneleşmiş hikayeleri aktaran manzum-mensur eserlerin yanı sıra Arapça ve Farsça’dan yapılan tercümeler neticesinde dilin etkileşimli yapısını daha da canlandırmıştır.⁸⁸ Dört nüsha da incelendiğinde Eski Anadolu Türkçesi döneminde kullanılan “emcek, eydirmek, sağılmak, ayruk, anul anul, gingitmek, şabaş, üzn, yeyni, kaynak, dokurmak, üzn, uşanmak, sevnışmek, kakmak, koçmak, ud, ton, ede ede, uru durmak, üş” gibi kelimelere rastlanır.

Bu noktada “Mevlid” eseri de geçiş döneminde kaleme alınmış ve döneminin özelliklerini taşıyan bir eserdir. Bu özellikleri fazla detaya girmeden incelemek yerinde olacaktır.

a. i/e değişimi:

yıl (143) gice (700) eydür (1989)

b. Yuvarlaklaşan vokaller:

açub (165, 1685, 4038) sñug (2045) girü (3309) karşı (271, 1431, 2332) kendü (254, 2426, 3908) kapusın (1421, 4008) sayru (1391, 3854) yitürdiler (1953) kılduñ (101, 1868, 2478) işitdüm (1682) bilür (391, 3905) ölüyazdı (4167) oluyazdı (3440, 4062)

c. Zarf-fiil çekim ekinin “-cağaz -cegez / -ıncağ -incek / -ınca -ince” şekillerinde kullanılması:

alıcağaz (1406) olıcağaz (2435) idincegez (166) irincek (268) idincek (3246) olıncağ (386) uyıyıncağ (2000) yakmayınca (193, 642) olmayınca (3934) virmeyince (194) idince (3533)

⁸⁸ Çorak, agt., s. 59.

d. Gelecek zaman fiil çekimi olan “-ecek -acak” eklerinin -ısar -iser şeklinde kullanılması:

gö**risersin** (250) ir**iser** (3257) id**isersin** (2969) eyley**iser** (1685)

tut**ısarlar** (1324) kıy**ısar** (1330) ol**ısar** (2255) kalmay**ısar** (3852)

e. Emir kipi 2. Tekil şahıs eki olan “-ğıl -ğil” eklerinin kullanılması:

kıl**ğıl** (938) ağlama**ğıl** (1856) olma**ğıl** (3028) şakla**ğıl** (4247)

diñle**ğil** (1419) eyle**ğil** (3773) eyitme**ğil** (3791)

f.Geniş zaman 1. çoğul şahıs fiil çekim eki olan “-rüz, -ruz” ekinin “-vüz, -vuz” şeklinde kullanılması:

görev**vüz** (534, 1023, 3342) öldüre**vüz** (538) vire**vüz** (2972, 2975) görmeyev**vüz** (1014)
olav**vuz** (3170, 4238)

g. Gelecek zaman ve geniş zaman 1. tekil şahıs fiil çekim eki olan “-vanın, -venin” ekinin kullanılması:

yanmış**venin**, göyünmüş**venin** (708)

h. “Bu, o” isaret zamirlerinin çokluk halinin bazen n sesi düşürülerek kullanılması:

bular (335, 2443, 2905) olar (137, 2297, 4191)

i.v ya da ğ sesi taşıyan bazı kelimelerin g ile yazılması:

dö**ğerdi** (954) deg**ül** (37, 4004) beglerden (1317) segirdüben (934)

j.p ve b seslerinin birbiri yerine kullanılması:

gelü**b** (1709) barmağları (1631) öldürü**b** (2105) gidü**b** (2686) to**b**tolu (3541) gip**i** (596, 1700) heb (215, 3264) Óace**b** (681, 3805) pozmışam (3335)

k. t ve d seslerinin birbiri yerine kullanılması:

to**lu** (178, 1345, 4190) to**ğru** (3568) to**ğdı** (1357) to**ğındı** (3734) to**ğuz** (1354, 1466)
ditredi (1577, 2111, 3475) gelmiş**di** (3632) ta**ğ** (2073, 2716, 3086) to**ğ**ınsa (393, 394)
tura**ğ**uñdur (679) derledi (1115)

l.k ve ğ seslerinin birbiri yerine kullanılması:

andağ (4085) toğmağ (1519) birağub (1613) ayağ (1685, 2001) / ayak (3196) kağ (2134) / kağı (2783, 3896) tuzağ (2129) tağ (2073, 3086) / tağ (888)

m. k sesi yerine h sesinin kullanılması:

uyhu (1777) ahşam (2067) yoħsa (957, 2720) oħşadılar (1517)

n. çokluk işaret zamirlerinin “n” sesi düşürülerek kullanılması:

olar (293, 3262) bular (335, 2919)

o. dönüşlülük ve belirsizlik zamirlerinin kullanılışı:

öz (837, 1074, 3705) kendü (2426, 254, 3908) kendüzin (27, 1208, 4023)

kimse (72, 2752, 4208) kimesne (696, 3576) kimsene (1634, 3661, 3609) kamu (782, 3991) özge (20, 4221) fülân (805, 1881)

p. bağlama edatı olan “öyle” kelimesinin “eyle” şeklinde kullanılması:

eyle (3185, 3209, 3319, 3372)

Kaleme alındığı dönemin imla özelliklerinin yanı sıra müellifin bizzat eser üzerinde göstermeyi tercih ettiği imla özellikleri de vardır. Örneğin, harekesiz olmasına rağmen ana nüshada başına “ey, yā, eyā” gibi seslenme edatı gelen mevsufların son harfleri “fetha” ile diğerleri ise “damme” ile harekelenmiştir.

Örnekler:

[20^b]

Gec bu çār u heft ü şeşden iy emîn

Tā ola **Öaynü'l-Öayān Öayne'l**-yağın

[72^a]

Böyle bil bunı eyā **hayre'l-Öibād**

Söz budur vallāhu a**Ö**lem bi'r-reşād

[74^a]

Çün ki kudsê vardı ol **Hayrû'l**-Enām

Enbiyā hep aña virdiler selām

[101^b]

Ağlayuben didi iy **Hayre'l**-Enām

Saňa olsun dāóimā biñ biñ selām

“Sahip” anlamına gelen Arapça “zü” eki tamlama yapıldığı zaman “zi (ذی)” şeklinde; “ey, yā, eyā” gibi seslenme edatı kullanıldığı zaman “ze (ذè)” şeklinde; geri kalanlar ise “zü (ذو)” şeklinde yazılmıştır.

Örnekler:

[6^a]

Ger yaqarsa seni şemÖ-i **Ži'l**-Celāl

Žāhir ola saňa dīdār u viśāl

[87^a]

İtdi hāmd Allāh’a ol šāhīb-kemāl

Didi kim sensin cemīl ü **Žü'l**-Celāl

[115^a]

Lık yoqdurur hāqıqı iÖtidāl

Bil ki aqrebdür aña iy **Že'l**-Cemāl

[119^a]

Şöyle bil kim merkebiñdür işbu ten

Anuñ çün virdi anı **Žü'l**-Minen

Çeşitli durumlara göre “ye” ve “vav” harfleri üzerine ya da desteksiz olarak “ء” şeklinde yazılan harekeli elife "hemze" denir. İçinde “hemze” geçen ancak nüshalardaki bazı kelimelerde gösterilmeyen “hemze” nedeniyle “ye” ve “vav” harfleri okunur şekilde harekelenmiştir. Nüshalarda bu şekilde yazılmış ve “dayim, melayık, kayim, kayinat, fayide, halayık, fayık” gibi okunma ihtimali olan kelimeler bulunmaktadır.

Örnekler:

[2^b]

Vâcib oldur zâtı ile **ḵāóim** ol

Žāhir oldur bâṭın oldur **dāóim** ol

[29^b]

Rūşen oldı anuñ ile **kāóināt**

Andan oldı āşikāre nūr-ı žāt

[10^a]

Māsivādan nefy idersenñ sen vücūd

Hep **melāóik** saña ideler sücūd

[31^a]

Didi kim sensin Resūl-ı Ĥaḵḵ Óayān

Cümle bendeñdür **halāóik** ins ü cān

[87^b]

Biñ yıl içre gerçi sultān olasız

Fāóide ne çün kim āhir olasız

[115^b]

Ʀut ki iy şeh iresin eflāka sen

Fāóidene girisersin hāka sen

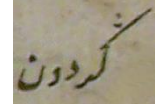
“Sağır kef”, “kâf-ı nûnî” ya da “nazal n” olarak da bilinen “nef (ڤ)” harfî, N ve G karışımı bir sestir. Ana nüshada “nef (ڤ)” harfî hem N hem de G sesini vermek için kullanılmıştır. K sesini vermek için ise “kef (ك)” harfî kullanılmıştır.

Örnekler:

[2^b]

Heft **gerdûn** noқта-ı perkârıdur

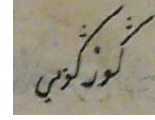
ØArş ü kürşî zerre-i envârıdur

[5^b]

Bil ki sensin **gözgü**-yi nûr-ı cemâl

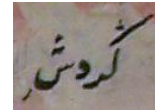
Görinür senden cemâl-i Zü'l-Celâl

[83^b]

Dāóimā bu **gerdiş-i** leyl ü nehār

Seni ider ser-nigûn ü ħ^vār u zār

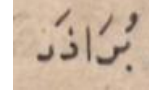

Ü ve S nüshalarındaki bazı kelimelerde d-z (ذ - د) harf değişimine rastlanmaktadır.

Örnekler:

[6^a]

İy birāder śanma sen bāzār-ı Őışķ

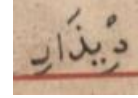

Ola ol Bāzār u Bağdād u Dımıķ

[6^a]

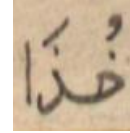
Ger yaķarsa seni űemŐ-i Żü'l-Celāl

Żāhir ola saña dīdār u viśāl

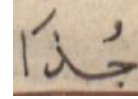

[27^b]

Muśtafā'nuñ ĥürmeti ĉün iy Hudā

Bir nefes itme bizi andan cüdā

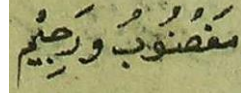
“Ve” bağlacı ve “izafet kesresi” söz konusu olduğunda birçok nüshada birçok defa karşılaşılan ancak müelliften mi müstensihden mi kaynaklandığı bilinmeyen “damme ve kesra” karışıklığı bulunmaktadır. Bu imla değişikliği, isim ve sıfat tamlaması söz konusu olduğunda Arapça gramerindeki isim ve sıfat tamlamasını da andırmaktadır. Yahut müellif/müstensih ne bağlaç ne de izafet için harekelemiştir; yalnızca vezin ölçüsünü denk düşürmek gayesiyle kelimeye, hareke vasıtasıyla “ses” eklemek için harekelemiştir.

Örnekler:

[4^b]

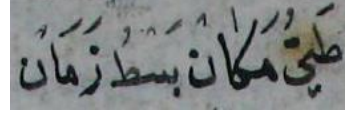
Rāh-ı Őışķundur śırāt-ı müstaķım

ÖĀşıkıñdur ġayr-ı maġżub-ı Raĥım

[73^b]

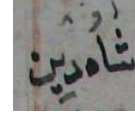
Old’aña tayy-ı mekân bast-ı zamân

Böyle eyle iÖtiķadı iy civân

[105^b]

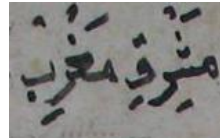
Çün sefer eyledi bundan şāh-ı dīn

Çok melāyik büridi anı hemīn

[105^b]

Maşrıķ u maġrib tolu idi melek

Pāre pāre oluyazdı nüh felek

3.4. Muhteva Özellikleri

3.4.1. Ayet ve Hadîsler

Müellif, kaleme aldığı eserde ayet ve hadîslerden sıklıkla yararlanmıştır. Özellikle, Arapça olan dibâcesinde 5 sureye ayetler vasıtasıyla telmihte bulunmuştur:

Alak Suresi, 8. ayet: لَّنْ أَلِي رَبِّكَ الرَّجْعِي : “Şüphesiz dönüş ancak Rabbedir.”

Duha Suresi, 2. ayet: وَ الَّيْلُ إِذَا سَجَى : “Karanlığı çöktüğü vakit geceye andolsun ki”

Duha Suresi, 3. ayet: مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى : “Rabbin seni terk etmedi, sana darılmadı da.”

Duha Suresi, 5. ayet: وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى : “Şüphesiz, Rabbin sana verecek ve sen de hoşnut olacaksın.”

İsra Suresi, 1. ayet: سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى : “Yürüten O Allah ki...”

Necm Suresi, 9. ayet: فَكَأَن قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى : “(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu.”

Necm Suresi, 11. ayet: مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى : “Kalp, (gözün) gördüğünü yalanlamadı.”

Necm Suresi, 42. ayet: وَ أَنَّ إِلَى رَبِّكَ الْمُنْتَهَى : “Şüphesiz en son varış Rabbinedir.”

Şems Suresi, 1. ayet: وَ السَّمْسُ وَ الضُّحَى : “Güneşe ve onun aydınlığına andolsun”

Telmihte bulunduğu surelerdeki ayetler, bazı beyitlerin bir mısraını teşkil ederken bazı beyitlerde ise sadece ayetten iktibas edilmiştir.

Örnekler:

[7^b]

Āb-ı vaślı içesin çūn Bāyezīd

Kıanmayuben diyesin **hel min-mezīd**⁸⁹

[18^a]

Sendedür bilgil murāduñ iy mürīd

Oldur aķreb saña **min-ĥabli’l-verīd**⁹⁰

⁸⁹ Kur’ân-ı Kerîm, Kaf Suresi, 30. ayet: يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلْ امْتَلَأْتَ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ : “O gün Cehenneme, "Doldun mu?" deriz. O da, "daha var mı?" der.” Hel min-mezīd: Daha var mı?

⁹⁰

[29^a]

Oldurur bil nūr-ı zāt-ı Kird-gār

Men raôānî⁹¹ did'anunçün āşikār

[35^a]

ما رميت اذ رميت كفت حق

واى آن را كه او خواند سبق

[84^b]

Lî meÔa'llāh şāh-bāzı Muştafā

Küntü kenzen⁹² kār-sāzı Muştafā

Sıralamak gerekirse müellifin telmihte bulunduğu ayetler şu şekildedir:

Cumâ Suresi 5. ayet: مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا “Tevrat'la yükümlü tutulup da onunla amel etmeyenlerin durumu, ciltlerle kitap taşıyan eşeğin durumu gibidir.”

Duhâ Suresi, 1. ayet: وَالضُّحَى “Kuşluk vaktine andolsun.”

Enfal Suresi 17. ayet: وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ “Attığın zaman da sen atmadın”

Felâk Suresi, 2. ayet: مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ “Yarattığı şeylerin kötülüğünden.”

İbrahim Suresi 14/27: يُنَبِّئُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ “Allah, iman edenleri hem dünya hayatında hem de ahirette sabit bir sözle sağlamlaştırır, zalimleri ise saptırır. Ve Allah dilediğini yapar.”

Kaf Suresi, 16. ayet: وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ “Çünkü biz ona şah damarından daha yakınız.”

⁹¹ Hadîs-i şerîf: مَنْ رَأَى فَقَدْ رَأَى الْحَقَّ “Beni gören hakkı (gerçeği) görmüştür.” (Çevrimiçi): <https://hadisler.org/948-nolu-hadis#:~:text=Tibi%20şöyle%20açıklamıştır,20%الحق%20أى%20فقد%20أبى%20بۇيۇرۇشۇر.> 20.05.2021 tarihinde erişildi.

⁹² “Kenz-i mahfî tabiri hadis olarak da rivayet edilen, “Bilinmeyen gizli bir hazine idim, bilinmek istedim, bilineyim diye halkı (kâinat) yarattım” (Aclûnî, II, 132) ifadesinden alınmıştır.”

Kaf Suresi, 30. ayet: يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتَ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ : “O gün Cehenneme, "Doldun mu?" deriz. O da "daha var mı?" der.”

Kamer Suresi, 1. ayet: اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ : “Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı.”

Kasâs Suresi 88. ayet: وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ : “Sen Allah ile beraber başka bir ilaha ibadet etme. Ondan başka hiçbir ilah yoktur. Onun zatından başka her şey yok olacaktır. Hüküm yalnızca O'nundur ve kesinlikle O'na döndürüleceksiniz.”

Kehf Suresi, 78. ayet: قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا : “Adam, "İşte bu birbirimizden ayrılmanız demektir" dedi. "Şimdi sana sabredemediğin şeylerin içyüzünü anlatacağım.”

Leyl Suresi, 1. ayet: وَالَّيْلِ إِذَا يَغْشَى : “(Ortalığı) bürüdüğü zaman geceye andolsun.”

Necm Suresi, 9. ayet: فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى : “Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu”

Necm Suresi, 17. ayet: مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى : “Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı.”

Rahman Suresi, 20. ayet: بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ : “(Fakat) aralarında bir engel vardır, birbirine geçip karışmıyorlar.”

Şûrâ Suresi, 52. ayet: مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ : “Sen, kitap nedir bilmezdin”

Müellif, telmihte bulunduğu hadîs-i şeriflerden ise mısraların bir kısmını oluşturacak şekilde istifade etmiştir:

Vatan sevgisi imandandır.: حب الوطن من الإيمان

Beni gören Hakk'ı görmüştür.: مَنْ رَأَى فَقَدْ رَأَى الْحَقَّ

Bütün insanların rabbi olan Allah'ım! Bunun ıstırabını giderip, şifa ver. Şifayı veren ancak sensin. Senin şifandan başka şifa yoktur. Buna, hiçbir hastalık izi bırakmayacak şekilde şifa ihsan et!اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ، أَذْهَبِ الْبَاسَ، وَاشْفِ، أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ، شِفَاءٌ لَا يُعَادِرُ سَقَمًا!

Bilinmeyen gizli bir hazine idim, bilinmek istedim, bilineyim diye halkı (kâinat) yarattım.: كُنْتُ كَنْزًا مَخْفِيًا فَاحْبَبْتُ أَنْ أَعْرِفَ فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ لِيَعْرِفُونِي

3.4.2. Eserin Kaynakları

Müellif eserini yazarken aktarmış olduğu rivāyetlerin kaynaklarını beyitler vasıtasıyla müelliflerini de zikrederek okuyucuya iletmektedir. Bu kaynak eserler ve kişiler tasavvufî, ictimâî, itikadî anlamda önemli olan ve herkes tarafından başvurulacak kaynaklardır.

3.4.2.1. Eserler

el-Keşşâf: Mu‘tezile âlimlerinden Zemahşerî’nin (öl. 538/1144) yazdığı tefsirdir. Âyetler tefsir edilirken Müslim’in el-Câmi‘u’s-sahîh’i dışında kaynak zikredilmez.⁹³ Mensubu olduğu Mu‘tezile mezhebinin önde gelen alimlerinin Zemahşerî’den bir tefsir yazmasını istemeleri üzerine başlangıçta yalnızca Fâtihâ ve Bakara surelerine dair açıklamalarla yetinilmiştir ancak bu girişim Emîr Ebû’l-Hasan b. Vehhâs’ın ısrarıyla Kur’ân-ı Kerîm’in tamamını kapsayan bir tefsir yazmak şeklinde neticelenmiştir.⁹⁴ Zemahşerî’nin tefsiri dil ve belâgat açısından oldukça önemlidir. Eserde bu bakımdan Kur’ân-ı Kerîm’in belâgat yönünden olağanüstülüğü ifade edilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle de Zemahşerî’den sonra gelen Fahreddin er-Râzî, Beyzâvî, Neysâburî, Ebû’s-Su‘ûd Efendi ve Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır gibi birçok müfessir Keşşâf’tan yararlanmış⁹⁵ ve eser “tefsirlerin aslı” kabul edilmiştir.⁹⁶ İki sene gibi kısa bir sürede nihayete erdirilen eser kaleme alınırken önemli tefsir, kıraat, gramer ve belâgat kitaplarından istifade edilmiştir. Dirayet metodu ile yazılan eserde gerektiğinde rivayetlere de yer verilmiştir. Hadis rivayetlerinde yalnızca Müslim’in el-Cami‘us-sahîh’inden yararlanılmıştır.⁹⁷

el-Câmiü’l-Kebîr: Muhammed b. Hasan eş-Şeybânî’nin (öl. 189/805) “zâhirü’r-rivāye” diye bilinen ve Hanefî mezhebinin ana kaynaklarını oluşturan altı eserinden biridir.⁹⁸ El-Câmiü’s-Sağîr’den sonra telif bir eser olarak kaleme alınan; nispeti mutlak eserlerden olan⁹⁹ el-Câmiü’l-Kebîr, kapsadığı konular açısından çok zengin bir muhtevaya sahiptir ve birçok defa şerh edilmiştir. Muhteva bakımından diğer eserlerinin tekmiyesi şeklinde değerlendirilebilir. Diğer eserlerinde ayrıntılı olarak değinilen konulara bu eserde kısaca temas edilmiştir.

⁹³ Ali Özek, “el-Keşşâf”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXV, Ankara, TDV Yay., 2002, s. 330.

⁹⁴ Valmire Batatına Krasniqi, Zemahşerî’nin el-Keşşâf’ında Müşkilü’l-Kur’ân, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Bursa, 2021, s. 15.

⁹⁵ Osman Fidan, İmam Zemahşerî’nin El-Keşşâf İsimli Tefsiri Bağlamında Ahzâb Sûresinin Belâgat Açısından İncelenmesi, Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Bayburt, 2020, s. 11.

⁹⁶ Aziz Çınar, Cârullah ez-Zemahşerî’nin el-Keşşâf İsimli Tefsirinde Ehl-i Kitap, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale, 2013, s. 18.

⁹⁷ Fidan, **agt.**, s. 9-11.

⁹⁸ Yunus Vehbi Yavuz, “el-Câmiü’l-Kebîr”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: VII, İstanbul, TDV Yay., 1993, s. 109.

⁹⁹ Ahmet Aksoy, Muhammed B. Hasan Eş-Şeybânî ve İtikadî Görüşleri, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2013, s. 16.

Dolayısıyla, ibadetler bölümlerinin kısa, muamelat bölümlerinin uzun olduğu söylenebilir.¹⁰⁰ Ebu Hanife ve Ebu Yusuf arasındaki fikir ayrılıklarına denilen eserde bu ihtilafların delillerine çok nadir olarak değinilir. Bazı bölümlerde ravilerin rivayetlerinden yararlanılan eserde İmam Muhammed'in konuştuğuna dair birçok delil vardır.¹⁰¹ Üslup bakımından ise ilk eseri olan el-Asl'dan farklıdır.¹⁰²

Fusûsü'l-Hikem: Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin (öl. 638/1240) bütün fikirlerinin özeti sayılan temel eseridir.¹⁰³ Anlaşılması oldukça güç ve şerhe muhtaç ifadelerle kaleme alınan eser İbnü'l-Arabî'nin en çok rağbet gören eseridir. Eserin mukaddimesinde, Şam'da 627/1229 yılında yazıldığı belirtilmiştir. Yine mukaddimede belirtildiği üzere İbnü'l-Arabî rüyasında Hz. Peygamber (a.s.)'i görmüş ve bu eseri yazma emrini almıştır.¹⁰⁴ Bunun üzerine yazdığı eser İbnü'l-Arabî'nin düşünce sisteminin özeti olarak nitelendirilmektedir. Yirmi yedi peygamberin isminde bulunan yirmi yedi ayrı hikmet üzerine inşa edilmiş olan eserin merkezinde hatemü'l-enbiya, hatemü'l-evliya ve insan-ı kâmil olan Hz. Peygamber yer almaktadır.¹⁰⁵ Her peygamberin insanî önemi ve asıl gerçeklikleri isimlerindeki hikmetlerden yola çıkılarak açıklanmıştır. Bu yüzden her bölüm ayrı bir hikmet başlığını taşımaktadır. Bu usulle, her nebinin temsil ettiği hikmet Vahdet-i Vücûd açısından tahlil edilmektedir. Kur'ân-ı Kerîm ve Hz. Peygamber (a.s.) övgüsü niteliğini de taşıyan eser ehl-i hakikat diliyle söylenmiş ve temelinde tevhîd bulunan mensur bir “na't-ı peygamberî”dir.¹⁰⁶

el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye: Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin (öl. 638/1240) tasavvufi görüşlerini en geniş boyutlarıyla açıkladığı eseridir.¹⁰⁷ 6 ana fasıl ve 560 bâbdan meydana gelen eser otuz yedi cilt hacminindedir. Arabî'nin otuz beş yaşında ilk defa Mekke şehrine gittiğinde yaşadığı manevi bir tecrübe¹⁰⁸ üzerine yazmaya başladığı ve otuz yedi sonra bitirdiği eserin dili Arapçadır. Kitapta yer alan bâbların bazısı 200 sayfa bazısı ise yarım sayfadan meydana gelmektedir. Eserde yer alan tasavvufi-felsefi bölümler İbnü'l-Arabî'nin felsefi kişiliğini

¹⁰⁰ Huzeyfe Çeker, Mütûn-i Erbaa'da Muhammed B. el-Hasen Eş-Şeybânî'ye Nispet Edilen Görüşlerin Tahkiki (İbâdât Bölümü), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2010, s. 23.

¹⁰¹ Metin Yiğit, İlk Dönem Hanefî Kaynaklarına Göre Ebû Hanîfe'nin Usul Anlayışında Sünnet, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Ankara, 2007, s. 37-38.

¹⁰² Aksoy, **agt.**, s. 16.

¹⁰³ Mahmud Erol Kılıç, “Fusûsü'l-Hikem”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XIII, İstanbul, TDV Yay., 1996, s. 231.

¹⁰⁴ Kazım Yıldırım, Muhyiddin İbnü'l-Arabî ve Sistemi (Gazzaâlî, Sühreverdî, Mevlânâ ve Konevî ile Mukayeseler), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), İstanbul, 1989, s. 60.

¹⁰⁵ Dilaver Güler, “Klasiklerimiz/XII “Fusûsü'l-Hikem (Muhyiddin İbn Arabî 560-638/1165-1240)”, **Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi**, C: V, No: 13, 2004, s. 396.

¹⁰⁶ **Ae.**, s. 427-428.

¹⁰⁷ Mahmud Erol Kılıç, “el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XIII, İstanbul, TDV Yay., 1996, s. 252.

¹⁰⁸ Hasan İslam Sak, Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin Kur'ân İlimlerine Yaklaşımı: el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye Örneği, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Erciyes, 2021, s.72.

yansıtmaktadır. Bu noktada el-Fütühâtü'l-Mekkiye, müellife ait eserlerin ve tüm birikiminin bir özeti¹⁰⁹ olarak nitelendirilebilir. İbnü'l-Arabî'nin biyografisine, aile fertlerine, hocalarına ve eserlerine dair bilgilere de bu eserde dağınık şekilde yer verilmiştir.¹¹⁰ Fütühât kapsamlı bir eser olduğu için, tefsir, hadis, fıkıh, kelam, tasavvuf, felsefe gibi birçok ilmî konuları ihtiva etmektedir. Bu konular işlenirken herkesin anlayabileceği bir dil kullanıldığı görülmektedir.¹¹¹ Şam'da tashih ettiği eserine birtakım ilaveler yapan İbnü'l-Arabî bu ikinci nüshayı vefatından bir yıl önce tamamlamıştır.¹¹²

Ukletü'l-Müstevfiz: “İbnü'l-Arabî'nin kâinatın yaratılış sırasını ele alan eser Ali Salahaddin Yiğitoğlu tarafından ilk kez Türkçeye kazandırılmıştır. Arapça metni vermeden doğrudan Türkçeye tercüme edilen elli sayfalık eser insanın kemalinin anlamı, müheyyem ruhlar ve en büyük unsurun icadı, akl-ı evvel, beş arş, burçlar feleği, sabit yıldızlar ve dünyanın yaratılması, istihâlât, nikah ve tevalüd, ilk insana varlık verilmesi gibi konuları ihtiva etmekle beraber Tedbirât-ı İlâhiyye'de ele alınan konuların tamamlayıcısı niteliği taşımaktadır.”¹¹³

İhyâ'ü Ulûmi'd-Dîn: Gazzâlî'nin (öl. 505/1111) başta tasavvuf ve ahlâk olmak üzere fıkıh, kelâm gibi ilimlere bilhassa amaçları bakımından yeni yaklaşımlar getiren önemli eseridir.¹¹⁴ İhyâ'ü Ulûmi'd-dîn adlı eser Gazzâlî'nin marifetullah için çektiği çileyle dolu halvet hayatının bir eseridir.¹¹⁵ Ahlaki konuların yanında kelam, tasavvuf, fıkıh gibi İslami konuları da muhteva eden eserde ele alınan konular geniş bir vukuf ve dirayetle incelenmektedir. Gazzâlî eserinde, gerçek âlimlerin ve selef-i sâlihînin takip ettiği ahiret yolunun artık unutulduğunu görerek “İhyâ” adını verdiği kitabı yazmanın gerekli olduğu kanaatine vardığını belirtmektedir. Eserde, dinî-ahlâkî ve kültürel yozlaşmanın ve bunların içtimaî ve siyasî yansımaları da incelenmektedir.¹¹⁶ Gazzâlî eserin önsözünde kitabın tertibi başlığı adı altında, eserini dört bölüme (Rub') ayırdığını belirtmiş ve bu bölümleri detaylarıyla birlikte vermiştir. Rubu'l-İbâdât (İbadetler), Rubu'l-Âdât (Adetler), Rubu'l-Muhlikât (Kötü Huylar), Rubu'l-Münciyât (İyi Huylar) başlıkları altında dört ciltten oluşan eserin, her cildinde "kitab" başlığı altında on konu

¹⁰⁹ Sak, *agt.*, s. 69.

¹¹⁰ Kazım Yıldırım, Muhyiddin İbnü'l-Arabi ve Sistemi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), İstanbul, 1989, s. 58-59.

¹¹¹ Sak, *agt.*, s. 70.

¹¹² Ethem Cebecioğlu, “Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin (560/1165-638/1240) Hayatı ve Eserleri”, *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, C: IX, No: 21, 2008, s. 16.

¹¹³ Ali Selâhaddin Yiğitoğlu, *Ukletü'l-Müstevfiz*, 1. bs., İstanbul, Ketebe Yay., 2021, s. 14.

¹¹⁴ Mustafa Çağrı, “İhyâü Ulûmi'd-Dîn”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C: XXII, İstanbul, TDV Yay., 2000, s. 10.

¹¹⁵ Sezai Küçük, “Klasiklerimiz/VI İhyâ'u Ulûmi'd-Dîn (Ebu Hamid Muhammed b. Muhammed el-Gazzâlî et-Tûsî- ö. 505/ 1111)”, *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, C: III, No: 7, 2001, s. 310.

¹¹⁶ Ahmet Kazan, Gazzâlî'nin (İhyâü Ulûmi'd-Dîn) Adlı Eserinin 3-4. Ciltlerindeki Güzel Sözler ve Kaynakları, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2009, s. 27-28.

işlenmiştir.¹¹⁷ Müellif, konu işlenirken muhteva ve şekil yönünden standart bir yöntemi uygulamıştır. Bu yöntem, okuyucunun basitten karmaşığa, genelden ayrıntılara doğru zihinsel bir seyir izleyerek konuyu zihinsel bir seyir içinde kavramasını kolaylaştırmaktadır. Aynı zamanda bu yöntem sayesinde okuyucuya hacimli olan eser içerisinde istediği konuyu bulabilme ve okuma kolaylığı da sağlamıştır.¹¹⁸

eş-Şifâ: Kâdî İyâz'ın (öl. 544/1149) Peygamber sevgisine ve Hz. Peygamber (a.s.)'in Müslümanlar üzerindeki haklarına dair eseridir. Tam adı eş-Şifâ bi-(fi)ta'rîfî hûkûkî (fi şerefi)'l-Muṣṭafâ'dır.¹¹⁹ Kâdî İyâz'dan, Hz. Peygamber (a.s.)'in kıymeti, yüceliği hakkında; O'na saygı gösterilmesi gerektiğine ve saygı göstermeyenlerin dini açıdan akıbetinin ne olacağına dair bir eser kaleme alması bazı kimseler tarafından ısrarlı bir şekilde istenir ve Kâdî İyâz bu eseri yazmaya başlamıştır. eş-Şifâ, mukaddimesi ile birlikte dört kısımdan oluşmaktadır. Bu dört kısım bâblara, bâblar da fasıllara ayrılmıştır. Eserde işlenen konular, ayet ve hadislerle açıklanmıştır. Mukaddime kısmında; Kadi İyaz, Allah' a (c.c.) hamd ü sena ve Hz. Peygamber (a.s.)'e salat ü selam ederek bu kitabı neden telif ettiğini belirtmiştir. Sonra kitapta ele alacağı konuların kısım, bâb ve fasıllar halinde olduğunu açıklamıştır. Birinci kısım; Allah Teala'nın, sözle ve fiili olarak Hz. Peygamber (a.s.)'in şanını yüceltmesi hakkındadır. Bu kısım dört bâba ayrılmaktadır. İkinci kısım; İnsanların Hz. Peygamber'e karşı görevleri hakkındadır. Bu kısım dört bâba ayrılmaktadır. Üçüncü kısım; Hz. Peygamber (a.s.) hakkında düşünülmesi ve söylenmesi caiz olan ve caiz olmayan şeyler ve O'na ifaze edilmesi doğru olan beşerî işler hakkındadır. Kâdî İyâz, iki bâbdan oluşan bu kısmın, kitabın en değerli bölümü ve bütün bölümlerin özü olduğunu belirtmiş ve bundan önceki kısımların bir giriş olduğunu yazmıştır. Dördüncü kısım; Hz. Peygamber (a.s.)'e dil uzatan veya O'na bazı eksiklikler izafe edenlerle ilgili hükümler hakkındadır. Bu kısım iki bâba ayrılmaktadır.¹²⁰

Avârifü'l-Maârif: Sünnî sûfiliğin tanınmış temsilcilerinden Şehâbeddin es-Sühreverdî'nin (öl. 632/1234) tasavvufa dair eseridir.¹²¹ Sühreverdî, eseri kaleme alma sebebinin öncelikle gerçek sufileri sahte sufilerden ayırabilmek olduğunu yazmıştır. İkinci sebebi ise sufilik yoluna ilgi ve alakayı artırmaktır.¹²² Tasavvufun tefekkür boyutundan ziyade

¹¹⁷ Küçük, **agm.**, s. 313.

¹¹⁸ **Ae.**, s. 316.

¹¹⁹ M. Yaşar Kandemir, “eş-Şifâ”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXXIX, İstanbul, TDV Yay., 2010, s. 134.

¹²⁰ Akif Köten, “Kadi İyaz, Hayatı, Eserleri ve eş-Şifâ'sının Özellikleri”, **Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, C: VII, No: 7, 1998, s. 274-276.

¹²¹ Süleyman Uludağ, “Avârifü'l-Maârif”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: IV, İstanbul, TDV Yay., 1991, s. 109.

¹²² Ethem Cebecioglu, “Klasiklerimiz/XI “Avarifü'l-Ma'arif” Ebu Hafs Şihabuddin Ömer es-Sühreverdî (539/ 1144- 632/ 1234)”, **Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi**, C: V, No: 12, 2004, s. 250.

amel boyutuyla ilgilenmiş; tasavvuf düşüncesini şeriat çizgisinde ele almıştır.¹²³ Sühreverdî, eserinde ele aldığı konuları Kur'an ve sahih hadis kaynaklarına dayandırmıştır. Muhaddis bir sufi olan Sühreverdî eserini metodik bir yaklaşımla basit konulardan karmaşık konulara doğru ve kendinden önceki sufilerden sık sık alıntı yaparak kaleme almıştır.¹²⁴ Altmış üç fasla ayrılmış olan eserde ibadetler, ibadetlerin insan fıtratına uyma konusunda birtakım değerlendirmeler yapılarak ele alınmıştır. Sühreverdî, bir mürid için ibadetleri vakitlere göre ayırırken her rekâtta okuyacağı ayetlere kadar detaylı bilgi vermiştir. Farklı konulardaki fikir ayrılıklarını değerlendirmek konusunda selim aklın emrettiği orta yolu gösterirken yaşlı bir hakem ustalığına sahip olduğu görülür.¹²⁵ Üslubu Gazzalî'nin İhya'sına benzemekte ancak muhteva açısından onun kadar geniş değildir.¹²⁶ Sühreverdî'nin eserinde tasavvufî ıstıhlara tanım getirmesi tasavvufun kurumsallaşması konusunda büyük önem arz etmektedir. Eserde müridin davranış adabını formüleştirmesi de daha ileri bir yapılanmayı göstermektedir.¹²⁷ Eser genel itibarıyla adap kitabı görünümündedir. Bu anlamda büyük bir öneme sahip olması nedeniyle kendinden sonra kaleme alınan birçok adap kitabına öncülük etmiştir.¹²⁸

et-Tefsîr fi't-Teysîr: Necmeddin Ömer en-Neseffî'nin eseridir.¹²⁹ Ömer en-Neseffî'nin çevresinde bulunan âlimlerin isteği ve ısrarı üzerine okunması kolay ve kısa olan bu tefsiri birçok güzelliklere yer vererek kaleme almıştır. Eserin yazılma nedeni de mukaddimesinde müfessirin bizzat kendisi tarafından belirtilmiştir. İtikadî açıdan Mâturîdî, amelî açıdan Hanefî mezhebine uygun şekilde yazılan eserin üslubu kolay anlaşılır ve akıcıdır. Eser, Kur'ân-ı Kerîm'in başından sonuna kadar yapılan tam bir tefsirdir. Müfessirin kendi görüşleri, Ehl-i Sünnet'in düşünce sistemine göre ifade edilmiş, Ehl-i Bid'at'ın görüşleri ise tenkit edilip reddedilmiştir. Ayetler tefsir edilirken gerektiğinde Arap dili ve edebiyatından istifade edilmiş; ayetlerin kolay anlaşılabilmesi için kıraat vecihleri, nüzul sebepleri gibi unsurlara da önem verilmiştir. Dirayet metoduyla kaleme alınan tefsirde ayetler izah ve yorumunda rivayet tefsirlerinden; mutasavvıfların sözlerinden de yararlanılmıştır. Tasavvuf ehlinin hayatlarından verilen örnekler şiirle güçlendirilmiş bazen de kendi beyitlerini kullanmıştır. Gerektiğinde ayetlerdeki fikhî hükümlere dair bilgi verilmiş ve mezhep imamlarının görüşlerine yer

¹²³ Adem Çatak, "Şihâbeddin Sühreverdî: Hayatı Eserleri ve Tasavvuf Anlayışı", (Doktora Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007, s. 27.

¹²⁴ Cebecioğlu, **agm.**, s. 258-259.

¹²⁵ **Ae.**, s. 256-257.

¹²⁶ Çatak, **agt.**, s. 27.

¹²⁷ Cebecioğlu, **agm.**, s. 260.

¹²⁸ Çatak, **agt.**, s. 27.

¹²⁹ Ayşe Hümeysra Aslantürk, "Neseffî, Necmeddin", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXXII, İstanbul, TDV Yay., 2006, s. 572.

verilmiştir. Tefsir edilen surelerin mekkî / medenî oldukları, ayet sayıları ve ayetlerin harf sayıları belirtilmektedir. Her surenin başında ve sonunda surenin faziletlerini ifade eden hadis-i şeriflere yer verilmiştir.¹³⁰

Sahîhayn: Muhammed b. İsmâil el-Buhârî ile Müslim b. Haccâc'ın el-Câmi'us-sahîh'leri "sahih hadîsleri ihtiva eden iki kitap" anlamında Sahîhayn diye anılmış ve İslâm âlimleri tarafından Kur'ân-ı Kerîm'den sonra en sahih kitaplar olarak kabul edilmiştir.¹³¹ Câmi'ler, her konudan yeterli miktarda hadisleri bir araya toplayan kapsamlı hadis kitaplarıdır. Buhârî, "el-Câmi'us-Sahîh"i telif etmesinde hocasının ve gördüğü rüyanın tesiri olduğunu ifade etmiştir.¹³² Buhârî, "el-Câmi'us-Sahîh" adlı eserini, topladığı 600.000 hadis içerisinden seçerek sahih olduğuna tam olarak inandığı 7275 hadisi, on altı yılda fıkıh bâblarına göre tasnif ederek kaleme almıştır. Eser, kitâb başlığıyla 97 ana bölüme bâb başlığıyla 3450 alt bölüme ayrılmıştır. Her kitâb, geniş ve umumi iman ve tatbikat bölümlerini ihtiva etmekte; bâblar şeklinde alt bölümlere ayrılmaktadır. Her bâb çok kere Kur'ân-ı Kerîm ayetleri veya hadislerle tamamlanan tanıtıcı başlıklar altında beş veya altı hadisten teşekkül edilmiştir. Sahihu Buhârî, bizzat Buhârî tarafından 90.000 talebeye okunmuştur.¹³³

Müslim'in el-Câmi'us-Sahîh'i müellif tarafından bizzat "Müsnedü's-Sahîh" olarak isimlendirilmiş ancak Sahîh-i Müslim adıyla tanınmıştır. Müslim, hocalarından duyduğu 300.000 hadisten seçerek tasnif etmiş ve tamamlanması on beş yıl sürmüştür. Müslim, eserini hocası Ebû Zür'a er-Râzî'ye incelemesi için takdim etmiş, onun kusurlu bulduğu her şeyi çıkarmış, yalnızca sahih dediklerine kitabında yer vermiştir. Müellif, kitabını memleketinde, kaynaklarının yanında, hocalarının çoğunluğu hayattayken telif ettiğinden rivayetlerin siyâkını araştırma, lafızlarını muhafaza imkânı elde etmiştir. Buhârî gibi hadisleri muhtelif bâblarda bölerek nakledip hüküm istinbatına çalışmamış ve bir hadisin bütün tariklerini bir yerde toplamış, mevkuf hadisler yerine sadece müsnedlerle ilgilenmiştir. Buhârî ise eserini değişik beldelede oluşturmuş, bazı kısımları da hafızasında kalan bilgilerle yazmıştır. Bu yüzden metinlerde manen rivayet, ihtisar ve hazf gibi hususlar ortaya çıkmıştır.¹³⁴ Sahîh'te "kitâb"

¹³⁰ Ayşe Hümeysra Aslantürk, "Ebû Hafs Ömer en-Neseî'nin et-Teyisîr fî't-Tefsîr Adlı Eserinin Tahlili ve el-Bakara Sûresi'nin Tenkidli Neşri", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), İstanbul, 1995, s. 82-84.

¹³¹ M. Yaşar Kandemir, "Sahîhayn", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXXV, İstanbul, TDV Yay., 2008, s. 527.

¹³² Zekeriya Güler, "Buhârî ve el-Câmi'us-Sahîh'i Üzerine", **Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, C: II, No: 1, 2015, s. 11.

¹³³ Yusuf Kılıç, "Buhârî'nin El-Câmi'us-Sahîh'inin İslâm Hukukunun Kaynağı Olması Bakımından Ehemmiyeti", ed. Ahmet Hulusi Köker (Büyük Türk-İslâm Bilgini Buhârî (811-569) -Uluslararası Sempozyum-, Erciyes Üniversitesi, Erciyes, 18-20 Haziran 1987), s. 217.

¹³⁴ Dilek Tekin, "Müslim'in Sahîh'inin Yazılı Kaynakları Üzerine Bazı Tespitler", **Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, C: II, No: 1, 2015, s. 56.

başlıklı 54 bölüm ve bâb başlıklı 1330 alt bölüm bulunmaktadır. Müslim eserini konularına göre tasnif etmiş, bölüm adlarını belirlemiş ancak bâb başlıklarını o yazmamıştır. Bunu hangi sebeple yaptığı bilinmemektedir. Kadı İyâz, Münzirî gibi bazı âlimler eseri şerh ederken bâb başlıkları koymuştur bununla birlikte hiçbirisi Nevevî kadar başarılı olamamıştır. Bugün matbu Sahîh-i Müslim’lerin bâb başlıkları Nevevî’ye aittir.¹³⁵

el-Mekâsîd: Sa‘deddin et-Teftâzânî’nin (öl. 792/1390) kelâma dair eseridir.¹³⁶ Eser, Teftâzânî’nin bizzat kendisinin şerh ederek kaleme aldığı “Şerhu’l-Mekâsîd” adlı eserin ismiyle tanınmaktadır.¹³⁷ el-Mekâsîd metni müstakil olarak değil şerhi ile birlikte İstanbul’da iki, Lahor’da bir kere basılmıştır. Müttekaddimin ve müteahhirin dönemlerindeki kelim görüşlerinin de ele alınıp değerlendirildiği eser altı ana başlıktan oluşmaktadır. İlk dört bölümün tümü, beşinci bölümün büyük bir çoğunluğu felsefî ağırlıklıdır. Prensipler, genel kavramlar, arazlar, cevherler başlıklı ilk dört bölümde nazarî ve kurgusal konular işlenen eserin beşinci bölümünde Allah’ın varlığı, sıfatları, rû’yetullah, irade, kul fiilleri, hüsün-kubuh meseleleri, hidâyet-delâlet, ecel, rızık gibi ilahiyat mevzuları; altıncı bölümünde ise peygamberlik, kitaplar, velî, sihir, meâd, melekler, ahiret ve imâmet gibi sem’iyyat hususları hakkındadır.¹³⁸

en-Nihâye fî şerhi’l-Hidâye: Signakî tarafından yazılan ve Burhâneddin el-Merginânî’nin meşhur eseri el-Hidâye’nin şerhidir.¹³⁹ Signakî, kaynaklarda el-Hidâye’nin şârihi olarak geçmektedir. Bu ise en-Nihâye’nin, diğer eserlere kıyasla çok daha ün sahibi olduğunu göstermektedir. Oldukça uzun olan bu şerh Cemâleddin Konevî tarafından “Hulâsatü’n-Nihâye fî fevâidi’l-Hidâye” adlı tek ciltlik eserinde ihtisar etmiştir.¹⁴⁰

Faslü’l Hitâb: Nakşibendiyye tarikatının kurucusu Bahâeddin Nakşibend’in önde gelen halifelerinden biri olan Muhammed Pârsâ’nın eseridir. Çeşitli tasavvuf terimlerini, ricâlü’l-gayb, ashap ve Ehl-i beyt’e muhabbet gibi konuları ihtiva eden eserde Muhammed Pârsâ’nın Nakşibendiyye’yi tasavvufun genel prensipleri ve mirasıyla bütünleştirme gayreti içinde olduğu dikkat çekmektedir.¹⁴¹ Va’z ve nasihat üslubuyla kaleme alınan Farsça eser on dokuz bölümden oluşmaktadır. Didaktik ve derleme bir eser olan Faslü’l-Hitâb’daki nakiller müellifin

¹³⁵ Ac., s. 58.

¹³⁶ Mustafa Sinanoğlu, “el-Makâsîd”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXVII, Ankara, TDV Yay., 2003, s. 420.

¹³⁷ Ahmet Bardak, Sa‘duddîn Teftâzânî’nin Kozmoloji Anlayış, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Van, 2016, s. 29.

¹³⁸ Azer Abdurrahmanov, Şerhu’l-Makâsîd Adlı Eserine Göre Teftâzânî’de Bilgi Teorisi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2006, s. 14-15.

¹³⁹ Rahmi Yaran, “Signakî”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXXVII, İstanbul, TDV Yay., 2009, s. 165.

¹⁴⁰ Zaher Alqudah, Es-Signakî’nin “En-Nihaye fî Şerhi’l-Hidâye” Adlı Eserinin Edisyon Kritiği ve Değerlendirilmesi (Taharet ve Namaz), Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Konya, 2015, s. 25.

¹⁴¹ Hamid Algar, “Muhammed Pârsâ”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXX, İstanbul, TDV Yay., 2005, s. 564.

beyanlarından daha fazladır. Eser; kudsi, merfu, mevkuf ve maktu olmak üzere 442 rivayet muhtevidir.¹⁴² Faslu'l-Hitâb bi-Vusûlü'l-Ehbâb, İslam dünyasında birtakım bahislere neden olan 494 adet soruna dairdir. Muhammed Pârsâ, Faslu'l-Hitâb ile çeşitli eserlerin kaynaklığında bu sorunları çözmeye çalışmış ve çözmüştür.¹⁴³

Mesnevî: Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin altı cilt (defter) ve yaklaşık 25.700 beyitten meydana gelen Farsça eserine Mesnevî adını vermesi, onun öncelikle kitabın nazım şekline dayanarak bir isimlendirmede bulunduğunu göstermektedir.¹⁴⁴ Birçok ayet ve hadis iktibas edilerek hemen hemen her konu hakkında kaleme alınan eser yazıldığı günden bu yana tüm dünyada büyük bir ilgi görürken insanlar için manevi bir rehber özelliği göstermiş ve birçok esere kaynaklık etmiştir. Mesnevî'de tasavvufi ve ahlaki konular okuyucuya, ayet ve hadis kaynaklığında hikâye ve kıssalar şeklinde aktarılmıştır.¹⁴⁵ Hz. Mevlânâ, eserini “Kur'ân'ın Özü” (Mağz-ı Kur'ân) şeklinde tanımlamıştır. Buradan da anlaşılacağı üzere eserin ana kaynağı Kur'ân-ı Kerîm'dir. Kur'ân temelleri üzerinde kaleme alınmasının yanında Mevlânâ bazı dönemlerin düşünürlerinden büyük ölçüde etkilenmiştir. Bu kişilerin başında Feridüddin Attar gelmektedir. Eserde yer alan bazı hikayelerde Attar'ın, Mantıku't-Tayr ve İlahinâme adlı eserlerinden esinlenmelere rastlanmaktadır.¹⁴⁶

3.4.2.2. Kişiler

Ebû Hanîfe (İmâm-ı Â'zam): İslâm'da hukukî düşüncenin ve ictihad anlayışının gelişmesinde önemli payı olup daha çok Ebû Hanîfe veya İmâm-ı Âzam diye şöhret bulmuştur. Bu şekilde anılması, Iraklılar arasında hanîfe denilen bir tür divit veya yazı hokkasını devamlı yanında taşıması nedeniyledir.¹⁴⁷ İlim halkalarına katılıp dana sonra kendisinin öncülüğünde başlayan ve talebelerinin çabalarıyla yaygınlaşan Irak fıkıh ekolünün başlangıcında Ebû Amr eş-Şa'bi (103/721) ile aralarında geçen diyalogun etkisi kaynaklarda yer almaktadır.¹⁴⁸ Ebû Hanîfe, fıkıh ilminden önce akaid ve kelam ilimleriyle ilgilenmiştir. Kendi devrinde tanınmış

¹⁴² Fatih Bayram, “Hâce Muhammed Pârsâ'nın Hadis Rivayet Usûlü: Faslu'l-Hitâb Adlı Eseri Bağlamında”, ed. Murat Şimşek, Aitmat Kariev, Yakup Koçyiğit (Uluslararası Orta Asya'dan Anadolu'ya İslâmî İlimler Sempozyumu Bildirileri Kitabı, Karabük Üniversitesi, Karabük, Eylül, 2021), s. 1032.

¹⁴³ Masudhan İsmailov, “Hâce Muhammed Pârsâ'nın “Faslu'l-Hitâb” Eseri: Hanefilik ve Maturidiliğe Tasavvufi Bakışlar”, ed.: Cengiz Çuhadar, Yusuf Koçak, Mustafa Aykaç (IV. Uluslararası Şeyh Şa'bân-ı Velî Sempozyumu, Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu, Mayıs 05-07, 2017), C: I, s. 513.

¹⁴⁴ Semih Ceyhan, “Mesnevî”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXIX, Ankara, TDV Yay., 2004, s. 325.

¹⁴⁵ Rukiye Rasbaci, Mevlâna Müzesi Nr. 1113'de Kayıtlı Mesnevî Nüshasının 1. Cildi (Metin-İnceleme), Selçuk Üniversitesi, Mevlâna Araştırmaları Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2019, s. 5-6.

¹⁴⁶ Kübra Sevim, Mevlâna'nın Mesnevî'sinde Akıl ve Gönül Düalizmi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2018, s. 18-19.

¹⁴⁷ Mustafa Uzunpostalcı, “Ebû Hanîfe”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: X, İstanbul, TDV Yay., 1994, s. 131.

¹⁴⁸ Eyüp Ertan, Ebû Hanîfe ile İbn Ebî Leylâ'nın İhtilaflarının Değerlendirilmesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2016, s. 6.

birçok alimle görüşmüş ve ilimlerinden faydalanmıştır. Zamanla ders halkası oldukça genişleyen Ebû Hanîfe İslam ülkesinin her yerinden öğrencilere ders okutmuştur.¹⁴⁹ “Büyük imam” anlamına gelen İmâm-ı Âzam sıfatının verilmesi; seçkin bir yere sahip bulunması, hukukî düşünce ve içtihat metodunda belli bir çığır açması, döneminden itibaren birçok fakihin onun görüşleri ve metodu etrafında kümelenmiş olması gibi sebeplerle açıklanabilir.¹⁵⁰

Şâfiî (İmâm-ı Şâfiî): Şâfiî’nin düşünce yapısında genel olarak vahiy, özel olarak Resûlullah’ın sünneti merkezî bir konuma sahiptir.¹⁵¹ Bu nedenle “Hadîs’in Yardımcısı”, “Hadîs Ehli” olarak da tanınmıştır. Fıkıhta hadisın ilk planda yer alması İmâm-ı Şâfiî vasıtasıyla olmuştur ve hadislerle delillendirme yapılmasında ısrarcı olmuştur. Kıyasın fıkıhtan ayrılamayacağını farkında olan Şâfiî kıyasın kullanılma şeklini hadislere hâlel getirmeyecek şekilde çizmiş ve kıyasın kullanılma kurallarını düzenleyerek bir sınırlandırma getirmiştir.¹⁵² Elbette İmâm-ı Şâfiî’den önceki fakihler de hadisleri kullanmışlar ancak Sahabe ve Tabiin’in sözlerini daha çok uygulamışlardır. İmâm-ı Şâfiî ise Hz. Peygamber’in hadislerini ilk plana koyarak onları kaide yapmış; başkalarını ise istisna kabul etmiştir. İmâm-ı Şâfiî temelde şeriatta asıl olanın Kur’an-ı Kerim ve Hz. Peygamber’in sünneti ve bu ikisi üzerine yapılan kıyastan ibaret olduğu düşüncesine sahiptir.¹⁵³

Kaffâl: Genel olarak tefsir, hadis, kelâm ve fıkıh usulü eserlerinde Kaffâl şeklinde geçen âlim Muhammed b. Ali’dir. Abdullah b. Ahmed’e nisbetle az geçtiği fıkıh kitaplarında ise daha çok el-Kaffâl eş-Şâfiî olarak zikredilir.¹⁵⁴ Asıl adı Ebû Bekr Muhammed b. Alî b. İsmâîl el-Kaffâl eş-Şâfiî’dir. 15 Şâban 291 (2 Temmuz 904) senesinin Berat gecesinde Mâverâü’n-nehir’in (Özbekistan) Şâş (Taşkent) bölgesinde dünyaya gelmiştir. Kaffâl künyesi ile şöhret bulan diğer fakihlerden ayırt edilebilmesi için “büyük, üstün, yüce” anlamlarına gelen “Kebîr” sıfatı verilmiş, Şâş beldesine nispetle ise kendisine “Şâşî” denilmiştir.¹⁵⁵ Çağdaşları tarafından kendisine “Hz. İmâm” adı da verilmiştir.¹⁵⁶ Müellif, tefsir, fıkıh, usûl, kelam, Arap dili ve şiir

¹⁴⁹ Ae., s. 7.

¹⁵⁰ Uzunpostalcı, agmd., s. 131.

¹⁵¹ Bilal Aybakan, “Şâfiî”, TDV İslâm Ansiklopedisi, C: XXXVIII, İstanbul, TDV Yay., 2010, s. 226.

¹⁵² Esat Kılıçer, “Büyük İslam Bilginlerinden İmâm-ı Şâfiî”, Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi, C: VII, No: 75-76, 1968, s. 198.

¹⁵³ Ae., s. 199.

¹⁵⁴ Cengiz Kallek, “Kaffâl, Abdullah b. Ali”, TDV İslâm Ansiklopedisi, C: XXIV, İstanbul, TDV Yay., 2001, s. 146.

¹⁵⁵ Rıdvan Ateş, Kaffâl Eş-Şâfiî’nin Hayatı ve Mehâsinu’s-Şeria Adlı Eserinde Makâsıd (Aile Hukuku Örneği), Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Diyarbakır, 2021, s. 17-18.

¹⁵⁶ Nimetullah Muhamedov, “Keffal Şâşî’nin Diplomatik Faaliyeti”, Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi, C: II, No: 2, 2015, s. 120.

gibi farklı alanlarda eser vermiş ve tüm bu alanlarda ön plana çıkmıştır. Cedel sahasında eser veren ilk fakih olduğu, hatta cedel ilmini inşa eden kişinin de Kaffâl olduğu rivayet edilmiştir.¹⁵⁷

Nasîrüddin Tûsî: İranlı âlim ve filozoftur.¹⁵⁸ Platon'un ideal kral-filozofuna yaklaşan büyük düşünür Nasîrüddin Tûsî'nin tam adı Ebu Cafer Nasreddin Muhammed b. Muhammed b. Hasan Ebubekir'dir ve 579/1201 yılında Tus şehrinde doğmuştur. Kum vilayetine bağlı Tus şehrine nisbetle Tûsî, Tus'un bir nahiyesi olan Cehrud'a nisbetle Cehrudî diye şöhret bulmuştur. İlköğrenimini hukuk ve din bilgini olan babasının gözetiminde yapmıştır. Babasının arkadaşı ve devrin ünlü matematik bilgini olan Kemaleddin Muhammed Hasib'den matematik öğrenmiş, daha sonra logaritma, mantık, hikmet ve idrak nazariyesini İbn-i Sina'nın öğrencisi Azerbaycan filozofu Behmenyar'dan almıştır.¹⁵⁹ İlgilendiği ilim dallarında kuvvetli bir düşünür olduğundan dolayı kendisine her şeyi bilen anlamına gelen "hoca" ve insanlığın hocası anlamına gelen "üstadu'l-beşer" denmiştir. Hülâgü'nün yanında büyük itibarı olan Tûsî, Meraga'da büyük bir rasathane yaptırmış ve burada büyük bir kütüphane oluşturmuştur. Bu kütüphanede Bağdat, Şam ve Mezopotamya'dan 400 bin ciltten fazla kitap toplamıştır. Aritmetik, geometri, trigonometri, astronomi, optik, mineraloji, tıp, lojik, felsefe, ahlak, müzik ve edebiyat gibi çeşitli alanlarda çok sayıda eserler veren üretken bir bilgidir.¹⁶⁰ Hem Şîî hem de Sünnî müelliflerce yazılan kaynakların çoğu Tûsî'nin güzel ahlâklı, mütevâzı ve saygılı davranan biri olduğunu yazmıştır.¹⁶¹

Molla Câmi: Nakşibendî tarikatına mensup İranlı âlim ve şairdir.¹⁶² Asıl lakabı İmâdüddîn, meşhûr lakabı Nûreddin, ismi ise Abdurrahmân olan müellif, Câmi şehrinin Harcird kasabasında 23 Şâban 817'de (7 Kasım 1414) doğmuştur.¹⁶³ Meşhur olduktan sonra daha çok Molla Câmi unvanıyla tanınmıştır. Doğduğu yer olan Câmi şehrine bağlı olduğundan dolayı "Câmi" mahlasını almıştır. Yaşadığı dönemin bütün ilimleri hakkında bilgi sahibi olan Molla Câmi, gördüğü bir rüyanın etkisinde kalarak bir başka arayış içine girer ve Semerkant'ta Sadeddîn-i Kaşgarî'ye bağlanarak Nakşibendî tarikatına mensup olur. İran edebiyatında klâsik dönemin son büyük şairi olarak tanınan Molla Câmi'nin başlıca edebî eserleri Farsçadır. Şair

¹⁵⁷ Ateş, a.e., 25.

¹⁵⁸ Agil Şirinov, "Tûsî, Nasîrüddin", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XLI, İstanbul, TDV Yay., 2012, s. 437.

¹⁵⁹ Kasım Barman, İslam Felsefesinde Aile Ahlâkı Nasîrüddin Et Tûsî Örneği, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010, s. 1.

¹⁶⁰ Fazlı Arslan, "Nasîrüddin et-Tusi ve Musiki Risalesi", **Dini Araştırmalar**, C: IX, No: 26, 2006, s. 320.

¹⁶¹ Fazlı Kip, Nasîrüddin Et-Tûsî'nin Ahlâk-ı Nâsirî Adlı Eserinde Siyaset Felsefesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Sivas, 2019, s. 6.

¹⁶² Ömer Okumuş, "Câmi, Abdurrahman", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: VII, İstanbul, TDV Yay., 1993, s. 96.

¹⁶³ Melek Karacan, Molla Câmi'nin Levâyih Adlı Eseri (İnceleme- Metin), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2015, s. 6.

Arapça'ya hâkim olduğunu göstermek için Arapça eserler de kaleme almıştır. Molla Câmi'nin eserleri daha hayattayken geniş bir coğrafyada tanınmış, dönemin âlim ve şairlerinin dikkatini çekmiştir. Câmi'nin eserlerinde şiire iki farklı yaklaşım içerisinde olduğu görülür. Birinci yaklaşım, şiiri ciddiye alan, gerçek şiirin ne olduğunu açıklamayı amaç edinen, gerçek şairin niteliklerini ortaya koyan ve iyi şairle kötü şairi birbirinden ayıran bir yaklaşımdır. İkinci yaklaşım ise ahlâkî ve tasavvufî bir yaklaşım olup özeleştirî niteliği taşımaktadır. İkinci yaklaşımda şair, bir bakıma kendisine öğüt vermekte ve şiirin boş bir uğraş olduğunu, bu işten artık vazgeçmesi gerektiğini söylemektedir. Mesnevi türünde yazmaya karar veren Câmi'ye göre şiir şahsî çıkarlara alet edilmemeli ve insanlara doğru yolu göstermelidir. Câmi, üstün şairlik kabiliyeti yanında dinî, edebî ve aklî ilimlerle tasavvuftaki derin bilgisinden bütün şiirlerinde, mesnevilerinde ve özellikle tasavvufî mesnevilerinde geniş bir şe-kilde istifade etmiş, ele aldığı konuları sade bir dille anlatmıştır.¹⁶⁴ Türklerle çok sıkı münasebeti bulunan Câmi'nin eserleri Türk âlim ve edipleri tarafından çok beğenilmiş ve birçok eseri Türkçe'ye çevrilmiştir.¹⁶⁵

3.4.3. Eserin Bölümleri

3.4.3.1. Tevhîd ve Münacaat (1-1057)

Ekseriyetle tevhid bölümü ile başlayıp münacaat bölümüyle devam eden mevlid eserlerinde olduğu gibi bu eser de tevhid ve münacaat bölümlerini ihtiva etmektedir. Ancak bu iki bölüm arasında belirgin bir konu ayrımı olmadığı düşünüldüğünden dolayı iki bölümün tek başlık altında verilmesi tercih edilmiştir.

Müellif bu bölümde Hz. Allah (c.c.)'ı tevhîd inancıyla anarak âdemoğlunun, Hz. Allah (c.c.) ile meşgul olması gerektiğinden, Hz. Allah (c.c.) ile birlikte olmak için nasıl yaşaması gerektiğinden, gerçek aşkın İlâhî aşk olduğundan ve İlâhî aşkın ne olduğundan okuyucuya öğüt vererek bahsetmektedir. Evrende her yerin “elif”ten yani Hz. Allah (c.c.)’tan ibaret olduğunu “be” harfini put gibi yere atıp yok etmesi gerektiğinden bahseder. Bu noktada Hz. Meryem'in Hz. İsâ (a.s.)'yı eğitime götürme kıssasını anlatır.

¹⁶⁴ Yasin Kan, Mollâ Câmi'nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevîsinin Şârihi Bilinmeyen Bir Şerhi (110b-165b Varakları Arası Transkripsiyonlu Metin-İnceleme), Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Erzincan, 2020, s. 15.

¹⁶⁵ Neslihan Kültür, Mollâ Câmi'nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevîsinin Şârihi Bilinmeyen Bir Şerhi (1b-56a Varakları Arası Transkripsiyonlu Metin-İnceleme), Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Erzincan, 2019, s. 8.

3.4.3.1.1. Hz. Meryem ve Hz. İsa Kıssası

Hz. Meryem'in Hz. İsa (a.s.)'yı eğitime götürür. Öğretmen Hz. Meryem'e ne öğretmesini istediğini ve onu öğreteceğini söyler. Hz. Meryem de hece harflerini (elif, be, te, se, cim...) ve bu harflerin manalarını öğretmesini ister. Öğretmen elif der Hz. İsa da elif der, öğretmen be deyince Hz. İsa, elifin ne olduğunu öğrenmeden be diyemeyeceğini söyler. Bunun üzerine öğretmen çok duygulanır ve Hz. İsa'ya hizmetkar olmak istediğini söyler. Müellif, şekil olarak farklı olsalar dahi her harf içinde elif harfinin gizli olduğunu yazmaktadır.

3.4.3.1.2. Sultan Bayezid Kıssası

Sultan Bayezid bir gün kendinden geçer ve “Sübhan-ı azim, bizim şanımız, cismimiz, kalbimiz ve canımız yok oldu” der. Bunu halk ile birlikte Amr, Zeyd ve Cüneyd de duyar. Sultan Bayezid, bu cümleyi der demez kendi varlığını yok eder ve kendindeki beşerî sıfatlar da yok olur.

3.4.3.1.3. Hüthüt Kıssası

Bir gün bir hüthüt yolculuk ettikten sonra baykuşlara misafir olur. Sabah hüthüt gitmek istediğinde baykuşlar her yerin karanlık olduğunu ve bir şey göremeyeceğini söyler. Hüthüt de bunun üzerine sabah olduğunu, her yerin aydınlık olduğunu ve gitmek istediğini söyler. Baykuşlar, yatıp uyumasını, şu an yolculuk zamanı olmadığını söylerler ve aydınlıktan Hz. Allah (c.c.)'ı kastederek “Bizim gibi güzel gözlüler O’nu göremezken sen nasıl görürsün?” diye çıkışır. Hüthüt, gayet net gördüğünü ve Hz. Allah (c.c.) için can bile verebileceğini söyler. Baykuşlar, kendisine işkence edeceklerini söyleyerek biri hüthütün gözüne pençesini sokar ve hüthütün gözünden kanlar boşanır. Baykuşlara, kendisini bırakmalarını ve artık onun da hiçbir şey göremediğini söyler.

3.4.3.1.4. Zerdüşt Kıssası

Bir gün, sabah akşam güneşe ibadet eden birini çevresindekiler tutar ve güneşe ibadet ettiği için kendisine işkence edeceklerini böylece artık güneşe karşı sevgisinin kalmayacağını söylerler. Güneşe ibadet eden kişi, kendisini öldürmelerini güneşi terk etmeyeceğini bin canı olsa vereceğini, güneşe ne zaman baksa O’nu gördüğünü söyler. Kendisini tutanlar, bunu bir daha yapmamasını yoksa onu parça parça edip köpeğe, kuşa yedireceklerini söylerler. Güneşi terk etmeyeceğinden ve gözü O’ndan başka bir şey görmediği için kendisini öldürmelerini ister.

Bunu üzerine onu ölmesi için güneşin altındaki bir taşın üzerine bağlarlar. Bu iş ona acı değil sefa vermektedir çünkü onun tek amacı Hz. Allah (a.s.)’a ulaşmaktır.

3.4.3.1.5. Karga ve Hüthüt Kıssası

Çin Denizi’nin kıyısında aç gözlü karga bir gün altın taçlı, şüster kaftanlı bir hüthüt görür. Hüthüte bu altın tacı ve şüster kaftanı nasıl elde ettiğini sorar. Hüthüt, çok yolculuklar yaptığını, çok sultana haberler götürüp getirdiğini bu şekilde kendisine tacı ve kaftan verildiğini söyler. Karga bunu duyunca taç ve kaftan almak için aynısını kendisi de yapmak ister. Bir gün bir sultanın sarayına uçar hüthütün söylediklerini hatırlar. Bağırarak altın taç ve altından kaftan ister. Karganın sesinin duyan bir genç eline ok ve yay alıp kargayı öldürür. Hülasa; müellif olmaz işler peşine düşmememiz gerektiğini, dünya malına önem vermeden tek gayemizin Hz. Allah (c.c.) olması gerektiğini aksi takdirde zavallılaşacağımızı anlatmaktadır. Müellif, Hz. Allah (c.c.)’ın insana beş menzil koyduğunu yazmaktadır. Bunlar his, hayal, akıl, kalp ve ruhtur. Bunları terk etmeden Hz. Allah (c.c.)’a ulaşamayacağızdır.

3.4.3.1.6. Yahudi Komşu Kıssası

Bağdat’ta gece gündüz hayır işleyen ve Hz. Peygamber (a.s.)’e büyük bir aşk duyan biri yaşamaktadır. Her rebiü’l-evvel ayında mevlit okur, koyunlar kurban eder. Bu kişinin de sürekli günah işleyen ve isyan eden Yahudi bir komşusu vardır. Yahudi’ye karısı, komşularının her yıl böyle ne yaptığını sorar. Eşi de onun, adı Tevrat’ta da geçen Ahmed adında bir peygamberi olduğunu ve ayın on ikisinde pazartesi günü doğduğunu bu yüzden de komşunun o gün bayram ettiğini söyler. Karısı bunu duyduğu anda ağlamaya başlar ve kalbine Hz. Peygamber (a.s.) aşkı yerleşir. Gece uyuduğunda rüyasında Hz. Peygamber (a.s.)’i görür. Rüyasında, gördüğü kişinin kim olduğunu sorar ve Muhammed Mustafa olduğu söylenir. Kadın, Hz. Peygamber (a.s.)’e selam verir ve Hz. Peygamber (a.s.) selamını alır. Kadın, Allah Resulu diye seslenince Hz. Peygamber (a.s.) “lebbeyk” şeklinde karşılık verir ve kendisine neden bu şekilde söylediğini sorar. Hz. Peygamber (a.s.) de kadına, saygı gösterdiği için Hz. Allah (c.c.)’ın kendisini kabul ettiğini söyler ve kadın Hz. Peygamber (a.s.) ‘in telkiniyle iman getirir. Uyandığında ise mutluluktan ağlar. Her yıl mevlid yaparak halka ziyafet vereceğini söyler. Kocasını gördüğünde kocası da mutludur ve neden böyle mutlu olduğunu sorar. Kocası rüyasında karısı ne gördüyse aynısını gördüğünü söyler. Yılda bir kez mevlid yapar, halkı doyururlar ve böylece şefaate nail olurlar.

3.4.3.1.7. Bir Filori Kıssası

Veli olduğu söylenen Zeyd oğlu Ali'den aktarıldığına göre dindar bir komşuları vardır ve bir gün ölür. Ardında bir filorisi ve genç oğlu kalır. Oğlu Hz. Allah (c.c.)'a her zaman ibadet eder. Genç bir filori ile ne alabileceğini düşünerek yürürken bir yerde mevlid okuyan topluluğu görür. Dinledikçe ağlamaya başlar. Genç o gece uyuduğunda rüyasında Cennet olan büyük bir kasır görür ve ona girmek ister ancak ona yalnızca mevlid yapanların girebildiğini, kendisinin giremeyeceğini söylerler. Rüyasından uyandığında ağlamaya başlar. Elindeki bir filori ile yiyecek alır, mevlid yapar ve halkı yedirir. Ölene kadar her yıl Hz. Peygamber (a.s.)'in mevlidini yapar. Öldüğünde ise gülerek ölmüştür. Çevresindekiler bunu görünce gencin ölmediğini zannederler ve bir doktor çağırırlar. Doktor gencin öldüğünü ancak Hz. Allah (c.c.)'ın gence nazar kıldığını ve gencin bu yüzden gülümsediğini söyler. O an genç gözünü açar, çevresindekilere mutlu olmalarını çünkü ölmeden Cennet'teki yerini gördüğünü, Hz. Allah (c.c.)'ın kendisine tecelli ettiğini, mevlide hürmet gösterdiği için Hz. Allah (c.c.)'ın kendisine rahmet ettiğini bu yüzden Hz. Peygamber (a.s.)'in mevlidini yapmalarını söyler ve tekrar gözlerini yumar.

3.4.3.1.8. Hz. Peygamber (a.s.)'in Mucizeleri

3.4.3.1.8.1. Yol

Hz. Peygamber (a.s.) bir gün ordusuyla bir dağa gider ve yürüyecek yol bulamaz. Dağa işaret eder ve dağ ikiye yarılarak yol olur. Aynı şekilde deniz yanına geldiğinde bir yol bulamaz ve o an denizin suyu çekilerek kurur ve yol olur.

3.4.3.1.8.2. Taş

Bir gün Hz. Peygamber (a.s.), Sâbit b. Akram (r.a.) ile nehir kenarında otururken Hz. Peygamber (a.s.), Sâbit b. Akram (r.a.)'a kendisine iman etmesini söyler. Sâbit b. Akram (r.a.) da Hz. Peygamber (a.s.)'den iman etmek için bir mucize göstermesini ister. Hz. Peygamber (a.s.), Sâbit b. Akram (r.a.) ne söylerse yapabileceğini söyleyince Sâbit b. Akram (r.a.) nehrin yanında dağ büyüklüğündeki bir taşı sudan geçirip önüne koymasını ister. Hz. Peygamber (a.s.) taşta sudan geçip önüne gelmesini söyleyince taş Hz. Peygamber (a.s.)'in önüne gelir. Hz. Peygamber (a.s.) istediği başka bir şeyi de yapabileceğini söyleyince Sâbit b. Akram (r.a.) taşın tekrar yerine gitmesini ister ve Hz. Peygamber (a.s.) taşta yerine gitmesini söyleyince taş eski yerine döner. Bunun üzerine Sâbit b. Akram (r.a.) Hz. Peygamber (a.s.)'e iman getirir.

3.4.3.1.8.3. Göz

Bir savaş esnasında bir müminin gözü çıkıp yere düşer. Asker gözünü yerden alır ve üzerindeki tozu silip ah eder. Daha sonra Hz. Peygamber (a.s.)'in yanına gider ve Hz. Peygamber (a.s.) gözü yuvasına koyar. Elini askerin gözünün üstüne koyarak “ezhibi'l-be's” der ve o göz eskisinden daha sağlıklı olur.

3.4.3.1.8.4. Hamile Kadın

Mekke'de yaşayan hamile, mümin bir kadın vardır. Hz. Peygamber (a.s.) hicret ettiği için O'ndan ayrı düşmüştür ve bu yüzden sürekli ağlamaktadır. Hiçbir şey yemez ve içmez. Bir gün mümin olmayan kocasının elini öper ve ondan gidip Hz. Peygamber (a.s.)'i görmek üzere gitmek için izin ister aksi takdirde kendisinden bir fayda göremeyeceğini söyler. (Bu varaktan sonra gelen varak eksik olduğu için bir sonraki varaktan devam edilmektedir. Sonraki varaktaki başka bir kıssanın sonu yazmaktadır ancak başı yoktur.) Elinde bebeği olan bir kadın dışarıda ağlamaktadır. Kadına, bebeği sarması için bir bez verilmiştir. Hz. Peygamber (a.s.) dışarı çıkıp kadına selam verir ve kadın bebeği o beze sarar. Sardığı an bebek sağlığına kavuşur.

3.4.3.1.8.5. Bebek ve Annesi

Hz. Peygamber (a.s.) bir gün sağında Hz. Cebrâîl ile mescidde otururken oradan müşrik bir kadın geçer ve Hz. Peygamber (a.s.)'e küfürler eder. Kadının elinde iki aylık bir bebek vardır ve bebek süt emerken Hz. Peygamber (a.s.) bebeğe bakar. Bebek Hz. Peygamber (a.s.)'in baktığını görünce süt emmeyi bırakır. Hz. Peygamber (a.s.)'e iman ettiğini ve O'nun Hz. Allah (c.c.)'in elçisi olduğunu söyler. Hz. Peygamber (a.s.) de bebeğe bunu nereden bildiğini sorar. Bebek kendisine Hz. Allah (c.c.)'in öğrettiğini, sağında oturanın kendisine vahiy getiren kişi olduğunu söyler ve Hz. Peygamber (a.s.), O'nun insan değil melek olduğunu söyler. Bebek, Cennet'te Hz. Peygamber (a.s.)'e komşu olmak istediğini söyler ve Hz. Peygamber (a.s.) o an dua eder; Hz. Cebrâîl de amin der. Daha sonra Hz. Peygamber (a.s.), bebeğe Hz. Allah (c.c.)'in isteğini kabul ettiğini müjdeler ve bebek çok mutlu olur. Artık hayatın kendisine gerekmediğini söyleyerek bebek o an vefat eder. Bunu gören anne ağlamaya başlayıp Hz. Allah (c.c.)'a ve Hz. Peygamber (a.s.)'e iman eder ve Hz. Peygamber (a.s.)'den kendisini dilemesini ister. Hz. Peygamber (a.s.) de Hz. Allah (c.c.)'ın kadını kabul ettiğini ve şimdi öleceğini, hurilerin kendisine kefen getirdiğini söyler. Bunun üzerine kadın orada vefat eder. Hz. Peygamber (a.s.) ve ashâbı kadın için çok üzülürler. Daha sonra kadın yıkanır ve kefenlenir. Hz. Peygamber (a.s.) bebek ve annesi için namaz kılar ve ikisini de defnederler.

3.4.3.2. Nûr-ı Muhammedî (1058-1304)

Nûr-ı Muhammedî bölümünde geniş kitlelerce bilinen ve Süleyman Çelebi'ye ait olan Vesiletü'n-Necât'ta bulunmayan birçok motif vardır.¹⁶⁶ Örneğin; cevherin meydana gelişi, Hz. Âdem (a.s.)'in nuru görmek istemesi üzerine gelişen olaylar, Hulefâ-yı Râşidîn bölümü.

Nûr-ı Muhammedî bölümüne “kenz-i mahfi” kavramı ile başlanmaktadır. Hz. Allah (c.c.), zatının bilinmesi için kendine tecelli eder ve bu tecelliden meydana gelen cevhere nazar ederek nûr-ı Muhammedî meydana gelir. Nûr-ı Muhammedî, kâinatın yaratılışının kaynağı olur. Müellif beyitlerinde “levh-i mahfuz, akl-ı evvel, akl-ı küll, heyûlâ, eb'âd-ı selase” gibi kavramlara yer verdikten sonra akl-ı küll'ü, levh-i mahfuz'un kalemi olarak betimler ve ardından Hz. Peygamber (a.s.) ile Cebrâîl (a.s.) arasında geçen diyalogu işler. Cebrâîl (a.s.)'nin sorusuyla başlayan bu diyalogda Hz. Allah (c.c.)'ın ilk olarak Hz. Peygamber (a.s.)'in nurunu; bu nurdan da hayır ve şerri yarattığını, bu nurun Hz. Allah (c.c.) tarafından tayin edilen yerde on iki bin yıl boyunca kaldığını buyurmaktadır. Daha sonra Hz. Allah (c.c.) bu nuru bölerek arşı, kürsüyü yaratıp nurun bir parçasını on iki bin topluluğun bulunduğu korku makamına koyar. Daha sonra nurdan güneşi, ayı, yıldızları, melekleri, Cennet'i, Cehennem'i, dokuz feleği, peygamberlerin ruhunu, akli, ilmi, hilmi, enbiya ruhlarını ve enbiya ruhlarından da müminlerin ruhlarını, kerameti, heybeti, vakârı, sabrı, rahmeti, rafeti, saadeti, sıdkı, yakîni ve sekineti yaratır. Ardından o nur yedi bin yıl arşda kalır ve sonra Ka'be'nin yerine indirilir. Hz. Âdem (a.s.)'in zuhuru için toprağı yaratır.

3.4.3.2.1. Hz. Âdem'in Yaratılması

Hz. Âdem (a.s.) yaratılınca Hz. Peygamber (a.s.)'in nurunu görmek ister ve nur Hz. Âdem (a.s.)'in alnına intikal eder. Nuru görebilmesi için alnından baş parmağına intikal eder. Hz. Âdem (a.s.), alnında bu nurdan başka olup olmadığını sorar ve Hz. Allah (c.c.) Hz. Peygamber (a.s.)'in ahabının nurunun olduğunu buyurur. Hz. Âdem (a.s.) onları da görmek ister ve bunun üzerine nur diğer parmaklarına intikal eder.

3.4.3.2.2. Hulefâ-yı Râşidîn ve Diğer Önemli Zatlar

Bu bölümde Hulefâ-yı Râşidîn'in vasıfları ve meziyetleri ayrıntılı olarak işlenmiştir. Hz. Âdem (a.s.)'in diğer nurları görmek istemesi üzerine Hz. Âdem (a.s.)'in orta parmağına Hz.

¹⁶⁶ Necla Pekolcay, “Ahmed'in Mevlid İsimli Eseri”, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, C: VI, No:6, 2012, s. 68.

Ebû Bekîr'in nuru, serçe parmağına Hz. Ömer'in nuru, yüzük parmağında Hz. Osman'ın nuru, baş parmağına Hz. Ali'nin nuru intikal etmiştir. Daha sonra Hz. Allah (c.c.)'ın emri ile nur sırasıyla; Hz. Havvâ (a.s.), Hz. Şîst (a.s.), Hz. Anûş, Hz. Mehlâîl, Hz. Yerdâ, Hz. Ahnûh (a.s.), Hz. İdrîs (a.s.), Hz. Mettûşelah, Hz. Lâmek, Hz. Nûh (a.s.), Hz. Sâam, Hz. Erfahşed, Hz. Şâlih, Hz. Ayber, Hz. Fâli', Hz. Râ'uvâ, Hz. Sâruh, Hz. Nâhûr, Hz. Târih, Hz. Âzer, Hz. İbrâhîm (a.s.), Hz. İsmâ'îl, Hz. Kaydâr, Hz. Hümeysa', Hz. Yesa', Hz. Yakdem, Hz. Zeyd, Hz. Êdd, Hz. Eded, Hz. Adnân, Hz. Mu'ad, Hz. Mudar, Hz. İlyâs, Hz. Müdrike, Hz. Huzeyme, Hz. Kinâne, Hz. Nûzar, Hz. Mâlik, Hz. Fihri, Hz. Gâlib, Hz. Lüvey, Hz. Ka'b, Hz. Mürr, Hz. Kilâb, Hz. Kusâyy, Hz. Abdü'l-Menâf, Hz. Hâşim, Hz. Abdü'l-Muttalib, Hz. Abdu'llâh'ın alnına intikal eder. Son olarak Hz. Peygamber (a.s.) doğunca nur kendisine intikal eder ve sonsuza dek kendisinde kalır.

3.4.3.3. Veladet (1305-2193)

Veladet bölümü gayet uzun ve tafsilatlı bir şekilde işlenmiştir. Bu bölümde de Vesiletü'n-Necât'ta bulunmayan birçok bölüm vardır.¹⁶⁷ Örneğin; Hz. Abdulmuttalib'in rüyası, Hz. Abdulmuttalib'in rüyayı yorumlatması, Hz. Halime'nin rüyası ve süt nine oluşu, Hz. Peygamber (a.s.)'in süt kardeşiyle koyun gütmeye gittiğinde yaşadığı olaylar, annesi ve babasının vefatları, Hz. Peygamber (a.s.)'in Hz. Hatîce ile evlenmesi gibi.

Bu bölümün alt başlıkları en geniş şekilde fazla detaya girilmeden oluşturulmuştur. Vilâdet bölümünde anlatılan konu ve olayların ayrıntılı şeklinde başlıklandırılmış hali şu şekildedir; Hz. Abdulmuttalib'in rüyası, Hz. Abdulmuttalib'in rüyayı yorumlatması, Hz. Abdullah'ın doğumu, Hz. Abdullah'ın kurban edilmesi, Hz. Abdullah'ın Hz. Âmine ile evlenmesi, Hz. Abdullah'ın Vakfe'den dönerken yaşadığı olay, Hz. Âmine'nin Hz. Peygamber (a.s.)'e gebe kalması, Hz. Âmine'nin müjdelenmesi, Hz. Peygamber (a.s.)'in doğumu, doğum esnasında Hz. Asiye ve Hz. Meryem'in Hz. Âmine'ye yardım etmesi, Hz. Peygamber (a.s.) doğunca meydana gelen olaylar, iki yüz yıl yaşayan insan kıssası, Hz. Meryem ve Hz. Asiye'nin Hz. Peygamber (a.s.)'i görmesi, Hz. Peygamber (a.s.)'e tevhid mührünün vurulması, bulutların Hz. Peygamber (a.s.)'i gezdirmesi ve Hz. Allah (c.c.)'ın Hz. Peygamber (a.s.)'e hitap etmesi, Cebrail (a.s.)'in Hz. Peygamber (a.s.)'in saklanması gerektiğini söylemesi, Dedesinin Hz. Peygamber (a.s.)'i görmesi, Hz. Halime'nin rüyası ve Hz. Peygamber (a.s.)'e süt nine olması, Hz. Halime'nin bir süre Hz. Peygamber (a.s.)'i bulamaması, deve hadisesi, koyun hadisesi, yağmur hadisesi, Hz. Peygamber (a.s.)'in süt kardeşiyle koyun gütmeye gitmesi ve yaşanan

¹⁶⁷ Ae., s. 66-67.

olaylar, Hz. Halime'nin bir büyücüye uğraması, Hz. Halime'nin Hz. Peygamber (a.s.)'i dedesine vermesi, Hz. Peygamber (a.s.)'in Hz. Hatice ile evlenmesi, dedesinin vefat etmesi ve vahiy gelmesi.

3.4.3.3.1. Hz. Abdülmuttalib'in Rüyası

Bir gün Hz. Abdülmuttalib Kabe'de uyurken bir rüya görür. Rüyasında sırtından dalları Doğu ve Batı'ya kadar uzanan, yaprakları tüm alemini saran, nurlu bir ağaç çıkmaktadır. Mutlu bir şekilde uyanıp bu rüyayı bilgin bir rüya yorumcusuna yorumlatır. Yorumcu Hz. Abdülmuttalib'i, Doğu ve Batı'ya kadar hâkim olacak bir çocuğu olacağı haberiyle müjdeler. Ağaç dallarının o çocuğun ehl-i beyti, yapraklarının ise ümmeti olduğunu söyler. Sonra Hz. Abdülmuttalib bir rüya daha görür. Rüyada belinden beyaz ve dörde bölünmüş bir zincir çıkmaktadır. Zincirin bir ucu Doğu'ya, bir ucu Batı'ya, bir ucu göğe uzanırken bir ucu da güzel bir ağaç olmaktadır. Mutlu bir şekilde uyandıktan sonra tekrar rüya yorumcusuna gider ve rüyasını yorumlatır. Yorumcu, Doğu ve Batı'ya dek tüm yeryüzüne hâkim olacak ulu bir çocuğu olacağını söyler.

3.4.3.3.2. Hz. Abdullah'ın Doğumu

Dokuz oğlu olan Hz. Abdülmuttalib, Kabe'ye gidip bir oğlu daha olursa onu kurban edeceğini söyleyerek adakta bulunur. Ardından bir oğlu daha olur ve adını Abdullah koyar. Hz. Abdullah'ın alnına bir nur intikal eder. Hz. Abdülmuttalib oğlunu çok sevince kurban etmeye kıyamaz ve Hz. Allah (c.c.)'dan kendisini affetmesi için yalvarır. Tekrar rüya yorumcusuna gider ve bu durumu kendisine anlatır. Yorumcu on deve alarak develer ve oğlu arasında kura çekmesini, kura oğluna çıkarsa on deve daha alarak tekrar kura çekmesini ve kurada deve çıkana kadar buna devam etmesini söyler. Bu şekilde Hz. Abdülmuttalib beş yüz deve ile oğlu arasında kura çeker. Kurada deve çıkınca Hz. Abdülmuttalib bütün develeri kurban eder ve böylece Hz. Abdullah'ı kurban etmemiş olur.

Bir başka rivâyete göre ise Hz. Abdülmuttalib zemzem kuyusunu kazarken eğer suyu hemen çıkarsa en küçük oğlunu kurban edeceğine ve halka ziyafet vereceğine dair adakta bulunmuştur. O esnada su çıkmaya başlar ve Hz. Abdülmuttalib adağından dolayı pişman olur. Rüya yorumcusunun söylediğini yaparak yüz deveyle kura çeker ve hepsini kurban eder. Bu nedenle Hz. Peygamber (a.s.) kendisine İbnü'z-Zebihayn yani “Boğazlanmasına teşebbüs edilmiş iki zatın oğlu” demektedir. Müellif bu rivâyetin Kebir'de geçtiğini belirtmektedir.

3.4.3.3.3. Hz. Abdullah'ın Evliliği ve Hz. Âmine'nin Gebeliği

Büyüyünce Vehab kızı Âmine'yi Hz. Abdullah ile evlendirir. Hz. Abdullah, Hz. Âmine ile evlenince diğer kadınlar feryat eder ve iki yüz kadın kıskançlıktan ölür. Bir gün Hz. Abdullah Vakfe'den eve dönerken beyaz bir su görür ve o an bu sudan içmesini söyleyen bir ses duyar. Hz. Abdullah bu sudan içer ancak sesin nereden geldiğini bilemez. Batha'da yürüdüğü esnada Hz. Abdullah'ın arkasında büyük ve Güneş'e benzeyen bir nur belirir. İkiye ayrılan nurun yarısı Doğu'ya diğer yarısı Batı'ya gider. Daha sonra göğe çıkan nur tekrar Hz. Abdullah'ın arkasına gelir. O esnada bir ses duyar. Hz. Abdullah kuru bir ağacın dibine oturunca ağaç yeşerir ve kalktığı an tekrar kurur. Duyduğu ses oraya gelmekte olan putların gelmemesi gerektiğini, çünkü arkasında Hz. Peygamber (a.s.) nurunun olduğunu söyler. Bunun üzerine putlar mutlu bir şekilde “es-salatu ve's-selam” derler.

Hz. Abdullah (a.s.) eve gider ve o cuma gecesi Hz. Âmine (a.s.) Hz. Peygamber (a.s.)'e gebe kalır. O an Hz. Âmine (a.s.)'ye bir ses Hz. Peygamber (a.s.)'e gebe kaldığını müjdelir ve Hz. Âmine (a.s.) bu sesi duyunca çok mutlu olur. Kâdî İyâz'ın Şifâ'da yazdığına göre Hz. Âmine (a.s.)'nin dış görüntüsünden kimse gebe olduğunu anlamaz. Bazı kimselerin dediğine göre Hz. Abdullah (a.s.), Hz. Âmine (a.s.) gebe iken vefat etmiştir.

3.4.3.3.4. Hz. Peygamber (a.s.)'in Doğumu

12 Rebiyülevvel pazartesi günü Hz. Âmine'nin doğum sancısı başlar. O an Hz. Asiye ve Hz. Meryem. Hz. Âmine'ye yardım etmeye gelir ve Hz. Peygamber (a.s.) doğacağını haber verirler. Hz. Âmine'nin bir kolundan Hz. Asiye bir kolundan Hz. Meryem tutar. Hz. Âmine'nin altına güzel bir yatak koyarlar ve karnını okşamaya başlarlar.

3.4.3.3.5. “Merhaba” Bahri

Süleyman Çelebi'nin Vesîletü'n-Necât'ında da yer aldığı ve Süleyman Çelebi'ye isnad edildiği için eserde yer alan “Merhaba” bahrinin müstakil bir başlık altında incelenmesi gerekmektedir. “Tekrîr” sanatı ile kaleme alınan bu bölümün dışında yine tekrîr sanatıyla yazılan iki bölüm daha bulunmaktadır:

[6^a]

Öİşk degül mi perde-bâz-ı her şüver
Kimse virmez işbu ma'Önâdan haber
Öİşk degül mi perde-bâz-ı lâ-mekân
Öİşk degül mi perde-bâz-ı cân u cân

[6^b]

ÓIşķ degöl mi yeldüren bu yılleri
ÓIşķ degöl mi söyleden bu dilleri
ÓIşķ degöl mi yār olan dıl-dār olan
Der-cihān Mansūr olıben dār olan
ÓIşķ degöl mi gül olub hem hār olan
ÓIşķ degöl mi bād u āb u nār olan
ÓIşķ degöl mi cām u sākı mey olan
Āşikār ender-harābātı muġān

[29^a]

Ol degöl mi Óarşda seyrān iden
Ol degöl mi ferşde cevlān iden
Ol degöl mi yırde gökde hān olan
Ol degöl mi cānlara cānān olan
Ol degöl mi söyleden bişmişleri
Ol degöl mi kalduran düşmişleri
Ol degöl mi döndüren şemsi yine
Getüren anı ikindü yirine

[29^b]

Ol degöl midür gideren ejdehā
Kim deminden kimse bulmazdı rehā
Ol degöl mi Cābir oġlın dirgüren
Anasına defÓi anı ırgüren
Ol degöl mi söyledi aña hācer
Ol degöl midür yüriden hem şecer

Bu bölümde, Hz. Peygamber (a.s.) doğduğu esnada tüm varlıklar tarafından “merhaba” denilerek selamlanmaktadır. Vesîletü’n-Necât’ta da yer alan bu bahrin şâir Ahmed’den iktibas edildiğine ilk olarak Ahmet Aymutlu, 1946 tarihli mezuniyet tezinde işaret edilmiştir.¹⁶⁸ Ahmed Ateş’in yazdığı üzere birçok edebiyat tarihçisi tarafından Mevlid’in en güzel parçası olarak değerlendirilen bu bahrin özellikle üzerinde durulmasının nedeni Süleyman Çelebî’ye ait olan nüshalarda kronolojik olarak geriye doğru gidildiğinde ciddi farklılıklar görülmesi ve eski nüshalara gelindiğinde ise bu bahrin yer almamasıdır.¹⁶⁹ Tekrîr sanatı ile kaleme alınan bu bahrin üslubu ile Süleyman Çelebî’nin üslubunun aynı olmadığı görülmektedir.¹⁷⁰

[49^b]

Merhabâ iy şems-i tâbân merhabâ

Merhabâ iy cân-ı cânân merhabâ

Merhabâ iy pâdişâh-ı dü cihân

Senüñ içün oldı kevn ile mekân

Merhabâ iy Óandelîb bâğ-ı elest

ÓIşkuñ ile cümle Óâlem oldı mest

Merhabâ iy âfıtâb-ı âşıkân

Merhabâ iy mâhtâb-ı şadıķân

Merhabâ iy cân-ı bâķi merhabâ

Merhabâ Óuşşâķa sâķi merhabâ

Merhabâ iy źât-ı Hâķķ’uñ mażharı

Merhabâ iy enbiyânuñ rehberi

Merhabâ iy âftâb-ı bî-zevâl

Merhabâ iy mâhtâb-ı Lâ-Yezâl

Merhabâ iy şâh-bâż-ı lâ-mekân

Merhabâ iy kâr-sâz-ı dü cihân

Merhabâ iy bûlbûl-i bâğ-ı cemâl

Merhabâ iy âşinâ-yı Żü’l-Celâl

Merhabâ iy şın ü sâd u hâ vü mîm

¹⁶⁸ Faruk K. Timurtaş, **MEVLİD; Vesîletü-ün-Necât**, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1970, s. 9.

¹⁶⁹ Ateş, **age.**, s. 66-68.

¹⁷⁰ **Ae.**, s. 68.

Merhabā iy kâf u hâŎ u rāŎ vü çim

Merhabā iy Ŏāşî ümmet menceŏi

Merhabā bi-çāre millet melceŏi

Merhabā iy māh-ı hūrşid-i Hudā

Merhabā iy Hakk’dan olmayan cüdā

Merhabā iy mazhar-ı envār-Ŏı Hakk

Merhabā iy mahzen-i esrār-ı Hakk

Merhabā iy bülbül-i gül-zār-ı Şāh

Merhabā iy şülsül-i bāğ-ı ilah

Merhabā iy rahmeten li’l-Ŏālemîn

Merhabā sensin şefîŎü’l-müznibîn

Bu parçada geçen “bāğ-ı elest”, “bülbül-i bāğ-ı cemāl”, “mahzen-i esrār-ı Hakk”, “mazhar-ı envār-Ŏı Hakk”, “Ŏuşşāka sākî” gibi ifadeler ve tasavvurlar tamamen tasavvufî anlamda kullanılmıştır. Oysa Süleyman Çelebi’nin ifadeleri ve terimleri tasavvuf izlerini taşımamaktadır. Bunun yanı sıra Süleyman Çelebi’nin üslubu şâir Ahmed’in üslubundaki heyecanı taşımamaktadır. Buna;

[49^a]

“Cümle zerrāt-ı cihān itdi sedā

Çağrışuben didiler kim merhabā”

[24^a]

“Minber-i Ŏışka çıkayın Ŏışk ile

Alayın Ŏışkuñ zebürını ele

Okıyayın ānı ben Dāvūd-vār

Cümle eşyā çerha girsün çerh-vār” beyitlerindeki heyecan örnek olarak verilebilir.¹⁷¹ Mevzuubahis fasıl Keşfi Çelebi adlı müellifin Mevlid’inde de Ahmed’in “Mevlid” adlı eserinin Ü nüshasındaki haliyle yer almaktadır. Bu, Süleyman Çelebi’den etkilenen müellifin Ahmed’den de etkilendiğini göstermektedir.¹⁷²

¹⁷¹ Ae., s. 80.

¹⁷² Aksu, agt., s.36.

Faruk Kadri Timurtaş'ın aktardığına göre ise Vesîletü'n-Necât'ın sahîh ve güvenilir olarak nitelendirilen yazmalarının ikisindeki “Kasîde-i Melihâ” bahri içinde 6 beyitlik bir “merhaba” bahrinin bulunması, Süleyman Çelebî'nin de “merhaba” bahri yazdığını daha sonra Ahmed'in bu bahri genişleterek kendi eserinde kullandığını düşündürmektedir. Ahmed'in eserini Süleyman Çelebî'den epeyi sonra kaleme alması ve Ahmed'in eserinde de Süleyman Çelebî'den alınan beyitlerin yer alması bu düşüncüyü kuvvetlendirmektedir.¹⁷³ Aynı şekilde Mustafa Kara ve Bilal Kemikli de bu fikri desteklemektedir.¹⁷⁴

“Merhaba” bahrinden yola çıkılarak yapılan bu kıyaslamalar, katiyen bir şâirin diğer şâirden daha yetkin veya bir eserin diğer eserden daha güzel olduğunu ifade etmek gayesi değil aksine müelliflerin/müstensihlerin eserler arasında yapmış oldukları bu iktibasın her iki eserin de kıymetini etkileşimli olarak artırdığını ifade etmek gayesi taşımaktadır.

3.4.3.3.6. Doğum Anı

Doğum esnasında eve, kuş gövdeli ancak insan görünümlü güzel bir kuş gelir. İyilikle Hz. Âmine'nin belini okşar ve Hz. Peygamber (a.s.) doğar. Doğduğu anda ellerini Hakk'a açıp ümmetini isteyerek yakarır ve “Lâ-İlâhe illâ hüve'llâh” der. Hz. Peygamber (a.s.) yere ayak bastığı anda âlem nur ile dolar, tüm karanlık ortadan kalkar, yer ile gök titrer, denizler dalgalanır, yeller esmez, bulutlar yok olur, kâinatta ne varsa hepsi “es-selâmu ve's-salât” der, tüm taşlar ve ağaçlar “hoş geldin sefa getirdin” der, şeytan gökten sürülür, yeryüzü yemyeşil olur, ağaçlar çiçek verir, kuru pınarlar akıp kuru ağaçlar çiçek verir, tüm hastalar şifa bulur, tüm putlar yere düşüp yerin dibine girmek ister, bin bir kilise yıkılır, Kâbe dahi yerden yükselir.

3.4.3.3.7. İki Yüz Yıl Yaşayan İnsan Kıssası

Hz. Mûsâ (a.s.) zamanında gece gündüz günah işleyen, iki yüz yaşındaki kişi bir gün ölür. Etrafındakiler bu insandan kurtuldukları için mutlu olurlar. O kişinin boynuna bir urgan takıp sürükleyerek bir çöplüğe bırakırlar. Hz. Allah (c.c.) Hz. Mûsâ (a.s.)'ya vahiy gönderip “Ölen kişi benim yakın dostumdur. Etrafındakiler onu yıkamadan, cenaze namazını kılmadan bir çöplüğe bıraktılar ve onu hor gördüler. Sen, onu yıka ve cenaze namazını halkla birlikte kıl. Kim onun cenaze namazını kılsa o kişiden tüm kötülükler gider” buyurur. Hz. Mûsâ (a.s.) ne buyrulursa yapar ve Hz. Allah (c.c.)'a “Etrafındakiler onun günahkâr olduğunu ve sürekli günah işlediğini söylerler, bu işteki hikmet nedir?” diye sorar. Hz. Allah (c.c.); “Bir gün o kişi

¹⁷³ Timurtaş, *age.*, s.9.

¹⁷⁴ SÜLEYMAN ÇELEBİ VE MEVLİD. Yazılışı, Yayılışı ve Etkileri, Ed. Mustafa Kara, Bilal Kemikli, Bursa, Bursa Osmangazi Belediyesi Yay., 2007, s. 77.

Tevrat'ta Muhammed yazdığını görünce Tevrat'ı öpüp başına koydu. Bu şekilde saygı gösterdiği için ona rahmet eyledim” buyurur.

Müellif burada başka bir rivāyeti anlatmaya başlar. Bir gün Hz. Peygamber (a.s.) otururken ve ashabın çoğu oradayken Hz. Bilal ezan okurken “Muhammed'en Resûlullâh” dediği esnada Hz. Peygamber (a.s.) baş parmaklarının tırnaklarını öpüp “قَرُّهُ عَيْنِي بِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ”¹⁷⁵ diyerek gözlerine sürer ve “Samimiyetle kim böyle yaparsa göz ağrısı çekmez, Hakk her işini kabul eder, günahlarını bağışlar ve onu enbiyadan ayırmaz. Ben kıyamet günü ona şefaatt ederim Hakk da ona rahmet eyler.” buyurur. Müellif bu rivāyeti aktardıktan sonra okuyucunun da aktardığı şekilde yapmasını isteyerek dua talep eder.

3.4.3.3.8. Tevhîd Mührünün Vurulması

Hz. Asiye ve Hz. Meryem, Hz. Peygamber (a.s.)'ın yanına giderler ve Hz. Meryem Hz. Peygamber (a.s.)'in göbeğini kesmek ister ancak göbeğinin zaten kesilmiş olduğunu ve zaten sünnetlendiğini görür. Hz. Asiye de Hz. Peygamber (a.s.)'in gözlerinin sürmelenmiş olduğunu görür. Bu esnada birinin elinde altın bir ibrik, birinin elinde ipek mendil olan üç melek eve gelir. İbrikteki su ile Hz. Peygamber (a.s.)'in yüzünü yıkarlar. Sonra melek ipek mendildeki tevhîd mührünü alıp Hz. Peygamber (a.s.)'in sırtına vurur. Sonrasında Hz. Peygamber (a.s.)'i tamamen kaplayan bir bulut O'na Doğu'yu, Batı'yı gezdirip geri getirir. Hz. Peygamber (a.s.)'i tamamen kaplayan bir bulut daha gelir O'nu göklerin üstüne çıkarırlar. Gökyüzündeki melekler böylece Hz. Peygamber (a.s.)'i ziyaret ederler. Bulut Hz. Peygamber (a.s.)'i Cennet'e götürür ve huriler kendisini ziyaret ederler. Daha sonra Hz. Allah (c.c.) Hz. Peygamber (a.s.)'e zahir olur.

3.4.3.3.9. Dedesinin Hz. Peygamber (a.s.)'i Görmesi

Hz. Peygamber (a.s.)'in doğduğu gece dedesi Kâbe'dedir ve Hacerü'l-Esved'in yerinden havalandığını görür, o an secde eder. Hacerü'l-Esved tekrar yerine geldiğinde putlar yerlere düşüp secde ederler. Dedesi Kâbe'den Hz. Peygamber (a.s.)'in doğduğunu, O'nun kendisini putlardan temizleyeceğini ve müşriklerden kurtaracağını, ümmetinin kendisini tavaf edeceğini söyleyen bir ses işitir. Bunun üzerine Hz. Abdülmuttalib, Hz. Âmine'nin evine gider. Hz. Âmine kapıya çıkıp Hz. Peygamber (a.s.)'in doğduğunu, bir sesin Hz. Peygamber (a.s.)'in yedi gün boyunca saklanması gerektiğini ve meleklerin gelip Hz. Peygamber (a.s.)'i selamlayacağını, O'nun göğe yükseltilip yeryüzüne indirileceğini söylediğini söyler. Hz. Abdülmuttalib bunu duyunca çok şaşırır ve Hz. Peygamber (a.s.)'i nasıl göstermezler diyerek

¹⁷⁵ “Gözümün nurusun ey Allah'ın Resülü”

kılıcını eline alıp eve girmeye yeltenir. Bir melek Hz. Peygamber (a.s.)'i göremeyeceğini söyler. Yedi gün sonra tekrar bir ses duyulur ve Hz. Peygamber (a.s.)'i görebileceklerini söyler. Hz. Abdülmuttalib eve girdiğinde Hz. Peygamber (a.s.)'i görür ve Hz. Peygamber (a.s.) dedesinin yüzüne gülümser ve dudaklarından bir nur çıkar. Mekke'de Hz. Peygamber (a.s.)'i ziyaret etmeyen kimse kalmaz. Hz. Peygamber (a.s.)'in dedesi yedi gün boyunca düğün yapar ve Mekke halkına ziyafet verir.

3.4.3.3.10. Hz. Halime'nin Rüyası ve Süt Nine Olması

Doğumun üzerinden bir süre geçtikten sonra Hz. Âmine zayıf düşer ve Hz. Peygamber (a.s.)'i artık emziremez. Bunun üzerine canlılar Hz. Allah (c.c.)'tan Hz. Peygamber (a.s.)'e süt nine olup O'na gece gündüz hizmet etmek için izin isterler ancak kendilerine müsaade edilmez. Hz. Allah (c.c.), Hz. Peygamber (a.s.)'in süt ninesinin Hz. Halime olacağını buyurur. Süt ememediği için Hz. Peygamber (a.s.) de artık güçsüzleşir ve zayıf düşer.

Hz. Halime, Benî S'ad kabilesinde yaşamaktadır. Uzun zamandır yağmur yağmadığı kabile kıtlık yaşamaktadır. Açlık çeken kabile artık ot yemeye başlar ve açlıktan gece gündüz ağlar. Kabile halkı bir gün yine ot toplarken bir sesten; Mekke'de Muhammed Mustafa (a.s.) adında bir çocuk doğduğunu, süt ememediğini, annesinin süt nine istediğini işitirler. Bunun üzerine genç, yaşlı, kadın, erkek toplanıp Mekke'ye gitmek üzere yola koyulurlar. Giderlerken Hz. Halime uykusunda bir rüya görür. Rüyasında süttan beyaz, buzdan soğuk suyu olan bir havuz ve havuzun içinde bir çocuk görür. Çocuk, Hz. Halime'ye bu sudan içmesini, bu suda yıkanmasını, Hz. Halime'nin kendisine süt nine olacağını ve adının Muhammed Mustafa (a.s.) söyler. Hz. Halime uyandığında rüyasını kimseye anlatmaz. Kabilesiyle birlikte Mekke'ye giderlerken Hz. Halime'nin yanından geçtiği her şey kendisini Hz. Peygamber (a.s.)'in süt ninesi olarak selamlar. Mekke'ye on km. yol kaldığında Hz. Halime bir rüya daha görür. Rüyasında Hz. Halime'nin başından dalları tüm dünyayı saran bir ağaç çıkar, ağaçtan Hz. Halime'ye bir hurma düşer. Hz. Halime'ye Hz. Allah (c.c.)'ın kendisine nazar kıldığı söylenir ve Hz. Halime hurmayı yer. Uyandığı zaman ağzında hurmanın hala tadı vardır. Mekke'ye geldiklerinde kabile Mekke halkı tarafından karşılanır, Kâbe'yi tavaf eder ve doyurulurlar. Mekke halkından çocuğuna süt nine arayan herkes çocuğunu alıp Kâbe'ye gider. Herkes bir erkek çocuğuna süt nine olur ancak orada adet olduğu üzere yetimlere süt ninelik etmek utanılacak bir şey olduğu için Hz. Peygamber (a.s.)'i kimse sahiplenmez, aynı şekilde Hz. Halime de süt nine olmak için çocuk bulamaz. Üzgün bir şekilde yürürken Hz. Peygamber (a.s.)'i yünden beyaz bir kundak içinde yatarken görür ve Hz. Peygamber (a.s.) Hz. Halime'ye gülümser. Bunun üzerine Hz. Halime eşine Hz. Abdullah'ın oğlunu almak istediğini söyler

ancak Hz. Peygamber (a.s.) yetim olduğu için Hz. Halime'nin eşi istemez. Hz. Halime, Hz. Peygamber (a.s.)'in babasının olmadığını ancak annesinin olduğunu söyler böylece Hz. Halime'nin eşi Hz. Peygamber (a.s.)'i almayı kabul eder. Eşi ile Hz. Halime, Hz. Âmine'nin yanına gider ve isteklerini dile getirirler. Hz. Âmine ise Hz. Halime'ye eğer bebek sütünü emerse kendisini kabul edeceğini söyler. Hz. Halime emzirmek istediğinde Hz. Peygamber (a.s.) sol memeden emmeyip sağ memeden süt emer ve Hz. Âmine, Hz. Halime'yi süt nine olarak kabul eder.

Müellif bu konudaki başka bir rivâyeti de dile getirmektedir. Bu rivâyete göre Hz. Halime, Hz. Peygamber (a.s.)'i emzirmek istediği esnada memesinde süt yoktur ancak Hz. Peygamber (a.s.)'i göğsüne koyduğu anda memesi süt ile dolar. Daha sonra Hz. Halime Kâbe'yi tavaf etmek ister. Hz. Peygamber (a.s.)'ı kenarı koyar ve o anda bir sestten süt ninelik yapacağı çocuğun ne kadar mübarek bir kişi olduğunu işitir. Bu varaktan sonra gelen varak eksik olduğu için sonraki konunun başı tam olarak anlaşılamamaktadır. Ancak devamındaki varaktan anlaşıldığı üzere Hz. Halime, Hz. Peygamber (a.s.)'i yerinde bulamaz. Bunu duyan Hz. Abdülmuttalib üzülmeye başlar. Kâbe'nin karşısında ağlayarak secde eder ve Hz. Allah (c.c.)'a yalvarır. Bunun üzerine Hz. Allah (c.c.) da kendisine Hz. Peygamber (a.s.)'in falan vadide olduğunu kendisine bildirir. Vadiye gittiklerinde Hz. Peygamber (a.s.)'i bulurlar ve Hz. Halime Hz. Peygamber (a.s.)'i tekrar alır. Müellif bir başka kaynağa göre ise bu hikâyenin şu şekilde olduğunu yazar: Hz. Halime, Hz. Peygamber (a.s.)'i besleyip dedesine geri vermek üzere Mekke'ye gider ve Hz. Peygamber (a.s.)'i Kâbe'nin yanına yatırır. Bu esnada bir ses duyar ve sesin nereden geldiğini anlamaya çalışırken Hz. Peygamber (a.s.)'in yerinde olmadığını fark eder. Müellif bu hikâyeyi ise Mesnevî'den aktardığını belirtmekte ve okuyucudan dua istemektedir. Hz. Halime, Hz. Peygamber (a.s.)'i götüreceksen Hz. Âmine oğlunu göremeyeceği için üzülmeye başlar.

3.4.3.3.11. Deve, Koyun ve Yağmur Hadisesi

Hz. Halime, Hz. Peygamber (a.s.)'i de alıp kendi şehrine gitmek üzere hastalıktan ve güçsüzlükten inleyen devesine biner. Hz. Peygamber (a.s.) deveye bindiği anda deve üzerinde Hz. Peygamber (a.s.)'in olduğunu anlar ve deve, kuvveti artarak tüm halkın önüne geçer. Müellif bu hikâyenin bir başka rivâyette geçtiği şeklini de yazmaktadır. Hz. Halime, Hz. Peygamber (a.s.) ile güçsüz ve hasta eşeğine bindiğinde eşek hareket edip Kâbe'ye gider. Üç kez secde eder ve tüm halkın önüne geçer. Hz. Halime evine varınca ise Hz. Peygamber (a.s.)'e gece gündüz hizmet etmeye başlar.

Hız. Halime, sahip olduğu zayıf ve sütsüz koyunlara Hız. Peygamber (a.s.)'in elini değdirince koyunlar birdenbire şişmanlar ve süt vermeye başlar. Bu günlerde kuvvetli bir kuraklık yaşanmaktadır. Yaşlı, genç, erkek, kadın kim varsa toplanıp Hız. Halime'nin yanına gelirler. Hız. Halime'ye çok zor durumda olduklarını ve süt ninelik yaptığı bebeği de alıp onlarla birlikte Hız. Allah (c.c.)'tan yağmur istemesini söylerler. Hız. Halime Hız. Peygamber (a.s.) ve halk ile birlikte bir dağ başına gider. Hep birlikte Hız. Allah (c.c.)'tan Hız. Peygamber (a.s.)'in yüzü suyu hürmetine yağmur yağdırmasını isterler. O an Hız. Peygamber (a.s.) göğe bakar ve Hız. Allah (c.c.) onların duasını kabul eder.

Bir gün Hız. Peygamber (a.s.), Hız. Halime'nin dizinde yatıp süt emerken yanlarından koyunlar geçer. Koyunlar geçerken Hız. Peygamber (a.s.)'e secde edip başını öptükten sonra yollarına devam ederler. Her sabah iki beyaz kuş gelip Hız. Peygamber (a.s.)'in elini öperlerdi. Bir gün bir ışık meydana gelir ve Hız. Peygamber (a.s.)'in koynuna girip O'nu rahatlatır. Hız. Peygamber (a.s.) süt emmeyi bitirdiğinde ortaya iki kişı çıkıp O'nun ağzını silerler. Uyuduğunda ise birçok topluluk yanına gelip yanı başında Mushaf tutar; uyandığında ise ortadan kaybolurlar.

3.4.3.3.12. Hız. Peygamber (a.s.)'in Koyun Gütmeye Gitmesi

Hız. Peygamber (a.s.) iki yaşına girince yürümeye başlar. Dört yaşına girdiğinde ise süt ninesinin oğlu ile koyun gütmeye gitmek ister. Hız. Halime, Hız. Peygamber (a.s.)'in çevrede çok düşmanı olduğunu ve O'na bir zarar vereceklerinden korktuğunu söyler. Hız. Peygamber (a.s.) ise kendisini Hız. Allah (c.c.)'ın koruduğunu söyler. Bunun üzerine Hız. Halime, O'na ayakkabılarını giydirir, kuşağını bağlar ve eline bir sopa vererek süt kardeşiyle Hız. Peygamber (a.s.)'i koyun gütmeye gönderir. Koyunlar Hız. Peygamber (a.s.) ne der ise dinlerler. Koyunların arasında ayağı kırık bir koyun vardır. Hız. Peygamber (a.s.) o kırığın üzerine elini koyar ve koyun şifa bulur. Müellifin Şifâ'dan aktardığına göre Hız. Peygamber (a.s.)'in yürüdüğü yerlerdeki kuru otlar kuru ağaçlar yeşerir, koyunlarının izini takip eden kurtlar o izleri öperler, vardığı kuyunun suyu dolup taşar ve koyunlar da o sudan içerler.

Orada, bulunduğu yeri yıkıp duran erkek bir ejderha vardır. Hız. Peygamber (a.s.) ve süt kardeşi bu ejderhayı görünce süt kardeşi korkup kaçmak ister. Hız. Peygamber (a.s.) ise kardeşine korkmaması gerektiğini söyler. Ejderha, Hız. Peygamber (a.s.)'i görünce sakinleşip yerin dibine girmek ister. Hız. Peygamber (a.s.) ise artık kimsenin üzölmemesi için ejderhadan, buradan gitmesini ister ve ejderha da bulunduğu yerden gider. Hız. Peygamber (a.s.) ve süt kardeşi eve dönerler sonraki gün tekrar koyun gütmeye giderler. Yolda giderlerken iki kişı

belirir ve Hz. Peygamber (a.s.)'i birden alıp bir dağ başına götürürler. Orada Hz. Peygamber (a.s.)'in göğsünü yararlar, kalbini Kevser suyuyla yıkarlar ve kalbini yerine koyup göğsünü tekrar dikerler. Hz. Peygamber (a.s.)'in orada olmadığını farkedene süt kardeşi ağlayarak eve döner ve iki kişinin Hz. Peygamber (a.s.)'i alıp gittiğini, dağ başında göğsünü yarıklarını ve sonra dikip gittiklerini annesine anlatır. Bunu duyan Hz. Halime feryat ederek Hz. Peygamber (a.s.)'i aramaya başlar. Oğlu ile Hz. Halime olayın gerçekleştiği yere giderler ve Hz. Peygamber (a.s.)'i orada otururken görürler. Kendisini alıp Mekke'ye dönerlerken yolda bir büyücü görürler. Büyücü, Hz. Peygamber (a.s.)'i gördüğü anda kendisinden çok zarar görüleceğini düşünür. Kavmini çağırarak önce süt nineyi sonra da bebeği öldürmeleri gerektiğini yoksa putları ve dinlerini yok edeceğini söyler. Bunu duyan halk kılıçlarını kuşanıp Hz. Peygamber (a.s.)'in yanına gitmeye başlarlar. Hz. Halime bunu görünce dua eder ve bindikleri deve uçarak Mekke'ye ulaşır. Mekke'ye geldiklerinde Hz. Halime, Hz. Peygamber (a.s.)'i dedesine verir. Mekke'deki kadınlar toplanıp Hz. Peygamber (a.s.)'i görmeye gelirler. Çocuğun, annesini tanıyıp tanımayacağını merak ederler ve herkes yüzünü peçeyle örter. Annesinden küçük yaşta ayrılmasına rağmen Hz. Peygamber (a.s.) annesini tanır ve O'na doğru yürür.

3.4.3.3.13. Hz. Hatice ile Evlenmesi

Dört yaşına girmeden babasını kaybeden Hz. Peygamber (a.s.) yedi yaşına girmeden de annesini kaybeder. Bir başka rivâyete göre ise Hz. Peygamber (a.s.) babasını doğmadan, annesini ise yedi yaşına girmeden kaybeder. Müellifin “el-Câmiü'l-Kebîr” adlı eserden aktardığına göre Hz. Peygamber (a.s.)'in annesi ve babası vefat edince dedesi tarafından bakılmaya başlar. Sekiz yaşındayken dedesi Hz. Abdülmuttalib'i de kaybedince amcası Ebû Tâlib, vefat edene kadar Hz. Peygamber (a.s.)'e hizmet eder. Yirmi yaşına girdiğinde ise Hz. Hatice ile evlenir.

3.4.3.4. Risâlet (2194-2238)

Hz. Peygamber (a.s.) kırk yaşına girdiğinde kendisine Cebrâîl (a.s.) tarafından vahiy gönderilir. Cebrâîl (a.s.), Hz. Peygamber (a.s.)'i Hz. Allah (c.c.)'ın halka peygamber olarak gönderdiğini müjdelir. Hz. Peygamber (a.s.)'e halkı dine davet ederek Hz. Allah (c.c.)'a gece gündüz hizmet etmesini söyler. O an Hz. Peygamber (a.s.)'e abdest almayı, Kur'ân okumayı ve namaz kılmayı öğretir. İsrâîl ve Mikâîl (a.s.) ile birlikte iki bin kırk melek daha Hz. Peygamber (a.s.)'i görmeye gelir. Hz. Peygamber (a.s.) vefat edinceye kadar insanları dine davet eder. Hz. Peygamber (a.s.) risâlet ile müjdelenmeden önce de kendisi İslâm dini meşrepli ve sürekli

kelime-i tevhîd getiren bir insandır. Hirâ mağarasında “Rabb’imin yanında misafir oldum.” diyerek Hz. Allah (c.c.)’ı tespih eder.

3.4.3.5. Mi’râc (2240-2611)

Mi’râc hadisesi, genel hatlarıyla diğer mevlid eserlerinde de işlendiği gibi işlenmiştir. Ancak bunun yanında Vesiletü’n-Necât’ta bulunmayan; Mi’râc-ı surî ve Mi’râc-ı mânevî, mehdî (a.s.) parçası gibi ayrıntılı işlenen parçalar bulunmaktadır.

Bir gece Cebrâîl (a.s.) yeryüzüne iner ve Hz. Peygamber (a.s.)’e Hz. Allah (c.c.)’ın kendisini davet ettiğini, kendisine nurdan bir Burak gönderdiğini, bu gece Hz. Peygamber (a.s.)’den tüm sıfatların gideceğini ve Hz. Allah (c.c.)’ın kendisine tecelli edeceğini söyler. Bu gece Hz. Allah (c.c.) ile gizli birçok sır, Hz. Peygamber (a.s.)’e görünecektir. Hz. Peygamber (a.s.) Burak’a biner ve Cebrâîl (a.s.) Hz. Peygamber (a.s.)’in sağ yanında bineğin üzengisini tutarak yolculuğa başlarlar. Göz açıp kapayınca kadar Kuds’e varırlar ve tüm enbiya Hz. Peygamber (a.s.)’in karşısında mushaf tutar halde dururlar. O esnada Cebrâîl (a.s.) ezan okur ve Hz. Peygamber (a.s.) onlara imam olarak iki rekât namaz kılarlar. Daha sonra Hz. Peygamber (a.s.) sırasıyla, Hz. Âdem (a.s.)’e, Hz. Nûh (a.s.)’a, Hz. Mûsa (a.s.)’ya, Hz. Eyyûb (a.s.)’e, Hz. Süleymân (a.s.), Hz. İbrâhîm (a.s.)’e, Hz. İsmâ (a.s.)’ya uğrar. Müellif bu sıralamanın Kâdî İyâzî’nin “Şifâ” adlı eserinde nasıl olduğunu da yazmıştır. Hz. Peygamber (a.s.), arşa yükseldiğinde birinci gökte Hz. Âdem (a.s.)’ı, ikinci gökte Hz. İsmâ (a.s.)’ı, üçüncü gökte Hz. Yusûf (a.s.)’ı, dördüncü gökte Hz. İdrîs (a.s.)’i, beşinci gökte Hz. Hârûn (a.s.)’u, altıncı gökte Hz. Mûsa (a.s.)’ı, yedinci gökte Hz. İbrâhîm (a.s.)’i görür.

Hz. Peygamber (a.s.) ile Cebrâîl (a.s.) Sidre’ye geldiklerinde Cebrâîl (a.s.) kendisiyle buraya kadar gelebileceğini, buradan öteye bir adım dahi atamayacağını söyler. Hz. Peygamber (a.s.) 70.000 hicabı geçtikten sonra yeri, göğü ve mekânı olmayan bir yere ulaşır. O an Hz. Peygamber (a.s.) nerede, nasıl bir yerde, ne halde olduğunu anlayamaz. Hz. Allah (c.c.), Hz. Peygamber (a.s.)’in ruhunu kendisine çok yakın bir yere koyar ve o an Hz. Peygamber (a.s.)’e tecelli eder. Müellif, bu olayın “Tefsîr-i Teyzîr” adlı eserde şu şekilde geçtiğini yazar: Hz. Peygamber (a.s.) ruhsal ve cisimsel sınırları aşar. Hz. Allah (c.c.)’ı görebilmesi için gözünden perde kaldırılır. O anda vahdet vücud bulur ve Hz. Allah (c.c.)’da kendisini görür. Hz. Allah (c.c.), Hz. Peygamber (a.s.)’i selamlar ve kendisine ümmetiyle Cennet’e girmedikçe enbiyaya ve ümmetine Cennet’e girmeyi haram kıldığını buyurur. Müellif bunun bir hadîs olduğunu, “Keşşâf” adlı eserde ve Necm Suresi’nde geçtiğini yazmaktadır. Hz. Allah (c.c.), Hz.

Peygamber (a.s.)’den ümmetine beş vakit namaz götürmesini; ümmetini gece gündüz dine davet etmesini buyurur.

Hız. Peygamber (a.s.) ulvî alemden süflî aleme geçerek yeryüzüne döner ve ölene dek insanları dine davet eder. Halkı bir yere toplayarak yaşadığı Mi’râc hadisesini ve Hız. Allah (c.c.)’ı gördüğünü anlatır. Kureyş halkı bir kimsenin Kuds’e gidip Sidre’ye ulaşmasına inanmaz. Müellif bunun “Hendese İlmi”nde birçok şekilde delillendirildiğini yazmaktadır. Ebû Bekîr, Mi’râc hadisesini duyduğu anda iman eder ve Hız. Peygamber (a.s.) ne buyurursa yaptığı için kendisine Sıddîk denir.

Hız. Allah (c.c.), Hız. Peygamber (a.s.)’i mekânın ve zamanın ötesine geçirerek Hız. Peygamber (a.s.)’e Mi’râc hadisesini yaşatmış, Kâbe Kavseyn’e, Ev-Ednâ’ya ulaştırmıştır. Bazıları Hız. Peygamber’in Hız. Allah (c.c.)’ı kalp gözü ile gördüğünü bazıları ise göz organı ile gördüğünü söyler.

3.4.3.5.1. Mi’râc-ı Sûrî ve Mi’râc-ı Mânevî

Müellif, Mi’râc’ın sûrî ve mânevî olmak üzere iki çeşit olduğunu yazmaktadır. Mi’râc-ı sûrî (biçimsel Mi’râc), kişinin dünyadan (âlem-i süflî) kopup ruhu ve cismi ile gökyüzüne (âlem-i ulvî) varmasıdır. Mi’râc-ı mânevî (ruhsal Mi’râc) ise kişinin yalnızca ruhunun dünyadan (âlem-i naks, âlem-i cehl) kopup gökyüzüne (âlem-i ulvî) varmasıdır. Müellif burada Tûsî’nin itirazı dile getirir. Tûsî’ye göre; bir halden başka bir hale geçiş, zamandaki ilerlemeye bağlı olarak gerçekleşir. Değişimin başlangıcı, kişi ve mekân değil zamandır. Kişinin kemale ermek için gökler arası yolculuk etmesi ruh göçü anlamına gelir. Gökler dışında ise kemale erme söz konusu olamaz. “Şekil değişimi (insilah)” ise ancak ölüm ile gerçekleşebilir. Bu itiraza karşılık müellif ariflerin cevabını yazar. Bu cevaba göre “şekil değişimi (insilah)”, biçimsel değil ruhsal değişimdir. Kastedilen ise “kurtuluş”tur.

İnsan-ı kâmil kudrete eriştiğinde türlü türlü suretlere girebilir. Dilerse göğe yükselir dilerse yere iner. Hız. Peygamber (a.s.) ulvî ve süflîde ne dilerse yapar. Nitekim ayı parmak hareketiyle ikiye bölmüştür. Hız. Ali de güneşi iki kere gökte istediği yere doğru hareket ettirmiştir. Bunun birini Medine’de yapmıştır. Hız. Ali, Medine’den Medâîn’e, Bağdat’tan Horasan’a Hız. Peygamber (a.s.)’i yıkamaya bir gecede gelir.

Râgıb el-İsfahânî Hız. Peygamber (a.s.)’in otuz dört kere Mi’râc’a çıktığını söyler. Osmanlı âlimi Molla Fenârî ise Hız. Peygamber (a.s.)’in dört kere bedenen geri kalanlarında ise ruhen Mi’râc’a çıktığını söyler. Hız. Peygamber (a.s.) her namaz kılışında ruhen Mi’râc’a çıkar.

3.4.3.6. Vefât (2612-4182)

Müellif, vefat faslını gayet uzun ve ayrıntılı şekilde işlerken Vesiletü'n-Necât'ta bulunmayan Hz. Peygamber (a.s.)'in ravzasına gelip azat edilmek isteyen Arap kıssası, Hz. Fâtımâ'nın vefatı gibi parçaları da dahil etmiştir. Özellikle vaaz ve Hz. Fâtımâ'nın vefatı parçaları çok uzunca ve ayrıntılı bir şekilde işlenmiştir.

Hz. Peygamber (a.s.) altmış üç yaşına eriştiğinde artık vefatı yakınlaşır. Bir gün mescidde vahdet sırları, şariat vb. konuları anlatmaktadır. O esnada Cebrâîl (a.s.) gelir, Hz. Allah (c.c.)'in selam gönderdiğini ve Hz. Allah (c.c.)'in kendisini beklediğini söyler. Hz. Peygamber (a.s.) gözyaşı dökünce ashab da vefat vaktinin yaklaştığını anlar ve onlar da ağlar. Hz. Peygamber (a.s.)'in yanına Hz. Âişe ve Hz. Bilâl gelir. Hz. Peygamber (a.s.), Hz. Bilâl'den son bir kez daha görmek için ashabı oraya toplamasını ister ve Hz. Bilâl de herkesi oraya toplar.

3.4.3.6.1. Hz. Peygamber (a.s.)'in Vaazı

Hz. Peygamber (a.s.), minbere çıkıp vaaz verir. Bu vaazda; dünya hayatının çile dolu, güvenilmemesi gereken ve geçici bir yer olduğundan; ensar kavmine iyi davranılması gerektiğinden, ölüm gelmeden hazır olunması gerektiğinden bahseder. Devamında bir gün dünyada her iş kötüye doğru gitmeye başladığı ve âhir zaman alametleri yüz göstermeye başladığında ümmetinden bir kişinin geleceğini ve bu kişinin Mehdî olduğunu müjdeler.

3.4.3.6.2. Hz. Peygamber (a.s.)'in Mehdî (a.s.)'yi Müjdelemesi

Müellif, bu bölümde yer alan bilgilerin hemen hemen hepsini kaynak göstererek Hz. Peygamber (a.s.)'in ağzından yazmıştır.

Müellifin, Pârsâ adlı kişinin eserinden aktardığına göre Mehdî (a.s.) geldiğinde dünyaya adaletini yayacaktır. Bayrağı ve kılıcı olan Mehdî (a.s.)'nin bayrağında “el-bey’a li’llâh”¹⁷⁶ ve Hz. Allah (c.c.)'in ismi yazacak; sağ yanında Cebrâîl (a.s.) sol yanında ise Mikâil (a.s.) duracaktır. Önünde bulunan sayısız askeriyle kırk mil yürüyecek olan Mehdî (a.s.)'nin bayrağı beyaz ve sarı olacaktır.

Şah Rızâ (İmam Rızâ)'dan aktarıldığına göre ise Mehdî (a.s.) sürmeli ve sünnetli doğacaktır. Mehdî (a.s.)'nin önünde nurdan bir çizgi olacaktır ve önünü de arkasını da görebilecektir. Yine Şah Rızâ'dan aktarıldığına göre Hz. Peygamber (a.s.) Mehdî (a.s.)'nin adı

¹⁷⁶ “Egemenlik Allah'ındır.”

Muhammed Mustafa, babasının adı Abdullâh'tır. Mehdî (a.s.)'nin sağ yanağında ise siyah bir ben vardır.

İbnü'l-Arabî'den aktarıldığına göre Mehdî (a.s.) Endülüs'te bir deniz kenarında doğacaktır.

Kurtûbî'den ve Sa'deddin et-Teftâzânî'den aktarıldığına göre doğacağı şehrin adı Mâsiye'dir ve Mehdî (a.s.) yedi yıl boyunca hüküm sürecek, Deccal'ı da Mehdî (a.s.) öldürecektir. Bir rivâyete göre Ramazan ayı öncesinde güneşin iki kere tutulduğu yıl bir rivâyete göre ise ayın tutulduğu yıl, kâfirler Endülüs'ün birçok yerini işgal ettiğinde Mehdî (a.s.) gelecektir.

3.4.3.6.3. Hz. Ebû Bekîr'in İmam Olması

Hz. Peygamber (a.s.) vaazını bitirdiğinde yanına Hz. Âişe ağlayarak gelir ve Hz. Peygamber (a.s.), kendisine nasihatta bulunur. Daha sonra Hz. Bilâl gelir ve herkesin çok ağladığını ve namaz vaktinin yaklaştığını söyler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.), gücünün olmadığını, kendisi yerine Hz. Ebû Bekîr'in imam olmasını söylemesini ister. Hz. Fâtıma ile oradaki tüm kadınlar ağlayarak Hz. Peygamber (a.s.)'den Hz. Ömer'in imam olmasını isterler ancak Hz. Peygamber (a.s.) bunu kabul etmez ve Hz. Ebû Bekîr'in imam olmasını söyler. Hz. Bilâl ashaba gidip Hz. Peygamber (a.s.)'in selam söylediğini, artık zayıf düştüğünü ve Hz. Ebû Bekîr'in imam olmasını söylediğini iletir. Ashab bunu duyunca çok ağlar. Hz. Ebû Bekîr mescide gidip Hz. Peygamber (a.s.)'in yerini boş görünce imamlık edemeyip ashab ile ağlamaya başlar ve namaz kıldıramayacak kadar halsiz düşer. Bunun üzerine İbn-i Rabia, Hz. Ömer'e imamlık etmesini söyler. Hz. Ömer zorlukla tekbir getirerek imamlık etmeye başlar. Hz. Peygamber (a.s.) bunu duyunca imamlık edenin kim olduğunu sorar ve yanındakiler Hz. Ömer olduğunu söyler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.) bu durumdan kendisinin ve Hz. Allah (c.c.)'in razı olmadığını, tekrar Hz. Ebû Bekîr'in imam olması ve emrine itaat etmesi gerektiğini söyler. Hz. Ebû Bekîr mihraba geçer ve ağlayarak tekbir getirir. Hz. Peygamber (a.s.) kendini biraz olsun iyi hissettiği an kalkıp ümmeti görmek için mescide gitmek ister. Sağ elini Hz. Ali, sol elini İbn-i Abbâs (Hz. Fazl) tutar ve adım adım mescide giderler. Hz. Peygamber (a.s.)'in geldiğini anlayan Hz. Ebû Bekîr gitmek ister ancak Hz. Peygamber (a.s.) durmasını söyler ve sağ yanına oturur. Müellif, anlam veremediğimiz bir şekilde burada ikinci kez Hz. Peygamber (a.s.) 'in, Hz. Ebû Bekîr'in imam olması gerektiğini ve Hz. Ömer'in imam olamayacağını söylediği bölümü yazarak tekrara düşmüştür.

Nihâye'den aktarıldığına göre namaz kıldıktan sonra Hz. Peygamber (a.s.) minberin aşağısında oturarak Hz. Allah (c.c.)'a dua ile vaaz eder ve artık ömrünün sonuna geldiğini söyler. Sonra Hz. Âişe'nin evine gider. Ashab da evin çevresinde toplanır ve ağlayarak evi tavaf etmeye başlar. Bunu duyan Hz. Peygamber (a.s.), ağlayanların kim olduğunu sorar ve çevresindekiler ashabının olduğunu, Hz. Peygamber (a.s.) hastalandığından beri kimsenin yemek yemediğini söylerler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.) dışarıdakilerin içeri gelmesini ve kendisini son kez görmelerini söyler. Ashab ağlayarak eve girer ve Hz. Peygamber (a.s.) son kez görürler. Hz. Peygamber (a.s.), ashabına nefis mertebelerinde yolculuk ettiğini söyler. Sırasıyla Seyr-i İla'llah¹⁷⁷, Ayn-ı Cem'¹⁷⁸, Seyr-i Fi'llah¹⁷⁹, Kâbe Kavseyn, Ev-Ednâ'ya vardığını; Hz. Allah (c.c.)'ı gördüğünü söyler. Devamında üzülp ağlamamalarını, bir an önce yanına gelip sonsuza dek kendisiyle kalacaklarını söyler.

3.4.3.6.4. Hz. Peygamber (a.s.)'in Vasiyeti

Hz. Peygamber (a.s.), ashabına vasiyette bulunarak kendisine yakın kişiler tarafından yıkanmak, onlar tarafından defnedilmek, beyaz bir bez ile kefenlenmek ve yalnız bırakılmak ister. Kefenlendikten sonra yalnız bırakıldığı esnada İhyâ'dan aktarıldığına göre ilk önce Hz. Allah (c.c.)'ın Hz. Peygamber (a.s.) üzerine namaz kılacağını, sonra Hz. Cebrâîl'in, Hz. İsrâfîl ile Hz. Mikâîl'in ve Hz. Azrâîl'in, diğer meleklerin namaz kılacağını; daha sonra ehli beytinin ve ashabın geri kalanın namaz kılması gerektiğini söyler. Son olarak da kendisini kabre koymalarını ister.

3.4.3.6.5. Hz. Peygamber (a.s.)'in Vefâtı ve Defni

Pazartesi günü gelince Hz. Peygamber (a.s.) çok iyi olur ve ashab buna çok sevinerek Hz. Peygamber (a.s.)'i evde bırakıp işlerinin başına giderler. Vefat zamanı geldiğinde ise Hz. Azrâîl ağlayarak Hz. Peygamber (a.s.)'in evinin kapısına gelir. Hz. Fâtıma'dan içeri girmek için izin ister ancak Hz. Fâtıma müsaade etmez. Bunu duyan Hz. Peygamber (a.s.) kapıdaki Hz. Azrâîl olduğunu ve kendisiyle birlikte Hz. Allah (c.c.)'a gitmek üzere geldiğini söyler. Hz. Peygamber (a.s.), Hz. Azrâîl'i içeri davet eder ve ruhunu teslim almak için mi yoksa ziyaret etmek için mi geldiğini sorar. Hz. Azrâîl de Hz. Allah (c.c.)'ın, Hz. Peygamber (a.s.) izin verirse ruhunu kendisine getirmesini, izin vermezse hiçbir şey demeden geri dönmesini buyurduğunu söyler.

¹⁷⁷ "Hakk'a sefer"

¹⁷⁸ "Cem' makamına yükselme şeklindeki sefer"

¹⁷⁹ "Hakk'ta Hakk ile sefer"

Hız. Peygamber (a.s.), Hız. Azrâîl'e izin verir ancak ruhunu Hız. Cebrâîl geldikten sonra teslim almasını söyler. Hız. Cebrâîl siyah bir aba, başında siyah bir tûlbent ile Hız. Allah (c.c.)'ın emri üzere Hız. Peygamber (a.s.)'in hatrını sormak üzere gelir. Hız. Allah (c.c.)'ın, herkesten önce ümmetini kabirden çıkaracağını ve herkesten önce Cennet'e ümmetini sokacağını, ümmete lûtf ve ihsan eyleyeceğini iletir. Ardından ortadan kaybolur. Hız. Peygamber (a.s.), çok ağlayan kızı Hız. Fâtıma'ya bir şeyler söyler ve Hız. Fâtıma mutlu olur. Daha sonra Hız. Âişe, Hız. Peygamber (a.s.)'in ne söylediğini sorunca artık ağlamamasını, tez zamanda yanına gideceğini ve sonsuza kadar birlikte olacaklarını söylediğini ve bu yüzden de mutlu olduğunu söyler. Hız. Peygamber (a.s.), Hız. Azrâîl'e Hız. Allah (c.c.) ne buyurduysa yapmasını söyler. Hız. Peygamber (a.s.), Hız. Âişe'nin göğsüne düşer. Önüne bir kapta su getirirler ve Hız. Peygamber (a.s.) bazen elini suya sokar bazen de sudan göğsüne döker. Çok üzölen Hız. Fâtıma'ya, Hız. Peygamber (a.s.) üzülmemesi konusunda telkinde bulunur ve en kısa zamanda yanına geleceğini söyler. Bu esnada Hız. Cebrâîl gelir ve Hız. Allah (c.c.)'ın selamını getirir ve kendisini beklediğini söyler. Hız. Peygamber (a.s.), Hız. Allah (c.c.)'a ümmetine azap etmemesi için dua eder ve Hız. Cebrâîl Hız. Allah (c.c.)'ın ümmetine azap etmeyeceğini söyler. Hız. Peygamber (a.s.)'ın bedenini bir nur kaplar ve o an ruhunu teslim eder. İhyâ'dan aktarıldığına göre o esnada orada hiç erkek yoktu. Hız. Cebrâîl, yeryüzüne yılda bir kez yalnızca ümmete selam vermek için ineceğini söyleyerek ağlamaktadır.

Hız. Peygamber (a.s.)'in vefat ettiğini öğrenen Hız. Ömer, eline bir kılıç alarak Hız. Peygamber (a.s.) kapısına gelir ve O'nun ölmediğini, kim öldü der ise onu öldüreceğini söyler. Hız. Ali ise vefatı duyunca siyah bir cübbe giyer, Hız. Osman üzüntüden konuşamaz hale gelir. Hız. Ebû Bekîr vefat haberini duyunca evin içine girip Hız. Peygamber (a.s.)'i görür, ağlayarak sağ ve sol yanağını öper. Bu esnada Hız. Peygamber (a.s.)'in çevresindekiler O'nu defnetmeden önce kimin yıkayacağını düşünürken bir ses Hız. Peygamber (a.s.)'i yıkamak konusunda şüphe etmemelerini söyler. Hız. Ali, vasiyet ettiği gibi Hız. Peygamber (a.s.)'i yıkamaya başlar. Sahihayn'dan aktarıldığına göre yıkarken kıyafetini çıkarmaya yeltendikleri esnada bir ses kıyafetini çıkarmamalarını, kıyafeti üzerindeyken yıkanması gerektiğini ve Hız. Peygamber (a.s.)'in avretine kim bakarsa onun kör olacağını söyler. Yıkamayı bitirdiklerinde Hız. Peygamber (a.s.)'i üç tane kefen içine koyarlar ve O'nu yalnız bırakırlar. Önce Hız. Allah (c.c.) sonra Hız. Cebrâîl, Hız. Azrâîl, Hız. Mikâîl ve Hız. İsrâîl ve diğer melekler Hız. Peygamber (a.s.)'in üzerine namaz kılar. Hız. Peygamber (a.s.), evde üç gün; bir başka rivâyete göre ise yedi gün yalnız kalır. Çarşamba günü ashabı da namazını kılar. İmâm-ı A'zâm'dan aktarıldığına göre ölü bir insanı bu kadar uzun süre gömmeden namaz kılınması yalnızca Hız. Peygamber

(a.s.)’den başka herkese mekruhtur. İmâm-ı Şâfi’ye göre ise bu durum mekruh değildir. Namazı kılındıktan sonra kendisini defnederler.

3.4.3.6.6. Azat Edilmek İsteyen Arap Kıssası (Gazel)

Hiz. Peygamber (a.s.)’in ravzasının övüldüğü bu bölüme müellif tarafından “gazel” başlığı verilmiştir. Şifâ’dan aktarıldığına göre Medine’de yaşayan bir kadın Hiz. Peygamber (a.s.)’in vefat ettiğini duyar. Kendini helak edercesine ağlayıp üzölmektedir ve Hiz. Âişe’nin yanına gidip Hiz. Peygamber (a.s.)’in kabrinin nerede olduğunu sorar. Hiz. Peygamber (a.s.)’in kabrine gidip Hiz. Allah (c.c.)’tan af diler ve Hiz. Peygamber (a.s.)’in hürmeti için azat edilmeyi ister. O anda kadın bir ses duyar ve Hiz. Allah (c.c.)’ın kendisini azat ettiğini söyler ve neden bencillik edip tüm kölelerin azat edilmesini istemediğini sorup isteseydi hepsinin azat edileceğini söyler. Bunu duyduğu anda ruhunu teslim eder ve vefat eder.

3.4.3.6.7. Hiz. Fâtıma’nın Vefâtı

Hiz. Peygamber (a.s.)’i defnettikten sonra herkes mescide gider ve orada Hiz. Peygamber (a.s.)’i göremeyince ağlamaya başlarlar. Hiz. Fâtıma tüm gün ağlamaktadır ve yemek yemez, su içmez. Çevresindeki insanlar Hiz. Fâtıma’nın ağlama sesinden uyuyamaz ve onlar da yemek yiyemez. Nihayetinde Hiz. Ali’ye Hiz. Fâtıma’nın ağlamasından etkilenip ağladıkları için iş yapamadıklarını, uyuyamadıklarını söylerler. Hiz. Ali de bunu Hiz. Fâtıma’ya bunu söyler ve Hiz. Fâtıma çok üzölerek nasıl ağlamayayım diye sorar. Bu sırada Hiz. Hasan ve Hiz. Hüseyin gelir ve Hiz. Fâtıma’ya neden bu kadar üzögün olduğunu sorarlar. Bunun üzerine Hiz. Fâtıma, Hiz. Ali’ye Kuba’ya gidip bir ev yapmasını ve içine gül serpmesini ister. Adını “hüzönlöer evi” koyalım der ve gündüz o eve gideceğini gece bu eve geleceğini söyler. Gündüzleri Hiz. Hasan ve Hiz. Hüseyin de Hiz. Fâtıma ile birlikte gitmektedirler. Hiz. Fâtıma bir gün ravzaya gider ve feryat ederek ağlar. O esnada kabirden Hiz. Peygamber (a.s.) kızına yakında yanına geleceğini bu yüzden ağlamamasını söyler. Hiz. Fâtıma eve geri döner ve sabah hastalıktan zayıf düşer. O esnada bir ses Hiz. Fâtıma’nın ruhunu alıp Hiz. Peygamber (a.s.)’e götürmesini söyler. Gülümser bir şekilde Hiz. Peygamber (a.s.)’in ravzası üzerine uzanmış olan Hiz. Fâtıma’yı, Hiz. Hasan ve Hiz. Hüseyin sağlıklı zanneder ancak Hiz. Fâtıma vefat etmiştir. Hiz. Fâtıma’yı yıkayıp kefenlerler. Hiz. Hasan ve Hiz. Hüseyin çok ağladığında Hiz. Fâtıma kendisine gelip onları kucaklar. Hiz. Fâtıma akşam ve yatsı vakti arasında vefat eder. Hiz. Âli, Hiz. Ebû Bekîr’den imamlık etmesini ister. Vefat ettiğı günün gecesi namazını kırlarlar ve aynı gece Hiz. Fâtıma’yı defnederler.

3.4.3.7. Mersiye (4183-4200)

Hız. Peygamber (a.s.)’den rivâyet edildiğine göre mü’min olan bir kimse kafir olarak ölse de Hız. Allah (c.c.) Cehennem azabını onun için hafifletir ve kabir azabı yaşamaz. Bu rivâyet yalnızca Hız. Peygamber (a.s.)’in ümmetine özeldir.

3.4.3.8. Hâtime (4201-4260)

Müellif bu bölümde Hız. Peygamber (a.s.)’i, ashabını da anarak âdemoğlunun affedilmesi için dua eder. Duasını, eseri yazana, okuyana dua ederek ve okuyandan dua isteyerek bitirir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ŞAİR AHMED’İN MEVLİD ADLI YAZMA ESERİNİN TENKİTLİ METNİ

4.1. Nüshaların Tavsifi

Nüshaların detaylı tavsifi konusunda “mevlid” alanının önde gelen hocalarından biri olan Necla Pekolcay tarafından yazılan ve başvurulabilecek güvenilir kaynaklardan biri olan makaleden yararlanıldı. Pekolcay’ın incelemesi üzerine kaleme aldığı makalede Ahmed isimli müellifin Mevlid adlı eserinin dört nüshası tanıtılmıştır. Bu nüshalar arasında ulaşılan S, Ü ve Ş nüshalarına ek olarak bir de ulaşılamayan Raif Yelkenci nüshası yer almaktadır. Makalede tanıtılan nüshalar arasında Fatih Köksal’ın eserindeki¹⁸⁰ bibliyografik bilgiler ışığında ulaşılan İ nüshası ise yer almamaktadır.

Köksal’ın Ahmed adlı müellife ait olduğunu belirttiği¹⁸¹ bibliyografik kayıtları gerek bizzat kütüphaneye giderek gerek çevrimiçi şekilde Hasibe Mazıoğlu’nun ve Üzeyir Aslan’ın makalelerinden teyit edilerek tek tek incelendiğinde şu sonuçlara ulaşıldı:

¹⁸⁰ Köksal, age., s. 60.

¹⁸¹ “Bu liste, konu hakkında araştırma yapmak isteyenlere derli toplu bir doküman vermek üzere hazırlanmıştır. Listede zikredilen mevlidlerin bir kısmı elde herhangi bir nüshası bulunmadığı halde eski biyografik ve bibliyografik kaynaklarda varlığından söz edilen eserlerdir. Ancak bu kaynaklar da mutlaka gösterilmiş, şüpheye mahal verilmemiştir. Okurdan bu listenin bir nihaî değil ama belki hareket noktası olarak değerlendirilmesini rica ediyoruz. Bu listeye tarafımızdan sağlanan katkı; önceki yayınlarda yazılış tarihi veya yüzyılı bilinmediği söylenen kimi mevlidlerin tarihlenmesi, herhangi bir nüshası bilinmeyen bazı mevlidlerin nüshalarının tespit edilmesi, kimilerinin de yeni nüshalarının gösterilmesi şeklinde olmuştur.”

KÜTÜPHANE	KOLEKSİYON	ESER ADI	MÜELLİF MÜSTENSİH	DEMİRBAŞ
Beyazıt Devlet Kütüphanesi	Veliyüddin	Mevlidü'n-Nebi	Kasiri	1693 ^{182 183}
İnebey Yazma ve Basma Eserler Ktp.	Genel	El-Mevlid	Ahmed	502¹⁸⁴
AÜ DTCF Kütüphanesi	İsmail Saib-I	İrşad	Kerîmî	4574 ¹⁸⁵
Edirne Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi		İrşad	Edirneli Şeyh Abdülkerim Gülşeni	783 ¹⁸⁶
Edirne Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi		Mevlid-i Şerif Manzumesi	Edirneli Şeyh Abdülkerim Gülşeni	783 ¹⁸⁷
İstanbul Üni. Merkez Kütüphanesi	T.Y.	Mevlidü'n-Nebî Aleyhi's-selam	Ahmed	TY 2314¹⁸⁸
Köprülü Kütüphanesi	Fazıl Ahmed Paşa	İrşad	Kerîmî	TY 1620/1 ¹⁸⁹
Köprülü Kütüphanesi	Fazıl Ahmed Paşa	Risale-i İrşad	Abdülkerim b. Sinan	TY 1620/1
Milli Kütüphane	Milli Kütüphane Yazmalar	İrşad	Kerîmî Çelebi	Yz A 2493 ¹⁹⁰
Milli Kütüphane	Milli Kütüphane Yazmalar	Mevlid-i Şerif	Kerîmî	Yz A 4109 ¹⁹¹

¹⁸² Köksal, **ae.**; Mazıoğlu, **agm.**, s. 61.

¹⁸³ Aslan, **agm.**, s. 23.

¹⁸⁴ Köksal, **ae.**; Mazıoğlu, **agm.**, s. 60.

¹⁸⁵ Aslan, **ae.**, s. 24; Köksal, **ae.**; Mazıoğlu, **ae.**

¹⁸⁶ Köksal, **ae.**

¹⁸⁷ **Ae.**

¹⁸⁸ Köksal, **ae.**; Mazıoğlu, **agm.**, s. 60; Pekolcay **agm.**, s. 65.

¹⁸⁹ Köksal, **ae.**; Aslan, **ae.**

¹⁹⁰ Köksal, **ae.**

¹⁹¹ **Ae.**

Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Kadıızade Burhaneddin Efendi	Mevlid-i Şerif	Şaban Kami Efendi El-Amidi	00146/001 ¹⁹²
Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Kadıızade Burhaneddin Efendi	Mevlidü'n-Nebi	Kartepeli Hüseyin b. Mustafa El-Aydını	00146/001 ¹⁹³
Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Kadıızade Burhaneddin Efendi	Mevlid-i İrfaniyye	Şaban Kami Efendi El-Amidi	00146/004 ¹⁹⁴
Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Kadıızade Burhaneddin Efendi	Mevlidü'n-Nebi	Mehmed Emin	00146/004 ¹⁹⁵
Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Esad Efendi	İrşad		03723/005 ¹⁹⁶
Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Esad Efendi	Mevlid-i Dervîş Mehmed	Dervîş Mehmed	03723/005
Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Şehid Ali Paşa	Şerhu'l-Vikaye	Tacüşşeria-Es-Sani Ubeydullah b. Mes'ud	00883 ¹⁹⁷
Süleymaniye Yaz. Es. Ktp.	Şehid Ali Paşa	Mevlid	Dervîş Ahmed	01956¹⁹⁸
Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	Kasidecizade Süleyman Sırrı Efendi	Tarz-ı Cedid Menkıbe-i Mevlid-i Fahri'l-Enam	İbrahim Rafet El-Diyarbakiri	00392 ¹⁹⁹
Süleymaniye Yaz. Es. Ktp.	Yazma Bağışlar (Hacı Selimağa Kütüphanesi)	Mevlid	Ahmed	00112 (1642)²⁰⁰

¹⁹² Ae.

¹⁹³ Ae.

¹⁹⁴ Ae.

¹⁹⁵ Ae.

¹⁹⁶ Aslan, ae., s. 25; Köksal, ae.; Mazıoğlu, ae.

¹⁹⁷ Köksal, ae.; Mazıoğlu, ae.

¹⁹⁸ Köksal, ae.; Mazıoğlu, agm., s. 60; Pekolcay agm., s. 66.

¹⁹⁹ Köksal, ae.

²⁰⁰ Köksal, ae.; Pekolcay agm., s. 65.

TABLO 1

Netice olarak tezin konusunu da oluşturan S, Ü, Ş ve İ nüshaları aşağıda tanıtılmıştır.

A. Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, Yazma Bağışlar, Nr. 112 (S Nüshası)

Eserin Başı: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ẓikr-i bi'smi'llāh ile idelüm ibtidā

Tā müyesser ola bize intihā

Eserin Sonu: Hem bu kıleb âletündür iy nigâr

Sa'na'nun çün virdiler anı iy yâr

Arşiv Numarası: 112

İstinsah Tarihi: -

Müstensih: -

Bulunduğu Yer: Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, İstanbul

Koleksiyon: Yazma Bağışlar

Ebat: 10x14,6 cm.

Varak Sayısı: 69

Kâğıt Türü: Orta kalınlıkta cilalı kâğıt

Satır Sayısı: 15

Te'lif Tarihi: -

Hattı: Siyah mürekkepli, nesih ve harekeli

Not: Hacı Selim Ağa Kütüphanesi'ne 1642 numarayla kayıtlı olan yazma eser daha sonra Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'ne devredilmiştir. Siyah kaplı mukavva bir cilt içindeki eserin sırtı 1,5 cm eninde ve vişne çürüğü deridir. Cildin iç kısmına yapıştırılmış olan pembe kâğıtta Selim Ağa Kütüphanesi'nin mührü ile kitabın 26 Nisan 936 tarihinde Bursalı Rıza Efendizade Fevzi Bey tarafından Hacı Selim Ağa Kütüphanesi'ne terk edildiği yazmaktadır.

Kâğıdın karşı tarafında ise bu bilginin, eserin Şeyh Ali Behçet tarafından 1260 yılında tabedilmiş nüshasının 5. varakta geçtiği yazmaktadır. Beyitler iki sütun halindedir. Nüshanın 71. ve 100. varaklarında müellifin adı geçmektedir ancak nüshanın sonu eksiktir.²⁰¹

B. Üniversite Kütüphanesi, T. Y. 2314 (Ü Nüshası)

Eserin Başı: بسم الله الرحمن رحيم

الحمد لله الذي جعل روح حبيبه المصطفي

Eserin Sonu: Çün ki za'oca vardı hicretten hısāb

Oldı ol vaktde tamām işbu kitāb

Arşiv Numarası: 2314

İstinsah Tarihi: 873/1468-69

Müstensih:

Bulunduğu Yer: İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, İstanbul

Koleksiyon: T.Y.

Ebat: 14,2 x 19 cm.

Varak Sayısı: 104

Kâğıt Türü: Sarımtırak, kalın ve cilalı kâğıt

Satır Sayısı: 13

Te'lif Tarihi: -

Hattı: Siyah mürekkepli, nesih ve harekeli. Kırmızı mürekkeple çok muntazam şekilde çerçevelenen beyitlerin bazıları kırmızı mürekkeple harekelenmiştir. Parçadaki bazı kelimeler de kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Not: Nüsha, ebrulu kâğıt ile kaplı bir mukavva cilt içindedir. Eserin sırtı 1,5 cm. eninde kahverengi deridir. İki sütun halinde olan beyitler 1,5 cm. kadar aralıklı iki kırmızı çizgi ile

²⁰¹ Pekolcay, **agm.**, s.65.

birbirinden ayrılmıştır. 1b’de kırmızı virgülleri olan Arapça bir parça bulunmaktadır. 1a’da Üniversite Kütüphanesi’nin mührü, kitabın numarası ve Mevlidü’n-Nebiyy Aleyhi’s-selam kaydı bulunmaktadır. 50b, 72a, 91a, 92b’de müellifin ismi vardır.²⁰²

Nüshanın varaklarındaki karışıklık varaklardaki reddâdelere ve konunun akışına göre S ve Ş nüshaları ile karşılaştırılarak düzeltilmiş ve olması gereken düzene sokulmuştur.

ESKİ	YENİ
7 ^a	2 ^a
7 ^b	2 ^b
2 ^a	3 ^a
2 ^b	3 ^b
3 ^a	4 ^a
43 ^a	42 ^a
43 ^b	42 ^b
44 ^a	43 ^a
81 ^a	79 ^a
42 ^a	80 ^a
42 ^b	80 ^b
82 ^a	81 ^a
80 ^a	88 ^a
80 ^b	88 ^b

C. Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, Şehid Ali Paşa, Nr. 1956 (Ş Nüshası)

Eserin Başı: ...فَيَنْبَغِي لَهُمْ أَنْ يَتَّخِذُوا الْيَلَّةَ...

Eserin Sonu: Hem bu kıleb aletüñdür iy nigâr

Saňa’nuñ çün virdiler anı iy yâr

²⁰² Ae.

Arşiv Numarası: 1956

İstinsah Tarihi: 1057 Rebiu'l-ahir

Müstensih: Hüseyin B. Hacı Hızır B. Hoca Hüseyin

Bulunduğu Yer: Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, İstanbul

Koleksiyon: Şehid Ali Paşa

Ebat: 15,2x20,4 cm.

Varak Sayısı: 92

Kâğıt Türü: Beyaz, kalın ve cilasız kâğıt

Satır Sayısı: 11

Te'lif Tarihi: -

Hattı: Siyah mürekkep ile nesih şekilde yazılmış ve harekelenmiştir. Konu başlarındaki beyitler ve önemli beyitler kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Not: Vişne çürüğü renkli, basit şemseli, köşebentli deri cilt içindeki nüshanın üst kapağı kopuktur. Varak kenarları kırmızı mürekkeple cetvellemiştir. Beyitler iki sütun halindedir ve birbirinden 0,5 cm. aralıklı çizilmiş iki kırmızı çizgi ile ayrılmışlardır. Sadece 1a'da beyitler alt alta yazılmıştır. 18^a, 42^a, 64^b, 80^a, 84^b'de müellifin ismi geçmektedir. 92b'de kitabın yazıldığı tarih ebce hesabıyla 883/1478-79 olarak verilmiştir.²⁰³

Elimizdeki haliyle 1^a olarak numaralandırılan ve dibacenin yer aldığı varaktan önce gelmesi gereken varak eksiktir. Yanlış okumalara mahal vermemek için Arapça olan dibacenin Arapçasına yer verilmiştir.

1933 yılında Süleymaniye Kütüphanesine devredilen Şehid Ali Paşa Kütüphanesi²⁰⁴ nüshasını daha kolay ayırt edilebilmesi için Ş nüshası olarak adlandırmayı tercih ettik.

D. İnebey Yazma Eser Kütüphanesi, Genel, Nr. 502 (İ Nüshası)

²⁰³ Ae., s. 66.

²⁰⁴ İsmail E. Erünsal, "Şehid Ali Paşa Kütüphanesi", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXXVIII, İstanbul, TDV Yay., 2010, s. 436.

Eserin Başı: بسم الله الرحمن الرحيم و العون

الحمد لله الذي جعل روح حبيبه المصطفى

Eserin Sonu: غريکِ حمتِ یزدان کسی باد

که کاتب را بالحمدی کند یاد

Arşiv Numarası: 502

İstinsah Tarihi: 25 Muharrem 1109 / 13 Ağustos 1697

Müstensih: Abdullah Kazvî

Bulunduğu Yer: İnebey Yazma Eser Kütüphanesi, Bursa

Koleksiyon: Genel

Ebat:

Varak Sayısı: 65

Kâğıt Türü:

Satır Sayısı: 12-13

Te'lif Tarihi: -

Hattı: Siyah mürekkepli, nestalik ve harekesiz yazılmıştır. Çerçevesiz beyitlerin arasında tekrar eden vasıta beyitleri kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Not: Nüshanın varaklarındaki karışıklıkları sayfalardaki reddâdelere ve konunun akışına göre S ve Ş nüshaları ile karşılaştırarak olması gereken düzene sokulmuştur.

Yanlış okumalara mahal vermemek için Arapça olan dibacenin Arapçasına yer verilmiştir.

53b ve 59b numaralı varaklardan sonra gelmesi gereken varaklar eksiktir.

ESKİ

42^a

42^b

47^b

32^a

54^a

54^b

YENİ

32^a

32^b

37^b

38^a

39^a

39^b

33 ^a	45 ^a
33 ^b	45 ^b
48 ^a	54 ^a
53 ^b	59 ^b

4.2. Ana Nüsha Seçimi

Nüshaların tavsifi başlığı altında da belirtilen akademik kaynaklar doğrultusunda yapılan elemeler ile dört nüshaya kadar indirilen nüshalar arasından ana nüsha seçilirken öncelikle nüsha sonunun eksik olmaması göz önünde bulundurulmuştur. Nüshaların kendisinden ve kaynaklardan tespit edilen yazılma veya istinsah tarihlerine göre kronolojik olarak ve varak sayılarına göre sıralandığında aşağıdaki gibi bir tablo meydana gelmektedir.

NÜSHA	TARİH	NÜSHA	VARAK
Ü nüshası	873/1468	İ nüshası	129
S nüshası	936/1529 ²⁰⁵	Ü nüshası	103
İ nüshası	1000/1591	Ş nüshası	92
Ş nüshası	1057/1648 ²⁰⁶	S nüshası	69

TABLO 2

Yalnızca S nüshasının sonu eksik olduğundan dolayı S nüshası ana metin olarak seçilemezdi. Ş nüshasının varak sayısı ile Ü ve İ nüshalarının varak sayıları arasında epeyi bir fark olduğundan dolayı ana nüshanın Ü ve İ nüshaları arasından seçilmesine karar verildi. Diğer nüshalarda bulunan beyitleri en çok ihtiva eden nüsha olması ve müellife/müstensihe ait beyit sayısının fazla olması sebebi ile İ nüshasının ana nüsha olarak seçilmesine karar verildi.

4.3. Metnin Tesisinde Takip Edilen Metot

Metnin tesisi için takip edilen metot belirlenirken İsmail Ünver'in "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" adlı makalesi esas alındı.

²⁰⁵ Eserde, ebceet hesabı ile tespit edilebilecek bir bilgi verilmediğinden dolayı eserin bizzat kendisine düşülen Hacı Selimağa Kütüphanesi'ne terkedilme tarihinin esas alınması tercih edildi.

²⁰⁶ Eserin yazıldığı tarih ebceet hesabıyla 883/1478 olarak verilmiştir ancak esas alınan tarih yine eserde belirtilen ve 1057 olan istinsah tarihidir.

Metnin transkripsiyonunu, çeşitli akademik kaynaklar vasıtasıyla tespit edilen 4 nüshayı karşılaştırılarak oluşturuldu. Nüshalar karşılaştırılırken ana nüsha olarak belirlenen İ nüshasında ve diğer üç nüshada geçen ortak beyitler tam metne dahil edildi. Sadece X nüshada geçen beyitler ise ana nüshadaki düzene sadık kalınarak tam metne dahil edildi. Sadece X nüshasında geçen ancak ana nüshadaki beyit ile aynı anlamı taşıyan beyitler ise ana nüshadaki ilgili beyte dipnot düşülerek yazmada geçtiği şekilde belirtildi.

Ana nüshada geçmediği halde diğer nüshalarda bulunduğu için tam metne dahil edilen beyitler, harekeli nüshalar dikkate alınarak okundu ve tam metne dahil edildi.

Nüshalardaki ortak beyitler arasında kelime ve mısra bağlamında çeşitli farklılıkların tespit edildiği durumlarda mısralara dipnot düşülerek diğer nüshada mısraın nasıl geçtiği belirtildi.

Eserde geçen iktibasların kaynaklarına, telmihte bulunulan ayet ve hadîslerin kaynaklarına dipnotlarda tespit edilebildiği ölçüde yer verildi. tespit edilip sure ve ayet numaraları dipnotta gösterildi. Tamamı hadîs veya ayetten oluşan beyitlerin transkripsiyonunda yanlış okumalara mahal verilmemesi için ayet ve hadîslerin Arapçalarına yer verildi. Ayet meallerine dipnotlarda yer verilirken Diyanet İşleri Başkanlığı mealinden yararlanıldı.

Eserde geçen Farsça mısra, beyit ve tekrar beyitleri yanlış okumalara mahal verilmemesi için Fars alfabesiyle yazılarak Türkçe çevirisi dipnot kısmında verildi.

Eserde geçen Arapça mısra, beyit ve tekrar beyitleri yanlış okumalara mahal verilmemesi için Arap alfabesiyle yazılarak Türkçe çevirisi dipnot kısmında verildi.

İçinde Türkçe kelimeler geçen Farsça, Arapça mısra, beyit ve tekrar beyitleri Latin alfabesiyle yazılarak Farsça ve Arapça kısımların Türkçe çevirisi dipnot kısmında verildi.

Eserde geçen isimler ve eserlere dipnotlarda Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'ne ve adı geçen kişi/eserle ilgili çalışmalara başvurularak tanıtıcı özet bilgilere yer verildi. Beyitlerde geçen eser adları *italik* yazıldı.

Metne yalnızca veznin bozulduğu durumlarda yapılan ekleme ve çıkarmalarla müdahale edildi. Metin tamiri sırasında ek ve kelime ilaveleri [köşeli parantez], çıkarmaları ise (parantez) içinde gösterildi. Ek ve kelime çıkarılması gereken ve veznin bozulmayacağı noktalarda çıkarmalar, İ nüshasında olduğu gibi vasl-ı ayn yapılarak apostrof ile gösterildi.

Ş, Ü ve S nüshalarında kelime sonundaki sesli hecenin düşürülmesi halinde veznin düzeleceği mısralarda ana nüsha olan İ nüshasında müellif tarafından kullanılan işaretten istifade edildi.

İzâfe-i maklûb ile meydana getirilen birleşik isim ve sıfatlar tireli yazıldı. Farsça isim ve hal köküyle yapılan birleşik kelimeler tireli yazıldı. Bir ön edatla bir ismin birleşmesi sonucunda ortaya çıkan kelimeler tireli yazıldı.

Seslenme edatı olan “iy” vezin gereği uygun görüldüğü yerde vezin gereği “i” şeklinde okundu.

“çerhivâr, âfütâb, gûşuvâr” gibi Farsça ifadelerin bazıları, şair tarafından halk söyleyişinde olduğu gibi iki hece arasına bir sesli harf türetilerek imlâ edildi. Bu gibi kelimeler, orijinalleri dikkate alınarak yazıldı.

Eserde bir kelimenin iki farklı şekilde yazımı söz konusu olduğunda doğru yazımı esas alınarak düzeltildi.

Eserde vasıta beyitleri ve başlıklar kırmızı renkle yazıldığından dolayı **bold** yazıldı.

Eserde okunamayan mısralar şeklinde gösterildi ve okunamama sebebi dipnotta açıklandı. Herhangi bir nedenden dolayı okunamayan ancak karşılaştırma yapılarak yazılan kelimeler altı çizili şekilde gösterildi ve okunamama nedenleri dipnotta açıklandı.

Nüshanın eksik varaklarıeksik varak..... şeklinde gösterildi.

Metin ile bağlantılı olup metne dahil olmayan ve müellif/müstensih tarafından yazılan kelime veya kelime grupları -şeklinde- gösterildi.

Eserde ile, ise bağlaçları kelimelere bitişik; çün bağlacı eserdeki hali ile yazıldı.

Eserde geçen Arapça, Farsça kelimeler ve tamlamalar vezin dikkate alınarak, genellikle aslına uygun şekli ile okundu ve yazıldı. Asuman-asman, mahitab-mahtab, ruzigar-ruzgar vb.

Allah lafzıyla birleşen isimler, özel isimler ve Hz. Peygamber için kullanılan ifadeler bitişik yazıldı.

İnceleme bölümünde de zikrettiğimiz, müellif/müstensihin beyitleri kaleme alış şeklinden kaynaklanan ancak hata olarak nitelenemeyecek ikilikler (izafet kesresi ve bağlaç, vezin gereği kelimelere dahil edilen sesler vb.) beyit anlamları ve vezin dikkate alınarak düzeltildi ve yazıldı.

4.4. Transkripsiyon Sistemi

ا (ā)	a, ā	ط	ṭ
ا (ā)	a, e, ı, i, u, ü	ظ	ẓ
ب	b, p	ع	ó
پ	p	غ	ğ
ت	t	ف	f
ث	ṡ	ق	ķ
ج	c, ç	ك	k, g, (ñ)
ح	ḥ	ڭ	ñ
خ	ḫ	گ	g
د	d	ل	l
ذ	ẓ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	ı, i, ĩ, y
ص	ś	ء	ó
ض	ż, đ		

4.5. Tenkitli Metin

[1^b] بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ الْعَوْنُ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ رُوحَ حَبِيبِهِ الْمُصْطَفَى • عُنْوَانَ عِنَايَتِهِ الْعُظْمَى • مِنَ الثُّونِ الْأُولَى •
وَحُلَّةِ الْكُبْرَى • وَالْقَلَمِ الْأَعْلَى • وَالْعُنْصُرِ الْأَعْظَمِ الْأَسْنَى • وَالنُّسخَةِ الْجَامِعَةِ لِجَمِيعِ رَقَائِقِ الْأَسْمَاءِ
الْحُسْنَى • مُتَنَزِّلَةً مِنْ مَقَامِ الْوَحْدَانِيَّةِ وَالسَّوَاءِ • مَنْزِلَةً مِنْ مَقَامِ الْوَحْدَانِيَّةِ وَالسَّوَاءِ مُتَقَصِّلَةً
يَا لِمَرَاتِبِ • إِلَيَّ كَمَالِ الْجَلَاءِ • وَالْإِسْتِجْلَاءِ • الْمُرْتَدِي يَرِدَّاءَ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى • الْمُهْتَدِي إِلَى
قَضَاءِ إِنْ إِلَى رِيكَ الرُّجْعَى • وَإِنْ إِلَى رِيكَ الْمُنتَهَى • وَقَالَ فِي بَيَاضِ غُرَّتِهِ الْغَرَاءِ • وَالشَّمْسِ
وَالضُّحَى • وَسَوَادِ طُرَيْهِ الطَّرَاءِ وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى • وَالْجَلَاءِ صَدْعَ كَرْبَةِ مَا وَدَّعَكَ رَبِّكَ وَمَا قَلَى •

[2^a] وَ تَسْلِيَةِ أُمِّيهِ • وَ لَسْتُوفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ قَتْرَضِي • وَمَكَاتِيهِ • سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى •
وَمُشَاهَدَتِيهِ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى • أَرْسَلَهُ إِلَى النَّاسِ جَمِيعًا وَجَعَلَهُ مَقَامَهُ رَفِيعًا وَحُسْنَهُ بَدِيعًا •
وَمَوْلِدُهُ لِلْمُؤْمِنِينَ رَبِيعًا • وَاخْتَارَهُ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا رَسُولًا وَفِي الْآخِرَةِ شَفِيعًا • قَيْنَبْغِيلَهُمْ أَنْ يَتَّخِذُوا
الْيَلَّةَ مَوْلِدِهِ عِيدًا مِنْ أَكْبَرِ الْأَعْيَادِ • وَيَجْتَهِدُوا فِي الْفَرَحِ بِهِ حَقَّ الْإِجْتِهَادِ • وَيَتَقَرَّبُوا إِلَيْهِ بِأَكْرَامِ كَافَّةِ

الْعِبَادِ • لِنَيْلِ الْمُرَادِ • وَيَتْلُو قِصَّةَ مَوْلِدِهِ بَيْنَ أَهْلِ الْوِدَادِ • وَيُحْرِقُوا فِي تَارِ هَجْرِهِ الْأَكْبَادَ وَيَهْرِقُوا
الدُّمُوعَ عَلَى رُؤُسِ الْأَشْهَادِ • صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَدًا الْآبَادُ • وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ الْأَفْرَادِ الْأَمْجَادِ •

في التوحيد الله تعالى

1. [2^b] Żikr-i bismillāhl'idelüm ibtidā
Tā müyesser ola bize intiha
2. Ĥamdü lillāh ol Kṣadīm'dür bĭ-zevāl²⁰⁷
Sermedĭ vü lem-Yezel'dür lā-Yezāl
3. Ol Cevād²⁰⁸ kim anuñdur baĥr-ı cūd
Cūdı ile buldı her nesne²⁰⁹ vücūd
4. Cümle şey²¹⁰ anuñ²¹¹ vücūd-ı zıllıdur
Küllĭ²¹² varlık baĥr-ı cūd tıllıdur
5. Küllĭ şeyde²¹³ görinendür nūr-ı zāt²¹⁴ 215
Aña mirōāt oldı²¹⁶ küllĭ²¹⁷ mümkināt²¹⁸
6. Cümle zerrāt-ı cihān Mansūr-vār²¹⁹

²⁰⁷ bĭ-zevāl: lā-Yezāl S, Ü.

²⁰⁸ Cevād: Cevād'dur Ş, S, Ü.

²⁰⁹ her nesne: cümlesi Ş.

²¹⁰ şey: eşyā S, Ü.

²¹¹ Anuñ: hem Ü, S.

²¹² Küllĭ: kamu S // cümle Ü.

²¹³ Küllĭ şeyde: kamusunda S // cümle şeyde Ş.

²¹⁴ nūr-ı zāt: nūru anuñ Ş.

²¹⁵ "Pertev-i nūridurur bu kāōināt" Ş.

²¹⁶ mirōāt oldı: mirātdur Ş.

²¹⁷ Küllĭ: cümle Ü, S. // be-küllĭ Ş.

²¹⁸ "Küllĭ zerrāt-ı cihān meŖmūr anuñ" Ş.

²¹⁹ "Oluban Mansūr-ı zerrāt-ı cihān" S // "Cümle zerrāt-ı cihān Mansūr-vār" Ş.

Hoş²²⁰ ene'l-Ĥaqq çağırurlar āşikār

7. Evvelin [ü] āhirin zātı anuñ
Nañnü aqreb²²¹ oldı āyātı anuñ
8. Nūrınuñ²²² bir lem'asıdur dü cihān
Pertev-i nūr-ı²²³ zemīn ü āsmān
9. Heft gerdün noқта-ı perkāridur
ÓArş ü kürsī zerre-i²²⁴ envāridur
10. Dañı anuñdur vücūdı Óayn-ı zāt²²⁵
Cümle Óālem aña āyet beyyināt²²⁶
11. Bil²²⁷ şebîhi vü²²⁸ nażiri yoқ anuñ
Fı'l-ĥaқиқа bu²²⁹ ki ġayrı yoқ anuñ
12. Vācib oldur zātı ile ḵāōim ol

²²⁰ hoş: hep Ş, Ü, S.

²²¹ Kur'ân-ı Kerîm, Kâf Suresi, 50/16: وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ : “Çünkü biz ona şah damarından daha yakınız.”

²²² Nūrınuñ: Nūridur, S.

²²³ nūr-ı: zāt-ı S, Ü.

²²⁴ zerre-i: ġarkā-ı S, Ü.

²²⁵ “جمله ذرات عالم نور اوست” Ü.

²²⁶ “اوست مغز و جمله صورت هست پوست” Ü.

²²⁷ Bil: hiç Ü, S, Ş.

²²⁸ Vü: hiç Ü, S, Ş.

²²⁹ Fı'l-ĥaқиқа bu: Zıire žāhirdür Ü, S.

Ẓāhir oldur bâtin oldur dā'īm ol

13. Zāt'anuñ²³⁰ ider vücūdın iktizā'ı
Vācib oldı ismi anuñcün şehā²³¹
14. Mümteni'Ödür kim şerik'ola²³² anuñ
Oldurur viren²³³ vücūdın mümkün
15. Fı'l-haқиқа zātıdır Öayn-ı vücūd²³⁴
Cümle zerrāt-ı cihān aña şühūd
16. İrmez aña²³⁵ hülül ile²³⁶ [hiç] fütür
Hem teheyüzden münezzeh ol²³⁷ Ğafūr
17. [3^a] Yoқdur aslā şibhi eşbāha anuñ
Nisbeti yoқ²³⁸ daһı²³⁹ ervāha anuñ
18. Mü'tezirdür bā-iẓār-ı kibriyā

²³⁰ Anuñ: Hem Ü, S.

²³¹ "Vācib oldı lā-cerem ism-i Hudā" Ü, S. // "Vācib oldur ism-i anuñ enin şehā" Ş.

²³² Ola: Olmaқ Ü.

²³³ Oldurur viren: Ol virür hod hem S.

²³⁴ "Bil ki zātıdır anuñ Öayn-ı vücūd" Ş.

²³⁵ İrmez aña: Aña yoқdur S, Ü.

²³⁶ İle: hem S, Ü.

²³⁷ münezzeh ol: münezzehdür S, Ü.

²³⁸ Yoқ: yoқdur Ş.

²³⁹ Daһı: hiç Ş.

Mürtedîdür rıf'atıyla hem saña²⁴⁰

19. Olmadı olmaz cihāna muttasıl
Cüz ü küll hiç olmaz andan munfasıl
20. Hükmi anuñ yef'âlullāh mā-yeşā²⁴¹
Bundan özge gözlemek Ŗayn-ı hatā
21. Yoğdur ef'ālinde ağrāz u Ŗilel
Hikmetinde daħır²⁴² bulunmaz halel
22. Ādemi ol mażhar-ı zāt eyledi
Küllî²⁴³ şey'oe mushaf āyāt eyledi
23. Çerħ²⁴⁴ ider Ŗışķında raķś²⁴⁵ rüz u şeb
Devr ider²⁴⁶ eyler anı dā'óim²⁴⁷ taleb
24. Ŗİşķ nārında yanar her dem²⁴⁸ bu nār

²⁴⁰ Hem saña: Dā'óimā Ü.

²⁴¹ Kur'ân-ı Kerîm, İbrâhim Suresi 14/27: يُبَيِّنُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ : “Allah, iman edenleri hem dünya hayatında hem de ahirette sabit bir sözle sağlamlaştırır, zalimleri ise saptırır. Ve Allah dilediğini yapar.” Yef'âlullāh mā-yeşā: “Allah dilediğini yapar.”

²⁴² Daħır: hem Ş.

²⁴³ Küllî: Cümle S, Ş.

²⁴⁴ Çerħ: Raķś S, Ü, Ş.

²⁴⁵ Raķś: çerħ S, Ü, Ş.

²⁴⁶ İder: idüben S, Ü. // idüb Ş.

²⁴⁷ Dā'óim: hoş S // ol Ü.

²⁴⁸ her dem: dā'óim S, Ş, Ü.

Bād şevķinde olupdur bî-ķarār

25. Āb Őışķında anuñ oldu revān

Gūlistān²⁴⁹ u būsītān içre devān

26. Enbiyā Őışķınd'anuñ ĥayrān u zār²⁵⁰

Cān fidā eylediler²⁵¹ pervāne-vār²⁵²

27. Nūrınuñ bir źerresidür²⁵³ āftāb²⁵⁴

Kendüzi²⁵⁵ kendüzine eyler ĥitāb²⁵⁶

28. Žāhirün²⁵⁷ ol bātınıdur²⁵⁸ bî-gümān²⁵⁹

Bātınuñ hem žāhiridür bî-nişān²⁶⁰

29. Muĥtecibdür źāt'anuñ evsāf ile

Hem sıfāt efŐāl ile eltāf ile²⁶¹

²⁴⁹ Gūl-istān: Gūl-istānda S, Ū. // Gūl-üstānda Ş.

²⁵⁰ “Enbiyā Őışķında ser-gerdān u zār” Ū, S.

²⁵¹ Eylediler: etti olar S, Ū.

²⁵² Pervāne-vār: Mansūr-vār Ş.

²⁵³ Žerresidür: źerresi S // lemŐasıdur Ū.

²⁵⁴ Āftāb: şemsü'l-netār S.

²⁵⁵ Kendüzi: Kendüyi Ş.

²⁵⁶ “Āsmāndur nūrına hem perde-dār” S.

²⁵⁷ Žāhirün: Žāhiründür Ş.

²⁵⁸ Bātınıdur: bātını Ş.

²⁵⁹ bî-gümān: ol pādışāh Ş.

²⁶⁰ bî-nişān: ol İlāh Ş.

²⁶¹ eltāf ile: muĥtecib Ū, S.

30. Daḥı ef'Ōālī anuñ ekvān ile
Muhtecibdür hem daḥı ezmān ile
31. [3^b] Küllī-i²⁶² ef'Ōāl anuñdur hem²⁶³ şıfāt
Cümle şeyde²⁶⁴ görünendür nūr-ı zāt
32. Evvel olan āhir olan oldurur
Bāṭın olan žāhir olan oldurur
33. Evvel āhir şöyle bil der-aşl-ı kār
Nesne yoḡdur hiç cüz-didār-ı yār
34. Evvel āhir ne ki var Ĥaḡḡ zātıdur²⁶⁵
Cümle mümkün zātınuñ mir'ōātıdur²⁶⁶
35. Bu vücūd u bu dil ü bu cān tamām
Pertev-i nūrıdur anuñ ve's-selām²⁶⁷
36. Yoḡdurur zātında anuñ vaşl ü beyn
Yoḡdur evşāfında anuñ keyf ü eyn

²⁶² Küllī-i: Cümle-i S.

²⁶³ Hem: hep Ş.

²⁶⁴ Şeyde: yirde S, Ü.

²⁶⁵ “Evvel āhir ne ki vardur zātı anuñ” Ü.

²⁶⁶ “Cümle mümkün zātınuñ mir'ōātı anuñ” Ü.

²⁶⁷ “Zāt-ı Ĥaḡḡ'ın pertevıdür ve's-selām” Ü, S.

37. Külli vü cüzôî degüldürür²⁶⁸ o şâh
Hem Óaraz cevher degül bî-iştibâh²⁶⁹
38. Hem dahı yoķ ĥadd ile resmi anuñ²⁷⁰
Yoķdurur eltâfinuñ ĥaddi²⁷¹ anuñ²⁷²
39. Dahı yoķdur²⁷³ aña nevÔ ü²⁷⁴ faşl ü cins
Anı bilmez cinn melek hem dahı üns
40. Hem anuñ künhinde yoķ Óaķla mecâl
Fikr idemez anı hiç vehm ü ĥayâl
41. Ancaķ²⁷⁵ oldur künh-i zâtını²⁷⁶ bilen
Anuñ eltâfidur²⁷⁷ ancaķ bilinen
42. Ol²⁷⁸ Cevâd²⁷⁹ u Muĥsin u Vehhâb Kerîm

²⁶⁸ Degüldürür: degüldür Ş.

²⁶⁹ bî-iştibâh: o pâdişâh Ş.

²⁷⁰ “Hem dahı yoķdur aña resm ile ĥadd” Ü, S. // “Yoķdurur resmi ile ĥaddi anuñ” Ş.

²⁷¹ Ĥaddi: Óaddı Ş.

²⁷² “Yoķdur eltâfına anuñ hiç Óadd” Ü, S.

²⁷³ Yoķdur: Yoķdurur Ş.

²⁷⁴ Vü: ile hem Ü, S.

²⁷⁵ Ancaķ: Yine Ü // Girü S // Bil ki Ş.

²⁷⁶ künh-i zâtını: zâtınıñ künhin Ş.

²⁷⁷ Eltâfidur: evşâfidur Ü, S.

²⁷⁸ Ol: Oldurur S.

²⁷⁹ Cevâd: Cevâddur Ü, Ş // hem S.

Hâlık²⁸⁰ u Rezzâk u Raḥmân u Raḥîm

43. Ol Raḥîm'dür rahmetidür bî-kerân

Raḥmetine ğarķ olubdur dü cihân

44. Anuñ evvel raḥmet'olmuşdur²⁸¹ vücūd

Cümle mevcūd andan almışdur vücūd

45. Raḥmetinden gökden indürdi kitāb

Raḥmetinden bize ider ol ḥitāb

46. Raḥmetinden bizi insân eyledi

Lütf idüb ol ehl-i ģmān eyledi

47. Raḥmetinden bizi ğüyā eyledi

Raḥmetiyle bizi bînā eyledi

48. Raḥmetinden bizi nātık eyledi

Kendüyi²⁸² görmege²⁸³ Őāşıķ eyledi

49. Raḥmetini bize minnet eyledi

²⁸⁰ Hâlık: MuŐı Ü, S, Ş.

²⁸¹ Olmuşdur: oldı Ü // olmuş S // olmuşdurur Ş.

²⁸² Kendüyi: Kendüye Ü, S. // FāŐat Ş.

²⁸³ Görmege: ol bizi Ü, S. // içün ne Ş.

Muṣṭafā'ya²⁸⁴ bizi²⁸⁵ ümmet eyledi

50. Dā'īm aḳar cūy-ı Őafvı selsebıl

Āsileri ğarḳa virür hem o şıl

51. [4^a] Raḥmetinden anı²⁸⁶ ḳıldı²⁸⁷ ber-güzın

Anı itdi raḥmeten li'l-ālemın

52. Ḳatre-i raḥmet yiter her Őāşiye

Āmid ü Nāsı vü Dāni ḳāşiye

53. قل حبيبي السلام والصلات²⁸⁸

كي يزول عنك كل سيأت²⁸⁹

54. İy Latıf u Mükrim²⁹⁰ ü MuŐti²⁹¹ Kerım

Vey RaŐuf u vey ŐAtuf²⁹² u vey Raḥım

55. Ben faḳır [ü] bı-kes ü miskın-i rāh²⁹³

²⁸⁴ Muṣṭafā'ya: gülŐizār'a Ü // Aḥmed'e S.

²⁸⁵ Bizi: ol bizi Ü, S.

²⁸⁶ Anı: şāhı Ü // Aḥmed S.

²⁸⁷ Ḳıldı: itdi Ü, S.

²⁸⁸ "انتريدو ان تجلي نور ذات" S.

²⁸⁹ "Selamu salat de ki sevgilim tüm günahların affedilsin." // "فاكثروا ذكر السلام والصلوت" S.

²⁹⁰ Mükrim: Muḥsin Ü, S, Ş.

²⁹¹ MuŐti: Vāhib Ü, S, Ş.

²⁹² ŐAtuf: mükrim Ü, S, Ş.

²⁹³ "Ben faḳır bı-çäre-i rāh olmışam" Ü, S.

Øİşk²⁹⁴ içinde²⁹⁵ olmuşam mahbûs-ı çāh²⁹⁶

56. من شدم رسوا حقیر و تنگ دل²⁹⁷

هم شدم در عشق تو خوار و خجیل²⁹⁸

57. Ten zaØîf ü nâ-murād u nâ-tüvān

Bî-dil²⁹⁹ ü müflis hâķır³⁰⁰ ü bî-mekān

58. Øİşk rāhında³⁰¹ gehî hāk ü geh āb

Gāh bād u gāh āteş geh hîcāb³⁰²

59. Gāh ben der-Øİşk³⁰³ sevdā-yı cünūn

Gāh bî-maØnā vü gāh zūfünūn

60. Gāh der-sırr-ı süveydā-yı Øİşk

Gāh ender-Øayn-ı rüsvā-yı Øİşk

61. Gāh der-Øayn-ı şerîØat şādıķam

²⁹⁴ Øİşk: Øİşkuñ Ü, S.

²⁹⁵ İçinde: içre S.

²⁹⁶ Çāh: çāh olmuşam Ü, S.

²⁹⁷ “Key kıatı miskîn hâķır ü teng-dil” Ü, S.

²⁹⁸ “Senin aşkında hem değersizleştım hem kederlendım; rezil ve zavallı olup sıkıntıya düştım.” // “Øİşk içinde olmuşam hvār u hacıl” Ü, S. // “Der-cihān dāóım hâķır vü hvār hacıl” Ş.

²⁹⁹ Bî-dil: Bî-kes Ş, Ü, S.

³⁰⁰ Hâķır: nahîf Ş // fakır Ü.

³⁰¹ Øİşk rāhında: Rāh-ı Øİşkda Ş, Ü, S.

³⁰² geh hîcāb: geh hūbāt Ş // der-hîcāb Ü, S.

³⁰³ der-Øİşk: Øİşk içinde Ü, S.

Gāh der-rāh-ı tarīkat Ōāşıkam

62. Gāh ben Mecnūn u Leylā-yı zamān

Gāh zāhid gāh rüsvā-yı cihān³⁰⁴

63. Gāh Ōābid gāh nāsīh der-cihān

Geh kalendar geh harābāt-ı muğān

64. Gāh ḥayrān bî-şebāt u bî-mecāl³⁰⁵

Bî-ḥired sekrān u tenhā bî-nevāl³⁰⁶

65. Cām-ı Ōışkuñdur³⁰⁷ beni ser-mest iden

Gāh hest ü nîst ü gāh pest iden

66. [4^b] Raḥmet it āşufte miskīn bendeñe

Şefkat eyle bu zaŌıf efkendeñe

67. MaŌşiyetden gerçi oldum ehl-i tiğ

Raḥmetüñi benden itmegil deriğ

³⁰⁴ Cihān: bî-Ōışk Ü.

³⁰⁵ bî-mecāl: bî-kārār Ş, Ü, S.

³⁰⁶ bî-nevāl: bi-kār Ş, Ü // nigār S.

³⁰⁷ Ōışkuñdur: Ōışkuñdurur Ş.

68. درد من بیشک تو می دانی یقین³⁰⁸
این زمانم کن دوا دردم ببین³⁰⁹
69. ای دواى دردِ جانِ عاشقان³¹⁰
ای ببیذا و نهان در عینِ جان³¹¹
70. Ben göyünmiş miskîne yâ Ze’l-Celāl
Vaşluñuñ eyle³¹² zülālinden nevāl³¹³
71. Şevk ü Ŗışkıla olmışam hâyran bugün
Derd-i derdle³¹⁴ olmışam sekrân bugün
72. Sensin āhir hem devā-yı derd-i men
Senden özge görmez[em] hiç kimse ben³¹⁵
73. Cümle Ŗāşık derdinüñ dermānısın
ŖĀlemüñ hem žāhir ü pinhānısın
74. Ŗİşkunuzdur mağz-ı cümle kāōināt

³⁰⁸ “Şüphesiz ki sen derdimi eksiksiz bilirsin.”

³⁰⁹ “Bu zamanda bana deva ol, derdimi gör.”

³¹⁰ “Ey canımın canına, aşıkların canına hem deva hem dert olan”

³¹¹ “Ey canımın aynında açıkta ve gizlide olan”

³¹² Eyle: eylegil Ü, S.

³¹³ “Sen zülālî vaşluñ eylegil nevāl” S, Ü.

³¹⁴ Derdle: Derdüñ Ü, S.

³¹⁵ “Senden özge görmezem mevcûdı men” Ü.

Derdüñüzdürür sizüñ hem nūr-ı źāt

75. Derd-i Őıřkuñdur³¹⁶ devā-yı śādıķān

Derd-i derdün³¹⁷ cān-fedā-yı āşıķān

76. Her kime kim derd-i derd hāsıl ola³¹⁸

Ĥazretüñe dāōim ol vāsıl ola³¹⁹

77. Kimde derdün olmasa bildüm yaķın

Żerre miķdārı bulunmaz bűy-ı dīn³²⁰

78. İy ki rencűrān-ı Őıřķ³²¹ olduñ tabīb

Vey ki mehcűrān-ı derd³²² olduñ raķīb

79. Her kimesne Őıřķuñ tālībdűrűr

Līķ Őıřķuñ cānumā ģālībdűrűr

80. Her kimesne sīm ű zer ider heves

Derdinűñ bir źerresidűr baña bes

³¹⁶ Derd-i Őıřkuñdur: Derdűñűzdűr S // śāha Őıřkuñdur Ŭ // Derdűñűzdűr S.

³¹⁷ Derd-i derdűñdűr: Daķı derdűñ Ŭ // Őıřkunuzdur S

³¹⁸ “Ger baña bir źerre derd hāsıl ola” S, Ŭ.

³¹⁹ “Deföi cānum tāpuña vāsıl ola” S, Ŭ.

³²⁰ “Bulmaz ol źerrece hiķ bűy-ı dīn” S, Ŭ, ř.

³²¹ rencűrān-ı Őıřķ: Őıřķ rencűrinasın ř, Ŭ, S.

³²² mehcűrān derde: derd mehcűrlarınasın ř, Ŭ, S.

81. Rāh-ı³²³ Őıřkındur sırāt-ı müstaķım
ŐĀıřkındur³²⁴ ğayr-ı maĝzub-ı Raĥım
82. Sālik eyle beni³²⁵ Őıřkuñ rāhına
Vāsıl eyle dāhı³²⁶ Öışk agāhına
83. Ĥabbezā şol kim³²⁷ seni zākir ola
Cümle işde³²⁸ ol saña şākir ola
84. Baħr-ı Őıřka cānumuz talıbdurur
Ĥazretüne irmege talıbdürür
85. İy birāder³²⁹ ĥāsıl eyle derd-i yār
Tā saña ide tecellı Kird-ĝār
86. Yıgdürür bil zerre-i derd-i Hudā³³⁰
Dü cihāndan kim ola ĥāsıl saña³³¹
87. Meylün eyle dāōimā sen sūy-ı dost

³²³ Rāh-ı: şāha Ü, S.

³²⁴ ŐĀıřkındur: Őāıřkdur Ü, S.

³²⁵ Beni: bizi Ş.

³²⁶ Dāhı: beni Ü, S.

³²⁷ Kim: dil S.

³²⁸ Cümle işde: Her nefesde Ü, S.

³²⁹ Birāder: Őazız S.

³³⁰ “Dü cihānda yıgdürür bir zerredür” Ş.

³³¹ “Derd olmayan degül Őālemeddür” Ş.

Fikrũñ olsun her nefes der-kũy-ı dost

88. [5^a] ŞuŖlesin sen bil³³² vücũd-ı bāriye

Bu vücũduñdur senũñ bil³³³ Ŗāriye³³⁴

89. Sen ħalife-zādesin bilgil³³⁵ şehā³³⁶

Mažhar eyledi seni ol pādişā³³⁷ 338

90. Sen ħalife-zādesin agāh ol

Tahtuñā çıķ anda otur şāh ol

91. Sen güneşsin saña yoķdurur³³⁹ zevāl³⁴⁰

Cümle źerreñ ħāzrete bulmıř³⁴¹ vişāl

92. ŖĀlem içre bil ki³⁴² sensin nũr-ı źāt

Āřikāre oldu senden heb sıfāt

93. Sendedũr bil iy Ĥabib esrār-ı yār³⁴³

³³² Bil: ol S // bilgil Ü.

³³³ “Sendeki olan vücũddur Ŗāriye” Ü // “Sende olan bil vücũddur Ŗāriye” S.

³³⁴ Ŗāriye: Ŗāriye S.

³³⁵ Bilgil: ħaķıķatde S.

³³⁶ şehā: i yār S, Ü, Ş.

³³⁷ pādişāh: Kird-gār Ş.

³³⁸ “Kendũñi hor eylemegil zinhār” Ü, S.

³³⁹ Yoķdurur: yoķdur Ü, S.

³⁴⁰ Zevāl: hiķ zevāl Ü, S.

³⁴¹ Bulmış: bulmışdı Ş.

³⁴² bil ki: āħir S.

³⁴³ “Sende meknũn oldu esrār-ı Ĥabib” Ş.

Senden olur âşikâr envâr-ı yâr³⁴⁴

94. Sen güneşsin Óarş-ı aÓzamdur yiriñ
ÓAql-ı küll hod hâk-i pâyüñdür senüñ

95. عقل كل يك ذره از دیدار تویت³⁴⁵
افتاده گرد این پرکار توست³⁴⁶

96. Sendedürür şöyle bil esrâr-ı yâr
Senden olur âşikâr dîdâr-ı yâr

97. Sendedür bil zât-ı Hâkî iy yâr-ı men
Zâtına itdiyse mażhar Zü'l-Minen

98. Ger bileydüñ kimdügüñi sen seni
Göreyidüñ sende Hâkî'ın nûrını

99. Ger göreydüñ seni sen Óayne'l-yağın
Göreyidüñ sende Hâkî'ı iy emîn

100. Ger göreydüñ sende sen esrârıñı

³⁴⁴ FâliÓ olur sende envâr-ı Hâbîb.

³⁴⁵ “Küllî akıl tecellînden bir parçadır.”

³⁴⁶ “Yamuk döner senin bu pergelin.”

Göreyidüñ sende bî-şek yāruñı

101. Yave³⁴⁷ kılduñ³⁴⁸ sen seni iy bî-ñaber

Kendüzine eylegil bir dem nażar

102. Tā olasin vākıf-ı esrār-ı yār

Göresin sende cemālî āşikār

103. Şüretündür hāk cānuñ nūr-ı Ĥaķķ³⁴⁹

Sensin āhır bellü bil menşūr-ı Ĥaķķ³⁵⁰

104. Şüretündür hāk cānuñ nūr-ı zāt

Senden olur āşikāre hep şıfāt

105. ŐIşķ rāhında sen isen ŐIşķ eri³⁵¹

Terk itme şāhid ile sāğeri

106. Şüretünün³⁵² deyrin’eylegil harāb

Tā içünden³⁵³ zāhir ola āftāb

³⁴⁷ Yave: Yavı Ş, S. // Yavu Ü.

³⁴⁸ Kılduñ: kılduñ Ü.

³⁴⁹ Ĥaķķ: zāt Ü.

³⁵⁰ “Çün seni itdi mażhar-ı esmā şıfāt” Ü.

³⁵¹ “Ger sen isen rāh-ı ŐIşķda ŐIşķ eri” Ş.

³⁵² Şüretünün: Şüretün Ş, Ü.

³⁵³ İçünden: içünde Ş.

107. Ğayrı yād itseñ muĥabbetde Óayān³⁵⁴
Deyr idersin KaÓbe içre bı-gümān³⁵⁵
108. ÓIşķ içinde³⁵⁶ muĥkem ol merdāne-vār
Hem cünün-ı ÓIşķla³⁵⁷ ol dıvāne-vār
109. Tā göresin cümle şeyde rüy-ı dost
Küllisinden kıoķasın hem³⁵⁸ büy-ı dost
110. [5^b] Bil ki sensin gözgü-yi nūr-ı cemāl³⁵⁹
Görinür senden cemāl-i Zı'l-Celāl³⁶⁰
111. Bil ki sen miróāt-ı Ĥaķķ'sın der-mekān
Zāhir olur sende nūr-ı cān-ı cān
112. Cān sensin dilber ü³⁶¹ cānān daĥı
Yırde gökde mażhar-ı³⁶² Rahmān³⁶³ daĥı

³⁵⁴ ÓĀyān: iy yār Ş, Ü.

³⁵⁵ bı-gümān: āşikār Ş, Ü.

³⁵⁶ ÓIşķ içinde: Rāh-ı ÓIşķda Ş // ÓIşķ yolında Ü.

³⁵⁷ ÓIşķla: ÓIşķda Ş, Ü.

³⁵⁸ Hem: sen Ş.

³⁵⁹ “Şāhā sensin āhir gözgü-i nūr-ı cemāl” Ü // “Sensin āhir gözgü-i nūr-ı celāl” S.

³⁶⁰ cemāl-i Zı'l-Celāl: celāliyle cemāl S, Ü.

³⁶¹ dilber ü: dilberā S.

³⁶² mażhar-ı: ĥākim-i Ü, S.

³⁶³ Rahmān: sübhān Ş // sultān S, Ü.

113. Dostunuñ görmez cemālin kör olan³⁶⁴

Cān gözin bulandurur cānān olan³⁶⁵

114. Göz gerek kim göre dāóim nūr-ı źāt

Dost yüzün³⁶⁶ göre her dem der-śífāt

115. ÓIşķ odunda yaķ seni iy put-perest³⁶⁷

Tā saña źāhir ola sırr-ı elest

116. Anda cān didi belā der-ķurb-ı yār

Eyledi³⁶⁸ aña³⁶⁹ tecellī Kird-gār

117. Żāt-ı illā'llāh'ı gördi ol Óayān

Evvel āhir oldurur³⁷⁰ źāhir nihān

118. Żāt-ı Ĥaķķ'ı iste sen de āşikār³⁷¹

Fāñi eyle kendüñi Mansūr-vār

³⁶⁴ “Dost cemālini göremez kör olan” Ü // “Görmez hiç dost cemālin kör olan” S // “AÓmā olmayandurur sultān gören” Ş.

³⁶⁵ “Cān gözidür bil ki cānānı gören” Ü // “Cān gözidür bil ki cānānı gören” S // “Cān gözidür bellü bil cānānı gören” Ş.

³⁶⁶ Yüzün: cemālin Ş, Ü, S.

³⁶⁷ “Nār-ı ÓIşķda seni iy put-perest” Ş.

³⁶⁸ Eyledi: itdi S, Ü.

³⁶⁹ Aña: aña ol vaķt S, Ü.

³⁷⁰ Oldurur: ol Ş // ol hem Ü, S.

³⁷¹ “Żāt-ı Ĥaķķ'ı iste sen dāóim iy yār” Ü, S. // “Żāt-ı Ĥaķķ'ı iste her dem sen iy yār” Ş.

119. Tâ bulasın dosta [sen] dâ'ím³⁷² vişâl

Göresin her dem cemâl-i Zî'l-Celâl³⁷³

120. Câm-ı Ŗışk iç ger var ise hûş-ı tû³⁷⁴

Tâ ebed sen olasın medhûş-ı ü³⁷⁵

121. Sâķi-yi Ŗışkuñ elinden iç müdâm

Tâ olasın deng ü medhûş iy hümâm³⁷⁶

122. Ger göreydün sen âķâķat dâr-ı yâr

Uķtulūñi³⁷⁷ diyeydün Mansûr-vâr

123. Uķtulūñi yâ âķâtî³⁷⁸ diyeydün³⁷⁹

İnne fı-ķatlı âyâtî³⁸⁰ diyeydün

124. [6^a] Küllî şeyde göredün³⁸¹ dîdâr-ı yâr

İşideydün³⁸² cümleden güftâr-ı yâr

³⁷² Dâ'ím: her dem S, Ü. // Dâ'ímâ Ş.

³⁷³ “Göresin dâ'ím cemâliyle celâl” Ü, S.

³⁷⁴ “Câm-ı Ŗışk iç ger var ise sende hûş” Ü, Ş.

³⁷⁵ “Tâ ebed sen olasın küllî bî-hûş” Ü // “Olasın sen tâ ebed deng ü bî-hûş” Ş.

³⁷⁶ iy hümâm: sen müdâm Ü, Ş.

³⁷⁷ “Öldürün beni.”

³⁷⁸ âķâtî: nifâtî Ü.

³⁷⁹ “Ey güvenilir kimseler, öldürün beni deseydın.”

³⁸⁰ “Hayatım ölümümde yatar.”

³⁸¹ Göredün: gördüğün Ş // Göreydün Ü.

³⁸² İşideydün: İşidedün Ş, Ü.

125. İy birāder śanma sen bāzār-ı Őışķ
Ola ol Bāzār u Baġdād u Dımışķ
126. Dost vaślın³⁸³ ol bulur her demde rāh
Kim ide ol cism ile cānın tebāh³⁸⁴
127. Yaķmayan kendüzini pervāne-vār
Kačan olur aña cānān āşikār
128. Ger yaķarsa seni Şemö-i Öi'l-Celāl
Őāhir ola saña dīdār u viśāl
129. Şemö-i Őışķda kendüni yaķ yār-ı men
Tā göresin sen cemāl-i Öi'l-Minen
130. Cānuñ vir Őāşik iseñ sen i yār
Cān virüb cānān eyle ihtiyār
131. Cān virürseñ dosta cānān olasın
Dü cihānda nūr-ı yeźdān olasın

³⁸³ Dost vaślın': Vaśl-ı dosta Ő, Ő, S.

³⁸⁴ "Ki ide cān vü cismini küllī tebāh" Ő, S.

132. Cān nidersin saña cānānuñ gerek
Dü cihānda ulu sultān’uñ gerek
133. Virür iseñ cānı cānān yolına
Saña andan cān-ı cānān bulına
134. Ger fenā virüb beķāyı alasın
Sen ĥayāt-ı cāvidānı bulasın
135. ³⁸⁵لَا فِي عَيْنِ التَّلَفِّ عَيْنَ الْخَلْفِ
Böyle didi bunı sultānü’s-selef
136. Maĥv kılgıl³⁸⁶ sen Hüvellāh’da seni
Tā göresin cümle şeyde sen anı³⁸⁷
137. Fānı olub cümle merdān-ı Hudā
Buldılar Ĥaķķ’a olar her dem liķā
138. Øİşk içinde cümle merdān-ı yakın
Oldılar anlar Hudā ile qarın

³⁸⁵ “Telefin kendisinde ihtilafın ta kendisi vardır.”

³⁸⁶ Kılgıl: eyle S, Ü, Ş.

³⁸⁷ “Tā göresin sende Ĥaķķ’un rüyını” Ü, S.

139. Rāh-ı ŐIşķa kim urur ise ķadem
Göre [ol] maŐşūķ cemālin dem-be-dem
140. ÖAyn-ı ŐIşķ ile görürler yüzini³⁸⁸
Ūzn-i ŐIşķ il'ışidürler sözini³⁸⁹
141. ŐIşķ degül mi perde-bāz-ı her şuver
Kimse virmez işbu maŐnādan haber
142. ŐIşķ degül mi perde-bāz-ı lā-mekān
ŐIşķ degül mi perde-bāz-ı cān u cān
143. [6^b] ŐIşķ degül mi³⁹⁰ yeldüren³⁹¹ bu yılleri
ŐIşķ³⁹² degül mi söyleden bu dilleri
144. ŐIşķ³⁹³ degül mi yār olan dil-dār olan
Der-cihān³⁹⁴ Manşūr olıban³⁹⁵ dār olan

³⁸⁸ “ŐIşķ göziyle görölür maŐşūķ yüzü” Ş, Ū, S.

³⁸⁹ “İşidölür ŐIşķ ķulağıyla sözi” Ş, Ū, S.

³⁹⁰ ŐIşķ degül mi: ŐIşķdur āhir S.

³⁹¹ Yeldüren: yildüren Ş, S.

³⁹² ŐIşķ degül mi: ŐIşķdur āhir S.

³⁹³ ŐIşķ degül mi: ŐIşķdur āhir S.

³⁹⁴ Der-cihān: ŐIşķ degül mi Ş // ŐIşķdurur hem S.

³⁹⁵ Olıban: olub hem S, Ū. // olub Ş.

145. Öİşk degül mi³⁹⁶ gül³⁹⁷ olub hem hâr olan

Öİşk degül mi bād u āb u nār olan³⁹⁸

146. Öİşk degül mi cām u sākî mey olan

Āşikār ender-ḥarābātī³⁹⁹ muḡān

147. گر نبودی عشق عالم کی شدی⁴⁰⁰

گر نبودی عشق آدم کی شدی⁴⁰¹

148. گر نبودی سر عشق از لا مکان⁴⁰²

کی بدیدندی جمالش عاشقان⁴⁰³

149. گر نبودی سر عشق ماهتاب⁴⁰⁴

کی دویدی روز و شب چون آفتاب⁴⁰⁵

150. گر نبودی سر عشق انبیا⁴⁰⁶

کی شدند بر تمامت پیشوا⁴⁰⁷

³⁹⁶ Öİşk degül mi: Öİşkdurur S.

³⁹⁷ Gül: hāk-i gıl Ş.

³⁹⁸ “Öİşk degül mi gizlü olan vār olan” Ü // “Öİşkdurur hem gizlü olub vār olan” S.

³⁹⁹ Ḥarābātī: ḥarābāti Ş.

⁴⁰⁰ “Aşk olmasaydı kainat ne olurdu?”

⁴⁰¹ “Aşk olmasaydı insan ne olurdu?”

⁴⁰² “Allah aşkı sırrı olmasaydı ne olurdu?”

⁴⁰³ “Aşıklar O’nun yüzünü nasıl görürdü?”

⁴⁰⁴ “Dolunayda aşk sırrı olmasaydı”

⁴⁰⁵ “Güneş gibi gece gündüz nasıl dönüp dururdu?”

⁴⁰⁶ “Peygamberlerde aşk sırrı olmasaydı”

⁴⁰⁷ “Hepsine nasıl önder olurlardı”

151. ⁴⁰⁸گر نبودی عشق در شمس جهان
کی شدند در آسمان دایم روان⁴⁰⁹
152. ÖAql-ı küll hem Öışk ile buldı vücūd
Hem melâ'ik Öışk ile itdi sücūd
153. Olmasaydı Öışk ender-dü cihān
Görmez idi ma'şūkı hiç Öāşıķān
154. ⁴¹⁰گر نبودی عشق اندر گلستان
کی کنی بلبل هزاران داستان⁴¹¹
155. Olmasaydı Öışk-memlū bu zemīn⁴¹²
Kim bileydi nedürür⁴¹³ küfr ile dīn⁴¹⁴
156. Olmasaydı Öışk ender-rūh-ı⁴¹⁵ pāk
İşidüb nice göreydi cirm ü⁴¹⁶ hāk

⁴⁰⁸ “Evren güneşinde aşk olmasaydı”

⁴⁰⁹ “Gökyüzünde daima nasıl dönüp dururdu?”

⁴¹⁰ “Gülistanda aşk olmasaydı”

⁴¹¹ “Bülbül binlerce destanı nasıl söylerdi?”

⁴¹² Ü. “گر نبودی عشق بر روی زمین”

⁴¹³ Nedürür: nedür Ş.

⁴¹⁴ Ü. “که بدانستی حقیقت کفر و دین”

⁴¹⁵ rūh-ı: cān-ı S, Ü.

⁴¹⁶ cirm ü: mücrim S.

157. Olmasaydı Óıřķ ender-mağz u pūst
Görmez idi rūĥ aslā rūy-ı dost
158. [7^a] Olduğıçün Óıřķ-ı yār-ı maÓnevî
Ejdehā oldı Óaşā-yı Mūsevi
159. Cümle mevcūd Óıřķ ile buldı vücūd
Óıřķla her nesne ider Ĥaķķ'a sūcūd
160. Bu felekler⁴¹⁷ Óıřķ ile devrān ider
Ay ile gün Óıřķ ile seyrān ider
161. İşbu yirler Óıřķ ile buldı ŗebāt
Óıřķ ile ider tecellî nūr-ı zāt
162. Toludurur⁴¹⁸ Óıřķ ile bu kāōināt
Óıřķ ile buldı žuhūrı mūmkināt
163. Bil ki Óıřķdur bu cihān u ol cihān
ÓAyn-ı Óıřķdur işbu kevn ile mekān

⁴¹⁷ Bu felekler: Cümle eflāk S, Ũ. // Cümle eşyā ř.

⁴¹⁸ Toludurur: toptoludurur S // Toludurur ř.

164. ÓIşkdur[ur] bil Óārif⁴¹⁹ iseñ Óayn-ı źāt

ÓIşkdan oldı⁴²⁰ āşikāra her sıfāt

165. ÓIşk açuban⁴²¹ perde gösterse⁴²² cemāl

Maĥv olırdı⁴²³ Óaql ü vehm ü hem ĥayāl

166. ÓIşk idincegez⁴²⁴ cemālın āşikār⁴²⁵

Maĥv olur küfr ile dın iy baĥtiyār⁴²⁶

167. Fāñi eyle ÓIşk içinde⁴²⁷ ne ki var

Tā ki źāhir ola saña rūy-ı yār

168. Ger yanarsañ ÓIşk odunda⁴²⁸ şemÖ-vār

Pāy-tā-ser nūr olasın āşikār

169. Qalbi ger ÓIşk ile memlū kılasın

Ĥaqq kıatunda key⁴²⁹ muqarreb⁴³⁰ olasın⁴³¹

⁴¹⁹ Óārif: ÓĀşık S.

⁴²⁰ Oldı: olur S.

⁴²¹ Açuban: açub Ş.

⁴²² Gösterse: gösterince Ş.

⁴²³ Olırdı: olur Ş.

⁴²⁴ İdincegez: gösterince Ş.

⁴²⁵ “ÓIşk cemālın gösterince ger yaqın” Ş.

⁴²⁶ “Maĥv olur defÖaten küfr ile dın” Ş.

⁴²⁷ İçinde: odunda S.

⁴²⁸ ÓIşk odunda: Nār-ı ÓIşkda Ş.

⁴²⁹ key: Dāóimā Ş.

⁴³⁰ Muqarreb: kıurb Ş.

⁴³¹ Olasın: bulasın Ş.

170. Ölmege her dem idesin sen heves
Görine⁴³² cān mürğine bu ten kıafes

171. Göziñe zindān görine bu cihān
Dost⁴³³ yolına kıoyasın bāş⁴³⁴ u cān

172. Gice⁴³⁵ gündüz⁴³⁶ isteyesin sen memāt
Diyesin kim inne mevti fı'l-hayāt⁴³⁷

173. Hem-çū ādem fāni ol der-Ŗışk-ı yār
Tā göresin anı her dem āşikār

174. Ŗışk odunda⁴³⁸ yaşı seni mānend-i Nūh
Tā bulasın dāōimā⁴³⁹ feth ü fütūh

175. Nār-ı Ŗışkda yaşı seni İbrāhim-vār
Tā göresin nār içinde rüy-ı yār

⁴³² Görine: Görüne Ş.

⁴³³ Dost: maŖşūk Ş.

⁴³⁴ Bāş: bāşın Ş.

⁴³⁵ Gice: şeb Ş.

⁴³⁶ Gündüz: Rüz Ş.

⁴³⁷ “Şüphesiz ölümüm hayattadır.”

⁴³⁸ Ŗışk odunda: Nār-ı Ŗışkda Ş.

⁴³⁹ Dāōimā: her nefes S.

176. Fānî eyle seni der-sevdâ-yı Ŗıřķ
Hem-çū İsmâŖıl der-ğavğâ-yı Ŗıřķ
177. Tâ göresin dost cemâlin iy hümâm
Dosta irüb olasın şâhib-maķâm
178. Fānî eyle seni çün İřhāk dost
Tolu olsun dem demün âfāk-ı dost
179. [7^b] Ŗıřķ odunda yak seni YaŖķüb-vâr
Tâ göresin⁴⁴⁰ Yūsuf-ı cān âřikār⁴⁴¹
180. Ŗıřķ belāsın çek çū Yūsuf bu⁴⁴² zamān
Tâ olasın sen Ŗaziz-i Mısır-ı cān
181. Ŗıřķ odunda sen göyün Eyyüb-vâr
Tâ saña ide tecellî Kird-gār
182. Hem-çū⁴⁴³ Mūsā Ŗıřķ odunda⁴⁴⁴ yak seni
Tâ ki eyleye⁴⁴⁵ muķarreb Ėaķķ seni

⁴⁴⁰ Göresin: bulasın S.

⁴⁴¹ Ėřikār: sen i yār S.

⁴⁴² Bu: çok S.

⁴⁴³ Hem-çū: gibi ř, S.

⁴⁴⁴ Ŗıřķ odunda: nār-ı Ŗıřķda ř.

⁴⁴⁵ Eyleye: ide S.

183. Çek buları⁴⁴⁶ Óışk⁴⁴⁷ sen iy nîk-baht
Tâ Süleymân tahtı ola saña taht
184. Óışk yolında hem-çū Cercis⁴⁴⁸ sen i yār
Bāşuñ ile cānuñ eylegil nişār
185. Óışkda ol Óİsā gibi hem-çū⁴⁴⁹ melek
Tā ola seyrān-gehüñ dāóim felek⁴⁵⁰
186. Óışk odunda⁴⁵¹ fāñi ol çün Muśtafā
Dosta irüb tā bulasın⁴⁵² sen⁴⁵³ şafā⁴⁵⁴
187. Óışk Belh'ind'⁴⁵⁵ ur⁴⁵⁶ muḥabbet tahtını
Tā bulasın⁴⁵⁷ İbn-i Edhem bahtını
188. Fārız-ı Mısrî gibi mısır-ı Óışk

⁴⁴⁶ Buları: belāÓ-yı S.

⁴⁴⁷ Óışk: Óışkı S.

⁴⁴⁸ Cercis: “Müslümanlar tarafından sâlih bir kimse veya nebi olarak kabul edilen kişi, Hristiyanlara göre ise St. George diye bilinen azîz.”

⁴⁴⁹ Hem-çū: Hem-çün Ş.

⁴⁵⁰ “Tā olasın seyrān-gāhuñ felek” Ş.

⁴⁵¹ Óışk odunda: Nār-ı Óışkda Ş, S.

⁴⁵² Bulasın: olasın S.

⁴⁵³ Sen: dāóim Ş.

⁴⁵⁴ Şafā: Óayn-ı beķā S.

⁴⁵⁵ Óışk Belh'inde: Belh-i Óışkda Ş, S.

⁴⁵⁶ Ur: vur Ş.

⁴⁵⁷ Bulasın: busın Ş.

Fānî eyle kendüñi der-fıkr-i ŖıŖıŖı

189. Tā olasın sen Ŗaziz-i dü cihān
Yūsuf-ı cān göresin sen her zamān

190. ŖıŖıŖı-ı Bağdād içinde ŖāŖıŖı ol⁴⁵⁸
Sen Cüneyd-i BaŖrı⁴⁵⁹ gibi sādık ol

191. Āb-ı vaŖlı⁴⁶⁰ içesin çün Bāyezid
Ŗanmayuban diyesin hel min-mezid⁴⁶¹

192. Kerh-i ŖıŖıŖı içr’iste ŖāŖıŖı ol meded
ŖıŖıŖı ile MaŖrūf olasın tā ebed

193. ŖāŖıŖıkāne ŖemŖ-i ŖıŖıŖı perr ü bāl
YaŖmayınca hāsıl olmaz bil⁴⁶² viŖāl

194. ŖıŖıŖı içinde⁴⁶³ virmeyince baŖ u cān⁴⁶⁴
Göremezsın cān u cānān iy civān⁴⁶⁵

⁴⁵⁸ “BaŖra vü Bağdād-ı ŖıŖıŖıda ŖāŖıŖı ol” S, Ŗ.

⁴⁵⁹ BaŖrı: baŖrı Ŗ.

⁴⁶⁰ VaŖlı: viŖāl Ŗ.

⁴⁶¹ Kur’ân-ı Kerim, Kāf Suresi, 50/30: **يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتَ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ** : “O gün cehenneme, "Doldun mu?" deriz. O da, "daha var mı?" der.” Hel min-mezid: Daha var mı?

⁴⁶² Bil: hiç Ŗ, S, Ü.

⁴⁶³ ŖıŖıŖı içinde: rāh-ı ŖıŖıŖıda S, Ü, Ŗ.

⁴⁶⁴ baŖ u cān: cānuñı S, Ü.

⁴⁶⁵ “Göremezsın bellü bil cānānuñı” Ü, S. // “Göremezsın cān u cān iy civān” Ŗ.

195. Pādīṣāhsın Mısr-ı cānda iy Óazız
Maḥbūs olma ғаÓr-ı cāhda iy Óazız

196. Māh⁴⁶⁶ yüzünden⁴⁶⁷ götürseydün niķāb
Yana idi Óarş ü kürşü āftāb

197. Ger olub baḥrī⁴⁶⁸ çıkarursañ sedef
Tolu ola lüölü ile sende kef

198. Āsmāna Óāşık olğıl iy civān
Tā bulasın neyyirini sen Óayān⁴⁶⁹

199. [8^a] Söyleyeyin saña diñle bu kelām
ÓĀrif iseñ ańlayasın sen tamām

200. Lafzatullāh gibidür bilgil elif⁴⁷⁰
Şübhe bile olma bunda muttasıf⁴⁷¹

⁴⁶⁶ Māh: Ger Ü, S.

⁴⁶⁷ Yüzünden: cemālünden Ü, S.

⁴⁶⁸ Baḥrī: Baḥrı Ş.

⁴⁶⁹ “Tā bulasın māh u şems dem-be-dem” S // “Tā bulasın māh u şems leyl ü nehār” Ü // “Tā busın neyyirini leyl vü nehār” Ş.

⁴⁷⁰ “Fī’l-ḥaķīķa bil elifdür kālū cūd” Ş.

⁴⁷¹ “İşbu sözde olma min-ehli’l-ḥücūd” Ş.

201. Dahı bil iy āftāb-ı dü cihān⁴⁷²
Tolu elifdür mekân u lā-mekân⁴⁷³
202. Bı dahı büt gibidür urğıl yire
Tā ki cānuñ⁴⁷⁴ Ĥaẓret'e def Öi ire
203. Ger elif sen neydüğini bilesin
Bıde tıde Öayn'elifi⁴⁷⁵ bulasın
204. Būsitān-ı Őıřķ ĥāśıl eyle sen
K'anda çoķdur gül nergisle sūsen
205. Őİsā-yı mürsel ki Rūĥullāh adı
Bende-i maķbūl-ı ol der-gāh idi
206. Virdi Meryem anı taŐlīm-ĥāneye
Ol⁴⁷⁶ muŐallim didi Meryem aneye
207. Ben buña ne nesne taŐlīm ideyin
Di⁴⁷⁷ anı ben buña tefĥīm⁴⁷⁸ ideyin

⁴⁷² “Bil elif Allāh gibidür bı-gümān” S, Ü, Ş.

⁴⁷³ “Tolu elifdür heb mekân u lā-mekân” Ü, Ş, S.

⁴⁷⁴ Cānuñ: rūĥuñ Ş.

⁴⁷⁵ Elfi: elif S.

⁴⁷⁶ Ol: o Ş.

⁴⁷⁷ Di: di ki Ş.

⁴⁷⁸ Tefĥīm: tefhim Ş.

208. Didi buña sen teheccî ĥarfîni⁴⁷⁹
Öğredüb göster maŖānî žarfîni⁴⁸⁰
209. Ol muŖallim did’elif di iy piser
DefŖaten⁴⁸¹ didi elif ĥayrû’l-beşer
210. Şoñra aña didi bî di iy ĥabîb⁴⁸²
İy ĥabîb ü iy nesîb ü iy lebîb⁴⁸³
211. Didi elif neydüğini şāh⁴⁸⁴ tamām
Bilmeyince⁴⁸⁵ dimezem bî iy hümām⁴⁸⁶
212. Diñledi üstād çün bu nükteyi⁴⁸⁷
Didi bîdār eyledün ben ĥufteyi
213. [8^b] Didi kim ben saña şākird olayın
Rūz⁴⁸⁸ u şeb⁴⁸⁹ sen şāha⁴⁹⁰ ĥidmet kılayın

⁴⁷⁹ “Didi ki öğret teheccî ĥarflerini” Ş.

⁴⁸⁰ “YaŖnî kim maŖānî žarflarını” Ş.

⁴⁸¹ DefŖaten: defŖi Ş.

⁴⁸² “Şoñra aña ol muŖallim iy laţîf” Ş.

⁴⁸³ “Didi bî di soñra ti di iy žarîf” Ş.

⁴⁸⁴ şāh: ben Ş.

⁴⁸⁵ Bilmeyince: Bilmedini Ş.

⁴⁸⁶ hümām: ĥüb kelām Ş.

⁴⁸⁷ “Çün ki üstād diñledi bu nükteyi” Ş.

⁴⁸⁸ Rūz: gündüz Ş.

⁴⁸⁹ Şeb: Gice Ş.

⁴⁹⁰ sen şāha: saña Ş.

214. Şöyle bil iy t̤ālib-i esrār-ı yār
Cümle şeyde görinen d̤īdār-ı yār⁴⁹¹
215. Muhtefīdūr cümle ĥarf içre⁴⁹² elif
Heb elifdür l̤īk⁴⁹³ sûret muhtelif
216. Çün taŖayyün gide anlardan Ŗayān
Sûret-i elif qalur bil b̤ī-gümān
217. Daĥı bil kim vaĥş u tayr u cinn ü⁴⁹⁴ ins⁴⁹⁵
NevŖ nevŖ ü şinf şinf ü cins cins
218. Cümlesi ser-geşte vü ĥayrān-ı Ŗışk
Vālih u ser-mest ü ser-gerdān-ı Ŗışk
219. Şöyle bil iy şāh-ı Ŗālem mażharı
İy vücūd dāŖiresinün medveri
220. Şol gönülde k'ide derd-i Ĥaqq qarār

⁴⁹¹ “Ey Cemīl iy mażhar-ı envār-ı yār” Ş.

⁴⁹² ĥarf içre: ĥarfde Ş.

⁴⁹³ L̤īk: illā Ş.

⁴⁹⁴ Cinn: cünsi Ş.

⁴⁹⁵ İns: Küllī üns Ş.

Tā kıyāmet ola mest-i bî-ķarār

221. Ger dilerseñ olasın hem-rāz-ı dost

İşidesin cümleden avāz-ı dost

222. Göresin her źerrede envār-ı dost

Sıneñ ola tolu hem esrār-ı dost

223. Cānuñuñ mürğini hūş-yār eylegil

Hem kıyāmı dāóimā kār eylegil

224. Āb u bād u hāk ü āteş eyle terk

Ĥāsıl et ölmezden öñdin dañı merg

225. Tā saña ĥāsıl ola vaśl-ı Hudā

Olmayasın bir nefes andan cüdā

226. Gülistān-ı Óıřķ ĥāsıl eylegil

Ķalbün andan yaña māóil eylegil

227. [9^a] Ger seversen āftāb ile ķamer

Zühreye hergiz bırakmağıl nażar

228. Ger dilerseñ bulasın sen cān u dil
Gözleründen sākıt olsun āb u gıl
229. Merd iseñ Óıışķuñ yolında⁴⁹⁶ iy faķır
Nesne görme cüz- rūh-ı bedr-i münır
230. Ger maķām-ı Óıışķa⁴⁹⁷ bālīg olasın
Māsivādan defÓi fāriğ olasın
231. Çek muğaylān zahmetin sen iy hümām
Tā ĥarım-i KaÓbe⁴⁹⁸ idesin maķām
232. Ger maķām-ı ehl-i rāz itseñ taleb
ÓĀşıķ olub ĥoş niyāz it rūz u şeb
233. Gice gündüz ist'anı dıvāne-vār
Tā ki ĥāśıl ola saña vaśl-ı yār
234. Dost yolında cānuñ eylegil fenā
Tā saña ĥāśıl ola Óayn-ı beķā

⁴⁹⁶ Óıışķuñ yolında: Rāh-ı Óıışķda Ü, S.

⁴⁹⁷ Óıışķa: Óıışķda Ü.

⁴⁹⁸ KaÓbe: KaÓbe'de Ü, S.

235. Şüretüñ çerh-i tılısmın var i yār
Tā ki maŖnāñ kenzi⁴⁹⁹ ola āşikār
236. Ĥaqq TeŖālā saña virdi çeşm ü güş
ŖAql ü fehm ü himmet ü idrāk u hüş
237. Ŗİlm ü ĥilm ü fikret ü reŖy-i şavāb
RıfŖat u keyvān u nūr-ı āftāb
238. Saña bir cevher de virdi ismi⁵⁰⁰ rūĥ
Senden özgey’olmamışdur bu fütūĥ
239. Sende cümle görünendür nūr anuñ
Küllî-yi Ŗüzvuñdurur meŖmūr anuñ
240. Zır ü bālā ne ki vardur piş ü piş
Andan özge nesney’itmegil heves
241. Fikrūñ olsun her nefesde zıkr’anuñ
Ağzuñ’olsun şehd ü sükker anuñ

⁴⁹⁹ Kenzi: yöni S.

⁵⁰⁰ İsmi: adı Ü.

242. Çeşmüñ olsun t̄alib-i d̄id̄ār anuñ
Gūşuñ olsun rāğīb-ı güftār anuñ
243. Senligüñden çıkmayınca sen tamām
Hiç civār-ı Ĥaqq'da bulmazsın maḳām
244. Senligüñden⁵⁰¹ sen güzer kıl ol revān
Bu⁵⁰² fenāda b̄i-ser ü pā ol revān
245. [9^b] Tā ki⁵⁰³ der-gāhına anuñ⁵⁰⁴ iresin
B̄i-ḥicāb anuñ cemālın göresin
246. Sen [de] tecellī-yi fīŖle iresin
Küllī-yi şeyde cemālın göresin
247. İşidesin cümleden hem sen cemāl
Göresin dāōim cemāliyle kemāl
248. Cümle eşyāda göresin sen cemāl
Görmeyesin cüz-cemāl-i Ŗi'l-Celāl

⁵⁰¹ Senligüñden: Varlıgüñdan Ü.

⁵⁰² Bu: hoş Ü.

⁵⁰³ tā ki: Nāgih sen Ü.

⁵⁰⁴ dergāhına anuñ: dergāh-ı Ĥaqq'a Ü.

249. Göresin her źerrede envār-ı Ĥaķķ
Ura mevci cüz ü cüz esrār-ı Ĥaķķ
250. Göricegez māhı ile māh sen
Görisersin ŗemme vechullāhı⁵⁰⁵ sen
251. Diñlegil iy maźhar-ı ŗāĥıb-minen
Sırr-ı tevĥıd ańlayasın tā ki sen
252. Māh-ı bı-nūrı güneş pür-nūr ider
Çün ki virür nūr anı ol devr ider
253. Şemsden alur ķamer nūrını bil
Sen naźar şemse ķamerde eylegil
254. Şemsün āŗarı ķamerd’olur Ŗayān
Anda lıķin kendü olmışdur nihān
255. Çün ķamer şemse ki ola muttasıl
Kendülügünden olur ol munfasıl

⁵⁰⁵ Kur’ân-ı Kerım, Bakara Suresi, 2/115: وَٱللّٰهُ ٱلْمَشْرِقُ ٱلْمَغْرِبُ فَٱتَّبِعْمَا تَوَلَّوْا فَتَمَّ وَجْهُ ٱللّٰهِ إِنَّ ٱللّٰهَ وَٱسِعٌ عَلِيمٌ : “Doğu da, Batı da (tüm yeryüzü) Allah'ındır. Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü işte oradadır. Şüphesiz Allah, lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir.”

256. Kalmaz anda hiç kamerlikden eşer
 Anı idrāk idemez chl-i başar
257. Sen de senden olmayınca munfaşıl
 Dosta hiç olamazsın muttaşıl
258. Getmeyince sende olan mā ü men
 Göremezsın dostuñ rüyını sen
259. Yağmasa pervāne miskın perr ü bāl
 Maĥv oluban ŝemÖe bulmaz ittiŝāl
260. [10^a] İder iseñ sen daĥı ger maĥv-ı zāt
 Sende ŝomazsuñ beşerlikden sıfāt
261. Mā ü menlikden bulasın sen fenā
 İrişe Ĥaĥķ’dan saña Óayn-ı beķā
262. Neye baķsañ göresin dıdār-ı dost
 Görmeyesin der-cihān aĝyār-ı dost
263. Lık bil iy āftāb-ı cān-ı mā
 İşbu tıre ĥāk ü bād u nār u mā

264. Saña olmışdur hîcâb ender-hîcâb
Def' idersen anları feth' ola bâb
265. Göresin kimsin seni iy nûr-ı zât
İy cemîl iy mażhar-ı esmâ sıfât
266. Mâsivâdan nefy idersen sen vücûd
Hep melâ'îk saña ideler sücûd
267. İy şehin-şâh-ı cihân u baħr-ı cûd⁵⁰⁶
Mümkine hiç kendüden yokdur vücûd
268. Aña vaħyden irincek feyz-i cûd
Ol dem içre⁵⁰⁷ bulur ol daħı vücûd
269. Fî'l-ħaķıķa vâcibündürür vücûd
Mümkünüñ varlığıdur pertev vücûd
270. Birdürür⁵⁰⁸ zât anda çokdurur sıfât
Şöyle bil iy mażhar-ı esmâ sıfât⁵⁰⁹

⁵⁰⁶ “Ey yüzi gül zülfî sünbül baħr-ı cud” Ş.

⁵⁰⁷ dem içre: demde Ş.

⁵⁰⁸ Birdürür: Birdür Ş.

⁵⁰⁹ “هكذا فافهم ايا خير البشر” Ş.

271. Olsa āyine muşaykal iy civān⁵¹⁰
Karşu sûret anda olur bil Ŗayān⁵¹¹
272. Şāhibinden sûret olmaz munfaşıl
Varuban⁵¹² āyiney'olmaz muttaşıl
273. Bil ki anda münŖakis olur şuver
Şübhe yoğdur bunda bil iy nām-ver⁵¹³
274. Nāra kibrit olsa yağın hem Ŗayān⁵¹⁴
DefŖi andan nūr alur bî-gümān⁵¹⁵
275. [10^b] Nārdan nūr olur aña muttaşıl⁵¹⁶
Lîk olmaz nārdan şey⁵¹⁷ munfaşıl
276. Böyle olur mümkin⁵¹⁸ daħı⁵¹⁹ vücūd
Kim aña vācibden irer feyz-i cūd

⁵¹⁰ iy civān: şems-vār Ş.

⁵¹¹ bil Ŗayān: āşikār Ş.

⁵¹² Varuban: Varub Ş.

⁵¹³ ”هكذا فافهم ايا خير البشر“ Ş.

⁵¹⁴ hem Ŗayān: gāyetde yağın Ş.

⁵¹⁵ bî-gümān: ol bil yağın Ş.

⁵¹⁶ Olur aña nūr-ı nārdan muttaşıl Ş.

⁵¹⁷ Şey: nesne Ş.

⁵¹⁸ Mümkin: Mümkinātda Ş.

⁵¹⁹ Daħı: bil Ş.

277. İrişür bî-infisāl aña vücūd
Ĥaqq’dan iy nehr-i vefā vü kân-ı cūd

278. Żāhir olur anda ol bî-ittişāl
Şöyle bil iy mażhar-ı nūr-ı celāl

279. Yüz biñ āyine olursa iy nigār
Cümlesi⁵²⁰ bir sûret olur āşikār

280. Āyine çok olduğıcün ol i şāh
Çok olmaz bellüdür bî-iştibāh

281. Yoğdurur anda ĥülül ü intikāl⁵²¹
İnÖikāsuñ⁵²² ġayrı yoğ iy Że’l-Celāl⁵²³

282. Bağıcağ⁵²⁴ āyineye hem sen Öayān⁵²⁵
Şûretün⁵²⁶ anda görürsün bî-gümān⁵²⁷

⁵²⁰ Cümlesi: Cümlede Ş.

⁵²¹ “Yoğdurur anda hiç ĥülül intikāl” Ş.

⁵²² İnÖikāsuñ: İnÖikāsdan Ş.

⁵²³ Żü’l-Celāl: ĥüb-cemāl Ş.

⁵²⁴ Bağıcağ: bağıcağaz Ş.

⁵²⁵ Öayān: iy cān Ş.

⁵²⁶ Şûretün: Şûretüñi Ş.

⁵²⁷ bî-gümān: Öayān Ş.

283. Görinen sensin gören sensin hemin
Fı'l-âkika sen degülsin iy emin
284. Gerçi kim ol sen degülsin bî-gümân⁵²⁸
Lîk senden gayrı degül bil Óayân⁵²⁹
285. Gözgü⁵³⁰ içre sûretün dâhil⁵³¹ degül
Anda varuban şehâ vâsıl degül
286. Gözgülerde gerçi çokdur sûretün
Birden özge⁵³² lîk yokdur sûretün
287. Mümkînâta dahı âkâk'dandur vücüd
Aña andan dâoim irer feyz-i cüd
288. Gerçi yokdur mümkünâta dahı Óadd
Lîk olarda⁵³³ görinendürür⁵³⁴ Ehad
289. كل ما في الكون عكس روي او⁵³⁵

⁵²⁸ bî-gümân: iy nigâr Ş.

⁵²⁹ bil Óayân: ol iy yâr Ş.

⁵³⁰ Gözgü: Gözgi Ş.

⁵³¹ Dâhil: dahı Ş.

⁵³² Özge: gayrı Ş.

⁵³³ Olarda: anlarda Ş.

⁵³⁴ Görinendürür: görinendür Ş.

⁵³⁵ “Evrendeki her şey O’nun yüzünün yansımasıdır.”

290. [11^a] Görinendür pertev-i nūr u vücūd⁵³⁷

Māsivāda şöyle bil iy baḥr-ı cūd⁵³⁸

291. Daḥı hem nūrānī eşyāda Ōayān⁵³⁹

Vardurur üç mertebe⁵⁴⁰ bil bî-gümān

292. Biri bu⁵⁴¹ nūrı anuñ iy ḥūb-nefes

Ġayrısından olmış ola muḳtebes

293. Nitekim olur görürsin bu zemīn

Gün şu ŌāŌında münevver iy emīn

294. Birisi de⁵⁴² bu anuñ nūrı āşikār⁵⁴³

Muḳteẓā-yı zātı ola şems-vār

295. Nitekim nūrını neyyir āftāb

Muḳteẓā ola anı iy māhtāb⁵⁴⁴

⁵³⁶ “Cemalindeki nurun ışıltısının ve kokusunun yansımasıdır.”

⁵³⁷ “Pertev-i nūr-ı vücūddur görinen” Ş.

⁵³⁸ “Māsivāda şöyle bil iy yār-ı men” Ş.

⁵³⁹ “Şöyle bil nūrānī eşyānuñ iy cān” Ş.

⁵⁴⁰ Mertebe: mertebesi Ş.

⁵⁴¹ Bu: budur Ş.

⁵⁴² Birisi de: Birisinde Ş.

⁵⁴³ Āşikār: yār Ş.

⁵⁴⁴ “Muḳteẓā ola bil anı sen iy şāb” Ş.

296. Biri de bu žāt ola āşikār⁵⁴⁵
Şöyle bil iy menbaŎ-ı esrār-ı yār⁵⁴⁶
297. Žātına žāhir olan nūr ile ol
Āşikāre olmaya iy pūr-uşul
298. Nūr gibidür ki olmaz āşikār
Ġayrının nūri ile iy gülŎizār⁵⁴⁷
299. Kendü ile žāhir olur⁵⁴⁸ ol Ŏayān⁵⁴⁹
Bunda yoğdur kimseye hergiz⁵⁵⁰ gümān⁵⁵¹
300. Dağı bil iy nūr-ı Ŏayn u yemm-i cūd⁵⁵²
K’oldı nūr-ı maŎnevī Ġağğ’a vücūd⁵⁵³
301. Kısmet-i Ŏağliyye ile iy civān⁵⁵⁴
Vardurur üç kısmı anuñ bī-gümān⁵⁵⁵

⁵⁴⁵ “Biri dağı žātı žāhir ola anuñ” Ş.

⁵⁴⁶ “Añla bunı var ise Ŏağluñ senüñ” Ş.

⁵⁴⁷ iy GülŎizār: bilgil iy yār Ş.

⁵⁴⁸ Olur: ola Ş.

⁵⁴⁹ Ŏayān: iy şāh Ş.

⁵⁵⁰ Hergiz: hiç Ş.

⁵⁵¹ Gümān: iştibāh Ş.

⁵⁵² “Şöyle bil iy nūr-ı Ŏayn-ı maŎnevī” Ş.

⁵⁵³ “Kim vücüddur Ġağğ’a nūr-ı maŎnevī” Ş.

⁵⁵⁴ Civān: Emīn Ş.

⁵⁵⁵ bī-gümān: bil yağın Ş.

302. Birisi bu kim⁵⁵⁶ vücūd-ı müstefād
Gayrısından ola iy hayre'l-Öibād
303. [11^b] Mümkünün mâhiyyeti gibidür ol
Şöyle bil bî-şübhe iy şâhib-uşul⁵⁵⁷
304. Zât-ı mümkün budurur bilgil şehā
Ne vücūd u ne Öadem ide'ktizā
305. Çün ire⁵⁵⁸ vâcibden⁵⁵⁹ aña feyz-i cūd
Bulur ol vaqt ol daħı andan vücūd
306. Birisi⁵⁶⁰ budur vücūdın iktizā
Kendü ide bil eyā mażhar Hudā
307. Ol vücūdın zāt ifāza⁵⁶¹ eyleye
Hem vücūdı ğayr'ifāde eyleye
308. Buña vâcib didiler ehl-i kelām

⁵⁵⁶ bu kim: anuñ Ş.

⁵⁵⁷ “Öged aña bunı iy şâhib-uşul” Ş.

⁵⁵⁸ çün ire: iricek Ş.

⁵⁵⁹ Vâcibden: vâcibdür Ş.

⁵⁶⁰ Birisi: Birisi de Ş.

⁵⁶¹ İfāza: iktizā Ş.

Vācibun⁵⁶² bi'z-zāt budur iy hümām⁵⁶³

309. Vācibun⁵⁶⁴ bi'z-zāt Eḥad'dürür yaqın

Vācibun⁵⁶⁵ bi'l-ğayr-ı mümkün iy emın

310. Birisi daḥı vüçüdı ile ol

Bil ki mevcüd ola iy şāḥib-uşül⁵⁶⁶

311. Budurur nefis-i vüçüd iy pādişāh

Yoğdurur bu⁵⁶⁷ sözde aslā⁵⁶⁸ iştibāh

312. Bil ki mevcüdiyyet içre bî-gümān⁵⁶⁹

Bundan aÖlā⁵⁷⁰ mertebe yoğdur Öayān

313. Meżheb-i şüfiyyede daḥı yaqın⁵⁷¹

Budurur vācib vüçüd iy şāh-ı dın⁵⁷²

314. Öñ geçenler meżhebinde hem Öayān⁵⁷³

⁵⁶² Vācibun: Vācibu Ş.

⁵⁶³ iy hümām: nık-nām Ş.

⁵⁶⁴ Vācibun: Vācibu Ş.

⁵⁶⁵ Vācibun: Vācibu Ş.

⁵⁶⁶ “Mevcüd ola bil eyā şāḥib-uşül” Ş.

⁵⁶⁷ Bu: işbu Ş.

⁵⁶⁸ Aslā: hiç Ş.

⁵⁶⁹ “Mevcüdiyyet içre aÖlā bî-gümān” Ş.

⁵⁷⁰ aÖlā: özge Ş.

⁵⁷¹ daḥı yaqın: iy şāh-ı dın Ş.

⁵⁷² iy şāh-ı dın: bilgıl yaqın Ş.

⁵⁷³ Öayān: iy cān Ş

Buňa vācib didiler itme gümān

315. Bunuñiçün didiler ehl-i şühūd
 Kim vücūd sırfdur vācib vücūd⁵⁷⁴
316. [12^a] Anda yoķ şeyóeyn yaÓn'iy baħr-ı cūd
 Biri zāt u birisi d'aňa vücūd
317. Bil ki oldur bı-gümān maħzā vücūd
 Bunu böyle didiler ehl-i şühūd⁵⁷⁵
318. Ol degüldür emr-i küllı iy cemıl
 Eyleme sen⁵⁷⁶ işbu⁵⁷⁷ sözde ƙāl ü ƙıl
319. YaÓnı küllıyet Óumūm iy pür-şafā⁵⁷⁸
 ÓĀrız olmadı aňa öñden soňa⁵⁷⁹
320. Emr-i küllı zırā hāricde'y civān⁵⁸⁰
 Olamaz bilgil⁵⁸¹ taÓayyünsüz Óayān⁵⁸²

⁵⁷⁴ “Kim vücüddur bı-gümān vācib vücūd” Ş

⁵⁷⁵ “Şaƙın iy şāh olma min ehl-i'l-hücūd” Ş

⁵⁷⁶ Sen: hiç Ş

⁵⁷⁷ İşbu: bu Ş

⁵⁷⁸ iy pür-şafā: ÓĀrız aňa Ş

⁵⁷⁹ “Olmadı olmayısar öñden soňa” Ş

⁵⁸⁰ Civān: yār Ş

⁵⁸¹ Bilgil: Hiç Ş.

⁵⁸² Óayān: āşikār Ş.

321. Ansuzın hâricde mevcûd olmaz ol

Ansuzın sûret dağı göstermez ol

322. ÓAyn-ı zâtıdur taÓayyün aña bil⁵⁸³

İtmegil bund'ıştibâhî iy cemîl

323. Nitekim zâtıdurur Óayn-ı vücûd

Key şağın sen olma min-ehli'l-cuhûd⁵⁸⁴

324. Aña yoğdurur terekkeb bî-gümân⁵⁸⁵

Hem taÓaddûd yoğ aña bilgîl Óayân⁵⁸⁶

325. Budurur mutlak vücûd iy pür-kemâl

İy şabîhe'l-vech iy nîkû-hıśâl⁵⁸⁷

326. ÓĀrız-ı mâhiyyet ol yaÓnî degül

Şöyle fehm eyle eyâ şâhib-usûl⁵⁸⁸

327. Bil ki ol zâtı ile kıâóımdürür

⁵⁸³ “Ol taÓayyün zâtının bil Óaynıdır” Ş.

⁵⁸⁴ “لا تكون افخرو اهل الحجر” Ş.

⁵⁸⁵ “Hiç terekkeb yoğ aña bî-ıştibâh” Ş.

⁵⁸⁶ bilgîl Óayân: iy pâdişâh Ş.

⁵⁸⁷ “Eyleme sen işbu sözde kıl ü kıâl” Ş.

⁵⁸⁸ “Bunı göğcek aña sen iy pür-usûl” Ş.

Lütfi anuñ dāóima⁵⁸⁹ dāóimdürür

328. Hem⁵⁹⁰ taŖayyün buldı zātı ile ol

Oldı⁵⁹¹ žāhir⁵⁹² hem sıfātı ile ol

329. [12^b] Fı'l-ĥaķıķa buña oldurur vüçüd

Andan özge kimseye yoķdur vüçüd

330. Ėayrına⁵⁹³ mevcüd dimekdür mecāz

Böyle eyle iŖtiķād iy dil-nüvāz⁵⁹⁴

331. Ėayra Ŗānız olmadı zırā vüçüd

ŖAyn-ı cüzŖi hem⁵⁹⁵ degül ol baĥr-ı cüd

332. Bil ki mevcüdiyyet-i eşyā şehā

Budurur bilgil eyā kān-ı vefā⁵⁹⁶

333. Kim irişe aña pertev ez-vüçüd

Şöyle bil iy merciŖ-i erbāb-ı cüd

⁵⁸⁹ Dāóima: dāóime Ş.

⁵⁹⁰ Hem: Bil Ş.

⁵⁹¹ Oldı: buldı Ş.

⁵⁹² Žāhir: žuhūrŞ.

⁵⁹³ Ėayrına: Ėayrıya Ş.

⁵⁹⁴ Dil-nüvāz: dil-nivāz Ş.

⁵⁹⁵ Hem: ol Ş.

⁵⁹⁶ “Buña ire pertev vucüddan bil aña” Ş.

334. Bu degül Óarız ola aña vücūd
Yā ola hāsıl aña iy baħr-ı cūd
335. Küllî vü cüzi daħı hāsı ile Óāmm
Bil bular⁵⁹⁷ degül⁵⁹⁸ vücūd iy nık-nām⁵⁹⁹
336. MuÓteber degüldür⁶⁰⁰ anda⁶⁰¹ bu kıuyūd
İşbulardan oldu bil mutlak vücūd⁶⁰²
337. Kıayd-ı ıtlāk anda yokdur daħı hem⁶⁰³
Şöyle bil iy mażhar-ı şāhib-hikem⁶⁰⁴
338. Gerçi kıayd ile bulınsa daħı ol
MuÓteber olmaya ol iy pür-uşul
339. Şey⁶⁰⁵ vücüdla olsa mevsūf iy nigār⁶⁰⁶
Daħı mevcūd olmağ il'ols'aşıkār⁶⁰⁷

⁵⁹⁷ Bular: bunlar Ş.

⁵⁹⁸ Degül: degüldür Ş.

⁵⁹⁹ Nık-nām: hümām Ş.

⁶⁰⁰ Degüldür: degül Ş.

⁶⁰¹ Anda: YaÓnı Ş.

⁶⁰² “İşbu kıaydlardandır mutlak vücūd” Ş.

⁶⁰³ “Kıayd-ı ıtlāk anda iy şāhib-şühüd” Ş.

⁶⁰⁴ “Cehl ile sen olma min-ehl-i'l-hücüd” Ş.

⁶⁰⁵ Şey: ger Ş.

⁶⁰⁶ iy nigār: bil ki şey Ş.

⁶⁰⁷ “Olsa anuñ ile maÓrūf iy uħı” Ş.

340. Aña⁶⁰⁸ itmişdür tecellî bil vücūd
Vāsıl olmuşdurur aña hem feyz-i cūd

341. Anuñicün iy şehin-şāh-ı cihān⁶⁰⁹
Zāhir olur aña ol nesne Őayān⁶¹⁰

342. [13^a] Hem ĥaķķat işbu maŐnādan tamām
Bellü bil ĥālî degüldür iy hümām⁶¹¹

343. Olsa idi andan ol ĥālî i yār⁶¹²
Oluban⁶¹³ mevcūd olmazd’āşikār

344. Hiç mevsūf olmaz idi bā-vücūd⁶¹⁴
Ol eyā şāh-ı cihān u kân-ı cūd⁶¹⁵

345. Dañı mevcüdiyyet adıyla Őayān
Olmaz idi bil ki maŐrūf iy civān

⁶⁰⁸ Aña: Ki Ş.

⁶⁰⁹ “Oldı ol nesne anuñcün āşikār” Ş.

⁶¹⁰ “Bunı ögüt eyle sen iy bahtiyār” Ş.

⁶¹¹ iy hümām: bî-iştibāh Ş.

⁶¹² “Ger olaydı ĥālî andan ol iy yār” Ş.

⁶¹³ Oluban: olub Ş.

⁶¹⁴ bā-vücūd: vücüdla Ş.

⁶¹⁵ “Hem de mevcüdlîķ adıyla maŐrūf ol” Ş.

346. İy bu peydā-yı vücūd içre Óayān⁶¹⁶
Şāh-bāz olan bunı bil bî-gümān⁶¹⁷
347. Mażhar-ı Ĥaḫḫ'dur be-küllî mümkināt
Oldı mevcūd anuñ ile kāóināt
348. Lîk insān cümle esmā vü şífāt⁶¹⁸
Mażharıdur şöyle bil iy nūr-ı zāt⁶¹⁹
349. İşbu mahlūkāt içinde her kemāl⁶²⁰
Kim görünür iy şeh-i şāhīb-cemāl⁶²¹
350. Daḫı her ĥüsniñe ḥalḫ içre Óayān
Görinür iy āftāb-ı dü cihān
351. Pertev-i zāt u sıfāt-ı Ĥaḫḫ'durur⁶²²
İştibāh itme bu sözde ḥaḫḫdurur⁶²³
352. Küllî kuvvet cümle kudret her kemāl

⁶¹⁶ “Ey vücūd peydāsı içre şāhībāz” Ş.

⁶¹⁷ “Hem-çünin dilenle ehl-i rāz” Ş.

⁶¹⁸ “Lîk ünsān şöyle bil iy nūr-ı zāt” Ş.

⁶¹⁹ “Oldı cümle mażhar-ı esmā şífāt” Ş.

⁶²⁰ “Her kemāl kim mahlūkātda görünür” Ş.

⁶²¹ “Daḫı her ĥüsniñ ḥalḫda görünür” Ş.

⁶²² “Pertev-i zātı sıfātıdur anuñ” Ş.

⁶²³ “Bunı fehm it var ise fehmüñ senüñ” Ş.

Heb anuñdur hem celāl ü hem cemāl⁶²⁴

353. Görinen mażharda noķsān iy emīn

Mażhara rāciŌdürür bilgil yaķın

354. [13^b] Cümle şeyde vardurur bir vażŌ-ı hāsś

Dürlü keyf ü dürlü dürlü hem havāśś

355. Anlar istiŌdāda rāciŌdür Ōayān⁶²⁵

Yoķdurur caŌl anda bilgil⁶²⁶ bī-gümān⁶²⁷

356. Daħı bil mażhar-ı envā-ı Ĥaķķ

İy cemīl iy maħzen-i esrār-ı Ĥaķķ

357. Żāt-ı Ĥaķķ’a keşret irmez hem zevāl

İnķisām olmaz hem and’iy pür-kemāl⁶²⁸

358. ŌĀrız olmaz ĥükmine anuñ ĥalel

Hem yitişmez fiŌline daħı Ōılel

⁶²⁴ “Bil Hudā’nuñdur celāl ü hem cemāl” Ş.

⁶²⁵ Ōayān: iy şāh Ş.

⁶²⁶ Bilgil: bil Ş.

⁶²⁷ bī-gümān: bī-iştibāh Ş.

⁶²⁸ “İnķisāmdan hem beridür bī-zevāl” Ş.

359. İÖtibārı kaydlarıyla lîk-vār
Olur ol⁶²⁹ keşret libāsıyl’āşikār
360. Nitekim aŖdāda mebdēōdür Eĥad
ŖAyn’⁶³⁰Eĥad’dur sayulan⁶³¹ cümle⁶³² Ŗaded
361. Bî-Eĥad aŖdāda yoĥdurur vücūd⁶³³
Hem Eĥad⁶³⁴ aŖdādsuz bulmaz şühūd
362. Cümle aŖdāduñ vücūdıdur Eĥad
Heb Eĥad’dur sayduĥuñ⁶³⁵ küllî⁶³⁶ Ŗaded
363. Mebdēō-i keşretde vahdetdür yaĥıñ⁶³⁷
Görinen keşretde vahdetdür hemıñ⁶³⁸
364. Bil vücūdiyle Eĥad’dür iy emıñ⁶³⁹
Aña keşret yoĥdurur bilgîl yaĥıñ

⁶²⁹ Ol: Lîk Ş.

⁶³⁰ ŖAyn’: Hep Ş.

⁶³¹ Sayulan: sayduĥuñ Ş.

⁶³² Cümle: küllî Ş.

⁶³³ “Bî-Eĥad aŖdāda yoĥdur hiç vücūd” Ş.

⁶³⁴ Eĥad: Ŗadedde Ş.

⁶³⁵ Sayduĥuñ: sayılan Ş.

⁶³⁶ Küllî: cümle Ş.

⁶³⁷ Yaĥıñ: iy cān Ş.

⁶³⁸ Hemıñ: hemān Ş.

⁶³⁹ “Bil ki vāhiddür vücūdda iy Emıñ” Ş.

365. Vahdete hem yokdurur hiç inkisām
Hem ta’addüd hem tekeşşür iy hümmām
366. Gerçi çokdur süreten keşret Ōayān
Lîk ma’Ōnāda eyā şāh-ı cihān
367. Çokdurur vahdetden artuğ āşikār
Buña eyle i’Ōtimād iy bahtiyār
368. [14^a] Süreten mevcūd dahı gerçi çok⁶⁴⁰
Lîk mevcūd andan özge dahı yok⁶⁴¹
369. Bil ki mevcūd-ı hâkiğî bî-gümān⁶⁴²
Hâkğ’durur ya’Ōnî eyā şems-i cihān⁶⁴³
370. Çün ki bildün Hâkğ’durur mevcūd-ı Hâkğ
Di ki mevcūd andan⁶⁴⁴ artuğ yok Ehad⁶⁴⁵
371. Zāt-ı Hâkğ itdi tecellî çün şehā⁶⁴⁶
Hem tenezzül eyledi ol pâdişā

⁶⁴⁰ “Süreten gerçi ki keşret çokdurur” Ş.

⁶⁴¹ “Ma’Ōnāda vahdetden artuğ yokdurur” Ş.

⁶⁴² “Ya’Ōnî mevcūd-ı hâkiğî Hâkğ’durur” Ş.

⁶⁴³ “Fehm eyleyün bu söz Hâkğ’durur” Ş.

⁶⁴⁴ Andan: Hâkğ’dan Ş.

⁶⁴⁵ yok Ehad: yokdurur Ş.

⁶⁴⁶ şehā: şāh Ş.

372. Çok kıuyūd u çok taŖayyūn iy civān⁶⁴⁷

Oldı munzam aña bilgil bî-gümān⁶⁴⁸

373. İŖtibārilerdürür lîkin olar⁶⁴⁹

İŖtikādı böyle it⁶⁵⁰ iy şîr-i ner⁶⁵¹

374. Zāhirîler anları bilmediler

Ĥaqq tarîki Ĥaqq'olar⁶⁵² bulmadılar

375. Anları keşret tevehhüm itdiler

Toğrı yolu kıoyub egri gitdiler⁶⁵³

376. Hem taŖaddūd şandılar iy bahtiyār

İtdiler egri tefehhüm āşikār

377. Ol taŖaddūd ol tekeşşür vehmdür

Şanmak aslı zāhirîler fehmdür

378. Dahı bil iy mahżar-ı sultān-ı mā

⁶⁴⁷ “Çok taŖayyūn oldı munzam bil aña” Ş.

⁶⁴⁸ “Çok kıuyūd hem de aña iy cān-ı mā” Ş.

⁶⁴⁹ “Lîk olardur iŖtibār eyler iy cān” Ş.

⁶⁵⁰ İt: eyle Ş.

⁶⁵¹ Şîr-i ner: bî-gümān Ş.

⁶⁵² Olar: anlar Ş.

⁶⁵³ “Hem taŖaddüdde tefehhüm itdiler” Ş.

İy laṭîf ü iy cemîl iy cān-ı mā

379. Māsivā-yı Ĥaḳḳ’durur vehm ü ḥayāl

آؤ عكوس في المزايا آو طلال⁶⁵⁴

380. Bildün ise bunı sen ger bî-gümān⁶⁵⁵

Ġayr-ı Ĥaḳḳ’a dime mevcūd iy civān⁶⁵⁶

381. Ĥaḳḳdurur mevcūd-ı Ĥaḳḳ zirā emīn⁶⁵⁷

Var dime gayrıya saḳın iy emīn⁶⁵⁸

382. [14^b] Mümkināt olmışdurur iy baḥr-ı cūd

Şöyle bilgil⁶⁵⁹ pertev-i nūr-ı vücūd⁶⁶⁰

383. Mümkināta kendüden yoḳdur vücūd

Bil ki irer aña andan feyz-i cūd

384. Birdürür bilgil vücūd iy nîk-nām⁶⁶¹

⁶⁵⁴ “Allah’tan başka kâinattaki her şey vehim, hayal veya aynalardaki yansımalar ve gölgelerdir.”

⁶⁵⁵ ger bî-gümān: iy şāh-ı mā Ş.

⁶⁵⁶ iy civān: key saḳın Ş.

⁶⁵⁷ “Zire Ĥaḳḳ varlık Ĥaḳḳ’ındurur hemān” Ş.

⁶⁵⁸ Emīn: cān Ş.

⁶⁵⁹ Şöyle bilgil: Mümkinātdur Ş.

⁶⁶⁰ Vücūd: Hudā Ş.

⁶⁶¹ Nîk-nām: iy yār-ı men Ş.

Ahvel olub iki görme⁶⁶² iy hümām⁶⁶³

385. Dahı⁶⁶⁴ bil iy pertev-i nūr-ı Hudā
İy Cemil⁶⁶⁵ iy mażhar-ı sultān-ı⁶⁶⁶ mā

386. Şemsün olıncaķ zıyāsı der-zemīn⁶⁶⁷
Olur ol yirler münevver iy emīn⁶⁶⁸

387. Şems (ol) yirlerde veli⁶⁶⁹ dāhil degül
Rūşenādan ğayrısı⁶⁷⁰ hāsıl degül

388. Anda görinen degüldür bil ki şems⁶⁷¹
Görinendür anda şāhā bil ki şems⁶⁷²

389. Şems birdür⁶⁷³ lık Óaksi⁶⁷⁴ çoķdurur
İnkisām u keşret anda yoķdurur

⁶⁶² Görme: şanma Ş.

⁶⁶³ iy hümām: anı sen Ş.

⁶⁶⁴ Dahı: Şöyle Ş.

⁶⁶⁵ Cemil: latif Ş.

⁶⁶⁶ sultān-ı: Settār-ı Ş.

⁶⁶⁷ “Şems şuÓāÓı yirde olsa āşikār” Ş.

⁶⁶⁸ Emīn: şems-vār Ş.

⁶⁶⁹ Veli: Lık Ş.

⁶⁷⁰ Gayrısı: nesne hiç Ş.

⁶⁷¹ “Şems degül anda görinen şemsdürür” Ş.

⁶⁷² “Añlamayın bunı hor-ı hasdurur” Ş.

⁶⁷³ birdür: Birdürür Ş.

⁶⁷⁴ Óaksi: Óaksi anuñ Ş.

390. Gerçi şemsün Óaksi çokdur āşikār
Lık birdür şems bil iy bahtiyār⁶⁷⁵
391. Şemsün olduğıcün Óaksi keşir⁶⁷⁶
Olmaz ol çok sen bilürsin iy emir⁶⁷⁷
392. Şöyle bil iy yār-ı men mahbüb-ı men
İy yüzi gül zülfı sünbül yâsemen
393. Ger toķınsa⁶⁷⁸ laÓle nūr-ı āftāb
Aña irer⁶⁷⁹ mi kemāl iy şeyh ü şāb
394. Çifeye yāhud toķınsa⁶⁸⁰ nūr-ı şems
Anuñicün hiç olur mı ħvār şems⁶⁸¹
395. Nūra noķsān ü şeref irmez Óayān⁶⁸²
İtmegil bu sözde hergiz sen gümān⁶⁸³
396. [15^a] ÓĀrız olmaz nūra bular bil Óayān

⁶⁷⁵ bil iy bahtiyār: görürsin sen iy yār Ş.

⁶⁷⁶ Keşir: çok Ş.

⁶⁷⁷ Emir: ehî Ş.

⁶⁷⁸ Toķınsa: doķına Ş.

⁶⁷⁹ İrer: irişür Ş.

⁶⁸⁰ Toķınsa: doķınsa Ş.

⁶⁸¹ ħvār şems: ħvār u ħas Ş.

⁶⁸² “Hiç şeref noķsān irişmez nūra bil” Ş.

⁶⁸³ “Fehm eyle bunı itme ķāl-ı kıyāl” Ş.

Žerrece albünde olmasun gümān⁶⁸⁴

397. Bil ki ol⁶⁸⁵ fı-żātihı kāmildürür

Anı⁶⁸⁶ böyle bilmeyen cāhildürür

398. Her maĥalde nūrdur⁶⁸⁷ bil ki řerif

İřtibāh itme bu sözde iy żarif⁶⁸⁸

399. Hiç maĥalden nūra noķsān iremez

Hem řeref żātına anuñ giremez

400. Böyledür bilgil⁶⁸⁹ vücūdıde⁶⁹⁰ hemān⁶⁹¹

Añlagıl bu sözleri sen bı-gümān⁶⁹²

401. Miskın Aĥmed bendeñe iy baĥr-ı cūd⁶⁹³

Nedürür bildür ĥaķıķatde vücūd⁶⁹⁴

402. Mā ü menlikden anı eyle ĥalās

⁶⁸⁴ “Benden hiç albünde olmasun gümān” ř.

⁶⁸⁵ Ol: nūrı ř.

⁶⁸⁶ Anı: Bunı ř.

⁶⁸⁷ Nūrdur: nūrdurur ř.

⁶⁸⁸ “Bunı gökcek fehm eyle iy żarif” ř.

⁶⁸⁹ Bilgil: Bil ř.

⁶⁹⁰ Vücūdıde: vücūddur ř.

⁶⁹¹ Hemān: iy nıķ-nām ř.

⁶⁹² “Añladuñsa oldu bu baĥiřler tamām” ř.

⁶⁹³ “Miskın Aĥmed bendeñe nedür vücūd” ř.

⁶⁹⁴ “Bildürivir lütf idüb iy baĥr-ı cūd” ř.

Ĥazretünde ola⁶⁹⁵ dāóim tā ki ĥāsś

403. Mā ü menlik tā kim⁶⁹⁶ aña pāy-māl

Olmaya iy pādişāh-ı Źi'l-Celāl⁶⁹⁷

404. Maĥv idivir⁶⁹⁸ māsivādan anı sen

Tā ki ġayr ol görmeye yā Źe'l-Mīnen

405. Bı-niyāz it anı sen iy bı-niyāz

Māsivāña qoma qalbünde niyāz

406. İy birāder maĥv idegör⁶⁹⁹ sen seni

Tā göresin cümle şeyde sen anı

407. Maĥv idegör Őāşıkāne cān u ten⁷⁰⁰

Qomağıl⁷⁰¹ miqdār-ı zerre⁷⁰² mā ü men

408. Terk it emlākuñ dahı tāt u kemer⁷⁰³

⁶⁹⁵ Ola: olavuz Ş.

⁶⁹⁶ tā ki: itme Ş.

⁶⁹⁷ “Lütf-ı ihsān it aña yā Źe'l-Celāl” Ş.

⁶⁹⁸ İdivir: eyle Ş.

⁶⁹⁹ idegör: eyle Ş.

⁷⁰⁰ “Őāşıkāne maĥv eyle cān u ten” Ş.

⁷⁰¹ Qomağıl: Qoma sende Ş.

⁷⁰² miqdār-ı zerre: zerre miqdār Ş.

⁷⁰³ “Terk eyle māl ü mülk ü tāt u kemer” Ş.

Ḳomağıl⁷⁰⁴ ḳalbünde meyl-i şim ü zerr

409. [15^b] Óİşķ içinde⁷⁰⁵ fānı ol çün⁷⁰⁶ Óāşıķān

Tā ki iy cān bulasın sen cāna⁷⁰⁷ cān

410. Olmayınca Óİşķ içinde sen tebāh⁷⁰⁸

Göremezsın bellü bil dıdār-ı şāh

411. Óİşķda ol rüsvā şehā Mansūr-vār⁷⁰⁹

Kendüñi ber-dār ḳıl⁷¹⁰ der-dār-ı yār

412. Tā ola žāhir saña esrār-ı dost

İşidesin cümleden güftār-ı dost

413. Sırr-ı tevḥid⁷¹¹ oldu bu naķş u şuver

Göremezsın anı sen iy bı-başar

414. Görinendür Óaks-i dıdār-ı Ḥabıb

İşidilen cümle güftār-ı Ḥabıb

⁷⁰⁴ Ḳomağıl: Ḳoma Ş.

⁷⁰⁵ Óİşķ içinde: der-Óİşķı Ş.

⁷⁰⁶ çün: Hem-çün Ş.

⁷⁰⁷ Cāna: cān-ı Ş.

⁷⁰⁸ “İtmeyince kendüñi küllı tebāh” Ş.

⁷⁰⁹ “Seni it rüsvā-yı Mansūr-vār” Ş.

⁷¹⁰ Ḳıl: it Ş.

⁷¹¹ Tevḥid: tevḥiddür Ş.

415. Lık sen Óaqluñ Óikālinde esır
Olduñ⁷¹² ü maħcūb olduñ bî-baśır

416. İtmeyince kendüñi rüsvā-yı Óışķ
Olmayınca fāñi der-ğavğā-yı Óışķ

417. Olamazsın şöyle bil min-ehl-i rāz
Göremezsın pādişāhı perde-bāz⁷¹³

418. فاعلم ای مظهر جمال ذي الجلال⁷¹⁴
ان مافي الكون وهم اوحیال⁷¹⁵

419. وَ هُوَ حَقٌّ فِي الْحَقِيقَةِ كُلُّهُ⁷¹⁶
كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ⁷¹⁷

420. أَنْتَ فِي تَبِیهِ الْخَيَالِ سَائِرٌ⁷¹⁸
وَالِیْهِ وَخَيْرَانُ وَفِيهِ طَائِرٌ⁷¹⁹

⁷¹² Olduñ: Olduñ anın Ş.

⁷¹³ “Göremezsın perde-bāz üstād” Ş.

⁷¹⁴ “Ey Celāl sahibinin güzelliğine mazhar olan bil ki”

⁷¹⁵ “Kâinattaki her şey vehim ve hayalden ibarettir.”

⁷¹⁶ “Ve O Allah, bütün alemdeki gerçeklerin aslıdır.”

⁷¹⁷ Kur’ân-ı Kerîm, Kasâs Suresi 28/88: كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ : “O’nun zatından başka her şey yok olacaktır.”

⁷¹⁸ “Sen hayalin çölünde dolaşmaktasın.”

⁷¹⁹ “Kuş gibi şaşkın ve hayran bir şekilde.”

421. لَا تَكُنْ وَلَهَانَ فِي تَيْهِ الضَّلَالِ⁷²⁰
Vālih olub eylemegil⁷²¹ kıl ü kāl
422. [16^a] Hāmilü'l-esfār⁷²² oluban mişl-i har⁷²³
Matlab-ı aÖlāñ olupdur şım ü zer⁷²⁴
423. Söyle bil kim söyledüğüm⁷²⁵ her kelām
MuÖtemeddür eyleme şek iy hümām
424. Söyledüğümdür⁷²⁶ şamu⁷²⁷ zibā vü terr
Nola egri bakşa'ña hergiz naẓar
425. Zıre ol Öaql Őiķālinde esir
Olduğıçün oldı ol ğāyet nekır
426. Gerçi Őālem töludur nūr'āftāb
Lık ebvāma görünür ol şehāb

⁷²⁰ “Hayal çölünde kaybolmayasın.”

⁷²¹ Eylemegil: eyleme hiç Ş.

⁷²² Kur'ân-ı Kerim, Cumâ Suresi 62/5: **مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْجِمَارِ يَتَحْمِلُهَا ضَعْفٌ عَظِيمٌ** “Tevrat’la yükümlü tutulup da onunla amel etmeyenlerin durumu, ciltlerle kitap taşıyan eşeğin durumu gibidir.” *Hâmilül’-esfâr*: Kitaplar taşıyan.

§. "حامل الاسفار انت كالحمار" 723

⁷²⁴ “Maḫsūdūndur şım ü zer leyl ü nehār” Ş.

⁷²⁵ Söyledüğüm: söyledün Ş.

⁷²⁶ Söyledüğümdür: Söyledüğüm Ş.

⁷²⁷ Kamu: cümle Ş.

427. Āftābı'nkār iderse⁷²⁸ rûz-ı kûr
Eksilür mi yaŖı andan hiç nûr
428. Gerçi birdür şems-i neyyir der-cihân
Aĥvel anı iki görür bî-gümân
429. Bûy-ı gül ĥûb⁷²⁹ (u) velî cuŖle ziyân
Eyler ol anı bilürler Ŗârifân
430. ŞuŖle virmez ekmehe nûr âftâb
Yoĥ⁷³⁰ anuñ zîrâ gözi iy şeyĥ ü şâb
431. Kıśsa-ı aĥbâr-ı medĥ-i Muştafâ
Virmez⁷³¹ aslâ bil Ebû Cehl'e şafâ
432. Telĥ olur⁷³² şafrâviye şehd ü şeker
Harlara birdür güherle mühre⁷³³ ĥâr
433. Dürrler olmaz ĥarlara bil⁷³⁴ gûş-vâr
Gûş u ĥûş anlarındur sebze-zâr

⁷²⁸ Ederse: itse Ş.

⁷²⁹ ĥûb: ĥûbdur Ş.

⁷³⁰ Yoĥ: yoĥdur Ş.

⁷³¹ Virmez: Vir ol Ş.

⁷³² Olur: gelür Ş.

⁷³³ Mühre: mehre Ş.

⁷³⁴ Bil: hiç Ş.

434. Bu ma'Öârif bu letâyif dürrleri
Bu metârif bu Öavârif⁷³⁵ sırrları
435. Münkirinün güşına lâyık degül
Gayrı⁷³⁶ dünyāya olar Öâşıq degül
436. [16^b] Böyle virdi anlara isti'Ödād İlāh⁷³⁷
Yef'Öalullāh mā-yeşā bî-iştibāh⁷³⁸
437. Vuślatuñ zevķini mehcūrān⁷³⁹ bilür
Şihhatuñ ķadrini rencūrān⁷⁴⁰ bilür
438. Żikr-i Leylā⁷⁴¹ hoş gelür Mecnün'a bes
Yusuŕ'a Ya'Öküb ider irmek heves
439. Kim ki kec⁷⁴² tab'Ö olsa yāhūd bed-güher
Eylemez⁷⁴³ telyin⁷⁴⁴ an'illā'teş⁷⁴⁵ meger

⁷³⁵ Öavârif: ma'Öârif Ş.

⁷³⁶ Gayrı: Zîre cüz Ş.

⁷³⁷ İlāh: Hudā Ş.

⁷³⁸ bî-iştibāh: Neyleyelüm Ş.

⁷³⁹ Mehcūrān: mehcūrlar Ş.

⁷⁴⁰ Rencūrān: rencūrlar Ş.

⁷⁴¹ Żikr-i Leylā: Leylā żikri Ş.

⁷⁴² kec: ger Ş.

⁷⁴³ Eylemez: itmez Ş.

⁷⁴⁴ Telyin: Telyin Ş.

⁷⁴⁵ Āteş: nār Ş.

440. Şol şecerdekinde⁷⁴⁶ olmaz⁷⁴⁷ berg ü ber

İrgürürler başına zaħm-ı teber

441. Ĥaqq'a inkār eyleyene āşikār

ÓIşķ ile urmaķ gerekdür Zü'l-fiğār

442. Şāhımız olmasa olmaz rāst-bār⁷⁴⁸

Hoşķ ağacı od'ururlar⁷⁴⁹ āşikār⁷⁵⁰

443. Daħı⁷⁵¹ bil iy menbaÓ-ı⁷⁵² esmā⁷⁵³ śífāt⁷⁵⁴

İy şehin-şāh-ı cihān iy nūr-ı zāt⁷⁵⁵

444. Küllī şeyde vardurur iki cihet

Bilmeyenlerdür bunı bī-maÓrifet

445. Birisi icāb anuñ iy Ze'l-Celāl

Biri de imkān eyā śāhīb-kemāl⁷⁵⁶

⁷⁴⁶ Şecerdekinde: şecerdeki Ş.

⁷⁴⁷ Olmaz: olmaya Ş.

⁷⁴⁸ “Şāhımız gerek ki rāst eyleyē nār” Ş.

⁷⁴⁹ Ururlar: yaķarlar Ş.

⁷⁵⁰ Āşikār: iy yār Ş.

⁷⁵¹ Daħı: Şöyle Ş.

⁷⁵² menbaÓ-ı: t̃alib-i Ş.

⁷⁵³ Esmā: d̃idār-ı Ş.

⁷⁵⁴ Śífāt: yār Ş.

⁷⁵⁵ “Ey Habīb iy rāğib-ı güftār-ı yār” Ş.

⁷⁵⁶ “Añla bunı var ise Óaķluñ senüñ” Ş.

446. Oldı bu bahreyne insān mülteği
Bunı öyle bilün⁷⁵⁷ iy ehl-i taği
447. Lık vardır beyne bahreyn iy civān⁷⁵⁸
Fı'l-haқиқа berzahun lā-yebğıyān⁷⁵⁹
448. Mümkün olan vācib olmaz iy ahi
Mümkün olmaz⁷⁶⁰ şöyle bil⁷⁶¹ vācib daıı
449. [17^a] Vācibun bi'z-zāt Ehad'durur Ehad
Dāoim ü Qayyūm u Allāhü's-Samed⁷⁶²
450. Vācibun bi'l-ğayrdur bu mümkünāt
Şöyle bil iy matlaÖ-ı envār-ı zāt⁷⁶³
451. Küllü aÖrāz u⁷⁶⁴ cevāhir ne ki var
Muħdeş⁷⁶⁵ itdi anı muħdiş Kird-gār

⁷⁵⁷ öyle bilün: bilebildiler Ş.

⁷⁵⁸ iy civān: bi-gümān Ş.

⁷⁵⁹ Kur'ân-ı Kerîm, Rahmân Suresi, 55/20: **بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ** : “(Fakat) aralarında bir engel vardır, birbirine geçip karışmıyorlar.”

⁷⁶⁰ Mümkün olmaz: mümkünen Ş.

⁷⁶¹ şöyle bil: Lā-yekün Ş.

⁷⁶² “لم يكن له اي اخي كفوا احد” Ş.

⁷⁶³ “Bunı öget fehm it iy nūr-ı zāt” Ş.

⁷⁶⁴ Vü: hep Ş.

⁷⁶⁵ Muħdeş: İhdâş Ş.

452. Māsivānuñ sāniŌi sāniŌi vāhiddürür

Bunı böyle bilmeyen cāhiddürür

453. Bel ki mümkün lem yeşümrihe'l-vücūd⁷⁶⁶

يَعْرِفُونَ هَكَذَا أَهْلُ السُّهُودِ⁷⁶⁷

454. Lık bahreyn içre cümle Ōārifān

Ġarķ oluban⁷⁶⁸ ġavś ederler⁷⁶⁹ bil Ōayān

455. Baħr-ı imkān içr⁷⁷⁰ idincek ġavś olar⁷⁷¹

Žāhir ü bātınları Ōirfān tolar

456. Cümle źerrātı görürler⁷⁷² k'āyine

Olmuş ol şāhuñ⁷⁷³ cemālī āyine

457. Görür anlar cümlede dīdār-ı yār

İşidürler külliden⁷⁷⁴ ġüftār-ı yār

⁷⁶⁶ “Mümkün, varlık kokusunu almamıştır.”

⁷⁶⁷ “Şühud ehli böyle bilir.”

⁷⁶⁸ Oluban: olurlar Ş.

⁷⁶⁹ Ederler: idüben Ş.

⁷⁷⁰ imkān içre: imkānda Ş.

⁷⁷¹ Ġavvās-vār: Ġavś idincek Ş.

⁷⁷² Görürler: görerler Ş.

⁷⁷³ şāhuñ: dostuñ Ş.

⁷⁷⁴ Külliden: cümleden Ş.

458. كُلُّ شَيْءٍ فِيهِ مَعْنَى كُلِّ شَيْءٍ⁷⁷⁵
Zāhir olur anlara bu iy ahî
459. Lāyih̃ olur nūr-ı sātıŖ anlara
Zāhir olur berķ-i lāmiŖ⁷⁷⁶ anlara
460. Anlara eyler tecellî bî-zevāl
Hem görürler⁷⁷⁷ cümlede⁷⁷⁸ anlar cemāl⁷⁷⁹
461. Ğarķ olurlar gāh der-baħr-ı vücūd
Pes görürler and'olar dîdār-ı hūb
462. [17^b] Farķ olurlar⁷⁸⁰ şönr'olar ez-cemŖ-i⁷⁸¹ cemŖ
Cān ķulağıyl'eylegil bu sözi semŖ
463. Görür anlar işbu Ŗālem māl-ā-māl
ŖAks-i nūr-ı bî-mişāl ü bî-zevāl
464. Māsivādur dirler ol vaķtın⁷⁸² hayāl

⁷⁷⁵ “Her şeyin ama her şeyin bir anlamı vardır.”

⁷⁷⁶ berķ-i lāmiŖ: nūr-ı sāmīŖ Ş.

⁷⁷⁷ Hem görürler: görür Ş.

⁷⁷⁸ Cümlede: Cümle şeyde Ş.

⁷⁷⁹ Cemāl: hūb-cemāl Ş.

⁷⁸⁰ Olurlar: olur olar Ş.

⁷⁸¹ ez-cemŖ: cemŖden Ş.

⁷⁸² Vaķtın: vaķt Ş.

كُلِّ مَا فِي الْكَوَانِ عَكْسُ أَوْطِلَالٍ⁷⁸³

465. وَ هُوَ حَقٌّ فِي الْحَقِيقَةِ قَامَهُمُوا⁷⁸⁴

لَيْسَ فِي الْكَوَانِ غَيْرٌ قَاعِلَمُوا⁷⁸⁵

466. در گه و در کوه و در ارض و سما⁷⁸⁶

جمله دیدندی جمال پادشاه⁷⁸⁷

467. Diñle iy ƣalbi⁷⁸⁸ tecellî⁷⁸⁹ cāmı sen

Bir hikāyet naql ideyin saña ben

468. مِنْ مَدَامِ وَحْدَةٍ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ

Mest bir vakt oldu sultān Bāyezîd

469. گفتم سبحان عظیم شان ما⁷⁹⁰

محو شد این جسم قلب جان ما⁷⁹¹

470. Cümle halk anı işitdi ŖAmr u Zeyd

⁷⁸³ “Kâinattaki her şey bir yansıma veya gölgedir.”

⁷⁸⁴ “Hakikatte o Hak’tır, anlayın.”

⁷⁸⁵ “O’ndan başka bir varlık olmadığını bilin.”

⁷⁸⁶ “Anda, dağda, yerde ve gökte”

⁷⁸⁷ “Hepsinde Padişah’ın cemalini görürsün.”

⁷⁸⁸ Ƣalbi: ƣalbi Ş.

⁷⁸⁹ Tecellî: maŖârif Ş.

⁷⁹⁰ “Sübhan-ı azim, bizim şanıdır”

⁷⁹¹ “Bu cismimiz, kalbimiz ve canımız yok oldu dedi.”

Hem işitdi Şeyh anı yaŖŖnı Cüneyd

471. Bāyezîd eyledi didi maĥv-ı źāt
Anda kalmadı beşerlikden sıfāt
472. Çün ki maĥv eyledi cism ü cānı ol
Eyledi Ĥaĥķ’dan rivāyet anı ol
473. Kālmasa bir kimsede bil mā ü men⁷⁹²
Böyle dise’tme taŖaccüb anı⁷⁹³ sen
474. [18^a] İy Ĥudā-yı āsmān u mihr ü māh
Ĥazretünden ġayrı yok kimse penāh
475. Bizligümüz komaġıl bizde şehā
Tā bulavuz māsivādan biz rehā
476. Şöyle bilgil sen eyā menbaŖ-ıfāt
Kim senün meclāñ olupdur mümkināt
477. Sensin olan⁷⁹⁴ Ŗaks-i nūr-ı⁷⁹⁵ lā-Yezāl

⁷⁹² “Kālsa bir kimsede mā ü men” Ş.

⁷⁹³ Anı: ĥiç Ş.

⁷⁹⁴ Olan: iy cān Ş.

⁷⁹⁵ Ŗaks-i nūr-ı: nūr-ı Ŗaks-i Ş.

Sensin olan⁷⁹⁶ mevc-i baħr-ı bî-zevāl

478. Sensin olan fî'l-ĥaķıķa bil ŧehā⁷⁹⁷
Nūr-ı zāt-ı⁷⁹⁸ Óayn-ı⁷⁹⁹ ĥurŧid-i Hudā

479. Oldı ser-gerdān senünċün āftāb
Yüzüne ĥayrān olubdur māhtāb

480. Sensin olan menbaÓ-ı esmā ŧıfāt
Sensin olan matlaÓ-ı envār-ı zāt

481. Rūĥ-ı aÓzām bil ki sensin bî-gümān
Buldı zınet senün ĩle dü cihān

482. ÓĀlim-i ġayb u ŧehādetde ĩ ŧāĥ
Sensin olan mażhar-ı zāt-ı Īlāĥ

483. Ger firiŧtehler cemālün ġoredi
Cümlesi Óıŧŧuĥda baŧ cān veredi

⁷⁹⁶ Olan: āĥir ŧ.

⁷⁹⁷ “Sen ġüneŧŧin ŧöyle bilgil iy ŧehā” Ü // “Sen ġüneŧŧin bu cihānda iy ŧehā” S // “Sen ġüneŧŧin fî'l-ĥaķıķa sen iy ŧāĥ” ŧ.

⁷⁹⁸ zāt-ı: zātsın ŧ, S. // zātısın Ü.

⁷⁹⁹ Óayn-ı: ġayr-ı ŧ.

484. Gülistân-ı ẓudsdur cevân-gehün⁸⁰⁰

Bûsitân-ı ünsdürür seyrân-gehün

485. ẖatresin sen baḥr-ı Ŗummân sendedür

Zerresin sen şems-i tâbân sendedür

486. Sendedür bilgil murâduñ iy mürîd

Oldur⁸⁰¹ aḳreb⁸⁰² saña min-ḥabli'l-verîd⁸⁰³

487. Maḥv ide gör kendüñi ẓable'l-memât⁸⁰⁴

Tâ bulasin cāvidâne sen ḥayât

488. ŖĀrif isen saña kāfîdür bu rāz

Ger ḥaḳîḳat ister isen ẓo mecāz

489. Māsivayı eyle terk iy ḥûb-cemāl

Tâ göresin sen cemāl-i Zî'l-Celāl

490. [18^b] Šûret ile kimse âdem olamaz

Šûret ile kimse Ḥaḳḳ'ı bulamaz

⁸⁰⁰ Cevlân-gehün: cüvlân-gehün Ş.

⁸⁰¹ Oldur: ol S, Ü.

⁸⁰² Aḳreb: yaḳındur S, Ü.

⁸⁰³ Kur'ân-ı Kerîm, Kâf Suresi, 50/16: وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ : “Çünkü biz ona şah damarından daha yakınız.” min-ḥabli'l-verîd: şah damarından.

⁸⁰⁴ Hadîs-i Şerîf: Mûtûkable en temûtû: “Ölmeden önce ölünüz.”

491. Bilemez kimse taśavvurla İlāh
Bildiler taśdıķ ilen bî-iştibāh
492. ÓĀrifni eyle taśdıķ āşikār
Tā göresin sen cemāl-i Kird-gār
493. MaÓrifet deryāsıdur bilgil⁸⁰⁵ Óamıķ
Kimse pāyān aña bulmaz iy şefıķ
494. Ğavś idemezseñ şaķın girme aña⁸⁰⁶
Ğarķ olursın şöyle bil didüm saña
495. Ger dilerseñ anda ğavvās olasın
Hem maÓārif dürrlerini bulasın
496. ÓIşķ-ı Ĥaķķ keşşisine olğıl⁸⁰⁷ süvār⁸⁰⁸
Eyle seyr anuñ ile leyl ü nehār
497. Bağlama Óaķluñ Óıķāliyle anı
Tā ki seyr itdüre anda ol⁸⁰⁹ seni

⁸⁰⁵ Bilgil: ğāyet Ş.

⁸⁰⁶ “İdemezseñ ğavśı girme sen aña” Ş.

⁸⁰⁷ Olğıl: ğirgil Ş.

⁸⁰⁸ Süvār: iy yār Ş.

⁸⁰⁹ Ol: o Ş.

498. Ger sen ol bahruñ içine giresin
Çoķ maŖarif dürrlerini diresin
499. ŖAķluñı ķo saña olmasun Ŗıķāl
Oldurur insan^[1]⁸¹⁰ iden⁸¹¹ pāy-māl
500. Bunları sen ĥalka der-güş eylegil
Bunlaruñla Ŗaķlı ser-ĥoş eylegil
501. Şöyle bil keşf eyledüm⁸¹² iy dil-nüvāz⁸¹³
Remz ile ben bunda cümle sırr-ı rāz
502. Şerĥ itdüm sırr-ı metn-i her kitāb
Añladuñsa faşl ü faşl ü bāb u bāb
503. [19^a] İy penāh-ı vālihān u Ŗāşıķān
Vey⁸¹⁴ gevāh-ı rāz-ı cān-ı⁸¹⁵ šādıķān
504. Hep senüñdür āsmān u mihr ü māh

⁸¹⁰ İnsan: bil saña Ş.

⁸¹¹ İden: olan Ş.

⁸¹² Eyledüm: itdüm Ş.

⁸¹³ Dil-nüvāz: dil-nivāz Ş.

⁸¹⁴ Vey: Vay Ş.

⁸¹⁵ rāz-ı cān-ı: rāzdān-ı Ş.

Ĥazretüñ ģatunda ola tā ki ĥāśś

505. ⁸¹⁶محو كن بالطف عناء ماء من

⁸¹⁷كي نراك دايما يا ذا المنن

ĤĪKĀYET

506. Menbağ-ı esrār-ı sultān iy hü mā⁸¹⁸

Diñle saña diyeyin bir hoş kelām

507. Ol kelām budur ki bir hüdhüd meger

Bir gün eyledi şafā ile sefer

508. Mihmān oldı bir gice ebvāma ol

Yatdı anda ol gice ol pür-uşul

509. Ėün şabāh irişdi toğdı āftāb

Gökyüzinde ģalmadı hergiz sehāb

510. Diledi kim andan ide intıķāl

Didiler beyķuşlar iy şāhib-cemāl

⁸¹⁶ “Lutfun ile bizdeki nelik ve kimliğı yok et.”

⁸¹⁷ “Tā ki biz daima seni görelim, ey lütuf sahibi.”

⁸¹⁸ “Ey yüzi gül zülfü sünbül Nıķ-Nām” Ş.

511. Şimdi taldı žulmet işbu yiryüzi
Görmez oldı işbu demde göz gözi
512. Didi hüdhüd toğdı neyyir âftâb
Yirde gökde kalmadı žulmet sehâb
513. Şimdiki vaqt oldı vaqt-i irtihâl
İdeyin kōñ beni bundan intikâl
514. Didiler yat olmadı vaqt-i sefer
Kimse dimez hiç bunun gibi haber
515. Gözlerimiz şimdi görmez hiç nür
Sen neden gördün anı iy gözi kūr
516. Anı görmez bu kadar gözler delim
Sen nice görürsin anı iy leoim
517. Didi hüdhüd görürem anı Óayân
Virürem Óışkında baş u cān
518. Didiler baykuşlar iy evi harāb
İderüz biz saña şimdi key Óazāb

519. Zire doldı žulmet űimdi yir tamām
Nūr görmez űimdiki vaķt hāsś u Őāmm

520. Sen görürüm didigüñdürür dürüg
Sensin işbu Őālem içre nā-bülüg

521. Biri űoķdı ķaynağın gözin'anuñ
Gözi ķanı aķdı yüzine anuñ

522. Acısı çıķdı depesine hemān
Aķdı ala gözleründen ķara ķan

523. Didi ķoñ ben dahı oldum rüz-ı kör
Sizcileyin görmez oldum ben de nūr

524. Didiler kim geldük avdan űimdi sen
Ol bizümle bunda dāóim sağ esen

525. ⁸¹⁹فِي رُبَانِ الْمَرْغِ مَقْتُولٌ هَكَذَا
⁸²⁰قَالَ فِي خَالِهِ يَا حَبْدًا

⁸¹⁹ “Yemyeşil bahçede böylece katledildi.”

⁸²⁰ “Halini böyle söyledi, ne hoş.”

526. Sen daħı iy tāvus-ı bāğ-ı İlāh
İy laṭıf iy bülbul-i gülzār-ı şāh
527. Key şaķın ebvāma olma sen ķarın
Şāh ile tā kim olasın hem-neşın
528. Şohbet itme maħcūn ile bir nefes
Bülbul ile büm olmaz hem-ķafes
529. ÓĀrifnle şohbet eyle rūz u şeb
Tā ide dāóim tecellı saña Rabb
530. Büm tebaÓ olma ki tā envār-ı źāt
Tā olasın dü cihānda nūr-ı yār
531. Ger vücudun cūd idüben viresin
Cāvidānı sen ĥayāta iresin
532. İy Ĥalım ü iy ÓAlım (ü) Dānā-yı rāz
İy Mücib [ü] iy Raķib ehl-i niyāz
533. Bizde ķoma bizlügümüzden eşer

Iřķ ile fidā olsun cān ile ser

534. Kōma bizden hiē beşerlikden řifāt

Tā gōrevūz cūmle řeyde nūr-ı zāt

535. Bundan eltāf bir haber vardur iy cān

Dost yolında Iřķ ile vir baş u cān

536. Bir zaife cānavarēuķ vardurur

Āftāba tapmaķ aña kārdurur

537. Ol zaife didiler ĥavbā be-nām⁸²¹

Ol gūne eyler perestiř řubĥ u řām

538. Cānavarlar tutdı bir gūn anı

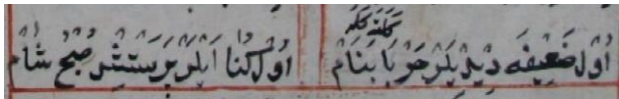
Didiler kim öldürevūz biz seni

539. Zire kim sen ĥavfı ādet eyledūñ

Rūz u řeb řemse ibādet eyledūñ

540. İdelūm biz saña envā-ı azāb

⁸²¹ Beyitte bu şekilde bir not vardır.

Tā ki senden gide ḥubb-ı āftāb

541. Didi idüñ ne ki Óazāb var bugün
Öldürüñ ye yüregüme koñ düğün

542. Hāşe lillāh kim anuñ terkin uram
Ger hezār cānum ola aña virem

543. ÓIşķ-ı nārında anuñ ben yanmışam
Ŗanlu yaşına gözümüñ (ben) Ŗanmışam

544. Cānumı Óışķında Ŗodum rāygān
Tā ki olam anuñ ile cāvidān

545. Ŗanda baķsam gördüğüm oldur Óayān
Aña Ŗurbān küllü nās u küllü cān

546. Baña nice ider iseñüz cefā
Anuñiçün olur ol mihir-i vefā

547. Anuñiçün baña gelse źerd ü dāğ
Olur ol benüm Ŗatımda verd ü bāğ

548. Cānavarlar didi çok söyleme
Saňa didük olmaz işi eyleme
549. Yohsa seni pāre pāre iderüz
Anuň ile iti ıuşı toylaruz
550. Didi idüň her ne idersenüz bu dem
Yüregimi tolduruň bu demde dem
551. Ben anuň terkin hergiz urmazam
Andan özge hiç nesne ben görmezem
552. Cānavarlar defÖi anı tutdılar
Yüzi üstine yire bıraıdılar
553. Anı bir taş üstine berkitdiler
İstegüne karşı koyub gitdiler
554. Maıśūdı ol miskinüň hod ol idi
MaÖşūıası karşıusunda oladı
555. Śandılar ki aňa itdiler cefā
Bilmediler k'aňa itdiler śafā

556. Cānavarlar ol ne źevķe irdüğün
Bilselerdi ne šafālar sürdüğün

557. Öle idi cümlesi ğayżdan hemān
Virelerdi ĥasetden baş u cān

558. Bunı dađı böyle didi şeyh ü šāb
يَجْعَلُ اللَّهُ لَهُ خُلْدَ الْمَأْبُوتِ⁸²²

559. Nitekim şeyh u şüyüh-ı asfiyā
Muķtedā-yı evliyā vü etķiyā

560. Ğavş u evtād (u) şeyh ü cüneyd (ol) nūr-ı baĥt
Mesned-i evtād(-ı) tarīķat ķutb-ı vaķt

561. Ol raĥyis vuşlat içüp oldu mest
Ķalmadı ķatunda anuñ hest ü pest

562. Mest oluban didi šahān-ı cihān
Bilselerdi bizi anlar bī-gümān

⁸²² “Allah ona dönüş yeri olarak cenneti ebedi kılsın.”

563. İşbu t̄ac u ħırķa iĉre p̄adiřāh
Olduĝumuzu olar b̄i-iřtibāh
564. Leşker ile bize anlar geleydi
Yā ħasedden cümlesi öle idi
565. Bundan aÖceb bir ħikāyet eydeyin
Ben letāyifden rivāyet ideyin
566. Der-kenār-ı s̄āh̄il-i deryā-yı Çın
Vardı bir zāĝ-ı⁸²³ ħariř ü dāne-çın
567. Nāgehān bir hüdhüd-i bā-tāc-ı zer
Gördi kim geymiş ħabā-yı şüster
568. Didi iy hüdhüd bu t̄ac u bu ħabā
Ķanda irdi saña di iy müctebā
569. Sen ĝaniřin der-cihān bā-tāc-ı zer
Ben yürirem ħ^vör u müflis b̄i-güher
570. Cümlemüzün ismi bizüm ħuşdurur

⁸²³ zāĝ-ı: zāĝ ř.

Bu tefāvüt bizlere ne hoşdurur

571. Didi hüdhüd ben seferler eyledüm

Çok selâtine haberler eyledüm

572. وصفِ جان را سوي جانان می برم⁸²⁴

قصه ها پیش سلیمان می برم⁸²⁵

573. Lā-cerem virildi baña tāt-ı zer

Egnüme dañı kabā-yı Şūşter

574. Zāğ-ı⁸²⁶ miskine çü irdi bu haber

Diledi kim ol dañı ide sefer

575. Tā ki anuñ başına da ire tāt

Cümle kuşlardan ala tāt u harāc

576. Lā-cerem ol çok seferler eyledi

Diñle ol miskini soñra neyledi

577. [19^b] Vardı bir sultān sarāyı yanına

⁸²⁴ “Can vafını canana götürüyorum.”

⁸²⁵ “Süleyman’ın peşinden hikayeler götürüyorum.”

⁸²⁶ Zāğ-ı: Zāğ Ş.

Tâ ki rāhât ire anuñ cānına

578. Başına tâc egnüne ire abā
Diyeler uřlar aña kim merhābā

579. Hüdühüdünñ didüğini yād eyledi
Anda tırdı bāng u feryād eyledi

580. İstedı başına anda tâc-ı zer
Egnüne zerrın abā ol bı-hüner

581. Bir ulām anı işıtdı nāgehān
DefÖaten⁸²⁷ aldı ele⁸²⁸ tır ü kemān

582. Bir o ile urdı ol bı-çārei
Toprağa düşürdi ol avārei

583. Śındı anuñ uyruğıyla anadı
Ol zaÖıfünñ anı d’anda anadı

584. Anda mūzıler anı itdi helāk

⁸²⁷ DefÖaten: defÖi ř.

⁸²⁸ Ele: eline ř.

Oldı küh u deşt içinde k̄ara h̄āk

585. Her ki ol Ŗazm-i sefer beyhūd'ide

Ol belāda kendüyi ālud'ide

586. Kim ki olmaz işe eyleye heves

Olur ol Ŗālem içinde h̄ār u h̄as

587. Zāğ-veş olmaz işe olma ĥarış

Ĥırśdan alma egnüñe ševb-i ĥamış

588. Gerçi hūdhūd zāğ ile bir cinsdür

Lıķ ol mergüb-ı cinn⁸²⁹ ü insdür

589. Zāğa aslā rağbet itmez ins ü cān

Añā olmışdur vatanlar h̄āk-dān

590. Cümle insān dahı nātıķdur veli

BaŖŖısı maĥcūb u baŖŖıdur veli

591. [20^a] BaŖŖısıdur şevķ içinde⁸³⁰ her nefes

⁸²⁹ Cinn: cān Ş.

⁸³⁰ şevķ içinde: zevķde şevķde Ş.

Māl ü mülke ba'Özısı ider heves

592. Ba'Özısı ārām-ı cān-ı Öāşıķān
Ba'Özısı derd-i derūn-ı śādıķān

593. Ba'Özısı müstağraķ-ı vaśl-ı Ħabīb
Dostdan ba'Özısı düşmüşdür⁸³¹ ġarīb

594. Eyler isti'Ödāda göre her kişi
Rūz u şeb bil dürlü dürlü her işi

595. Feyz-i aķdesdendür isti'Ödād aña⁸³²
Cümle şeyóe yef'Öalullāh mā-yeşā

596. Zāğ gipi hāk-dāne bir nefes
İy birāder eyleme hergiz heves

597. Tā ki uralar başuňa tāc-ı zer
Biliñe bağlayalar zerrin kemer

598. İns ü cinn⁸³³ ķatunda mergüb olasın

⁸³¹ Düşmüşdür: düşübdür Ş.

⁸³² Aña: şehā Ş.

⁸³³ Cinn: cins Ş.

Ĥaķķ ķatunda daķı maķbūb olasın

599. Māsivādan olasın fāņī tamām⁸³⁴

Dāruñ ola hem daķı dāru's-selām

600. Zāğ olur mı hüdhüde hergiz ķarın⁸³⁵

Būlbüle ebvām olur⁸³⁶ mı hem⁸³⁷ -nişin⁸³⁸

601. Atlas zıbā⁸³⁹ giyer ise ĥimār

Śanma kim ĥimārılığında ol çıkar⁸⁴⁰

602. Nağmesine bülbulün der-gülistān

Beñzeze mi bāng-ı zāğ-ı ĥāk-dān

603. Būy-ı cıfe ola mı Őabher şemim

Yā ola mı sekbinec⁸⁴¹ Őanber neşim

604. [20^b] Zehr-i tiryāk ideler⁸⁴² mı cehd ile

⁸³⁴ Tamām: daķı hem Ş.

⁸³⁵ “Hüdhüde zāğ ķaçan ola hem-nişin” Ş.

⁸³⁶ Olur: ola Ş.

⁸³⁷ Hem: hem Ş.

⁸³⁸ Nişin: ķarın Ş.

⁸³⁹ Zıbā: zerrin Ş.

⁸⁴⁰ “Ĥarılığında çıkar mı ol iy yār” Ş.

⁸⁴¹ Sekbinec: kesbinec Ş.

⁸⁴² İdeler: ide Ş.

Şabr olısar⁸⁴³ mı berāber şehd ile

605. Zāğ-ı müdbir beñzeze mi hüdhüde

Gerçi ol biñ biñ der ise cehd ide

606. Beñzeze mi ebvāma yāhūd sūlsüle

Zāğ-ı müdbir beñzeze mi bülbüle

607. Sen dañı iy münkir-i Őuşşāğ-ı şāh⁸⁴⁴

Beñzemezsın anlara bî-iştibāh⁸⁴⁵

608. Mā ü menlik saña olmışdur şanem

Ger idersen Őışğ ile anı Öadem

609. Olasın Őārifler ile hem-nişin

Enbiyāya olasın her dem qarın⁸⁴⁶

610. Sende senlik zerre miğdār olmasun⁸⁴⁷

Şöyle gitsün kim yine ol gelmesün

⁸⁴³ olısar: ola Ş.

⁸⁴⁴ şāh: cihān Ş.

⁸⁴⁵ “Beñzemezsın anlara tutma gümān” Ş.

⁸⁴⁶ “Enbiyāya da olasın hem-qarın” Ş.

⁸⁴⁷ Olmasun: kalmasun Ş.

611. Çün olasın fānı sen iy Że'l-Celāl⁸⁴⁸
Olasın müstağrağ-ı baħr u viśāl
612. Şöyle bil iy t̄alib-i d̄idār-ı yār⁸⁴⁹
İy cemīl iy rāğīb-ı güftār-ı yār⁸⁵⁰
613. Sensin olan mażhar-ı envār-ı yār
Sensin olan mahzen-i esrār-ı yār
614. Sağf-ı ahđar sāye-bānuñdur i şāh
Ferş-i āğber meskenüñ iy pādişāh
615. Ĥilm ü reófet Óilm ü ĥikmet ĥüy-ı tū
Verd-i Óanber misk-i ezfer buy-ı tū
616. ÓAğl ü nağl ü Óışğ u şevğ ez-baħr-ı tū
Kışver-i d̄in mülk-i İslām şehr-i tū
617. Evliyā vü enbiyā ġam-ĥvār-ı tū
Aśfiyā vü asdıķā dil-dār-ı tū

⁸⁴⁸ Żü'l-Celāl: ĥüb-cemāl Ş.

⁸⁴⁹ “Şöyle bil iy nūr-ı źāt menbaÓ-śífāt” Ş.

⁸⁵⁰ “Hep senüñ meclāñdurur bu kāóināt” Ş.

618. Terk ide⁸⁵¹ gör māsivayı ber-kemāl⁸⁵²

Tā göresin sen cemāl-i ZîŖl-Celāl

619. Cān nedür kim aña işār idesin

Yā⁸⁵³ anuñcün başı ber-dār idesin

620. Gec⁸⁵⁴ bu çār u heft ü şeşden iy emîn

Tā ola Ŗaynü'l-Ŗayān Ŗayne'l-yaqîn

621. [21^a] Dü cihāndan fāriğ eyle cān u dil

Hem⁸⁵⁵ dimāguñda qomağıl⁸⁵⁶ āb u gîl

622. Çün ki şüret qalmaya hem cism ü cān

Evvel āhir nūr olasın bî-gümān⁸⁵⁷

623. Ger heme yāduñ⁸⁵⁸ senüñ mevlā ola

Hem-çü Mecnün küllîsi⁸⁵⁹ Leylā ola

624. Māsivā olmaz ise küllî Ŗadem

⁸⁵¹ İde: eyle Ş.

⁸⁵² ber-kemāl: hūb-cemāl Ş.

⁸⁵³ Yā: ye Ü.

⁸⁵⁴ Gec: kic S.

⁸⁵⁵ Hem: Hiç Ş.

⁸⁵⁶ Qomağıl: qoma sen Ş, Ü, S.

⁸⁵⁷ “Evvel āhir sen olursın bî-gümān” Ü, S. // “Evvel āhir nūr olursın bî-gümān” Ş.

⁸⁵⁸ Yāduñ: yāruñ Ş, Ü.

⁸⁵⁹ Küllîsi: Küllî şey Ş, Ü, S.

Rāh-ı ŖıŖka küfr ola urmaŖ Ŗadem

625. Ger olursa māsivā küllī fenā
Bulasın ĖaŖŖ’dan ebed Ŗayn-ı beŖā⁸⁶⁰
626. VarlıĖuñdan çıŖmayınca sen tamām⁸⁶¹
Bil civār-ı ĖaŖŖ’a bulmazsın maŖām⁸⁶²
627. Zerre Ŗalsa senlilügden bil i yār⁸⁶³
Mağcüb olub Ėöremezsın rüy-ı yār
628. Ger ser-i mū hestiden⁸⁶⁴ bāŖı ola
Senüñ işüñ mest-i müştāŖı ola
629. Sāye-veŖ⁸⁶⁵ itsün seni kim⁸⁶⁶ āftāb
Hiç ol vallāhu⁸⁶⁷ aŖlem bi’s-savāb
630. Ger saña mahfı ise rāh-ı İlāh
Ŗalbün içindendür⁸⁶⁸ bil ĖaŖŖ’a rāh

⁸⁶⁰ “Tā ebed sen bulasın Ŗayn-ı beŖā” Ü, S.

⁸⁶¹ sen tamām: piŖ-i dost Ŗ.

⁸⁶² “Ŗaçan olursın be-küllī ĖvıŖ-i dost” Ŗ.

⁸⁶³ bil i yār: iy nigār Ü.

⁸⁶⁴ Hestiden: hestden Ŗ // hestiden Ü.

⁸⁶⁵ Sāye-veŖ: Sāye-vār S.

⁸⁶⁶ Kim: küm S, Ü.

⁸⁶⁷ vallāhu: vallāhi Ŗ.

⁸⁶⁸ İçindendür: içinden gider Ŗ, Ü, S.

631. Sende biş⁸⁶⁹ menzil koyubdur Kird-gār⁸⁷⁰

Anları geç tā ola ol âşikār⁸⁷¹

632. Evvelā hisdür ikincisi hayāl

ÓAql üçünci k'oldurur sâhib-maḳāl

633. Ḳalbdurur dördünci menzil şöyle⁸⁷² bil

Rūh beşincidür ki oldur⁸⁷³ Ĥaḳḳ'a ḡıl

634. Ger dilerseñ gide senden her ĥicāb

Göresin Şāh'un⁸⁷⁴ cemālin bî-niḡāb

635. [21^b] Ĥissi terk it evvelā sonra hayāl⁸⁷⁵

BaÓdehū⁸⁷⁶ it⁸⁷⁷ Óaḳlı terk iy pür-kemāl⁸⁷⁸

636. Sonra ḳalbün dahı sonra cānuñ

Terk eyle tā bulasın⁸⁷⁹ Hān'unı⁸⁸⁰

⁸⁶⁹ Biş: beş S, Ü.

⁸⁷⁰ Kird-gār: şehriyār S, Ü.

⁸⁷¹ “Anları geç ḡāhir olsun rūy-ı yār” Ü, S. // “Anları geç tā ola Ĥaḳḳ āşikār” Ş.

⁸⁷² Şöyle: eyle Ş.

⁸⁷³ Oldur: oldurur Ş.

⁸⁷⁴ ṡāhuñ: dostuñ Ş.

⁸⁷⁵ Hayāl: Óayāl S.

⁸⁷⁶ BaÓdehū: Sonra S, Ü, Ş.

⁸⁷⁷ Ít: eyle S, Ü, Ş.

⁸⁷⁸ pür-kemāl: sâhib-cemāl S, Ü.

⁸⁷⁹ tā bulasın: bulasın S, Ü, Ş.

⁸⁸⁰ Hān'unı: cānān'unı S, Ü.

637. Ger bu beşden taşra baśasın adem
Görine Óayne'l-Óayān Óayn-ı adem

638. Seni senliksüz göresin iy civān
ÓAl ü cānı göresin bı-Óal ü cān

639. ÓAyn u semÓün ğayr-ı Óayn u semÓ ola
Tefriķüñde cümle cemÓ-i cemÓ ola

640. Küllisi⁸⁸¹ Óuźvuñ⁸⁸² semıÓ ola baśır
Küllü küll ile göresin iy baśır⁸⁸³

641. Ger dir iseñ bu nice menbaÓdurur
ıśśa-ı bı-yubśır u yesmaÓdurur

642. Yamayınca senligüñi⁸⁸⁴ nār-ı yār
Žāhir olmaz saña bil⁸⁸⁵ dıdār-ı yār

643. Senligüñden ımayınca piş-i dost

⁸⁸¹ Küllisi: Küllı Ŗ, S.

⁸⁸² Óuźvuñ: aÓzāñ Ŗ // źerreñ S.

⁸⁸³ Baśır: emır S.

⁸⁸⁴ Senligüñi: Küllı seni Ü.

⁸⁸⁵ Bil: hi Ŗ, Ü.

Kaçan olırsın be-küllî hâş dost

644. Senligünden çıkagör der-süy-ı dost⁸⁸⁶

Tâ hâkikat göresin sen rüy-ı dost⁸⁸⁷

645. Ger hicâb olmaya saña âb u gil

Key idersin gökleri tayye's-sicil

646. Seni mahv itse tecellâ-yı celâl

Küllî şeyde göresin Öayn-ı cemâl

647. Hem gören ü işiden sen olasın

Küllî işi iş iden sen olasın

648. Cân u tenden çün ki âzâd olasın

Hâkık'la hâkık oluban şâd olasın

649. Her ki Öışık odunda olmaya hilâl

Kaçan olur aña hürşîze visâl

650. Diler isen Hâkık'a⁸⁸⁸ hem-râz olasın

⁸⁸⁶ “Senligünden çıkmayınca sen i dost” Ş.

⁸⁸⁷ “Bil hâkikat göremezsın rüy-ı dost” Ş.

⁸⁸⁸ Hâkık'a: yâr'a Ü.

Cümle yirde aña dem-sâz olasın

651. Andan özge nesneyi hiç sevme sen

Tâ hîcâbuñ⁸⁸⁹ götüre ol Zü'l-Minen

652. Tâ saña hâsıl ola vaśl-ı Hudā

Olmayasın bir nefes andan cüzā

653. Ger hîcāb olmaya saña āb u gil

Tay idersin gökleri⁸⁹⁰ sen tayyî's-sicil

654. ÓArşa varub anda cevlan kılasın

Kimdügiñi anda seni bilesin

655. Cümle⁸⁹¹ zerre saña ola āyine

Bağasın anda⁸⁹² cemāl-i āyine

656. [22^a] Mürğ-i cânuñ aşiyān-ı⁸⁹³ bağ elest

Āb-ı engūr Hudā'dan oldı mest

⁸⁸⁹ Hîcābuñ: hîcābı Ü.

⁸⁹⁰ Gökleri: gūñi Ü.

⁸⁹¹ Cümle: Küllî Ü.

⁸⁹² Anda: andan Ü.

⁸⁹³ aşiyān-ı: āşinā-yı Ş.

657. Mest oluban kendüzini bilmedi
Yave⁸⁹⁴ kıldı kendüzini⁸⁹⁵ bulmadı
658. ÓArşdan uçdı⁸⁹⁶ indi ferşe kıondı ol
Mest oluban yine Óarşa döndi ol
659. Çün ki sekrinden⁸⁹⁷ o⁸⁹⁸ hūş-yār olmadı
Hiç anuñ bunda kıarānı kıalmadı
660. Aña zirā lā-mekāndur āşiyān
Lā-cerem olur aña yine revān
661. Bülbülün feryādı vaśl-ı güldürür
Cünbüşi acz⁸⁹⁹ anuñ aslı küldürür
662. Bir⁹⁰⁰ kışı ğurbetde sultān olsa ol
Yıgdürür⁹⁰¹ olmaķ vaṭanda aña kıul
663. Ger olursa yigice yār u nedīm

⁸⁹⁴ Yave: Yavı Ş.

⁸⁹⁵ Kendüzini: kendülügün Ş.

⁸⁹⁶ Uçdı: Ucdı Ü.

⁸⁹⁷ Sekrinden: Mestliginden Ş, Ü.

⁸⁹⁸ O: aslā Ş, Ü.

⁸⁹⁹ Acz: eşyānuñ Ş.

⁹⁰⁰ Bir: ger Ü.

⁹⁰¹ Yıgdürür: Yig gelür Ü.

Olımaz ol hem-çū yārān-ı Kādım

664. Ādeme yirinde yitişmek cefā
Yıgdürür ğurbetde irmekden şafā
665. Ğurbete düşen düşer her miḥnete
Ğarķ olursa⁹⁰² gerçi baḥr-ı niŖmete
666. Düşdüĝiçün ğurbete ādem i yār
İki yüz yıl ağladı leyl ü nehār
667. Düşdüĝiçün ğurbete etfāl-i nās
Rüz u şeb ağlayub eyler dürlü yas
668. Düşdüĝiçün ney ney-istāndan cüdā
Vay vay idüb iniler dāōimā
669. [22^b] Ğurbete düşen kişi ḥālī budur
Kim elinden seng⁹⁰³ olur yāķut u dürr
670. Zehr olur şehd ü sükerler⁹⁰⁴ aña hem

⁹⁰² Olursa: ola Ş.

⁹⁰³ Seng: taş Ş.

⁹⁰⁴ Sükerler: süker Ş.

İçdüğü gözyaşı olur aş ı gam

671. Gurbete düşen kişiye her kişi

Yidürürmiş⁹⁰⁵ zehr ile bişmiş aş ı

672. Kimseyi Ĥaqq gurbete düşürmesün

Başına şeytānları üşürmesün

673. Di sefer eyle qadimi yāra sen

Zirā⁹⁰⁶ imandandurur Ĥubbü'l-vatan⁹⁰⁷

674. MerciŖ-i eşyā Hudā'durur⁹⁰⁸ şehā

Cümle-i eşyāya oldur muntehā⁹⁰⁹

675. Mürğ-i cāna⁹¹⁰ oldurur⁹¹¹ bil āşiyān

Qo mekānı tā bulasın lā-mekān

676. Külli eşyā ola āyine Ŗayān

Ĥaqq cemālini göresin bi-gümān

⁹⁰⁵ Yidürürmiş: Yidürür Ş.

⁹⁰⁶ Zirā: Zire kim Ş.

⁹⁰⁷ Hadis-i Şerif: حب الوطن من الإيمان : “Vatan sevgisi imandandır.”

⁹⁰⁸ Hudā'durur: Hudā'dur Ş, Ü.

⁹⁰⁹ “Cümle Ŗālem aña varur ser-te-ser” Ü.

⁹¹⁰ Mürğ-i cāna: Cān mürğinde Ş.

⁹¹¹ Oldurur: oldur Ş.

677. Her tarafda⁹¹² göresin envār-ı dost⁹¹³
Zāhir ola hem saña esrār-ı dost⁹¹⁴
678. Cümle yırde göresin dîdār-ı dost
İşidesin cümleden güftār-ı dost
679. Sen hümāsın turağundur⁹¹⁵ bāğ-ı kıds
Key sakın bu mezbeyle tutma⁹¹⁶ üns
680. Bu muğaylān olmasun seyrān-gehün
Tā ola gülzār-ı kıds⁹¹⁷ cevlan-gehün
681. KaŖbe'yi şineñde pinhān eyledün
Bu Ŗaceb kısd-ı beyābān eyledün
682. Āsitānuñda hazāyindür defın
Ne Ŗaceb müflis yürirsın sen ĥazın
683. [23^a] Āb-ı ĥayvān sende⁹¹⁸ olur āşikār

⁹¹² Tarafda: tarafdan Ş.

⁹¹³ envār-ı dost : rüy-ı dost Ü.

⁹¹⁴ “Nergis ü gülden kıçasın bü-y dost” Ü.

⁹¹⁵ Turağundur: durağundur Ü.

⁹¹⁶ Tutma: dutma Ü.

⁹¹⁷ gülzār-ı kıds: kıds gülzārı Ü.

⁹¹⁸ Sende: senden Ş, Ü.

Žulmet içre gezme şusuz bı-ķarār⁹¹⁹

684. Dāruñ⁹²⁰ içre⁹²¹ tālîŖ olur āftāb
Žerre gibi sen gezersin der-sehāb

685. Dost senün ile niçün sen der-hicāb
Göremezsın sende iken āftāb

686. Tolu sensin Ŗarş ü ferş ü nūr u nār
Cümle nesne⁹²² senden olur āşikār

687. Sensin āhir fevķ ü taht u nār u nūr
Buldı senden cümle esmā hem žuhūr

688. Sensin olan cām u sākı hem müdām
Seni görüb saña söylersin müdām

689. Mürğ-i lāhūtīyyedür bu ten ķafes
Anı kesr⁹²³ itmekdürür aña heves

⁹¹⁹ bı-ķarār : sen i yār Ş, Ü.

⁹²⁰ Dāruñ: Hem Ü.

⁹²¹ İçre: evünde Ü.

⁹²² Nesne: eşyā Ş.

⁹²³ Kesr: kesb Ş.

690. Ger şikest olaydı⁹²⁴ nāsūtī ƙafes
Turamazdı bunda hiç ol bir nefes
691. Varur idi lā-mekāna şād-mān
Kalur⁹²⁵ idi anda⁹²⁶ şāhā⁹²⁷ cāvidān⁹²⁸
692. Żāt-ı mahfī gencine sen iresin
Cümle yirde dost cemālin göresin
693. İy Ƙadīm ü Ƙādir ü Ferd ü Ehād
Vey Raĥīm ü Ğāfur u Ĥayy u Šamed⁹²⁹
694. Ĥazretüñdür ğayb-dān u ğayb-pūş
Ƙalbümü⁹³⁰ Őışķundan itme hiç boş
695. Ƙalbümü⁹³¹ sen Őışķuñ⁹³² ile zinde it
Őışķ içinde ben ķuluñ⁹³³ pāyende it

⁹²⁴ Olaydı: oladı Ş.

⁹²⁵ Kalur: ider Ü, S.

⁹²⁶ Anda: anı Ü, S.

⁹²⁷ şāhā: ferĥān Ş // her dem Ü, S.

⁹²⁸ Cāvidān: şād-mān Ş // āşiyān Ü, S.

⁹²⁹ “Yok saña Őālemde hiç küfüven Ehād” Ü, Ş, S.

⁹³⁰ Ƙalbümü: Cānumı Ü.

⁹³¹ Ƙalbümü: cānumı Ü, S.

⁹³² Őışķuñ: Őışķıñ Ş.

⁹³³ ben ķuluñ: beni Ş // beni hem Ü, S.

696. Her kimesne senden ister mülk ü māl

Žerre-i derdüñi⁹³⁴ it baña nevāl

697. Gelicegez⁹³⁵ Óışķ ķalmaz mā ü men

Gül gelicek⁹³⁶ mañv olur⁹³⁷ yāsemen

698. [23^b] ÓIşķ bāzārı ola çün⁹³⁸ āşikār

Hvāce⁹³⁹ vü bende bir ola şems-vār

699. Senden özge kimse ĥod yok⁹⁴⁰ iy Cemil⁹⁴¹

Yine⁹⁴² sensin saña Óāşık iy celil⁹⁴³

700. Gice gündüz āşikāre vü nihān

İsterem seni dilemezem⁹⁴⁴ cihān

701. Olmışam ben Óāşık u şeydā bugün

ÓĀlem⁹⁴⁵ içre key ķatı rüsvā bugün

⁹³⁴ Derdüñi: Óışķuñı S, Ü.

⁹³⁵ Gelincegez: gelincek Ş, Ü // gelicek S.

⁹³⁶ Gelicek: ķatunda S, Ü.

⁹³⁷ Olur: olur hem S.

⁹³⁸ çün: çün ki Ş, Ü, S.

⁹³⁹ Hvāce: Hoca Ş, Ü, S.

⁹⁴⁰ Yok: yokdur Ş.

⁹⁴¹ Cemil: Kerim Ü, S.

⁹⁴² Yine: Girü S.

⁹⁴³ Celil: ĥalil Ş // Rahım S.

⁹⁴⁴ Dilemezem: dilemezven Ş, Ü, S.

⁹⁴⁵ Óālem: Halk Ü, S.

702. Toldı ƙalbüm⁹⁴⁶ cām-ı Őıŝƙuñ⁹⁴⁷ derd ile
Yire urdum nām u nengi derd ile
703. Hālüm oldı⁹⁴⁸ key Őaceb⁹⁴⁹ işbu⁹⁵⁰ zamān
ŐĀŝıƙ-ı dıdāruñ oldum bı-gümān⁹⁵¹
704. Çün ki gördi gözlerüm ruhsār-ı⁹⁵² şāh⁹⁵³
Yir ü gögü neylerem⁹⁵⁴ iy pādişāh
705. Cenneti Ĭdris’e virgil⁹⁵⁵ iy Emīn⁹⁵⁶
Alsun üş dünyāyı şeytān-ı laŐın⁹⁵⁷
706. Ben gedā Őāŝıƙlaruñdan olmuşam
Şıdƙ ile şādıƙlaruñdan olmuşam
707. Her n’idersen bunda fermān olmuşam
Őıŝƙuñuñ Őıdinde ƙurbān olmuşam

⁹⁴⁶ Ƙalbüm: Őıŝƙuñ Ş // gönüm Ü, S.

⁹⁴⁷ cām-ı Őıŝƙuñ: cām-ı gönüm Ş.

⁹⁴⁸ Oldı: buldı Ü, S.

⁹⁴⁹ Őaceb: teğayyur Ü, S.

⁹⁵⁰ İşbu: bu Ü, S.

⁹⁵¹ bı-gümān: ben iy cān Ş.

⁹⁵² ruhsār-ı: dıdār-ı Ü.

⁹⁵³ şāh: māh S.

⁹⁵⁴ Neylerem: eylerem S.

⁹⁵⁵ Virgil: vir Ü, S.

⁹⁵⁶ Emīn: şehriyār S, Ü.

⁹⁵⁷ şeytān-ı laŐın: laŐın ü nā-bekār Ü, S.

708. Óİşkuñ odunda ben yanmışvenin
 Küll oluban ıatı göyünmüşvenin
709. Ben göyünmiş miskine⁹⁵⁸ yā Ze'l-Celāl
 Eylegil vaşluñ zülālinden nevāl⁹⁵⁹
710. ŞemÖ-i Óİşkı yakıban⁹⁶⁰ ben⁹⁶¹ āşikār⁹⁶²
 Urayın kendüm⁹⁶³ aña pervāne-vār
711. Dikeyin Óāşıklar içre dahı dār
 Aśılayın aña ben Manśūr-vār
712. [24^a] Minber-i Óİşka çıkayın⁹⁶⁴ Óİşk ile⁹⁶⁵
 Alayın Óİşkuñ zebūrını ele⁹⁶⁶
713. Dahı Óİşk ĥuffāzını cemÖ ideyin
 Anda pervāne-i şemÖ ideyin

⁹⁵⁸ Miskine: miskine Ş, S.

⁹⁵⁹ “Vaşluñuñ ābından eylegil meded” Ü, S.

⁹⁶⁰ Yakıban: Yakayın Ş, Ü, S.

⁹⁶¹ Ben: bende S.

⁹⁶² Āşikār: iy yār S.

⁹⁶³ Kendüm: beni Ş, Ü, S.

⁹⁶⁴ Çıkayın: şuÖüd Ş, Ü, S.

⁹⁶⁵ “Minber-i Óİşka şuÖüd eyleyeyin” S, Ü, Ş.

⁹⁶⁶ “Óİşk zebūrın anda ele alayın” Ü, S. // “Óİşk ĥün ile Óāleme toylayayın” Ş.

714. Okıyayın ānı ben Dāvūd-vār⁹⁶⁷
Cümle eşyā çerha girsün çerh-vār⁹⁶⁸
715. Keşf ideyin ben⁹⁶⁹ Ĥicāzî sırrların
Söyleyeyin bu silk mesleklerin
716. Kaōināta düşsün andan ihtirāk
Nār-ı ŖıŖka yansun İsfāhān⁹⁷⁰ Ŗİrāk
717. Rūm'da anı ben ser-āğāz ideyin
Nāleme Ŗuşşāk'ı dem-sāz ideyin
718. Cümle aĥbābı⁹⁷¹ muĥayyer ideyin
Anda nevrüzü muğabher ideyin
719. Ŗengöl ile eyleyeyin bir nevā
Bölöl ile kıumrı olsun bİ-nevā
720. Zühre olsun⁹⁷² işidüb āvāre hem⁹⁷³

⁹⁶⁷ “Okıyayın ānı ben Dāvūd-vār” Ü, S. // “ŖİŖk zebürın anda ben Dāvūd-vār” Ş.

⁹⁶⁸ “Çerh-i devvār çerha girsün zār zār” Ü, S. // “Okıyayın çerha girsün ne kı var” Ş.

⁹⁶⁹ Ben: hem Ü.

⁹⁷⁰ İsfāhān: isfehān Ş.

⁹⁷¹ Aĥbābı: Ŗuşşākı Ş.

⁹⁷² Olsun: düşsün Ş, Ü, S.

⁹⁷³ Hem: oda Ş, Ü, S.

Defterin ursun ÓUṭārid nāra⁹⁷⁴ hem

721. Müşteri ol meclis’olsun müşteri
Şems yaqsun anda Óūd-ı mecmeri⁹⁷⁵

722. Talayın Óışk baħrına ğavvās-vār
Çıkarayın çok cevāhir bi-şümār

723. MaÓrifet baħrında ğavvās olayın
Bi-nihāyet anda dürrler bulayın

724. Ol maÓārif⁹⁷⁶ dürrlerinden⁹⁷⁷ bi-şümār⁹⁷⁸
İdeyin Óārifler⁹⁷⁹ üstine nişār

725. قل خبيبي الصلات والسلام⁹⁸⁰
تا بگويم مولد فخر الانام⁹⁸¹

726. [24^b] Óışk ile iy Ĥādī-i Óuşşāḳ-ı şāh
Bunda cemÓ it Óāşīḳān-ı pādişāh⁹⁸²

⁹⁷⁴ Nāra: oda Ş, Ü, S.

⁹⁷⁵ Mecmeri: mūcmeri Ü.

⁹⁷⁶ maÓārif: maÓāni Ş // ḥāḳāyık S.

⁹⁷⁷ Dürrlerinden: cevherinden S.

⁹⁷⁸ bi-şümār: iy nigār S.

⁹⁷⁹ Óārifler: Óāşīḳlar Ş.

⁹⁸⁰ “Göreyin dirseñüz envār-ı zāt” S.

⁹⁸¹ “Óışk ile diñ e’s-selāmu ve’s-salāt” S // “فسمع اخبار طلوع شمس ذات” Ü.

⁹⁸² Pādişāh: gülÓizār Ü.

727. Mevlid-i sultān'a gel sen bir nefes
İşidesin anda tã⁹⁸³ bāng-ı ceres
728. CemÔ olalar⁹⁸⁴ anda cümle kıāfile
Sūy-ı Hakk'a gidile bı-meşÔale
729. Ôİşk ile āhenk-i dil-dār olına
Baş ile cān aña işār olına
730. KaÔbe-i maķsūd⁹⁸⁵ hem⁹⁸⁶ hāsıl ola
Her kimesne Ôaślma vāsıl ola
731. H'āce-i⁹⁸⁷ kevneyn ü sultān-ı cihān
Nūrnuñ bir lemÔasıdur dü cihān
732. Rūh-ı aÔzam sırr-ı kevneyn Muśtafā
Mażhar'es mā dürr-i bah'reyn Muśtafā
733. Nice yirden geldi bunda ol Cemîl⁹⁸⁸

⁹⁸³ Tã: sen Ş // tã ki Ü.

⁹⁸⁴ Olalar: ola Ş, Ü.

⁹⁸⁵ KaÔbe-i maķsūd: maķsūd KaÔbe'si Ş, Ü.

⁹⁸⁶ Hem: anda Ş, Ü.

⁹⁸⁷ H'āce-i: Hoca-ı Ş, Ü.

⁹⁸⁸ Cemāl: Cemîl Ş.

Ol aşı̇l⁹⁸⁹ ol Hādî-i⁹⁹⁰ sübli's-sebîl⁹⁹¹

734. Nice tölündi dahı ol âftāb
Diyeyin olsun cigerler hep kebāb

735. Naql ideyin çok ahādîs-i śihāh⁹⁹²
İşidenler⁹⁹³ eylesünler çok niyāh⁹⁹⁴

736. Eyleyeyin bu ma'Ŗāniyi beyān
Kıanlu yaşı gözlerüñ olsun revān

737. Āh⁹⁹⁵ oduyla oda yansun ins ü cān
Ġuśsa ile derd ile tolsun cihān

738. Bir hikāyet diyeyin evvel Ŗayān⁹⁹⁶
Ehl-i aħbār eylemişdürür beyān⁹⁹⁷

739. [25^a] Ol ħikāyet budurur dinleñ anı
Terk itmeñüz du'Ŗāñuzdan beni

⁹⁸⁹ Aşı̇l: Celîl Ü.

⁹⁹⁰ Hādî-i: delîl Ü.

⁹⁹¹ sübli's-sebîl: ol Aşı̇l Ü.

⁹⁹² “Hoş hadîşelerle haberler mu'Ŗabbir” Ü // “Naql ideyin ahādîs-i śihāh” Ş.

⁹⁹³ İşidenler: Dinleyenler Ş.

⁹⁹⁴ “Naql ideyin dahı çok dürlü eşer” Ü.

⁹⁹⁵ Āh: Derd Ş.

⁹⁹⁶ “Evvelā ben bir ħikāyet ideyin” Ü, Ş.

⁹⁹⁷ “Ehl-i aħbārdan rivayet ideyin” Ü // “Ehl-i aħbārdan rivayet ideyin” Ş.

740. Var idi der-şehr-i Bağdād āşikār⁹⁹⁸
Bir kişi hayrdı işi leyl ü nehār⁹⁹⁹
741. Muştafā Őışkından¹⁰⁰⁰ ol ıomışdı baş
Aıudırdı gözleründen ıanlu yaşı¹⁰⁰¹
742. Halka inŐām ider idi ol kişi
Gice gündüz hayr idi anuñ işi¹⁰⁰²
743. Lütf u ihsān eyler idi ol hümām
Rāzi idi cümle andan hāsı u Őāmm
744. Başdan ayaıa ol idi cümle rūh
Lütf der-lütf u fütūh ender-fütūh
745. Her rebıŐü'l-evvel ayı ol hümām¹⁰⁰³
İder idi¹⁰⁰⁴ mevlid-i¹⁰⁰⁵ Hayrü'l-Enām¹⁰⁰⁶

⁹⁹⁸ “Şehr-i Bağdad’da var idi bir kişi” Ü, Ş.

⁹⁹⁹ “Gice gündüz hayr idi anuñ işi” Ü, Ş.

¹⁰⁰⁰ Őışkından: Őışkında Ş, Ü.

¹⁰⁰¹ “Yıydürirdi et ü etmek dürlü aş” Ü.

¹⁰⁰² “Yıydürirdi et ü etmek hem aş” Ş.

¹⁰⁰³ ol hümām: Muştafā Ş, Ü.

¹⁰⁰⁴ İder idi: eyler idi Ş, Ü.

¹⁰⁰⁵ mevlidi: Mevlidün Ş, Ü.

¹⁰⁰⁶ Hayrü'l-Enām: pür-safā Ş, Ü.

746. Dörlü ihsân ider¹⁰⁰⁷ idi anda ol¹⁰⁰⁸
Çok koyun kırbân iderdi anda ol
747. Bir Yahûdî vardı cârıydı anuñ
Fısk u Őisyân kârı¹⁰⁰⁹ dâŐim anuñ
748. Aña bir gün Őavratı didi i yâr
Ne Őaceb işler¹⁰¹⁰ ider her yıl bu¹⁰¹¹ câr
749. Her rebîŐü'l-evvel ayı ol kişi
Hayr u ihsân¹⁰¹² eylemekdürür¹⁰¹³ işi
750. Bir gicede bayram eyler anda ol
Dörlü dörlü inŐâm eyler anda ol
751. Did'eri bilgil aña kim¹⁰¹⁴ iy nigâr
Bir Nebî'si vardur anuñ bahtiyâr
752. Ahmed-i muhtârdurur¹⁰¹⁵ nâmı anuñ

¹⁰⁰⁷ İder: eyler Ü.

¹⁰⁰⁸ anda ol: ol gice Ü.

¹⁰⁰⁹ kârı: kârı Ş // kârıydı Ü.

¹⁰¹⁰ İşler: işdür Ü.

¹⁰¹¹ Bu: işbu Ü.

¹⁰¹² İsyân: idüben işler Ü.

¹⁰¹³ Eylemekdürür: ol dörlü Ü.

¹⁰¹⁴ “Didi eri bilgil aña iy nigâr” Ş, Ü.

¹⁰¹⁵ Muhtârdur: muhtârdurur Ş, Ü.

Cümle Óālem curÓa-ı¹⁰¹⁶ cāmı anuñ

753. İsmi Tevrît içre¹⁰¹⁷ hem mestürdur

Her kitāb içre¹⁰¹⁸ adı¹⁰¹⁹ mezkürdur

754. On ikisinde ol ayuñ ol Ĥabīb¹⁰²⁰

Hem düşenbe gicesinde¹⁰²¹ ol Nesīb¹⁰²²

755. [25^b] Anasından¹⁰²³ toğdı hem-çün¹⁰²⁴ bedr-i tām

Cümle¹⁰²⁵ Óālem¹⁰²⁶ āftābı ol hümām

756. Anuñiçün anda bayram eyler¹⁰²⁷ ol

Dürlü dürlü¹⁰²⁸ halka inÓām¹⁰²⁹ eyler ol

757. Çün işitdi işbu sözi¹⁰³⁰ ol nigār

Āh idüb¹⁰³¹ ağladı¹⁰³² anda zār zār¹⁰³³

¹⁰¹⁶ curÓa-ı: curÓa horı Ü // içre hor Ş.

¹⁰¹⁷ tevrît içre: tevrîtde Ü.

¹⁰¹⁸ kitāb içre: kitābda Ş, Ü.

¹⁰¹⁹ Adı: nāmı anuñ Ş // bil ki ol Ü.

¹⁰²⁰ ol ayuñ ol Ĥabīb: rebıÓü'l-evvelüñ Ü.

¹⁰²¹ Gicesinde: gicesi idi Ü.

¹⁰²² Nesīb: Ĥabīb Ş.

¹⁰²³ Anasından: Ol gicede Ü.

¹⁰²⁴ Hem-çün: toğdı ol Ü.

¹⁰²⁵ Cümle: Dü Ş.

¹⁰²⁶ Óālem: cihānuñ Ş.

¹⁰²⁷ Eyleyler: ider Ş.

¹⁰²⁸ Dürlü dürlü: Cümle Ş // Her kişiye Ü.

¹⁰²⁹ inÓām: lütf u inÓām Ş // dahı inÓām Ü.

¹⁰³⁰ Sözi: sırrı Ş // anuñ sözün Ü.

¹⁰³¹ Āh idüb: Āh itdi Ü.

¹⁰³² Ağladı: Yavu kıldı Ü.

¹⁰³³ zār zār: kendüzün Ü.

758. Zār zār ağlayuban āh eyledi
Nār-ı şevk ile yüregın dağladı
759. İrdi¹⁰³⁴ ol vaqt aña¹⁰³⁵ Öışk-ı Muştafā
Toldı qalbi zevk ü¹⁰³⁶ şevk ile şafā
760. Şevk ile yatdı o gice ol nigār
Hvāb içre¹⁰³⁷ gördi Aĥmed¹⁰³⁸ şems-vār¹⁰³⁹
761. Ĥāzır oldı cümle-i aşhāb ile
Ol güneşdür¹⁰⁴⁰ kevkebi ayı bile
762. Didi kimdür bu güzel yüzlü Cemil¹⁰⁴¹
Buña beñzer¹⁰⁴² kimse yoğdurur¹⁰⁴³ aşil¹⁰⁴⁴
763. Bu perî-peyker perîdendür laţif
Bu kamer manżar güneşdendür şerif

¹⁰³⁴ İrdi: düşdi Ü.

¹⁰³⁵ Aña: Göñlüne anuñ Ü.

¹⁰³⁶ zevk ü: anuñ Ü.

¹⁰³⁷ Hvāb içre: düşinde Ü.

¹⁰³⁸ Aĥmed'i: kim Ş // Muĥammed Ü.

¹⁰³⁹ Şems-vār: nūr-ı dücā Ş.

¹⁰⁴⁰ Ol güneşdür: Āftāb-veş Ş.

¹⁰⁴¹ Cemil: nigār Ü.

¹⁰⁴² Buña beñzer: Buncılayın Ü.

¹⁰⁴³ Yoğdurur: yoğdur Ş.

¹⁰⁴⁴ Aşil: gülŐizār Ü.

764. Didiler budur Muḥammed Muṣṭafā¹⁰⁴⁵

Ol mürüvvet menbaʿ-ı kân-ı şafâ¹⁰⁴⁶

765. Ol nigâr aña varub virdi selâm

Lütf ile aldı selâmın ol hümâm

766. Yâ Resûl-ı Ḥaḳḳ¹⁰⁴⁷ diyü çağırdı ol

Didi lebbeyk aña lütf ile Resûl¹⁰⁴⁸

767. Rıḳat ile¹⁰⁴⁹ ol nigâr¹⁰⁵⁰ âh eyledi

Ağlayarak ol Ḥabîb'e söyledi¹⁰⁵¹

768. Didi baña dimeñe nedür sebeb¹⁰⁵²

Lütf ile lebbeyk eyâ kân-ı edeb¹⁰⁵³

769. Aña didi ol şefîʿü'l-müznibîn

Ol latîf ol rahmeten li-lôâlemîn

¹⁰⁴⁵ “Didiler muhtâr Muḥammed budurur” Ü, Ş.

¹⁰⁴⁶ “Laʿl-lebdür şim ber-misk-bûdurur” Ü // “Zülfi sünbül laʿl-leb misk-bûdurur” Ş.

¹⁰⁴⁷ Resûl-i Ḥaḳḳ: Resûlü'l-lah Ş, Ü.

¹⁰⁴⁸ Resûl: ol pür-uşûl Ü.

¹⁰⁴⁹ Rıḳat ile: Ağladı ol Ş // Ağlayuban ol Ü.

¹⁰⁵⁰ nigâr: gülizâr Ş.

¹⁰⁵¹ “Ben saña kemter kenîzeñem didi” Ü // “Ben saña kemter qarâveşem didi” Ş.

¹⁰⁵² “Ey mürüvvet ol rahmeten li-lôâlemîn” Ü.

¹⁰⁵³ “Ey letâfet maʿdeni kân-ı edeb” Ş.

770. [26^a] Çün beni taŖžim kılduñ¹⁰⁵⁴ iy nigār

Bil kabül eyledi seni Kird-gār

771. Mevlidümi çün ki taŖžim eyledüñ

Fîl¹⁰⁵⁵-ĥaķiķa beni tefĥim eyledüñ

772. Saña ģmān ĥilŖatin virdi Eĥad¹⁰⁵⁶

Sen benüm¹⁰⁵⁷ ile olasın¹⁰⁵⁸ tā ebed

773. Aña telķin itdi ģmān ol Ĥabīb¹⁰⁵⁹

Ol Neĥıs¹⁰⁶⁰ ü ol ReŖis¹⁰⁶¹ ü ol Ĥabīb¹⁰⁶²

774. DefŖaten ģmān getürdi ol nigār

Ĥaẓẓı tevĥiķ oldı anuñ baĥtiyār

775. Çün uyandı uyķusundan ol nigār^{1063 1064}

Şād oluban aĥladı çoķ¹⁰⁶⁵ zār zār¹⁰⁶⁶

¹⁰⁵⁴ Kılduñ: itdüñ Ş, Ü.

¹⁰⁵⁵ Fîl: Sen Ü.

¹⁰⁵⁶ Eĥad: Hudā Ş.

¹⁰⁵⁷ Benüm: benden Ş.

¹⁰⁵⁸ Olasın: olırsarsın Ü // olmazsın cüdā Ş.

¹⁰⁵⁹ ol Ĥabīb: gülŖizār Ü.

¹⁰⁶⁰ Neĥıs: neşib Ş // DefŖaten Ü.

¹⁰⁶¹ reŖis: Lebīb Ş // ģmān getürdi Ü.

¹⁰⁶² Ĥabīb: nigār Ü.

¹⁰⁶³ nigār: GülŖizār Ş.

¹⁰⁶⁴ “Uyķusından uyanuban aĥladı” Ü.

¹⁰⁶⁵ Çoķ: ol Ş.

¹⁰⁶⁶ “Şevķ oduyla yüregini daĥladı” Ü.

776. Didi ol vaqt¹⁰⁶⁷ âşikâren¹⁰⁶⁸ ol nigâr
Muştafâ'ya neẓr olsun nem ki var

777. İdeyin¹⁰⁶⁹ mevlidüni¹⁰⁷⁰ sâl ü be-sâl
Ni'Ömet ile halk¹⁰⁷¹ ideyin māl-ā-māl¹⁰⁷²

778. Görd'erin dahı şabāhın¹⁰⁷³ şād-kām
Didi nolduñ böyle olduñ iy hümām¹⁰⁷⁴

779. Didi nolduñ böyle şād olduñ bugün
İşbu gün bayram mıdur yāhūd düğün

780. Didi gördüm bu gice sen gördüğün
Hāk-i pāyına¹⁰⁷⁵ yüzünü¹⁰⁷⁶ sürdüğün

781. Ben aña¹⁰⁷⁷ imān getürdüm sıdķ ile¹⁰⁷⁸

¹⁰⁶⁷ Vaqt: vaqtde Ş, Ü.

¹⁰⁶⁸ Âşikâren: Öışķ ile Ş, Ü.

¹⁰⁶⁹ İdeyin: eyleyeyin Ş.

¹⁰⁷⁰ Mevlidüni: mevlidün Ş, Ü // mevlüdün Ü.

¹⁰⁷¹ Halk: mahlūk Ü.

¹⁰⁷² ideyin māl-ā-māl: toylayayım Ş, Ü.

¹⁰⁷³ Şabāhın: vaqtde Ş, Ü.

¹⁰⁷⁴ “Şād oluban virdi aña ol selām” Ü.

¹⁰⁷⁵ Hāk-i pāyına: Ayagı tozına Ü.

¹⁰⁷⁶ Yüzünü: yüzün Ü.

¹⁰⁷⁷ Aña: de Ş // dahı Ü.

¹⁰⁷⁸ sıdķ ile: iy nigār Ş.

Baş u cānı aña virdüm¹⁰⁷⁹ sıdķ ile¹⁰⁸⁰

782. Kāmu varumı kōdum yolunda ben

Aña kurbān eyleyeyin cān u ten

783. Mevlidüni biz anuñ eyleyelüm

NiŖmet ile ħalkı¹⁰⁸¹ biz toylayalum

784. Yılda bir kez itdiler mevlid-i şāh¹⁰⁸²

Raĥmet itdi anlara ol pādişāh¹⁰⁸³

785. Gice gündüz Ĥaķķ’a tãŖat¹⁰⁸⁴ itdiler

Kendülere lütfi ādet itdiler

786. [26^b] ŖIşķ ile şevķ¹⁰⁸⁵ ile anlar oldılar

Ol şeh’ün¹⁰⁸⁶ kātunda maĥbüb¹⁰⁸⁷ oldılar

787. Mevlide itdükleriçün ĥürmeti

Anlara virildi ģmān ĥilŖati

¹⁰⁷⁹ Virdüm: eyledüm Ş.

¹⁰⁸⁰ sıdķ ile: ŖIşķ ile Ü // ģşār Ş.

¹⁰⁸¹ Ĥalkı: maĥluģı Ş.

¹⁰⁸² “Yılda bir kez mevlidi eylediler” Ü, Ş.

¹⁰⁸³ “NiŖmet ile maĥlūķı toyladılar” Ü, Ş.

¹⁰⁸⁴ tãŖat: ĥidmet Ü.

¹⁰⁸⁵ Şevķ: TãŖat Ü.

¹⁰⁸⁶ şeh’ün: Ĥabīb Ü.

¹⁰⁸⁷ Maĥbüb: maķbül Ü.

788. Bizi de kıl yâ İlâhe'l-Ôâlemîn
Cennet¹⁰⁸⁸ içre¹⁰⁸⁹ Muştafâ'ya sen¹⁰⁹⁰ karın

789. GülÔizâr'uñ hürmetiçün iy Ehad
Bizi eyle anuñ ile tâ ebed

790. Bundan eltaf bir hikâyet ideyin
Ravz-ı Fâôikden rivâyet ideyin

791. Bir kişi var idi Zeyd oğlu ÔAlî
Dirler idi aña ol idi velî

792. Var idi dir cārumuz¹⁰⁹¹ bir Ôâbide¹⁰⁹²
Şālîh idi¹⁰⁹³ nâśîh idi¹⁰⁹⁴ zâhide¹⁰⁹⁵

793. Key fakîre idi ol hayru'n-nisā
ÔÂbideydi zâhideydi şâyıma

¹⁰⁸⁸ Cennet: Huld Ş.

¹⁰⁸⁹ İçre: içinde Ş.

¹⁰⁹⁰ Sen: it Ş.

¹⁰⁹¹ Cārumuz: konuşumuz Ü.

¹⁰⁹² Ôâbide: şālîha Ü.

¹⁰⁹³ Şālîh idi: Şābireydi Ü.

¹⁰⁹⁴ nâśîh idi: kâniÔaydı Ü.

¹⁰⁹⁵ zâhide: şâyıfa Ü.

794. Şundi bir gün çerh aña cām-ı fenā
Ĥaķķ'dan¹⁰⁹⁶ özge¹⁰⁹⁷ kimseye¹⁰⁹⁸ yoķdur beķā
795. Eyledi ol işbu¹⁰⁹⁹ dünyādan¹¹⁰⁰ güzer¹¹⁰¹
Bunda¹¹⁰² gelen kimse¹¹⁰³ turmayub¹¹⁰⁴ gider
796. Bir filori ķaldı ardunca hemīn¹¹⁰⁵
Raĥmet-i Ĥaķķ dāōīmā olsun ķarīn¹¹⁰⁶
797. Var idi bir oĥlı¹¹⁰⁷ anuñ nev-civān
Ĥaķķ'a ol tāōat¹¹⁰⁸ iderdi her zamān
798. Lūtf idi başdan ayaĥa ol tamām
Gice gündüz ĥayr iderdi ol hūmām
799. Ol filori k'atasından ķald'aña
Didi kim ne ala idüm¹¹⁰⁹ ben buña

¹⁰⁹⁶ Ĥaķķ'dan: Bunda Ü.

¹⁰⁹⁷ Özge: ĥiç Ü.

¹⁰⁹⁸ Kimseye: kimesneye Ş.

¹⁰⁹⁹ İşbu: bu Ş.

¹¹⁰⁰ Dünyadan: fāñi dünyadan Ş.

¹¹⁰¹ Güzer: sefer Ş.

¹¹⁰² Bunda: Dünyaya Ü.

¹¹⁰³ Kimse: kişi Ü.

¹¹⁰⁴ Turmayub: durmaz Ü.

¹¹⁰⁵ Hemīn: anuñ Ş, Ü.

¹¹⁰⁶ "Aña cennet nice olmasun mekān" Ü // "Raĥmeti olsun aña dāōīm Taĥrı'nuñ" Ş.

¹¹⁰⁷ Oĥlı: şālih oĥlı Ü.

¹¹⁰⁸ tāōat: ĥidmet Ü.

¹¹⁰⁹ ala idüm: alaydum Ş.

800. İşbu fıkır ile yürirken ol civān
Gördi bir yerde ḥalāóıķ nāgehān¹¹¹⁰
801. [27^a] MüctemiŖ¹¹¹¹ olub¹¹¹² oķurlar Muśtafā
Mevlidüni diñledi ol pür-śafā
802. Çün ki anı diñledi ol baḥtiyār¹¹¹³
Gözleründen yaşı¹¹¹⁴ aķardı¹¹¹⁵ cūy-bār¹¹¹⁶
803. Anda yatdı ol gice ol müctebā¹¹¹⁷
Ol latıf ü ol lebjb ü ol śafā¹¹¹⁸
804. Hāb içre ol gice ol nev-civān
Gördi kim olmış kıyāmet nāgehān
805. Çağrışub dirler münādıler fülān
Kandasın gel cennete gir śād-mān

¹¹¹⁰ Nāgehān: śād-mān Ü.

¹¹¹¹ MüctemiŖ: CemŖ Ü.

¹¹¹² Olub: olmışlar Ü.

¹¹¹³ Baḥtiyār: nev-civān Ü.

¹¹¹⁴ Yaşı: kanlu yaşı Ü.

¹¹¹⁵ Aķardı: oldı Ü.

¹¹¹⁶ Cūy-bār: revān Ü.

¹¹¹⁷ “Ol gice yatdı olarla ol civān” Ü // “Anda yatdı ol gice ol uyıdı” Ş.

¹¹¹⁸ “Lütfi ihsān aña dāóım ḥūy idi” Ş.

806. Mevlide hâzır olanlar def^Öaten
Girdiler Firdevs'e¹¹¹⁹ anlar cümleten
807. Nāgehān bir ғаsır-ı Ōālā gördi ol
Aña girmek istedi ol pür-uşul
808. Didiler mevlüd iden girür aña
Virmezüz izn¹¹²⁰ aña girmege saña
809. Uyğudan āh eyleyüp uyandı ol
Āhınuñ tütünine boyandı ol
810. Uyğusundan¹¹²¹ uyanıcağ¹¹²² ağladı
Yüregin ĥasret odiyla¹¹²³ tağladı
811. Ol filori ile aldı ol ta^Öām¹¹²⁴
Mevlüd¹¹²⁵ itdi¹¹²⁶ yidi¹¹²⁷ andan ĥāsś u Ōāmm¹¹²⁸

¹¹¹⁹ Firdevs'e: cennete Ü, Ş.

¹¹²⁰ İzn: destür Ş, Ü.

¹¹²¹ Uyğusundan: Uyğudan Ş.

¹¹²² Uyanıcağ: uyanıcağaz Ş // Uyanuban Ü.

¹¹²³ ĥasret odiyla: Āh u derd ile Ü.

¹¹²⁴ ta^Öām: at^Öime Ş.

¹¹²⁵ Mevlüd: Mevlid Ü.

¹¹²⁶ İtdi: eyledi Ş.

¹¹²⁷ Yidi: yidürdi Ş.

¹¹²⁸ ĥāsś u Ōāmm: an^Öıma Ş.

812. Tā vefāt idince her yıl¹¹²⁹ ol hümām¹¹³⁰

Muśtafā mevlüdin itdi¹¹³¹ şād-kām¹¹³²

813. Ölmelü olıncağaz ol nev-civān

Güle güle¹¹³³ gitdi bundan şād-kām¹¹³⁴

814. Güle güle eyledi¹¹³⁵ bundan güzer¹¹³⁶

Bunda gelen gülmez ü aglar gider

815. Ol dañı itdi bu dünyādan sefer

Eyledi¹¹³⁷ ol da bu fāñiden¹¹³⁸ güzer

816. Śundi çerñ aña dañı cām-ı ecel¹¹³⁹

Böyledür kārı cihānuñ ez-ezel¹¹⁴⁰

817. [27^b] Qavmi anı śandılar kim ölmedi

Öldüğünü kimse anuñ bilmedi

¹¹²⁹ her yıl: dāoīm Ş.

¹¹³⁰ hümām: civān Ş // Muśtafā Ü.

¹¹³¹ İtdi: eyledi Ü.

¹¹³² Şād-kām: şād-mān Ş // pür-śafā Ü.

¹¹³³ Güle güle: Ğahğaha Ü.

¹¹³⁴ Şād-kām: şād-mān Ş, Ü.

¹¹³⁵ Eyledi: itdi Ü.

¹¹³⁶ Güzer: sefer Ü.

¹¹³⁷ Eyledi: kıldı Ü.

¹¹³⁸ Fāñiden: fāñi dünyadan Ü.

¹¹³⁹ “Śundi çerñ eline anuñ cām-ı fenā” Ü.

¹¹⁴⁰ “Bunda qalmaz bāñi hergiz kimesne” Ü // “Bunda aślā bāñi qalmaz kimesne” Ş.

818. Ĥāzır itdiler olar bir hoş tabīb¹¹⁴¹
Didiler ölmüş midür(ür)¹¹⁴² gör bu ġarīb
819. Ol tabīb anuñ cemāline nažār¹¹⁴³
İtdi didi āferin iy şır-i ner¹¹⁴⁴
820. Didi bilüñ bu yigit¹¹⁴⁵ ölmüşdürür
Lıķ buña Ĥaķķ nažar kılmışdurur
821. Dāōım anuñ çün güler işbu civān¹¹⁴⁶
Oldılar ol kıavm anuñçün şād-mān¹¹⁴⁷
822. Gözin açdı ol civān ol dem hemān
Kıavmine didi kim oluñ şād-mān¹¹⁴⁸
823. Ĥaķķ baña bu dem tecellī eyledi
Lütf ile¹¹⁴⁹ beni tesellī eyledi
824. Ölmeden cennetde yirüm görmüşem

¹¹⁴¹ “Ĥāzır itdiler oraya bir tabīb” Ü // “Ĥāzır itdiler ol araya bir tabīb” Ş.

¹¹⁴² Ölmüş midür(ür): ölmüş midür Ş, Ü.

¹¹⁴³ Nažār: baķdı Ş, Ü.

¹¹⁴⁴ “Ĥāferin didi kemāline bunun” Ü, Ş.

¹¹⁴⁵ Yigit: civān Ş.

¹¹⁴⁶ “Anuñçün bu yigit dāōım güler” Ü // “Anuñçün bu civān dāōım güler” Ş.

¹¹⁴⁷ “Bu imiş Ŗālem içinde şır-i ner” Ü // “Kıatı ferhān oldılar ol vaķt olar” Ş.

¹¹⁴⁸ “Didi oluñ siz benüm çün şād-mān” Ş.

¹¹⁴⁹ İle: idüb Ş.

Muṣtafā’nuñ meclisine irmişem

825. Enbiyā vü evliyā cārum benüm
Ĥaqq’ı görmek dā’imā kārüm benüm

826. Güldüğüm budur benüm bilün didi
Muṣtafā’nuñ mevlidün kıluñ didi

827. İtdüğimçün mevlüdine¹¹⁵⁰ ĥürmeti
Ĥaqq Te’alā bana itdi rahmeti

828. Böyle didi gözlerin yumdı hemān
Oldılar ferhān anuñçün ol zamān¹¹⁵¹

829. Muṣtafā’nuñ¹¹⁵² ĥürmetiçün iy Hudā
Bir nefes itme bizi andan cüdā

830. معشر الاحباب قولوا الصلوات
[28^a] فسمعوا اسرار سر الكائنات¹¹⁵³

831. Söylegil iy bülbul-i bāğ-ı Resül

¹¹⁵⁰ Mevlüdine: mevlüde ben Ş.

¹¹⁵¹ “Kavmi oldu anuñçün şād-mān” Ü, Ş.

¹¹⁵² Muṣtafā’nuñ: gülÖizār’un Ü.

¹¹⁵³ “Salatu selam getirin dostlar, kâinat sırrının (Hz. Peygamber’in) sırlarını dinleyin.”

Nice geldi¹¹⁵⁴ bunda di ol pür-uşul¹¹⁵⁵

832. Şimdi sözün fursatıdur bi-gümân

Bir gün olur söyleyemez bu lisân¹¹⁵⁶

833. Çerh nice bülbülü itdi türāb

İy nice tūtē idün tutdı gurāb

834. Var mı bülbül kim yiri hār olmadı

Genc var mı durağı¹¹⁵⁷ mār olmağı

835. Di ki bunda nice geldi Muştafā¹¹⁵⁸

Yine nice gitdi ol pür-şafā¹¹⁵⁹

836. K'anı¹¹⁶⁰ cānlar işidüb şādān ola

Gülistānuñ bülbülü handān ola

837. Şöyle şırın söyle sen şāhuñ¹¹⁶¹ sözün

K'oda yaqsun¹¹⁶² Hüsrev ü Ferhād özin

¹¹⁵⁴ Geldi: toğdı S.

¹¹⁵⁵ pür-uşul: şāhib-uşul S.

¹¹⁵⁶ “Bil yakında olsarsın bi-nişān” Ü, S.

¹¹⁵⁷ Durağı: turağı S, Ş, Ü.

¹¹⁵⁸ Muştafā: gülÖizār Ü.

¹¹⁵⁹ pür-şafā: nigār Ü.

¹¹⁶⁰ Ki anı: K'anı S.

¹¹⁶¹ şāhuñ: Ahmed S.

¹¹⁶² Yaqsun: yaqa S.

838. Dinle imdi iy muhibb-i Muştafā
 Diyeyin kimdür saña ol pür-safā
839. Bil ki Aḥmed'dür vücūda mübtedā
 Yine¹¹⁶³ oldurur¹¹⁶⁴ aña¹¹⁶⁵ hem müntehā
840. Münḥazırdur¹¹⁶⁶ nev'Öi şahsında daḥı
 Mişli yoǵdur Öaśrı içinde daḥı¹¹⁶⁷
841. Zāhir ile bātını cāmi'Ödür ol
 Cümle bātıl dınleri şāmi'Ödür ol
842. Cümle¹¹⁶⁸ ḥalqa menşe'oldur hem me'Öād
 Böyle¹¹⁶⁹ bileñdür anı ḥayrū'l-Öibād
843. Ḥaqq'a seyre hem nihāyet oldurur
 ÖĀlem-i ıtlāqa ġāyet oldurur
844. Cümle Öālem sûret-i tafđilidür

¹¹⁶³ Yine: Hem daḥı S.

¹¹⁶⁴ Oldurur: oldur S, Ş.

¹¹⁶⁵ Aña: vücūda S.

¹¹⁶⁶ Münḥazırdur: münḥaśırdur S, Ü.

¹¹⁶⁷ Daḥı: anuñ S, Ü, Ş.

¹¹⁶⁸ Cümle: Külli Ş, Ü.

¹¹⁶⁹ Böyle: bilüñ S.

Hep merātīb hem anuñ tenzīlidür

845. [28^b] Enbiyāya pişvādur Muştafā

Evliyāya reh-nümādur Muştafā

846. İsm-i cāmiŌ mażharıdur Muştafā

Her¹¹⁷⁰ şıfātun¹¹⁷¹ mażharıdur¹¹⁷² Muştafā

847. Enbiyānuñ serveridür Muştafā

Evliyānuñ rehberidür¹¹⁷³ Muştafā

848. Hem şavābil¹¹⁷⁴ ekmelidür¹¹⁷⁵ Muştafā

Hem meżāhir¹¹⁷⁶ ecmelidür¹¹⁷⁷ Muştafā

849. Oldurur¹¹⁷⁸ bil mażzen-i kenz-i vücūd

Oldurur¹¹⁷⁹ hem dañı bil miftāh-ı cūd

850. Şūretiyle aşgarıdur Ōālemün

¹¹⁷⁰ Her: Cümle S, Ü. // hem Ş.

¹¹⁷¹ Şıfātun: halkun S, Ü.

¹¹⁷² Mażharıdur: enveridür S, Ü.

¹¹⁷³ Rehberidür: dilberidür Ş.

¹¹⁷⁴ Şavābil: meżāhir S // şavayıl Ş.

¹¹⁷⁵ Ekmelidür: mebdəŌidür S.

¹¹⁷⁶ Meżāhir: şavābil S.

¹¹⁷⁷ Ecmelidür: ekmelidür S.

¹¹⁷⁸ Oldurur: Muştafā S, Ü, Ş.

¹¹⁷⁹ Oldurur: Muştafā S, Ü, Ş.

Ma'Önāsiyla ekberidür Öālemün

851. Eşref-i enfesdürür nefsi anuñ

Ekmel-i ecsāmdurur cismi anuñ

852. Kıblesidür vācid ü mevcūduñ ol

Mažharıdur zire kim ma'Öbūduñ ol

853. İşbu Öālem heb¹¹⁸⁰ anuñdur baħr u berr

Bil ki oldur cümle Öālem ser-be-ser

854. Qalb'anuñ maħzen[-i] esrār-ı Öulüm

Naqş-ı ğaybü'l-ğaybe rūħı hem-çü mūm

855. Āsmān u Öarş ü Öunśur źāt anuñ

Her dü Öālem noqta-ı źerrāt anuñ

856. Mehdı-yi İslām u Hādı-i sübül¹¹⁸¹

Oldurur heb bu görinen¹¹⁸² cüz ü küll

857. Āb-ı ĥayvān teşne-i ğüftār anuñ

¹¹⁸⁰ Heb: hep S.

¹¹⁸¹ hādı-i sübül: hāyi's-sübül Ş, Ü.

¹¹⁸² Görinen: görünen Ş, Ü.

858. Gerd-i rāhı çeşmi cāna tütıyā
Ĥāk-i pāyı kalb u nefse kımıya
859. Kemteri eyvān¹¹⁸³ eflāk old'anuñ
Baş u tācı daħı levlāk old'anuñ
860. Devleti bilinde cevzādur kemer
Bir işāret itdi ve'l-şakķa'l-kamer¹¹⁸⁴
861. Şāh-bāz-ı lı-maŖallāh oldurur
Kār-sāz-ı Ŗışķ ol şāh¹¹⁸⁵ oldurur
862. [29^a] Pāy-tā-ser lütfdurur¹¹⁸⁶ zıbā-yı nāz
Dil-fürüz u dil-ferıb¹¹⁸⁷ ü dil-nüvāz
863. Māha virdi nūr¹¹⁸⁸ ĥurşıde zıyā

¹¹⁸³ Eyvān: eyvānı Ş.

¹¹⁸⁴ Kur'ān-ı Kerım, Kamer Suresi, 54/1: اِنْفَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ : “Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı.” “Sözlükte “yanılmak, bölünmek” anlamındaki inşıkāk ile “ay” mânasına gelen kamer kelimelerinden oluşan bu tabir “ayın iki parçaya bölünmesi” demektir. Bu anlamda şakkü'l-kamer de kullanılmıştır.

¹¹⁸⁵ şāh: Ĥaķķ'un Ş.

¹¹⁸⁶ Lütfdurur: lütfdur Ü, Ş.

¹¹⁸⁷ Dil-ferıb: dil-fırıb Ü.

¹¹⁸⁸ Nūr: rüy-ı Ü, Ş.

Cebhesi ve's-Şems¹¹⁸⁹ ü ĥaddi ve'd-Đuhâ¹¹⁹⁰

864. Bu¹¹⁹¹ zemîn ü âsmân ĥāk-i deri

ÔArş ü kürşî ĥūşe-çîn gūheri

865. Yūsuf idi gerçi ĥüsniyle¹¹⁹² śabîĥ

Lîk Aĥmed¹¹⁹³ bigi degüldi melîĥ

866. Zülfidür ve'l-Leyli¹¹⁹⁴ yüzi ve'd-Đuhâ

Qābe Qavseyn¹¹⁹⁵ qası gözi mā-ṭaġa¹¹⁹⁶

867. Oldurur bil nūr-ı źāt-ı Kird-gār¹¹⁹⁷

Men raóānî¹¹⁹⁸ did'anunçün āşikār¹¹⁹⁹

868. Żāt-ı Ĥaqq'dur bil ki cān-ı Muştafā

Cümle cāna oldurur hem reh-nümā

869. Leyle-i MiŖrāc'da gördi kendüyi

¹¹⁸⁹ Kur'ân-ı Kerîm, Şems Suresi, 91/1: وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا : “Güneşe ve onun aydınlığına andolsun.”

¹¹⁹⁰ Kur'ân-ı Kerîm, Duhâ Suresi, 93/1: وَالضُّحَى : “Kuşluk vaktine andolsun.”

¹¹⁹¹ Bu: Heft Ü, Ş.

¹¹⁹² Ĥüsniyle: cemâliyle Ş.

¹¹⁹³ Aĥmed: cānân Ş.

¹¹⁹⁴ Kur'ân-ı Kerîm, Leyl Suresi, 92/1: وَاللَّيْلُ إِذَا يَغْشَى : “(Ortalığı) bürüdüğü zaman geceye andolsun.” ve'l-Leyli: Gece.

¹¹⁹⁵ Kur'ân-ı Kerîm, Necm Suresi, 53/9: فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى : “Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu” Qābe Qavseyn: İki yay uzunluğu kadar.

¹¹⁹⁶ Kur'ân-ı Kerîm, Necm Suresi, 53/17: مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى : “Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı.”

¹¹⁹⁷ “Żāt-ı Ĥaqq'ın nūrudur ol gülŖizār” Ü // “Żāt-ı ĥazret nūrudur ol GülŖizār” Ş.

¹¹⁹⁸ Hadîs-i Şerîf: مَنْ رَأَى فَقَدْ رَأَى الْحَقَّ : “Beni gören Hakk'ı görmüştür.”

¹¹⁹⁹ Āşikār: nigār Ü, Ş // cān-ı cān S.

Kimdügini anda bildi kendüyi

870. Bil¹²⁰⁰ ki anuñ zâtıdur¹²⁰¹ Óayn-ı vucūd¹²⁰²

Cümle Óālem¹²⁰³ aña eylerler¹²⁰⁴ sücūd

871. Heft¹²⁰⁵ çerh u heft¹²⁰⁶ ahter¹²⁰⁷ rüz u şeb

Devr idüben anı eylerler taleb

872. Ehl-i Óirfān¹²⁰⁸ cān¹²⁰⁹ anuñ müştākıdur

Ay ile gün zerre-i işrākıdur

873. Ol degül mi Óarşda seyrān iden

Ol degül mi ferşde cevlan iden

874. Ol degül mi yirde gökde hān olan

Ol degül mi cānlara cānān olan

875. Ol degül mi söyleden bişmişleri¹²¹⁰

¹²⁰⁰ Bil: Gördi Ü, S.

¹²⁰¹ anuñ zâtıdur: kendüdürür Ü, S. // zâtıdurur Ş.

¹²⁰² Óayn-ı vucūd: maḥzā vucūd Ü, S.

¹²⁰³ Óālem: Óālemler Ş.

¹²⁰⁴ Eylerler: eyler Ü, S.

¹²⁰⁵ Heft: Yidi Ü, S.

¹²⁰⁶ Heft: Yidi Ü, S.

¹²⁰⁷ Ahter: yıldız Ü, S.

¹²⁰⁸ Óirfān: dil S.

¹²⁰⁹ Cān: rūḥı Ş.

¹²¹⁰ Bişmişleri: pişmişleri Ü, S.

Ol degül mi alduran¹²¹¹ dūřmiřleri¹²¹²

876. Ol degül mi döndüren řemsi¹²¹³ yine¹²¹⁴

Getüren¹²¹⁵ anı ikindü yirine

877. Nāasını uçuran oldur¹²¹⁶ Óayān

Bir nefesde¹²¹⁷ Mekke'ye'l(e)ten¹²¹⁸ bī-gümān

878. Merkebine oldurur¹²¹⁹ emr eyleyen¹²²⁰

Var fülānı sen bana getir diyen

879. [29^b] Ol degül midür¹²²¹ gideren ejdehā

Kim deminden kimse bulmazdı rehā¹²²²

880. Ol degül mi Cābir oğlın¹²²³ dirgüren

Anasına defÓi anı ırgüren¹²²⁴

¹²¹¹ alduran: ırgüren S.

¹²¹² Dūřmiřleri: yitmiřleri S.

¹²¹³ şemsi: āftābı Ü.

¹²¹⁴ Yine: girü S.

¹²¹⁵ Getüren: getürdüren Ü, S.

¹²¹⁶ Oldur: Ol degül mü Ü, S.

¹²¹⁷ Nefesde: nefesle S.

¹²¹⁸ İleten: irüren Ü, S.

¹²¹⁹ Oldurur: Ol degül mü ř, Ü, S.

¹²²⁰ Eyleyen: iden ř, Ü, S.

¹²²¹ Midür: mi S, Ü, ř.

¹²²² “Bir nefesle anı yine döndüren” Ü, ř.

¹²²³ Oğlın: oğlı S.

¹²²⁴ İrgüren: irüren Ü.

881. Ol degül mi söyledi aña hâcer
Ol degül midür yüriden hem şecer
882. Oldurur taş¹²²⁵ u ağacı¹²²⁶ yüriden
Yüzi üstine oları süriden
883. Oldurur aÖmälara¹²²⁷ gözler viren
Oldurur dilsüzlere sözler viren
884. Söyledi öninde anuñ sūsmār
Didi sensin Ĥaqq Resül-i¹²²⁸ Kird-gār
885. Oldur'āhir Mekke'den Şarşa varan
Pādişāh'un anda göziyle gören
886. Gökler anuñ Őışkına devrān ider
Hem anuñ çün ay u gün seyrān ider
887. Leşkeriyle bir tağa ol pādişāh
Ugradı bulmadı anda hiç rāh

¹²²⁵ taş: eşcār Ş.

¹²²⁶ Ağacı: aĥcār Ş.

¹²²⁷ aÖmälara: gözsüzlere Ş, Ü, S.

¹²²⁸ Resül'i: Resül'ısın Ş, Ü, S.

888. Bir işāret itdi tāḳa ol şefīḳ
Ayrılıb oldı aña vāsi¹²²⁹ ō tārīḳ
889. Bahre beñzer sūya uğradı Resūl¹²²⁹
Aña yol olmağıçūn ḳurıdı ol¹²³⁰
890. Ol sōğuldı ḳurıdı anuñ yiri
Geçdi andan ol Ĥabīb’uñ leşkeri
891. Ġāyıtıla yolına hiç ins ü cān
Evvel āhir görmediler der-cihān
892. Yir yutardı anlar ol dem hemān
Yig ḳoḳardı miskden ol bī-gümān
893. Ol perī-peyker perīdendür latīf
Ol melek çehre melekdendür şerīf
894. Nergis anuñ gözleründen oldı mest
Misk anuñ zülfinden olmışdur¹²³¹ şikest

¹²²⁹ “Bir büyük akarsuya uğradı ol” Ş.

¹²³⁰ “Aña eyledi işāret ol Resūl” Ş.

¹²³¹ Olmışdur: oldı S.

895. Lebleridür çeşme-i āb-ı hāyāt
Hüb dehānından hacıl şehd ü nebāt
896. Cebhesidür bedr der-burc-ı kemāl
Çehresidür āftāb-ı bî-zevāl
897. LaŖl-lebdür şim-berrdür serv-ķadd
Misk-ħāl¹²³² ü dürr-dendān verd-ħadd
898. Rūşen oldu anuñ¹²³³ ile kāōināt
Andan oldu āşikāre nūr-ı źāt
899. Ol Ĥabīb'dür āftāb-ı şerŖ-i dīn
Şafve-i¹²³⁴ ādem nebiyyü'l-mürselīn
900. Māĥi-yi Ŗiśyān-ı ādem oldurur¹²³⁵
Muķtedā-yı cümle Ŗālem oldurur¹²³⁶
901. MerciŖ-i ĥalk u imām-ı kāōināt
FiŖli anuñ ĥuccet ile muŖcizāt

¹²³² Misk: Müşk S.

¹²³³ Anuñ: nūr Ü, S.

¹²³⁴ Şafve-i: Şıfvā-ı Ş.

¹²³⁵ “Māĥi-yi Ŗiśyān-ı ādem nāmı anuñ” Ü, Ş, S.

¹²³⁶ “Cümle Ŗālem cürŖa-ħor-ı cām anuñ” Ü, S, Ş.

902. Heşt cennet curŖa-ı cāmı anuñ
Her dü Ŗālem ez-dü mım nāmı anuñ
903. [30^a] Kān-ı ııdķdur maŖden-i lütf u vefā¹²³⁷
ŞemŖ-i eyvān-ı hidāyet Muřtafā
904. Pır-i ādem rāh-ı tıfııdur anuñ
Cümle Ŗālem ĥāk-i naŖlıdur anuñ
905. Sāye-i Ĥaķķ rahmeten li'l-Ŗālemın
Oldurur hem devlet-i dünyā vü dın
906. Cümle Ŗālem ĥirmeninde nemledür
Cūdı baħrında yediyim tamladur
907. Bendesidür bu cihān u ol cihān
Hem anuñdur işbu kevn ile mekān
908. Süddesidür¹²³⁸ kıblesi Ŗāşıķlaruñ
Ravzasıdur¹²³⁹ KaŖbe'si¹²⁴⁰ řadıķlaruñ

¹²³⁷ “Ĥāzretidür maŖdeni ııdķ u řafā” Ü // “Oldurur hem maŖdeni ııdķ u řafā” S.

¹²³⁸ Süddesidür: Işığıdur Ş, S.

¹²³⁹ Ravzasıdur: Secde-gāhı Ü, S.

¹²⁴⁰ KaŖbe'si: ravzası Ü, S.

909. Kemteri hākidürür ādem anuñ
Zerresidür cümle Óālem hem anuñ
910. Anuñ ile buldı ādem Óizzeti
Anuñ ile buldı ol heşt cenneti
911. Kār-gāh-ı kible-gāh-ı nüh felek
Bār-gāh-ı KaÓbe-i cümle melek
912. Gerçi ādem oldı¹²⁴¹ eşbāha peder
Lík¹²⁴² sultān¹²⁴³ oldı¹²⁴⁴ ervāha peder
913. ÓArş ü kürşü kıble-gāh-ı kūyudur
Cümle eşyā¹²⁴⁵ āftāb-ı rūyudur
914. Sāyesi olmaz idi hergiz anuñ
Yoğ idi zırā ki mişli mişlinün
915. Māverā-yı cism ü cevher cāyudur

¹²⁴¹ Oldı: oldu Ü, S.

¹²⁴² Lık: İllā S.

¹²⁴³ sultān: cānlar Ü, Ş // Ahmed S.

¹²⁴⁴ Oldı: cāmı Ü, Ş.

¹²⁴⁵ Eşyā: Óālem Ü, S.

Yir ile gök cümle hāk-i pāyıdur

916. Na'Ol hāki¹²⁴⁶ old'anuñ tāt-ı felek
Nūrını hem andan olur her melek¹²⁴⁷

917. Didi hāḳḳında anuñ levlāk Hāḳḳ
Hāk-i pāyındandurur bu cümle hāḳ

918. Ol hāḳḳat bus-itānı meyvesi
Hem tarīḳat reh-güzārı şivesi

919. Ḳubbe-i gerdūn enīn gerdān ider
Ay u gün anuñiçūn seyrān ider

920. Kimde kim Őıḣḳı anuñ ide ḳarār
Dünye vü Őuḳbāda ola baḥtiyār¹²⁴⁸

921. Yā Resūlullāh naẓar eyle bize
Kim şefā'at isteyü geldük size

922. معشر العشاق قولوا الصلات

¹²⁴⁶ Na'Ol hāki: Hāk-i na'Olı S.

¹²⁴⁷ “Andan aldı devleti cümle melek” Ü // “Yir ile gök cümle hāk-i pāyıdur” S // “Andan olur nūr-ı bî-cümle melek”

Ş.

¹²⁴⁸ “Her nefes andan iriše bŷy-ı yār” S.

923. Bir gün ol sultân-ı dîn ü bedr-i tām
MenbaÖ-ı baĥr-ı Öatā faĥrū'l-enām

924. Bir büyük nehrüñ kenârında meger
ÖAkram¹²⁵⁰ ile oturırd'ol şîr-i ner

925. Aña didi ol Ĥabîb-i Zî'l-Celāl
Şıdķ ile îmān getürgil baña sen

926. Ol da didi muÖcize göster baña
Tā ki îmān getürem ben de saña

927. Ne dilersen didi aña di Öayān
Göstereyin anı saña bî-gümān

928. Ol şunuñ akaru yanında meger
Taġa beñzer var idi büyük ĥacer

929. Didi geçsün bu şudan gelsün bu taş

¹²⁴⁹ “Salatu selam deyin aşıklar, Hz. Peygamber (a.s.)’in mucizelerini dinleyin.”

¹²⁵⁰ Sâbit b. Akram: Hz. Peygamber (a.s.)’in sahabelerinden biridir. Ensar’dan ve Evs kabilesindendir. Bedir Gazası’nda ve diğer bütün gazalarda Peygamberimizin yanında bulunmuştur.

ÓIşķ ile ķosun senüň öňinde baş

930. Seni taşdıķ eylesün ben de Óayān

Göreyin taşdıķ ideyin bî-gümān

931. Ol şabîhu'l-vech ü ol Fahrü'l-Enām

Āftāb-ı kişver-i dîñ bedr-i tām

932. Ol taşa çağırdı didi iy Ĥacer

Gel bu şudan gec ķoķıl öñimde ser

933. Turdı yirinden Ĥacer ol dem hemān

Yüridi ol şunuň üstinde revān

934. Şunuň üstinden segirdüben o taş

Geçdi vü ķodı Resül öñinde baş

935. [31^a] Didi kim sensin Resül-i Ĥaķķ Óayān

Cümle bendeñdür ĥalāóıķ ins ü cān

936. ÓAkramiye didi ol şāh-ı cihān

Göstereyin daķı ne dirseñ Óayān

937. Didi varsun yirine yine bu dem
Tā görem anı seni taśdıķ idem
938. Didi ol ʔaşa Ĥabīb-i Kird-gār
Var yiründe iy ĥacer ķılğıl ķarār
939. Vardı yirinde ĥacer ķıldı ķarār
MuŖcizeden bir daĥı dirl'āşikār
940. Bir ġazāda nāgehān bir müóminüñ
Çıķuban düşdi yire gözi anuñ
941. Götürüb yirden gözini ol faķır
Āh idüb sildi tozını ol faķır
942. Ƙatuna vardı Resūl'üñ ağlayu
Āh u vāh ile yüregın dağlayu
943. Anı görincek didi aña o şāh
Ağlayuban eyleme sen āh u vāh
944. Ƙodı ol gözi yirine ol Ĥabīb
Ol Tabīb ü ol neşib ü ol Ĥasīb

945. Üstine ıodı elin anuñ o řāh
Eźhibi'l-beōs¹²⁵¹ didi iy pādīřāh
946. Ol göz evvelden latīf oldu yine
Müōminüñ ıalıbi řafā tıldı yine
947. [31^b] İy aħıbbāsı Ĥabīb'ün ben size
Diyeyim bir daħı dıñleñ muŖcize
948. Mekke'de var idi bir ĥātūn kiři
Gice gündüz ağlamağ idi işi
949. Ol Ĥabīb'imān getürmişdi ol
Mekke'den hicret de itmiřdi Resūl
950. Andan ayru düşdüğiğün ol nigār
Āh iderdi ağlar idi zār zār
951. Ne şu iğerdi ne yir idi taŖām
Dirdi görem mi yüziñ iy bedr-i tām

¹²⁵¹ Hadīs-i şerif: اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ، أَذْهَبِ الْبَاسَ، وَاشْفِ، أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ، شِفَاءٌ لَا يُغَادِرُ سَقَمًا. “Bütün insanların rabbi olan Allah'ım! Bunun ıtırabını giderip, şifa ver. şifayı veren ancak sensin. Senin şifandan başka şifa yoktur. Buna, hiçbir hastalık izi bırakmayacak şekilde şifa ihsan et!”

952. Seni görüb vireyin cānum saña
 Tā şefā'at eylesin sen baña
953. Baş u cānı saña qurbān ideyin
 Dü cihānı sensüzün ben nideyin
954. Eri mü'ömin olmamışdı ol zamān
 Anı dögerdi diyüb itme fiğān
955. Bir gün anuñ öpd'elini ol nigār
 Ağladı gözyaşı dökdi şıl-vār
956. Didi vir baña rızā kim varayın
 Ol Cemil'ün ħüb cemālin göreyin
957. Yohsa benden fā'ide olmaz saña
 Lütf u ihsān it rızā virgil baña
958. Ĥāmileydi ol nigār-ı bahtiyār
 Ĥažżı devlet olmuş idi bahtiyār
-eksik varak.....

959. [32^a] Anda bir hātūn ağlar göresin
Yüregın derd ile dağlar göresin

960. Vardurur anuñ elinde bir ğulām
Bu ridāyı üstine ört iy hümām

961. Turdı çığdı taşraya ol nık-nām
Virdi ol hātūna lütf ile selām

962. Büridi oğlana anı ol Lebīb
Didi iy hātūn selām itdi Ėabīb

963. Çün ki oğlana bürindi ol ridā
Oğlunı sağ eyledi anuñ Hudā

964. معشر الاحباب قولوا الصلوات
Bir dağı dınleñ kelām ez-muĖcizāt

965. Mescid içre bir ğün ol Fahrü'l-Enām
Otururđı hem-çū şems ol bedr-i tām

966. Geçdi andan nāgehān bir müdbire

Müşrikeydi mübrimeydi münkire

967. Söyledi fuḥş anda şāha çok kelām

Diñle anı nice oldu iy hümām

968. Var idi anuñ elinde bir şabı

Aña eyledi nażar ol dem Nebı

969. İki aylıñ idi dañı ol ğulām

Memetin emeyürirdi iy hümām

970. Çün ki ol şāh eyledi aña nażar

İçodı ağızından memeyi ol piser

971. [32^b] Çağırub didi Resūl'e ol ğulām

İy Ĥabıb olsun saña biñ biñ selām

972. Tañrı birdür sen Resūlisin anuñ

Rūḥı sensin cümle cān ile tenüñ

973. Otururdu Cebreóıl ol şāh ile

Āftāb-ı kişver-i dın māh ile

974. Ol Resûl aña didi ki iy piser
Sen niden bildüñ beni virgil haber
975. Ol şabî didi ki bildürdi İlâh
Rûh-ı kıuds itdi dahı hem intibâh
976. Ol Hâbîb aña didi kim vir haber
Kimdürür di rûh-ı kıudsi iy piser
977. Didi sağında oturandur Óayân
Saña Kıur'ân indüren ez-âsmân
978. İdeyürir şimdi baña ol nażar
O melekdürür degüldürür beşer
979. Ol şabî didi Resûl'e iy emîn
İy Şefî'Ö iy rahmeten li'l-Öâlemîn
980. Bir nażar it yâ Resûl-i Hâkıķ baña
Kim olam cennetde ben hâdim saña
981. Eyledi ol dem du'Öâ ol Zü'l-Celâl
Didi âmîn anda peyk-i Zî'l-Celâl

982. Şād olub didi aña hayrū'l-beşer
Ĥaqq qabūl itdi sözüni iy piser
983. Ol şabı cūn kim işitdi bu sözi
Şādılıqdan toldı yaş ile gözi
984. [33^a] Didi gerekmez baña dañı Ĥayāt
Ĥh idüben eyledi ol dem vefāt
985. Anası gördi anı āh eyledi
Ĥasret ile fūrkat ile aqladı
986. Didi kim birdür Hudā sensin Resūl
Tañrı'dan dile beni iy pür-uşul
987. Ol Resūl aña didi kim iy nigār
Eyledi seni qabūl ol Kird-gār
988. İdisersin şimdi sen bilgil vefāt
Maĥv oluban gitdi senden seyyiŖāt
989. Ĥüriler getirdiler saña kefen

Virisersin şimdi Hâkķ'a cān u ten

990. Aña böyle diyecek ol şehriyār
Hâkķ'a teslim itdi cānın ol nigār

991. Ağladı aşhāb ile anda Resūl
Anuñiçün oldılar ğāyet melūl

992. Yuyıban şardılar anlara kefen
Ağladılar didiler yā Ze'l-Minen

993. Bunlara sen rahmet eyle iy Raḥīm
Raḥmetüñdürür senüñ ğāyet delīm

994. Kıldı ol şāh anlar üstine şalāt
Ol Hābīb ol sırr-ı cümle mümkināt

995. Qabr'iletüb anları defn itdiler
Āh u efgān eyleyüben gitdiler

996. معشر العشاق قولوا السلام
فسمعوا من معجزاتِ بدر تام¹²⁵²

¹²⁵² “Salatu selam deyin aşıklar, Hz. Peygamber (a.s.)’in mucizelerini dinleyin.”

997. [33^b] Ol Ĥabīb'ün bir ĥimārı var idi

Ĥidmet itmek dā'īm aña kār idi

998. Vaqt olurdı ol Resūl iderd'aña

Var fülānı da'Övet it gelsün bana

999. Ol ĥimār iderdi varub iy fülān

Da'Övet ider gel seni şāh-ı cihān

1000. Mu'Öcizātına Ĥabīb'ün ĥaśr u ĥadd

Yoğdurur bilgil aña hergiz Öaded

1001. Ol deñüzden bu dīn bir şatredür

Ol güneşden dahı bunlar źerredür

1002. Ol Resūl'ün mu'Öcizātın ins ü cān

Eyledüm dirler ise birin beyān

1003. Anlar anı idemiyeler tamām

Dirler ise tā ilā-yevmi'l-ķıyām

1004. İy Kerīm ü lem-Yezel iy lā-Yezāl

İy ŐAtũf u iy Ğafũr iy bĩ-zevāl

1005. Cũmle źerrātĩ cihānuñ ğörinen
Pertev-i nũruñdurur yā Źe'l-Minen

1006. Sensin evvel āhir olan pādiřāh
Hem huve'l-bātĩn huve'z-zāhir İlāh

1007. Senden özge kimseye yoğdur vucũd
Ğörinendũr cũmle şeyde feyz-i cũd

1008. Tā ki vardur zĩr ü bālā mũmkināt
Cũmlesidũr mazhar-ı esmā řıfāt

1009. Źāhir ü bātĩn hüvellāhũ'l-Ehād
Ĥazretũndũr dahĩ Allāhu's-Şamed

1010. [34^a] Ol Resũl'e bizi mahrem eylegil
Ķalbũmũz zahmĩna merhem eylegil

1011. Lũtfuñ ile fazluñ ile iy Ehād
Bizi eyle anuñ ile tā ebed

1012. قل خبيبي الصلات والسلام
كي تكون دارك دار السلان
1013. İy Ĥabîb iy şāh-ı dārü'l-mülk-i dîn
Vey Resûl-i ĥâśś-ı Rabbü'l-Ôâlemîn
1014. Lûtfuñ ile bize eylegil nażar
Tâ ki hergiz görmeyevüz biz zarar
1015. Sen şefâÔat eylegil biz Ôâşiye
Yüzleri qara qulûb¹²⁵³ qâsiye
1016. Süddenüze¹²⁵⁴ düşmişüz yâ Murtażā
Cümle fıÔl ü qavlüñe virdük rızā
1017. Çeşmümüzden refÔ idivir sen ĥicāb
Saña zamm it bizi olsun feth-i bāb
1018. Zerrenüz irgür saña iy āftāb
Zātuñuz deryādurur Ôālem ĥabāb

¹²⁵³ qulûb: kuluz Ü.

¹²⁵⁴ Süddenüze: Işıguña Ü, S.

1019. Sen şefâ'at eyle yâ şemse'l-Hudâ
Biz fakîr kullaruña yevme'l-cezâ
1020. Düşmişüz biz ser-nigün ü ħ^vâr u zâr
Tut¹²⁵⁵ elümüz¹²⁵⁶ iy Ĥabîb-i Kird-gâr¹²⁵⁷
1021. Babıñızdur rûhumuzuñ¹²⁵⁸ kıblesi
Süddeñüzdür¹²⁵⁹ kıblemüzün¹²⁶⁰ Ka'be'si
1022. Ĥazretündür maķśad u maķśûdumuz
Dü cihānda melce'ı-i mevdûdumuz
1023. [34^b] Ĥazretünden ġayrı Ĥāşe bil ki dost¹²⁶¹
Görevüz¹²⁶² biz der-meyân-ı mağzı pûst
1024. ÓĀşıķ u ser-mest ü ser-gerdānuñuz
Rûy-ı ĥubun¹²⁶³ görmege Óatşānuñuz
1025. Dü cihānda Óıķ ile dıvāneñuz

¹²⁵⁵ Tut: Dut Ü.

¹²⁵⁶ Elümüz: elümüzi Ü.

¹²⁵⁷ Ĥabîb-i Kird-gâr: gül'Óizâr Ü.

¹²⁵⁸ Rûhumuzuñ: Cānumuzuñ S.

¹²⁵⁹ Süddeñüzdür: Āsitānañ Ü // Ķalbümüzün S.

¹²⁶⁰ Ķıblemüzün: ĳalbümüzün Ü // āsitānan S.

¹²⁶¹ “Ĥāşe lillāh ĥazretünden ġayr-ı dost” Ü, S.

¹²⁶² Görevüz: İderüz S.

¹²⁶³ Rûy-ı ĥubun: Hüb cemālün S, Ü.

Süddenüze¹²⁶⁴ düşmişüz bî-gāneñüz

1026. Senden özge kimsemüz hiç yokdurur

Gerçi bizüm suçlarımız çokdurur

1027. Bendeñ¹²⁶⁵ ü efkendenüz eyle nażar¹²⁶⁶

Yalvaru geldük size Ĥayrū'l-Beşer¹²⁶⁷

1028. Gerçi bî-ĥadd eyledük cürm ü günāh¹²⁶⁸

Lîk¹²⁶⁹ saña Óāşıkuz¹²⁷⁰ iy pādişāh

1029. Babıñuz¹²⁷¹ Óāşileründür¹²⁷² menceoi

Süddenüzdür¹²⁷³ çāresizler melceoi

1030. Qalbümüz pür-guśsa vü pür-derddür

İşümüz her demde āh-ı serddür

1031. Çeşmümüzdür t̄alib-i¹²⁷⁴ dīdāruñuz¹²⁷⁵

¹²⁶⁴ Süddenüze: Işıguña S.

¹²⁶⁵ Bendeñ: Bende S.

¹²⁶⁶ eyle nażar: bağıl Ü, S.

¹²⁶⁷ Ĥayrū'l-Beşer: Yüz sürüyü S, Ü.

¹²⁶⁸ “Gerçi bizde çokdurur cürm ü günāh” Ü, S.

¹²⁶⁹ Lîk: İllā S.

¹²⁷⁰ Óāşıkuz: Óāşıkız S // Óāşıkvuz Ü.

¹²⁷¹ Babıñuz: Babıñuzdur S, Ü.

¹²⁷² Óāşileründür: Óāşî ümmet Ü, S.

¹²⁷³ Süddenüzdür: İşügüz S.

¹²⁷⁴ t̄alib-i: Óāşık-ı S.

¹²⁷⁵ rāğib-i: vākıf-ı S.

Güşumuzdur¹²⁷⁶ rāğīb-ı güftāruñuz¹²⁷⁷

1032. İy Kerīm ü iy Lātīf ü Muhsinī
Ayrı itme bir nefes bizden seni

1033. Óİşķıñuñ cāmıyla¹²⁷⁸ ser-mest olmışuz
Derdüñ¹²⁷⁹ ile hest¹²⁸⁰ iken pest¹²⁸¹ olmışuz

1034. Qalbümüz zahmına¹²⁸² merhem eylegil
Gúśsalardan bizi hürrem eylegil

1035. Zāt-ı pākunı senüñ biz zākirüz
Gúśsa vü şād ile senden şākirüz

1036. Gerçi kim biz hīdmetüñden kıśırız
Līk dāóim lütfuñı biz zākirüz¹²⁸³

1037. Işıguna düşmişüz ĥayrān u zār
Dut elümüzi bizüm iy şehriyār

¹²⁷⁶ Güşumuzdur: Cānumuzdur S // SemÓümüzdür Ü.

¹²⁷⁷ güftāruñuz : esrāruñuz S.

¹²⁷⁸ Óİşķıñuñ cāmı: Cām-ı Óİşķuñ S, Ü.

¹²⁷⁹ Derdüñ: Óİşķuñ S.

¹²⁸⁰ Hest: nıst S.

¹²⁸¹ Pest: hest S.

¹²⁸² Zahmına: rencıne S, Ü.

¹²⁸³ “Līk dāóim ĥazretüñi zākirüz” Ü // “Gúśsamuz yolş seni biz zākirüz” S.

1038. Reh-nümāsın halka sen yā Muḳtedā
Yoldan azduk yolumuz göster bize
1039. Baḥr-ı iḥsānuñ¹²⁸⁴ senüñ çün mevc ura
ÔĀlemi¹²⁸⁵ bir ḳatresi garḳa vire
1040. Sen şefāÔat eyle bize yā Resūl
Tā ki bizi eyleye ḥazret ḳabūl
1041. Sen güneşsin bizi senden itme dūr
Sāyeñüz¹²⁸⁶ sensüz nic'olalum Śabūr
1042. [35^a] Tāḳatümüz gitdi küllī oldı tāḳ
Śabr u tāḳat ḳomadı bizde firāḳ
1043. Sırr-ı Ḥaḳḳ'suz iy cemīl iy nūr-ı źāt
ÔAynuñuzdur Ôayn-ı cümle kāôināt
1044. Pertev-i nūruñdurur bu kāôināt
Žātuñuñ tafşīlidür bu mümkināt

¹²⁸⁴ İḥsānuñ: ünsānuñ S, Ü.

¹²⁸⁵ Ôālemi: Ḳatresi S // Dü cihāmı Ü.

¹²⁸⁶ Sāyeñüz: Sāye S.

1045. تَاصِبُ الْمَصْبَحِ فِي الْأَسْبَاحِ تُو¹²⁸⁷

خَافِضُ النَّفْسِ رَافِعُ الْأَزْوَاجِ تُو¹²⁸⁸

1046. فِي الْحَقِيقَةِ قَدْ رَأَى اللَّهُ مِنْ رَأَاكَ¹²⁸⁹

اَنْتَ قُلْتَ مِنْ رَأَى اى رُوحِ پَاكِ¹²⁹⁰

1047. مَا رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ كَقْتِ حَقِ¹²⁹¹

وَاى اَنْ رَا كِه اَوْ خَوَانِدِ سَبَقِ¹²⁹²

1048. مِنْ شِعَاعِ وَجْهِكَ نَوْرُ الْقَمَرِ¹²⁹³

مِنْ رَأَاكَ قَالِ مَا هَذَا بَشَرِ¹²⁹⁴

1049. Yā münîre'l-hadd yâ şems ü kâmer

اَنْتَ سِرِّ السَّرِّ يَا نَوْرَ الْبَصَرِ¹²⁹⁵

1050. Dil-şikesteyüz müretteb eylegil

¹²⁸⁷ “Hayaletlerin ortasına nurunu yerleştiren”

¹²⁸⁸ “Nefsi koruyan canları yücelten”

¹²⁸⁹ “Hakikatte seni gören Allah’ı gördü.”

¹²⁹⁰ “Çünkü sen “Beni gören (Allah’ı görmüş gibidir)” dedin ey pak ruhlu.”

¹²⁹¹ Kur’ân-ı Kerîm, Enfâl Suresi 8/17: وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ : “Attığın zaman da sen atmadın.”

¹²⁹² “Bunu yanlış anlayanın vay haline.”

¹²⁹³ “Ay ışığı, senin yüzünün ışığındandır.”

¹²⁹⁴ “Seni gören “O bir insan değildir” der.” Kur’ân-ı Kerîm, Yusuf Suresi, 13/31: فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ اِنْ هَذَا اِلَّا مَلَكٌ كَرِيْمٌ : “Kadınlar Yûsuf’u görünce onu pek büyüttüler ve şaşkınlıkla ellerini kestiler. "Haşâ! Allah için, bu bir insan değil, ancak şerefli bir melektir" dediler.”

¹²⁹⁵ “Ey gözlerin nuru, sen sırrın sırrısın.”

Lütfuñuñ hūnıyla bizi toylağıl

1051. Gerçi biz Óāşî kılūb-ı kāsıyuz

İtlerüñüñ¹²⁹⁶ illā¹²⁹⁷ hāk-i pāsıyuz

1052. اِنَّا جِئْنَا الْيَكْمَ خَاشِعِينَ

مجرمین وخاطئین خاضعین¹²⁹⁸

1053. كُنْ لَنَا عَوْفًا مُعِينًا يَا قَمَرٌ¹²⁹⁹

شَمْسُ وَجْهْكَ فِي الظَّلَامِ كَالسَّحَرِ¹³⁰⁰

1054. اِنَّا مجروحكم عَطْشَانُكُمْ¹³⁰¹

من مدام صَبَّكُم سَكَرَانُكُمْ¹³⁰²

1055. وَاقِفِينَ عِنْدَ بَابِ عَطْفِكُمْ¹³⁰³

جُدَلْنَا مِنْ جُودِكُمْ مِنْ لَطْفِكُمْ¹³⁰⁴

¹²⁹⁶ İtlerüñüñ: Kelblerüñüñ Ü.

¹²⁹⁷ İllā: lık Ü.

¹²⁹⁸ “Biz size boyun eğmişler, suçlular, hatalılar ve itaat edenler olarak geldik.”

¹²⁹⁹ “Bize karşı affedicı ve yardımcı ol ey ay yüzlü!”

¹³⁰⁰ “Güneş gibi aydınlık yüzün karanlıkta adeta seher vaktidir.”

¹³⁰¹ “Şüphesiz biz sizin yaralınız ve size susamış olanlarız.”

¹³⁰² “Sizin şarabınızın aşığı ve sarhoşlarıyız.”

¹³⁰³ “Şefkatinin kapısında beklemekteyiz.”

¹³⁰⁴ “Bize keremin ve lütfun ile muamele et.”

1056. يا شفيحَ المجرمين اشفع لنا¹³⁰⁵

يا دليلَ الحارين اهسلنا¹³⁰⁶

1057. انت نور الله يا شمسَ الرشاد¹³⁰⁷

انت ظلُّ الله يا خيرَ العباد¹³⁰⁸

1058. [35^b] معشر الاحبابِ قولوا الصلات

فسمعوا اخبارَ مراتِ الصفات¹³⁰⁹

1059. Bülbul olub gülistân içr¹³¹⁰ öteyin

Öİşk odunda¹³¹¹ üd olayın¹³¹² tüteyin

1060. Ol Ĥabîb'ün¹³¹³ mevlidüni ben mekes

Söyleyeyin olayın Öİsâ nefes

1061. Düzde[ye]yin¹³¹⁴ anı ben bir gülistân

Anı meclâ eylesünler ins ü cân

¹³⁰⁵ “Ey suçluların şefaatchisi, bizim için şefaet et”

¹³⁰⁶ “Ey yolu şaşırانların rehberi bizi doğru yola ilet.”

¹³⁰⁷ “Sen Allah’ın nurusun, ey doğruluk güneşi.”

¹³⁰⁸ “Sen Allah’ın gölgesisin, ey kulların en hayırlısı.”

¹³⁰⁹ ““Salatu selam getirin dostlar, Hz. Peygamber (a.s.)’in haberlerini dinleyin.” // Ü “فسمع اخبار طلوع مرات الصفات” //

“Ki tecellî dâ’imâ envâr-ı zât” S.

¹³¹⁰ gül-istân içr: Gül-istânda S, Ü.

¹³¹¹ Öİşk odunda: Nâr-ı Öİşkda S, Ü.

¹³¹² Olayın: oluban S.

¹³¹³ Ĥabîb’ün: Muştafâ’nuñ Ü.

¹³¹⁴ Düzde[ye]yin: Eyleyeyin Ü.

1062. Bülbul-i kıds¹³¹⁵ anda ötsün her nefes

Ĥür u rıdvân aña itsünler heves

1063. Yıyeyin tütü gibi kıand u şeker

Vıreyin mevlid-i şāhı ben ĥaber¹³¹⁶

1064. Evvel anuñ diyeyin rūĥānisin

Söyleyeyin¹³¹⁷ soñra ben¹³¹⁸ cismānisin

1065. Evvelā¹³¹⁹ kıaşd itdi¹³²⁰ Ĥayy u Żü'l-Celāl

Kim ola¹³²¹ zāhir cemāliyle celāl

1066. Kenz-i maĥfiyi ide ol āşikār

Dürlü güherler ide andan nişār

1067. Künh-i zātı ğayb-ı aķdesden ÓAlım¹³²²

Dürlü cevherler çıkara ol ÓAlım¹³²³

1068. YaÓñi zāt esmāsınuñ cevherlerin

¹³¹⁵ Kıds: cān Ü.

¹³¹⁶ “Ol Ĥabıb’uñ mevlidün söyleyeyin” Ü, S.

¹³¹⁷ Söyleyeyin: diyeyin Ü, S.

¹³¹⁸ Ben: anuñ S, Ü.

¹³¹⁹ Evvelā: evvelde S.

¹³²⁰ kıaşd itdi: Diledi S.

¹³²¹ Ola: bula S, Ü.

¹³²² ÓAlım: kıadım S, Ü.

¹³²³ ÓAlım: Ĥakım S // Velım Ü.

Hem¹³²⁴ şífât esmâsının¹³²⁵ güherlerin

1069. Anları ғаsđ itdi¹³²⁶ iẓhâr eyleye

Lütfi ile¹³²⁷ kâóinâtı toylaya

1070. [36^a] Dürrlerin esmâ vü ef Óâlün¹³²⁸ dahı¹³²⁸

Diledi kim žāhir ide¹³²⁹ iy ahı¹³³⁰

1071. YaÓnı kim ғаsđ eyledi¹³³¹ Perverd-gār

Bunların aḥkāmı ola āşikār

1072. Dahı zātının kemālin şems-vār¹³³²

Āşikār itmek¹³³³ diledi şehriyār¹³³⁴

1073. Dahı esmâsı kemālin pür-kemāl¹³³⁵

Žahir itmeklik diledi Žü'l-Celāl¹³³⁶

¹³²⁴ Hem: Dahı S, Ü.

¹³²⁵ şífât esmâsının: esmâÓ-ı şífât S, Ü.

¹³²⁶ ғаsđ itdi: diledi S.

¹³²⁷ Lütfi ile: Rahmetiyle S.

¹³²⁸ Dahı: Hem dahı S, Ü.

¹³²⁹ İde: ola S, Ü.

¹³³⁰ Ahı: sırrları S, Ü.

¹³³¹ ғаsđ eyledi: diledi S // ғаsđ itdi Ü.

¹³³² Şems-vār: şehriyār S, Ü.

¹³³³ İtmek: ide anı S.

¹³³⁴ şehriyār: āşikār S // şems-vār Ü.

¹³³⁵ pür-kemāl: Žü'l-Celāl S, Ü.

¹³³⁶ “Āşikāre ide anı ber-kemāl” Ü // “Žāhir ide anı ol šāhib-cemāl” S.

1074. Lā-cerem itdi tecellî özine
Žāhir oldı kendüzi kendüzine
1075. Žāhir oldı ol tecellîden şehā
Bir latîf cevher ki¹³³⁷ ismidür hebā
1076. Eyledi¹³³⁸ aña¹³³⁹ nažar Perverd-gār
Nūr-ı Aĥmed oldı andan āşikār¹³⁴⁰
1077. Evvel-i mevcūddur[ur] nūr-ı Ĥabîb
Mümkinātuñ maśdarıdur ol Lebîb¹³⁴¹
1078. Rūĥ-ı aŖžāmdur bil ol¹³⁴² nūr-ı Ŗayān¹³⁴³
ŖUnśur-ı’žam oldurur hem¹³⁴⁴ bî-gümān¹³⁴⁵
1079. Daĥı oldur¹³⁴⁶ levĥ-i mahfūz iy hümām¹³⁴⁷
ŖAĥl-ı evvel daĥ’odur¹³⁴⁸ iy nîk-nām¹³⁴⁹

¹³³⁷ Ki: kim S.

¹³³⁸ Eyledi: itdi S.

¹³³⁹ Aña: itdi S.

¹³⁴⁰ Āşikār: Žāhir S.

¹³⁴¹ “Maśdar oldı Ŗāleme ol pūr-uśūl” Ü // “Daĥı Manśūr oldur iy śāhib uśūl” S.

¹³⁴² bil ol: ol S, Ü.

¹³⁴³ Ŗayān: nigār S // Ĥabîb Ü.

¹³⁴⁴ Hem: daĥı S, Ü.

¹³⁴⁵ bî-gümān: şehriyār S // Lebîb Ü.

¹³⁴⁶ Oldurur: mahfūzdur S, Ü.

¹³⁴⁷ hümām: Ĥabîb S // nigār Ü.

¹³⁴⁸ Odur: oldurur S // oldur Ü.

¹³⁴⁹ Nîk-Nām: Ĥasîb S // āşikār Ü.

1080. Hem alem'a  l  da ı ıy   'l-Kerem¹³⁵⁰

Bil ki olmuşdur o n r-ı mu terem¹³⁵¹

1081. Ol alemle ol  ani Perverd-g r

       na şını itdi  şik r

1082. ş yle kim Hall   u    y u¹³⁵²   'l-Cem l

Bir g her¹³⁵³ yaratdı evvel ber-kem l

1083. [36^b] Ol Seb t  ¹³⁵⁴ p k u r   ni lat f

Hem Muh t¹³⁵⁵ eş  -y  c mle¹³⁵⁶ ol¹³⁵⁷ şer f

1084.    l-ı evvel didiler a a ş   

Mebde  oldur       ey¹³⁵⁸ m nt   

1085. Ol g herden bir da 'itdi  şik r

¹³⁵⁰   'l-Kerem: n rdurur  , S.

¹³⁵¹ "Anı b yle g rmeyen key g rd r r"  , S.

¹³⁵² Hall   u    y u: did m sa a kim S.

¹³⁵³ G her: g her S,  .

¹³⁵⁴ seb t  : sebitd r S,  .

¹³⁵⁵ Muh t: Muh td r S,  .

¹³⁵⁶ eş  -y  c mle: c mle eş   y  S,  .

¹³⁵⁷ Ol: ıy  .

¹³⁵⁸ Ey: hem S,  .

Ḳudretiyle¹³⁵⁹ ol¹³⁶⁰ ğanı¹³⁶¹ Perverd-gār¹³⁶²

1086. Nefs-i küllî dirler aña iy piser
Küllî nefse¹³⁶³ bil¹³⁶⁴ kemâl andan gider

1087. Levh-i mahfûz aña dirler iy Ħabîb
ÔAql-ı küll ism-i qalemdür iy lebîb

1088. Andan oldu bir güher¹³⁶⁵ dah'âşikâr
Anuñ ismidür¹³⁶⁶ heyûlâ iy nigâr¹³⁶⁷

1089. Çün ki ebÔâd-ı şelâsi buldı ol
Cism-i mutlaq oldu ol iy pür-uşûl¹³⁶⁸

1090. Cümlesidür bunlaruñ nûr-ı Ħabîb¹³⁶⁹
Dinlegil¹³⁷⁰ tafsîl ile iy lebîb¹³⁷¹

¹³⁵⁹ Ḳudretiyle: ḳudretinden S.

¹³⁶⁰ Ol: Halk S // itdi Ü.

¹³⁶¹ Ğanı: itdi S // anda Ü.

¹³⁶² Perverd-gār: Kird-gār S, Ü.

¹³⁶³ Küllî nefse: Cümle-i nefse S.

¹³⁶⁴ Bil: hem Ü.

¹³⁶⁵ Güher: güher Ü.

¹³⁶⁶ İsmidür: adını S // adıdur Ü.

¹³⁶⁷ nigâr: yâr S, Ü.

¹³⁶⁸ pür-uşûl: şâhib-uşûl S.

¹³⁶⁹ Ħabîb: nigâr S.

¹³⁷⁰ Dinlegil: Dinle S, Ü.

¹³⁷¹ Lebîb: yâr S.

1091. معشر العشاق قولوا الصلات¹³⁷²
فسمعوا من معجزات شمس ذات¹³⁷³
1092. Var¹³⁷⁴ menārāt içre diñle¹³⁷⁵ bir haber
Ol haber gāyet šāhîh ü muŖteber¹³⁷⁶
1093. Bir gün ol ve's-Şems ü¹³⁷⁷ Tāhā¹³⁷⁸ ve'd-Đuhā
Şehriyār-ı kişver-i dîn Muştafā¹³⁷⁹
1094. Mescid içre otururdu¹³⁸⁰ āşikār¹³⁸¹
Nūr-ı berķ ururdu anuñ şems-vār¹³⁸²
1095. [37^a] Cābir aña didi iy šāhîb-cemāl
Ne yaratdı evvelā¹³⁸³ ol Zü'l-Celāl
1096. Ol Hābîb aña didi iy bahtiyār¹³⁸⁴

¹³⁷² “يا محب المصطفى قل السلام” Ü // “Diler iseñ kim bulasın sen şafā” S.

¹³⁷³ “Salatu selam getirin aşıklar, Hz. Peygamber (a.s.)’in mucizelerini dinleyin.” // “فسمع اخبار طلوع بدر تام” Ü // “Vir şalavāt rāzî olsun Muştafā” S.

¹³⁷⁴ Var: Bir S.

¹³⁷⁵ Diñle: gördüm Ü.

¹³⁷⁶ “Ki ol haber gāyet šāhîhdür muŖteber” Ü // “Ol haberdür bil ki gāyet muŖteber” S.

¹³⁷⁷ ve's-Şems ü: levlāk S.

¹³⁷⁸ Kur’ân-ı Kerîm, Tāhâ Suresi, 20/1: طه: “Tâ-Hâ”

¹³⁷⁹ “Murtaẓā vü Müctebā vü Muştafā” S.

¹³⁸⁰ Otururdu: oturmuşdı S.

¹³⁸¹ Āşikār: ol nigār S, Ü.

¹³⁸² “اشرق من وجهه شمس النهار” Ü // “Yüzi anuñ nūr virürdi şems-vār” S.

¹³⁸³ Evvelā: evvel S, Ü.

¹³⁸⁴ “Didi nūrum evvelā Zü'l-Celāl” Ü // “Didi nūrum evvel ol šāhîb-cemāl” S.

Žāhir itdi nūrum evvel Kird-gār¹³⁸⁵

1097. Sonra andan pādişāh-ı lā-Yezāl¹³⁸⁶

 Ĥayr u şerri žāhir itdi ber-kemāl¹³⁸⁷

1098. BaŖdehū ol nūra Ĥayy u Lā-Yenām¹³⁸⁸

 Eyledi qurbun aña ĥayrū'l-maḡām

1099. On iki biñ yıl orada Kird-gār¹³⁸⁹

 Qodı anı tırdı anda şems-vār¹³⁹⁰

1100. Oldı¹³⁹¹ anda on iki biñ yıl tamām

 Tesbîḥ itdi ḥazrete ol biñ nām

1101. Žikri anuñ Rabbiye'l-Ŗālā idi¹³⁹²

 Küllî şeyden anda ol iclā idi¹³⁹³

1102. Dört böldi¹³⁹⁴ anı ol Perverd-gār¹³⁹⁵

¹³⁸⁵ “Ĥalḡ itdi qudretiyle ber-kemāl” Ü // “Yaraduben qıldı anı ber-kemāl” S.

¹³⁸⁶ “Sonra ol Hallāḡ u Ĥayy u Kird-gār” Ü // “Sonra bil kim ol Qadīm Perverd-gār” S.

¹³⁸⁷ ber-kemāl: āşikār Ü, S.

¹³⁸⁸ “Çün yaratdı anı Ĥayy-ı Lā-Yenām” S, Ü.

¹³⁸⁹ “On iki biñ Ŗāmm anda şems-vār” Ü // “On iki biñ Ŗāmm anda bil iy yār” S.

¹³⁹⁰ “Qodı nūrum ol ḡanî Perverd-gār” Ü // “Qodı nūrum ol Qadīm Perverd-gār” S.

¹³⁹¹ Oldı: Durdı Ü.

¹³⁹² “Dirdi anda Rabbiye'l-Ŗālā i yār” S // “Dirdi anda Rabbiye'l-Ŗālā āşikār” Ü.

¹³⁹³ “Daḡı iderdi dürlü tesbîḥ bi- şümār” Ü, S.

¹³⁹⁴ Böldi: Qıldı S // İtdi Ü.

¹³⁹⁵ Perverd-gār: Ĥayy u qadīm Ü, S.

Birisinden Óarşı itdi¹³⁹⁶ āşikār

1103. Birisinden kürsiyi halk eyledi

Lütfi ile¹³⁹⁷ kâóinâtı¹³⁹⁸ toyladı¹³⁹⁹

1104. Birisin qodı maqām-ı qorqıda

On iki biñ Óāmm¹⁴⁰⁰ turdı anda da

1105. Çün maqām-ı havfa buldı ol sebıl

Dirdi sübhānallāh anda ol Cemıl

1106. Dört böldi¹⁴⁰¹ anda ol Kird-gār¹⁴⁰²

Birisinden şemsi itdi āşikār

1107. Bir bölügden¹⁴⁰³ kevākible¹⁴⁰⁴ qamer¹⁴⁰⁵

Halk idüben¹⁴⁰⁶ qıld'oları muÓteber¹⁴⁰⁷

¹³⁹⁶ İtdi: halk itdi S, Ü.

¹³⁹⁷ Lütfi ile: Rahmetiyle S, Ü.

¹³⁹⁸ Kâóinâtı: Óālemi S, Ü.

¹³⁹⁹ Toyladı: doyladı S.

¹⁴⁰⁰ Óāmm: tamām S.

¹⁴⁰¹ Dörte böldi: Dört bölük itdi S // Dört bölük qıldı Ü.

¹⁴⁰² Kird-gār: Perverd-gār S, Ü.

¹⁴⁰³ Bir bölükden: Birisinden S, Ü.

¹⁴⁰⁴ Kevākible: yiluduzları S.

¹⁴⁰⁵ Qamer: ayı S.

¹⁴⁰⁶ İdüben: itdi Ü.

¹⁴⁰⁷ “Haqq yaratdı qudretiyle bunları” S.

1108. Bir bölüğünden¹⁴⁰⁸ yaratdı¹⁴⁰⁹ Ĥaķķ¹⁴¹⁰ melek

Tolu oldu anlaruñla nüh¹⁴¹¹ felek

1109. [37^b] Ĥaķķ recāyı birine kıldı¹⁴¹² maķām

Turđı¹⁴¹³ anda on iki biñ yıl tamām

1110. Anda dirdi hālķü'l-Ŗarşı'l-Ŗaķım

Sensin iy Hallāķ u ŖAllām u Ĥaķım¹⁴¹⁴

1111. BaŖdehū sultān-ı Ĥādir Żü'l-Celāl¹⁴¹⁵

Dört bölđi anı dañı ber-kemāl¹⁴¹⁶

1112. Birisinden Ŗilm ü ĥilmi Żü'l-Kerem¹⁴¹⁷

Żāhir itđi şöyle bil iy muħterem¹⁴¹⁸

1113. Birine itđi ĥayātı cay maķām¹⁴¹⁹

Ĥodı anda on iki biñ yıl tamām¹⁴²⁰

¹⁴⁰⁸ Bir bölüğünden: Birisinden S, Ü.

¹⁴⁰⁹ Yaratdı: halkı itđi S, Ü.

¹⁴¹⁰ Ĥaķķ: ol S, Ü.

¹⁴¹¹ Nüh: her S.

¹⁴¹² Kıldı: itđi S, Ü.

¹⁴¹³ Turđı: Durđı S, Ü.

¹⁴¹⁴ “Sensin iy dānā-yı Hallāķ u Ĥaķım” S.

¹⁴¹⁵ “Anı da itđi dört bölüg ol şehriyār” S // “Anı da itđi dört bölüg ol Kird-gār” Ü.

¹⁴¹⁶ “Birisinden Ŗaķlı itđi āşikār” Ü, S.

¹⁴¹⁷ Żü'l-Kerem: Ĥaķım S.

¹⁴¹⁸ “Żāhir itđi kıldı oları muħterem” Ü // “Bunları halkı itđi Hallāķ u ŖAlım” S.

¹⁴¹⁹ “Birinün yirın itđi Ĥaķķ ĥayā” S.

¹⁴²⁰ “Anda itđi on iki yıl şenā” S.

1114. Anda dir idi ki sensin iy Ğafūr¹⁴²¹

 Hem Kerīm ü hem Şekūr u hem Şabūr¹⁴²²

1115. Ğaqq¹⁴²³ aña anda nażarlar¹⁴²⁴ eyledi¹⁴²⁵

 Utanub ol nūr-ı Ğaqq’dan derledi¹⁴²⁶

1116. Yüz yigirmi biñ ü¹⁴²⁷ dört biñ Kird-gār

 Tamla itdi andan ol vaqt¹⁴²⁸ āşikār

1117. Her birinden ol Kerīm ü ol Ğanī¹⁴²⁹

 Žāhir itdi enbiyā ervāhını¹⁴³⁰

1118. İtdi rūhundan olaruñ āşikār¹⁴³¹

 Müöminin ervāhını Ğaqq bî-şümār¹⁴³²

1119. ÓArş ü kürşî dañı hem cümle melek¹⁴³³

¹⁴²¹ “Dirdi anda sen Kerīm’sin sen Ğafūr” Ü, S.

¹⁴²² “Hem Ğalīm’sin hem ÓAlīm’sin hem Şabūr” Ü // “Yā İlāhî sen Ğalīm’sin hem Şabūr” S.

¹⁴²³ Ğaqq: Hudā S.

¹⁴²⁴ Nażarlar: nażar S.

¹⁴²⁵ Eyledi: itdi S.

¹⁴²⁶ “Derledi andan Ğayā idüb o nūr” Ü // “Derledi Tañrı’dan idüb Ğayā” S.

¹⁴²⁷ Vü: dañı S, Ü.

¹⁴²⁸ Vaqt: dem S, Ü.

¹⁴²⁹ “Her birinden bir Nebî rūhın Ğanî” Ü // “Her birinden bir Nebî rūhın Hudā” S.

¹⁴³⁰ “Ğaqq itdi her biri oldı Nebî” Ü // “Ğaqq itdi oldı anlar enbiyā” S.

¹⁴³¹ “Enbiyādan Ğaqq itdi bî-şümār” Ü // “Enbiyādan Ğaqq itdi iy Cemîl” S.

¹⁴³² “Müöminin ervāhını ol Kird-gār” Ü // “Müöminin ervāhını Rabb-i Celîl” S.

¹⁴³³ “ÓArş ile kürşî melâóikle semā” Ü // “ÓArş kürşî hem melâóik hem semā” S.

Nūrumuzdan yaraduldı nüh felek¹⁴³⁴

1120. Āftāb u ay u kevkeb¹⁴³⁵ ne ki var

Nūrumuzdan oldı bilgil āşikār¹⁴³⁶

1121. Cenneti vü cennetün¹⁴³⁷ niŌmetlerün

Ĥūrī¹⁴³⁸ vü rıdvānı¹⁴³⁹ vü zinetlerün

1122. Ĥalk itdi qudretiyle Żü'l-Celāl¹⁴⁴⁰

Nūrumuzdan şöyle bil yā Że'l-Cemāl¹⁴⁴¹

1123. Hem Rüsül¹⁴⁴² ervāhını vü Ōaqlı hem

Ĥalk itdi nūrumuzdan Żü'l-Kerem¹⁴⁴³

1124. Cümle¹⁴⁴⁴ Ōālem buldı nūrumdan žuhūr

Bil ki cümle kāŌinātdur Ōayn-ı nūr

1125. Nūrum ile toludurur bu cihān

¹⁴³⁴ “Nūrumuzdan yaraduldı iy şehā” Ü // “Bunları yaratdı nūrumdan Hudā” S.

¹⁴³⁵ Kevkeb: yıldızları S.

¹⁴³⁶ “Ĥūrī ile anlaruñ zinetlerin” Ü // “Ĥūrīsin anlaruñ zinetlerin” S.

¹⁴³⁷ Cennetün: anuñ Ü.

¹⁴³⁸ Ĥūrī: Ĥūrīsin S.

¹⁴³⁹ Rıdvānı: anlaruñ S, Ü.

¹⁴⁴⁰ “Cümlesin Ĥallāk u Ĥayy u Żü'l-Celāl” Ü // “Bunları sultān-ı Ĥayy u Żü'l-Celāl” S.

¹⁴⁴¹ “Nūrumuzdan ĥalk itdi ber-kemāl” Ü // “Nūrumuzdan hoş yaratdı ber-kemāl” S.

¹⁴⁴² Resül: Enbiyā Ü.

¹⁴⁴³ Żü'l-Kerem: ber-kerem Ü.

¹⁴⁴⁴ Cümle: Küllī Ü.

Žāhīr ü bātın benem bil bī-gümān

1126. Šoñra itdi ol ġanı Perverd-ġār

On iki anda ĥicābı āşikār

1127. Birisi anuñ kerāmetdür i yār

Biri heybet birisidürür vaḡār

1128. Biri šabr u biri raĥmetdür anuñ

Biri ĥilm ü biri raŖfetdür anuñ

1129. Biridür anuñ saŖādet iy emīn

Biri šıdḡ u birisidürür yaḡīn

1130. Birisi anuñ sekīnetdür iy yār

Birisidür Ŗilm anuñ iy şehriyār¹⁴⁴⁵

1131. Her ĥicābda dutdı biñ yıl ol ḡarār

Ĥaḡḡ'a¹⁴⁴⁶ tesbīḥ eyledi¹⁴⁴⁷ ol bī-šümār

1132. Dirdi sensin bī-şerīḡ ü bī-mişāl

¹⁴⁴⁵ şehriyār: gülŖizār Ü.

¹⁴⁴⁶ Ĥaḡḡ'a: Zül-Celāl'e Ü.

¹⁴⁴⁷ Eyledi: itdi Ü.

Pādişāhsın¹⁴⁴⁸ bî-nežîr ü Zü'l-Celāl

1133. Şoñra aşdı Óarş ayağında anı
Yedi biñ yıl qodı anda ol Ğani

1134. Her melek anı görüb dirdi şehā¹⁴⁴⁹
Çoq şalāt ile selām olsun saña¹⁴⁵⁰

1135. Şoñra anı KaÓbe yirinde qodı
Cümle yire şuÓle ol virür idi

1136. ŞuÓle virür idi ol nūr şems-vār
Gicelerde¹⁴⁵¹ žulmet olmazdı i yār

1137. Ādem'i çün kim yaratdı Zü'l-Celāl
İtdi anuñ žahrına nūr intiқāl

1138. Anuñ ile irdi ādem¹⁴⁵² devlete
Anuñ ile lāyıq oldı midhata

¹⁴⁴⁸ Pādişāhsın: Zü'l-Celāl'sın Ü.

¹⁴⁴⁹ “Her melek dirdi şehā çoq çoq selām” Ü // “Her melek anı görüb dirdi şehā” S.

¹⁴⁵⁰ “Dāóima olsun saña iy bedr-i tām” Ü.

¹⁴⁵¹ Gicelerde: leyl ü nehār Ü.

¹⁴⁵² ādem: ulu Ü.

1139. Anuñ ile buldı ādem ҡurb-ı şāh¹⁴⁵³
Anuñ ile oldı ol hem secde-gāh
1140. Hem halife anuñıçūn oldı ol
Cümle esmāyı anuñçūn buldı ol
1141. Toprağıñan Ādem’e nūr-ı Resūl
Virdi menşūr-ı cihānı ana ol¹⁴⁵⁴
1142. Olmasaydı nūr-ı Aĥmed baĥr-ı cūd
Ādem’e olmaz idi hergiz vüçūd
1143. Ādem’e şüretde¹⁴⁵⁵ Aĥmed’dür piser
İll’aña maŖnāda Aĥmed’dür peder
1144. Çūn melāōik nūrı anda gördiler
Def Ŗi anlar aña secde itdiler¹⁴⁵⁶
1145. Secde itdiler aña ol dem olar
Anuñ ile oldılar hem-dem olar

¹⁴⁵³ ҡurb-ı şāh: ҡurb-ı yār Ü.

¹⁴⁵⁴ Ol: Lebjb Ü.

¹⁴⁵⁵ Şüretde: şürete Ü.

¹⁴⁵⁶ “Def Ŗaten maķşūdlarına irdiler” Ü.

1146. Didi Ādem bir gün iy Ĥayy u Kerīm

Āşıkāra gizlüye sensin ÓAlīm

1147. Baña bildür ya Īlāhī her melek

Niçün ardumda dudardılar dilek

1148. Ĥaqq TeÓālā didi bilgil kim senün¹⁴⁵⁷

Nūrı var žahründe bir peygāamberün¹⁴⁵⁸

1149. Kendü nūrumdandurur ol āftāb

Ol güneşdür anı şanmağıl sehāb

1150. Muştafā’nuñ nūrıdur bilgil anı

Anuñla itdüm mükerrem ben seni

1151. Seni vü hem enbiyānuñ cümlesin

ÓIşkına yaratdum anı bilesin

1152. Qamu¹⁴⁵⁹ mahlūka anı hān eyledüm

Bil ki anı cānlara cān eyledüm

¹⁴⁵⁷ “Didi var žahründe nūr-ı Muştafā” Ü.

¹⁴⁵⁸ “Oldurur nehr-i vefā baħr-ı sefā” Ü.

¹⁴⁵⁹ Qamu: Cümle Ü.

1153. Dü cihānuñ şāhıdurur Muştafā
Müctebā vü Murtaẓā vü Müntehā¹⁴⁶⁰
1154. Hem anuñdur bu zemīn ü āsmān
Bendesidür vaḥş u tayr u ins ü cān
1155. Hem vücūdı kıblesidür cānlaruñ
Ḥazretidür menbaʾı iḥsānlaruñ
1156. Kār-gāh-ı kıble-gāh-ı żāhidān
Bār-gāh-ı secde-gāh-ı ʾĀşıķān
1157. Cümle ʾĀlem nūrnuñ mirʾātıdur
Hep¹⁴⁶¹ görinen¹⁴⁶² cümle yirde żātıdur
1158. یاد او مغز همه سرمایهاست¹⁴⁶³
ذکر او ارواح را پیرایهاست¹⁴⁶⁴
1159. Aşlı oldur kâʾinātuñ aşlı ol
Merciʾıdır¹⁴⁶⁵ cümleñ nūr-ı Resūl

¹⁴⁶⁰ Müntehā: pür-şafā Ü.

¹⁴⁶¹ Hep: Żāhir Ü.

¹⁴⁶² Görinen: olan Ü.

¹⁴⁶³ “O’nu yad etmek tüm kazançların özüdür.”

¹⁴⁶⁴ “O’nun zikri tüm ruhların süsüdür.”

¹⁴⁶⁵ Merciʾıdır: Maşdarıdur Ü.

1160. Noḡta-ı esrār-ı pergār oldurur
Dü cihānda dahı dīl-dār oldurur
1161. Görinür andan cemāl ile celāl
Anda cemŌ olmışdurur cümle kemāl
1162. Didi Ādem iy Kerīm ü Zü'l-Celāl
Sen Raḥīm'sin lem-Yezel'sin lā-Yezāl
1163. Nola¹⁴⁶⁶ öñüme getürseñ sen anı
Göre idüm yā Īlāhī ben anı¹⁴⁶⁷
1164. Cebhesine Ādem'ün vardı o nūr
Ana andan irdi çok dürlü sürür¹⁴⁶⁸
1165. Ādem'ün vardı melāōik öñine
Meşgūl oldılar Hudā tesbīhine¹⁴⁶⁹
1166. Didi Ādem iy Kerīm ü Zü'l-Minen
Aḥmed'ün nūrını göster bana sen

¹⁴⁶⁶ Nola: Īlāhī Ü.

¹⁴⁶⁷ “Nice nesnedür göreyin ben anı” Ü.

¹⁴⁶⁸ “Key ulu devlet aña virdi o nūr” Ü.

¹⁴⁶⁹ “Secde idüb diledüler çok dilek” Ü.

1167. [38^a] Cebhesinden indi def¹⁴⁷⁰ nūr anuñ¹⁴⁷¹

Tırnağına¹⁴⁷² vardı bañ barmağınuñ

1168. Çün ki Âdem gördi şāhuñ¹⁴⁷³ nūrını

Def¹⁴⁷⁴aten kıldırdı bañ barmağını

1169. Didi itdüm¹⁴⁷⁴ ben şehādet kim¹⁴⁷⁵ Ehad

Haqq'durur¹⁴⁷⁶ yokdur¹⁴⁷⁷ aña küfven Ehad¹⁴⁷⁸

1170. Hem Muḥammed'dür¹⁴⁷⁹ Habīb-i Kird-gār

Dañı oldurur Resūl-i şehriyār¹⁴⁸⁰

1171. Dañı andan var mı žahrümde benüm¹⁴⁸¹

Var ise anı baña göster şāhum¹⁴⁸²

¹⁴⁷⁰ def¹⁴⁷⁰: ol S, Ü.

¹⁴⁷¹ Anuñ: âdemüñ S, Ü.

¹⁴⁷² Tırnağına: Dırnağına S, Ü.

¹⁴⁷³ şāhuñ: Aḥmed S.

¹⁴⁷⁴ İtdüm: iderem S, Ü.

¹⁴⁷⁵ Kim: Haqq'dur S.

¹⁴⁷⁶ Haqq'durur: Öâlem içre S.

¹⁴⁷⁷ Yokdur: yokdurur Ü.

¹⁴⁷⁸ Kur'ân-ı Kerîm, İhlâs Suresi, 112/4: وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ : “Hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir.”

¹⁴⁷⁹ Muḥammed'dür: Aḥmed'dür Ü.

¹⁴⁸⁰ “Hem Resūl'dur Hudâ anuñ ol nigār” Ü.

¹⁴⁸¹ “Var mı žahrümde dañı nūr iy Kerîm” Ü.

¹⁴⁸² “Var ise göster baña sen iy Rahîm” Ü.

1172. Šoňra¹⁴⁸³ didi iy Raĥim-i¹⁴⁸⁴ Óāšiyān¹⁴⁸⁵

Var mıdur bu¹⁴⁸⁶ nūrdan daĥ'it beyān

1173. Didi Ĥaķķ¹⁴⁸⁷ žahründe yā Ādem senün¹⁴⁸⁸

Nūrı vardur Muśtafā aśĥābınun¹⁴⁸⁹

1174. Didi Ādem iy Kerim ü Kird-gār¹⁴⁹⁰

Göster anı baňa lütf it āşikār¹⁴⁹¹

1175. DefÓaten¹⁴⁹² itdürdi andan intikāl

Ādem'ün barmağlarına Žü'l-Celāl

1176. Nūr-ı Šiddik orta barmağın¹⁴⁹³ anun¹⁴⁹⁴

Žāhir oldı emri ile Tañrı'nun¹⁴⁹⁵

1177. Mažhar-ı sıdķ āftāb-ı şerÓ-i dīn

ŞemÓ-i cennet hem sirāc-ı ehl-i dīn

¹⁴⁸³ Šoňra: Daĥı S.

¹⁴⁸⁴ Raĥim-i: Raĥim S.

¹⁴⁸⁵ Óāšiyān: dü cihān S.

¹⁴⁸⁶ Bu: işbu S, Ü.

¹⁴⁸⁷ Ĥaķķ: bil Ü.

¹⁴⁸⁸ “Didi var aśĥābınun anda nūrı” S.

¹⁴⁸⁹ “Dutisarlardur olar heft kişveri” S.

¹⁴⁹⁰ “Didi Ādem dilerem iy Kird-gār” Ü // “Didi Ādem sen Kerim'sin iy Hudā” S.

¹⁴⁹¹ “Gösteresin baňa oları āşikār” Ü // “Sen kerem it anları göster baňa” S.

¹⁴⁹² DefÓaten: Anları S, Ü.

¹⁴⁹³ Barmağına: barmağında Ü.

¹⁴⁹⁴ “Orta barmağında Šiddik'un nūrı” Ü, S.

¹⁴⁹⁵ “Žāhir oldı iy cihānun serveri” Ü, S.

1178. Oldurur Sıdk semāda āftāb¹⁴⁹⁶
Tārem-i taḳvāda oldur māhtāb¹⁴⁹⁷
1179. Vech-i şerÖün¹⁴⁹⁸ ḳurretü'l-Öaynıdur ol
Ġār içre şāniye'sneyndür¹⁴⁹⁹ ol
1180. صبح او سر دفتر هفت آسمان¹⁵⁰⁰
صدق او سر جمله هر دو جهان¹⁵⁰¹
1181. Leyletü'l-MiÖrāc'da¹⁵⁰² ol¹⁵⁰³ Zü'l-Cemāl¹⁵⁰⁴
Secde eyleyüb¹⁵⁰⁵ didi yā Ze'l-Celāl¹⁵⁰⁶
1182. Nicesin binem ÖAlî'den¹⁵⁰⁷ iy celîl
Ol Kerîm¹⁵⁰⁸ aña didi kim iy cemîl

¹⁴⁹⁶ “Tārem-i sıdk āftāb-ı enveri” Ü // “Sıdk göğünün āftāb-ı enveri” S.

¹⁴⁹⁷ “Asdiḳānuñ etḳiyānuñ ekberi” Ü, S.

¹⁴⁹⁸ şerÖün: şerÖdür S.

¹⁴⁹⁹ Kur’ân-ı Kerîm, Tevbe Suresi, 9/40: لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ نَصَرَكُمُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ “Eğer siz ona (Resûlullah'a) yardım etmezseniz (bu önemli değil); ona Allah yardım etmiştir. Hani, kâfirler onu, iki kişiden biri olarak (Ebu Bekir ile birlikte Mekke'den) çıkarmışlardı; hani onlar mağaradaydı; o, arkadaşına. Üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir, diyordu. Bunun üzerine Allah ona (sükûnet sağlayan) emniyetini indirdi, onu sizin görmediğiniz bir ordu ile destekledi ve kâfir olanların sözünü alçalttı. Allah'ın sözü ise zaten yücedir. Çünkü Allah üstündür, hikmet sahibidir.”

¹⁵⁰⁰ “O'nun sabahı yedi kat göğün ilk sabahıdır.”

¹⁵⁰¹ “O'nun sıdkı her iki alemin ilk cümlesidir.”

¹⁵⁰² Leyletü'l-MiÖrāc'da: Leylâ-yı MiÖrācda Ü.

¹⁵⁰³ Ol: şāh-ı Ü.

¹⁵⁰⁴ Zü'l-Cemāl: enbiyā Ü.

¹⁵⁰⁵ Eyleyüb: eyledi Ü.

¹⁵⁰⁶ Zü'l-Celāl: Hudā Ü.

¹⁵⁰⁷ ÖAlî'den: ÖAlî'mden Ü.

¹⁵⁰⁸ Kerîm: Ĥaḳḳ TeÖālā Ü.

1183. [38^b] Sen dahı Śiddik’umuzdan di baña¹⁵⁰⁹

Nice sen oldur atumba muctebā¹⁵¹⁰

1184. Ol hilāfet ubbesinde ibledür

Ol imāmet ravzasında Ka be’dür

1185. Oldurur zeyn-i zamān r kn-i cihān

Oldurur śidk-ı lisān  ayn-ı emān

1186. Oldurur n r-ı irāg a h b-ı śidk

Oldurur hem āft b’erb b-ı     

1187. Oldurur űeyh-i űuy h-ı et ıy 

Oldurur a l-ı u  l-ı a fıy 

1188. Oldurur sult n d ne hem-ni  n

  n -i i neyn ded g’oldur yak n

1189. H nsırında n r-ı F r   a ik r¹⁵¹¹

  hir oldu  dem’ n ıldı ar r¹⁵¹²

¹⁵⁰⁹ “Sen dahı B  Bekr’ m zden nitesin”  .

¹⁵¹⁰ “A a d  im senden  izzet idesin”  .

¹⁵¹¹ “N r-ı f ruk h nsırında űems-v r”   // “H nsırında  dem n iy űehriy r” S.

¹⁵¹² “  hir oldu  dem n ıldı ar r”   // “N r-ı f ruk oldu anda a ik r” S.

1190. Kıutbdur ol dın-i Ĥaķķ'ıñ bı-gümān
 Revnakıdur vech-i şerŖüñ ol Ŗayān

1191. Oldurur şükr-kes ü Ŗasker-şiken
 Oldurur rāfiŖ-sünen dāfiŖ-fiten

1192. Oldurur perverde-i esrār-ı Ĥaķķ
 Oldurur bınende-i envār-ı Ĥaķķ

1193. Şeyh-i millet kıutb-ı devlet oldurur
 Ĥayr-ı ümmet zeyn-i sünnet oldurur

1194. Sālik-i rāh-ı tarıķat oldurur
 Mālik-i cāh-ı ĥaķıķat oldurur

1195. [39^a] Didi ĥaķķında anuñ ĥayrü'l-beşer
 Benden özge bir Nebı olsa eger

1196. Olur idi ol Nebı bilün¹⁵¹³ ŖŖmer
 Oldurur Ŗālem¹⁵¹⁴ içinde şır-i ner

¹⁵¹³ Bilün: ancaķ S, Ŗ.

¹⁵¹⁴ Ŗālem: cihān S // Ŗaşr Ŗ.

1197. Kırt kıyunla yürir idi ol zamān
 ÔAdl ile hep tolı idi bu cihān
1198. Şöyle bil bñ altmış altı minberi¹⁵¹⁵
 Dikdi içre İslām ol dñn serveri¹⁵¹⁶
1199. ÔAdli Ôaynı hālķadur Ôaynü'l-hayāt
 Nāmı Ôaynı hāl ü Ôaķd-ı müşkilāt
1200. Nūr-ı zi'n-nüreyñ oldı āşikār
 Binśırında Ādem'ün ķıldı¹⁵¹⁷ ķarār
1201. Ehl-i KıurÔān serveri šāhib-Ôatā
 Ol nigñ-i¹⁵¹⁸ hātım-i hilm ü hayā
1202. Ger muşavver olsadı hilm ü hayā
 Nūr-ı ÔÔsmān¹⁵¹⁹ aña virürdi bahā
1203. Āsmān-ı hilme oldur āftāb

¹⁵¹⁵ “Bñ dahı altmış ile altı minberi” Ü, S.

¹⁵¹⁶ “Binśırında Ādem'ün ķıldı ķarār” Ü // “Binśırında Ādem'ün bilgil iy yār” S.

¹⁵¹⁷ Kıldı: bilgil S.

¹⁵¹⁸ nigñ-i: nigñ S, Ü.

¹⁵¹⁹ ÔÔsmān: zi'n-nüreyñ S, Ü.

Tār-ı mevcūd üzre oldur māhtāb

1204. Oldurur baĥr-ı rumūz-ı enbiyā

Oldurur nehr-i künūz-ı evliyā

1205. Oldurur āşufte-i şubĥ-ı cemāl

Oldurur dil-rişte-i şemŖ-i vişāl

1206. MenbaŖ-ı esrār-ı sultān oldurur

MatlaŖ-ı envār-ı sübhān oldurur

1207. [39^b] ŖĀlem-i Ŗirfānuĥ oldur kāmili

Kişver-i iĥsānuĥ oldur Ŗālimi

1208. ŖŖmrini ol bezl-i Ŗur’ān eyledi

Kendüzini aĥa ħurbān eyledi

1209. Yoĥdurur beg-deş sehāvetde aĥa

Yoĥdurur hem-tā emānetde aĥa

1210. Oĥur iken ol cemil ü¹⁵²⁰ nūr-ı cān¹⁵²¹

¹⁵²⁰ ol Cemil’ü: anı S, Ũ.

¹⁵²¹ nūr-ı cān: ħurbān itdiler S, Ũ.

Şıbgatullāh’a irişdi nāgehān

1211. Anı¹⁵²² müómin¹⁵²³ dirilenler tutdılar¹⁵²⁴

Kesdiler başını kırbān itdiler

1212. Kıanı oldu Şıbgatullāh¹⁵²⁵ revān

Olsun ol şāha fedā cān ü cihān

1213. Ĥubb-ı dünyā anları gör neyledi

Evvel āhır anları ĥ^vār eyledi

1214. Cebreóıl’e didi Rabbü’l-Óālemın

Di Ĥabıb’üme benümsen iy emın

1215. Rāziyam ÓOşmān’(ın)dan anuñ bilsün ol

Ol da benden rāzı mı sórsun Resül

1216. Der-sehā hem-tā-ş der-Óālem ne-būd¹⁵²⁶

Der-vefā-yı dın neżır-eş hem ne-būd¹⁵²⁷

¹⁵²² Anı: Gör ki S // Diñle Ü.

¹⁵²³ müómin: ümmet S.

¹⁵²⁴ Tutdılar: nitdiler S, Ü.

¹⁵²⁵ Kur’ân-ı Kerım, Bakara Suresi 2/138: *صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ* : “Allah’ın boyasıyla boyandık. Boyaca O’ndan daha güzel olan kim vardır? Biz yalnız O’na kulluk ederiz” şıbgatullāh: anuñ üstine Ü.

¹⁵²⁶ “Dünyada, cömertlik konusunda onun dengi yoktu.”

¹⁵²⁷ “Dine bağılılıkta onun benzeri yoktu.”

1217. Nūr-ı Hâyder itdi iy şâhib-cemâl
Ulu barmağına anuñ intikâl
1218. Dāóire oldı ÓAlı'de hoş tamām
Dutdı Óālem anlaruñ ile nižām
1219. Oldurur zevc-i betül-i Murtażā¹⁵²⁸
Pişvā-yı eshıyāÓ vü evliyā
1220. Oldurur esrār-ı şāhuñ mecmaÓı
Oldurur envār-ı Hâkķ'ıñ matlaÓı
1221. Oldurur erbāb-ı źevķüñ sābıķı
Oldurur aśhāb-ı şevķüñ sāyıķı
1222. Oldurur Óāriflere burhān olan
Oldurur sālıklere sultān olan
1223. ÓIşķ peydāsında oldur şāh-bāz
Śıdķ śāhrāsında oldur kār-sāz
1224. Oldurur seyyāh-ı beydā-ı śafā

¹⁵²⁸ “Oldurur zevc-i betül-i Murtażā” Ü.

Oldurur seyyāh-ı deryā-yı vefā

1225. [40^a] Oldurur hem-dem neşim-i Zî'l-Cemāl

Oldurur mahrem hârim-i Zî'l-Celāl

1226. Mevc urur kalbind'anun deryā-yı rāz

Oldurur¹⁵²⁹ sırr-ı hâkiķi bî-mecāz

1227. Oldı ol¹⁵³⁰ İslām yolında pāy-dār

Old'anunla dīn-i Ahmed¹⁵³¹ āşikār

1228. Ol mürüvvet ma'ādeni kân-ı Ōatā

Murtazādur şeh-süvār-ı hel etā¹⁵³²

1229. Dīn ile imānun ol bünyādıdur¹⁵³³

Cümle İslām ehlinün üstādıdur¹⁵³⁴

1230. Ol hâkâyık gögünün mehtābıdur¹⁵³⁵

Ol daķâyık şehrinün hem bābıdur¹⁵³⁶

¹⁵²⁹ Oldurur: Oldur S.

¹⁵³⁰ Oldı ol: Oldurur Ü.

¹⁵³¹ Ahmed: İslām Ü.

¹⁵³² Kur'an-ı Kerim, İnsan Suresi 76/1: هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئاً مَّذْكُوراً : “Gerçek şu ki, insanın yaratılış tarihinde onun henüz anılan bir şey olmadığı bir dönem gelip geçmiştir.”

¹⁵³³ “Dīn-i İslām’uñdurur bünyādı ol” Ü, S.

¹⁵³⁴ “Şir-i nerdür ol zevcū'l-betūl” Ü, S.

¹⁵³⁵ “Ol latīf şeh-i hâkâyık bābıdur” Ü // “Hem ma'ārif şehrinüñdür bābı ol” S.

¹⁵³⁶ “Hem daķâyık gögünün mehtābıdur” Ü // “Hem hâkâyık gögünün mehtābu ol” S.

1231. Hem esed t̤ālī¹⁵³⁷Ödürür ol pür-hüner

Çan kuşanur kılıcından¹⁵³⁸ şîr-i ner

1232. Sāyesi¹⁵³⁹ yirde anuñ çün kūh-ı k̤āf

Rūhı şîmurğ u besî Öālî tavāf

1233. شیر حق با تیغ حق دین پروری¹⁵⁴⁰

همچو زال رستم دستانگری¹⁵⁴¹

1234. گر بگویم تا قیامت سر او^{1543 1542}

من نگویم ذره ای از نور او^{1545 1544}

1235. Hem-çū Mūsā sevgil anı bî-nifāḵ

Ḥıẓr gibi dimeye haẓā firāḵ¹⁵⁴⁶

1236. İşde bunlar ol Resūl aṣhābıdur

Dîn gögünüñ cümlesi mehtābıdur

¹⁵³⁷ t̤ālīÖdürür: t̤ālīÖlidür S, Ü.

¹⁵³⁸ Kılıcından: şimşirinden Ü.

¹⁵³⁹ Sāyesi: Gölgesi S.

¹⁵⁴⁰ “Doğruluk okuyla dine hizmet eden Allah’ın aslanı.”

¹⁵⁴¹ “Rüstem-i Zāl gibi destanlara konu olandır.”

¹⁵⁴² “Tā kıyāmet dir isem naÖtın anuñ” S.

¹⁵⁴³ “O’nun sırrını kıyamete kadar anlatsam da”

¹⁵⁴⁴ “İdemeyem ben tamām vaşfın anuñ” S.

¹⁵⁴⁵ “Nurunun bir zerresini dahi anlatmış olmam.”

¹⁵⁴⁶ Kur’ân-ı Kerîm, Kehf Suresi 18/78: قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا : “Adam, "İşte bu birbirimizden ayrılmanız demektir" dedi. "Şimdi sana sabredemediğin şeylerin içyüzünü anlatacağım."

1237. Dîn-i Hâkķ'ı anlar iÖlân itdiler
Cânlarını¹⁵⁴⁷ Hâkķ'a ķurbân itdiler
1238. Anların herbirisidür necm-i dîn¹⁵⁴⁸
Raĥmetullāhi Öaleyhim ecmaŐın¹⁵⁴⁹
1239. Oldı anlar ol Resûl'e hoş muŐın
Raĥmetullāhi Öaleyhim ecmaŐın
1240. ¹⁵⁵⁰يا محب المصطفى قل الصلوات
¹⁵⁵¹كي تكون عنده يوم الوفات
1241. [40^b] Nice oldı dînle nûr-ı bedr-i tām
Kimler'iletđi anı Rabbü'l-enām
1242. Emr itđi soĥra nûra Żü'l-Celāl¹⁵⁵²
K'ide Ādem alınına ol intikāl¹⁵⁵³
1243. Cebhesine vardı ol nûr Ādem'ün

¹⁵⁴⁷ Cânlarını: Kendüleri S.

¹⁵⁴⁸ "Oldı olarun her birisi necm-i dîn" Ü, S.

¹⁵⁴⁹ "Cânlarına şad hezārân āferin" S.

¹⁵⁵⁰ "Olmaķ istersen olara sen ķarın" S // "قل حبيبي الصلوات والسلام" Ü.

¹⁵⁵¹ "Eş-salātu ve's-selām di iy Emîn" S // "كي تكون عندهم يوم القيام" Ü.

¹⁵⁵² "Hâkķ buyurđı Muştafa'nun nûrına" Ü, S.

¹⁵⁵³ "Kim vara ol yine ādem alınına" Ü, S.

Sırrı oldur rûhı oldur Óâlemüñ

1244. Emr itdi sóñra¹⁵⁵⁴ nûra Żü'l-Celâl
K'ide¹⁵⁵⁵ Ĥavvâ¹⁵⁵⁶ cebhesine¹⁵⁵⁷ intiķâl

1245. Vardı Ĥavvâ alnına nûr âşikâr¹⁵⁵⁸
ŞuÓle vird'ol nûr anda şems-vâr¹⁵⁵⁹

1246. Gitdi andan sóñra nûr-ı Żü'l-Cemâl¹⁵⁶⁰
Oğlı Şit¹⁵⁶¹ alnına itdi intiķâl

1247. BaÓdehü bilgil ki nûr-ı gülÓizâr¹⁵⁶²
Old'Anûş'un cebhesinde âşikâr¹⁵⁶³

1248. Gitdi andan sóñra nûr-ı pür-kemâl¹⁵⁶⁴
Cebhe-i Mehlâil'itdi intiķâl¹⁵⁶⁵

¹⁵⁵⁴ Sóñra: andan S, Ü.

¹⁵⁵⁵ İde: itdi Ü.

¹⁵⁵⁶ Ĥavvâ: Ĥavvâ ana S, Ü.

¹⁵⁵⁷ Cebhesine: alnına S, Ü.

¹⁵⁵⁸ Âşikâr: nigâr Ü.

¹⁵⁵⁹ şems-vâr: âşikâr Ü.

¹⁵⁶⁰ “Gitdi sóñra nûr-ı ol şâhib-cemâl” Ü // “Sóñra andan gitdi ol nûr-ı cemâl” S.

¹⁵⁶¹ Şis: Şist S.

¹⁵⁶² “Gitdi andan sóñra nûr-ı gülÓizâr” Ü // “Gitdi andan sóñra ol nûr-ı nigâr” S.

¹⁵⁶³ ol âşikâr: âşikâr S.

¹⁵⁶⁴ pür-kemâl: Ĥabîb Żü'l-Celâl S // ber-kemâl Ü.

¹⁵⁶⁵ “Bil cebhe-yi Mehlâil'e itdi intiķâl” S.

1249. Şoñra Yerdā cebhesine¹⁵⁶⁶ vardı nūr

Buldı mişl-i āftāb¹⁵⁶⁷ anda žuhūr¹⁵⁶⁸

1250. Şoñra ol nūr-ı Ħabīb-i Żi'l-Celāl

İtdi alnına Ħanūh'un intikāl

1251. Bir rivāyet bu ki Yerdā'dan o nūr

Gidüben İdrīs'e eyledi Óubūr

1252. Oldı andan şoñra nūr-ı gülÓizār

Cebhe-yi Mettūşelah'da āşikār

1253. Gitdi andan Lāmek'e vardı o nūr

Şoñra Nūh alnında buldı ol žuhūr

1254. Şoñra Sām alnında kıldı ol qarār

Şoñra Erfahşed'de oldı āşikār

1255. [41^a] Şālih'un¹⁵⁶⁹ alnına vardı şoñra ol

Şoñra vardı ÓAyber'e ol pür-usül

¹⁵⁶⁶ Cebhesine: alnına S.

¹⁵⁶⁷ mişl-i āftāb: Āftāb-veş Ü.

¹⁵⁶⁸ “Şoñra Nūh alnında ol buldı žuhūr” S.

¹⁵⁶⁹ Şāluh'un: Şālih'un Ü.

1256. Şoñra ol FāliŌ’de oldı āşikār
RāŌuvā’ya vardı şoñra ol nigār¹⁵⁷⁰
1257. Şoñra Sāruḥ alnına vardı o nūr¹⁵⁷¹
Buldı anda niçe eyyām ol žuhūr¹⁵⁷²
1258. Nāhūr alnına vardı şoñra ol¹⁵⁷³
Şoñra Tārīḥ¹⁵⁷⁴ alnına ol pūr-uşul¹⁵⁷⁵
1259. Şoñra Āzer cebhesinde āşikār¹⁵⁷⁶
Oldı ol nūr anda kıldı çoq qarār¹⁵⁷⁷
1260. Şoñra vardı ceddine šāḥib-cemāl
YaŌñi İbrāḥim’e itdi intiḡāl¹⁵⁷⁸
1261. Şoñra İsmāŌl’e eyledi Ōubūr¹⁵⁷⁹
ŞuŌle virdi anda ḡāyetde o nūr

¹⁵⁷⁰ Ol nigār: gülŌizār Ü.

¹⁵⁷¹ “Şoñra Sāruḥ alnına nūr-ı Resul” S.

¹⁵⁷² “Vardı anda žāhir pūr-uşul” S.

¹⁵⁷³ Ol: nūr S.

¹⁵⁷⁴ Tārīḥ: Tāreḥ S, Ü.

¹⁵⁷⁵ “Şoñra buldı Tāreḥ alnında žuhūr” S.

¹⁵⁷⁶ Āşikār: şehriyār S.

¹⁵⁷⁷ “Žāhir oldı kıldı anda ol qarār” Ü // “Žāhir oldı kıldı anda ol qarār” S.

¹⁵⁷⁸ “YaŌñi nūr İbrāḥim’e itdi intiḡāl” Ü, S.

¹⁵⁷⁹ “Şoñra İsmāŌl’e vardı ol nigār” S.

1262. Şoñra ol nūr-ı Ĥabīb-i Kird-gār
 Cebhe-i Qaydār'a vardı āşikār¹⁵⁸⁰
1263. BaŖdehū vardı HümeysaŖ'da qarār¹⁵⁸¹
 Qıldı¹⁵⁸² ol nūr anda oldu āşikār¹⁵⁸³
1264. Şoñra yine vardı nūr-ı Muştafā
 Buldı ol anuñ ile gāyet şafā
1265. BaŖdezān vardı YesaŖ alnına nūr¹⁵⁸⁴
 Şoñra buldı Yağdem alnına žuhūr¹⁵⁸⁵
1266. Şoñra Zeyd alnına vardı ol qamer
 Şoñra Ūdd alnına vardı şır-i ner
1267. Şoñra Eded alnına itd'intiḳāl
 Şoñra ŖAdnān alnına ol Żü'l-Cemāl¹⁵⁸⁶
1268. BaŖdezān oldu MuŖad'da āşikār
 BaŖdehū oldu aña merciŖ Nizār

¹⁵⁸⁰ “Qıldı Qaydār cebhesine ol meŕāb” Ū // “Oldı soñra Qaydār alnında āşikār” S.

¹⁵⁸¹ “Nūr HemyesaŖ cebhesine baŖdezān” S.

¹⁵⁸² Qıldı: İtdi Ū.

¹⁵⁸³ “Varuban itdi qarār šāhib-qırān” S.

¹⁵⁸⁴ “HemyesaŖ alnına vardı soñra ol” S.

¹⁵⁸⁵ “Şoñra Yağdem alnına itdi nüzül” Ū // “Şoñra Yağdem cebhesine itdi nüzül” S.

¹⁵⁸⁶ Żü'l-Cemāl: šāhib-cemāl Ū.

1269. Ba'Ōdehū¹⁵⁸⁷ vardı Muđar alnına nūr

Buldı anda gün gibi ġāyet žuhūr

1270. [41^b] İtdi andan sóňra İlyās'a Ōubūr

Müdrıke alnına vardı sóňra nūr

1271. Ba'Ōdehū kıldı Ĥuzeyme'de qarār¹⁵⁸⁸

Oldı ol alnında anuñ āşıkār

1272. Ba'Ōdezān vardı Kināne'ye o nūr¹⁵⁸⁹

Buldı alnında anuñ ġāyet žuhūr

1273. Ba'Ōdehū oldı Nüđar'da āşıkār

Śóňra Mālik cebhesinde'tdi qarār¹⁵⁹⁰

1274. Śóňra Fıhr'e vardı nūr-ı Muştafa

Śóňra vardı Ġālib'e ol pür-safā

1275. Śóňra itdi ol Lüvey'ye intikāl

Śóňra Ka'Ōb'a vardı ol šāhib-cemāl

¹⁵⁸⁷ Ba'Ōdehū: Ba'Ōdezān Ü // Śóňra S.

¹⁵⁸⁸ “Ba'Ōdehū itdi Ĥuzeyme'ye Ōubūr” Ü // “Hem Ĥuzeyme cebhesine vardı nūr” S.

¹⁵⁸⁹ “Śóňra buldı ol Kenān'a da žuhūr” Ü, S.

¹⁵⁹⁰ “Śóňra Mālik alnına vardı nigār” S.

1276. Şoñra Mürr'e vardı nūr-ı ve'd-Đuhā

Ba'Ōdezān¹⁵⁹¹ vardı Kilāb'a mā-tağā

1277. Gitdi andan şoñra nūr-ı bedr-i tām¹⁵⁹²

Cebhesin itdi Qusāyy'un¹⁵⁹³ ol maqām¹⁵⁹⁴

1278. İtdi andan şoñra nūr-ı ber-kemāl¹⁵⁹⁵

Cebhe-i ŌAbdü'l-Menāf'a intikāl

1279. Gitdi andan şoñra nūr-ı bahtiyār¹⁵⁹⁶

Cebhe-i Hāşim'de oldı aşikār¹⁵⁹⁷

1280. Gitdi anuñ cebhesinden şoñra nūr

Buldı ŌAbdü'l-Muttalib'de ol žuhūr¹⁵⁹⁸

1281. Muştafa'nuñ ceddidür ol iy habīb¹⁵⁹⁹

Kāfir olmamışdur aslā ol lebīb^{1600 1601}

¹⁵⁹¹ Ba'Ōdezān: Şoñra Ü, S.

¹⁵⁹² “Buldı anda gün gibi gāyet žuhūr” S.

¹⁵⁹³ Qusāyy: Qusā' Ü, S.

¹⁵⁹⁴ “Ba'Ōdezān vardı Qusā' alnına nūr” S.

¹⁵⁹⁵ ber-kemāl: pür-kemāl Ü, S.

¹⁵⁹⁶ “Gitdi andan şoñra nūrı gülŌizār” Ü // “Dañı şoñra nūrı ol šāhib-cemāl” S.

¹⁵⁹⁷ “Hāşim'ün alnına itdi intikāl” S.

¹⁵⁹⁸ “Buldı ol ŌAbdü'l-Muttalib'de žuhūr” Beyitin doğru hali budur. Vezin için takdim tehir yapıldı.

¹⁵⁹⁹ “Ceddi oldur Muştafa'nuñ bil iy yār” S.

¹⁶⁰⁰ “Hiç kāfir olmamışdur ol nigār” Ü // “Ol anuñcün olmışdı bahtiyār” S.

¹⁶⁰¹ Bu beyitten sonra Ü ve S nüshalarında “Bil ki ŌAbdü'l-Muttalib cedd-i Resül / Ol sa'Ōādet menba'Ōı ol pür-uşül” beyti gelmektedir.

1282. Ol¹⁶⁰² dañı hem Zeyd ü Amr ile atır
Dinü İslām üstineydi¹⁶⁰³ iy emir
1283. [42^a] Kāfir olmamışdı anlar¹⁶⁰⁴ der-cihān¹⁶⁰⁵
Tañrı'yı birlerler idi bî-gümān¹⁶⁰⁶
1284. Ĥaşre neşre hem iderlerd'iÖtiād
Anlar idi ol zamān hayrū'l-Öibād
1285. Meyteyi dañı yimezlerdi olar
Bütlere¹⁶⁰⁷ secd'eylemezlerdi¹⁶⁰⁸ olar
1286. Cāhiliyyetde olardı müöminin
Raĥmetullāhi Öaleyhim ecmaÖin¹⁶⁰⁹
1287. Böyle naql eyledi dir¹⁶¹⁰ Kāffāl¹⁶¹¹ imām
Sen de böyle iÖtiād it iy hümām

¹⁶⁰² Ol: Hem S, Ü.

¹⁶⁰³ Üstineydi: üstindeydi S, Ü.

¹⁶⁰⁴ Anlar: bunlar S.

¹⁶⁰⁵ der-cihān: iy Cemil S, Ü.

¹⁶⁰⁶ bî-gümān: ay u yıl S, Ü.

¹⁶⁰⁷ Bütlere: Putlara S, Ü.

¹⁶⁰⁸ Eylemezlerdi: itmezlerdi S // itmezdi Ü.

¹⁶⁰⁹ “Müöminin bil anları sen iy Emın” Ü, S.

¹⁶¹⁰ Dir: vir Ü.

¹⁶¹¹ Kāffāl: “Şâfiî fakihi.”

1288. Tā olasın sen Resül ile qarın
Huld içinde iy Hâbîb-i yevm-i dîn

1289. Şoñra ÓAbdullāh’a itdi ol Óubūr¹⁶¹²
Pertev-i zāt-ı ilāhîdür o nūr¹⁶¹³

1290. مَا زَالَ نُورُ مُحَمَّدٍ مُنْقَلًا
فِي الطَّيِّبِينَ الطَّهْرِينَ أُولِي الْعِلَا¹⁶¹⁴

1291. حَتَّى لِعَبْدِ اللَّهِ جَاءَ مُطَهَّرًا
وَمُكْرَمًا وَمُعَظَّمًا وَمُبَجَّلًا¹⁶¹⁵

1292. Çün ki toğdı¹⁶¹⁶ ol Hâbîb-i lâ-Yezāl
İtdi anuñ alnına nūr intikāl

1293. Ol maķāmın buluban kıldı qarār¹⁶¹⁷
Oldı zāhir anda ol nūr āşikār¹⁶¹⁸

¹⁶¹² “Şoñra ÓAbdullāh’da buldı ol žuhūr” Ü // “Şoñra ÓAbdullāh’uñ alnında o nūr” S.

¹⁶¹³ “Sev buları tā bulasın sen sürür” Ü // “Gün gibi bulmışdı gāyet žuhūr” S.

¹⁶¹⁴ “Hz. Peygamber (a.s.)’ın nûru iyi, temiz ve şeref sahipleri arasında taşınmaya devam etmektedir.”

¹⁶¹⁵ “Allah’ın kulları için de temizleyici, ikram sahibi, yücelten ve hürmet eden geldi.”

¹⁶¹⁶ Toğdı: doğdı Ü.

¹⁶¹⁷ “Şu Óle virdi anda ol nūr şems-vār.”

¹⁶¹⁸ “Tā ebed kıldı orada ol qarār.”

1294. Çün ki vardı ravzaya ol şehriyâr¹⁶¹⁹
Oldı ol nûr anda žāhir şems-vār¹⁶²⁰
1295. Tā kıyāmet andan olur āşikār
Şöyle bil nûr-ı Ĥabīb-i Kird-gār¹⁶²¹
1296. [42^b] Çün ki¹⁶²² kâlķa ravzadan ol bahtiyār¹⁶²³
Cebhesinden ola ol nûr āşikār
1297. Arz-ı Ĥaşre şuŖle vire şems-vār
Ėarķa var’ol nûr içinde¹⁶²⁴ ne ki var
1298. ŞerŖ-i nûrın bunda görendür gören
Anda ol nûrı eyā vechi ĥasen¹⁶²⁵
1299. Kim ki aŖmā olsa şerŖinden şehā¹⁶²⁶
Olısar nûrundan anuñ ol Ŗamā¹⁶²⁷

¹⁶¹⁹ şehriyār: gülŖizār Ü.

¹⁶²⁰ Şems-vār: berķ-vār S, Ü.

¹⁶²¹ “E’s-salātu ve’s-selām di sen i yār” Ü, S.

¹⁶²² çün ki: vaķtıñe S.

¹⁶²³ Bahtiyār: nigār S // gülŖizār Ü.

¹⁶²⁴ İçinde: içre S, Ü.

¹⁶²⁵ “Anda ol nûr-ı Ĥabīb iy yār-ı men” Ü, S.

¹⁶²⁶ şehā: bugün S, Ü.

¹⁶²⁷ “Olıyardur aŖmā ol nûrdan o gün” Ü, S.

1300. Anı taśdıķ idene ol nŭrdan¹⁶²⁸
Tā ebed ide tecellī Żü'l-Minen¹⁶²⁹
1301. Görine andan cemāl-i bī-miśāl
Ġāʾib olmaya daħı ol lā-Yezāl
1302. İy Ĥabībī baħr-ı mevvāc eyleyen
Naķşın anuñ mā-ı ſeccāc¹⁶³⁰ eyleyen
1303. Mażhar iden zātına evśāfına
Maśdar iden ĥŭsnine iħsānına
1304. Vech-i bāķiden bize göster cemāl
Aħmed ile tā ebed iy bī-zevāl
1305. معشر الاحباب قولوا الصلّات¹⁶³¹
فسمعوا اخبار مرآت الصفات¹⁶³²
1306. Dinleñüz ol nŭr iy Őuşşāķ-ı şāh
Nice eyledi anı ol¹⁶³³ pādişāh

¹⁶²⁸ “Anı taśdıķ eyleyenlere Eħad” Ü // “Anı taśdıķ eyleyenlere Hudā” S.

¹⁶²⁹ “İde ol nŭrdan tecellī tā ebed” Ü // “İde ol nŭrdan tecellī iy şehā” S.

¹⁶³⁰ Teccāc: ſeccāc Ü.

¹⁶³¹ “يا محب المصطفى قل الصلّات” Ü.

¹⁶³² “Salatı selam getirin dostlar, Hz. Peygamber (a.s.)’in mucizelerini dinleyin.” // “فسمع اخبار طلوع شمس ذات” Ü.

¹⁶³³ Ol: Ĥayy Ü.

1307. Ka'be'de bir vaqt¹⁶³⁴ cedd-i Muṣtafa¹⁶³⁵

Yatuban¹⁶³⁶ uyur idi¹⁶³⁷ ol pür-şafā¹⁶³⁸

1308. Hāb¹⁶³⁹ içre gördi¹⁶⁴⁰ kim ol nām-ver

Kim çıkar žahrından anuñ bir şecer

1309. [43^a] Anuñ ağsānı be-ğayet¹⁶⁴¹ çoğ idi

Aña beñzer hiç şecer bir yoğ idi

1310. Ğarba şarka taları varmış¹⁶⁴² anuñ

ÖĀlemi evrāķı¹⁶⁴³ heb tutmuş¹⁶⁴⁴ anuñ

1311. Bunı gördi uykusından nāgehān

Uyanuban¹⁶⁴⁵ oldı gāyet şād-mān

1312. Anda bir dānā mu'abbir var idi

Anuñ ile ol be-gāyet yār idi

¹⁶³⁴ Vaqt: gice S, Ü.

¹⁶³⁵ cedd-i Muṣtafa: ÖAbdü'l-Muttalib S, Ü.

¹⁶³⁶ Yatuban: yatdı S, Ü.

¹⁶³⁷ uyur idi: uyudı S, Ü.

¹⁶³⁸ pür-şafā: muṣtarib S, Ü.

¹⁶³⁹ Hāb: Düşde S // Hābı Ü.

¹⁶⁴⁰ Gördi: görür S, Ü.

¹⁶⁴¹ be-ğayet: gāyet S, Ü.

¹⁶⁴² Varmış: vardı S, Ü.

¹⁶⁴³ Evrāķı: yaprakları S, Ü.

¹⁶⁴⁴ Tutmuş: bürüdi S, Ü.

¹⁶⁴⁵ Uyanuban: uyandı Ü.

1313. Turdı vardı ol muŖabbir yanına
Ol Ŗavārif ol maŖārif kānına
1314. Didi gördüm bir düşi iy nām-ver
Çıkdı žahrımdan benüm bir hoş şecer
1315. Anuñ ağśānı cihānı büridi
Anda yog idi keśāfet nūr idi
1316. Gördüğünñ cümlesin didi aña¹⁶⁴⁶
Ol muŖabbir didi müjdedür saña
1317. Didi žahrıñdan çıkar bir nık-baht
Cümle beglerden alur ol tāt u taht
1318. Nūrı ile yiryüzi tātān ola
Ay ile gün yüzine ĥayrān ola
1319. Ĥaqq’uñ ol nūridurur ser-tā-ğadem
Añı seven¹⁶⁴⁷ kimseye irmez¹⁶⁴⁸ nedem

¹⁶⁴⁶ “Didi ŖAbdü’l-Muttalib düşün aña” S, Ü.

¹⁶⁴⁷ Seven: uyan S // tātīŖ Ü.

¹⁶⁴⁸ İrmez: bulmayısar S // bulmayısardur Ü.

1320. Aşl oldur kâşinâtuñ aşlı ol
Raĥmetidür Őâlemüñ ol pür-uşul
1321. Bâbı anuñ kıblesidür cânlaruñ
Süddesidür menbaö-ı iĥsânlaruñ
1322. [43^b] Görinür andan cemâl ile celâl
Anda cemö olmuşdurur cümle kemâl
1323. Cümle Öâlem nûrınuñ mirŏâtıdur
Küllî şeyde zâhir olan zâtıdur
1324. Ol Ĥabîb'e tâbiŐ olanlar tamâm¹⁶⁴⁹
Ĥaqq civârında tutısarlar maqqâm¹⁶⁵⁰
1325. Ėarba şarka ola'nuñ ĥükmi revân
Hem anuñ ĥükmi qalısar câvidân
1326. Añı seven¹⁶⁵¹ dâŏimâ dil-şâd ola
Cânı anuñ guşşadan âzâd ola

¹⁶⁴⁹ “Aña ĥidmet eyleyen iy şehriyâr” S.

¹⁶⁵⁰ “Anı maqqbûl eyleyiser Kird-gâr” S.

¹⁶⁵¹ Seven: uyan S.

1327. Ol budağlar chl-i beytidür anuñ
Cümle anlar¹⁶⁵² zinetidür¹⁶⁵³ dünyenüñ
1328. Halk¹⁶⁵⁴ anuñ¹⁶⁵⁵ hükmine fermân olalar
Kaşları yayına kurbân olalar
1329. Anuñ ile rüşen ola rāh-ı dīn
Dīni ile rüşen ola bu zemīn
1330. ŞerÖi anuñ şarka garba iriser¹⁶⁵⁶
Aña uymaz kimseleri kıyısar¹⁶⁵⁷
1331. Ol olısar pişvā-yı enbiyā
Ol olısar reh-nümā-yı evliyā
1332. Enbiyānuñ hātemi ol olısar
Dīn-i anuñ Öāleme heb tılsar¹⁶⁵⁸
1333. Anuñ ile kimse'demez đarb u hārb

¹⁶⁵² Anlar: olar S.

¹⁶⁵³ Zinetidür: hoş zinetidür S.

¹⁶⁵⁴ Halk: Cümle S, Ü.

¹⁶⁵⁵ Anuñ: Öālem S, Ü.

¹⁶⁵⁶ "Halk aña her işde yardım idiser" Ü, S.

¹⁶⁵⁷ "Dīni anuñ garb u şarkı dutısar" Ü, S.

¹⁶⁵⁸ "ŞerÖi anuñ Öālemi dutısar" S // "ŞerÖi anuñ Öālemi heb tıtsar" Ü.

Heybetin'anuñ tolisar şarķ u garb

1334. TālîŖi anuñ eseddür hem ķamer¹⁶⁵⁹

Anda bulunsa gerek iy nām-ver¹⁶⁶⁰

1335. Şevr burcında ola hem āftāb

Geliserdürür¹⁶⁶¹ aña Ĥaķķ'dan kitāb

1336. Āşikāre ola andan nūr-ı źāt

Göstere ol dürlü dürlü muŖcizāt

1337. [44^a] Ol varaķlar ümmetidür iy emīn

Ĥayr-ı ümmetdür olar bilgil yaķın¹⁶⁶²

1338. Ümmetidürür anuñ ĥayrū'l-ümem¹⁶⁶³

Dünye vü uķbād'olardur muĥterem

1339. ŞerŖi Ŗālem içre icrā ideler

Hem livā-yı dīni aŖlā ideler

¹⁶⁵⁹ "TālîŖi anuñ esed olsa gerek" Ü, S.

¹⁶⁶⁰ "Hem ķamerde bulünse gerek" Ü, S.

¹⁶⁶¹ Geliserdürür: iniser S // İnse gerekdür Ü.

¹⁶⁶² "Devleti ġāyet uludurur anuñ" S // "Ĥim olardur zīneti bu dünyanuñ" Ü.

¹⁶⁶³ "Anlar olsalar gerek ĥayrū'l-ümem" Ü.

1340. Şarķ ile ğarbh olar heb tütisar¹⁶⁶⁴
Dîni vü uķbâyı anlar ütiser
1341. Çün işitdi bunları ol nîk-nâm
Cûşa geldi oldu ğâyet şād-kām
1342. Yine gördi soñra bir¹⁶⁶⁵ düş ol nesîb
Ol sehâvet ma'âdeni cedd-i Hâbîb
1343. Kim bilinden kuvvet ile âşikâr
Çıkdı bir zincîr hûb u bahtiyâr
1344. Ağ idi ol silsile dört çatal
Ol çıkıncağaz¹⁶⁶⁶ bu¹⁶⁶⁷ Ôâlem māl-â-māl¹⁶⁶⁸
1345. Ğulğul ile toptolu oldu Ôayân
Nice oldu dinle anı iy civân
1346. Bir ucu uzar¹⁶⁶⁹ varur şarķa tamâm
Bir ucu da¹⁶⁷⁰ ğarba varur iy hümâm

¹⁶⁶⁴ Tütisar: dutisar S, Ü.

¹⁶⁶⁵ Bir: bir gice S, Ü.

¹⁶⁶⁶ Çıkıncağaz: çıkıncaķ S, Ü.

¹⁶⁶⁷ Bu: töldi S, Ü.

¹⁶⁶⁸ Māl-â-māl: ğulğule S, Ü.

¹⁶⁶⁹ Uzar: ol zencirüñ S, Ü.

¹⁶⁷⁰ Da: dañı S, Ü.

1347. Bir ucı Óarşa varur cevlan¹⁶⁷¹ ider¹⁶⁷²

Bir ucıdurur¹⁶⁷³ oluban¹⁶⁷⁴ hoş¹⁶⁷⁵ şecer

1348. Uykusundan ol uyandı nāgehān¹⁶⁷⁶

Düşine oldı be-gāyet şād-mān

1349. Vardı yine ol muÓabbirden yaña

Gördügi düşi didi cümle aña

1350. Ol muÓabbir didi bil bir¹⁶⁷⁷ bahtiyār¹⁶⁷⁸

Çıkşa¹⁶⁷⁹ gerekdür bilinden¹⁶⁸⁰ āşikār¹⁶⁸¹

1351. Bil ki žahrından çıkar bir ulu hān

Yıryüzine ĥükmi olısar revān

1352. Ġarba¹⁶⁸² şarşa ĥükm anuñ iriser¹⁶⁸³

¹⁶⁷¹ Cevlan: gökden S.

¹⁶⁷² İder: geçer S.

¹⁶⁷³ Ucıdurur: ucı S, Ü.

¹⁶⁷⁴ Oluban: olubdurur S, Ü.

¹⁶⁷⁵ Hoş: gökçek S, Ü.

¹⁶⁷⁶ Nāgehān: pür-kemāl Ü.

¹⁶⁷⁷ Bir: iy S, Ü.

¹⁶⁷⁸ Bahtiyār: pür-hüner S.

¹⁶⁷⁹ Çıkşa: çıkısar S // çıkıyardur Ü.

¹⁶⁸⁰ Bölügden: Kim bölügden S, Ü.

¹⁶⁸¹ Āşikār: bir şır-i ner S // bir nigār Ü.

¹⁶⁸² Ġarba: Ġarb u S.

¹⁶⁸³ İriser: dutısar S.

ÓArşa varub Rabb'ini¹⁶⁸⁴ ol göriser

1353. [44^b] Çün işitdi anuñ ol bu sözini¹⁶⁸⁵

ÓAklı gitdi yave kıldı öziñi¹⁶⁸⁶

1354. Toğuz oğlu var idi ol vaqt anuñ

Herbirisi serveriydi dünyenüñ

1355. KaÓbe'ye vardı oluban şād-mān¹⁶⁸⁷

Gözlerinüñ yaşını itdi revān¹⁶⁸⁸

1356. Didi dañı oğlum olurs'iy İlāh¹⁶⁸⁹

Anı qurbān ideyin¹⁶⁹⁰ bî-iştibāh¹⁶⁹¹

1357. Toğdı anuñ soñra bir oğlu latîf¹⁶⁹²

Āftāb ile qamerden ol şerîf¹⁶⁹³

1358. Qodı ÓAbdullāh'ı defÓi nām aña

¹⁶⁸⁴ Rabb'ini: Tañrı'yı S.

¹⁶⁸⁵ “Geldi bu söz aña gāyet katı hoş” S, Ü.

¹⁶⁸⁶ “Āh idüben düşdi andan gitdi hüş” S // “Bî-hod olub düşdi andan gitdi hüş” Ü.

¹⁶⁸⁷ “KaÓbe'ye vardı vü başın açdı ol”

¹⁶⁸⁸ itdi revān: aqıtdı Ü.

¹⁶⁸⁹ iy İlāh: neyleyem S // iy şāh Ü.

¹⁶⁹⁰ İdeyin: eyleyem S.

¹⁶⁹¹ bî-iştibāh: Tañrı içün S // iy İlāh Ü.

¹⁶⁹² “Çün ki ÓAbdullāh doğdı andan” S, Ü.

¹⁶⁹³ “Şanki güher çıkdı bir dürdāneden” S, Ü.

Taňa ƣaldı cümle hāsś u Óāmm aňa

1359. Śandılar kim yire indi māhtāb¹⁶⁹⁴

Yāhū toǵdı yirde neyyir āftāb¹⁶⁹⁵

1360. Bı-hūş olurdı yüzın gören anuň

Medhūş olurdı gözin gören anuň

1361. Andan oldı¹⁶⁹⁶ Óāleme heb feth-i bāb

Oldı hod Óindehū ümmü'l-kitāb^{1697 1698}

1362. İtdi anuň alnına¹⁶⁹⁹ nūr intikāl

ÓĀlemi ol ǵarƣa virdi māl-ā-māl

1363. Sevdi ÓAbdü'l-Muttalib anı hemān¹⁷⁰⁰

Didi ƣodum yoluňa baş ile¹⁷⁰¹ cān

1364. Neźrine oldı peşimān ol lebiḃ

Didi iy Settār u Vehhāb u Muḃḃ

¹⁶⁹⁴ “Yāhū toǵdı yirde neyyir māhtāb” S, Ü.

¹⁶⁹⁵ “Yüzi reşkinden şarardı āftāb” S, Ü.

¹⁶⁹⁶ Oldı: olur S.

¹⁶⁹⁷ “Oldurur pes Óinde ümmü'l-kitāb” Ü // “Oldurur hem Óinde ümmü'l-kitāb” S.

¹⁶⁹⁸ “Bütün nesne ve olaylara ilişkin ilâhî ilim ve takdirin kayıtlı bulunduğu kitap.”

¹⁶⁹⁹ Alnına: Cebhesine Ü.

¹⁷⁰⁰ Hemān: Gördi S, Ü.

¹⁷⁰¹ İle: u S, Ü.

1365. Bunı ƣurbān idemezem iy Kerīm
 Beni Óafv it iy Halīm ü iy Raĥīm
1366. Yine vardı ol muÓabbir yanına
 Tā ki řādī ire anuñ cānına
1367. [45^a] Didi aĥvāli aña cedd-i Ĥabīb
 Ol seĥā vü cūd-kānı ol lebīb
1368. Neźrine vefā itmege ol doymadı
 Anı ƣurbān itmege¹⁷⁰² ol ƣıymadı
1369. Neyleyeyin nice'deyin didi ol
 İşbu işden oldu ol ġāyet¹⁷⁰³ melül
1370. Ol muÓabbir didi aña iy ulu
 Cūduñ¹⁷⁰⁴ olmışdur¹⁷⁰⁵ cihāna toptolu
1371. Oġluñ ile on deveye ƣurÓa šal
 Olmaz ise on deveyi daĥı al

¹⁷⁰² İtmege: eylemege Ü.

¹⁷⁰³ Ėāyet: key ƣatı Ü.

¹⁷⁰⁴ Cūduñ: Bıl seĥān Ü // Kim seĥān S.

¹⁷⁰⁵ Olmışdur: oldu S, Ü.

1372. Anlara at ur a al iy nk-n m¹⁷⁰⁶
Oglu a d şerse ur a iy im m¹⁷⁰⁷
1373. On deve at anlara iy h b-cem l
Olmaz ise anlara at¹⁷⁰⁸ on¹⁷⁰⁹ cim l
1374. T  d şince n aya¹⁷¹⁰ ur a  sen  
Geliserd r r st ol vaqtin anu 
1375. Anları¹⁷¹¹ sen def i urb n eylegil
C du  ile k  in ti toylağıl¹⁷¹²
1376. Ne r  ne sen ılmış olursın vef 
Sa a andan iriserd r o  af 
1377. N anu ¹⁷¹³ biş y zine degin¹⁷¹⁴ tam m¹⁷¹⁵
ur a aldı def aten¹⁷¹⁶ ol nk-n m¹⁷¹⁷

¹⁷⁰⁶ Nk-n m: bahtiy r   // iy y r S.

¹⁷⁰⁷ iy im m:  şik r   // iy ehriy r S.

¹⁷⁰⁸ at: atğıl S,  .

¹⁷⁰⁹ On: on da ı S,  .

¹⁷¹⁰ N aya: deveye  

¹⁷¹¹ Anları: N aları S.

¹⁷¹² “    ehri c du  ile toylağıl”  , S.

¹⁷¹³ N anu : Anları    // Deven   S.

¹⁷¹⁴ Degin: dek S,  .

¹⁷¹⁵ Tam m: ol nig r S,  .

¹⁷¹⁶ def aten: ol cem le   // n alara S.

¹⁷¹⁷ Nk-n m:  şik r   // ehriy r S.

1378. Nāḳaya¹⁷¹⁸ düşürdi çün kim¹⁷¹⁹ ḳurŌasın
DefŌi ḳurbān itdi anuñ cümlesin
1379. Bir rivāyet buña¹⁷²⁰ ŌAbdü'l-Muttalib
Ḳazdururken zemzem olub¹⁷²¹ muḳtarib
1380. Suyı bu¹⁷²² yirün¹⁷²³ çıḳarsa tiz eger
Neḳrim¹⁷²⁴ olsun¹⁷²⁵ didi and'ol¹⁷²⁶ nām-ver¹⁷²⁷
1381. Bunda ḳurbān idem oğlum¹⁷²⁸ asğarın¹⁷²⁹
Toylayayım¹⁷³⁰ (hem) işbu¹⁷³¹ ḥalḳın¹⁷³² ekşerin¹⁷³³
1382. Asğar¹⁷³⁴ oğlı idi ŌAbdullāh anuñ
Atası ol idi¹⁷³⁵ Ōālem fahrınuñ

¹⁷¹⁸ Nāḳaya: Deveye S, Ü.

¹⁷¹⁹ çün kim: ol vaḳt S, Ü.

¹⁷²⁰ Buña: buñı Ü, S.

¹⁷²¹ Olub: oluban S, Ü.

¹⁷²² Bu: işbu S.

¹⁷²³ Yirün: bunuñ Ü // ḳüyınuñ S.

¹⁷²⁴ Neḳrim: neḳr Ü.

¹⁷²⁵ Olsun: olsun ki Ü.

¹⁷²⁶ Anda: bilgil Ü.

¹⁷²⁷ ol nām-ver: iy ŌAlım Ü // “Ḳurbān idem didi birin oğlumuñ” S.

¹⁷²⁸ Oğlum: oğlumu Ü

¹⁷²⁹ Asğarın: Küçük S.

¹⁷³⁰ Toylayayım: Toylayam Ü // toylayayın S.

¹⁷³¹ İşbu: dañı Ü.

¹⁷³² Ḥalḳın: ḥalḳun Ü // ḥalḳı S.

¹⁷³³ Ekşerin: NiŌmetiyle S.

¹⁷³⁴ Asğar: Küçigi S.

¹⁷³⁵ ol idi: oldı S.

1383. [45^b] Çün ki böyle didi şu çııdı hemın

Nezrine oldı peşimān¹⁷³⁶ ol emın

1384. Anı kırbān itmege ol doymadı

Ol muŖabbir aña kıurŖa šal didi

1385. Yüz¹⁷³⁷ deveye¹⁷³⁸ kıurŖa šaldı cümleten

İtdi kırbān eyledi¹⁷³⁹ ol defŖaten¹⁷⁴⁰

1386. Anuñçün ol Ĥabīb'i evvel'ün¹⁷⁴¹

Dirdi ben İbnü'z-Zebīĥayn'am bilün

1387. ¹⁷⁴³في الكبير ¹⁷⁴²هكذا قال الامام

¹⁷⁴⁴نصر الله وجهه يوم القيام

1388. Ŗİşk ile di eś-salātu ve's-selām

Nice oldı şöra dinle iy hümām

¹⁷³⁶ Peşimān: Çok peşimān S.

¹⁷³⁷ Yüz: Yüzine dek S.

¹⁷³⁸ Deveye: nāķanuñ S.

¹⁷³⁹ Eyledi: itdi S.

¹⁷⁴⁰ defŖaten: devenün S.

¹⁷⁴¹ Evvel'ün: Tañrı'nuñ Ü, S.

¹⁷⁴² et-Tefsīru'l-Kebīr (Mefātihu'l-Gayb): Fahreddin er-Râzî'nin (öl. 606/1210) Kur'ân-ı Kerīm tefsiri.

¹⁷⁴³ "Tefsirinde böyle naķl itdi İmām" S, Ü.

¹⁷⁴⁴ "Allah kıyamet günü onun yüzünü nurlandırsın."

1389. Sevdî Ö Abdü'l-Muttalib anı kıatı
Anuñıçün¹⁷⁴⁵ buldı ulu¹⁷⁴⁶ devleti
1390. Cebhesinde Muştafâ¹⁷⁴⁷ nûrı anuñ
Rüşen idi nitekim nûrı günün
1391. Hoş olurdı şayrular baķsa aña
Gözlenürdi varsa aÖmâlar aña
1392. Düşmâna¹⁷⁴⁸ karşı varurdu ol niğâr
Cebhesinden¹⁷⁴⁹ nûr olurdu¹⁷⁵⁰ âşikâr¹⁷⁵¹
1393. Düşmânun¹⁷⁵² gözi¹⁷⁵³ kamaşurdu hemîn
Düşer idi oluban hûr u hâzîn
1394. Düşmânı¹⁷⁵⁴ iderler idi pâ-y-mâl
Ara yirden olmadın cenk ü kıtâl

¹⁷⁴⁵ İçün: ile S, Ü.

¹⁷⁴⁶ Ulu: baht u Ü // ol hem S.

¹⁷⁴⁷ Muştafâ: gülÖizâr Ü.

¹⁷⁴⁸ Düşmâna: düşmân yüzine Ü.

¹⁷⁴⁹ Cebhesinden: Görinürdi Ü.

¹⁷⁵⁰ Olurdu: anuñ Ü.

¹⁷⁵¹ Âşikâr: gözine Ü.

¹⁷⁵² Düşmânun: anuñ Ü.

¹⁷⁵³ Gözi: Gözleri Ü.

¹⁷⁵⁴ Düşmânı: Anları Ü.

1395. Düşmānı anlar iderlerdi helāk
Başına koyarlar idi kıra hāk
1396. Kızlık olsa yağmasa anda matar
İder idi göge ol demde naẓar
1397. Döker idi def Ŗi yağmurlar sehāb
Olur idi deşt ü şahra ğarķ-ı āb
1398. Ol Kureyş içinde oldı key ulu
Oldı ol anlar halkdan sevgülü
1399. Büyüyincek virdi kızin¹⁷⁵⁵ Vehb aña
Didi¹⁷⁵⁶ virdüm nem var ise ben saña
1400. Āmine dirler idi aña be-nām
Hüsine olmuş idi¹⁷⁵⁷ şahlar ğulām¹⁷⁵⁸
1401. Yüzine ĥayrān idi şems ü kamer
Zülfine reşk iledürdi misk-i ter

¹⁷⁵⁵ Kızın: bintin Ü.

¹⁷⁵⁶ Didi: Didi kim S, Ü.

¹⁷⁵⁷ olmuş idi: olupdı S.

¹⁷⁵⁸ Ğulām: hep ğulām S.

1402. Hem Ĥabeş'den ĥālî alurdı ĥarāc
Haddi olurdı güneşden daĥı bāc
1403. Yüzine müştāk idi şems ü melek
Ġıbtā'derdi ĥüsnine māh-ı felek
1404. Ḵaddi¹⁷⁵⁹ tūbā lebleri kevşer mişāl
Āftāb¹⁷⁶⁰ idi yüzi ḵaşı¹⁷⁶¹ hilāl
1405. [46^a] Her cemāle lāyık idi ol nigār
Zirā andan toġısardı şehriyār
1406. Āmine'yi alıcagaz ol Emīn
Aġlayub itdi niçe ĥātūn enīn
1407. İki yüz Őavrat ĥasedden öldiler
Öİşk odında yanuban kül oldılar
1408. قل خبيبي الصلات والسلام
فسمع اخبار طلوع بدر تام

¹⁷⁵⁹ Ḵaddi: Boyı S, Ü.

¹⁷⁶⁰ Āftāb: güneş S, Ü.

¹⁷⁶¹ Ḵaşı: ḵaşları olmış S.

1409. Yıllar içre bir hümāyūn yıl idi
Key hüceste atı meymūn yıl idi
1410. Vafe'ye vardıydı ŐAbdullāh o yıl
Hem güneş Çevre varubdı iy cemil
1411. Vafe'den dōnūb¹⁷⁶² eve gider¹⁷⁶³ iken
Bir Şu gōrdi a idi ol penbeden
1412. Bir nidā işitdi anda nāgehān¹⁷⁶⁴
Didi gel ic bu Şudan sen iy civān¹⁷⁶⁵
1413. İdi andan badı anı gōrmedi
Ol aradan¹⁷⁶⁶ gitdi¹⁷⁶⁷ anda¹⁷⁶⁸ durmadı¹⁷⁶⁹
1414. Diledi gitmek evine ol¹⁷⁷⁰ Emīn
Anuiūn defŐi¹⁷⁷¹ dūrūldı¹⁷⁷² zemīn

¹⁷⁶² Dōnūb: Dōnūben S.

¹⁷⁶³ Gider: gelūr S.

¹⁷⁶⁴ nāgehān: cān fidā S.

¹⁷⁶⁵ civān: Őehā S.

¹⁷⁶⁶ Aradan: Şuyı S.

¹⁷⁶⁷ Gitdi: yirinde S.

¹⁷⁶⁸ Anda: daı S.

¹⁷⁶⁹ Durmadı: bulmadı S.

¹⁷⁷⁰ Ol: iy S.

¹⁷⁷¹ deföi: hep S.

¹⁷⁷² Dūrūldı: dūzildi S.

1415. Cümle eşyā¹⁷⁷³ didiler iy bedr-i tām¹⁷⁷⁴

Saňa olsun her nefes biň biň¹⁷⁷⁵ selām

1416. Dir ki Bat̂ha'da yürirdüm şevk ile

Qalbüm açık seyr iderdüm zevk ile

1417. Nāgehān arķamda iy yār āşikār

Oldı bir nūr-ı Őazım-i şems-vār

1418. [46^b] İki pāre oldı ol anda hemān

Maşrıķa bir pāresi vardı revān

1419. Mağribe vardı biri daħı revān

Diňleğil kim nice oldı iy civān

1420. Şoñra oldı ol semāvāta revān

Yine geldi arķama ol dem hemān

1421. Göklerüñ qapusın ol dem açdılar

ŐĀleme raŐnā kokular saçdılar

¹⁷⁷³ Cümle eşyā: Taş ve ağac S.

¹⁷⁷⁴ bedr-i tām: Nĭk-Nām S.

¹⁷⁷⁵ biň biň: çok çok S.

1422. Geldi gökden baña bir şîrîn nidā
Ol nidāya cümle cān olsun fedā
1423. Didi kim olsun saña biñ biñ selām
İy Muhammed atası iy nîk-nām
1424. Bir kıru ağac dibinde ol zamān
Ben oturdum ol da yeşerdi hemān
1425. Üstime sāye bıraķdı ol şecer
Çün ki ol aradan eyledüm güzer¹⁷⁷⁶
1426. Kıru oldı ol şecer ol dem hemān
Şoñra bütler ona oldılar¹⁷⁷⁷ revān
1427. Didi bütler bu araya gelmesün
Zırā kim arķañda iy vechi ĥasen
1428. Şöyle bilgıl kim Muhammed nūr-vār
Dü cihān içinde oldur şehriyār

¹⁷⁷⁶ Beyitin orijinali “Çün ki eyledüm ol aradan güzer” şeklindedir. Vezin düştüğü için takdim tehir yapıldı.

¹⁷⁷⁷ Yazmada “ol dem” şeklinde olan bu kısmı vezin ve anlam bütünlüğü açısından bu şekilde değiştirildi.

1429. İdiser ol cümle aśnāmı helāk
Başlarına śaçıardur kıara ĥāk
1430. Çağıruban cümle bütler şād-kām
Didiler kim eś-śalātu ve's-selām
1431. [47^a] Çün ki ÓAbdullāh eve¹⁷⁷⁸ oldı¹⁷⁷⁹ revān
Karşı vardı Āmine ol dem hemān¹⁷⁸⁰
1432. CumÓa gicesiyidi ey¹⁷⁸¹ nĭk-nām¹⁷⁸²
Dāha Óarfe gicesiydi iy hümām¹⁷⁸³
1433. Ay ile gün ol gice konuşdılar
Āmine zevci ile¹⁷⁸⁴ buluşdılar
1434. Birbirine buldı anlar ittiśāl
Eylediler Ĥaqq'a anlar ibtihāl
1435. Burc-ı kıavse irdi ol dem āftāb¹⁷⁸⁵

¹⁷⁷⁸ Eve: evine S, Ü.

¹⁷⁷⁹ Oldı: Vardı S, Ü.

¹⁷⁸⁰ Hemān: aña S, Ü.

¹⁷⁸¹ Ey: bilgil Ü.

¹⁷⁸² Nĭk-nām: o gice Ü.

¹⁷⁸³ “Kadr kıadri idi bilgil o gice” Ü // Hem de kıadrün kıadrü idi ol gice S.

¹⁷⁸⁴ Zevci ile: ÓAbdullāh'la S.

¹⁷⁸⁵ “Düşdi güneş anda kıavsün dāmına” Ş.

Hem muķārın oldı şemse māhtāb¹⁷⁸⁶

1436. GülŖizār'un¹⁷⁸⁷ cevheresi ol gice
Rahmine¹⁷⁸⁸ düşdi nigāruñ¹⁷⁸⁹ ol gice

1437. قل خبيبي السلام والصلات
فسمع اخبار طلوع شمس ذات¹⁷⁹⁰

1438. Āmine çün yüklü oldı Ahmed'e
Cümle Ŗālem cūşa geldi hāmd ide

1439. Her melek eyler idi anı tavāf
Karşusunda¹⁷⁹¹ heb dutarlardı¹⁷⁹² muşāf¹⁷⁹³

1440. Üstine kuşlar durub her şubh u şām
Dirler idi Ahmed'e biñ biñ¹⁷⁹⁴ selām

1441. Gülistān içr'ötdi¹⁷⁹⁵ bülbüller hezār

¹⁷⁸⁶ “Muştafā'ya yüklü oldı Āmine” Ş.

¹⁷⁸⁷ gülŖizār'un: Ol Ĥabīb'ün S.

¹⁷⁸⁸ Rahmine: dāmına S.

¹⁷⁸⁹ nigāruñ: Āmine S.

¹⁷⁹⁰ “Selamu salat de ki sevgilim, güneşin doğuşunun haberlerini duy.” // “Eş-şalātu ve's-selām di sen i yār” S.

¹⁷⁹¹ Karşusunda: Karşu Ü.

¹⁷⁹² Dutarlardı: dururlardı S.

¹⁷⁹³ Muşāf: aña şāf şāf S.

¹⁷⁹⁴ biñ biñ: çok çok S.

¹⁷⁹⁵ Gül-istān içre: Gül-istānda S, Ü.

Bildiler çün toğısardur¹⁷⁹⁶ gülÖizâr¹⁷⁹⁷

1442. Ol gıce kim yüklü oldı Āmine

Bir ferişte indi KaÖbe bāmına

1443. Çağırub didi ki iy ins ile cān

Bilünüz kim geliserdür¹⁷⁹⁸ cāna cān

1444. Bu cihāna geliserdür Muśtafā

ÖĀleme rahmetdürür ol pür-śafā¹⁷⁹⁹

1445. Maşrıq-ı ğaybden toğısar āftāb

Qalmayısar gidiser küfr ü riyāb

1446. Küfr ü źulmet¹⁸⁰⁰ qalmayısar gidiser

ŞerÖ-i nūrı Öālemi ğark idiser

1447. [47^b] Śad hezārān āferin ħüsnin’anuñ

Sāye-i Ĥaqq rahmet¹⁸⁰¹ oldur Öāleme

¹⁷⁹⁶ Toğısardur: doğısardur S, Ü.

¹⁷⁹⁷ gülÖizâr: şehriyâr S.

¹⁷⁹⁸ geliserdür: toğısardur S.

¹⁷⁹⁹ “Rahmet-i halk olsunardur Muśtafā” S, Ü.

¹⁸⁰⁰ Żulmet: inkār Ü.

¹⁸⁰¹ Rahmet: rahmeti Ü.

1448. Bu gice düşdi anası rahmine
İrdi ün cümle halkıñ semÖine
1449. Çün ki yüklü oldı şāha ol nigār¹⁸⁰²
Bir nidā işitdi didi¹⁸⁰³ āşikār¹⁸⁰⁴
1450. Yüklü olduñ Aĥmed’e bil¹⁸⁰⁵ bu gice
MaÖrifet kânıdur ol nūr-ı ducā
1451. Dü cihānuñ bihteridür Muştafā
Enbiyānuñ mihteridür Muştafā
1452. Ol ÓAlım¹⁸⁰⁶ ü ol Ĥalım¹⁸⁰⁷ ü ol RaÖüf
Ol Raĥım¹⁸⁰⁸ ü ol Kerım¹⁸⁰⁹ ü ol ÓAtüf
1453. Ol Sırāc¹⁸¹⁰ ü ol Beşır¹⁸¹¹ ü ol Neẓır
Ol latıf ü ol Kāmer Şems-i Münır¹⁸¹²

¹⁸⁰² “Ol gice kim yüklü oldı Āmine” S, Ü.

¹⁸⁰³ Didi: anuñ S, Ü.

¹⁸⁰⁴ Āşikār: cānına S, Ü.

¹⁸⁰⁵ Bil: dir S, Ü.

¹⁸⁰⁶ ÓAlım: Raĥım’dür S, Ü.

¹⁸⁰⁷ Ĥalım: Ĥalım’dür S, Ü.

¹⁸⁰⁸ Raĥım: Selım’dür S, Ü.

¹⁸⁰⁹ Kerım: ÓAlım’dür Ü.

¹⁸¹⁰ Sırāc: Sırāc’dür S.

¹⁸¹¹ Beşır: Beşır’dür S.

¹⁸¹² “Ol kamedür hem dahı şems-i münır” S, Ü.

1454. Mehdi'dür hem Hâdi'dürür hem Hâkîm
Hem latîf'dür hem ÓAlîm'dür hem ÓAżîm

1455. İsmidür¹⁸¹³ anuñ¹⁸¹⁴ Muḥammed Muştafâ
Mâhî-yi Óiśyân-ı âdem pür-şafâ¹⁸¹⁵

1456. Her Muḥammed adluyı ol Pâdişâh¹⁸¹⁶
Cennete kıoysa gerek bî-iştibâh¹⁸¹⁷

1457. Her ki anuñ yolına girmeye ol
Hâzretine Tañrı'nuñ ırmeye ol

1458. ¹⁸¹⁹هكذا قال العياض ¹⁸¹⁸في الشفاء
¹⁸²⁰بَوَّءَ اللَّهُ مَكَاتَهُ فِي الرِّيَاضِ

1459. Āmine'ye çün ki¹⁸²¹ oldu bu nidâ
Şâd oldu olmayuban yâ nidâ¹⁸²²

¹⁸¹³ İsmidür: Adıdur S.

¹⁸¹⁴ Anuñ: Aḥmed S, Ü.

¹⁸¹⁵ “Cümle Óâlem bulur anuñla şafâ” S, Ü.

¹⁸¹⁶ Pâdişâh: bî-nişân S, Ü.

¹⁸¹⁷ bî-iştibâh: bî-gümân Ü // bî-kemâl S.

¹⁸¹⁸ eş-Şifâ: “Kâdî İyâz'ın Peygamber sevgisine ve Hz. Peygamber'in müslümanlar üzerindeki haklarına dair eseri.”

¹⁸¹⁹ Kâdî İyâz: “Mâlikî kadısı, hadis, fıkıh ve dil âlimi.”

¹⁸²⁰ “Allah onu cennet bahçesinde ağırlasın.”

¹⁸²¹ Ki: kim Ü.

¹⁸²² “Hâzrete ol eyledi çok çok şenâ” S.

1460. Beñzi anuñ¹⁸²³ hiç şaru olmadı
Ĥamlın aslā kimse dañı bilmedi¹⁸²⁴
1461. Hoş olurdı şayru baķsa yüzine
Reşk iderdi misk ayağı¹⁸²⁵ tozına
1462. Çeşmin¹⁸²⁶ aŖmā sürs'ayağı tozına
Ĥaķķ¹⁸²⁷ virürdi nūr anuñ gözine
1463. Dañı çoķ dürlü Ŗacāyib¹⁸²⁸ bî-şümār¹⁸²⁹
Olur idi anda¹⁸³⁰ andan¹⁸³¹ āşikār
1464. BaŖzılar dirler ki şāhuñ atası¹⁸³²
Ölmiş idi yüklü iken¹⁸³³ anası¹⁸³⁴ -bi't-terfīķ-
1465. [48^a] يا محب المصطفى قل الصلوات¹⁸³⁵
فسمع اخبار طلوع نور ذات¹⁸³⁶

¹⁸²³ Anuñ: Āmine'nüñ S.

¹⁸²⁴ “Batnı bir zerre anuñ dañı hiç büyümedi” Ü // “Batnı anuñ dañı hiç büyümedi” S.

¹⁸²⁵ Ayağı: Ŗanber S.

¹⁸²⁶ Çeşmin: Ŗaynın Ü // “AŖmālar varsa anuñ qarşusına” S.

¹⁸²⁷ Ĥaķķ: Tañrı S, Ü.

¹⁸²⁸ Ŗacāyib: Ŗacāyibler S.

¹⁸²⁹ bî-şümār: iy yār S.

¹⁸³⁰ Anda: ol vaķt Ü

¹⁸³¹ Andan: Āmine'den S.

¹⁸³² Atası: anası Ü.

¹⁸³³ Yüklü iken: Ĥāmileyken Ü.

¹⁸³⁴ Anası: atası Ü.

¹⁸³⁵ “Ey Muhammed sevenler salavat getirin.”

¹⁸³⁶ “فسمع اخبار طلوع بدر تام” Ü / “ŖIşķ ile vü derd ile di eś-şalāt” S.

1466. Çün toqıuz ay oldı yüklü ol nigār
Vaqt irişdi¹⁸³⁷ kim toğa ol gülÖizār¹⁸³⁸
1467. Çün yaqın oldı o şemsün toğması¹⁸³⁹
ÓArş ü kürşü nūrınuñ bir lemÓası
1468. On ikisinde rebıÓü'l-evvelün
Hem düşenbih gicesi idi yılun¹⁸⁴⁰
1469. Qasđ kıldı kim toğa ol nūr-ı zāt¹⁸⁴¹
Nūra ğarq ola anuñla kāóināt¹⁸⁴²
1470. Misk¹⁸⁴³ ü Óanber qoqusı teldi cihān
Cümle yirden gelür idi bñy-ı cān
1471. Ol gice¹⁸⁴⁴ gökler¹⁸⁴⁵ qapusın¹⁸⁴⁶ açdılar
ÓĀleme rahmet zülālin¹⁸⁴⁷ saqdılar

¹⁸³⁷ İrişdi: oldı S, Ü.

¹⁸³⁸ gülÖizār: şehriyār S.

¹⁸³⁹ Toğması: doğması Ü.

¹⁸⁴⁰ Yılun: anuñ S.

¹⁸⁴¹ “Diledi toğmağlığa ol bedr ay” Ü, S.

¹⁸⁴² “Anuñ ile rüşen ola cümle cāy” Ü, S.

¹⁸⁴³ Misk: Müşk S.

¹⁸⁴⁴ Ol gice: Cümle Ü.

¹⁸⁴⁵ Gökler: Göklerün S.

¹⁸⁴⁶ Qapusın: qapusını S, Ü.

¹⁸⁴⁷ Zülālin: sıyını Ü // sıyını S.

1472. Ol gice cümle melâóik şáf şáf
Âmine dārını¹⁸⁴⁸ itdiler tavāf
1473. Ol gice¹⁸⁴⁹ indi semādan¹⁸⁵⁰ üc Óalem
KaÓbe'de dikildi¹⁸⁵¹ biri¹⁸⁵² muĥterem
1474. Birisin gök ile yir arasına¹⁸⁵³
Dikdiler Kıuds'ün birin şâhrāsına¹⁸⁵⁴
1475. Ol gice Aĥmed Muĥammed Muśtafā
Toğdı Óalem toldı anuĥla şafā
1476. Âmine eydür kim ol dün yarusı
Dutdı¹⁸⁵⁵ beni nāgeh¹⁸⁵⁶ oğlan bürisi
1477. Ol gice toldı evümün içi nūr
Ĥāzır oldılar kıatuma cümle ĥūr

¹⁸⁴⁸ Dārını: evini Ü // evin S.

¹⁸⁴⁹ Gice: gicede S, Ü.

¹⁸⁵⁰ Semādan: Gökden S, Ü.

¹⁸⁵¹ Dikildi: Dikdiler S, Ü.

¹⁸⁵² Biri: birini Ü // birisin S.

¹⁸⁵³ “Birisin beyne’z-zemīn ve’l-āsmān” Ü.

¹⁸⁵⁴ Şâhrāsına: şâhrāda Ü.

¹⁸⁵⁵ Dutdı: Futdı S, Ü.

¹⁸⁵⁶ Nāgeh: nāgāh Ü // anda S.

1478. Şoñra bir hātūn münevver çehrelü
 Ĥāzır oldı ķey muĖattar¹⁸⁵⁷ çehrelü¹⁸⁵⁸
1479. [48^b] Didiler bu Āsiye’dür iy nigār
 Hidmete geldi saña bu bahtiyār¹⁸⁵⁹
1480. Žāhir oldı yine bir nūr-ı Ŗažım
 Anı¹⁸⁶⁰ gördüm¹⁸⁶¹ gıtdı benden¹⁸⁶² cümle bım
1481. Nāgehān bir dahı¹⁸⁶³ oldı āşıkār
 Berķ urdı yüzi nūrı şems-vār¹⁸⁶⁴
1482. ŞuŖlesinden ĥire oldı bu gözüm
 Heybetinden yave¹⁸⁶⁵ ķıldum kendüzüm¹⁸⁶⁶
1483. Didiler Meryem’dürür bu bahtlu¹⁸⁶⁷
 Ay u günden yüzidürür¹⁸⁶⁸ yahtlu

¹⁸⁵⁷ muğattar: gökçek S, Ü.

¹⁸⁵⁸ Çehrelü: dāyelü S, Ü.

¹⁸⁵⁹ Bahtiyār: Kırd-gār S, Ü.

¹⁸⁶⁰ Anı: Şād Ü, S.

¹⁸⁶¹ Gördüm: oldum Ü, S.

¹⁸⁶² Benden: andan S.

¹⁸⁶³ Dahı: hātūn S, Ü.

¹⁸⁶⁴ “Yüzi nūrly idi şems-vār” Ü // “Yüzi nūr virürdi anuñ şems-vār” S.

¹⁸⁶⁵ Yave: yavu Ü // yavı S.

¹⁸⁶⁶ Kendüzüm: ben özüm S.

¹⁸⁶⁷ Bahtlu: gülŖizār Ü.

¹⁸⁶⁸ Yüzidürür: çehresidür S // Hidmet itmeklige geldi iy nigār Ü.

1484. Geldiler tã saña hîdmet ideler
Şâhı görüb hîdmet idüb gideler
1485. Lütf ile¹⁸⁶⁹ virdi selâm anlar baña
Didiler kim hîdmete geldük saña¹⁸⁷⁰
1486. Müjde olsun didiler hem¹⁸⁷¹ iy nigâr¹⁸⁷²
Toğısardur¹⁸⁷³ bu gice ol gülÖizâr¹⁸⁷⁴
1487. Ulu devlet bulduñ iy Âmine¹⁸⁷⁵ sen
Geldi şâdî gitdi senden hep hâzen¹⁸⁷⁶
1488. Bu gice senden toğısar Muştafâ
ÖÂleme rahmetdürür¹⁸⁷⁷ ol pür-şafâ¹⁸⁷⁸
1489. Nokta-ı ülânun¹⁸⁷⁹ oldur medverî¹⁸⁸⁰
Hem ebed sırrınuñ oldur mażharı

¹⁸⁶⁹ Lütf ile: ol dem Ü.

¹⁸⁷⁰ “Ben selâmların aldum ve’s-selâm” S.

¹⁸⁷¹ Hem: kim Ü // anlar S.

¹⁸⁷² iy nigâr: baña S.

¹⁸⁷³ Toğısardur: Doğısardur Ü.

¹⁸⁷⁴ “Kim Muhammed geliser bu dünyaya” S.

¹⁸⁷⁵ Âmine: dildâr Ü.

¹⁸⁷⁶ “Doğısardur senden ol hulkı hâsen” Ü.

¹⁸⁷⁷ Rahmetdürür: rahmet olısar S, Ü.

¹⁸⁷⁸ ol pür-şafâ: Muştafâ S, Ü.

¹⁸⁷⁹ Nokta-ı ülânun: ezel noktasınuñdur S, Ü.

¹⁸⁸⁰ Medveri: merkezi S.

1490. K̡albidür anuñ sarāy-ı Kird-gār
 Śadrı anuñ taht-gāh-ı şehriyār
1491. Çeşme-i hâyvānuñ oldur menbaŲı
 Raḥmet-i Raḥmān'un oldur maŲdeni
1492. KāŲinātuñ cümle¹⁸⁸¹ esrār'andadur
 Żāt-ı Hāḳḳ'un¹⁸⁸² daḥı¹⁸⁸³ envār'andadur
1493. Hem sıfātı Hāḳḳ'ıñ oldur mecmaŲı
 Ol şefāŲat bahrinüñdür menbaŲı
1494. Āsmān-ı vahdetüñ bedr ayı ol
 Cümle ervāhuñ varacak cāyı ol
1495. Genc-i lütf-ı pādişāḫı oldurur
 Mażhar-ı Ųıṣṣ-ı İlāḫı oldurur
1496. KaŲbe'ye beñzer ḳadem başduğı yir
 Reşk iledür naŲl-ı tozına Ųabır

¹⁸⁸¹ Cümle: daḥı S, Ü.

¹⁸⁸² Żāt-ı Hāḳḳ'un: Żü'l-Cemāl'un Ü.

¹⁸⁸³ Daḥı: żāt-ı Ü.

1497. Cebhesinden¹⁸⁸⁴ dökülür¹⁸⁸⁵ anuñ gül-âb

Na'Ölünından tozar anuñ misk-i nâb

1498. [49^a] Vechi¹⁸⁸⁶ güneş cebhesidürür kıamer

Çeşmine Ĥaķķ didi mâ-zâġa'l-baśar

1499. Saçı¹⁸⁸⁷ ve'l-Leyl yüzidürür ve'd-Đuĥâ

ÖArş ü kürşî andan alurlar ziyâ

1500. Gülistân-ı ġaybe oldur Öandelîb

Oldurur hem Ĥaķķ'a dîl-dâr-ı Ĥabîb

1501. Şâh-bâz-ı lâ-mekân oldurur

Pâdişâh-ı dü cihân oldurur

1502. Kıâmetine tâ kıyâmet bendedür

Serv-i âzâd anuñiçün hatdadur

1503. Genc-i ġaybuñ ma'Ödenidür ol Ĥabîb

Nûr-ı zâtuñ¹⁸⁸⁸ mażharıdur ol Ĥabîb¹⁸⁸⁹

¹⁸⁸⁴ Cebhesinden: Alındarından S, Ü.

¹⁸⁸⁵ Dökülür: kıoķar S, Ü.

¹⁸⁸⁶ Vechi: Haddi Ü.

¹⁸⁸⁷ Saçı: Zülfi Ü.

¹⁸⁸⁸ Nûr-ı zâtuñ: Żât-ı Ĥaķķ'ıñ Ü, S.

¹⁸⁸⁹ Ĥabîb: şehriyâr S, Ü.

1504. Z rresinden r   en olur   ft b
     lesinden     ir olur m  ht b
1505.    lebinde hi  k d ret yokdurur
 N rdur mah   ¹⁸⁹⁰ ki¹⁸⁹¹   lmet yokdurur
1506. G nde bi  nevbet anu    n  rlur
 Bezm-i    ret anu    n  rlur
1507.   tine    lar sinekler varamaz
 S yesini kimse anu  g remez
1508. Perde olmaz hi  nesne hem a  a
 G r r ol    lemleri   nden     a
1509. Ar  asında hem n b  vvet m  hri var
 Yazılı   tinde rahmet m  hri var
1510. Oldurur hem d  rr-i dery -y'    f  
 Dah  oldur g  her-i k  n-    f  

¹⁸⁹⁰ Mah   :   r  dur S,   .

¹⁸⁹¹ Ki: anda S,   .

1511. Ol risālet iqliminüñ şāhıdur
Kābe Kavseyn'ün burūcı māhıdur
1512. Ol şefā'at bahırınıñdur menba'ı
Ol letāfet nehrinüñdür mecma'ı
1513. Toğısardur¹⁸⁹² bu gice ol āftāb
Şu'Ölesinden¹⁸⁹³ nūrın¹⁸⁹⁴ alur¹⁸⁹⁵ māhtāb¹⁸⁹⁶
1514. Şaňa hıdmet eyleyelüm iy nigār¹⁸⁹⁷
Bize böyle emr itdi¹⁸⁹⁸ Kird-gār
1515. Gelmişüz biz saňa hıdmet kıлмаğa
Eli¹⁸⁹⁹ bağılu hem kenizen olmağa
1516. Āmine'ydür tutdı¹⁹⁰⁰ Meryem bir kıolum
Āsiye tutdı¹⁹⁰¹ benüm hem bir kıolum

¹⁸⁹² Toğısardur: Doğısardur Ü.

¹⁸⁹³ Şu'Ölesinden: Zerresinden Ü.

¹⁸⁹⁴ Nūrın: rüşen Ü.

¹⁸⁹⁵ Alur: olur Ü.

¹⁸⁹⁶ “Gidiserdür küfr ü inkār-ı riyāb” S.

¹⁸⁹⁷ “Hidmete geldük şaňa biz iy nigār” Ü.

¹⁸⁹⁸ İtdi: eyledi Ü.

¹⁸⁹⁹ Eli: Elümüz Ü.

¹⁹⁰⁰ Tutdı: dutdı S, Ü.

¹⁹⁰¹ Tutdı: dutdı S, Ü.

1517. Altuma¹⁹⁰² bir hoş döşek döşediler

Lütf ile anlar beni oğşadılar

1518. Mekke içre kıokdı gökçek kıokular

Şimdi¹⁹⁰³ Öuşıak¹⁹⁰⁴ ol kıokuyı kıokular¹⁹⁰⁵

1519. Toğmağa¹⁹⁰⁶ yakın olıncağ Zü'l-Celâl¹⁹⁰⁷

Zemzem¹⁹⁰⁸ ile tıldı Öālem māl-ā-māl¹⁹⁰⁹

1520. Toptolu oldu revāyihle cihān

Hayra mağdem didi cümle ins ü cān

1521. جمله ذره خوش صدایی می زنند¹⁹¹⁰

بر قدوم مرحبایی می زنند¹⁹¹¹

1522. Cümle zerrāt-ı cihān itdi sedā

Çağrısuban didiler kim merhābā

¹⁹⁰² Altuma: Evüme S, Ü.

¹⁹⁰³ Şimdi: Anı Ü.

¹⁹⁰⁴ Öuşıak: seven Ü.

¹⁹⁰⁵ Kıokular: kıokılar Ü.

¹⁹⁰⁶ Toğmağa: doğması Ü // toğması S.

¹⁹⁰⁷ Zü'l-Celāl: bedrūn S, Ü.

¹⁹⁰⁸ Zemzem: Gölğul S.

¹⁹⁰⁹ Māl-ā-māl: cümlesi S, Ü.

¹⁹¹⁰ "Tüm zerreler hoş bir seda çalmakta."

¹⁹¹¹ "Kudüm ile merhaba demekteler."

1523. [49^b] Merĥabā iy ŧems-i tġbġn merĥabā

Merĥabā iy cġn-ı cġnġn merĥabā

1524. Merĥabā iy pġdiŧġh-ı dġ cihġn

Senġñiġġn oldı kevn ile mekġn

1525. Merĥabā iy Őġndeliġb'ġġġ-ı elest

ŐIŧġuġ ile cġmle Őġlem oldı mest

1526. Merĥabā iy ġġtġb-ı ġŧiġġġn

Merĥabā iy mġhtġb-ı ŧġdiġġġn

1527. Merĥabā iy cġn-ı ġġġi merĥabā

Merĥabā Őuŧŧġġa ŧġġi merĥabā

1528. Merĥabā iy zġt-ı Ĥġġġ'uġ mġzġharı

Merĥabā iy enbiyġnuġ rehberi

1529. Merĥabā iy ġġtġb-ı ġi-zevġl

Merĥabā iy mġhtġb-ı lġ-Yezġl

1530. Merĥabā iy ŧġh-ġġz-ı lġ-mekġn

Merhabā iy kār-sāz-ı dü cihān

1531. Merhabā iy bülbul-i bāğ-ı cemāl

Merhabā iy āşinā-yı Żü'l-Celāl

1532. Merhabā iy şın ü sād u hā vü mīm

Merhabā iy kāf u hāŖ vü rāŖ vü cīm

1533. Merhabā iy Ŗāşī ümmet menceŖi

Merhabā bi-çāre millet melceŖi

1534. Merhabā iy māh u hūrşid-i Hudā

Merhabā iy Hakk'dan olmayan cüdā

1535. Merhabā iy mazhar-ı envār-ı Hakk

Merhabā iy mahzen-i esrār-ı Hakk

1536. Merhabā iy bülbul-i gülzār-ı şāh

Merhabā iy sülşül-i bāğ-ı ilāh

1537. Merhabā iy rahmeten li'l-Ŗālemīn

Merhabā sensin şefŖü'l-müznibīn

1538. [50^a] Āmine’ydür sonra bir mürğ-i latîf¹⁹¹²
Nāgehān girdi eve şād ol şerîf¹⁹¹³
1539. Şûreti âdem velî gevdesi kuş
Çûn ki gördüm anı kalbüm¹⁹¹⁴ itdi¹⁹¹⁵ cüş¹⁹¹⁶
1540. Kātuma ol lûtf ile geldi benüm
Buldı ol vaktin şafâ cān u tenüm
1541. Eyledi baña temellük ol latîf
Lûtf¹⁹¹⁷ ile bilüm şîğadı ol şerîf¹⁹¹⁸
1542. Nāgehān gördüm ki ol şems-i cihān
Ol cırāğ-ı şuŖle-i heft āsmān
1543. Ol yüzi şacı vü zülfi zaymurān
Çeşmi nergis kāmetsi serv-i revān
1544. Ol hâkîkat bahrınıñ dürdānesi

¹⁹¹² “Āmine eydür sonra gördüm nāgehān” S, Ü.

¹⁹¹³ “Bir güzel kuş eve girdi şād-mān” S, Ü.

¹⁹¹⁴ Kalbüm: vaktüm S, Ü.

¹⁹¹⁵ İtdi: oldı S, Ü.

¹⁹¹⁶ Cüş: katı hoş S, Ü.

¹⁹¹⁷ Lûtf: rıf S, Ü.

¹⁹¹⁸ Şerîf: benüm Ü.

Ol şerîŖat nehrinüñ¹⁹¹⁹ yek dānesi

1545. Ol semā-ı maŖrifet¹⁹²⁰ meh-pāresi

Ol tarîkat tāremi şeh-vāresi¹⁹²¹

1546. Ol ŖAlım ü ol ĖHalım ü ol Selım

Ol Kerım ü ol Rahım ü ol Kelım

1547. Ol şehāvet¹⁹²² maŖdeni kān-ı vefā¹⁹²³

Müctebā vü Murtaẓā vü Muştafā

1548. Ol risālet tāreminde āftāb

Ol mürüvvet göklerinde māhtāb

1549. Ol latîf ol sırr-ı cümle kâŖināt

Ol şerîf ol dürr-i cümle mümkināt

1550. Doğdı¹⁹²⁴ ol dem¹⁹²⁵ ĥāẓrete itdi sücüd

¹⁹¹⁹ Nehrinüñ: ehlinüñ S, Ü.

¹⁹²⁰ semā-ı maŖrifet: MaŖrifet gögünüñ S.

¹⁹²¹ “Ol tarîkat kavminüñ hem-sāyesi” Ü, S.

¹⁹²² Şehāvet: letāfet Ü.

¹⁹²³ Vefā: şafā Ü.

¹⁹²⁴ Doğdı: Fıgđı S.

¹⁹²⁵ ol dem: defŖi Ü // benden S.

Ol¹⁹²⁶ şefî'Öü'l-müznibîn¹⁹²⁷ ol baîr-ı¹⁹²⁸ cûd

1551. Secdeden kâlkıdı dizin çekdi hemân

Ol münevver gözlerin açdı revân

1552. El götürdi göge bakdı ol Ħabîb

Did'İlâhî dertlüye sensün tabîb

1553. Eyledi¹⁹²⁹ Ħaqq'a münacât¹⁹³⁰ ol Cemîl

Didi baña ümmetüm vir iy celîl¹⁹³¹

1554. [50^b] Böyle didi ol tebessüm eyledi

Anul anul hoş tekellüm eyledi

1555. Leblerinden oldı bir nûr âşikâr

Nûra ġarķ oldı cihānda ne ki var

1556. Doğduġı¹⁹³² sâ'at hemîn ol pür-uşûl¹⁹³³

Lâ-İlâh illâ hüvellâh didi ol

¹⁹²⁶ Ol: Oldurur S, Ü.

¹⁹²⁷ şefî'Öü'l-müznibîn: baîr-ı fütüvvet Ü // kân-ı mürüvvet S.

¹⁹²⁸ baîr-ı: nehr-i Ü.

¹⁹²⁹ Eyledi: Anda itdi S, Ü.

¹⁹³⁰ Munacât: tazarru'lar S, Ü.

¹⁹³¹ Celîl: Ħaqq Ü // İlâhî S.

¹⁹³² Doğduġı: 'Fogduġı S.

¹⁹³³ pür-sâfâ: şâh-ı Rûsûl Ü // şâhib-uşûl S.

1557. Er midür nedür diyü kıldum nażar
Nūra ğarķ olmış görünmez ol ķamer

1558. Ger ķabûl itsün seni dirseñ Resûl
Hoş şalavât vîr aña iy pür-usûl

1559. رَمَزِمُ اِيْ هَادِيْ حَيْبُ قَدْ بَدَى¹⁹³⁴
وَجْهُهُ وَالشَّمْسُ طَلَعَتْ وَالضُّحَى¹⁹³⁵

1560. قَدْ تَجَلَّى فِي الدُّجَى بَدْرُ الْجَمَالِ¹⁹³⁶
اَسْتَرْقَتْ مِنْ وَجْهِهِ شَمْسُ الْوَصَالِ¹⁹³⁷

1561. وَاقْوَجُو قَدْ جَاءَ مِيقَاتُ الصَّقَا
مِنْ حَيْبٍ دَائِلُهُ عَيْنُ الْوَقَا¹⁹³⁸

1562. وَاسْتَكْرُوا لِلَّهِ جَاءَ الْمُصْطَفَى¹⁹³⁹
لَمْ يَكُنْ وَاللَّهِ لَوْلَاهُ الصَّقَا¹⁹⁴⁰

¹⁹³⁴ “Ey zemzem! Hangi hidayet sahibi sevgili ortaya çıktı?”

¹⁹³⁵ “O’nun yüzü ve’ş-Şemsü, Tâhâ ve ve’d-Duhâ’dır.”

¹⁹³⁶ “Gecenin karanlığında güzelliğın dolunaya tecelli etti.”

¹⁹³⁷ “Vuslat güneşi O’nun yüzünden doğdu.”

¹⁹³⁸ “Şükredin! Vefa kaynağı olan sevgiliyle mutluluk zamanı geldi.”

¹⁹³⁹ “Mustafa’nın gelişi için Allah’a şükredin.”

¹⁹⁴⁰ “Vallahi o olmasaydı safâ olmazdı.”

1563. جسمه قد صار مرآت الشهود¹⁹⁴¹

في الحقيقه عينه عين الوجود¹⁹⁴²

1564. مِنْ رَجِيْقِ حُسْنِيَه بَحْرُ الْوَلَا¹⁹⁴³

مَوْجُ ذَاكَ الْبَحْرِ يَغْلُوْا فِي الْغَلَا¹⁹⁴⁴

1565. يَا صَبَّاءَ الْمُصْطَفِي هَبْ مَرْحَبًا

قَدْ قَدِمْتُ مِنْ يَقَاءٍ وَالصَّبَا¹⁹⁴⁵

1566. يَا بَشِيرَ الْمُرْتَضِي وَالْمُجْتَبَى¹⁹⁴⁶

مَا سِوَاهُ لِلْقُلُوبِ مُرْتَجَى¹⁹⁴⁷

1567. قَدْ تَسْتَرَتْ فِي الْقُلُوبِ قَرْحَةً

لَمْ يُخَنْ لَوْلَاهُ بَيْتُ طَرْفَةٍ¹⁹⁴⁸

1568. مَا رَأَيْنَا الْحُرْنَ مُدَّ بَشَرَتَنَا¹⁹⁴⁹

مَا اسْتَهْيَيْنَا الْحُسْنَ مُدَّ رَيْتِنَا¹⁹⁵⁰

¹⁹⁴¹ “O’nun cismi müşahede aynası olmuş.”

¹⁹⁴² “O’nun (Hz. Peygamber) aynı hakikatte varlığını (Allah’ın) aynıdır.”

¹⁹⁴³ “Dostluk/Yakınlık (velâyet) denizi onun güzelliğinin şarabındandır.”

¹⁹⁴⁴ “O denizin dalgaları zirvelere yükseliyor.”

¹⁹⁴⁵ “Ey Mustafa’nın gençliği bize merhaba de, sen saflık ve mutluluktan gelmişsin.”

¹⁹⁴⁶ “Ey Beşîr, Murtazâ ve Müctebâl!” (Müjdeci, Kendisinden razı olunan ve seçilmiş olan!)

¹⁹⁴⁷ “Kalplerde ondan başkası istenilmeyen”

¹⁹⁴⁸ “Sen kalplere mutluluk dağıtmışsın. O, olmasaydı hiçbir evde azıcık özlem bile çekilmezdi.”

¹⁹⁴⁹ “Bizi müjdelediğinden beri üzüntü görmedik.”

¹⁹⁵⁰ “Bizi süslediğinden beri güzelliği arzu etmedik.”

1569. لَمْ يَزِرْ لَوْلَاهُ بَيْتُ فِي الْحَرَمِ¹⁹⁵¹

زَوْجُهُ مَفْتَاخُ جُودِ ذِي الْيَقَمِ¹⁹⁵²

1570. مظهر ذاتست آن شاه رسول¹⁹⁵³

عين او شد عين جمله جز وكل¹⁹⁵⁴

1571. [51^a] Devleti zıllı penā-gāh-ı melek

Żerre-i işrāḳdur māh-ı felek

1572. Cān-fedādur ol Cemīl-i bî-miṣāl¹⁹⁵⁵

Hāk-i pāyı sürme-i çeşm-i ğazāl

1573. Ol celīs ü kār-sāz-ı Ŗāşıkān

Ol eniş ü dil-nüvāz-ı şādıkān

1574. Enbiyānuñ ḥatmi ol şāh-ı rüsul¹⁹⁵⁶

Āftāb-ı dīn ü Hādī-i¹⁹⁵⁷ sübül¹⁹⁵⁸

¹⁹⁵¹ “O olmasaydı Haram’da bir ev bile ziyaret edilmezdi.”

¹⁹⁵² “Onun ruhu cömertliğin anahtarı ve nimet sahibidir.”

¹⁹⁵³ “O Resul zâtın (Allah’ın) mazharıdır.”

¹⁹⁵⁴ “Cüzî ve küllî her şeyin aynı onun aynı oldu.”

¹⁹⁵⁵ “Ol latîf u rûh-baḥş u bî-miṣāl” Ü.

¹⁹⁵⁶ şāh-ı Rüsul: ḥatmi’r-Rüsul Ü.

¹⁹⁵⁷ hādī-i: İslām Ü.

¹⁹⁵⁸ Sübül: pür-uşul Ü.

1575. Başdı bu yiryüzine Hayrū'l-Kādem
Nūr ile taldı cihān gitdi žulem
1576. Çün ki toğdı ol Ĥabīb-i lā-Yezāl
Zemzem ile taldı¹⁹⁵⁹ Őālem māl-ā-māl
1577. ÖArş ü kürşü ditredi ol gicede
Cümle deryā kükredi ol gicede
1578. Dağı yiller esmedi ol gicede
Gökde bulut kalmadı ol gicede
1579. Ol gice çağrışdı cümle kāŐināt
Didiler kim es-selāmu ve's-salāt
1580. Ol gice eşcār¹⁹⁶⁰ u aħcār-ı¹⁹⁶¹ cihān¹⁹⁶²
Merhaben ehlen¹⁹⁶³ didiler şād-mān¹⁹⁶⁴
1581. Ol gice tabl-ı nübüvvet urdılar
Ol gice şeytānı gökden sürdiler

¹⁹⁵⁹ Taldı: oldı Ü.

¹⁹⁶⁰ Eşcār: ağaclar S.

¹⁹⁶¹ aħbār-ı: kuşlar S.

¹⁹⁶² Cihān: çağrışub S, Ü.

¹⁹⁶³ Ehlen: anlar S.

¹⁹⁶⁴ Şād-mān: sevinişub S, Ü.

1582. Ol gice tıdı cihān hep zemzeme
Beñzemez ol gicedeki dem deme
1583. Ol gicede tođdı¹⁹⁶⁵ ol bedr-i tamām
Şems-i enver yüzine oldu ğulām¹⁹⁶⁶
1584. Ol gice tođdı¹⁹⁶⁷ şefîÖü'l-müznibin
Nūrı ile rūşen oldu¹⁹⁶⁸ bu zemın
1585. Ol gice tođdı¹⁹⁶⁹ beşir ü hem neẓir
Ol sirāc u ol güneş bedr-i münir¹⁹⁷⁰
1586. Ol gice tođdı¹⁹⁷¹ MutîÖ u hem Emın
Ol Ĥabıb ol rahmeten li'l-ālemın
1587. Ol gice tođdı¹⁹⁷² Ĥabıb-i lā-Yezāl¹⁹⁷³
Āftāb-ı kişver-i dın bı-zevāl¹⁹⁷⁴

¹⁹⁶⁵ Toğdı: doğdı Ü.

¹⁹⁶⁶ “Nice kadr ol giceye oldu ğulām” Ü // “Ey nice kadr ol giceye oldu ğulām” S.

¹⁹⁶⁷ Toğdı: doğdı Ü.

¹⁹⁶⁸ Oldı: ola S.

¹⁹⁶⁹ Toğdı: doğdı Ü.

¹⁹⁷⁰ “Ol kâmer yüzli sirāc-ı şems-i münir” S, Ü.

¹⁹⁷¹ Toğdı: doğdı Ü.

¹⁹⁷² Toğdı: doğdı Ü.

¹⁹⁷³ “Ol gicede doğdı ol bigi hilāl” Ü, S.

¹⁹⁷⁴ “Tā ebed irmez aña hergiz zevāl” Ü, S.

1588. [51^b] Ol gice Aĥmed Muĥammed Muřtafā
Toĝdı¹⁹⁷⁵ andan¹⁹⁷⁶ Őālem oldı¹⁹⁷⁷ pür-řafā¹⁹⁷⁸

1589. Ol gice hem sebze-zār oldı zemīn
Cümle¹⁹⁷⁹ ağaçlar¹⁹⁸⁰ çiçeklendi hemīn

1590. Ol gicede aĝdı kıru çeşmeler
Ol gice yeşerdi heb kıru şecer

1591. Ol gicede oldı cümle ĥasta saĝ
Yüregine iblišün uruldı dāĝ

1592. Cümle ařnām ol gice düşdi yire
Diledi kim her biri yire gire¹⁹⁸¹

1593. Ol gice yıķıldı biñ bir kilse¹⁹⁸² hem
Ol gice ibliši tutdı¹⁹⁸³ kıatı ĝam

¹⁹⁷⁵ Toĝdı: doĝdı Ü.

¹⁹⁷⁶ Andan: anuñla S, Ü.

¹⁹⁷⁷ Oldı: tıldı Ü, S.

¹⁹⁷⁸ pür-řafā: řafā S, Ü.

¹⁹⁷⁹ Cümle: kıamu S, Ü.

¹⁹⁸⁰ Ağaçlar: ağaç S, Ü.

¹⁹⁸¹ “Put-perestler odlara düşdiler” Ü // “Put-perestler kendülerden şaşdılar” S.

¹⁹⁸² Kilise: kelisa S.

¹⁹⁸³ Tutdı: dutdı S.

1594. Ref'olındı Ka'be dahı ol gice¹⁹⁸⁴

Bildi çün kim toğdı ol nūr-ı dūcā¹⁹⁸⁵

1595. Ol gice irdi Šafā'ya hem šafā

Çün ki¹⁹⁸⁶ geldi bu cihāna Muštafā

1596. Ol gice Merve ĥaқиçün zemzeme

Çoқ šafā iriřdi itdi zemzeme¹⁹⁸⁷

1597. Qayser ü Kisrā'nuñ eyvān'ol gice

Yire girdi¹⁹⁸⁸ cümlesi ucdan uca

1598. ÓArřdan oldı ol gice žāhir bir ün

Didi bilün toğdı Aĥmed işbu dün

1599. Pertev-i nūrı tecellı bu gice

Žāhir oldı Óāleme uçdan uca

1600. Žāhir oldı bu gice nūr-ı dūcā

Anasından toğdı Aĥmed bu gice

¹⁹⁸⁴ “Ol gice Ka'be yirinden qalkdı hem” S.

¹⁹⁸⁵ “Cüş itdi anı dutdı anda dem” S.

¹⁹⁸⁶ çün ki: Bildi kim S, Ü.

¹⁹⁸⁷ “Zemzem itdi irdi çoқ dürlü deme” S, Ü.

¹⁹⁸⁸ Girdi: geçdi S, Ü.

1601. [52^a] Bu gice toğdı nebîler serveri
Bu gice tođdı¹⁹⁸⁹ velîler rehberi
1602. Bu gice tođdı¹⁹⁹⁰ bilünüz yâr-ı Âaķķ
Zâhir oldı bu gice esrâr-ı Âaķķ
1603. Tođdı¹⁹⁹¹ bu gice bilün şâh-ı cihân¹⁹⁹²
Âükmi anuñ ıalııardur cāvidān¹⁹⁹³
1604. Baıdı Âhmed bu gice yire ıadem
Vaķt-i şādı geldi gitdi derd ü¹⁹⁹⁴ ğam
1605. ÓÂlemüñ halkından oldurur murād
Añı¹⁹⁹⁵ seven¹⁹⁹⁶ kimsedür hayrû'l-Óibād
1606. Nitekim didi Âabîb-i lâ-Yezāl¹⁹⁹⁷
Ol cemîl ü ol celîl ü pür-kemāl¹⁹⁹⁸

¹⁹⁸⁹ Toğdı: doğdı S, Ü.

¹⁹⁹⁰ Toğdı: doğdı S, Ü.

¹⁹⁹¹ Toğdı: doğdı S, Ü.

¹⁹⁹² Cihân: dü cihân S, Ü.

¹⁹⁹³ “Bu gicede toğdı cümle cāna cān” S.

¹⁹⁹⁴ derd ü: cümle S, Ü.

¹⁹⁹⁵ Añı: Aña S.

¹⁹⁹⁶ Seven: uyandur S.

¹⁹⁹⁷ “قل جد الصلات والصلام” Ü // “Bile olmaķ diler iseñ şâh ile” S.

¹⁹⁹⁸ “فسمع اخبار طلوع بدر تام” Ü // “Eś-salāt u ve’s-selām di âh ile” S.

1607. ÓAhd-i Mūsā'da var idi bir kiři
Gice gündüz fısk idi anuñ işi
1608. İki yüz yaşına ol girmiş idi
Fıskı yirden göklere ermiş idi
1609. İttifākan ol faqır itdi vefāt
Cāvidānı yoğ bu dünyāda ĥayāt
1610. Oldılar şavmi anuñçün řād-mān
Oldı řād anuñiçün pır ü civān
1611. Şükr olsun didiler yā Ze'l-Minen
Kim řalās eyledüñ andan bizi sen
1612. Boynuna bir pāre urgan taşdılar
Yüzi üstine anı biraşdılar
1613. [52^b] Süriyü bir mezbele içre hemān
Bırağub gıtdiler anı iy civān
1614. Vahy idüb Mūsā'ya didi ol óalıñ

Key muḳarreb dostumdur ol ḥalīm

1615. Anı ḳavmiñ yumayub aña namāz

Ḳılmadılar şöyle bil iy dil-nüvāz

1616. Mezbele'çre bırağuban gitdiler

Ol ḳulumı ḳatı taḥḳır itdiler

1617. Var anı yu üstine ḳıl sen namāz

Bile ḳılsun cümle ḥalḳuñ çoğ u az

1618. Kim ki anuñ üstine ḳılsa śalāt

Maḥv oluban gide andan seyyiŌāt

1619. Ne didiyse Ḥaḳḳ anı itdi Ḥalīm

Her işe sensin didi iy Ḥaḳḳ ŌAlīm

1620. Ḳavmi dirler ol ḳişi fāsiḳdurur

Fıśḳ içinde key ḳatı śadıḳdurur

1621. Bunda ḥikmet nedürür di iy Kerīm

Kim ḳamu mahlūḳuña sensin Raḥīm

1622. Ol Kerîm ü ol Raĥîm ü ol Ra'ûf

Ol 'Alîm ü ol Ĥalîm ü ol 'Atûf

1623. Didi Tevrît içre bir gün ol za'ûf

Gördi yazılmış Muĥammed key latîf

1624. Öpdi anı ģodı def'î yüzine

'Işk ile şevģ ile sürdi gözine

1625. Çün ki ol eyledi aña ĥürmeti

Ben anuñçün aña itdüm rahmeti

1626. [53^a] Ėut içinde bu kelâmı iy civân

Şöylece râvîler itmişler beyân

1627. قل خبيبي الصلات والسلام

Diñle bundan dahı eltaf bir kelâm

1628. Bir gün ol dîñ kişverinde mâhtâb

Otururdu yüzi hem-çü âftâb

1629. Anda ezân oģudı nâġeh Bilâl

Ol celîs-i Muştafâ ol pür-kemâl

1630. Çün Muḥammed'dür Resûlullâh didi

Ekşer-i aşhâb o vaḳt anda idi

1631. Def'aten kaldırdı Sıddîk ellerin

Öpdi baş barmaqları dırnaqların

1632. İki gözi üstine anları ol

İçodı sürdi gözine ol pür-uşûl

قرء عيني بك يا رسول الله¹⁹⁹⁹

1633. Ol Ḥabîb ü ol ḥasîb ol Zü'l-Cemâl

Ol nesîb ü ol Lebîb ol pür-kemâl

1634. Didi kim bir kimesne iy nîk-nâm

Şıdḳ ile sencileyin itse tamâm

1635. Görmeye göz ağrısın iy pür-uşûl

Ḥaḳḳ ḳatunda ola her işi ḳabûl

1636. Hem günâhından anuñ geçe Hudâ

¹⁹⁹⁹ "Gözümün nurusun ey Allah'ın Resulü."

Enbiyâdan anı itmeye cüdâ

1637. [53^b] Ben idem aña şefâ'at yevm-i dîn

Aña rahmet ide Rabbü'l-Öâlemîn

1638. Bir Fetāvâ içre vardır bu kelâm

Anda râvîlerle mezkûr iy hümâm

1639. İsmi şüfîler fetāvâsı anuñ

Heb günâhuñ böyle it gitsün senüñ

1640. Bunı andan naql itdüm ben za'îf

Yine terk itme du'âdan iy latîf

1641. قل خبيبي الصلات والسلام

Nice oldı soñra dinle bedr-i tām

1642. Çün ki doğdı ol şefî'ü'l-müznibîn

Ol Cemîl²⁰⁰⁰ ol rahmeten li'l-Öâlemîn

1643. Āsiye'yle Meryem ana vardılar²⁰⁰¹

²⁰⁰⁰ Cemîl: Resûl Ü // Ĥabîb S.

²⁰⁰¹ Vardılar: hep hüriler S.

Yüzlerini ayağına urdılar²⁰⁰²

1644. Öpdiler elin ayağın şād-mān

Didiler yoluña qurbān ins ü cān²⁰⁰³

1645. Ayağını anuñ anlar öpdiler

Gözlere tozını sürme çekdiler

1646. Vardı Meryem ol Ĥabīb'ün yanına

Ol letāfet ol melāḥat kânına

1647. Kesmek istedi göbegin ol nigār²⁰⁰⁴

Gördi kim kesmişler anı²⁰⁰⁵ āşikār²⁰⁰⁶

1648. Daḥı gördi ol nigār'ı Żü'l-Cemāl

Sünneti daḥı olınmış ber-kemāl²⁰⁰⁷

1649. Şoñra vardı Āsiy'anuñ yanına²⁰⁰⁸

Ol şefā'at ol sa'ādet kânına²⁰⁰⁹

²⁰⁰² Urdılar: sürdiler S.

²⁰⁰³ ins ü cān: baş ile cān Ü // “Gözlere tozını sürme çekdiler” S.

²⁰⁰⁴ nigār: anuñ S, Ü.

²⁰⁰⁵ Anı: anuñ S, Ü.

²⁰⁰⁶ Āşikār: sürretin S, Ü.

²⁰⁰⁷ “Eylemişler daḥı anuñ sünnetin” S, Ü.

²⁰⁰⁸ Yanına: üstüne Ü // üstüne S.

²⁰⁰⁹ “Sürme çekmek istedi ol çeşmine” S, Ü.

1650. Sürmelenmiş gördi anuñ çeşmini
Hâkķ anuñ mā-zāğa didi ismini
1651. Tıb saçmaķ istediler hūriler
Gördiler saçılmış aña tıbler
1652. Āmin²⁰¹⁰eydür²⁰¹¹ üç melek geldi yine
Biri zerrın tās dutmış eline
1653. Birinüñ elinde var ibrıķ-i zer
Bir elinde bir hārır mendıl var
1654. İbrigüñ suyuyla yudılar yüzün
Öpdiler elin ayağın hem gözin
1655. Karşu turub²⁰¹² didiler iy bedr-i tām
Saña olsun çok²⁰¹³ şalāt ile²⁰¹⁴ selām
1656. Şoñra aldı mendıli ol bir melek

²⁰¹⁰ Āmine: Şoñra S.

²⁰¹¹ Eydür: Gördüm S.

²⁰¹² Turub: durub Ü.

²⁰¹³ Çok: Dāóimā Ü.

²⁰¹⁴ şalāt ile: Hâkķ'dan Ü.

Açdı anı diledi Âaķķ'dan dilek

1657. Aldı tevĥîd mührin andan eline

Çok selâm olsun aña vü âline

1658. Arķasına urdı ol mühri melek

Naķş itdi lâ-İlâhe illâ'llâh'a dek

1659. Ba'ðdezân cümle melâ'óik şâf şâf

Ka'ðbe bigi anı itdiler tavâf

1660. Şoñra anı bürüdi anda ğamâm

Bulud²⁰¹⁵ içre²⁰¹⁶ kıaldı ol bedr-i tamâm

1661. Ol bulut gitdi evümden nâgehân²⁰¹⁷

Aldı gitdi Âĥmed'i²⁰¹⁸ ol bir zamân

1662. Şarķ u ğarbı gezdürüben²⁰¹⁹ geldiler²⁰²⁰

Ol²⁰²¹ Âabîb'i²⁰²² önüme getürdiler

²⁰¹⁵ Bulud: ğamâm Ü.

²⁰¹⁶ İçre: içinde Ü.

²⁰¹⁷ “Ėâyet oldu ol ğamâm ol dem hemân” Ü.

²⁰¹⁸ Âĥmed'i: gül'óizârı Ü.

²⁰¹⁹ Gezdürüben: anı Ü.

²⁰²⁰ Geldiler: gezdürdiler Ü.

²⁰²¹ Ol: Yine Ü.

²⁰²² Âabîb'i: def'ói Ü.

1663. Virdiler anlar²⁰²³ aña²⁰²⁴ miftāh-ı ğayb

Anı seven görmeyiser hiç Óayb

1664. Yine geldi soñra anda bir sehāb

Ol sehāb içinde kaldı²⁰²⁵ āftāb

1665. Anı gökler üstine ilettiler

Qamu gökde an'olar gezdürdiler²⁰²⁶

1666. Gökyüzündeki melekler ol zamān

İtdiler anı ziyāret şād-mān

1667. Öpdiler elin ayāğın şād-mān

Didiler qurbān saña ins ile cān

1668. Soñra anı cennete ilettiler

Hüriler anı ziyāret itdiler

1669. ÓArşdan oldı soñra bir nūr āşikār

²⁰²³ anlar: Eline S.

²⁰²⁴ aña: Anuñ S.

²⁰²⁵ Qaldı: kıldı Ü.

²⁰²⁶ “Hep ferishteler ziyāret itdiler” Ü.

Nūr içinde gāyet oldı şehriyār²⁰²⁷

1670. Esdi vuşlat gülşeninden bir nesim
Žāhir oldı Aĥmed’e ol dem ÓAžim²⁰²⁸

1671. Didi benden çok selām olsun saña²⁰²⁹
Mülkimün²⁰³⁰ ben²⁰³¹ cümlesin²⁰³² virdüm saña

1672. Bir maķāma irdi²⁰³³ ıfl iken Ĥabīb
Enbiyādan ġayrıya olmadı naşīb

1673. Böyle virdi²⁰³⁴ ol Resūl sóñra²⁰³⁵ haber
Bu haberlerdür be-ğāyet muÓteber

1674. Çün ki oldı Aĥmed’e²⁰³⁶ bu hoş hitāb
İrdi Ĥaķķ’a ıfl iken ol bī-riyāb²⁰³⁷

²⁰²⁷ şehriyār: gülÓizār Ü.

²⁰²⁸ “Žāhir oldı Aĥmed’e ol vaķt Eĥad
Yoķ cihānda aña hiç küfüvven Eĥad” Ü.

²⁰²⁹ “Aña ol vaķt didi ol iy bedr-i tām” Ü.

²⁰³⁰ Mülkimün: Mülkümi Ü.

²⁰³¹ Ben: bilgil Ü.

²⁰³² Cümlesin: tamām Ü.

²⁰³³ İrdi: vardı Ü.

²⁰³⁴ Virdi: virmişlerdürür Ü.

²⁰³⁵ Sóñra: andan Ü.

²⁰³⁶ Aĥmed’e: aña Ü.

²⁰³⁷ bī-riyāb: āftāb Ü.

1675. Tarfetü'l-Öayn içre anı ol zamān²⁰³⁸

Evlerin'ilettiler hoş şād-mān

.....eksik varak.....

[54^a] فسمعوا اخبار سر الكائنات²⁰³⁹

1676. Çün ki toğdı ol Hâbîb-i Kird-gār

Şarq ile ğarb oldı ol vaqt āşikār

1677. Ol gice hem KaŖbe'deydi cedd-i şāh

Didi gördüm ol gice bî-iştibāh

1678. Turdı yirinden Yemānî Rükni-i hoş

Eyledi ol gice ol ğāyetde cūş

1679. Ol Hicāzî rüknine biñ şevk ile

Vardı secde itdi aña zevk ile

1680. Şoñra vardı yirine kıldı qarār

Anı görincek ben oldum bî-qarār

²⁰³⁸ “Şoñra anlar anı anda ol zamān” Ü.

²⁰³⁹ “Kâinat sırrının haberlerini dinleyin.”

1681. Ka'be'de bütler yüz üstine düşüb
Secde eylediler anı sevnışüb

1682. Ka'be'den bir şavt işitdüm nāgehān
Didi toğdı bu gice şems-i cihān

1683. Ol risālet ikliminüñ hānıdur
Ol velāyet kişveri sultānıdur

1684. Pāk idiserdür beni bütlerden ol
Kırtarısar beni müşriklardan ol

1685. Yalın ayağ baş açuban şāf şāf
Eyleyiser ümmeti beni tavāf

1686. Çevre yanımda tutub anlar musāf
Tā kıyāmet idiserlerdür tavāf

1687. Çün işitdi bunı ÓAbdü'l-Muttalib
Sevinüben kalbi oldu mużtarib

1688. [54^b] Key Óacebdür didi ol vaqt ol lebib

Āmine'den toĝdı ise ol Ĥabīb

1689. Āmine evine vardı ol hümām
Ğağdı anuñ ħapusını şād-kām

1690. Taşra çığdı Āmine evden hemİN
Anı ĝördi şād oldu ol EmİN

1691. Ĥamlını ĝörmedi batnında anuñ
Didi noldı bu gice Ĥamliñ senüñ

1692. Didi iy şeyh işbu gice bir hümām
Toĝdı benden şems aña oldu ĝulām

1693. Toĝdı benden bu gice bir hūb-cemāl
Haddleri şems ü ħaşıdurur hilāl

1694. Āsmān ebvāb açıldı bu gice
Āb-ı rahmet hem şacıldı bu gice

1695. İndiler gökden şıl-i ħuşlar hemān
Hiç ĝörünmez old'olardan āsmān

1696. Dutdılar anlar hevā yüzün tamām

Didiler kim es-şalātu ve's-selām

1697. Cebreöl ol gice hem indi Óayān

Çağırub didi bilün iy ins ü cān

1698. Bu gice toğdı Ĥabīb-i Lā-Yenām

Ol güneş yüzlü cemil ol bedr-i tām

1699. Cümle yire ol nidā irdi tamām

Toldı Óālem es-şalātu ve's-selām

1700. Toğdığı gipi hemān ol muÓteber

Ayağın turub göge kıldı nažar

1701. ²⁰⁴¹هكذا قال الشهاب ²⁰⁴⁰في العوارف [55^a]

²⁰⁴²نضر الله وجهه يوم الحساب

1702. BaÓdehū ol dil-fürüz ol dil-nüvāz

Secde itdi Ĥaqq'a eyledi niyāz

²⁰⁴⁰ Avârifü'l-Maârif: "Sünnî sūfiliğın tanınmış temsilcilerinden şehâbeddin es-Sühreverdî'nin tasavvufa dair eseri."

²⁰⁴¹ "Sühreverdîye tarikatının kurucusu, müfessir ve muhaddis."

²⁰⁴² "Allah hesap gününde onun yüzünü nurlandırın."

1703. Didi iy Hâkķ ümmetüm virgil baña

Didiler Hâkķ ümmetün virdi saña

1704. Secdeden kıaldırdı başını hemân

Yüzinün nûrı ile tıldı cihân

1705. Cümle eşyâ toğacaķ ol bedr-i tām

Didiler kim es-şalātu ve's-selām

1706. Bir nidā irişdi anda nāgehân

Didi bilün budurur şāh-ı cihân

1707. Dañı didi bunı şaķlañ yidi gün²⁰⁴³

Şoñra idesiz bunuñcün siz düğün²⁰⁴⁴

1708. Yidi günde kimse bunı görmesün

Bir nefes bunuñ kıatunda turmasun

1709. Ol yidi günde melāóık heb tamām²⁰⁴⁵

Buña gelüb vireler bir bir selām²⁰⁴⁶

²⁰⁴³ “Didiler üç gün bunı gizleñ tamām” Ü, S.

²⁰⁴⁴ “Hep melāóık buña vırsünler selām” Ü, S.

²⁰⁴⁵ “Anı anda heb melāóık şāf şāf” Ü // “Ahmed'i cümle melāóık şāf şāf” S.

²⁰⁴⁶ “Ademiler hiç anda anı görmediler” Ü // “Yüzleri üstine itdiler tavāf” S.

1710. Soňra bunı ilteler Óarş üstine
İndiriserler yine ferş üstine
1711. Āmine'den çün işitdi bunı ol
Key taÓaccüb eyledi ol pür-uşul
1712. Didi şimdi ol eve ben varayın
Beni kim kıoymaz aňa bir göreyin
1713. Seyfini aldı eline ol lebib
Ol eve vardı ki andaydı Ĥabib
1714. [55^b] Diledi kim ol ev içine gire
Bir ferişte itdi anı göksere
1715. Bu edebsüzlük nedür didi aňa
Dimediler mi ki kim toğdı saňa
1716. Bunda toğdı bu gice bir pādişāh
ÓArşuň üstinde kıorisar bār-gāh
1717. Toğdı bunda bu gice bir nūr-ı zāt
K'andan alur varlığını mümkünāt

1718. Olmasaydı ol cemil nūr-ı źāt
Yaradılub olmaz idi mümkünāt
1719. Didiler kim gelme bunda yidi gün
Tā yüregüñe urulmaya düğün
1720. Gitdi ÓAbdü'l-Muttalib andan hemān
Ol söze oldu be-ğāyet şād-mān
1721. Yidi gündən soñra anda bir nidā
Geldi olsun ol nidāya cān fidā
1722. Dir gelün görüñ Resül'ünüz yüzün
Gözlere sürün ayagıñuñ tozın
1723. Çün işitdi anı cedd-i Muştafā²⁰⁴⁷
YaÓñi ÓAbdü'l-Muttalib ol pür-şafā²⁰⁴⁸
1724. Vardı girdi ol eve ol şād-kām²⁰⁴⁹

²⁰⁴⁷ “Çün ki üç gün oldu cedd-i Muştafā” S // “Çün ki üç gün oldu cedd-i gülÓizār” Ü.

²⁰⁴⁸ pür-şafā: bahtiyār Ü.

²⁰⁴⁹ “Vardı gördi Ahmed'i ol nık-nām” S // “Varuban gördi anı ol nık-nām” Ü.

Görđi kim ol evde²⁰⁵⁰ yatur²⁰⁵¹ bedr-i tam(ām)

1725. Evi içre görđi doğmış âftāb
Nūra ġarķ olmış cihān ġitmiş sehāb

1726. Aĥmed'ün ol öpdı ayaġın elin
Eli baġlu didi ben saña ġulın

1727. Yatar anı görđi anda ŗems-vār
Ġarķ olmış nūruna her ne ki var

1728. Ceddinün yüzine ġüldi ŗehriyār²⁰⁵²
Leblerinden oldu bir nūr āŗıķār²⁰⁵³

1729. [56^a] Ġarķa vardı nūra cümle kāōināt
Oldurur mażhar ŗıfat mirōāt-ı źāt

1730. Mekke içre hiç kimse ġalmadı
Kim anı²⁰⁵⁴ varub ziyāret ġılmadı

²⁰⁵⁰ Evde: Evi içre S, Ü.

²⁰⁵¹ Yatur: yatmış S, Ü.

²⁰⁵² “Baķdı ceddı yüzine Aĥmed ġüldi hoş” S // “Baķdı ceddı yüzine ġüldi nigār” Ü.

²⁰⁵³ “Yire düşdı ġitdi andan cümle hūŗ” S.

²⁰⁵⁴ Anı: Aĥmed'i S.

1731. Aḥmed'ün gökçek ıkoıusı anları
Garıa viridi baıdı misk-i Óanberi
1732. ıkoıusı anuñ be-gāyet ḥūb idi
ıamulardan²⁰⁵⁵ kāmeti²⁰⁵⁶ maḥbūb idi
1733. Ne uzundu ne kıssadı boy'anuñ
Misk-i Óanberden latıfdi būy'anuñ
1734. Ol saÓadet kımyāsı menbaÓı
Ol şefāÓat²⁰⁵⁷ şımyāsı mecmaÓı²⁰⁵⁸
1735. Cümle²⁰⁵⁹ zerre āftābı oldurur
Küllı²⁰⁶⁰ ervāḥuñ meóābı oldurur
1736. Reh-nümā-yı enbiyādur²⁰⁶¹ ol nigār
Muḫtedā-yı evliyādur²⁰⁶² şehriyār²⁰⁶³

²⁰⁵⁵ ıamulardan: Cümle ḥalkdan Ü.

²⁰⁵⁶ Kāmeti: Ḥaḫḫ'a ol Ü.

²⁰⁵⁷ şefāÓat: letāfet S.

²⁰⁵⁸ Mecma: maÓdeni S.

²⁰⁵⁹ Cümle: ıamu S.

²⁰⁶⁰ Küllı: Cümle S.

²⁰⁶¹ Enbiyādur: evliyādur Ü.

²⁰⁶² Evliyādur: enbiyādur Ü.

²⁰⁶³ şehriyār: gülÓizār Ü.

1737. Mažhar itdi sırrına anuñ²⁰⁶⁴ İlāh²⁰⁶⁵
Maşdar itdi rahmetin'anı²⁰⁶⁶ o²⁰⁶⁷ şāh²⁰⁶⁸

1738. Lı maŖallāh²⁰⁶⁹ şāh-bāzı oldurur
Ŗİşķ-ı Ėaķķ'unñ kār-sāzı oldurur

1739. Mažharıdur Ėaķķ'unñ ol ĥatm-i Resūl²⁰⁷⁰
Oldurur bu görinen hep cüz ü küll

1740. Yidi gün itdi düğün cedd-i Resūl
O fütüvvet²⁰⁷¹ maŖdeni kân-ı uşul²⁰⁷²

1741. Mekke ehlin toyladı²⁰⁷³ ol pür-ĥısāl²⁰⁷⁴²⁰⁷⁵
ŖAvrat u er kim var ise ber-kemāl²⁰⁷⁶

1742. Şoñr'iletı tağa şāhrāya taŖām
Cānavarlar yidiler andan tamām

²⁰⁶⁴ Anuñ: anı Ü, S.

²⁰⁶⁵ İlāh: lem-Yezel S

²⁰⁶⁶ Rahmetine: rahmet S, Ü.

²⁰⁶⁷ O: ol S, Ü.

²⁰⁶⁸ şāh: Pādişāh Ü // lā-Yezāl S.

²⁰⁶⁹ Hadıs-i Şerif: Lı maŖa'l-lāhi vaķtün lā-yeseŖunı fıhi melekün muķarrebün ve lānebiyyün mürseün: "Benim, Allah ile öyle anlarım olur ki ne bir mukarreb melek ne de mürsel bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir."

²⁰⁷⁰ "Nūr-ı Ėaķķ'dur ol Ėabıb ĥatm-i Rüsul" Ü.

²⁰⁷¹ Fütüvvet: mürüvvet Ü.

²⁰⁷² kân-ı uşul: ol pür-uşul Ü // "İblisün yüregine urdı düğün" S.

²⁰⁷³ Toyladı: topladı Ü.

²⁰⁷⁴ pür-ĥısāl: ĥüb ĥısāl Ü.

²⁰⁷⁵ "Yidi gün yidi gice ol ĥüb ĥısāl" S.

²⁰⁷⁶ "Adu mürüvvet maŖdeni ol pür-uşul" Ü // "Mekke ehlin topladı ĥoş ber-kemāl" S.

1743. Āmine oldı zaŌıfe²⁰⁷⁷ baŌdezān²⁰⁷⁸

Tākatı tağ oldı oldı nā-tüvān²⁰⁷⁹

1744. Emzürimez oldı süd²⁰⁸⁰ şāha²⁰⁸¹ nigār

Ağladı āh eyleyüben zār zār²⁰⁸²

1745. Cānavarlar didiler kim yā İlāh²⁰⁸³

Key katı oldı zaŌıf ol pādişāh²⁰⁸⁴

1746. Varalum vir bize destūr iy Raĥīm²⁰⁸⁵

Dāyeliğ eyleyelüm şāh'iy Kerīm²⁰⁸⁶

1747. Aña²⁰⁸⁷ hidmet eyleyelüm²⁰⁸⁸ iy İlāh

Key zaŌıf olmışdur²⁰⁸⁹ ol devletlü şāh

1748. [56^b] Virmedi anlara destūr ol laţif²⁰⁹⁰

²⁰⁷⁷ zaŌıfe: ġāyet zaŌıf S.

²⁰⁷⁸ baŌdezān: soñra S.

²⁰⁷⁹ nā-tüvān: key naĥıf S.

²⁰⁸⁰ Süd: südin S, Ü.

²⁰⁸¹ şāha: şāhına Ü // Aĥmed'e S

²⁰⁸² “Ol saŌādet ol şefāŌat kāmına” Ü // “Diñle imdi nice oldı iy dede” S.

²⁰⁸³ İlāh: Kird-gār Ü // “Çün ki oldı Āmine ġāyet zaŌıf” S.

²⁰⁸⁴ Pādişāh: gülŌizār Ü // “Cānavarlar didiler kim iy laţif” S.

²⁰⁸⁵ iy Raĥīm: Mekke'ye Ü, S.

²⁰⁸⁶ iy Kerīm: bedr-i āya Ü, S.

²⁰⁸⁷ Aña: Aĥmed'e S.

²⁰⁸⁸ Eyleyelüm: idelüm S, Ü.

²⁰⁸⁹ Olmışdur: olmışdurur Ü.

²⁰⁹⁰ laţif: Kird-gār Ü // Hudā S.

Cismi oldu ol Hâbîb'ün key za'Öîf²⁰⁹¹

1749. Yirde gökde her melek âh eyledi²⁰⁹²

Yâr derdiyle yüregın tağladı²⁰⁹³

1750. Didiler kim yâ İlâhe'l-Öâlemîn

Hâzretündür Öayb-püş²⁰⁹⁴ u gayb-bîn

1751. Ol şerîf olmışdurur gâyet za'Öîf

Emmemekden süd olupdur key na'îf

1752. Bize vir destûr aña²⁰⁹⁵ iy Kird-gâr²⁰⁹⁶

Hidmet idelüm²⁰⁹⁷ varub²⁰⁹⁸ leyl ü nehâr²⁰⁹⁹

1753. Virmedi destûr olara pâdişâh²¹⁰⁰

Ağlayuban eylediler âh u vâh²¹⁰¹

1754. Didi siz olmazsı ol gül lâlası

²⁰⁹¹ “Hidmet ideler aña leyl ü nehâr” Ü // “Didi hidmet idemezsis Ahmed’e” S.

²⁰⁹² “Gökyüzindeki melekler ağlayu” Ü, S.

²⁰⁹³ “Âh ile yüreklerini dağlayu” Ü // “Âh ile yüreklerini tağlayu” S.

²⁰⁹⁴ Öayb-püş: gayb-püş Ü // gayb-dân S.

²⁰⁹⁵ Aña: sen Ü.

²⁰⁹⁶ Kird-gâr: Rabb Ü // Çalab S.

²⁰⁹⁷ İdelüm: eyleyelüm Ü.

²⁰⁹⁸ Varub: Aña Ü // Ahmed’e S.

²⁰⁹⁹ leyl ü nehâr: rûz u şeb S, Ü.

²¹⁰⁰ Pâdişâh: varmağa S, Ü.

²¹⁰¹ “Gice gündüz aña hidmet kılmağa” Ü // “Yüz sürüyü aña hidmet kılmağa” S.

Ol Hâlim'ündür Hâlime dāyesi

1755. معشر العشاق قولوا الصلوات²¹⁰²

فسمعوا اخبارَ مرآت الصفات²¹⁰³

1756. Dinlenüz Ŗuşşāk-ı şāh-ı milk-i dīn

Nice itdi anı Rabbü'l-Ŗālemīn

1757. Bir kabīle var idi gāyet selīm

Aña dirlerdi Benī SŖad-ı hâlim

1758. Ol Hâlime ol saŖādet sāyesi²¹⁰⁴

Ol selīme²¹⁰⁵ ol Hâbib'ün²¹⁰⁶ dāyesi

1759. Ol kabīleyle²¹⁰⁷ olurdı ol nigār

Hâżżı devlet olmış²¹⁰⁸ idi bahtiyār

1760. [57^a] Key katı kaht oldu anda²¹⁰⁹ bir²¹¹⁰ zamān

²¹⁰² “Ger dir iseñ gide senden seyyiŖāt” Ü // “Olmağ istersen Resül ile müdām” S.

²¹⁰³ “Salatu selam getirin aşıklar, Hz. Peygamber (a.s.)’in haberlerini dinleyin.” // “ŖIşğ ile di es-selāmu ve’s-selām” Ü // “ŖIşğ ile di es-salāt u ve’s-selām” S.

²¹⁰⁴ Sāyesi: māyesi S, Ü.

²¹⁰⁵ Selīme: şerīfe S.

²¹⁰⁶ Hâbib’ün: gülŖizār’uñ Ü // Muḥammed S.

²¹⁰⁷ Kabīleyle: kabīlede Ü // kabīle S.

²¹⁰⁸ Olmış: oldu Ü, S.

²¹⁰⁹ Anda: ol yirler S, Ü.

²¹¹⁰ Bir: ol S, Ü.

Aclıgından²¹¹¹ anda²¹¹² halk itdi figān

1761. Ol qabile Ŗavrat u er ne ki var

Dāōimā ot yimek old'anlara kār²¹¹³

1762. Şol kadar²¹¹⁴ yidiler ol yir²¹¹⁵ otını

K'anda kimse bulımazdı²¹¹⁶ qūtını

1763. Oldılar aclıqdan anlar bî-qarār

Ağladılar gice gündüz zār zār

1764. Ėayrı yire çıqdılar ot isteyü

Dürışürlerdi olar qūt²¹¹⁷ isteyü

1765. Divşürürken²¹¹⁸ otı anlar bir nidā

İşidürler cümle cān aña fidā²¹¹⁹

1766. Bilünüz dir Mekke'de²¹²⁰ bir āftāb²¹²¹

²¹¹¹ Aclıgından: Ac oluban S, Ü.

²¹¹² Anda: cümle S, Ü.

²¹¹³ "Ot yimek oldı olaruñ kārları" Ü // "Ot yimek oldı olaruñ Ŗādeti" S.

²¹¹⁴ Şol kadar: Şöyle S, Ü.

²¹¹⁵ Yir: yirüñ S, Ü.

²¹¹⁶ Bulımazdı: bulmaz oldı S, Ü.

²¹¹⁷ Qūt: ot S, Ü.

²¹¹⁸ Divşürürken: Divşürürler iken Ü.

²¹¹⁹ "İşidürler ol nidāya cān fidā" Ü // "İşidürler cān fidā-yı dil-güşā" S.

²¹²⁰ Mekke'de: Mekke içre S, Ü.

²¹²¹ Āftāb: hilāl S, Ü.

Toğdı andan nūr alur māhtāb²¹²²

1767. İsmidür²¹²³ anuñ Muḥammed Muṣtafā

Her kimi emse²¹²⁴ bulur biñ biñ²¹²⁵ şafā

1768. Bahtlü ḥātūndur anı emzüren

Bahtlü gözlerdürür anı gören²¹²⁶

1769. Bahtlü dizler kim anı yaturur

Bahtlü eller kim anı götürür

1770. Bahtlü cāndur aña atşān olan

Qaşlarınuñ yayına qurbān olan

1771. Key zaŖife²¹²⁷ oldı²¹²⁸ anuñ anası

Süd ememez oldı ol dūrdānesi²¹²⁹

1772. Key zaŖif oldı anuñcūn ol laṭif

Oldı anuñ ol güzel cismi naḥif

²¹²² “Doğısar ol gāyet münevver ber-kemāl” Ü // “Toğdı ol gāyet münevver ber-kemāl” S.

²¹²³ İsmidür: Adıdur S.

²¹²⁴ Emse: emerse Ü.

²¹²⁵ biñ biñ: key Ü // dürlü S.

²¹²⁶ “Bahtlu göz anı gören gözdürür” Ü // “Bahtlu gözler kim anı gözedür” S.

²¹²⁷ zaŖife: zaŖif S.

²¹²⁸ Oldı: olmışdur S.

²¹²⁹ Dūrdānesi: Şerif S.

1773. Dāye ister aña anuñ anası
Sizden olur bilün anuñ dāyesi
1774. Çün ki anlara irişdi bu nidā²¹³⁰
Baş u cāmı aña itdiler fidā²¹³¹
1775. [57^b] ÓAvrat u er cümle pır ile civān²¹³²
Mekke’ye cemÓ olub oldılar revān²¹³³
1776. Bir gice yolda Ħalıme uyudı
Lütf ile rıfķ aña dāóım hūy idi
1777. Uyhu içre gördi bir düş ol nigār
TāliÓi sÓad oldı anuñ bahtiyār
1778. Gördi bir havz-ı latif ü hoş-revān
Andan içen dāóım olur şād-mān²¹³⁴
1779. Sütten ağ u buzdan ol sovuğ idi

²¹³⁰ “Çün ki anlar bu sözi işitdiler” S, Ü.

²¹³¹ “Bu söz ile kılblelérin işitdiler” Ü // “Aña dāye olmağa iyvişdiler” S.

²¹³² “Eri ile her nisā olub revān” S, Ü.

²¹³³ “Cümlesi Mekke’ye gitdiler devān” Ü // “Mekke’ye gitdiler anlar şād-mān” S.

²¹³⁴ Şād-mān: cavidān S.

Aña beñzer dünyede şu yoğ idi

1780. Anda gördi bir şabî gāyet latîf
Ol kıamer manẓar güneşdendi şerîf

1781. Didi gel ic iy ana sen bu şudan
Yakın oldu kim çıkasın pusudan

1782. Didi baña dāye sensin²¹³⁵ iy ana
Gel bu şudan yun ü iç kıana kıana

1783. Benüm ismimdür²¹³⁶ Muhammed Muştafâ
Saña benden iriserdür çok şafâ²¹³⁷

1784. Aña girdi içdi andan ol nigâr²¹³⁸
Ulu devlet virdi aña Kird-gâr²¹³⁹

1785. Çün ki gördi bu düşi ol dil-nüvâz²¹⁴⁰
Uyanuban eyledi Ĥaqq’a niyâz²¹⁴¹

²¹³⁵ Sensin: sen olursun S.

²¹³⁶ İsmimdür: adumdur S.

²¹³⁷ “Benümiçün irüşür saña şafâ” S.

²¹³⁸ “Vardı havza girdi andan içdi ol” S, Ü.

²¹³⁹ “Lâyık oldu kim amâ andan Resûl” S // “Lâyık oldu kim Āmine andan Resûl” Ü.

²¹⁴⁰ Dil-nüvâz: gülÖizâr Ü // Nîk-Nâm S.

²¹⁴¹ “Uyanuban şâd oldu ol nigâr” Ü // “Uyanuban kıatı oldu şâd-kâm” S.

1786. Dimedi gördüğü düşi kimseye²¹⁴²
Ol kabîleyle çü vardı²¹⁴³ Mekke'ye
1787. Her neye uğrasa yolda ol nigâr
Dirdi aña merhabâ iy gülÖizâr
1788. Merhabâ gel iy Hâbîb'ün dâyesi
Oldurur cümle saÖâdet mâyesi
1789. Mekke'ye çün iki fersah kaldı yol
Uyku içre yine bir düş gördi ol
1790. [58^a] Çıkdı başından anuñ bir hoş şecer
İrdi Hâkķ'dan aña lütf ile nażar
1791. Talları dünyâyı tutdı ser-te-ser
ÖĀleme bıraķdı sâye ol şecer
1792. Ol şecerden düşdi bir hurmâ aña
Didiler kıldı nażar ol Hâkķ saña

²¹⁴² “Gördüğünü dimedi hiç kimseye” Ü // “Bu düşi dimedi ol hiç kimseye” S.

²¹⁴³ Vardı: geldi Ü.

1793. Anı alup yidi def'Ol nigār
Çün uyandı uyğudan ol gül'Öizār
1794. Lezzetin buldı o ħurmānuñ henüz
Ağzı içre ol nigār-ı dil-fürüz
1795. Gitmedi ol lezzet ağzından anuñ
Tā gidinc'andan Ĥabīb'i Tañrı'nuñ
1796. Mekke'ye çün oldılar anlar qarīb
Didiler kim bunda biz geldük garīb
1797. Ehl-i Mekke anları işitdiler²¹⁴⁴
Küllisi anlara qarşu gitdiler²¹⁴⁵
1798. Mekke'ye girdiler anlar şād-mān
Ka'Öbe'ye şevķ ile oldılar revān²¹⁴⁶
1799. Ka'Öbe'yi anlar tavāf eylediler
Ehl-i Mekke anları toyladılar

²¹⁴⁴ “Mekke'ye çün vardılar anlar yaķın” Ü // “Ol kabīle çün ki vardı Mekke'ye” S.

²¹⁴⁵ “Ehl-i Mekke qarşu çıkdılar hemīn” Ü // “Mekke ehli çıkdılar hep qarşuya” S.

²¹⁴⁶ “Ba'Ödehū Ka'Öbe'ye vardılar devān” Ü.

1800. Mekke ehli her birisi ol zamān
Oğlanını KaŖbe 'ye iletđi devān
1801. Dāye istedi olaruñ herbiri
Oğlaniçūn Ŗavratı vū hem eri
1802. Mekke ehline bu Ŗādet²¹⁴⁷ kār idi
K'anasından oğlan emmek Ŗār²¹⁴⁸ idi
1803. KaŖbe'ye iletđiler olub revān²¹⁴⁹
Oğlını kızını anlar ol zamān²¹⁵⁰
1804. İstediler her biri dāye'y hūmām
Böyle idi anlara Ŗādet tamām
1805. [58^b] Oldı her Ŗavrat bir oğlan dāyesi
Ŗaldı anda ol saŖādet sāyesi
1806. Hem Hālime dahı oğlan bulmadı
Ŗatı ğam-ğın oldı aslā gülmedi

²¹⁴⁷ Ŗādet: töre Ü // "Mekke ehli töresi hem bu idi" S.

²¹⁴⁸ Ŗār: Ŗayb S.

²¹⁴⁹ "Cümlesi oğlanlarını KaŖbe'ye" S.

²¹⁵⁰ "İletđiler anlara bulmağa dāye" S.

1807. Hüzni²¹⁵¹ içinde²¹⁵² yürir iken nāgehān

Ol Ħabīb'i²¹⁵³ gördi oldu şād-mān

1808. Gördi kim kundağda yatur ol nigār

Yüzi nūr virür anuñ şems-vār

1809. Çün Ħalīme vardı gördi ol güle²¹⁵⁴

Kundağ itmişler yatur aq şūf ile²¹⁵⁵

1810. Āftābı sandı bürümüş²¹⁵⁶ sehāb

Yā güneş²¹⁵⁷ tutmuşdı Őanberden niķāb

1811. Müşk-i Őanberden latīf(di) bŷı anuñ

Serv-i ŐarŐardan şerīf(di) boyı anuñ

1812. Varıcaq şāhuñ yanına ol nigār²¹⁵⁸

Güldi anuñ yüzine ol gülŐizār²¹⁵⁹

²¹⁵¹ Hüzni: Ğam-ğın S, Ü.

²¹⁵² İçinde: olub S, Ü.

²¹⁵³ Ol Ħabīb'i: şehriyār'ı Ü // Aħmed'i S.

²¹⁵⁴ "Gördi aq şūf kundağ itmişler aña" S, Ü.

²¹⁵⁵ "Didi cānlar kurbān olsunlar saña" S, Ü.

²¹⁵⁶ Bürümüş: bürümüş Ü.

²¹⁵⁷ Güneş: kamer Ü.

²¹⁵⁸ "Çün Ħalīme katuna vardı anuñ" S, Ü.

²¹⁵⁹ "Bağdı ol şāh yüzine güldi anuñ" Ü // "Bağdı Aħmed güldi yüzine anuñ" S.

1813. Leblerinden çıkdı²¹⁶⁰ bir nūr āşikār

Ol nūr içre ğarķa vardı āsmān²¹⁶¹

1814. Çün Ĥalīme gördi anuñ yüzini

Gözine sürdi ayağı tozını

1815. Anda bir Őādet dahı hem var idi

Dāyeliķ itmek yetīme Őār idi

1816. Anuñiçün kimse şāhı²¹⁶² almadı²¹⁶³

Dāye olub aña hıdmet ķılmadı²¹⁶⁴

1817. Çün Ĥalīme ğayrı²¹⁶⁵ oĝlan bulmadı²¹⁶⁶

Aĝladı maħzūn²¹⁶⁷ oluban²¹⁶⁸ ğülmedi²¹⁶⁹

1818. Varuban didi erine'y şır-i ner

Bulımaduķ almaĝa bunda piser

²¹⁶⁰ Çıkdı: oldı Ü.

²¹⁶¹ “Nūra ğarķ oldı cihānda ne ki var” Ü.

²¹⁶² şāhı: Ahmed'i Ü.

²¹⁶³ “Kimse anuñçün Muştafā'yı almaĝa” S.

²¹⁶⁴ “Raĝbet idüb ol haremde almadı” Ü // “Raĝbet itmedi aña dāye olmaĝa” S.

²¹⁶⁵ Ğayrı: anda Ü.

²¹⁶⁶ “Çün Ĥalīme bulmadı anda piser” S.

²¹⁶⁷ Maħzūn: Şād Ü.

²¹⁶⁸ Oluban: olub hiç Ü.

²¹⁶⁹ “Diñle ol hātūn nicesi ider” S

1819. Bari ǾAbdullāh’uñ oğlun alalum²¹⁷⁰

Rūz u şeb ol şāha h̄idmet kılalum²¹⁷¹

1820. Did’eri kim biz yet̄imi nidelūm²¹⁷²

Ǿavmūmūzle yine varub gidelūm²¹⁷³

1821. [59^a] Ol nigār aña didi kim atası²¹⁷⁴

Gerçi yoǾdur l̄ik vardur anası²¹⁷⁵

1822. Alalum²¹⁷⁶ anı vū h̄idmet idelūm

Şād oluban²¹⁷⁷ yirūmūze gidelūm

1823. Oldı rāzī çūn er anı almaǾa

Cān u dille²¹⁷⁸ aña h̄idmet kılamaǾa²¹⁷⁹

1824. Āmine Ǿatuna vardılar hemān²¹⁸⁰

Didiler yaln̄uz yatur şāh-ı cihān²¹⁸¹

²¹⁷⁰ “Bunda biz ye neyleyelūm nidelūm” Ü, S.

²¹⁷¹ “Ol yet̄imi aluban gidelūm” Ü, S.

²¹⁷² “Erine hoş gelmedi anuñ sözi” S, Ü.

²¹⁷³ “Didi baña hiç gerekmez öksüzi” S, Ü.

²¹⁷⁴ “Pes Ĥalīme didi ger yoǾ atası” S // “Didi anuñ gerçi yoǾdur atası” Ü.

²¹⁷⁵ “Vardur āhir ol latīf’üñ anası” S // “L̄ik vardur ol latīf’üñ anası” Ü.

²¹⁷⁶ Alalum: Alub S, Ü.

²¹⁷⁷ Şād oluban: Ǿavmūmūzle S, Ü.

²¹⁷⁸ Cān u dille: Rūz ile şeb Ü.

²¹⁷⁹ “Hem Ĥalīme aña dāye olmaǾa” S.

²¹⁸⁰ “Ol ikisi yirlerinden durdılar” S.

²¹⁸¹ “Muştafā’nuñ Ĥazretine vardılar” S // “Vardılar şāhuñ cemālın gördiler” Ü.

1825. Bize vir anı alalum gidelüm²¹⁸²
Cân ile biz aña hidmet idelüm²¹⁸³
1826. Muştafâ’nuñ anasını gördiler
Hoş selâm virüb elini öpdiler
1827. Āmine didi aña kim iy nigār^{2184 2185}
Ger emerse südiñi ol gülÖizār²¹⁸⁶
1828. Vireyin ol āftābı ben size
Yirde gökde māhtābı ben size
1829. Ol oğul bālını size vireyin
Maşşūduñuza sizi irgüreyin
1830. Çün²¹⁸⁷ Ĥalīme vardı şāhuñ²¹⁸⁸ yanına
Ol şefāÖat ol letāfet kânına²¹⁸⁹
1831. Furdı şāhuñ yanına vard’ol nigār

²¹⁸² “Didi varalum biz anı alalum” S.

²¹⁸³ “Aña dürlü dürlü hidmet kılalum” S.

²¹⁸⁴ nigār: bahtiyār Ü.

²¹⁸⁵ “Āmine eyütdi iy Ĥalīme ben senüñ” S.

²¹⁸⁶ “Hoş kabül itdüm emerse ol südün” S.

²¹⁸⁷ çün: Pes S.

²¹⁸⁸ şāhuñ: oturdı S.

²¹⁸⁹ “Baqtı anuñ ol güzel dıdārına” S.

Ol dahı baqdı aña güld'âşikâr

1832. Aldı qodı dizine anı hemân²¹⁹⁰
Dinle kim nice'yledi şâh-ı cihân²¹⁹¹

1833. Memesini virdi aña ol nigâr²¹⁹²
Şağın emdi solın emmed'âşikâr²¹⁹³

1834. Çün memesin emdi anuñ pür-usûl²¹⁹⁴
Âmine didi seni itdim qabûl²¹⁹⁵

1835. Âmine virdi Hâlîme'ye anı
Didi kim ısmarladum Hâkq'a seni

1836. Aĥmed'i²¹⁹⁶ virdi²¹⁹⁷ Hâlîme eline
Anı alub gide kendü iline²¹⁹⁸

1837. Aĥmed'i aldı Hâlîme şad-kām
Didi hep Öālem saña olsun gulām

²¹⁹⁰ "Gözin açdı baqdı Aĥmed yüzine" S // "Baqdı cānlar cānı anuñ yüzine" Ü.

²¹⁹¹ "Aldı anı def Öi qodı dizine" S // "Olda anı aldı qodı dizine" Ü.

²¹⁹² Emçegin virdi Resûl aldı anı S // Memesini virdi emdi pür-usûl Ü.

²¹⁹³ "Âmine didi qabûl itdüm seni" S, Ü.

²¹⁹⁴ "Şağ memesinden südi emdi Resûl" S // "Şağ memesin emdi anuñ gülÖizâr" Ü.

²¹⁹⁵ "Sol memesin itmedi qabûl" S // "Solını emmedi anuñ ol nigâr" Ü.

²¹⁹⁶ Aĥmed'i: şāhı Ü.

²¹⁹⁷ Virdi: Aldı Ü.

²¹⁹⁸ "Tā ki ala anı gide iline" Ü.

1838. Bir rivāyetde Ĥalıme Aĥmed'i
Aldı def'Öi daĥı gögsine qodı
1839. Memesinde yog idi anuñ südi
Çün ki ol sultān'ı gögsine qodı
1840. [59^b] Memesi toldı süd ile āşikār
Buldı Ĥaqq'dan ulu Öizzet ol nigār
1841. Diledi kim ol nigār-ı baĥtiyār
Ka'Öbe'yi ide tavāf ol gülÖizār
1842. Qodı ol şāhı Ĥatīm'ün yanına
Ĥaqq şafālar virdi anuñ cānına
1843. Bir nidā irişdi anuñ semÖine
Cümle cān pervāne Öışkı şemÖine
1844. Qatuña bir kimse qondı iy Ĥatīm
K'andan aldı nūrını Öarş-ı Öažım
1845. Şimdi qondı qatuña bir tıfl-ı ĥaqq

Kim tufeylîdür anuñ bil m̃a-ħalaķ²¹⁹⁹

1846. Ḳātuña ḳondı senüñ bir pâdişāh
 K'aña ḳul olmışdurur mihr ile m̃ah

1847. Ḳātuña ḳonuldı Őālem rah̃meti
 Aña uyan kimse görmez zah̃meti

1848. Ḳātuña ḳonuldı t̃a-sın iy Ĥatīm
 Ḳātuña ḳonuldı yā-sın iy Ĥatīm

1849. Ḳātuña ḳonuldı t̃a-hā rā vü cīm
 Ḳātuña ḳonuldı šād u ḳaf u mīm

1850. Ḳātuña ḳonuldı šāh-ı dü cihān
 Turur anuñla zemīn ü āsmān

1851. Çün Ĥalīme'ye irişdi bu nidā
 Didi olsun bu nidāya cān fidā

1852. Bu nidā ḳandan gelür kim iy Őaceb
 Anı bilmekliğe eyledi taleb

²¹⁹⁹ Kur'ân-ı Kerîm, Felâk Suresi, 113/2: مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ : “Yarattığı şeylerin kötülüğünden.”

.....eksik varak.....

1853. [60^a] Didiler iy pîr-i ahmağ git gerü

Gelme bizüm katumuza sen gerü

1854. Tâ ki yaqmaya bizi oduñ senüñ

Tañrı'dan hiç yokdurur uduñ senüñ

1855. Çün işitdi pîr işbu sözleri

Dökdi ol dem kanlu yaşı gözleri

1856. Didi ol pîr iy Hâlîme iy nigâr

Anuñiçün ağlamağıl zâr zâr

1857. Zâyi'olmaz şöyle bil ol gül'izâr

Nice oldı gör bu bütler h^vâr u zâr

1858. Didi cedd-i Muştafâ'ya ol nigâr

Bilmezem noldı Hâbîb-i Kird-gâr

1859. Kõduğum yirde anı ben bulmadım

Kandalığın ol Hâbîb'ün bilmedim

1860. Çün işitdi anı cedd-i Muştafā
Āh idüben ağladı ol pür-şafā
1861. Didi kim iy dü cihānda āftāb
Yirde gökde neyyir olan māhtāb
1862. Qandasın iy çeşmümün nūrı benüm
Qalbümün Mūsā'sınuñ Tūr'ı benüm
1863. Qandasın iy tekye-gāhım qandasın
Qandasın iy secde-gāhım qandasın
1864. Qandasın iy yād-gārım Muştafā
Qandasın iy sāz-gārım Muştafā
1865. Senden ayru bende tırmaz işbu cān
Yoluña qurbān ola ins ile cān
1866. [60^b] İy benüm çeşmüme nūr u cisme cān
Zulmet oldı tā ki sensüz bu cihān
1867. Cānuma zahm urdı yiter fūrkatün

Cigerümi deldi tiğ-i âhasretün

1868. Şem'Ö-veş itdün beni giryân bugün
Bağrumı kılduñ benüm büryân bugün

1869. Bir dahı görem mi şāhum yüzini
İşidem mi yāhu şırın sözini

1870. Vardı Ka'Öbe karşına ağladı
Secde idüb çok tazarru'Ö eyledi

1871. Didi kim iy pādīşāh-ı kāōināt
Cūduñ ile oldı işbu mümkināt

1872. Aḥmed'e çokdur ināyetün senün
Aña ekşerdür ḥimāyetün senün

1873. Yemm-i cūduñ dürridür ol gül'Öizār
Kandadur ol bilmezem iy Kird-gār

1874. Anı saña ben şef'Ö itdüm i şāh
Kandadurur di baña iy pādīşāh

1875. Ka'be'den ol dem işitdi bir nidā
Aḥmed içün guşşalanma did'aña
1876. Ol benüm maḳbūl ü matlūbumdurur
Cümle'den maḥbūb u mergūbumdurur
1877. Dü cihānda oldurur maḥtūtumuz
Cümle yirde oldurur maḥfūzumuz
1878. Raḥmetüm şuyı anuñçün şačilur
Gülistānda gül anuñçün açılur
1879. [61^a] Ümmetiçün huldumı halk eyledüm
Anları eltāfım ile toyladum
1880. Aña a'Odā olaniçün nārı ben
Halk kıldum guşşalanma hiç sen
1881. Di fülān vādidedürür ol Ḥabīb
Var anı sen bunda getir iy lebib
1882. Vardı ol vādiye cedd-i Muṣtafā
Ulularla dilleri tolu şafā

1883. Ol Ĥabīb'i gördi hem-çū māhtāb
Oturur bir yerde mişl-i āftāb
1884. Öpdi anuñ ellerini gözini
Gözine sürdi ayağı tozını
1885. Virdiler yine Ĥalīme'ye anı
Didiler ısmarladık Ĥaqq'a seni
1886. Ba'Özılar dirler bu kıśsa bu kelām
Evvelinden āhir olunca tamām
1887. Şol dem aldı²²⁰⁰ kim Ĥalīme Ahmed'i
Besleyüb ceddine vireyin didi
1888. Götürüb iletdi anı Mekke'ye
Evvelā iletdi anı Ka'Öbe'ye
1889. Çün Ĥatīm'ün katuna vard'ol nigār
Ol nidā oldu o vaqtin āşikār

²²⁰⁰ Müellif tarafından "oldı" şeklinde yazılmıştır.

1890. Çün irişdi aña ol vaqt ol nidā
Didi kim kıandan gelür ki bu sedā
1891. Yata kıodı ĥatīmüñ Aĥmed'i
Bu nidā kıandan gelür bilsem didi
1892. [61^b] Her yaña çok isted'anı ol nigār
Kıatı ĥayrān oluban kııldı kıarār
1893. Muştafā'yı bulmadı yirinde ol
Ağladı noldı didi ol pür-uśül
1894. Böyle dir āhir olınca bu kelām
*Meşnevi*²²⁰¹ de şāh-ı Ŗuşşāk iy hümām
1895. Bunı andan naql itdüm ben zaŖif
Beni unutma duŖādan iy laţif
1896. Çün ki düşdi şeh Ĥalīme dāmına²²⁰²
Āh idüb ağladı ol dem Āmine

²²⁰¹ Mesnevi: "Mevlānā Celāleddīn-i Rūmī'nin (öl. 672/1273) tasavvuf anlayışını içeren İslām kültürünün en önemli eserlerinden biri."

²²⁰² "Çün Ĥalīme Aĥmed'i aldı eline" S // "Çün Ĥalīme aldı anı eline" Ü.

1897. Didi cānumdur Ĥabīb'üm²²⁰³ gidicek

Nicedeyin²²⁰⁴ ben anı görmeyicek

1898. Ağladı zārılığ ile ol nigār²²⁰⁵

Qanlu yaşı dökdi gözi şıl-vār²²⁰⁶

1899. Didi saña yā Īlāhe'l-Ŗālemīn

Aĥmed'i ısmarladum ben iy Emīn

1900. Çūn Ĥalīme aldı şāhı şād-kām²²⁰⁷

Didi Ŗālem heb saña olsun ğulām²²⁰⁸

1901. معشر الاحباب قولوا الصلوات

فسمعوا اخبارَ مراتِ الصفات²²⁰⁹

1902. KaŖbe'yi itdi tavāf ol dem hemān

Nāqasına bindi oldı ol revān

1903. Bir devesi var idi anuñ zaŖıf

Hastalıqdan olmuş idi ol nahıf

²²⁰³ Ĥabīb'üm: Aĥmed S.

²²⁰⁴ Nicedeyin: Neyleyeyin S.

²²⁰⁵ “Āmine ol dem ağladı çok zār zār” S // “Āh idüben ağladı ol zār zār” Ü.

²²⁰⁶ “Göz yaşından yir oldı lāle-zār” S // “Gözlerinüñ yaşı aqdı çuy-bār” Ü.

²²⁰⁷ Şād-kām: eline S.

²²⁰⁸ “Gözin öpdi başdı anı şadrına” S.

²²⁰⁹ “Salatu selam getirin dostlar, Hz. Peygamber (a.s.)’in haberlerini dinleyin.”

1904. Yürimege hiç mecâli yoğ idi
Zârılığın inlemesi çoğ idi
1905. Üstine çün bindi sultân-ı cihân
Turdı yirden oldu ol demde revân²²¹⁰
1906. Bildi kim üstine bindi şehriyâr
Şâd oluban çerhâ girdi çerh-vâr
1907. Kuvveti arttı devenün²²¹¹ yürüdi
Zîre üstine binen mâh-rûy idi
1908. Cümle hâk²²¹² önüne geçdi ol deve
Zîre²²¹³ üstindeydi²²¹⁴ her derde devâ
1909. [62^a] Şâd oluban gider²²¹⁵ idi berķ-vâr
Aña tapu kılar²²¹⁶ idi ne ki var
1910. Gül olurdı yidigi otlar anuñ

²²¹⁰ “Nâka yirden kalkdı oldu hoş revân” S // “Ol yirinden kalkdı oldu hoş revân” Ü.

²²¹¹ Devenün: Anuñ Ü.

²²¹² Hâk: hâkûn S, Ü.

²²¹³ Zîre: Aña S, Ü.

²²¹⁴ Üstindeydi: binen idi S, Ü.

²²¹⁵ Gider: yürür S.

²²¹⁶ Kılar: kılar S.

Gül suyuydı içdügi sular anuñ

1911. Önce yürimek didi lâıyık baña

Zırā bindi baña şāh-ı enbiyā

1912. Didi şimdi çerh-i gerdān olmuşam

Şimdiki dem Óarş-ı Rahmān olmuşam

1913. Şimdiki dem bendedürür muñtedā

Şimdiki dem bendedürür müctebā

1914. Şimdiki dem bendedür Óaynü'l-hāyāt

Bendedürür şimdi sırr-ı kâóināt

1915. Kútıb-ı aķtāb işde şimdi bendedür

Şems-i mehtāb işde şimdi bendedür

1916. Şimdiki dem bendedürür Muştāfā

Şimdiki dem bendedürür pür-şafā²²¹⁷

1917. Başuma uruldı bir devletlü tāc

Aluram münkir olanlardan harāc

²²¹⁷ pür-şafā: Murtażā S.

1918. Bir rivāyetde Ĥalīme'nün hemān
Bir ĥimārı var idi bilgil Ōayān
1919. Hastalıqdan olmış idi key zaŌıf
Bı-mecāl idi be-ğāyet ol nahıf
1920. Yürimege yog idi anda mecāl
Olmış idi ol kıatı āşüfte ĥāl
1921. Çün Ĥalīme bindi aña şāh ile
Şan güneş oldu muqārın māh ile
1922. Turdı yirden oldu ol merkeb revān
KaŌbe'den yañaya ol oldu devān
1923. Secde itdi anda üç gez āşikār
Çerha girdi şādılıqdan çerh-vār
1924. Cümle halkuñ öñine geçdi hemān
Zıre binmişdi aña şāh-ı cihān
1925. Anı ol vaqtin taŌaccüb itdiler

Vālih olub yirlerine gıtdiler

1926. [62^b] Didi ol vaqtın olara ol hımār

Baňa eyledi Őināyet Kird-gār

1927. Didi bilũñ bendedür şāh-ı cihān

Cümle Őālem bende aňa bı-gümān

1928. Bendedürür rahmeten li'l-Őālemĩn

Bendedürür nūr-ı Rabbi'l-Őālemĩn

1929. Bendedür āhir zamān peygamberi

Enbiyānuñ evliyānuñ rehberi

1930. Ölü idüm Tañrı cān virdi baňa

Key zaŐıf idüm tüvān virdi baňa

1931. Anuñ üstinde Hālĩme ol hümām

Aldı ol şāhı eline şād-kām

1932. Gider iken yolda ol hayrũ'l-beşer

Cüş iderdi cümle eşcār u hācer

1933. Ugraduğı nesne ol Hayrũ'l-Enām²²¹⁸

Söyleyüb virür idi aña selām

1934. Kıurumış sıuy²²¹⁹ uğrasalar āřıkār

Cũř idüb aķardı sıuyı²²²⁰ cũy-bār²²²¹

1935. Gündüz aña sāye-bān idi sehāb

Gice gündüz yüridiler bā-řitāb

1936. ŐĀķıbet vardı Ĥalıme dārına²²²²

Başdı Őızzet ayağını dārına²²²³

1937. Gice gündüz uyumazdı ol nigār

Hidmet²²²⁴ iderdi²²²⁵ aña leyl ü nehār

1938. Anlaruñ kıoyunları arüğ idi

Hem dağı anlarda²²²⁶ süd hiç yoğ idi

²²¹⁸ Hayrũ'l-Enām: bedr-i tamām S, Ü.

²²¹⁹ Sıuya: çeşmelere S.

²²²⁰ Sıuyı: anlardan S, Ü.

²²²¹ cũy-bār sıular S, Ü.

²²²² Dārına: yirine S, Ü.

²²²³ “Muřtafā’ya uymayanlar yirine” S // “Meřğũl oldı ol laťıf tedbırine” Ü.

²²²⁴ Hidmet: Ĥahmed’e S.

²²²⁵ İderdi: meřğũl idi S.

²²²⁶ Hem dağı anlarda: Memelerinde S, Ü.

1939. [63^a] Anlara degürdiler şāhuñ²²²⁷ elin

Ol saŖādet māyesi māhuñ elin

1940. Semmürdiler südleri hem oldı çok²²²⁸

Nice hasād ol zamānda oldı yok

1941. Nice eyyām anda yağmur olmadı²²²⁹

İsteyüben kimse kıtın bulmadı²²³⁰

1942. Kıatı kızlık oldı ol yerde²²³¹ tamām

Ac oluban ağladı her hās u Ŗāmm

1943. ŖAvrat u er cemŖ olub pır ü civān

Oldılar²²³² dār-ı Hāime’ye revān²²³³

1944. Ol maķāmda²²³⁴ ittiler āh u figān

Āh oduyla yanayazdı āsmān²²³⁵

1945. Pā bürehne ser bürehne vardılar

²²²⁷ şāhuñ: Aħmed S.

²²²⁸ “Ol koyunlar defŖaten semürdiler” Ü // “Daħı çok oldı koyunlaruñ südi” S // Bu beyit vezne uymamaktadır.

²²²⁹ Olmadı: yağmadı S, Ü.

²²³⁰ “Bitmedi ot kimse koyun sağmadı” Ü.

²²³¹ Yerde: yerler S, Ü.

²²³² Oldılar: Vardılar S, Ü.

²²³³ Revān: devān Ü.

²²³⁴ Ol maķāmda: Kıapusında S, Ü.

²²³⁵ “Göz yaşını anda Ŗummān itdiler” S, Ü.

Yalvaruban aña böyle didiler

1946. Ayaguna düşmişüz bağıl bize

Sen kerem it dest-gir olğıl bize

1947. Yalvarub didiler aña iy nigār

Ĥālümüze bağı bi-Ĥaqq-ı Kird-gār

1948. Ĥālümüz oldu ĥarāb eyle nażar

Bilürüz kim sendedür ĥayrū'l-beşer

1949. Tañrı'nuñ maĥbūbıdurur ol latıf

Māsivā-yı Ĥaqq'dan oldurur Şerif²²³⁶

1950. Key Óacebdür ol latıf ü Żü'l-Cemāl

Degül ise ĥağ Resül-i Żi'l-Celāl

1951. Gel bizümle ol Ĥabīb'i al bile

Yalvaruban²²³⁷ Tañrı'dan²²³⁸ yağmur dile

1952. Sözlerini ol nigār itdi qabül

²²³⁶ “Yüz sürüyü aña geldük biz zaÓıf” Ş.

²²³⁷ Yalvaruban: Taşra çıkub S // yalvarub Ş.

²²³⁸ Tañrı'dan: Żü'l-Kerem'den Ş.

Aldı cānlar cānını ol pür-uşul²²³⁹

1953. Def'î şāhı²²⁴⁰ başlara götürdiler

Bir müşerref mevzı'āa yitürdiler

1954. [63^b] Başlar açub²²⁴¹ āh u efgān itdiler

Anda çok ĥayvānı kurbān itdiler

1955. Didiler kim iy ŐAtūf u iy Kerīm

İy Latīf ü iy Ra'ōūf u iy Raĥīm

1956. İşbu şāhuñ²²⁴² ol münevver²²⁴³ başıçūn

La'Ől-i dürr-pūş u muķavves ķasıçūn

1957. Raĥmetünle bize²²⁴⁴ eylegil²²⁴⁵ nażar

Āsmāndan²²⁴⁶ bize²²⁴⁷ indürgil matar

1958. Göge eyledi nażar ol dem Resul²²⁴⁸

²²³⁹ “Öpdi cānlar cānınıñ gözlerini” Ş.

²²⁴⁰ şāhı: Muştafā'yı S // cānlar cānını Ü.

²²⁴¹ Başlar açub: Ağlaşuban S, Ü.

²²⁴² şāhuñ: Muştafā'nuñ S.

²²⁴³ Münevver: Didiler kim S.

²²⁴⁴ Bize: iy Kerīm Ş.

²²⁴⁵ Eylegil: eyle Ş.

²²⁴⁶ Āsmāndan: Gökyüzinden S, Ü.

²²⁴⁷ Bize: arza Ş.

²²⁴⁸ “Anlar anda cūn ki böyle söyledi” Ş.

Ĥaķķ olaruń ĥācetĩ kıldı ķabũl²²⁴⁹

1959. Žāhir oldu bir bulut²²⁵⁰ gōkde hemān

Ol sehāb iķre²²⁵¹ nihān²²⁵² old'āsmān

1960. Şol ķadar indürdi şili ol sehāb

Anda olan²²⁵³ ĥalkı itdi ġarķ-āb

1961. Daĥı çoķ dürlü Őacāyib²²⁵⁴ bĩ-şümār²²⁵⁵

Olur idi²²⁵⁶ Muştafā'dan²²⁵⁷ āşikār

1962. Hasta anuń ġōricegez yüzini

Ĥoş olurdı bulur idi özini

1963. Çeşmin aŐmā²²⁵⁸ sürs'²²⁵⁹ ayaġı²²⁶⁰ tozına

Ĥaķķ²²⁶¹ virürdi nūr anuń ġözine

²²⁴⁹ “Ĥaķķ oları rahmetiyle toyladı” Ş.

²²⁵⁰ Bulut: sehāb Ü.

²²⁵¹ sehāb iķre: bulutda S // sehābda Ü, Ş.

²²⁵² Nihān: pinhān S, Ş.

²²⁵³ Anda olan: Cümle S, Ü.

²²⁵⁴ Őacāyib: Őacāyibler S

²²⁵⁵ bĩ-şümār: iy yār S.

²²⁵⁶ Olur idi: oldu S, Ü, Ş.

²²⁵⁷ Muştafā'dan: Resũl'den S, Ş. // Ĥabīb'den Ü.

²²⁵⁸ aŐmā: Kōr S.

²²⁵⁹ Sürse: sürerdi S.

²²⁶⁰ Ayaġı: anuń S.

²²⁶¹ Ĥaķķ: Tańrı S, Ü, Ş.

1964. K̇atuna varur idi anuñ ĥazın
 Şād oluban gider idi ol hemın
1965. Tıfl iken Allāhu ekber dir idi
 Gice gündüz dañı ol hem şır idi
1966. Çün iki yaşına girdi ol Cemıl²²⁶²
 Ol güneş yüzlü kamer kaçlu aşıł²²⁶³
1967. K̇āmeti beñzedi²²⁶⁴ tūbā talına
 Reşk iletdi misk²²⁶⁵ zülf ü ĥāline
1968. Gice zülfinden tutar²²⁶⁶ Ŗanber niķāb
 Cebhesinden rūşen olur āftāb
1969. [64^a] Haddi²²⁶⁷ şems ü cebhesi²²⁶⁸ bedr-i münır²²⁶⁹
 Çeşmine mā-zāğa didi ol başıır²²⁷⁰
1970. K̇utlu yüzi cümle cānuñ cānıdur

²²⁶² Cemıl: Ĥabıb S // Lāṭıf Ü.

²²⁶³ “Ol Lebıt ü ol Neşib ü ol Haşib” S // “Ol Žarıf ü ol Münif ü ol Şerıf” Ü.

²²⁶⁴ Beñzedi: beñzerdi Ş.

²²⁶⁵ Misk: müşk Ş.

²²⁶⁶ Tutar: dutar S.

²²⁶⁷ Haddi: Yüzi S, Ü, Ş.

²²⁶⁸ Cebhesi: cebhesidürür Ş.

²²⁶⁹ bedr-i münır: kamer Ş.

²²⁷⁰ Başıır: mā-zāğa’l-başar Ş.

Tatlu sözi rahmet-i Rahmāndur

1971. Haddi nūrī Óarş ü kürse²²⁷¹ armağan
Leblerinüñ rıķı āb-ı cāvidān
1972. Tūb-ı tūbā didi kıaddın göricek
Şems²²⁷² tahşin²²⁷³ itti²²⁷⁴ haddın göricek
1973. Gözi anuñ çeşme-i nūr-ı İlāh
Sözi anuñ cümle vahy-i Padişāh
1974. Cān gülistānınuñ oldur bülbüli
Oldurur bāğ-ı cinānuñ şülsüli
1975. İrdi nergis gözine andan çırāğ
Yüregine lāle’nuñçün²²⁷⁵ urdı dāğ
1976. Zülfi cānlar boynınuñ zenciridür²²⁷⁶
Kıalb ile cān²²⁷⁷ saçınıñ şeb-giridür²²⁷⁸

²²⁷¹ Óarş ü kürse: Óarşa Ü, Ş.

²²⁷² Şems: Gün Ü.

²²⁷³ Tahşin: şābāş Ş // şarardı Ü.

²²⁷⁴ İtti: didi Ş // nūr-ı Ü.

²²⁷⁵ nuñçün: Andan Ü.

²²⁷⁶ Zenciridür: şebgirdür Ş.

²²⁷⁷ Cān: rû Ü // rûh Ş.

²²⁷⁸ Şebgirdür: zenciridür Ş.

1977. K aşları  ulm tı ya danmı dı n r
 Cebhesiyle hadleri n r  zre n r
1978. Ger hay l-i h li Hind'e iri e
 Mevt H be  ehliyle Sind'e iri e
1979. Ol lat f  ²²⁷⁹ Padi  h-ı d  cih n
 R  -ba  dur dil-g   dur²²⁸⁰ c n-ı c n²²⁸¹
1980.  ns ile cinn a a oldılar  ul m
 C mle²²⁸²   lem hep anu dur bi-  m n
1981. K ll    lem hem anu dur c z   k ll
 Oldılar  urb n a a ins ile c n
1982. M rg-i  uds     list n-ı b  -ı  uds
 Oldı ol c n b lb line   iy n
1983. H snine m    k anu  b  -ı irem
   meti t b  lebi kev er cin n

²²⁷⁹ Ol lat f  : Oldurur ol S.

²²⁸⁰ Dil-g   dur: andan alur S,  . // bil ki oldur  .

²²⁸¹ c n-ı c n: c na c n S,  .

²²⁸² C mle: i bu  .

1984. Raḥmet-i Raḥmān’uñ oldur mażharı
Ğarķa varur raḥmete kevn ü mekân²²⁸³
1985. [64^b] Āsmān u Ŗarş ü kürşî źāt’anuñ
Cümle Ŗālem noķta-ı źerrāt’anuñ
1986. Ŗİlm²²⁸⁴ ü ĥilm²²⁸⁵ ü lütf²²⁸⁶ u iḥsān ĥūyıdur
Misk ü²²⁸⁷ Ŗanber ĥāk-i pāyı būyıdur
1987. Derd-i hicre oldurur Ŗanūn Şifā
Oldurur kân-ı mürüvvet hem vefā
1988. Dutmaķ isterseñ anuñla sen maķām²²⁸⁸
Ŗİşķ ile di eś-sālātu ve’s-selām²²⁸⁹
1989. Dāye eydür gördüm andan rūz u şeb
Çok bedāyîŖ çok ġarāyib çok Ŗaceb
1990. Dizüm üstünde yaturdı bir gün ol

²²⁸³ kevn ü mekân: andan dü cihān S, Ü.

²²⁸⁴ ŖAlım: Ĥilm S.

²²⁸⁵ Ĥilm: lütf S.

²²⁸⁶ Lütf: rıfk S.

²²⁸⁷ Misk: Müşķ S.

²²⁸⁸ “قل حبيبي الصلوات والسلام” Ü.

²²⁸⁹ “كي يكون دارك دار السلام” Ü.

Emer idi memeyi ol pür-usûl

1991. Geçdiler²²⁹⁰ andan koyunlar nâgehân

Ol arada cümlesi anuñ²²⁹¹ Óayân²²⁹²

1992. Ol Ĥabîb'e secde itdiler hemân

Öpdiler başını gitdiler revân²²⁹³

1993. İki aķ kúş her şabâhın âşikâr²²⁹⁴

Anda olurlardı anlar şems-vâr²²⁹⁵

1994. Ol şeh'ün anlar öperlerdi elin²²⁹⁶

Yine olurlardı gâ'ib iy emîn²²⁹⁷

1995. Her gün olur idi bir nûr âşikâr²²⁹⁸

Aña kılarıdı nażar ol gülÓizâr²²⁹⁹

1996. Kıynuna anuñ girüvirdi o nûr

²²⁹⁰ Geçdiler: Geçdi Ş.

²²⁹¹ Anuñ: oldı Ş.

²²⁹² Óayân: revân Ş.

²²⁹³ Revân: olar Ş.

²²⁹⁴ “İki aķ kúş gelür idi her şabâh” Ş.

²²⁹⁵ “Şâhuñ öñinde düşerlerdi cenâh” Ş.

²²⁹⁶ “Anuñ ellerin öperlerdi olar” Ş.

²²⁹⁷ “DefÓaten gâ'ib olurlardı olar” Ş.

²²⁹⁸ “Ol Ĥabîb öñinde her gün âşikâr” Ş.

²²⁹⁹ “Olurdı bir Óaźım nûr şems-vâr” Ş.

Ol cemil andan bulur idi sürür²³⁰⁰

1997. Yine def'î gâ'ib olur idi ol
Günden enver olur idi pür-usûl

1998. Memeden ağzın koyınca ol latîf²³⁰¹
Sileyin ağzın dir idüm ben za'îf²³⁰²

1999. İki kimse zâhir olurdu²³⁰³ hemân²³⁰⁴
Ağzını anuñ silerlerdi Öayân

2000. [65^a] Uyuyınca ol Hâbib-i Kird-gâr
Çok tavâ'if olur idi âşikâr

2001. Çevre²³⁰⁵ yanında tutarlardı muşâf
Ayag üstine turuban şâf şâf

2002. Uyanınca²³⁰⁶ ol emîr-i dü cihân
Anlar²³⁰⁷ andan²³⁰⁸ gâ'ib olurdu hemân

²³⁰⁰ “Yine andan ol kılur idi gubür” Ş.

²³⁰¹ latîf: Hâbib Ş.

²³⁰² za'îf: garîb Ş.

²³⁰³ zâhir olurdu: gelür idi Ş.

²³⁰⁴ Hemân: nâgehân Ş.

²³⁰⁵ Çevre: Dört Ş.

²³⁰⁶ Uyanınca: Uyanınca Ş.

²³⁰⁷ Anlar: Anda Ş.

²³⁰⁸ Andan: olar Ş.

2003. معشر الاخبار قولوا الصلات

فسمعوا اخبار نور شمس ذات²³⁰⁹

2004. Dinleñüz iy Ŗāşıkın-i Muştafā

Nice oldı soñradan ol pür-şafā

2005. Çün iki yaşına girdi ol Ĥabīb²³¹⁰

Tāc-ı levlāk urdı başa ol Ĥasīb²³¹¹

2006. Diledi kim yüriye ol pür-uşul²³¹²

Ol Cemil²³¹³ ü ol aşıl²³¹⁴ ü ol Resul²³¹⁵

2007. Yırde seyre başladı ol āftāb

Gökde aña reşk iletdi māhtāb

2008. Sağ yanına sol yanına meyl ide²³¹⁶

Yürimege başladı ede ede^{2317 2318}

²³⁰⁹ “Salatu selam getirin dostlar, Hz. Peygamber (a.s.)’in haberlerini dinleyin.” // “فسمع اخبار طلوع مرأت الصفات” Ş.

²³¹⁰ “Çün ki ol şāh girdi iki yaşına” Ş // “Çün ki Ahmed girdi birkaç yaşına” S.

²³¹¹ “Urdılar levlāk tācın başına” Ş // “Urdı levlāk tācını ol başına” S.

²³¹² pür-uşul: pür-şafā Ş.

²³¹³ Cemil: latif Ş.

²³¹⁴ Aşıl: Zarif Ş.

²³¹⁵ Resul: pür-uşul Ş.

²³¹⁶ “Sağına meyl eyleyincek ol nigār” Ü, S.

²³¹⁷ ede ede: bil iy dede Ü.

²³¹⁸ “Saçılurdu dürr-i esrār bî-şümār” Ü, S.

2009. Meyl idincek sólına serv-i nihāl
Žāhir olur andan envār-ı cemāl
2010. Śağa śola meyl iderdi ol Resūl²³¹⁹
Şarķ u garbuñ ehlini ider vüķūl²³²⁰
2011. Yüriyincek yirde ol serv-i revān²³²¹
Cümle cān ķurbān olurdı iy civān²³²²
2012. Günde bir ayca olurdı²³²³ ol Cemīl
Ayda bir yılca olurdı ol aśīl²³²⁴
2013. هكذا قال العياض في الشفاء
نضر الله وجهه يوم الوفا²³²⁵
2014. [65^b] Dinleñ iy Őuşşāk-ı śāh-ı enbiyā²³²⁶
Nice oldı ol Ĥabīb-i evliyā²³²⁷

²³¹⁹ Resūl: pür-uśūl Ü.

²³²⁰ Vuķūl: yaŐñi ķūl S.

²³²¹ “Meyl ide yüriyincek ol pür-kemāl” S.

²³²² “Doķurdı serve śan bād-ı śimāl” S // “Hep revān ķurbān olurdı aña revān” Ş.

²³²³ Olurdı: büyürdi Ü, Ş.

²³²⁴ Aśīl: gülŐizār Ü // Şerīf Ş.

²³²⁵ “İyāz Şifā’da böyle dedi. Ahiret gününde Allah onun yüzünü nurlandırısın.”

²³²⁶ śāh-ı enbiyā: sultān-ı’r-Resūl Ş.

²³²⁷ “Nice oldı sonradan ol pür-uśūl” Ş.

2015. Dāyenüñ küçük²³²⁸ oğlu var idi
Lütf²³²⁹ u ihsân²³³⁰ aña dāóim²³³¹ kār idi
2016. Aĥmed'ünñ oldı rażaÓdan ıardeşı
Aĥmed'e hidmet idi dāóim işi
2017. Çün yetişdi²³³² dördine ol pür-usûl²³³³
Cümle Óālem ĥalkı oldı aña ıul²³³⁴
2018. Didi vir destür eyā dāye baña
Varayın ben daĥı ıoyun gütneme
2019. ıardeşümle ben de bile gideyin
Anuñ ile anda ıoyun güdeyin
2020. Didi oğul dāyenüñ sen cānısın
Bil ki cümle cānlaruñ cānānısın
2021. Dāye didi²³³⁵ düşmānuñ çoıdur senüñ²³³⁶

²³²⁸ Küçük: gökcek Ü, Ş.

²³²⁹ Lütf: Rıfı Ş.

²³³⁰ İhsân: lütf Ş.

²³³¹ Dāóim: hemişe Ş.

²³³² Yetişdi: yitişdi Ü, Ş.

²³³³ pür-usûl: gülÓizār Ü // Ĥabīb Ş.

²³³⁴ “Gıtdi levlāk tācını ol bāşına” Ü // “Cümle cān ıurbān muıavves ıaşına” Ş.

²³³⁵ Dāye didi: Cānum oğul S.

²³³⁶ Bu mısradan sonra S nüshasında “Benden özge ĥāfızuñ yoıdur senüñ” mısra gelmektedir.

Ĥavf iderem²³³⁷ biri tuş²³³⁸ ola anuñ²³³⁹

2022. Senden ayru olmazam ben bir nażar²³⁴⁰

Ĥavf iderem kim saña ire²³⁴¹ zarar²³⁴²

2023. Didi ol şeh²³⁴³ baña ĥāfızdur Başır²³⁴⁴

Ben kemîne bendeye²³⁴⁵ oldur²³⁴⁶ naşır²³⁴⁷

2024. Çün Ĥalîme dinledi bu hoş sözi

Cüş itdi yaş ile tıldı gözi

2025. Didi var çün ĥāfızuñ vardur senüñ

Dāóimā ĥıfzında olursın anuñ

2026. Dāye didi saña çün oldur²³⁴⁸ Muóın

Her ne yire dir isen var iy Emın

²³³⁷ Ĥavf iderem: Korkaram kim Ü, S.

²³³⁸ Tuş: duş Ş.

²³³⁹ Bu mısradan sonra S nüshasında “Senüñiçün gelecek gavga baña” mısra gelmektedir.

²³⁴⁰ “Düşmānuñ çoğdur senüñ eyle ĥāzer” S.

²³⁴¹ İre: ola Ş.

²³⁴² “Senden ayru olmazam bir nażar” S.

²³⁴³ şeh: Aĥmed S // cānlar cāmı Ü // şāh Ş.

²³⁴⁴ Başır: naşır Ş.

²³⁴⁵ kemîne bendeye: kılına S.

²³⁴⁶ Oldur: oldurur S.

²³⁴⁷ Naşır: başır Ş // nióme’n-naşır S.

²³⁴⁸ Oldur: Ĥaķķ’dur Ü, Ş

2027. Yatdı anda ol gice ol mäh̄tāb²³⁴⁹
Şubh̄ olıncaḡ²³⁵⁰ toḡdı neyyir²³⁵¹ āftāb
2028. Vardı şāh²³⁵² üstüne bir pāre seh̄āb
Cümle hālḡa oldurur merciŌ meŌāb²³⁵³
2029. Sāye oldı üstüne anuñ seh̄āb
Ĥaḡḡ budur vallāhu aŌlem bi's-sāvāb
2030. Tonların geydürdi aña²³⁵⁴ dāyesi
Didi kim sensin saŌādet sāyesi²³⁵⁵
2031. Bağladı anuñ biline²³⁵⁶ bir ḡuşaḡ²³⁵⁷
Didi saḡlar cümle yirde seni Ĥaḡḡ²³⁵⁸
2032. Sürme çekdi gözlerine²³⁵⁹ ol nigār²³⁶⁰
Didi cānlar cū iy gülŌizār²³⁶¹

²³⁴⁹ “Gice gitdi toḡdı çün kim āftāb” S // “Bir šabāh̄ çün toḡdı neyyir āftāb” Ü.

²³⁵⁰ Olıncaḡ: oldı Ş.

²³⁵¹ Neyyir: çün ki Ş.

²³⁵² şāh: anuñ S, Ş.

²³⁵³ “Tā cemālin yaḡmaya anuñ āftāb” Ş.

²³⁵⁴ Aña: Ah̄med'e S.

²³⁵⁵ “Geydi Ah̄med tonlarını ĥamd ide” S.

²³⁵⁶ Beline: belin Ü.

²³⁵⁷ ḡuşaḡ: kemer Ş.

²³⁵⁸ “Ayaḡına şoḡdı ol hem naḡlının” S, Ü. // “Didi cānın virmeyen saña kem er” Ş.

²³⁵⁹ Gözlerine: çeşmine Ş.

²³⁶⁰ nigār: dāyesi S, Ü.

²³⁶¹ “Didi kim sensin saŌādet māyesi” S.

2033. Virdi ol anuñ eline bir Óaśā
Didi śaķlasun seni ol pādīśā²³⁶²
2034. [66^a] Gōzlerin ōpdi anuñ varģıl didi
Śağlıģ ile aķşamın gelģil didi
2035. Kaddine yaraşıģ idi tonları
Kürkine hem lāyığ idi tonları
2036. Çün ki giydi tonların sultān-ı dīn
Ol cemīl ol rahmeten li'l-Ōālemīn
2037. Kalkdı yüridi hırāmān ol Ėabīb
Yırde gökde şems-i tābān ol Ėabīb
2038. Dāyenüñ daħı bir oğlı var idi
Ėilm ile lūtf aña dāōim kār idi
2039. Turdı yirinden hemān serv-i revān²³⁶³

²³⁶² “Aña virdi hep selām senüñ Ėaśā” S, Ü, Ş.

²³⁶³ “Kalkdı yirinden ol Ėabīb ol dem hemān” Ş.

Dāye²³⁶⁴ oğlu ile gitdi²³⁶⁵ şād-kām²³⁶⁶

2040. Çün yüridi Óizzet ile ol nigār

Cūşa geldi cümle²³⁶⁷ eşyā²³⁶⁸ ne ki var²³⁶⁹

2041. Nūrı ile oldı Óālem māl-ā-māl

نور ذات است آن حبيب ذي الجلال²³⁷⁰

2042. Dāye oğlu ile gitdi ol Cemīl²³⁷¹

Oyun oynamazdı aslā ol asīl²³⁷²

2043. Aña virürdi²³⁷³ selām kıuru yaş

Heb kıoyunlar ayağına kıordı²³⁷⁴ baş

2044. Her²³⁷⁵ kıoyun²³⁷⁶ tutardı²³⁷⁷ anuñ sözini

Öper²³⁷⁸ idi hem ayağı tozını

²³⁶⁴ Dāye: Dāyenüñ Ş.

²³⁶⁵ Gitdi: oldı Ş.

²³⁶⁶ Şād-kām: revān Ş.

²³⁶⁷ Cümle: yirde Ü.

²³⁶⁸ Eşyā: gökde Ü.

²³⁶⁹ Ne ki var: ki var Ş.

²³⁷⁰ “Celāl sahibinin peygamberi Zât’ın nurudur.”

²³⁷¹ “Kardeşiyle gütmeye gitdi kıoyun” S.

²³⁷² “Oynamazdı aslā anda ol oyun” S.

²³⁷³ Virürdi: virdiler S // virdi Ü, Ş.

²³⁷⁴ Kıordı: kıodı S, Ü.

²³⁷⁵ Her: ol S, Ü.

²³⁷⁶ Kıoyun: kıoyunlar S, Ü.

²³⁷⁷ Tutardı: dutardı Ş.

²³⁷⁸ Öper: öperlerdi S, Ü.

2045. Ağsağ²³⁷⁹ idi ayağı bir koyunuñ
Şınmış idi sınığı yaŇı anuñ
2046. Qodı üstine elin anuñ o şāh²³⁸⁰
Şağ itdi anı ol dem pāk-şāh²³⁸¹
2047. Yiryüzinde²³⁸² yürise²³⁸³ ol āftāb
Sāye olurdı aña gökden²³⁸⁴ sehāb²³⁸⁵
2048. Yatsa yirde uyusa ol gülŇizār
Vahşiler hāzır olurdı bî-şümār²³⁸⁶
2049. Ayağın anuñ öperlerdi olar²³⁸⁷
Tozına²³⁸⁸ yüzler²³⁸⁹ sürerlerdi olar
2050. ²³⁹⁰في الشفاء هكذا قال العياض [66^b]
²³⁹¹بَوَّءَ اللَّهُ مَكَانَهُ فِي الرِّيَاضِ

²³⁷⁹ Ağsağ: Ağsağ Ü, Ş

²³⁸⁰ “Elini degürdi aña ol nigār” S, Ü.

²³⁸¹ Pāk-şāh: Kird-gār S, Ü. // İlāh Ş.

²³⁸² Yiryüzinde: Yirde S.

²³⁸³ Yürise: yatub uyusa S.

²³⁸⁴ Gökden: gökde S, Ü.

²³⁸⁵ Sehāb: iki sehāb S.

²³⁸⁶ “Ayağın añañ öperlerdi olar” Ş.

²³⁸⁷ “Vahşiler hāzır olur idi bî-şümār” Ş.

²³⁸⁸ Tozına: Tozuna Ş // aña Ü.

²³⁸⁹ Yüzler: Yüzlerin Ü.

²³⁹⁰ Ş. “في الشفاء هكذا هذا الكلام”

²³⁹¹ Ş. “قل حبيبي الصلوات والسلام” // “Allah onu cennet bahçesinde ağırlasın.”

2051. Yüridigi²³⁹² yirde ol hayrû'l-beşer
Yeşerürdi kıru ot kıru şecer
2052. Kırd anuñ²³⁹³ kıoyunlarınuñ²³⁹⁴ izini
Öper idi²³⁹⁵ sürer idi yüzini²³⁹⁶
2053. Bir kıuyuya varıcaķ²³⁹⁷ ol gülÖizâr²³⁹⁸
Taşraya²³⁹⁹ çıkardı²⁴⁰⁰ sıuyı cüy-bâr^{2401 2402}
2054. Ol kıoyunlar ol şudan iķer idi
Ol aradan ol Hâbîb geķer idi
2055. Var idi ol yirde bir ner ejdehâ
Kimse bulmazdı deminden hiç rehâ
2056. Eyleyüb²⁴⁰³ tıırdı ol yiri harâb

²³⁹² Yüridigi: Gütdigi S.

²³⁹³ Anuñ: Gütdigi Ü.

²³⁹⁴ Kıoyunlarınuñ: kıoyunlaruñ Ü // kıoyunuñ Ş.

²³⁹⁵ Öper idi: Öpüben Ş.

²³⁹⁶ Yüzini: yüzlerin Ş.

²³⁹⁷ Varacaķ: varsa S // varur Ü // varıcaķaz Ş.

²³⁹⁸ gülÖizâr: şâhib-hüner S // nigâr Ü, Ş.

²³⁹⁹ Taşraya: Taşra S, Ü.

²⁴⁰⁰ Çıkardı: çıkır S.

²⁴⁰¹ Cüy-bâr: cüy-bâr Ü.

²⁴⁰² “Cüş idüb sıuyı anuñ taşra çıkar” S.

²⁴⁰³ Eyleyüb: Eyleyüp Ş.

Heb cigerler andan olmışdı kebāb²⁴⁰⁴

2057. Ol yiri ol key ƙatı yaƙmış idi

Anuñ adı Óāleme çıƙmış idi

2058. Dāye oğlı ile ol sultān-ı dīn

Ol şefiÓ ol rahmeten li'l-Óālemīn

2059. İttifāƙan²⁴⁰⁵ ol araya²⁴⁰⁶ irdiler²⁴⁰⁷

Ejdehāyı ol²⁴⁰⁸ maƙāmda²⁴⁰⁹ gördiler

2060. Dāye oğlı gördi ƙaçmaƙ istedi²⁴¹⁰

Aña cānlar cānı ĥavf itme didi²⁴¹¹

2061. Çūn ki gördi ol Ĥabīb'i²⁴¹² ejdehā

Çoƙ tevāzuÓ eyledi²⁴¹³ anda²⁴¹⁴ şāha

²⁴⁰⁴ “Varmazdı anda aślā şeyh u şāb” Ş.

²⁴⁰⁵ İttifāƙan: Nāgehān Ü // İttifāƙı Ş.

²⁴⁰⁶ Araya: yire S.

²⁴⁰⁷ İrdiler: vardı S.

²⁴⁰⁸ Ol: anda S, Ş.

²⁴⁰⁹ Maƙāmda: anlar S, Ş.

²⁴¹⁰ “Anlar andan def Ói ƙaçmaƙ istedi” S // “Dāye oğlı ƙorƙdı ƙaçmaƙ istedi” Ü // “Dāye oğlı ƙorhđı ƙaçmaƙ istedi” Ş.

²⁴¹¹ “Ĥmed anda anlara ƙaçmañ didi” S // “Aña cānlar cānı ƙaçma dur didi” Ü // “Aña cānlar cānı ƙoƙma tur didi” Ş.

²⁴¹² Ĥabīb'i: Ĥmed'i S.

²⁴¹³ Eyledi: itdi Ş.

²⁴¹⁴ Anda: ol dem S // ol vaƙt Ü.

2062. Meskenet idüb²⁴¹⁵ yüzün sürdi yire
Diledi kim yirün içine gire
2063. Didi kim sensin Resül iy pādişāh²⁴¹⁶
Heb senüñdür bu cihān bî-iştibāh²⁴¹⁷
2064. [67^a] Aña didi ol Ĥabīb-i Zî'l-minen
Yüri git bu yirde dañı turma²⁴¹⁸ sen
2065. Seni görüb kimse olmasun hazın
Ol aradan ejdehā gitdi hemin
2066. Gitdi ol ayruğ orada durmadı²⁴¹⁹
Anı anda kimse dañı görmedi
2067. Añşama²⁴²⁰ dek²⁴²¹ yürüdiler şād-mān
Evlerine añşam oldılar revān
2068. Ol gice yatdılar evde şād-kām

²⁴¹⁵ İdüb: itdi S, Ü.

²⁴¹⁶ “Didi sensin Ĥaqq Resül’i iy şehriyār” S // “Didi kim sensin Resül-i Kird-gār” Ü, Ş.

²⁴¹⁷ “Cümle Ŗālem hep senüñdür ne ki var” S // “Heb senüñdür dü cihānda ne ki var” Ü // “İşbu Ŗālem heb senüñdür ne ki var” Ş.

²⁴¹⁸ Turma: durma S.

²⁴¹⁹ Durmadı: turmadı Ş.

²⁴²⁰ Añşama: Ol gün Ş.

²⁴²¹ Dek: anlar Ş.

Şubh olıncağ yine ol bedr-i tamām

2069. Dāye²⁴²² oğlı ile gitdi²⁴²³ şād-mān²⁴²⁴
Aña qurbān ola cümle üns²⁴²⁵ ü cān²⁴²⁶

2070. Seyr²⁴²⁷ iderken anlar anda ol zamān
İki kimse hāzır²⁴²⁸ oldı²⁴²⁹ nāgehān

2071. Ol Ĥabīb'i ol aradan kapdılar
Üstine kevşer şuyını²⁴³⁰ sepdiler²⁴³¹

2072. Öpdiler anuñ ayığıyla elin
Her biri didi saña kemter qulın

2073. Anı²⁴³² bir tağ başına iletdiler²⁴³³
Dinlegil ol şāhı nice itdiler²⁴³⁴

²⁴²² Dāye: Dāyenüñ Ş.

²⁴²³ Gitdi: oldı Ş.

²⁴²⁴ Şād-mān: revān Ş.

²⁴²⁵ Üns: baş Ş.

²⁴²⁶ Cān: revān Ş.

²⁴²⁷ Seyr: Yürür S, Ü.

²⁴²⁸ Hāzır: geldi S // Žāhir Ş.

²⁴²⁹ Oldı: anda S.

²⁴³⁰ Şuyını: zülālın Ş.

²⁴³¹ Sepdiler: saçdılar Ü, Ş.

²⁴³² Anı: şāhı Ü, Ş.

²⁴³³ “Ahmed'i aldılar anlar gitdiler” S.

²⁴³⁴ “Anı olar bir tağ başına iletdiler” S // “Qurbān olayın muqavves qaşına” Ü, Ş.

2074. Baśdılar anda o ālem²⁴³⁵ fāhrını
Yardılar anuñ münevver²⁴³⁶ śadrını
2075. Yüregın kevşer śuyıyla yudılar
Anı yine mevziŖına²⁴³⁷ kıodılar
2076. Dikdiler śadrını²⁴³⁸ ol māhuñ²⁴³⁹ olar²⁴⁴⁰
Öpdiler ayağın ol śāhuñ olar²⁴⁴¹
2077. Didiler kim sen Resūl'sın iy Ĥabīb
ŖĀleme hep senden irişür naśīb
2078. Dāye oğlı çün ki²⁴⁴² gördi bu işi
Başına irdi cihānuñ²⁴⁴³ teşvişi²⁴⁴⁴
2079. Başına toprağ śaçub itdi fiğān²⁴⁴⁵
Kıanlu yaşı itdi gözinden revān²⁴⁴⁶

²⁴³⁵ Ālem: ādem S, Ü, Ş.

²⁴³⁶ münevver: o yırde Ü, Ş.

²⁴³⁷ mevziŖına: yirine hoş S, Ü.

²⁴³⁸ Śadrını: Śadrın S, Ü.

²⁴³⁹ Māhuñ: śāhuñ Ş // anuñ S, Ü.

²⁴⁴⁰ Olar: anlar S, Ü.

²⁴⁴¹ “Elin öpüp ol aradan gitdiler” S, Ü. // “Öpdiler elini ol māhuñ olar” Ş.

²⁴⁴² çün ki: hep S, Ü.

²⁴⁴³ Cihānuñ: Ŗālemüñ S // cihān Ü.

²⁴⁴⁴ Teşvişi: teşvişleri S, Ü.

²⁴⁴⁵ “Ağlayuban śaçdı ol başına ĥāk” S, Ü.

²⁴⁴⁶ “Diledi kim kendüyi ide helāk” S, Ü.

2080. [67^b] Ağlayuban ²⁴⁴⁷ anasına vardı ol

Didi xanı iy ana ol pür-uşul²⁴⁴⁸

2081. İki kimse ol Hicāzî xardeşüm

Aldı²⁴⁴⁹ gitdi müşkil²⁴⁵⁰ oldı heb²⁴⁵¹ işüm

2082. Bir depe²⁴⁵² üstün²⁴⁵³ anı iletdiler

Yardılar şadrın diküben²⁴⁵⁴ gitdiler²⁴⁵⁵

2083. Çün Hâlîme dinledi anuñ sözün

ÓAklı gitdi yave²⁴⁵⁶ kıldı kendüzün

2084. Yağasın çäk eyledi âh eyledi

Ağladı feryād idüb vâh eyledi

2085. Âh itdi xandasın diy'ol²⁴⁵⁷ nigār^{2458 2459}

Xanda gitdüñ kim Óaceb iy gülÓizār²⁴⁶⁰

²⁴⁴⁷ Ağlayuban : ħayrān u zār S // Ağlamakla Ü.

²⁴⁴⁸ “Didi ana ġāfil olma zīnhār” S.

²⁴⁴⁹ Aldı: İletdi Ş.

²⁴⁵⁰ Müşkil: key Óaceb S // müşkül Ş.

²⁴⁵¹ Heb: her Ş.

²⁴⁵² Depe: tag S, Ü.

²⁴⁵³ Üstine: başına S, Ü.

²⁴⁵⁴ Diküben: yine S.

²⁴⁵⁵ Gitdiler: dikdiler S.

²⁴⁵⁶ Yave: yavu S, Ü. // yavı Ş.

²⁴⁵⁷ Diy'ol: didi Ü, Ş.

²⁴⁵⁸ nigār: iy şāh Ü, Ş.

²⁴⁵⁹ “Didiler kim xandasın iy pādīşāh” S.

²⁴⁶⁰ “Xanda varduñ xanda gitdüñ sen iy māh” S, Ü, Ş.

2086. Gözlerüm²⁴⁶¹ nûrî Muḥammed ḳandasın

Dü cihānuñ şāhı Aḥmed ḳandasın

2087. Ḳandasın iy iftiḥārum Muṣtafā

Ḳandasın iy ihtiyārum Muṣtafā

2088. Ḳandasın iy yādigārum Muṣtafā

Ḳandasın iy māhtābum Muṣtafā

2089. Ḳandasın iy āftābum Muṣtafā

Ḳandasın iy ğam-ğüsārum Muṣtafā

2090. Ḳanda gitdün iy şerif ü iy laṭif

Ḳanda varduñ iy Óafif ü iy žarif

2091. Ḳandasın iy cān-ı cānān ḳandasın

Ḳandasın iy şems-i tābān ḳandasın

2092. İşbu dünyā sensüzün iy pādişāh²⁴⁶²

Gözlerüme cümlesi oldı siyāh

²⁴⁶¹ Gözlerüm: Gözlerün Ü.

²⁴⁶² “İşbu rüşen dünya sensüzün i şāh” Ş.

2093. Āh u efgān eyleyüb²⁴⁶³ anlar o dem
Gözleründen dökdiler yaş ile dem

2094. Ağlayuban²⁴⁶⁴ ol maḳāma irdiler²⁴⁶⁵
Ol Cemil'i²⁴⁶⁶ ol arada²⁴⁶⁷ gördiler²⁴⁶⁸

2095. Gördiler oturur ol Hayrū'l-Enām
Çehresi gün cebhesi bedr-i tamām

2096. [68^a] Gördiler kim²⁴⁶⁹ oturur²⁴⁷⁰ ol āftāb
Sāyebān olmuş aña gökden²⁴⁷¹ seḥāb

2097. Meskenetle öpdiler elin anuñ
Didiler kim baht ile devlet²⁴⁷² senüñ

2098. Aḥmed'i anlar oradan aldılar
Götürüben evlerine vardılar

²⁴⁶³ Eyleyüb: itdiler Ş.

²⁴⁶⁴ Ağlayuban : Ağlaşuban Ü, Ş.

²⁴⁶⁵ İrdiler: vardılar S.

²⁴⁶⁶ Cemil'i: Aḥmed'i S // Ĥabib'i Ü, Ş.

²⁴⁶⁷ Arada: yirde S.

²⁴⁶⁸ Gördiler: buldılar S.

²⁴⁶⁹ Kim: yirde S.

²⁴⁷⁰ Oturur: yire inmiş Ü.

²⁴⁷¹ Gökden: Gökyüzinden S.

²⁴⁷² baht ile devlet: cümle Öālem Ş

2099. ZāyiŖ ola didiler havf itdiler²⁴⁷³
 Mekke'ye aluban anı gitdiler²⁴⁷⁴
2100. Yolda bir sāhır var idi ol zamān
 Aña anlar uğradılar nāgehān²⁴⁷⁵
2101. Şāhı bildi²⁴⁷⁶ göricek²⁴⁷⁷ ol bed-güher
 Didi bundan iriserdür çok zarar
2102. Kāvmine çağırdı didi gelünüz
 Bunı siz dāye elinden aluñuz²⁴⁷⁸
2103. Düşmānuñuzdur bunı siz²⁴⁷⁹ bilünüz^{2480 2481}
 Bunı²⁴⁸² öldürmege çāre²⁴⁸³ kılunuz^{2484 2485}
2104. Dāyey'evvel soñra anı öldürün

²⁴⁷³ “Anı ol yirden olar götürdiler” Ü // “Evlerine anı iletdiler olar” Ş.

²⁴⁷⁴ “Durdılar Mekke yolına vardılar” S // “Anı alub Mekke'ye anlar gitdiler” Ü // “Anı Mekke'ye aluban gitdiler” Ş.

²⁴⁷⁵ Nāgehān: ol zamān Ü.

²⁴⁷⁶ Bildi: cānlar Ş.

²⁴⁷⁷ Görecek: Ahmed'i S // cānını Ş.

²⁴⁷⁸ “Bu şabiyyi dutuñuz öldürünüz” S // “Bu şabiyyi dāye elinden aluñuz” Ü // “Bunı öldürmege tedbir kılunuz” Ş

²⁴⁷⁹ Siz: sizün S, Ü.

²⁴⁸⁰ Bilünüz: bilün S, Ü.

²⁴⁸¹ “Düşmānuñuzdur bu oğlan bî-gümān” Ş

²⁴⁸² Bunı: Bunları Ü

²⁴⁸³ Çāre: tedbir Ü

²⁴⁸⁴ Kılunuz: kılun Ü

²⁴⁸⁵ “Bunı dutun şimdi def Ŗi öldürün” S // “Öldürün siz bunı oluñ şād-man” Ş

Bunların kaniyla yiri toldurun²⁴⁸⁶

2105. Ger bunı öldürmeyesiz²⁴⁸⁷ işbu²⁴⁸⁸ dem

Öldürüb bundan eger akmaya dem²⁴⁸⁹

2106. İns ile cinn cümle²⁴⁹⁰ buña uyısar²⁴⁹¹

Küllî²⁴⁹² asnâmı bu yire koyısar

2107. Dinüñüzi²⁴⁹³ bu sizün yıksa gerek²⁴⁹⁴

Çok zarar²⁴⁹⁵ bundan size irse gerek²⁴⁹⁶

2108. Çün ki sâhir²⁴⁹⁷ didi bunı anlara

Kılıc alub bindiler²⁴⁹⁸ heb²⁴⁹⁹ atlara

2109. Anları çün dâye gördi nâgehân^{2500 2501}

Yüzini yırtuban²⁵⁰² itdi [çok] figân

²⁴⁸⁶ “Bu şabınun fitnesinden kurtulun” S // “Bunların siz fitnesinden kurtulun” Ü

²⁴⁸⁷ Öldürmeyesiz: öldürmez iseñüz Ş

²⁴⁸⁸ İşbu: bu Ş

²⁴⁸⁹ “Aşşı kılmaz size sonrağı dem” Ş

²⁴⁹⁰ Cümle: fermân S

²⁴⁹¹ Uyısar: olısar S

²⁴⁹² Küllî: Cümle S, Ü.

²⁴⁹³ Dinüñüzi: Dinüñüz Ş

²⁴⁹⁴ yıksa gerek: yıksıar S, Ş.

²⁴⁹⁵ Zarar: zararlar S, Ü, Ş.

²⁴⁹⁶ irse gerek: iriser S // çıkısar Ş

²⁴⁹⁷ Sâhir: cādū S

²⁴⁹⁸ Bindiler: bindi S, Ü, Ş.

²⁴⁹⁹ Heb: anlar S, Ü, Ş.

²⁵⁰⁰ Nâgehân: ol zamân Ş

²⁵⁰¹ “Bağdı dâye anların geldüğine” S, Ü.

²⁵⁰² Yırtuban: Yırtıdı Ş

2110. [68^b] Ol Ĥabîb'i aldı def'Ōi dizine²⁵⁰³

Öpdi gözin kodi yüzün yüzine

2111. Ağlayuban²⁵⁰⁴ kati eyledi figān

Ditredi andan zemîn ü āsmān²⁵⁰⁵

2112. Didi iy Ĥaqq halka sensin dest-gir²⁵⁰⁶

Bu Ĥabîb'e dahı hem sensin Naşir²⁵⁰⁷

2113. Bunı eyledüm şefi'Ō iy Ĥaqq saña

ŌAvn ü naşir it yā İlāhı sen buña

2114. Ĥıfz eyle bunı sen yā Ze'l-Minen

Tā zarar görmeye bu şimün zeķan

2115. Çün ki böyle didi anda ol nigār

Cūşa geldi yırde gökde ne ki var

2116. Uçdı altından deve oldı²⁵⁰⁸ revān²⁵⁰⁹

²⁵⁰³ "Aĥmed'i ol def' Ōi aldı eline" S // "Ol Ĥabîb'i aldı def'Ōi öñine" Ü

²⁵⁰⁴ Ağlayuban : Ağladı Ş, Ü // Eline alup S

²⁵⁰⁵ "Cūşa geldi cümle kenv ile mekân" Ü

²⁵⁰⁶ "Didi iy halk ile sensin dest-gir" Ş

²⁵⁰⁷ "Bu Ĥabîb-i Ze'l-Cemāl'esin Başir" Ş

²⁵⁰⁸ Oldı: ol dem Ü, Ş

²⁵⁰⁹ Revān: hemān Ü, Ş

Vardı kıondı Mekke'ye ol dem hemān²⁵¹⁰

2117. Dāye virdi ol Cemīl'i²⁵¹¹ ceddine²⁵¹²

Āy ile gün reşk iledi haddine²⁵¹³

2118. Kıodı²⁵¹⁴ ceddı gözin anuñ gözine

Yüzini sürdi ayağı tozına²⁵¹⁵

2119. Anı ol götürdi iy şāh-ı cihān²⁵¹⁶

Tā anası görüb ola şād-mān²⁵¹⁷

2120. Āmine çün gördi anuñ yüzini

Ayağına sürdi defÖi yüzini

2121. Öpdi gözin yüzün anuñ ol nigār

Şādılıkıdan ağladı ol zār zār

2122. Mekke'nüñ Öavrıtları hep vardılar

²⁵¹⁰ Hemān: şād-mān Ü // bı-gümān Ş

²⁵¹¹ Cemīl'i: laṭīf'i Ü

²⁵¹² “Söz okuşdur ceddine virdi anı” S

²⁵¹³ “Aldı ceddı eline öpdı anı” S

²⁵¹⁴ Kıodı: Sürdi S

²⁵¹⁵ “Āy ile gün reşk iledür yüzine” S

²⁵¹⁶ “Ahmed'i götürdi iletđi evine” S // “Anı götürdi iletđi evine” Ü // “Götürüp iletđi anı evine” Ş

²⁵¹⁷ “Tā anası anı göre avına” S // “Tā anası anı görüb avına” Ü, Ş

Ol Cemîl'ün²⁵¹⁸ hûb²⁵¹⁹ cemâlin²⁵²⁰ gördiler

2123. Gördiler kim olmuş ol şâhib-cemâl

Âftâb²⁵²¹ olmuş yüzi kaçsı hilâl²⁵²²

2124. Gözlerinün barışuğın gördiler

Sözlerinün yaraşuğın gördiler

2125. Kaşları çatışlarını gördiler

Kirpüğü âtişlerini gördiler

2126. Lebleri deprendüğine bağıdılar

Hadleri berķ urduğına bağıdılar

2127. ŞaÔşâÔât-ı bûy u haddin gördiler²⁵²³

LemÔa-ı laÔlin ü ķaddin gördiler²⁵²⁴

2128. Bulmış ol gisû teselsül gördiler²⁵²⁵

Hem ķamer devrinde hürşid'erdiler²⁵²⁶

²⁵¹⁸ Cemîl'ün: Aĥmed'ün S

²⁵¹⁹ Hûb: güzel S

²⁵²⁰ Cemâlin: yüzini S

²⁵²¹ Âftâb: güneş S

²⁵²² “Ĥüsni ĥalkı olmuş anuñ pür-kemâl” Ş

²⁵²³ “Ĥaddlerinün şaÔşâÔâtın gördiler” Ş

²⁵²⁴ “Leblerinün lemeÔatın gördiler” Ş

²⁵²⁵ “Ĝişüsü olmuş teselsül bildiler” Ü

²⁵²⁶ “Ĥürşidi devr-i ķamerde buldılar” Ü

2129. Gördiler çeşmeyn cānlara çırāğ
Girpiginün²⁵²⁷ biri biñ cāna tuzağ
2130. Şibgatullāh gördiler ĥaddın anuñ
Raĥmetullāh buldılar ĥaddın anuñ
2131. Bı-nişāne buldılar anı nişān
Hiç nişānın görmedi ins ile cān
2132. [69^a] Didiler hey hey bu ne mehdür²⁵²⁸ Münir²⁵²⁹
İns degül²⁵³⁰ belkim melekdür bu Emir²⁵³¹
2133. Şayĥa²⁵³² idüb²⁵³³ bārekallāh didiler
NaŖa²⁵³⁴ urub²⁵³⁵ raĥmetullāh didiler
2134. Ŗağı cedden doğdı bu ĥüb didiler²⁵³⁶
Ŗağı dürcden çığdı bu dürr didiler²⁵³⁷

²⁵²⁷ Girpiginün: Kırpuginün Ü

²⁵²⁸ Mehdür: şemsdür Ş // gündür Ü

²⁵²⁹ Münir: Ŗağım Ü

²⁵³⁰ Degül: degüldür Ş, Ü

²⁵³¹ Emir: Emin Ş // Kerim Ü

²⁵³² Şayĥa: NaŖa Ü

²⁵³³ İdüb: urub Ü

²⁵³⁴ NaŖa: Şayĥa Ü

²⁵³⁵ Urub: İdüb Ü

²⁵³⁶ “Ŗağı burcdan doğdı bu ĥüb didiler” Ü // “Ŗağı burcdan toğdı işbu āftāb” Ş

²⁵³⁷ “Ŗağı dercden çığdı bu dürr didiler” Ü // “Ŗağı dürcden çığdı bu dürr-i ĥuş-āb” Ş

2135. Didiler kim bu kemāl-i ber-kemāl
Bî-şek olmışdur cemāl-i Zî'l-Celāl²⁵³⁸
2136. İy Ŗaceb bu cānlaruñ cānānesi²⁵³⁹
Kimdüğini bile²⁵⁴⁰ mi kim anası²⁵⁴¹
2137. Anasını iy Ŗaceb bilür mi ki
İçümüzden ol anı bulur mu ki
2138. Peçe ile²⁵⁴² yüzlerin setr itdiler²⁵⁴³
Başlarına cümlesi çār²⁵⁴⁴ örttiler
2139. Küçük iken gitmiş idi ol Ėabîb
Anasını bilmez idi ol Ėasîb
2140. Turdı²⁵⁴⁵ yirinden hemān serv-i revān
Anasından yañaya oldu revān

²⁵³⁸ cemāl-i Zî'l-Celāl: cemāliyle celāl Ş

²⁵³⁹ “Deneyelüm bu saŖādet sāyesin” S, Ü. // “Didiler bu cānlaruñ cānānesi” Ş

²⁵⁴⁰ Bile: bilür S

²⁵⁴¹ Anası: anasın S, Ü.

²⁵⁴² Peçe ile: Bicelerle Ş

²⁵⁴³ setr itdiler: örttiler S, Ü, Ş.

²⁵⁴⁴ Çār: çārlar Ü, Ş

²⁵⁴⁵ Turdı: Durdı S

2141. Vardı öpdi anasın ol dem hemân²⁵⁴⁶

Boynına şalındı anuñ şād-mān²⁵⁴⁷

2142. Yüzin öpdi ol dem anuñ anası

Didi sensin anañuñ sermāyesi

2143. Çün ki öpdi anasın ol māhtāb²⁵⁴⁸

Çavse irişdi o vaqtin āftāb

2144. İrdi nev-rūza o demde nev-bahār

Gülistāna vāsıl oldı lāle-zār

2145. Āmine çün gördi şāhuñ yüzini

Ayağı tozına sürdi gözini

2146. Öpdi gözün yüzün anuñ ol nigār²⁵⁴⁹

Şādılıqdan ağladı ol gülÖizār^{2550 2551}

2147. Gerçi hicrūñ ağlamağı yatludur

Lık vuşlat ağlamağı tatludur

²⁵⁴⁶ Hemân: Ĥabīb Ü

²⁵⁴⁷ Şād-mān: Lebīb Ü

²⁵⁴⁸ Māh-tāb: Aĥmed Ü

²⁵⁴⁹ “Şādılıqdan Āmine ol dem ağladı” Ü

²⁵⁵⁰ gülÖizār: zār zār Ş

²⁵⁵¹ “Anda ĥāzırlar yüregın dağladı” Ü

2148. Birbirisin öpdi göcdi şād-mān
Cūşa geldi bu zemīn ü āsmān²⁵⁵²
2149. [69^b] Qoqlad'anuñ güllerini Āmine
Şubh irişdi şanasın kim şāmına²⁵⁵³
2150. İy firāqı²⁵⁵⁴ vuşlata tebdıl iden
Vey sürūra hüznı²⁵⁵⁵ hem tahvıl iden
2151. Zehri tiryāq eyleyen Deyyān'umuz²⁵⁵⁶
Taşı güher eyleyen Mennān'umuz²⁵⁵⁷
2152. Derdi dermān eyleyen Cabbār'umuz²⁵⁵⁸
ÖAybı pinhān eyleyen Qahhār'umuz²⁵⁵⁹
2153. Cürmi mahv idiviren Ğaffār'umuz²⁵⁶⁰
İsmimüz setr eyleyen Settār'umuz²⁵⁶¹

²⁵⁵² Āsmān: zamān Ü

²⁵⁵³ “Öpdi anuñ olda ol dem ellerin” Ü // “Öpdi anuñ lālesin nergislerin” Ş

²⁵⁵⁴ Firāqı: furāqı Ş

²⁵⁵⁵ Hüznı: Ğuśśalar Ş

²⁵⁵⁶ Deyyān'umuz: sübhān'umuz Ş

²⁵⁵⁷ Mennān'umuz: sultān'umuz Ş

²⁵⁵⁸ Cabbār'umuz: Ğaffār'umuz Ş

²⁵⁵⁹ Qahhār'umuz: Settār'umuz Ş

²⁵⁶⁰ “Cürmü mahv iden Raḥīm ü Raḥmān'umuz” Ş

²⁵⁶¹ “İsmi setr iden Kerīm ü Mennān'umuz” Ş

2154. Nārı berd iden Ĥakīm sultānumuz²⁵⁶²
Hārı verd iden Őažım Sübhān’umuz²⁵⁶³
2155. İy günāhlardan geçen Vehhāb’umuz²⁵⁶⁴
Tevbeler maķbūl iden Tevvāb’umuz
2156. Hāki insān eyleyen Hallaķ’umuz
Māōı sūkker eyleyen Rezzāk’umuz²⁵⁶⁵
2157. Ağlamağı döndüren gülmeklige
Gitmegi tebdıl iden gelmeklige
2158. Ol Ĥabıb’uñ ĥürmetiçün bizi sen
Andan ayru itmegil yā Źe’l-Minen
2159. Muśtafa’nuñ rāzıyıün iy Kerım
Hem niyāzı Ĥaķķıyıün iy Raĥım
2160. Hem anuñ etbāŐ ile āliyiün

²⁵⁶² sultānumuz: Hallaķ’umuz Ő

²⁵⁶³ Sübhān’umuz: Rezzāk’umuz Ő

²⁵⁶⁴ “Her maŐāşiden geçen Vehhāb’umuz” Ő

²⁵⁶⁵ “Māōı sūkker eyleyen Deyyān’umuz” Ő

Anuñ aqvāli daħı hem hāliçün

2161. Bizi eyle dāōimā sen iy MuŖın²⁵⁶⁶
Cennetü'l-Meóvā'da anuñla qarın²⁵⁶⁷

2162. Bizi yaqdı fūrkat odı iy İlāh
Ĥasret elinden dirüz biz āh u āh

2163. Fūrkat odunda ciger oldı kebāb
Hicr elinden gönlümüzdürür harāb

2164. Yaş yirine ağlar olduğ şanumuz
Çün yire girdi bizüm cānānumuz

2165. Sen bilürsin gönlümüz ahvālini
Řuzusun alduranuñ aqvālini

2166. Miskın Ahmed bendeñe eyle²⁵⁶⁸ nažar
Tā ki dārın içre görmeye zarar²⁵⁶⁹

²⁵⁶⁶ “Bizi eyle yā İlāhe'l-Ŗālemın” ř

²⁵⁶⁷ “Cennet içre Muřafā'ya hoş qarın” Ü, S. // “Cennetü'l- Meóvā'da anuñla qarın” ř

²⁵⁶⁸ Eyle: itgil ř

²⁵⁶⁹ “Tā ki ne elem aña ne žer ire” ř

2167. Aña dāoim iy Kerim eyle meded²⁵⁷⁰
Cām-ı Ŗışķuñsun aña²⁵⁷¹ sen iy Šamed²⁵⁷²
2168. [70^a] Aña içür cām-ı Ŗışķuñdan müdām
Tā ki ol bî-hüş-ı Ŗışķ ola müdām
2169. Vušlatuñ ħamrıyla anı²⁵⁷³ ser-ħoş it
Hüb²⁵⁷⁴ cemālũñ gözlerine²⁵⁷⁵ hem-²⁵⁷⁶ tuş it
2170. Aĥmed’i Aĥmed’den ayru itme sen
Zirā Aĥmed cāndurur Aĥmed beden
2171. Çũn anuñla eyledũñ hem-nām anı
Anı andan sen ayırma iy Ğanı

2172. قَلْ حَبِيبِي الصَّلَاتِ وَالسَّلَامِ²⁵⁷⁷
كِي تَكُون دَارَك دَار السَّلَامِ²⁵⁷⁸

2173. اَسْمَعُوا عَشَاقَ سُلْطَانِ الرَّسُولِ

²⁵⁷⁰ “Bize eyle lütful ile sen meded” S // “Lütful ile Aĥmed eyle meded” Ü // “Lütful ile aña eyle sen meded” Š

²⁵⁷¹ Aña: bize S

²⁵⁷² Ĥamd: Eħad S, Ü, Š.

²⁵⁷³ Anı: bizi S

²⁵⁷⁴ Hüb: Hem S

²⁵⁷⁵ Gözlerine: gözümüze S

²⁵⁷⁶ Hem-: sen S

²⁵⁷⁷ “Olmaķ isterseñ Resũl ile müdām” S // “يا محب المصطفى قل الصلّات” Ü // “قَلْ حَبِيبِي الصَّلَاتِ وَالسَّلَامِ” Š

²⁵⁷⁸ “Ŗışķ ile di es-salātu ve’s-selām” S // “كِي تَكُون دَارَك دَار السَّلَامِ” Ü // “كِي يَكُون دَارَك دَار السَّلَامِ” Š

2174. Cān ile sen iy muḥibb-i gül^Öizār
Diñle kim nicesi oldu şehriyār
2175. Çün ulaldı büyüdi ol bedr-i tām²⁵⁸⁰
Aña ^Öizzet eyledi heb²⁵⁸¹ ḥāśś u ^Öāmm²⁵⁸²
2176. Cümle ḥalk ḥüsnine ^Öāşıḳ oldılar
^ÖIşḳ içinde cümle śādıḳ oldılar
2177. İns ü cinn itdiler aña inḳiyād
Bildiler kim oldurur ḥayrū'l-^Öibād
2178. Halk içinde artdı anuñ devleti
Hem daḥı buldı anuñ zineti
2179. Her kime kim vire devlet pādīşāḥ
Kimse anı alımaḥ bī-iştibāḥ

²⁵⁷⁹ “Peygamberler sultanının aşıkları dinleyin, doğru yolu gösterenin hali nasıldı?”

²⁵⁸⁰ bedr-i tām: Nijk-Nām S

²⁵⁸¹ Heb: her Ş

²⁵⁸² “^Öİzzet ider oldu aña hep enām” S // “Aña ^Öizzet eyledi cümle enām” Ü

2180. Girmeden ol yidi yaşına tamām²⁵⁸³
Anas’öldi qaldı yalnuz ol hümām²⁵⁸⁴
2181. Atas’öldi dahı dörde girmeden²⁵⁸⁵
Gitdi dünyādan kemālin görmeden^{2586 2587}
2182. Bir rivāyet²⁵⁸⁸ budurur²⁵⁸⁹ kim anası²⁵⁹⁰
Yükli iken²⁵⁹¹ ölmüş idi atası²⁵⁹²
2183. في الكبير هكذا قال الامام
نصر الله وجهه يوم القيام²⁵⁹³
2184. Ve’đ-Đuhā tefsir içre bu kelām
Şöyle zıkr olmışdurur bil iy hümām²⁵⁹⁴
2185. Anuñ öldi anası vü atası
Qaldı yalnuz²⁵⁹⁵ cānlaruñ cānānesi²⁵⁹⁶

²⁵⁸³ “Altı yaşına girincek anası” S

²⁵⁸⁴ “Öldi yalnuuz qaldı oldur dāyesi” S

²⁵⁸⁵ “Atası öldi girmedin üç yaşına” S // “Atası dört yaşına öldi girmedin” Ü // “Atası öldi dört yaşına girmedin” Ş

²⁵⁸⁶ Görmeden: görmedin Ü, Ş

²⁵⁸⁷ “Urdılar levlāk tācın başına” S

²⁵⁸⁸ Bir rivayet: Ba’Ŗızılar Ş

²⁵⁸⁹ Budurur: dirler Ş

²⁵⁹⁰ “Bu rivayettür eśāh bil iy hümām” S, Ü.

²⁵⁹¹ Yükli iken: Hāmileyken Ş

²⁵⁹² “Ŗİşq ile di eś-salātu ve’s-selām” S // “Böyle didi bunı ol Hayrū’l-Enām” Ü

²⁵⁹³ “Bevve Allāhu lehū dāru’s-selām” Ş

²⁵⁹⁴ “Şöylece mezkūrdurur anda tamām” Ş

²⁵⁹⁵ Yalnuz: olarsuz S

²⁵⁹⁶ cānlaruñ cānānesi: sa’Ŗādet sāyesi S, Ü, Ş.

2186. Ceddi aña²⁵⁹⁷ atı izzet eyledi
R z²⁵⁹⁸ u eb²⁵⁹⁹ ol  ha²⁶⁰⁰ hidmet eyledi

2187. [70^b]  n sekiz yaına girdi ol Em n²⁶⁰¹
Gitdi d ny dan olub ceddi haz n²⁶⁰²

2188. Ald'Eb  T lib anı²⁶⁰³ ol dem hem n²⁶⁰⁴
A a hidmet eyledi ol o zam n

2189. T  vef t idince²⁶⁰⁵ hidmet²⁶⁰⁶ eyledi
Gice g nd z²⁶⁰⁷ a a izzet²⁶⁰⁸ eyledi

2190.  n yigirmi yaa girdi ol Res l²⁶⁰⁹
Ol H bib-i Kird-g r ol p r-u  l²⁶¹⁰

²⁵⁹⁷ A a: Mu taf 'ya S

²⁵⁹⁸ R z: g nd z S

²⁵⁹⁹ eb: Gice S

²⁶⁰⁰  ha: a a S // atı 

²⁶⁰¹ Em n: Res l S // Cem l  

²⁶⁰² Haz n: mel l S //  l l  

²⁶⁰³ Anı: A med'i S

²⁶⁰⁴ "A med'i Eb  T lib aldı  d-m n" S

²⁶⁰⁵ t  vef t idince: t   l nce S

²⁶⁰⁶ Hidmet: izzet S

²⁶⁰⁷ Gice g nd z: D rl  d rl  S

²⁶⁰⁸ izzet: hidmet S

²⁶⁰⁹ Res l: Cem l  

²⁶¹⁰ "Ol lat f   ol er f   ol A  l"   // "Ol H d ce anamız ıldı ab l" S // "Eyledi ol vat H d ce'yi ab l" 

2191. Aldı ol vaḳtın²⁶¹¹ Hadıce anayı
Ol saŖādet²⁶¹² maŖdeni dŭrdāneyi
2192. Çift oldu anuñ ile şehriyār
Hān ü mānın aña virdi ol nigār
2193. Çŭn ulaldı büyüdi ol Nĭk-Nām
Rām oldu ĥŭkmine cümle enām
2194. Kırkına²⁶¹³ girincegez²⁶¹⁴ ol pŭr-uşŭl
Ĥaḳḳ anı itdi Nebi vŭ hem Resŭl
2195. Aña²⁶¹⁵ vaḥy'endürdi ol dem Cebreŭl²⁶¹⁶
Didi kim²⁶¹⁷ saña selām itdi celil²⁶¹⁸
2196. Yā Muḥammed diñle ne direm saña
Kim risālet virdi bilgil Ĥaḳḳ saña

²⁶¹¹ Vaḳtın: vaḳtde Ü // vaḳt Ş

²⁶¹² saŖādet: sehāvet Ü

²⁶¹³ Kırkına: Kırk yaşına S, Ü, Ş.

²⁶¹⁴ Girincegez: giricek S, Ü, Ş.

²⁶¹⁵ Aña: DefŖi Ü

²⁶¹⁶ “Vaḥi getirŭben aña Cebreŭl” S

²⁶¹⁷ Kim: çoḳ Ü, Ş

²⁶¹⁸ “Didi kim itdi selām Rabb-i celil” S

2197. Cümle hālķa seni gönderdi Resūl²⁶¹⁹

Dü cihānda seni eyledi ķabūl²⁶²⁰

2198. Kāmu hālķı dīne daŖvet eylegil

Gice gündüz Hāķķa hīdmet eylegil

2199. Anda abdest almağı bildürd'aña

Ŝoñra KūrŖān oķumaķ iy pūr-şafā²⁶²¹

2200. Dañı ŝoñra ol emīn-i pāk-żāt

Aña öğretti nice kıla şalāt

2201. Ŝoñra İsrāfīl ü MikāŖīl gelüb

Ellerine rāyet-i hāmdı²⁶²² alub

2202. Didiler kim Hāķķ selām itdi saña

Didi oldur cümleden mahbūb baña

2203. Geldi bizümle iki biñ kırk melek

Yüzini görmekdür anlara dilek

²⁶¹⁹ “Seni dünya hālķına kıldı Resūl” S // “Cümle hālķa seni göndürdi Resūl” Ü // “İns ü cinne seni gönderdi Resūl” Ş

²⁶²⁰ “Cümle hālķından seni itdi ķabūl” S // “Küllī hālķdan seni eyledi ķabūl” Ü // “Hāzretüni cümleden kıldı ķabūl” Ş

²⁶²¹ iy pūr-şafā: öğretti aña S, Ü, Ş.

²⁶²² rāyet-i hāmdı: hāmd livāŖsını S, Ü, Ş.

2204. [71^a] Hem²⁶²³ livā-yı hāmd'ı²⁶²⁴ gönderdi İlah²⁶²⁵

Hem risālet tahtını iy pādişāh²⁶²⁶

2205. Çık risālet tahtına iy pādişāh²⁶²⁷

Al ele hāmdūñ livāsını i şāh²⁶²⁸

2206. Çıkdı ol dem ol risālet tahtına

Vardı cümle halk²⁶²⁹ o tahtuñ²⁶³⁰ tahtına²⁶³¹

2207. معشر الاعشاق قولوا الصلوات²⁶³²

فسمعوا اخبار سر الكائنات²⁶³³

2208. Tā gidince dünyeden ol şehriyār²⁶³⁴

Halkı daÖvet eyledi leyl ü nehār

2209. Ger dir iseñ iy muhibb-i gülÖizār

²⁶²³ Hem: saña S, Ü, Ş.

²⁶²⁴ livā-yı hāmd'ı: hāmd-ı livā S // Hāmd livāÖsın Ü, Ş

²⁶²⁵ İlah: şāh Ü, Ş // Hudā S

²⁶²⁶ Pādişāh: Muştafā S // pażişāh Ü

²⁶²⁷ Pādişāh: gülÖizār Ü // şehriyār Ş

²⁶²⁸ “Hāmd livāÖsın elüñe al sen iy şāh” S // “Hāmd livāÖsın elüñe al āşikār” Ü // “Hāmd livāÖsın elüñe al āşikār” Ş

²⁶²⁹ Halk: Öālem Ü, Ş

²⁶³⁰ Tahtuñ: taht Ü, Ş

²⁶³¹ “Meşgūl oldı dñe daÖvet emrine” S

²⁶³² “Vir şalavāt aña her dem iy hocā” S // “يا محب المصطفى قل الصلوات” Ş

²⁶³³ “Salatu selam getirin aşıklar, Hz. Peygamber (a.s.)’ın haberlerini dinleyin.” // “Tā ki MiÖrāc’ın diyem anuñ nice” S // “بشنو از احوال سر الكائنات” Ş

²⁶³⁴ şehriyār: gülÖizār Ü

Kim Resûl olmazdan öñdin âşikâr²⁶³⁵

2210. Nice şerÖ üstünde idi bilesin

İÖtiqâdı aña eyle kılasın

2211. Cānuñuñ²⁶³⁶ semÖiyle diñle²⁶³⁷ iy civān²⁶³⁸

Aña qurbān eylegil baş ile cān

2212. Enbiyānuñ hiçbirine iy emīn²⁶³⁹

Küfr sebqat itmedi bilgil yaqın²⁶⁴⁰

2213. Pes Resûl²⁶⁴¹ olmazdan öñdin ol Ĥabīb

Dīn-i İslām üstineydi iy Lebīb²⁶⁴²

2214. Şöyle bil²⁶⁴³ tehlīl iderdi rûz u şeb

Dāóimā Ĥaqq'ı²⁶⁴⁴ iderdi ol taleb

²⁶³⁵ Āşikâr: ol nigâr Ü, Ş

²⁶³⁶ Cānuñuñ: Rûhuñuñ Ü

²⁶³⁷ Diñle: diñlegil Ü

²⁶³⁸ Civān: cān Ş

²⁶³⁹ Emīn: şāh Ü, Ş

²⁶⁴⁰ bilgil yaqın: bî-iştibāh Ü, Ş

²⁶⁴¹ Resûl: Nebî Ü

²⁶⁴² iy lebīb: âşikâr Ş

²⁶⁴³ Şöyle bil: tesbīh Ü, Ş

²⁶⁴⁴ Ĥaqq'ı: Żü'l-Celāl'i Ş

2215. Der-Ĥirā²⁶⁴⁵ tesbîh iderdi ol Cemîl^{2646 2647}

Dird'ebîtü Ŗinde Rabbî²⁶⁴⁸ ol aşı²⁶⁴⁹

2216. Baña mutŖim baña sâķi oldurur

Mâsivâsı²⁶⁵⁰ fânî bâķi oldurur

2217. [71^b] Didi ki mâ-kunte tedrî mâ'l-kitâb²⁶⁵¹

Budurur vallâhu aŖlem bi's-savâb

2218. YaŖnî sen bilmez idüñ Ķur'ân salât

Vahy ile bildüñ anı iy nûr-ı zât²⁶⁵²

2219. Ķâđî²⁶⁵³ eydür anlanan bundan Resûl

Kim Nebî olmazdan ön²⁶⁵⁴ ol pür-uşûl²⁶⁵⁵

2220. Hiç Ŗibâdet itmez idi²⁶⁵⁶ rûz u şeb

Belki ol eyler idi Ĥaķķ'ı taleb²⁶⁵⁷

²⁶⁴⁵ Der-Ĥirā: Ĥirā'da Ş

²⁶⁴⁶ Cemîl: Ĥabîb Ş

²⁶⁴⁷ “قد تحني في الحرا ليل ونهار” Ü

²⁶⁴⁸ “Rabb'imın yanında misafir oldum.”

²⁶⁴⁹ Aşı: nigâr Ü // Lebîb” Ş

²⁶⁵⁰ Mâsivâsı: Cümle Ŗâlem Ü, Ş

²⁶⁵¹ Ķur'ân-ı Kerîm, Şûrâ Suresi, 42/52: مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ : “Sen, kitap nedir bilmezdin”

²⁶⁵² nûr-ı zât: mażhar sıfât Ü, Ş

²⁶⁵³ Ķâđî İyâz: “Mâlikî kadısı, hadis, fıkıh ve dil âlimi.”

²⁶⁵⁴ ön: öñdin Ü // öñdün Ş

²⁶⁵⁵ pür-uşûl: Ĥabîb Ü

²⁶⁵⁶ itmez idi: eylemezdi Ü

²⁶⁵⁷ “Bil iderdi Ĥaķķ'ı dâŖim ol taleb” Ü // “Bil ki ol eylerdi Ĥaķķ'ı taleb” Ş

2221. Ekşer aqvāl budur²⁶⁵⁸ kim ol Ĥabīb²⁶⁵⁹

ŞerŖ-i Nūh üstine idi iy lebīb²⁶⁶⁰

2222. BaŖzılar dirler kim ol šāhib-cemāl

Din-i İbrāhīm tutardı²⁶⁶¹ ber-kemāl

2223. Budurur tahķiķ bunda iy civān²⁶⁶²

Diñle kim²⁶⁶³ kimdür Resūl-i ins ü cān

2224. Görinen oldur cihānda bilünüz

İŖtiķādı aña öyle²⁶⁶⁴ ķılunuz

2225. Āyet-i mā-kunte tedri mā'l-kitāb²⁶⁶⁵

Budurur teŖvili eyā şeyh ü šāb

2226. Sen bütünde bātın iken iy Ĥabīb

Nesne bilmek saña degüldi naşīb

²⁶⁵⁸ Budur: budurur Ü, Ş

²⁶⁵⁹ Ĥabīb: gülŖizār Ü // latif Ş

²⁶⁶⁰ Lebīb: yār Ü // Şerif Ş

²⁶⁶¹ Tutardı: dutardı Ü

²⁶⁶² Civān: Ŗārifān Ü, Ş

²⁶⁶³ Diñle kim: Diñleñüz Ü, Ş

²⁶⁶⁴ Öyle: böyle Ü, Ş

²⁶⁶⁵ “Sen, kitap nedir bilmezdin”

2227. Çün ki sen bulduñ ta'Öayyün iy nigār

Cümle nesne saña²⁶⁶⁶ oldı âşikār

2228. Saña mahfı hiç nesne qalmadı

Seni bilmeyen o Hâkķ'ı²⁶⁶⁷ bilmedi

2229. Külli meclāñ işbu Öālem iy Cemil²⁶⁶⁸

Cümle cān u tenesin rūh'ı²⁶⁶⁹ asıl

2230. [72^a] Bil ki sensin²⁶⁷⁰ dü cihānda mahż-ı nūr²⁶⁷¹

Cümle Öālem buldı senünle²⁶⁷² zühür²⁶⁷³

2231. Nūr-ı mahżsın şöyle bilgil iy nigār

Senün ile oldı Öālem âşikār

2232. Nūr-ı mahżı göremez hiç kimsene

Bil şuÖāÖ andan irer cāna tene

²⁶⁶⁶ Saña: senden Ü, Ş

²⁶⁶⁷ Hâkķ'ı: beni Ü, Ş

²⁶⁶⁸ “Külli Öālem iy Habib meclāñ senün” Ü // “Cümle zerrāt-ı Öālem meclāsı anuñ” Ş

²⁶⁶⁹ “Rūhı sensin cümle cān ile tenün” Ü // “Rūhı oldur cümle cān ile tenün” Ş

²⁶⁷⁰ Sensin: oldur Ş

²⁶⁷¹ “Bil ki sensin bu görünen cüz ü kül” Ü

²⁶⁷² senünle: anuñla Ş

²⁶⁷³ “Sen saña olduñ haķıķatde Resül” Ü

2233. Görinendür²⁶⁷⁴ andan iy şāhum²⁶⁷⁵ ziyā

Göreyin nūrı diyen cāna kıya

2234. ŞemÔ-i Ôışka kendüni pervāne-vār

Ur ki mahẓa nūr olasın āşikār²⁶⁷⁶

2235. Bundan özge söyler isem ben kelām

Seng-sār ider beni ekşer enām

2236. Böyle bil bunı eyā hayre'l-Ôibād²⁶⁷⁷

Söz budur vallāhu aÔlem bi'r-reşād²⁶⁷⁸

2237. İy RaÔûf u Kādir ü Ĥayy u Ĥalīm²⁶⁷⁹

Vey ÔAtûf u Gāfir ü Ferd²⁶⁸⁰ ü ÔAlīm²⁶⁸¹

2238. Żāt-ı evsāfuña irmez hiç fenā

FaÔfu Ôannā rabbenā vağfirlenā

2239. معشر الاحباب قولوا الصلات

²⁶⁷⁴ Görinendür: Görinendürür Ü, Ş

²⁶⁷⁵ andan iy şāhum: Nūr-ı mahẓdan Ü, Ş

²⁶⁷⁶ Āşikār: iy yār Ü, Ş

²⁶⁷⁷ “هكذا فافهم ايا خير العباد” Ş

²⁶⁷⁸ “Ĥaḳḳ budur vallāhu aÔlem bi’ş-sāvāb” Ş

²⁶⁷⁹ Ĥalīm: ÔAlīm Ş

²⁶⁸⁰ Ferd: Ḳayyūm Ş, Ü

²⁶⁸¹ ÔAlīm: Halīm Ş // Rahīm Ü

2240. Diñleñ ol sultān-ı dīn MiŖrāc'ını²⁶⁸³

Ne maḳāma vāśıl itdi Ĥaḳḳ anı²⁶⁸⁴

2241. Bir gice indi aña Cibrıl-Emīn

Ol Emīn ü vaḥy-i Rabbī'l-Ŗālemīn²⁶⁸⁵

2242. Didi kim iy şāh-ı²⁶⁸⁶ cümle enbiyā

Muḳtedā-yı evliyā²⁶⁸⁷ vü asfıyā

2243. [72^b] Seni Allāh²⁶⁸⁸ itdi daŖvet bu gice

Bize gelsün didi ol nūr-ı²⁶⁸⁹ dücā

2244. Çok selām itdi saña bil²⁶⁹⁰ Kird-gār²⁶⁹¹

ŖArşa gelsün di didi Perverd-gār²⁶⁹²

2245. Nūrdan gönderdi saña bir Burāḳ

²⁶⁸² “Salatı selam getirin dostlar, Hz. Peygamber (a.s.)’ın Mirac’ını dinleyin.” // sırrı’l-kāōināt: mirātı’ş-şıfāt Ş

²⁶⁸³ “Diñle MiŖrāc-ı Resūl’ı iy baḥtiyār” Ü

²⁶⁸⁴ “Tā saña ḥaḳ ola devlet baḥtiyār” Ü

²⁶⁸⁵ “Hāzini çok peyk-i Rabbī’l-Emīn’e” S // “Hāzin-i Ĥaḳḳ peyk-i Rabbū’l-Emīn” Ü // “Ol Emīn ü vaḥy-i Rabbū’l-Ŗālemīn” Ş

²⁶⁸⁶ şāh-ı: ḥatm-i S, Ü.

²⁶⁸⁷ Evliyā: asfıyā Ş

²⁶⁸⁸ Allāh: Hudā S, Ü.

²⁶⁸⁹ nūr-ı: bedr-i Ş

²⁶⁹⁰ Bil: ol S, Ş. // iy Ü

²⁶⁹¹ Kird-gār: gülŖizār Ü

²⁶⁹² Perverd-gār: nigār S, Ü, Ş.

Dir Ĥabîb'üm gelmege kılsun yaraķ

2246. Daħı didi ol Ĥabîb'e Cebreól
Kıatı müştāk olmışamdur ol celîl²⁶⁹³

2247. Hem didi saña ki bilsün ol Ĥabîb²⁶⁹⁴
Gerçi oldur baña her yirde kıarîb

2248. Daħı didi saña hem ol Kird-gār
Mülkümi virdüm aña ben ne ki var

2249. Lîk kılsun bu gice Óarşum maķām
Anda²⁶⁹⁵ diyem aña²⁶⁹⁶ gizlü çok²⁶⁹⁷ kelām

2250. Didi naÓlın ile gelsün²⁶⁹⁸ Óarşa ol
Tā göre āyāt-ı kübrā ol Resûl²⁶⁹⁹

2251. ÓArşumuz²⁷⁰⁰ daħı²⁷⁰¹ müşerref eylesün
LütF'ile kıudsîleri de toylasun

²⁶⁹³ ol celîl: ben aña S, Ü, Ş.

²⁶⁹⁴ “Daħı didi ol mucîb ü ol kıarîb” Ş

²⁶⁹⁵ Anda: tā ki S

²⁶⁹⁶ Aña: anda Ü, Ş

²⁶⁹⁷ Çok: ben Ü

²⁶⁹⁸ Gelsün: çıksun S, Ü, Ş.

²⁶⁹⁹ “Gerçi her yirde baña oldur kıarîb” S, Ü.

²⁷⁰⁰ ÓArşumuz: ÓArşumuzu S, Ü, Ş.

²⁷⁰¹ Daħı: ol S, Ü, Ş.

2252. Dāóim²⁷⁰² ister ĥazretümden her melek

ÓArş ile kürşü müdām²⁷⁰³ ider²⁷⁰⁴ dilek

2253. Cümlesi anuñ yüzün görmek diler

Ayağına yüzlerin sürmek diler

2254. Gel gidelüm göklere yā Muśtafā

Müntaẓırdur saña aśhāb-ı śafā²⁷⁰⁵

2255. İşbu gice bir gicedür iy Emīn

Olsar Óaynü'l-yakīn Ĥaqqe'l-yakīn

2256. İşbu gice gidiser senden śifāt

Bu gice ider tecellī saña źāt

2257. Senligün ü benligün gider tamām

Seni görüb saña söylersin kelām

2258. Gülşen-i vuślatdan esdi bir nesīm

Žāhir olur bu gice saña Qadīm

²⁷⁰² Dāóim: Her dem S, Ş.

²⁷⁰³ Müdām: benden S, Ü, Ş.

²⁷⁰⁴ İder: iderler Ü, Ş

²⁷⁰⁵ aśhāb-ı śafā: cümle enbiyā S

2259. Bu gicede olırdur Óızzet ü nāz
Bu gice žāhir olur her gızlü rāz
2260. [73^a] Bu gice žāhir olur esrār-ı yār
Bu gice görseñ gerek²⁷⁰⁶ dıdār-ı yār
2261. Bu gicede olırdur nūr-ı nūr
Bu gice bulsañ gerek Óayn-ı ĥużūr
2262. Heb ĥicābı götürür bu gice Ĥaqq
Seni saña gösterür bu gice Ĥaqq
2263. Bu gicede bulırsın dost ile
Bu gicede bir olursın dost ile
2264. Geldi şādı bu gicede gitdi ğam
Bu gicede görisersin seni hem
2265. Vuślatuñ vaqti irişdi bu gice
Fırqat u vuślat bir oldu bu gice

²⁷⁰⁶ görseñ gerek: görünür S, Ü, Ş.

2266. Göklere var anda seyr it iy Hâbîb
Enbiyâ alsun kamu senden naşîb²⁷⁰⁷

2267. Bu zeminden bu gice pervâz it
Hâzrete var²⁷⁰⁸ dürlü dürlü²⁷⁰⁹ nâz it

2268. ÖĀlem-i cismāniden eyle güzêr
ÖĀlem-i²⁷¹⁰ rûhāniye eyle sefer

2269. Andan eyle gayb-ı gaybe intikāl
Budurur²⁷¹¹ bil Kābe Kavseyn'e mişāl

2270. Kābe Kavseyn oldu bil menzil saña²⁷¹²
Dağı Ev-Ednādurur mahfil saña²⁷¹³

2271. Kābe Kavseyn'e var oldur cemÖ-i cemÖ
Andan Ev-Ednā'ya oldur aśl-ı ferÖ

2272. ÖĀyn-ı zātuñ gayb-ı gaybdur iy Emîn

²⁷⁰⁷ “Hep Nebî'ler senden alsunlar naşîb” S, Ü.

²⁷⁰⁸ Var: gel S

²⁷⁰⁹ dürlü dürlü: dürlü S

²⁷¹⁰ ÖĀlem-i: Menzil-i S, Ü.

²⁷¹¹ Budurur: Oldurur Ş

²⁷¹² “Kābe Kavseyn oldu senün menzilün” S // “Kābe Kavseyn oldu senün menzilün” Ü // “Kābe Kavseyndür saña menzil olan” Ş

²⁷¹³ “Dağı Ev-Ednādurur hem mahfilün” S, Ü. // “Dağı Ev-Ednādurur mahfil olan” Ş

Seni görmek Hâkķ'ı görmekdür yaķın²⁷¹⁴

2273. Cümle nūrānı vü žulmānı hıcāb
Ref'Oluban²⁷¹⁵ saña oldu feth-i bāb

2274. Enbiyā ile melā'óik bı-şümār²⁷¹⁶
Yoluñ üstinde²⁷¹⁷ turur²⁷¹⁸ iy şehriyār²⁷¹⁹

2275. Hüb-cemālün görmek isterler olar
Bende saña olmaķ isterler olar

2276. Zemzem²⁷²⁰ ile tóldı kevn ile mekān
ÓArşa varur²⁷²¹ didiler²⁷²² sırr-ı²⁷²³ cihān

2277. Heşt behiştün şapısını açdılar
Yoluñ üstine cevāhir saçdılar²⁷²⁴

2278. Hūr u rıdvān dürrler itmege nişār

²⁷¹⁴ Yaķın: iy yār S, Ş. // āşıkār Ü

²⁷¹⁵ Ref'Oluban: Götürüben S // Ref'Ó oldu Ş

²⁷¹⁶ bı-şümār: bı-şarar Ü

²⁷¹⁷ Üstinde: üstine S

²⁷¹⁸ Turur: dururlar S, Ü. // tururlar Ş

²⁷¹⁹ şehriyār: nigār S, Ü, Ş.

²⁷²⁰ Zemzem: Gulğul S

²⁷²¹ Varur: çıkar S

²⁷²² Didiler: diyüben S

²⁷²³ sırr-ı: şadr-ı S, Ü, Ş.

²⁷²⁴ "Yoluña dürr ü cevāhir saçdılar" S // "Yoluña çok dürr ü güher saçdılar" Ü

Yoluñ üstinde dururlar bî-şümār

2279. [73^b] Āsmān-ı²⁷²⁵ ıudse var iy āftāb²⁷²⁶

Qo bu ferşi Óarşa var iy māhtāb²⁷²⁷

2280. Niceye dek ferşde tutarsın maķām

ÓArşa varub göresin anda tamām

2281. Ĥazretüñdür²⁷²⁸ mürğ-i ıuds-i pādişāh

Seyr-i Óarş²⁷²⁹ it yir degül yirüñ i māh

2282. Ferşi qo²⁷³⁰ kim Óarşdur²⁷³¹ cevlān-gehüñ

Qo mekānı lā-mekān seyrān-gehüñ

2283. Ĥazretüñdür²⁷³² iy latîf²⁷³³ esrār-ı gül

Hidmetüñdür²⁷³⁴ iy Şerîf²⁷³⁵ dîdār-ı gül

2284. Ĥazretüñdür rıķÓa-ı dîdār-ı şāh²⁷³⁶

²⁷²⁵ Āsmān-ı: Óālem-i S, Ü.

²⁷²⁶ “ÓĀlem-i ıudse ıadem bas iy nigār” S

²⁷²⁷ Māhtāb: şehriyār S // gülÓizār Ü

²⁷²⁸ Ĥazretüñdür: Sensin āhir S

²⁷²⁹ Seyr-i Óarş: Óarşda seyret S, Ü, Ş.

²⁷³⁰ Qo: degüldür S, Ü, Ş.

²⁷³¹ Óarşdur: Óarşdurur S, Ü, Ş.

²⁷³² Ĥazretüñdür: Sensin āhir S

²⁷³³ latîf: Ĥabîb S

²⁷³⁴ Ĥazretüñdür: Sensin āhir S

²⁷³⁵ Şerîf: Ĥabîb

²⁷³⁶ “Sensin āhir ruķÓa-ı dîdār-ı şāh” S // “Sensin iy şāh ruķÓa-ı dîdār-ı şāh” Ş

Görinen sensin zi-māhî tābe-māh

2285. Niceye dek ferşde idesin qarār

Arşa gel gör anda seni aşikār

2286. Ferş içinde²⁷³⁷ nice²⁷³⁸ tutarsın²⁷³⁹ vatan

ÔArşa varub²⁷⁴⁰ göresin kim cümle sen

2287. Cām-ı gül iç bu gice ez-dest-i yār

Tā ebed ol bu gice ser-mest-i yār²⁷⁴¹

2288. Hâkķ'ı görgil²⁷⁴² bu gice Ôayne'l-yaķın

YaÔnî görgil sen seni hâkķe'l-yaķın

2289. Fur²⁷⁴³ yiründen imdi sen iy gülÔizār²⁷⁴⁴

Bu Burāk'a Ôışķ ile olgıl süvār

2290. Furdı²⁷⁴⁵ yirinden hemān serv-i²⁷⁴⁶ cihān

²⁷³⁷ Ferş içinde: ferşde S, Ü.

²⁷³⁸ Nice: Niceye dek S, Ü.

²⁷³⁹ Tutarsın: dutarsın S, Ü.

²⁷⁴⁰ Varub: gelüb S

²⁷⁴¹ Sermest-i yār: sen mest-i yār Ü, Ş, S.

²⁷⁴² Görgil: gör Ü

²⁷⁴³ Fur: Dur S, Ü.

²⁷⁴⁴ gülÔizār: şehriyār S

²⁷⁴⁵ Furdı: Dur Ü // Durdı Ş

²⁷⁴⁶ serv-i: şadr-ı S

Ol Burāk'ın²⁷⁴⁷ yanına oldı revān

2291. Tutdı²⁷⁴⁸ Cebrāóíl rikābını hemān

Def'Ói bindi aña şāh-ı dü cihān²⁷⁴⁹

2292. Şağ yanına gecdi Cibrıl-i²⁷⁵⁰ emīn²⁷⁵¹

Cūşa geldi²⁷⁵² āsmān²⁷⁵³ ile zemīn²⁷⁵⁴

2293. Yire indi gökden ol dem²⁷⁵⁵ çok melek²⁷⁵⁶

Şādılıkdan çerha girmişdi felek

2294. Ardca önce tarık'ider Cebreóíl

Óİzzet ider Âhmed'e olmaz zelīl

2295. Yola girüb kıdse oldılar revān

Bir nefesde aña²⁷⁵⁷ vardılar hemān

2296. Old'aña tayy-ı mekān bast-ı zamān

²⁷⁴⁷ Burāk'ın: Burāk'dan S, Ü, Ş.

²⁷⁴⁸ Tutdı: dutdı S, Ü.

²⁷⁴⁹ “Bindi aña fahr-ı cümle Óālemün” S // “Bindi aña ol Âhabīb-i Fañrı'nuñ”

²⁷⁵⁰ Cibrıl-i: MikāÓíl S, Ü. // Cebreóíl Ş

²⁷⁵¹ Emīn: hemān S, Ü.

²⁷⁵² Cūşa geldi: Cūş kıldı Ü

²⁷⁵³ Âsmān: kevn S, Ü.

²⁷⁵⁴ Zemīn: mekān S, Ü.

²⁷⁵⁵ Dem: vaqt Ş

²⁷⁵⁶ “Gökyüzinden anda indi çok melek” S // “Gökden indi ol dem anda çok melek” Ü

²⁷⁵⁷ Aña: kıdse S, Ü, Ş.

Böyle²⁷⁵⁸ eyle iÖtiķādı iy civān

2297. [74^a] Yolda gördiler Óacāyibler olar

Naķl idersem nice defterler tolar²⁷⁵⁹

2298. Ger yazaydum ol şeh'ün²⁷⁶⁰ MiÓrāc'ını

Çok mücelledler ideydüm ben anı

2299. Lık itdüm bu kitābı muhtaśar

Naķl itmedüm mutavvel çok eśer²⁷⁶¹

2300. Çok maÓānı çok bedāyiÓ ben beyān²⁷⁶²

Eylemedüm anuñiçün iy civān²⁷⁶³

2301. قل خبيبي الصلات والسلام²⁷⁶⁴

فسمع اخبار عروج بدر تام²⁷⁶⁵

2302. Tarfetü'l-Óayn²⁷⁶⁶ içre anlar ol zamān

²⁷⁵⁸ Böyle: Buña Ş

²⁷⁵⁹ “Söyler isem anları sözler uzar” S // “Naķl idersem uzun olur söz uzar” Ü

²⁷⁶⁰ ol şeh'ün: ben anuñ S, Ü. // şāhımuñ Ş

²⁷⁶¹ “Her kimesne bunı okusun didüm” S // “Söylemedüm çok maÓānı çok eśer” Ü, Ş

²⁷⁶² “Anuñiçün bunda çok söylemedüm” S

²⁷⁶³ “Çok maÓāniler beyān eylemedüm” S

²⁷⁶⁴ “ÓĀşık iseñ vir śalavāt sen iy yār” S // “معشر العشاق قولو الصلات” Ü

²⁷⁶⁵ “Diñle imdi nice itdi şehriyār” S // “فسمعوا معراج سر الكائنات” Ü

²⁷⁶⁶ “Göz açıp kapayınca kadar”

Ḳudse varub anda ḳondılar²⁷⁶⁷ hemān

2303. Çün ki ḳudse vardı ol Hayrū'l-Enām

Enbiyā hep aña virdiler selām

2304. Enbiyā ervāhı anda āşikār²⁷⁶⁸

Oldılar²⁷⁶⁹ cism-i mişāl ile i yār²⁷⁷⁰

2305. Soñra anlar göklere itdi şuŴūd

Uğradı anlara indi baħr-ı cūd

2306. Hāsıl oldu anlara tayy-ı mekān

Daħı oldu anlara²⁷⁷¹ tayy-ı²⁷⁷² zamān

2307. Hem mücerred olına cümle mekān

Bil müsāvidür ĥaḳıḳat iy civān²⁷⁷³

2308. Ol gice geçdügi anlardan o şāh

Hoş delālet eyler ol bî-iştibāh²⁷⁷⁴

²⁷⁶⁷ Ḳondılar: indiler S

²⁷⁶⁸ “Enbiyā ervāhı didiler aña” S

²⁷⁶⁹ Oldılar: Doldılar Ş

²⁷⁷⁰ “Çoḳ şalāt ile selām olsun sana” S

²⁷⁷¹ Anlara: olara Ş

²⁷⁷² tayy-ı: bast-ı Ş

²⁷⁷³ iy civān: bî-gümān Ş

²⁷⁷⁴ “Bil delāldürür buña bî-iştibāh” Ş

2309. [74^b] Kim olardan Óālídür o şāh-ı dīn
Ol Ĥabīb ol rahmeten li'l-Óālemīn

2310. İşbu sözler bilünüz iy şeyh ü şāb²⁷⁷⁵
Şübheler içün denilmişdür cevāb²⁷⁷⁶

2311. Anda nice oldı dīnle Muştafā²⁷⁷⁷
Ol Ĥabīb ü ol ĥaşīb ol pür-şafā²⁷⁷⁸

2312. Enbiyānuñ cümlesi cemÓ oldılar²⁷⁷⁹
ÓIşķ nārında olar şemÓ oldılar²⁷⁸⁰

2313. Ol Ĥabīb öñinde anlar šāf šāf
Eli baĝlu tırdılar tutub muşāf

2314. Didiler iy āftāb [u] bedr-i tām²⁷⁸¹
Reh-nümāsın sen bize vü hem imām²⁷⁸²

²⁷⁷⁵ “İşbu beytler şübheleredür cevāb” Ş

²⁷⁷⁶ “Keyfū kāne hālu en šāhib-şafā” Ş

²⁷⁷⁷ “Enbiyāya anda nice itdiler” Ş

²⁷⁷⁸ “Ol Ĥabīb ile neylediler nitdiler” Ş

²⁷⁷⁹ “Enbiyā ervāhı hep cemÓ oldılar” Ş

²⁷⁸⁰ “Nār-ı Óışķda küllisi şemÓ oldılar” Ş

²⁷⁸¹ “Didiler anlar aña iy bedr-i tām” Ü // “Dañı aña didiler iy bedr-i tām” S // “Didiler iy āftāb-ı dü cihān” Ş

²⁷⁸² “Reh-nümāsın bizlere sen hem imām” Ü // “Reh-nümā olduñ bize sen hem imām” S // “Cümlemüze reh-nümāsın bı-gümān” Ş

2315. Bu gice senüñ elüñi alalum²⁷⁸³
Senüñ ile bunda biÖat kılalum²⁷⁸⁴
2316. Anuñ eline yapışdı enbiyā
Anda idi rūh-ı cümle evliyā²⁷⁸⁵
2317. Didiler sensin Resül-i Ĥaqq şehā²⁷⁸⁶
Cümlemüzden Ĥaqq sen'itdi müctebā²⁷⁸⁷
2318. Mefharısın kâÖinātuñ iy nigār
Maşdarısın mümkünātuñ şehriyār
2319. Bu gice sen ĥazrete²⁷⁸⁸ bulduñ vişāl
Bizi Ĥaqq'dan²⁷⁸⁹ dile iy şāhib-cemāl
2320. Ümmetüñ virür saña ol pādışāh²⁷⁹⁰
Ümmetünden eyle²⁷⁹¹ bizi sen i şāh²⁷⁹²

²⁷⁸³ “Bu gice senüñle biÖat idelüm” Ş

²⁷⁸⁴ “İznüñüzle pırümüze gidelüm” Ş

²⁷⁸⁵ “Çok selām virdiler aña vü āline” Ü // “Çok selām olsun aña vü āline” S // “Çok selām virdiler aña āline” Ş

²⁷⁸⁶ “Didiler kim Ĥaqq Resül'ısın iy hüām” Ü // “Didiler kim Ĥaqq Resül'ına iy Resül” S // “Cümlemüzden ol seni itdi ihtiyār” Ş

²⁷⁸⁷ “Cümleden Ĥaqq seni itdi ihtiyār” Ü // “Cümlemüzden seni itdi Ĥaqq qabül” S // “Evvel āhir seni kıldı bahtiyār” Ş

²⁷⁸⁸ Ĥazrete: Aña Ş

²⁷⁸⁹ Ĥaqq'dan: andan Ş

²⁷⁹⁰ Pādışāh: Rabbü'l-enām Ü, S.

²⁷⁹¹ Eyle: İt Ü, S.

²⁷⁹² şāh: bedr-i tām Ü, S.

2321. Anda²⁷⁹³ okudı eżân Cibróîl-emîn
Eyledi anda imāmet şāh-ı dîn²⁷⁹⁴
2322. Enbiyā²⁷⁹⁵ ervāhı²⁷⁹⁶ cemÓ oldı²⁷⁹⁷ kamu
Āteş-i Óışkına şemÓ oldı kamu²⁷⁹⁸
2323. [75^a] And'iki rekÓat namāzı²⁷⁹⁹ ol hümām^{2800 2801}
Kılıvirdi²⁸⁰² anlara oldı imām
2324. Çün şalātu eyledi²⁸⁰³ ol şāh²⁸⁰⁴ tamām
Lütf idüben²⁸⁰⁵ anlara virdi selām²⁸⁰⁶
2325. Didi turuñ²⁸⁰⁷ yirünüzde bu zamān
Olayın ol şāh iline ben revān²⁸⁰⁸
2326. Siz yirünüzde duruñ ben varayın

²⁷⁹³ Anda: Andan Ş

²⁷⁹⁴ “Oldı imām ol raĥmeten li'l-Óālemîn” Ü // “Geçdi imāmlık eyledi Aĥmed hemîn” S // “DefÓi imāmlık eyledi o şāh-ı dîn” Ş

²⁷⁹⁵ Enbiyā: Enbiyānuñ S, Ü, Ş.

²⁷⁹⁶ Ervāhı: rûhları Ü // cānları S, Ş.

²⁷⁹⁷ Oldı: oldılar S, Ü, Ş.

²⁷⁹⁸ “Anda cānlar cānına heb uydılar” Ü // “Aĥmed'e anlar orada uydılar” S // “Dertlerine anı dermān buldılar” Ş

²⁷⁹⁹ Namāzı: salātu Ş, Ü

²⁸⁰⁰ hümām: bedr-i tām Ü

²⁸⁰¹ “Kılıvirdi anda ol bedr-i tām” S

²⁸⁰² Kılıvirdi: İki rekÓat S

²⁸⁰³ Eyledi: itdi Ü, S.

²⁸⁰⁴ şāh: hümām Ü // imām S

²⁸⁰⁵ İdüben: eyleyüb Ü

²⁸⁰⁶ “Lütf ile anlara virdi hoş selām” S

²⁸⁰⁷ Turuñ: duruñ S

²⁸⁰⁸ “İşde ben dost iline oldum revān” Ü // “Dost iline işde ben oldum revān” S

Ĥazret-i Ĥaĥĥ'ın cemālin göreyin

2327. Gitdi andan göklere²⁸⁰⁹ ol gülÖizār²⁸¹⁰

Gördi ol yolda Öacāyib bî-şümār²⁸¹¹

2328. Çün ki vardı göklere Ĥayrū'l-Enām²⁸¹²

Her melek virdi aña anda selām²⁸¹³

2329. Çok ŗenālar itdiler daĥı aña

Sen Ĥabīb'sin didiler öñden soña

2330. Ādem'e uğradı evvel²⁸¹⁴ ol Resūl

Didi Ādem beni iy ŗāh²⁸¹⁵ it²⁸¹⁶ ĥabūl

2331. Cümle cāna iy Ĥabīb sensin penāh

Dile sen beni ĥabūl itsün İlāh

2332. Soñra Nūĥ'a uğradı ol bedr-i tām²⁸¹⁷

²⁸⁰⁹ Göklere: yuĥaru Ü

²⁸¹⁰ gülÖizār: bedr-i tām Ü // Ĥayrū'l-Enām S

²⁸¹¹ “Çok Öacāyib gördi anda ol hümām” Ü // “Çok Öacāyib gördi her gökde imām” S

²⁸¹² Ĥayrū'l-Enām: bedr-i tām S, ŗ.

²⁸¹³ “Aña virdi her melek çok çok selām” S // “Her melek aña virdi bñ bñ selām” ŗ

²⁸¹⁴ Evvel: anda S

²⁸¹⁵ ŗāh: sen S, Ü, ŗ.

²⁸¹⁶ İt: eyle S, Ü, ŗ.

²⁸¹⁷ bedr-i tām: Nĥk-Nām Ü // Ĥayrū'l-Enām S

Karşı vardı Nüh²⁸¹⁸ aña²⁸¹⁹ virdi selām

2333. Çok tevāzuŌ eyledi²⁸²⁰ anda²⁸²¹ aña²⁸²²

Didi eyle bir nażar iy şāh²⁸²³ baña²⁸²⁴

2334. Uğradı Mūsā'ya soñra ol Resūl²⁸²⁵

Didi Mūsā dahı beni it qabūl²⁸²⁶

2335. Karşı vardı çok tazarruŌ eyledi

Meskenet²⁸²⁷ idüb²⁸²⁸ taħaşşuŌ eyledi

2336. Lütf idüben baña eyle bir nażar²⁸²⁹

Tā qabūl ide beni Rabbū'l-beşer

2337. Bu gice anuñ cemālin bî-ħicāb²⁸³⁰ 2831

Görisersin āşikār iy āftāb²⁸³² 2833

²⁸¹⁸ Nüh: ol Ü, Ş // hoş S

²⁸¹⁹ Aña: şāha Ş

²⁸²⁰ Eyledi: eyleyüb S

²⁸²¹ Anda: didi S

²⁸²² Aña: şehā S

²⁸²³ iy şāh: şāhum Ü

²⁸²⁴ “Dile beni tā qabūl ide Hudā” S

²⁸²⁵ “BaŌdezān uğradı Ōāşık Mūsā'ya” S, Ü.

²⁸²⁶ “Didi eyle beni iy şāh sen qabūl” Ş // “Gördi yol üstinde girmiş büsiye” Ü, S.

²⁸²⁷ Meskenet: Meskenetle S

²⁸²⁸ İdüb: ol S

²⁸²⁹ “Didi baña iy Ĥabīb eyle nażar” Ü, S. // “Baña lütf it iy latîf eyle nażar” Ş

²⁸³⁰ bî-ħicāb: iy nigār Ü

²⁸³¹ “Bu gice sen görisersin dost yüzün” S

²⁸³² iy āftāb: k'el-āftāb Ş

²⁸³³ “Bî-ħicāb görseñ gerekdür āşikār” Ü // “İşidirsın dahı hem anuñ sözün” S

2338. ÓAynum alub bile git sen iy Hábib
Tā cemālinden gözüm²⁸³⁴ bula naşib

2339. BaÓdehū Eyyūb'ı gördi ol Şerif²⁸³⁵
Hastalık çekmekden olmuş key nahif²⁸³⁶

2340. Küllī derdün didi sen dermānısın²⁸³⁷
Dü cihānda cümle halkūñ²⁸³⁸ hānısın

2341. [75^b] Bir nażar it ben²⁸³⁹ zaÓıf efkendenē
Merhamet kı l işbu miskın bendenē²⁸⁴⁰

2342. Ben zaÓıfı tā ki Hākķ ide kabūl²⁸⁴¹
Lütf u ihsān eyle baña iy Resūl²⁸⁴²

2343. BaÓdezān gördi Süleymān'ı Hábib²⁸⁴³

²⁸³⁴ Gözüm: anuñ Ü

²⁸³⁵ “Şoñra gördi Eyyūb'ı gāyet zaÓıf” Ü // “Gördi şoñra Eyyūb'ı anda Resūl” S // “Şoñra gördi Eyyūb'ı anda ol latif” Ş

²⁸³⁶ “Hastalıķdan olmuş idi key nahif” Ü // “Ol zaÓıf hasta olmuş key melūl” S // “Hastalıķdan olmuş ol gāyet zaÓıf” Ş

²⁸³⁷ “Didi şāhum derdlerūñ dermānısın” Ü // “Didi cümle derdlerūñ dermānısın” S // “Didi Eyyūb derdlerūñ dermānısın” Ş

²⁸³⁸ cümle halkūñ: cümleñ sen Ü // kamunuñ sen S

²⁸³⁹ Ben: bu S, Ü, Ş.

²⁸⁴⁰ “Sen tarahhum eyle miskın bendenē” Ü, S. // “Lütf u ihsān eyle miskın bendenē” Ş

²⁸⁴¹ “Beni dile bu gice iy gülÖizār” Ü // “Beni dile sen Hudā’dan iy Hábib” S // “Tā ki eyleye beni Allāh kabūl” Ş

²⁸⁴² “Tā kabūl eyleye beni Kird-gār” Ü // “Tā kabūl ide beni ol iy Tabib” S // “Sen kerem eyle baña yā Resūl” Ş

²⁸⁴³ Hábib: nigār S, Ü.

Çoķ cevāhir şaçdı²⁸⁴⁴ aña ol²⁸⁴⁵ Lebīb²⁸⁴⁶

2344. Didi kim iy enbiyānuñ serveri²⁸⁴⁷

Evliyānuñ aşfiyānun²⁸⁴⁸ dilberi²⁸⁴⁹

2345. Seni görmeklik baña yiter Neşīb²⁸⁵⁰

Di qabūl itsün beni Ĥaķķ iy Lebīb²⁸⁵¹

2346. Şoñra İbrāhīm'e uğradı Resūl

Virdi aña hoş²⁸⁵² selām ol²⁸⁵³ pür-uşul²⁸⁵⁴

2347. Didi oğul cānumuñ sen cānısın

Hem ĥaķāyık²⁸⁵⁵ dürrleri²⁸⁵⁶ Ŗummānısın

2348. Görisersin bu gice dıdār-ı dost

İşidisersin²⁸⁵⁷ daħı²⁸⁵⁸ güftār-ı dost²⁸⁵⁹

²⁸⁴⁴ Şaçdı: eyledi Ü // itdi S

²⁸⁴⁵ aña ol: üstine S

²⁸⁴⁶ Lebīb: nişār S

²⁸⁴⁷ “Didi iy mehdūm-ı cümle enbiyā” S

²⁸⁴⁸ Eşfiyānun: etķiyānun Ü

²⁸⁴⁹ “Yüziñi görmek baña yiter şehā” S

²⁸⁵⁰ “Dile beni Tañrı’dan bu gice sen” S

²⁸⁵¹ “Beni dile tā qabūl ide Ĥabīb” Ü // “Tā qabūl ide beni ol Żü'l-Minen” S

²⁸⁵² Hoş: çoķ Ş

²⁸⁵³ Ol: iy Ş

²⁸⁵⁴ “Karşu vardı aña ol saħib-uşul” S

²⁸⁵⁵ Hem ĥaķāyık: MaŖrifet Ş

²⁸⁵⁶ Dürrleri: dürrinüñ S // dürrlerinüñ Ş

²⁸⁵⁷ İşidürsin: İşidisersin Ş

²⁸⁵⁸ Daħı: bu gice S, Ü. // şehā Ş

²⁸⁵⁹ Dost: yār Ş

2349. Bu gice hem-dem olursın Ĥaķķ²⁸⁶⁰ ile

İy gözüm nûrı beni Ĥaķķ'dan dile²⁸⁶¹

2350. Uğradı Őİsā'ya sóñra ol Ĥabīb

Görđi kim pür-nür olmış ol Tabīb²⁸⁶²

2351. Ol Resûl'e²⁸⁶³ didi iy Hayre'l-Beşer²⁸⁶⁴

Ben faķır efkendenē eyle nażar²⁸⁶⁵

2352. Himmet eyle baña sen iy gülŐizār²⁸⁶⁶

Tā nażar eyleye bana Kird-gār²⁸⁶⁷

2353. غير ان القاضي قال في الشفاء

نصر الله وجهه يوم الوفا²⁸⁶⁸

2354. Ol aşıl²⁸⁶⁹ ü ol cemîl ü ol Resûl

²⁸⁶⁰ Ĥaķķ: dost S, Ü, Ş.

²⁸⁶¹ “Cānum oğul beni anda sen dile” Ü, Ş // “Anda beni Tañrı'dan oğul dile” S

²⁸⁶² Tabīb: laţif Ş

²⁸⁶³ Resûl'e: Ĥabīb'e Ş

²⁸⁶⁴ “Ĥarşu vardı didi iy Hayre'l-Beşer” Ü // “Ĥarşu vardı didi kim iy pür-hüner” S

²⁸⁶⁵ “Ben faķır miskine eyle sen nażar” Ü // “Ben faķır miskine eyle nażar” S

²⁸⁶⁶ gülŐizār: şehriyār S

²⁸⁶⁷ “Tā ģabûl ide beni ol Kird-gār” S

²⁸⁶⁸ “Yalnız Kâdî Şifâ'da şöyle dedi: Ahiret gününde Allah yüzünü nurlandırsın.” // “Ol Ĥasīb ü ol Nesīb ü ol pür-şafâ” Ş

²⁸⁶⁹ Aşıl: Ĥabīb Ü

Ol Hâşib²⁸⁷⁰ ü ol Neşib²⁸⁷¹ ol pür-uşûl

2355. [76^a] Gördi evvel gökde Âdem cânını

Ol kerâmet ol sa'âdet kânını

2356. Görd'ikinci gökde Óİsâ'yı o şâh²⁸⁷²

Lütf ile virdi selâm aña o mäh

2357. Çok tevâzu' eyledi²⁸⁷³ Óİsâ²⁸⁷⁴ aña

Didi eyle sen nażar iy şeh baña

2358. Gördi rûh-ı²⁸⁷⁵ Yûsuf'ı üçüncide

Gördi İdris'i dañı²⁸⁷⁶ dördüncide

2359. Gördi Hârûn'ı beşincide Resûl²⁸⁷⁷

Ol mürüvvet ma'âdeni kân-ı usûl²⁸⁷⁸

2360. Gördi altıncıda Mûsâ'yı o mäh²⁸⁷⁹

²⁸⁷⁰ Hâşib: Lebîb Ü

²⁸⁷¹ Neşib: Aşıl Ü

²⁸⁷² o şâh: Hâşib Ü, Ş

²⁸⁷³ Eyledi: itdi Ü, Ş

²⁸⁷⁴ Óİsâ: neşib Ü

²⁸⁷⁵ rûh-ı: şiddik Ü, Ş

²⁸⁷⁶ Dañı: rûhını Ü, Ş

²⁸⁷⁷ Resûl: nigâr Ü // o şâh Ş

²⁸⁷⁸ “Ol yüzi gül zülfi sünbül gülÓizâr” Ü // “Ol yüzi gül zilfi sünbül pâdişâh” Ş

²⁸⁷⁹ “Gördi Mûsâ rûhını altıncıda” Ü, Ş

Görđi İbrâhîm'i yedincide şâh²⁸⁸⁰

2361. Çok tevâzu' itdiler²⁸⁸¹ anlar aña

Didiler kim Hâkķ nażar itdi saña

2362. Bu gice görseñ gerekdür rûy-ı dost²⁸⁸²

Ėoķlarsın bu gice sen bûy-ı dost²⁸⁸³

2363. Bir nażar eyle bize²⁸⁸⁴ iy gül'izâr

Tâ ķabûl ide²⁸⁸⁵ bizi ol Kird-gâr

2364. Aña vü anlara olsun çok selâm²⁸⁸⁶

Gice vü gündüz ilâ-yevmi'l-ķıyâm

2365. Bu rivâyetdür eśâh bil iy hümâm²⁸⁸⁷

Böyle didi bunı ol Hayrü'l-Enâm²⁸⁸⁸

2366. ÖIşķ ile di eś-salātu ve's-selâm

Tâ olasın anlaruñla sen müdâm

²⁸⁸⁰ şâh: ol Ü, Ş

²⁸⁸¹ İtdiler: ķıldılar Ş

²⁸⁸² "Bu gicede sen aña irseñ gerek" Ü // "Didiler kim bu gice sen iy nigâr" Ş

²⁸⁸³ "Hüb cemâlini anuñ görseñ gerek" Ü // "Dost cemâlin görisersin âşikâr" Ş

²⁸⁸⁴ Bize: bizlere Ş

²⁸⁸⁵ İde: eyleye Ü

²⁸⁸⁶ "Ol Hâbîb'e anlara olsun selâm" Ş

²⁸⁸⁷ "Bu rivayet key şâhahdur iy hümâm" Ş

²⁸⁸⁸ "Bunı böyle didi iy Hayre'l-Enâm" Ş

2367. İşid imdi nice itdi ol Ėabib
Öİşk ile diñle anı sen iy lebib
2368. Anlaruñla ol gice ol bedr-i tām
Çün buluşdı anlara virdi selām
2369. Gecdi anlardan Ėabib-i Kird-gār²⁸⁸⁹
Sidre'ye vardı kıldı ol²⁸⁹⁰ qarār²⁸⁹¹
2370. Sidre'ye varduķda cümle ol řehā²⁸⁹²
İktidā itdi melāóik müntehā²⁸⁹³
2371. Anda anlara imām oldı nigār²⁸⁹⁴ 2895
Efđalidür cümle halkuñ gülÖizār²⁸⁹⁶
2372. Sidreden çün geçmek istedi Resül²⁸⁹⁷
Kaldı anda Cebreóıl olub melül²⁸⁹⁸

²⁸⁸⁹ “Geçdi anlardan idüb Ėaķķ’a řenā” S

²⁸⁹⁰ Ol: hoş ř

²⁸⁹¹ “Muřtafā Sidre'ye vardı müntehā” S

²⁸⁹² “Sidre'ye varduķda řāh-ı enbiyā” S // “Sidrede cümle melāóik ol řaha” ř

²⁸⁹³ “İtdi aña hep melāóik iktidā” S // “İktidā eylediler hoş müntehā” ř

²⁸⁹⁴ nigār: hümām S

²⁸⁹⁵ “Ol maķāmda anlara oldı imām” ř

²⁸⁹⁶ gülÖizār: ol imām S // ol hümām ř

²⁸⁹⁷ Resül: Emın ř

²⁸⁹⁸ Melül: Ėazın ř

2373. Cebreól'e didi ol vaqt ol Şefîk²⁸⁹⁹
Şimdiye dek baña olmışduñ refîk²⁹⁰⁰
2374. Şimdi qalduñ bunda niçün iy Emîn
Gel gidelüm bunda qalmagıl²⁹⁰¹ ĥazîn
2375. Şimdiye dek baña sen yol-dāş idüñ
Cümle işde baña hem ĥal-dāş idüñ
2376. Şimdi tenhā ne içün qoduñ beni
Qanı dostlık noldı yoldāşlıq qanı
2377. Didi aña Cebreól iy bedr-i tām
Bu yiri Ĥazret baña itdi maqām
2378. Cümlemüze²⁹⁰² taŖyîn itdi Ĥaqq mekân
Heb senüñdür her mekân u lâ-mekân
2379. Ger yaqîn varur isem bir ānumla
Göyünür başum benüm perrüm bile

²⁸⁹⁹ “Cebreól'e didi nolduñ iy Şefîk” S // “Didi aña ol Ĥabîb-i Kird-gār” Ş

²⁹⁰⁰ “Şimdiye dek baña yoldāş idüñ iy yār” Ş

²⁹⁰¹ Qalmagıl: qalma sen S, Ş.

²⁹⁰² Cümlemüze: Cümle S // Cümleye Ş

2380. Bundan öte²⁹⁰³ ger baársam bir qadem

Yanar oda heb qanadum ben nidem

2381. Didi ol vaqtde aña ol gülÖizâr²⁹⁰⁴

Râh-ı Ŗışqda²⁹⁰⁵ perri añmaq qatı Ŗâr

2382. Perr nedür kim râh-ı Ŗışqda añasın²⁹⁰⁶

Sen gerek kim Ŗışq odunda yanasın²⁹⁰⁷

2383. ŞemŖ-i Ŗışqa kendüni²⁹⁰⁸ pervâne-vâr²⁹⁰⁹

Ur ki hâsıl ola saña vaśl-ı yâr²⁹¹⁰

2384. Sen hevâ-yı Ŗışqda yul perr ile bâl

Tâ saña hâsıl ola dosta viśâl

2385. Râh-ı Ŗışkı şanmağıl sen serseri

Bil ki kemter nesnedür virmek seri

2386. Kemterin nesne bu yolda iy emin

²⁹⁰³ Öte: iśra S

²⁹⁰⁴ “Didi ol dem ol Resûl aña iy yâr” S // “Ol Hâbîb didi aña bilgil iy yâr” Ş

²⁹⁰⁵ Râh-ı Ŗışqda: bunda olur S

²⁹⁰⁶ “Perr nedür kim sen anı yâd idesin” Ş

²⁹⁰⁷ “Anuñcün kendüni yâd idesin” Ş

²⁹⁰⁸ Kendüni: perrüni S

²⁹⁰⁹ “Nâr-ı Ŗışqa kendüni ur pervâne-vâr” Ş

²⁹¹⁰ “Tâ saña žâhir ola dîdâr-ı yâr” Ş

Cānuñı virmekdürür bilgil yaqın

2387. Rāh-ı Őışqda²⁹¹¹ virmeyince cānuñı

Sen kaçan görseñ gerek cānānıñı²⁹¹²

2388. Çūn ki sen añduñ bu yolda perrüñi

Perrün ile göremezsın Rabb'üñi

2389. Sen yiründe oturub saqla perri

Vireyin ben dosta cān ile seri

2390. Maĥv ideyin Öayn-ı Őaynında hemin^{2913 2914}

Tā ki Őaynum göre Őaynıñ²⁹¹⁵ iy emin²⁹¹⁶

2391. Lı-maŐallāh vaqti benümdür hemān²⁹¹⁷

Aña qurbān eyleyeyin baş u cān²⁹¹⁸

2392. Sen otur perrüñi²⁹¹⁹ saqla qapuda²⁹²⁰

²⁹¹¹ Rāh-ı Őışqda: Őışq yolında S

²⁹¹² “Göremezsın bellü bil cānānıñı” Ş

²⁹¹³ Hemin: iy Emin Ş

²⁹¹⁴ “Öayn-ı dosta maĥv ideyin Őaynumı” S

²⁹¹⁵ Őaynıñ: Őaynını S, Ş.

²⁹¹⁶ Emin: yaqın Ş // anuñ S

²⁹¹⁷ Hemān: hemin S

²⁹¹⁸ “Sen otur perrüñi saqla iy Emin”

²⁹¹⁹ Perrüñi: perr ü bāl S

²⁹²⁰ Qapuda: tapuda Ş

Cān vireyin olayın ben tıpuda²⁹²¹

2393. Pādişāhla olayın ben hem-neşin

Anuñla şöhet ideyin içeyin²⁹²²

2394. Cebreöl'e böyle dirken gülÖizār²⁹²³

Bir nidā irdi²⁹²⁴ kim aña iy nigār²⁹²⁵

2395. Hāzret okur seni tiz gelgil didi²⁹²⁶

Hüb-cemālini anuñ görgil didi²⁹²⁷

2396. Çün irişdi Ahmed'e bu hoş hitāb

Oldı anuñ gönlü ol dem müstetāb

2397. Esdi vuşlat gülşeninden bir neşim

Bülbül-i kıds şādı oldı gitdi ğam

2398. Seyr itdi ol aradan āftāb²⁹²⁸

Andan öte geçdi yetmiş biñ hicāb²⁹²⁹

²⁹²¹ “Cān virüb ben dostu bulayın vişāl” S // “Cān vireyin olayın ben tıpuda” Ş

²⁹²² “Şohbet ideyin anuñla ben içeyin” S

²⁹²³ gülÖizār: şehriyār S // bir nidā

²⁹²⁴ İrdi: geldi S

²⁹²⁵ “Geldi aña cümle ins ü cān fidā” Ş

²⁹²⁶ “DaÖvet itdi gel seni Allāh didi” Ş

²⁹²⁷ “Hüb-cemālin gör anuñ iy şāh didi” Ş

²⁹²⁸ “Gitdi andan öteye ol āftāb” Ş

²⁹²⁹ “Andan öte geçdi şemsi hicāb” S // “Geçdi ol şāh anda yitmiş biñ hicāb” Ş

2399. [76^b] Çok Óacāyib gördi ol hayrū'l-beşer²⁹³⁰

Naql idincek anları sözler uzar²⁹³¹

2400. Bir fezā²⁹³² görindi anda nāgehān

Anda yogdı yir ü gög ü hem mekān²⁹³³

2401. Bir maḳāma vardı şāh-ı dü cihān²⁹³⁴

Ayağını bilmedi kevn ü mekān

2402. Qanda nefsi ayağın bilmedi

Nefsi daḥı ḳalbini hiç bulmadı

2403. Bilmedi ḳalbi ki rūḥı ḳandadur

Cümle Óālem²⁹³⁵ süddesinde bendedür²⁹³⁶

2404. Gün anuñ ayağını ḳıldı taleb

Bulmadı ḳanda ki didi iy Óāceb

²⁹³⁰ ol hayrū'l-beşer: anda şehriyār S

²⁹³¹ “Söyler isem yinedin sözler uzar” S

²⁹³² Fezā: ḳazā S

²⁹³³ “Ki anda yoḳdur yirü gök hem mekān” Ü // “Anda yoḳdur yir ü gök hem cihān” S // “Yir ü gök yogdı anda hem mekān” Ş

²⁹³⁴ “Bir maḳāma çıḳdı Ahmed ol zamān” S

²⁹³⁵ Óālem: maḥlūk Ş

²⁹³⁶ “Rūḥ-ı sırrın bilmedi ne yirdedür” Ü, S.

2405. Rûh sırrın bilmedi ne yirdedi
Ne hu gökdeydi o şeh ne yirdedi
2406. İstedi ayağı nefsin bulmadı
Kandadur nefsi de kalbin bilmedi
2407. Kalbi rûhın rûhı dahı sırrını²⁹³⁷
İsteyüb bulmadılar birbirini²⁹³⁸
2408. Nefsini hizmetde kodı şehriyâr
Kalbini sevgüde kodı ol nigâr
2409. Rûhını kırbet makâmında Hâbîb
Kodı oldu Hâkîk'a ol gâyet karîb
2410. Sırrına itdi şühûd ol makâm²⁹³⁹
Mahv kıldı nûr-ı zât anı tamâm²⁹⁴⁰
2411. Hâkîk aña ol dem²⁹⁴¹ tecellî eyledi
Lütf idüb²⁹⁴² anı tesellî eyledi

²⁹³⁷ “Kalbi rûhın istedi rûhı dahı” S

²⁹³⁸ “İstedib bulmadı birbirini” Ş // “Sırrını istedi anuñ bulmadı” S

²⁹³⁹ Makâm: matâm S

²⁹⁴⁰ “Nûr-ı zâtta mahv oldu bedr-i tām” S, Ü, Ş.

²⁹⁴¹ Dem: vâkıf Ü, Ş

²⁹⁴² İdüb: ile Ş

2412. Bu kelām tefsîr-i *Teysîr*²⁹⁴³ içre var
Şöyle zîkr olmışdurur iy gül^{Öizâr}²⁹⁴⁴

2413. ^ÖIşk ile diñ eś-salātu ve’s-selām
Nice oldı diñleñ anda ol hümām²⁹⁴⁵

2414. اسموا عشاق محبوب خدا
كيف كانت قصه ان مقتدا²⁹⁴⁶

2415. [77^a] Bir maḵāma vardı anda²⁹⁴⁷ ol ^Ĥabîb
Olmadı ol andan özgeye naşîb²⁹⁴⁸

2416. Ol mekânı ḵodı buldı lā-mekân
Şerḥ idemez anı hergiz bu lisân

2417. Eylediler ^Öarż aña ḥuld ile ḥūr
Gözine göstermedi ^ĥār u ḵusūr²⁹⁴⁹

²⁹⁴³ et-Teysîr fi’t-Tefsîr: “‘Necmeddin Ömer en-Neseffî’nin eseridir.”

²⁹⁴⁴ “Şöylece mezkûrdurur iy Nîk-Nām” Ş

²⁹⁴⁵ ol hümām: bedr-i tām Ş

²⁹⁴⁶ “Allah’ın sevgilisinin aşıkları dinleyin, örnek olanın hikayesi nasıldı?”

²⁹⁴⁷ Anda: vaḵtde Ü // demde S

²⁹⁴⁸ “Ki andan özge kimseye olmadı naşîb” Ü // “Andan özge kimseye olmadı naşîb” S

²⁹⁴⁹ “Bunları göstermedi gözine o ḥūr” Ş

2418. Ger olara²⁹⁵⁰ kıl̄sa idi bir naẓar
Hâkķ aña dimezdi m̄a-zāġa'l-baśar

2419. Hatt-ı rûhânî vü cismânîyi²⁹⁵¹ şâh
Terk kıldı²⁹⁵² ol gice bî-iştibâh

2420. Maḥv oldı kâōināt ef'Ōāl śıfât
Lâ-cerem itdi tecellî aña źât

2421. Pertev-i nûr-ı tecellî çün bedîd
Oldı Aḥmed mîmîn itdi nâ-bedîd²⁹⁵³

2422. Çün ki Aḥmed mîmi gitdi ƣald'Eḥad²⁹⁵⁴
Mâsivaya andan irişdi meded²⁹⁵⁵

2423. BurƣaŌı götürdi yüzinden anuñ
Perdeyi giderdi gözinden anuñ

2424. Nûr-ı źâtı oldı ol dem²⁹⁵⁶ âşikâr
İkiligi itdi def'Ōî t̄arumâr

²⁹⁵⁰ Olara: bulara Ş

²⁹⁵¹ cismânî-yi: cismânî o Ş

²⁹⁵² Kıldı: itdi Ş

²⁹⁵³ "Aḥmed'ün mîmînî itdi nâ-bedîd" Ü, S, Ş.

²⁹⁵⁴ "Çün ki Aḥmed mîmi gitdi aradan" Ü, S, Ş.

²⁹⁵⁵ "ƴaldı Eḥad oldur cihâmı yaradan" Ü, S, Ş.

²⁹⁵⁶ ol dem: anda S // ol vaƣt Ş

2425. Keşreti maḥv eyledi²⁹⁵⁷ vaḥdet ḵodı

Görđi Aḥmed yine anda Aḥmed'i

2426. Yave²⁹⁵⁸ ḵıldı anda kendü²⁹⁵⁹ özin²⁹⁶⁰

Görđi ol dem yine kendü yüzini²⁹⁶¹

2427. Çok teşahḥus gitdi irdi mutlaḵa

Ḵaydı gitdi ḵaldı mutlaḵ mutlaḵā

2428. Ḵatrelik gitdi irişdi baḥre ol

Żerrelik gitdi irişdi şemse ol

2429. Eyledi güm²⁹⁶² anda keyf ü eynini

Görđi anuñ Óaynı yine Óaynını²⁹⁶³

2430. Çün fenā ğarbında tolundı nigār

Ol beḵā şarkında bulundı²⁹⁶⁴ iyār²⁹⁶⁵

²⁹⁵⁷ maḥv eyledi: maḥv itdi S // giderdi Ü

²⁹⁵⁸ Yave: Yavu Ü // Yavı Ş

²⁹⁵⁹ Kendü: Aḥmed S

²⁹⁶⁰ “Yavu ḵıldı anda şāh-ı Óālem özin” Ü

²⁹⁶¹ “Görđi yine kendü kendü yüzini” Ü // “Görđi yine kendü kendü uyrını” S // “Görđi ol vaḵt gine kendü özin” Ş

²⁹⁶² Eyledi güm: Yavu ḵıldı Ü, S.

²⁹⁶³ “ÓAyn-ı Aḥmed görđi yine Óaynını” S

²⁹⁶⁴ bulundı: Oldı Ü

²⁹⁶⁵ İyār: āşikār Ü

2431. [77^b] Şöyle bil iy maẓhar-ı envār-ı Ĥaḳḳ²⁹⁶⁶

İy Ĥabīb iy maḥzen-i esrār-ı Ĥaḳḳ²⁹⁶⁷

2432. Zıire kim erbāb-ı taḥḳıḳ Ŗārifın

Didiler kim şöyle bilin siz yaḳın

2433. Ĥişse vardır cümle şeyde ez-vücūd²⁹⁶⁸

Varlık anlarda odur iy kân-ı cūd²⁹⁶⁹

2434. Oldurur anlara Ŗayn-ı şābite

Evvel āḥir oldurur bil şābite²⁹⁷⁰

2435. Olcağaz bir kişi kāmīl i yār

Aña zāt eyler tecellī şems-vār²⁹⁷¹

2436. Ĥişse olar āşikār ol ez-vücūd²⁹⁷²

Kāmīl olan görür anı'y bāḥr-ı cūd²⁹⁷³

2437. Lıḳ Ŗayn-ı sûretidür gördügi

²⁹⁶⁶ “Lıḳ bil iy āftāb-ı dü cihān” Ş

²⁹⁶⁷ “Olmasun ḳalbünde bundan hiç gümān” Ş

²⁹⁶⁸ “Cümle eşyāda vücūddan ḥişse var” Ş

²⁹⁶⁹ “Oldurur anlarda varlık-ı şems-vār” Ş

²⁹⁷⁰ “Dāyemdür ḳāóımdür şābite” Ş

²⁹⁷¹ Şems-vār: bı-gümān Ş

²⁹⁷² “Ol cuddan ḥişse olur āşikār” Ş

²⁹⁷³ iy bāḥr-ı cūd: bedr-vār Ş

Kendüligin terk idüben irdügi

2438. Gördügidür ancağ anuñ Rabb-ı hâśś²⁹⁷⁴

Ol degüldür Rabb-i mutlak iy havâśś²⁹⁷⁵

2439. Zîre görmez hiç²⁹⁷⁶ muğayyed mutlakı

Fî'l-haқиқа böyledür Tañrı haқиқı

2440. Mümkînâtdan kaydı imkân bil i şāh

Zāōil olmaz tā ebed bî-iştibāh

2441. Vācibun bi'z-zāt Eḥad sultāndurur

Vācibun bi'l-ğayrı hem insāndurur

2442. Bir muḶayyen sûret ile hem қadım²⁹⁷⁷

Dañı ḥāzır sûret ile ol ḶAżım²⁹⁷⁸

2443. Żāhir olmaz şöyle bil iy cān-ı men

Kim²⁹⁷⁹ bulardandur münezzeh Żü'l-minen

²⁹⁷⁴ “Rabb-ı hâśdur gördügi anuñ hemān” Ş

²⁹⁷⁵ iy havâśś: bî-gümān Ş

²⁹⁷⁶ Hiç: kim Ş

²⁹⁷⁷ Qadım: o şāh Ş

²⁹⁷⁸ ḶAżım: Pādişāh Ş

²⁹⁷⁹ Kim: Hep Ş

2444. Gerçi min-vechin ol ise gördüğü²⁹⁸⁰
Cân ile başı virüben irdüğü²⁹⁸¹
2445. Zîre Óayn-ı şâbite iy pür-uşûl
Mutlağan Hâkk’a muğâyir hiç²⁹⁸² degül
2446. Zîre şeónün min-şuóûnî’l-Hâkk’dur ol
Hem sıfat hem dahı ism-i Hâkk’dur ol
2447. [78^a] BiÓtibārın Óayn-ı Hâkk’dur ol i cān
BiÓtibārın ğayr-ı Hâkk’dur bî-mekān²⁹⁸³
2448. Şeyh Muḥyi’d-dīn²⁹⁸⁴ eyā şāh-ı cihān²⁹⁸⁵
Böyle dir bilgil Füsüs²⁹⁸⁶ içre Óayān²⁹⁸⁷
2449. Hem Fütühāt²⁹⁸⁸ içre dahı bu kelām²⁹⁸⁹
Vardurur sen böyle bilgil iy hümām²⁹⁹⁰

²⁹⁸⁰ “Gerçi min-vechin hâkıka gördüğü” Ş

²⁹⁸¹ “Baş u cānın terk idüben irdüğü” Ş

²⁹⁸² Hiç: ol Ş

²⁹⁸³ bî-mekān: bî-gümān Ş

²⁹⁸⁴ Muhyiddin İbnü’l-Arabî: “Tasavvuf ve İslâm düşünce tarihinde büyük etkileri bulunan sûfî müellif.”

²⁹⁸⁵ “Şeyh Füsüs’da böylece zıkr eyledi” Ş

²⁹⁸⁶ Fusûsü’l-Hikem: “Muhyiddin İbnü’l-Arabî’nin bütün fikirlerinin özeti sayılan temel eseri.”

²⁹⁸⁷ “Bunuñ ile Óârifñi toyladı” Ş

²⁹⁸⁸ el-Fütühâtü’l-Mekkiyye: “Muhyiddin İbnü’l-Arabî’nin tasavvufî görüşlerini en geniş boyutlarıyla açıkladığı eseri.”

²⁹⁸⁹ “Hem Fütühât’ında dahı ol hümām” Ş

²⁹⁹⁰ “Böyle zıkr itmişdürür bunu tamām” Ş

2450. Bu kadar söz Óârifîne vâfidür
ÓĀķılîne bir işâret kâfidür
2451. Sen de şöyle bil anı iy baħr-ı cūd
كَيْ تَكُونِ أَنْتَ مِنْ أَهْلِ الشُّهُدِ²⁹⁹¹
2452. قُلْ حَبِيبِي آلَ صَلَاتٍ وَالسَّلَامِ²⁹⁹²
Nice oldu dinleñ ol vaķt bedr-i tām
2453. اِسْمَعُو عُشَّاقَ مِرَّاتِ الشُّهُودِ
كَيْفَ كَانَ خَالِهَا وَقْتِ الشُّهُودِ²⁹⁹³
2454. Cām-ı vaħdet súndı ol şāha²⁹⁹⁴ fenā
Aldı²⁹⁹⁵ içdi buldı ol Óayn-ı beķā
2455. Vaħdet içre oldu çün müsteÓraķ ol
Gördi ķaydı gitmiş ķalmış mutlaķ ol
2456. Görmez oldu anda²⁹⁹⁶ aslā kâóināt²⁹⁹⁷

²⁹⁹¹ “Ki sen de şühûd ehlinden olasın.”

²⁹⁹² “Salatu selam de sevgilim”

²⁹⁹³ “Görüş aynasının (Hz. Peygamber a.s.) aşıkları dinleyin, o ayna (Allah’ı) gördüğünde hali nasıldı?”

²⁹⁹⁴ ol şāha: eline Ü, S.

²⁹⁹⁵ Aldı: Andan Ü

²⁹⁹⁶ Anda: ol hiç Ü // Ahmed S

²⁹⁹⁷ “Görmez oldu kâóināt ol nūr-ı zāt” Ş

Fānî oldı heb źevāt ile śıfāt

2457. Ĥaqq’dan özge kimse görmez oldı ol

Vaĥdeti keşretde görür oldı ol

2458. Maĥv oluban²⁹⁹⁸ hiç mecālî kalmadı

Fānî oldı kendüye ol gelmedi

2459. Fānî olub buldı ol vaqtin²⁹⁹⁹ beķā

Tā ki anuñ gözleri Ĥaqq’a baķa³⁰⁰⁰

2460. Viridi ol vaqtin³⁰⁰¹ Hudā aña selām

Sen benümsin didi bilgil iy hüām

2461. Lütf u iĥsān eyleyüb didi baña³⁰⁰²

Cümle varum baķış itdüm ben saña³⁰⁰³

2462. Cennete sen ümmetünle ne ki var

Girmeyince şöyle bil³⁰⁰⁴ iy gülÖizār³⁰⁰⁵

²⁹⁹⁸ Oluban: oldı S, Ü, Ş.

²⁹⁹⁹ Vaqtin: demde Ü, S.

³⁰⁰⁰ “Aña lütf idüb selām viridi Hudā” Ü // “Hoş selām itdi aña ol dem Hudā” S

³⁰⁰¹ Vaqtin: demde Ş

³⁰⁰² “Sen benümsin ben senünem didi aña” Ü, S. // “Cümle vārum saña virdüm iy Ĥabīb” Ş

³⁰⁰³ “ÖĀleme senden irişür naşīb” Ş

³⁰⁰⁴ Bil: bilgil Ü

³⁰⁰⁵ gülÖizār: nigār Ü

2463. Enbiyāya ümmetine ey³⁰⁰⁶ hümām³⁰⁰⁷

Aña girmekligi eyledüm³⁰⁰⁸ ĥarām³⁰⁰⁹

2464. Bil ki Keşşāf³⁰¹⁰ içre iy kân-ı Ŗatā³⁰¹¹

Ẓikr olupdur bu ĥadiş iy pür-şafā³⁰¹²

2465. [78^b] Sûre-i ve'n-Necm'dedür bu kelām

ŖIşķ ile di eś-şalātu ve's-selām

2466. Şonra Ĥazret didi kim iy gülŖizār³⁰¹³

Genc-i ġaybümde olanı ne ki var³⁰¹⁴

2467. Saña virdüm şöyle bilgil iy Cemil^{3015 3016}

Sen benümsin ben senünüm iy aşil³⁰¹⁷

2468. Sen benümsin ben senünüm iy hümām

ŖAyn-ı zātum mażharısın sen tamām

³⁰⁰⁶ Ey: ben Ş, Ü

³⁰⁰⁷ hümām: ĥarām Ş, Ü

³⁰⁰⁸ Eyledüm: itdüm Ş, Ü

³⁰⁰⁹ Ĥarām: iy hümām Ş, Ü

³⁰¹⁰ el-Keşşāf: “Mu‘tezile âlimlerinden Zemahşerî’nin (öl. 538/1144) ağırlıklı olarak dirâyet metoduyla yazdığı tefsiri.”

³⁰¹¹ “Böyle Keşşāf içre zikr olmışdurur” Ü // “Bu ĥadiş Keşşāf’da zikr olmışdurur” Ş

³⁰¹² “ŖĀlem içre bu haber tolmışdurur” Ü // “Ol Ĥabib’den böylece gelmişdürür” Ş

³⁰¹³ “Şonra Allāh didi aña iy nigār” Ü // “Şonra Ĥazret didi aña iy nigār” Ş

³⁰¹⁴ ne ki var: şehriyār S

³⁰¹⁵ Cemil: gülŖizār Ü // Muśtafā Ş

³⁰¹⁶ “Hep senündür şöyle bilgil sen iyār” S

³⁰¹⁷ “Cümle halķdan seni itdüm ihtiyār” Ü // “Kāōināta senden irişür şafā” Ş

2469. Sen risālet gögünüñ bedr ayısın
Dü cihānuñ dahı bî-hem-tāyısın
2470. Enbiyānuñ dilberisin³⁰¹⁸ mihteri³⁰¹⁹
Evliyānuñ rehberisin³⁰²⁰ bihteri
2471. ÓAyn-ı zātum mażharı³⁰²¹ kıldum seni
Seni gören maÓnāda görür beni
2472. Saña iren baña irer³⁰²² ol hemın³⁰²³
Seni bulan³⁰²⁴ beni bulur³⁰²⁵ ol yaqın³⁰²⁶
2473. Sen beni övdün ben övdüm seni
Ben seni sevdüm sen sevdüñ beni
2474. Senden olur³⁰²⁷ her kemālüm āşıkār³⁰²⁸
Heb senüñdür dü cihānda ne ki var³⁰²⁹

³⁰¹⁸ Dilberisin: rehberisin Ü, S.

³⁰¹⁹ Mihteri: serveri S

³⁰²⁰ Rehberisin: serverisin Ü // mihterisin S

³⁰²¹ Mażharı: mażharın Ü, S.

³⁰²² İrer: irmişdür S, Ü.

³⁰²³ Hemın: iy cān Ş

³⁰²⁴ Bulan: bilen S // gören Ş

³⁰²⁵ Bulur: bilür S // görür Ş

³⁰²⁶ ol yaqın: bî-gümān Ş

³⁰²⁷ Olur: oldu S

³⁰²⁸ Āşıkār: iy Ĥabīb Ş

³⁰²⁹ “Heb senüñdür bil ki sensin ne ki var” Ü // “Hep senüñdür bil ki sensin ne ki var” S

2475. Ümmetüñi saña virdüm iy Hâbîb
Cennetümi anlara kıldum naşîb
2476. Ümmetüñiñ küllîni³⁰³⁰ iy nigār
Raḥmet itdüm ger şığār u ger kibār
2477. Ol Hâbîb eyledi aña çok şenā³⁰³¹
Didi sensin menbaŖ-ı³⁰³² cūd u Ŗatā³⁰³³
2478. Lütfüñ ile ben faķiri iy Hudā
Sen ğanı kılduñ baña itdüñ Ŗatā
2479. Senden özge hiç dilegüm yokdurur
Ḥazretüñden ğayrı varum yokdurur
2480. Sen baña ğāyet ulu lütf işledüñ
Ümmetümi heb baña baĝışladuñ
2481. Çün ki Ḥaķķ’a vāsıl oldı ol Hâbîb³⁰³⁴

³⁰³⁰ Küllîni: cümlesine S

³⁰³¹ “Ḥaķķa itdi gülŖizār ol vaķt şenā” Ü // “Ahmed ol dem ḥazrete itdi şenā” S // “Ol Hâbîb itdi Ḥaķķ’a anda şenā” Ş

³⁰³² menbaŖ-ı: menşā-ı Ü

³⁰³³ “Didi Ḥayy’sın saña irmez hiç fenā” Ş

³⁰³⁴ ol Hâbîb: gülŖizār Ü // Muştafā S

Her murādın anda buldı ol Ħasib³⁰³⁵

2482. Cümle maḳṣūdı³⁰³⁶ anuñ oldı tamām

Ne didiyse vird’ana Rabbü’l-enām³⁰³⁷

2483. Didi ol vaḳtın aña hem Kırd-gār³⁰³⁸

Ümmetüni daÖvet it leyl ü nehār

2484. [79^a] Armağān’let anlara beş vaḳt namāz

Anı kılub baña itsünler niyāz

2485. İlet namāzı ki anlaruñ MiÖrāc’ıdur³⁰³⁹

Başlarına ol saÖādet tācıdur

2486. Anlara MiÖrāc’uñ³⁰⁴⁰ anda vireyin

İrdüğüne anları irgüreyin

2487. Didi cānlar cānı kim³⁰⁴¹ yüz üstine³⁰⁴²

Ne ki dırsen tutayın³⁰⁴³ göz üstine

³⁰³⁵ ol Ħasib: Muṣṭafā S

³⁰³⁶ Maḳṣūdı: işi hep S

³⁰³⁷ “Ne didiyse oldı anda bedr-i tām” Ü // “Ne didiyse oldı anda ol hümām” S

³⁰³⁸ “Ħaḳḳ TeÖālā aña didi iy nigār” Ü // “Didi Ħazret Ahmed’e var iy nigār” S // “Ħaḳḳ TeÖālā didi aña iy nigār” Ş

³⁰³⁹ “Bu beyit vezne uymamamktadır.”

³⁰⁴⁰ MiÖrāc’uñ: MiÖrāc’ı Ü // MiÖrāc S

³⁰⁴¹ Kim: yüz S, Ü, Ş.

³⁰⁴² “Didi Ahmed varayın yüz üstine” S

³⁰⁴³ Tutayın: dutayın Ü, S.

2488. Ümmetimi daÖvet ideyin saña
Gerçi³⁰⁴⁴ anları bağısladuñ baña
2489. ÓĀlem-i Óulvîden indi süfliye
Tâ ki Ĥaqq’a halkı daÖvet eyleye
2490. Yire inüb halkı daÖvet kıldı³⁰⁴⁵ ol
Dünyeden gidince meşgûl oldu ol³⁰⁴⁶
2491. Bu mutavvel kıssayı’tdüm muhtaşar
Söylemedüm çok maÖânî çok eşer
2492. Çok bedāyiÖ eylemedüm ben beyān
Eş-salātu ve’s-selām di iy civān^{3047 3048}
2493. اسمعوا اخبار مرآت الصفات
ثم قولوا السلام والصلوات³⁰⁴⁹
2494. Çün ki ol sultān-ı dīn indi yire

³⁰⁴⁴ Gerçi: hod sen S

³⁰⁴⁵ Kıldı: itdi S

³⁰⁴⁶ “Tâ vefât idince meşgûl oldu ol” S

³⁰⁴⁷ Civān: cān Ş

³⁰⁴⁸ “Vir şalavât aña her dem iy civān” S

³⁰⁴⁹ “Keyfe kâne hālu sırrı-l-kāōināt” Ş

Halkı cemÖ itdi hemān dem³⁰⁵⁰ bir yire

2495. Eyledi MiÖrāc’un anlara beyān³⁰⁵¹

Ĥazret’i gördüğini dahı Öayān³⁰⁵²

2496. Gördiler kıavm-i Kıureyş anı muĥāl

İçlerinde vāķiÖ oldu kııl ü kıāl

2497. Bu muĥāldür didiler bir gicede

Bir kıişi yata uyuya Mekke’de

2498. [79^b] Kıalkıa vara Kıuds’e andan Sidre’ye

ÖAklı olan bu muĥāldürür diye

2499. Nice müómin oldu mürted ol zamān

el-Amān kııřmuñdan iy Ĥaķķ el-amān

2500. Bunı Ebū Bekr’e diyüben geldiler

Bu Öacebdür bu muĥāldür didiler

2501. Çün kim işitdi anı řıddıķ hemān³⁰⁵³

³⁰⁵⁰ hemān dem: ol vakt ř

³⁰⁵¹ “Çün ki MiÖrāc’ın Resül virdi ĥaber” Ü // “Virdi Miörāç’dan olara ĥaber” ř

³⁰⁵² “Ol Ĥabīb-i Kırd-gār ĥayrü’l-beşer” Ü // “Düşdi olaruñ içine çok şerer” ř

³⁰⁵³ “Didi ise didi bunı ol Resül” Ü

Didi taşdıķ itdüm anı bî-gümân³⁰⁵⁴

2502. Bundan ebÖād olanı ol şāh-ı dīn³⁰⁵⁵

Dise taşdıķ iderem anı yaķın³⁰⁵⁶

2503. Bu nedür kim ol Cemîl-i nūr-ı źāt

Žāhir oldı andan işbu mümkināt

2504. Cümle Öālem mülkidür anuñ yaķın

Her ne dirse işler anda ol Emīn

2505. Anuñiçün didiler Şiddiķ aña

Anı sev itsün şefāÖat ol saña³⁰⁵⁷

2506. Key şaķın itme taÖaśsub sen i yār

Tā ki senden rāżi ola ol Hudā³⁰⁵⁸

2507. Cümle aşhāb-ı Resūl'ı sev şehā³⁰⁵⁹

Tā ķabūl ide seni ol pādişāh³⁰⁶⁰

³⁰⁵⁴ “Şıdıķıylā ben anı eyledüm ķabūl” Ü

³⁰⁵⁵ “Bundan ebÖād olanı andan didi” Ü

³⁰⁵⁶ “Taşdıķ iderem anı cāndan didi” Ü // “Her ne dirse işler anda ol Emīn” Ş

³⁰⁵⁷ “Andan olsun rāżi Ėaķķ öñden soña” Ü

³⁰⁵⁸ ol Hudā: GülÖizār Ş

³⁰⁵⁹ “Cümle aşhābın sev anuñ iy Emīn” Ş

³⁰⁶⁰ Pādişāh: şāh-ı dīn Ş

2508. Zîrâ anlar gördiler şāhuñ yüzin
Hem işitdiler anuñ nāzik sözin
2509. Ta'Öžim it şeyhin i şeyh cān ile
Tā olasin huldda sen ol hān ile
2510. Daḥı suḥteyin şāhı sıdķ ile
Baş u cānı vire olara Öışķ ile
2511. Sev o cānları iy cān cānuñ bigi
Cān nedür bil dīn ü imānuñ bigi
2512. Baş u cānı māl ü mülki virdiler
Ol Ĥabīb'üñ şöḥbetine irdiler
2513. Cümlesini sever idi ol Ĥabīb
Sen niçün böyle itmezsın Öacıb
2514. Cümlesin sev anlaruñ sen iy hümām
كي تكون عندهم يوم القيام
2515. [80^a] Biz'olardan dü cihānda iy Hudā³⁰⁶¹

³⁰⁶¹ "Bizi olardan eyleme dūr iy Hudā" Ş

Bir nefes miḳdārı itmegil cüdā

2516. يا محب المصطفى قل الصلّات

كي تكون عنده يوم الوفا³⁰⁶²

2517. Çün ki ol Fahrü'l-Enām-ı ber-güzin³⁰⁶³

Şāh-ı dīn ol rah̄meten li'l-Öālemīn³⁰⁶⁴

2518. Ol ma'ārif baḥrinüñ dürdānesi

Ol Öavārif şhrinüñ vjṛānesi

2519. Ol cinānuñ ol cenānuñ zīneti

Ol Hudā'nuñ cümle ḥalka rah̄meti

2520. Men ra'ānı diyen ol mażhar sīfāt

Ḳad ra'ā'llāh³⁰⁶⁵ diyen ol mir'āt-ı zāt

2521. Söyledi Mi'rac'ını anda tamām

Aña inkār eyledi ekşer enām

2522. Didiler kim bu didigüñdür muḥāl

³⁰⁶² yevme'l-vefāt: yevme'l-memāt Ş

³⁰⁶³ çün ki ol İslām sultān şāh-ı dīn

³⁰⁶⁴ “Mażhar-ı Ḥaḳḳ rah̄meten li'l-Öālemīn”

³⁰⁶⁵ Hadīs-i Şerīf: مَنْ رَأَى فَقَدْ رَأَى الْحَقَّ: “Beni gören Hakk'ı görmüştür.”

Bu dedüğün sözdürür mahzâ hayâl

2523. Lık bil iy Óârif-i šâhib-kemâl

Sözümdürür³⁰⁶⁶ didükleri [uş] muhâl³⁰⁶⁷

2524. Hendese³⁰⁶⁸ Óilminde³⁰⁶⁹ zirâ bu kelâm

Çok berâhîn ile šâbitdür tamâm³⁰⁷⁰

2525. Şemsi gör kim âsmân seyyâridur³⁰⁷¹

Yüz altmış iki yir miqdâridur

2526. Kırsı anuñ büyük iken iy civân³⁰⁷²

Key seriÓu's-seyrdür bilgil Óayân³⁰⁷³

2527. Esfelî aÓlâsına iy pür-uşul

Şâniyeden dah'eşalde varur ol

2528. Dahı šâbitdür kelâmda bu kelâm³⁰⁷⁴

Çok berâhîn ile olmışdur tamâm

³⁰⁶⁶ Söz midürür: MündefiÓdürür Ş

³⁰⁶⁷ “Key taÓaccüb idüben güldükleri” Ü

³⁰⁶⁸ Hendese: “Riyâzî ilimlerin şekil ve cisimler arasındaki ilişkileri inceleyen dahı, geometri.”

³⁰⁶⁹ Hendese Óilminde: Óilm-i hendesede Ü, Ş

³⁰⁷⁰ “Şâbit olmışdur delâyille tamâm” Ü // “Şâbit olmışdur berâhînle tamâm” Ş

³⁰⁷¹ “Āftâb kim âsmân seyyâridur” Ü // “Āftâb kim âsmân seyyâredür” Ş

³⁰⁷² “Kırsı gâyetde büyük iken künük” Ü // “Kırsı anuñ böyle iken bil i yâr” Ş

³⁰⁷³ “Seyri gâyetde seriÓdürür anuñ” Ü // “Seyri gâyetde seriÓdür aşıkâr” Ş

³⁰⁷⁴ “Şâbit olmışdur kelâmda bu kelâm” Ü

2529. Küll-i aÖrāzı itmekde aböl
- Diñle kim nicedür iy kân-ı uşöl³⁰⁷⁵
2530. [80^b] Cümle-i ecsām müsāvidür şehā
- Şöyle bilgil iy lebib-i pür-sāfā
2531. Dağı Qādir’dür Ĥakīm-i ‘Zi’l-Celāl³⁰⁷⁶
- Mümkinātuñ küllisine ber-kemāl
2532. Lā-cerem virdi Resöl’e ol İlāh³⁰⁷⁷
- Şems seyri gibi bil bî-iştibāh³⁰⁷⁸
2533. Qālebinde AĤmed’ün ĥalk eyledi
- Lütfi ile kâöinātı toyladı
2534. Dağı virdi ol aña tayy-ı mekân
- Hem dağı³⁰⁷⁹ virdi aña tayy-ı³⁰⁸⁰ zamān
2535. Anuñiçün sāÖat-i gicede³⁰⁸¹ ol

³⁰⁷⁵ “Cümle ecsāmdur müsāvi iy pür-uşöl” Ü, Ş

³⁰⁷⁶ ‘Zü’l-Celāl: lā-Yezāl Ü

³⁰⁷⁷ “Peş güneş seyri gibi seyr-i qadīm” Ü

³⁰⁷⁸ “Āftāb seyri gibi ol pādişāh” Ş // “Ol Ĥakīm ü ol Öalīm ü ol Ĥalīm” Ü

³⁰⁷⁹ Hem dağı: Lütf ile Ş

³⁰⁸⁰ tayy-ı: bast-ı Ü, Ş

³⁰⁸¹ sāÖat-i gicede: sāÖatinde gicenün Ü, Ş

Mekke'den Sidr'üstine vardı Resûl³⁰⁸²

2536. Vardı³⁰⁸³ andan³⁰⁸⁴ Kâbe Kavseyn'e o şâh³⁰⁸⁵

Dahı Ev-Ednâ'ya hem bî-iştibâh³⁰⁸⁶

2537. Gördi Rabb'in anda Rabbî Óayn ile

Görmedi ol anı keyf ü eyn ile

2538. BaÓzılar dirler ki ol şâh-ı cihân

Baş göziyle gördi anı bî-gümân

2539. BaÓzılar dirler ki kalbî göz ile

Gördi anı görmedi baş göz ile

2540. قل خبيبي الصلات والسلام

فسمعوا اسرارَ عروج بدر تام³⁰⁸⁷

2541. İkidür MiÓrâc bil iy maÓnevî

Biri sûrî biridürür maÓnevî

³⁰⁸² “Mekke'den üstine vardı sidrenüñ” Ü, Ş

³⁰⁸³ Vardı: irdi Ü

³⁰⁸⁴ Andan: Óonra Ü

³⁰⁸⁵ şâh: Óabîb Ü

³⁰⁸⁶ “Andan oldu aña Ev-Ednâ naşîb” Ü

³⁰⁸⁷ “Salatu selam de sevgilim, Hz. Peygamber (a.s.)'in yükseliş (Mirac) sırlarını dinleyin.”

2542. Şūrî budur kim eyâ şāh-ı cihān³⁰⁸⁸
Kalka süfliden şahıs bilgil Óayān³⁰⁸⁹
2543. ÓĀlem-i Óulviye vara āşikār
Şöyle bil iy mażhar-ı Perverd-gār
2544. Rūhı ile cismi hem bile vara
Āyetini Tañrı’nuñ anda göre
2545. MaÓnevî bu kim kemāle ber-kemāl³⁰⁹⁰
ÓĀlem-i naķs andan ide intiķāl³⁰⁹¹
2546. Dañı cehlün Óāleminden āşikār³⁰⁹²
ÓĀlem-i Óulve³⁰⁹³ varub ide ķarār
2547. Lîk Tûşî³⁰⁹⁴ iÓtirāz itdi buña
Didi kim şübhe gelübdürür baña³⁰⁹⁵
2548. [81^a] Ĥālden ĥāle bilün zîre Óayān³⁰⁹⁶

³⁰⁸⁸ “Şūr-ı MiÓrāc süfliden ķalmaķdurur” Ş

³⁰⁸⁹ “ÓĀlem-i Óulviye şahs varmaķdurur” Ü, Ş

³⁰⁹⁰ “MaÓnevî bu kim ide şāhib-kemāl” Ü, Ş

³⁰⁹¹ “ÓĀlem-i naķsdan kemāle intiķāl” Ü, Ş

³⁰⁹² Āşikār: ol nigār Ş

³⁰⁹³ Óulve: Óilme Ş

³⁰⁹⁴ Nasîrüddin Tûşî: “İranlı âlim ve filozof.”

³⁰⁹⁵ “Didi taķķiķ şübhe gelmişdür buña” Ş

³⁰⁹⁶ “Zîre ĥālden ğayr-ı ĥāle bî-gümān” Ş

Kim teraqqî hâsıl olur fı'z-zamân³⁰⁹⁷

2549. Ol zamāndan taşra olmaz iy civān³⁰⁹⁸

Bunı böyle bil hâқиkat bi-gümān³⁰⁹⁹

2550. Zîre kim menşe tegayyüрдür zamān

Ol degül nefс muhîт iy Őāqılān³¹⁰⁰

2551. İmdi nefсüñ beyn-i eflākda eger

Olsa istikmāliçün neşóet uhr

2552. Ol tenāsüh olur idi bi-gümān

Anı hod ibtāl idübdür Őāqılān

2553. Hāric-i eflākda bi-iştibāh³¹⁰¹

Mümkin olmaz bilün istikmāl i şāh³¹⁰²

2554. İnsilāh mevt ile olur bil hemİN³¹⁰³

Şübhe idüb böyle didi ol EmİN

³⁰⁹⁷ “İntikāl olur teraqqî fı'z-zamān” Ş

³⁰⁹⁸ iy civān: yaqın Ş

³⁰⁹⁹ bi-gümān: iy EmİN Ş

³¹⁰⁰ “Nefsi ol degül muhîт hod bi-gümān” Ş

³¹⁰¹ “Hāric-i eflākda istikmāl iy cān” Ş insilah

³¹⁰² “Şöyle bilgil mümkin olmazsan Őayān” Ş

³¹⁰³ “İnsilāh ulüm ile olur hemİN” Ş

2555. Lîk sen iy cān-ı men cānān-ı men
وی حبیب جان من سلطان من³¹⁰⁴
2556. Lîk³¹⁰⁵ Ŗārifler buña virüb cevāb
Didiler kim budurur bil kim şavāb³¹⁰⁶
2557. İnsilāhdan³¹⁰⁷ maŖnevîdür bil murād
Şûri şanma anı iy hayre'l-Ŗibād
2558. Rūh zîrā münğamisdür fî'l-ķuyūd
Bunda şübhe yoķdurur iy baħr-ı cūd
2559. Maķşūd andandur taħallūs iy civān
Budurur maķşūd-ı cümle Ŗārifān
2560. İnsilāhdan hem daħı budur murād
Böyle³¹⁰⁸ bil vallāhu aŖlem bi'r-reşād
2561. Ćün ki cānı³¹⁰⁹ bula ķaydlardan ħalās
Ĥaķķ TeŖālā ħazretinde ola ħās³¹¹⁰

³¹⁰⁴ “Ah, benim canımın Habib’i, sultanım”

³¹⁰⁵ Lîk: Bil ki Ş

³¹⁰⁶ “Didiler anlar budur bilgil şavāb” Ş

³¹⁰⁷ Ş nüshasında okunamama sebebi: Kararma

³¹⁰⁸ Böyle: Şöyle Ş

³¹⁰⁹ Cānı: rūhı Ş

³¹¹⁰ “Ĥaķķ ķatunda olar ol ġāyetde ħās” Ş

2562. [81^b] İrişür ıtlâkına yine o rûh

Aña ol vaqtin olur feth ü fütûh

2563. Bunda yokdurur tenāsüh iy civân³¹¹¹

Haqq budur vallâhu aÖlem bî-gümân³¹¹²

2564. Dañı bil iy t̄alib-i esrâr-ı şāh³¹¹³

İşbu sözde itmegil hiç iştibāh³¹¹⁴

2565. Mażhar oldu kāmīl insān³¹¹⁵ kudrete

Girür olsa dürlü dürlü şürete³¹¹⁶

2566. Dilese eyler semāya ol suÖūd

Anda aña hāsıl olur çok şühüd

2567. Diler ise arza eyler ol nüzül

Dîni olan bu sözi eyler kabûl³¹¹⁷

³¹¹¹ “Bunda yokdur hiç tenāsüh bil i şāh” Ş

³¹¹² bî-gümân: bî’ş-şavāb Ş

³¹¹³ şāh: ğayb Ü // Rabb Ş

³¹¹⁴ “Bu sözi sen eylemegil hiç rayb” Ü, Ş

³¹¹⁵ kāmīl ünsān: ünsān-ı kāmīl Ü, Ş

³¹¹⁶ “Her nice dir ise girür şürete” Ü // “Girür ol şāh dürlü dürlü şürete” Ş

³¹¹⁷ “Her nice dirse ider ol pür-uşül” Ş

2568. ÓĀlem-i Óulvîde süflîde o cān³¹¹⁸

Nice dirs'eyler taśarruf bî-gümān³¹¹⁹

2569. Nitekim şaķ itdi anı gülÓizār³¹²⁰

Āsmānda³¹²¹ barmağıyla āşikār³¹²²

2570. İki pāre itdi ayı ol Ĥabîb

Ol Ĥasîb³¹²³ ü ol Nesîb³¹²⁴ ü ol Lebîb^{3125 3126}

2571. Şemsi de şemÓünde gör [kim] neyledi

Diñlegil nice taśarruf eyledi³¹²⁷

2572. Gider iken anı döndürdi o cān³¹²⁸

Ne yire dirse getürd'anı Óayān³¹²⁹

2573. İki kere eyledi böyle ÓAlı

Ol esed ĩalıÓlü cānān ol velı

³¹¹⁸ “ÓĀlem-i Óulvîde vü süflîde ol” Ü

³¹¹⁹ “Hoş taśarruf ider iy śāhib-uśŭl” Ü

³¹²⁰ gülÓizār: Muśafā Ş

³¹²¹ Āsmānda: Göküzinde Ü

³¹²² “Barmağıyla gökde ol śāhib-śafā” Ş

³¹²³ Ĥasîb: latîf Ü

³¹²⁴ Nesîb: Żarîf Ü

³¹²⁵ Lebîb: Ĥasîb Ü

³¹²⁶ “Dañı izhār eyledi ol çok Óaceb” Ş

³¹²⁷ “Diñle anı kim aña ol neyledi” Ü // “Diñle ol cān aña nitdi neyledi” Ş

³¹²⁸ o cān: yine Ü

³¹²⁹ “Ol düdigi yire getürdi anı” Ü // “Ne yire dirse getürdi Óayān” Ş

2574. Eyledi bir kez Medîne'de anı³¹³⁰
Didügi yire getürdi ol günü³¹³¹
2575. [82^a] Bir dahı itdi şemâóilde şehā³¹³²
Ol saÓadet sāyesi şır-i Hudā³¹³³
2576. Hem Medāóin'e Medîne'den o cān³¹³⁴
Vardı Selmān'ı yumağa iy civān³¹³⁵
2577. Bir gicede vardı yine geldi ol
Cān ile bu sözleri eyle kabūl
2578. Tā iresin anlara sen iy faķır³¹³⁶
Qalmayasın oluban hūr u haķır³¹³⁷
2579. Vardı Bağdād'dan Horāsān'a Cevād³¹³⁸
Seyyid'in yumağa ol hayrū'l-Óibād³¹³⁹

³¹³⁰ “Bir keret itdi Medîne'de anı” Ü

³¹³¹ “Didügi yire getürdi ol günü” Ü

³¹³² “Bir keret dahı şemāóilde günü” Ü

³¹³³ “Gider iken yine döndürdi anı” Ü

³¹³⁴ o cān: ÓAlı Ü

³¹³⁵ iy civān: ol velı Ü // bı-gümān Ş

³¹³⁶ Faķır: civān Ş

³¹³⁷ “Anlaruñla qalasın sen cāvidān” Ş

³¹³⁸ “Bir gicede var aña yine ol” Ü

³¹³⁹ “Geldi bağdād'a irişdi pür-uşul” Ü

2580. Aña vardı bir gicede ol civân
Ol gice Bağdād'a geldi bî-gümân³¹⁴⁰
2581. Sırr-ı³¹⁴¹ kevneyn Ŗunsur aŖŖam Muştafâ
Dürrü bahreyn ism-i aŖŖam³¹⁴² Muştafâ
2582. Maḥzen-i esrâr-ı Raḥmân Muştafâ³¹⁴³
Maḥzar-ı envâr-ı sübhân Muştafâ³¹⁴⁴
2583. NaŖl-ı ḥâki büse-gâh-ı nüh felek
Gerd-i râhı sürme-i çeşm-i melek
2584. Her faķır ü her gedânuñ melceŖi³¹⁴⁵
Her ŖaŖıf ü her naḥîfüñ menceŖi³¹⁴⁶
2585. Kıldı Câbelķâ'da³¹⁴⁷ bir gün Ŗuhrı ol
Kıldı Câbelsâ'da ol gün Ŗasrı ol
2586. Ėarbda bir şehr adıdur birisi³¹⁴⁸

³¹⁴⁰ “Yine geldi ol gice bî-gümân” Ş

³¹⁴¹ Sırr: Rûḥ Ş

³¹⁴² ism-i aŖŖam: sırr-ı efḥam Ş

³¹⁴³ Bu mısradan sonra gelen mısra Ş nüshasında “Maḥzar-ı envâr-ı Yezdân Muştafâ” şeklindedir.

³¹⁴⁴ Bu mısradan sonra gelen mısra Ş nüshasında “MenbaŖ-ı eltâf-ı Deyyân Muştafâ” şeklindedir.

³¹⁴⁵ “Her faķır ü her keşrûñ melceŖi” Ş

³¹⁴⁶ “Her şaķır u her kebîrûñ menceŖi” Ş

³¹⁴⁷ Câbelķâ-Câbelsâ: “Tasavvufta çeşitli anlamların sembolü olarak kullanılan efsanevî iki şehir.”

³¹⁴⁸ “Ėarbda bir şehr ismi Câbelķâ'durur” Ü, Ş

Şarķda bir il şehirdür birisi³¹⁴⁹

2587. Muştafā'dan³¹⁵⁰ çoķ mıdur bunuñ gibi

Dü cihānda yoķdurur anuñ gibi

2588. Bunlaruñ gibi Óacāyib bî-şümār

Andan evlādından oldu āşikār

2589. Tā kıyāmet evliyāsından anuñ

İÓtiķād it var ise dñnüñ senüñ

2590. [82^b] Bunlara beñzer Óacāyib āşikār³¹⁵¹

Olur anlardan hemişe bil i yār³¹⁵²

2591. Bunı taşdıķ itmeyen cāhildürür

Gerçi şanur kendüyi Óāķıldurur³¹⁵³

2592. Ĥamdü lillāh kim bize bî-iştibāh

Cümlesin bildürdi bunlaruñ o şāh

³¹⁴⁹ “Şarķda bir il şehri-i Cābelsā'durur” Ü // “Şarķda bir il Cābelsā'durur” Ş

³¹⁵⁰ Muştafā'dan: Ol Ĥabīb'den Ü, Ş

³¹⁵¹ Ĥşikār: bî-şümār Ş

³¹⁵² bil iy yār: bî-şümār Ü

³¹⁵³ “Şanur ol kendüzini Óāķıldurur” Ü

2593. Dinleñüz iy Óāşıķın-i şāh-ı dīn³¹⁵⁴

Ne ķadar eyledi MiÓrāc ol Emīn³¹⁵⁵

2594. Nice kerre eyledi MiÓrāc o şāh³¹⁵⁶

İÓtiķādı böyle it bī-iştibāh³¹⁵⁷

2595. Bu şāhıhdür bunı ögüt bilüñüz

İÓtiķādı aña böyle ķıluñuz

2596. İsfahānı³¹⁵⁸ k'oldurur şāhib-uşul³¹⁵⁹

Dir otuz dört kerre MiÓrāc ol Resul³¹⁶⁰

2597. Eylemişdür bunı bilüñ siz yaķın³¹⁶¹

Tā olasız aña cennetde ķarın

2598. Lıķ dir İbnü'l-Fenārı³¹⁶² fahr-ı rüm

MecmaÓü'l-Óirfān u yenbüÓü'l-Óulüm

³¹⁵⁴ “Dahı bilüñ iy Muhammed ümmeti” Ü // “Bilüñ iy sultān-ı Óuşşāķ-ı'r-Rüsul” Ş

³¹⁵⁵ “Ĥaķķ TeÓālā size itsün rahmeti” Ü // “İtdi MiÓrāc niķe kez o pür-uşul” Ş

³¹⁵⁶ o şāh: Resul Ü

³¹⁵⁷ “Ol Ĥabīb şehriyār ol pür-uşul” Ü

³¹⁵⁸ Ebû Nuaym el-İsfahānî: “Ĥilyetü'l-evliyâ' müellifi, hadis, kelām, tasavvuf âlimi ve tarihçi.”

³¹⁵⁹ Uşul: haber Ş

³¹⁶⁰ “Dir otuz dört kere MiÓrāc-ı Resul” Ü // “Dir otuz dört kere o ĥayrü'l-beşer” Ş

³¹⁶¹ “Eylemişdür bunı bilüñ yaķın” Ü // “Eyledi MiÓrāc bilüñ siz yaķın” Ş

³¹⁶² Molla Fenârî: “Osmanlı âlimi.”

2599. Dört kez³¹⁶³ MiŖrâc'ı ol cismi ile
Eyledi bâķışini³¹⁶⁴ rūhı ile
2600. Bil ki her sâŖatde MiŖrâc'ı tām
Eyler idi şöyle bil iy nîk-nām
2601. Her namâzda³¹⁶⁵ bil ki³¹⁶⁶ ol sultân-ı dîn³¹⁶⁷
Eyler idi dürlü MiŖrâc ey³¹⁶⁸ Emîn^{3169 3170}
2602. Lîk ol MiŖrâc-ı rūhânîdürür
Ol dinen MiŖrâc-ı cismânîdürür
2603. Sırr-ı Ŗâlem oldurur Fahrü'l-Enâm³¹⁷¹
Aña olsun dâŖimâ biñ biñ³¹⁷² selâm³¹⁷³
2604. İy şehin-şâh-ı Kādîm ü lem-Yezel
Tâ ebed buyruk senündür ez-ezel

³¹⁶³ Kez: keret Ü, Ş

³¹⁶⁴ Bâķışini: ğayrısını Ü

³¹⁶⁵ Namâzda: şalâtda Ş

³¹⁶⁶ bil ki: dahı Ş

³¹⁶⁷ Bu mısradan sonra gelen mısra Ü nüshasında "Ol Ėabîb ol rahmeten li'l-Ŗâlemîn" şeklindedir.

³¹⁶⁸ Ey: bil iy Ü

³¹⁶⁹ Emîn: yâr Ü

³¹⁷⁰ Bu mısradan sonra gelen mısra Ü nüshasında "Ol şefâŖat maŖdeni ol gülŖîzâr" şeklindedir.

³¹⁷¹ "Ol cihânun fahrına biñ biñ selâm" Ş

³¹⁷² biñ biñ: Ėakķ'dan Ü

³¹⁷³ "Her nefesde olsun ilâ yevmi'l-kıyâm" Ş

2605. Hazretüñdür şāh-ı mülk-i pādīşāh³¹⁷⁴
Cümle bendeñdür be-küllī mīhr ü māh³¹⁷⁵

2606. [83^a] Hārdan gül gilden ādem eyledüñ
Kün dimekle³¹⁷⁶ iki Ōālem eyledüñ

2607. Cümle eşyā merciŌidür der-gehüñ
Bu felekler³¹⁷⁷ kemteridür har-gehüñ

2608. Hazretüñden eylemegil³¹⁷⁸ bizi³¹⁷⁹ dūr
Sensüzün biz nice olalum Šabūr

2609. Fūrķat odundan³¹⁸⁰ ciger oldı kebāb
Zerre-i avāreyüz bī-āftāb

2610. Bize zevķinden Resül'ün iy Hudā
Zevķ itdür itme biz'andan cüdā³¹⁸¹

2611. Bizi şermden bir nefes ayırmağıl³¹⁸²

³¹⁷⁴ “Şāha sensin mülk-i şāh-ı Pādīşāh” Ü // “Şāh sensin şāh-ı mülk-i Pādīşāh” S

³¹⁷⁵ mīhr ü māh: mürğ-i māh Ü, S, Ş.

³¹⁷⁶ Kün dimekle: Bir nefesde Ş

³¹⁷⁷ Bu felekler: Heft eflāk S, Ü, Ş.

³¹⁷⁸ Eylemegil: itme S

³¹⁷⁹ Bizi: aślā S

³¹⁸⁰ Fūrķat odundan: Nār-ı fūrķatde Ü

³¹⁸¹ “Zevķ itdür cānumuz bulsun şafā” S

³¹⁸² “Dañı andan bizi sen ayırmağıl” S

Çeşmümüz yüzünden anuñ ırmağı³¹⁸³

2612. قل حبيبي الصلات والسلام³¹⁸⁴

تا بگويم من غروب بدر تام³¹⁸⁵

2613. Söylegil iy derd-mend ü müstemend

Kim oda yanmağda olduñ çün sipend

2614. Her gice tenhā yanarsın³¹⁸⁶ şemÖ-vār

Her seher feryād idersin zār zār

2615. Her zamān hāyrān u gam-nāk u hāzın

Her nefes senden işidiler hanın³¹⁸⁷

2616. Dünyede bir lah̄za dil-şād olmaduñ

Guśşadan bir lemha āzād olmaduñ

2617. Gözlerüñüñ kanlu yaşı şıl-vār³¹⁸⁸

Yüridügüñ yirler eyler lāle-zār

³¹⁸³ “Gözlerümüzü yöninden ırmağı” Ü // “Gözümüzü hiç yüzünden ırmağı” S

³¹⁸⁴ “Salatu selam de sevgilim.” “ÖIşık ile din e’s-selāmu ve’s-selām” S

³¹⁸⁵ “Tā ki diyem nice itmişdür vefāt” S

³¹⁸⁶ Yanarsın: yatarsın S

³¹⁸⁷ Hanın:çünün Ü // enin S

³¹⁸⁸ Şıl-vār: çüy-bār Ü // cüy-bār Ş

2618. Zehr-i hicrânı içersin tās tās
Başuña gelmişdürür çok dürlü yas
2619. [83^b] Her dem urırsın başuñ hem-çün mekes
Yoğdurur sencileyin üftāde kes
2620. Bād gibi bî-ķarārsın śubĥ u śām
Bî-şebāt avāresin der-Mısr u Śām
2621. Āb gibi sen devānsın bî-vatan
Ĥāķ-veş düşübsin iy üftāde sen
2622. Nār gibi sen yanarsın rūz u şeb
Saña irer dāóimā dürlü taŖab
2623. Dāóimā bu gerdiş-i leyl ü nehār
Seni ider ser-nigün ü ĥ^vār u zār
2624. Şerĥa şerĥ'olupdurursın³¹⁸⁹ hem-çū nāy
Geçdi Ŗömrün dimek ile vay vay³¹⁹⁰

³¹⁸⁹ Olupdurursın: olupdursın Ş

³¹⁹⁰ vay vay: vay u vay Ũ, Ş

2625. Gerçi sensin müflis ü miskîn hâķır

Bî-nevâ vü bî-hîred gâyet faķır

2626. Lîk zer üstine gözüñ dürr döker

La'Öl ile mercân ile güher döker

2627. Miĥnet ü zaĥmetlerüñ çoķdur senüñ

Tâķatüñ şabr itmege yoķdur senüñ

2628. Nār-ı ĥasret key şarartdı yüzüñi

Ķanlu³¹⁹¹ yaş³¹⁹² dökmek³¹⁹³ kızartdı gözüñi

2629. Oldı elif bigi ķaddüñ hem-ķü dāl

Fürķat ü ĥasretlerüñe oldı dāl³¹⁹⁴

2630. Zār ü ĥayrānsın cihānda ĥuşķ-leb

Āh u vāh ile geçürdüñ rüz u şeb

2631. Gözlerüñden akıcağaz yaş u dem

Āhuñ olur başuñ³¹⁹⁵ hem-dem o dem

³¹⁹¹ Ķanlu: Ķara Ü

³¹⁹² Yaş: ķan Ü

³¹⁹³ Dökmek: yutmaķ Ü

³¹⁹⁴ “Ĥasretüñ fürkatlaruñe oldı dāl” Ş

³¹⁹⁵ Başuñ: yaşuñ Ü, Ş

2632. Kimse bilmez³¹⁹⁶ mihnet ü fûrkatlerün³¹⁹⁷

Kimse sormaz³¹⁹⁸ zahmet³¹⁹⁹ ü hasretlerün

2633. Bir bucakda biñ yıl olsañ yaluñuz

Kimse dimez kim nicedür hâlünüz

2634. Gerçi sensin Óälemün ğam-h^voresi

Hıç oñulmaz yüregünün yâresi

2635. Lîk³²⁰⁰ bir dertlü hîkâyet eylegil

Ehl-i ahhârdan³²⁰¹ rivâyet eylegil

2636. Ol hîkâyet oda yaqsun Óâlemi

Göz yaşına ğarğa virsün âdemi

2637. [84^a] Dinleyenler³²⁰² dilleri³²⁰³ tolsun melâl

Göz yaşıyla Óâlem olsun māl-ā-māl

³¹⁹⁶ Bilmez: sürmez Ş

³¹⁹⁷ “Kimse bilmez zahmet ü mihnetlerün” Ü

³¹⁹⁸ sormaz: bilmez Ş

³¹⁹⁹ Zahmet: fûrkat Ü

³²⁰⁰ Lîk: İllā S, Ü, Ş.

³²⁰¹ Ahhârdan: tefsirden S

³²⁰² Dinleyenler: İşiden S, Ü, Ş.

³²⁰³ Dilleri: qalbleri Ü // göñüllere S, Ş.

2638. Şad hezārān bülbul ü kumrî nevā

İşidüb³²⁰⁴ olsunlar³²⁰⁵ anı³²⁰⁶ bî-nevā

2639. Hâsret ile oda yansun ins ü cān³²⁰⁷

Guśsa ile derd ile tolsun cihān

2640. YaÖnî kim di ol Resûl-i Zî'l-Celāl

İşbu dünyādan nice'tdi intikāl

2641. Yiryüzini ğarkā virsün yemm ü hemm³²⁰⁸

Gökleri de oda yaqsun nārî³²⁰⁹ hem

2642. Bize vir bir kıatı göyünlü haber

K'ol Resûl³²¹⁰ bundan nice itdi sefer

2643. Nice terk itdi bu fānî Öālemi

Fürķat odı nice yaqdı ādemi

2644. İşbu³²¹¹ Öālem anuñiçün ser-te-ser

³²⁰⁴ İşidüb: İşidüben S, Ü, Ş.

³²⁰⁵ Olsunlar: olalar S, Ü, Ş.

³²⁰⁶ Anı: heb S, Ü, Ş.

³²⁰⁷ “Derd oduyla oda yansun ins ü cān” Ü // “Āh odundan oda yansun ins ü cān” S

³²⁰⁸ Hemm: ğam S

³²⁰⁹ Nārî: nār Ü

³²¹⁰ Resûl: latîf Ü

³²¹¹ İşbu: Cümle Ü

Tā kıyāmet oda yanar iy piser

2645. Mātemiçün işbu gökler gök kayar

Māh yüzün anuñçün dırmalar³²¹²

2646. Çerh ider çerh anuñçün turamaz³²¹³

İşbu yir düşdi anuñçün turamaz³²¹⁴

2647. Diñleñ imdi iy aħibbā-yı Ĥabīb³²¹⁵

Nice gitdi işbu yirden ol Lebīb^{3216 3217}

2648. İşbu dünyādan nice itdi sefer

Nice yaqdı Óālemi ol ser-te-ser

2649. İşbu dünyāyı nice itdi vedāÓ

İftirāka nice döndi ictimāÓ

2650. Yā Ebū³²¹⁸ Bekr'i nice oldu ĥazın

Yāhū³²¹⁹ Fāruķ nicesi kıldı ĥanın³²²⁰

³²¹² Dırmalar: tırmalar Ü

³²¹³ “Gök enñ devrān ider hiç duramaz” Ü // “Gök anuñçün devr ider hiç duramaz” S

³²¹⁴ “Yir anuñçün düşdi ayruķ duramaz” Ü // “Yir anuñçün düşdi hergiz duramaz” S

³²¹⁵ “Diñle imdi ol cihān sultānını” Ü, S.

³²¹⁶ Lebīb: Ĥasīb Ş

³²¹⁷ “Ol mürüvvet ol fütüvvet kānını” Ü, S.

³²¹⁸ Yā Ebū: Diñle Bū S

³²¹⁹ Yāhū: Daħı Ü

³²²⁰ “Yā ÓÖmer diñle nice ider enñ” S

2651. Yāhū ÓOsmān nice efġān eyledi
Göz yaşını nice Óummān eyledi³²²¹
2652. Hem ÓÖmer dahı anuñcün dutdı yas
Kara donlar geydi cümle cinn ü nās
2653. Mātemiçün ol Resül'ün Murtaẓā
Nice geydi ağlayub³²²² esved Óabā
2654. Yā nice³²²³ yas eyledi ol şeh ÓAlī
Giyüben esved Óabāyı ol velī
2655. Fāṭıma yā nice didi fūrkatā³²²⁴
Ĥasretā vā miĥnetā vā kurbetā^{3225 3226}
2656. ÓĀoişe yā nicesi āh³²²⁷ eyledi
Kānlu yaşı āha hemrāh eyledi³²²⁸

³²²¹ “Derd ile ol āh ile nālān ider” S

³²²² Ağlayub: Āh idüb S

³²²³ Yā nice: Yāhū Ş

³²²⁴ “Fāṭıma yāhūd nicedir iy baba” S // “Fāṭıma nice didi iy fūrkatā” Ş

³²²⁵ Kurbetā: veyletā Ü

³²²⁶ “Kānda gitdün ĥasretā vā veyletā” S

³²²⁷ Āh: yas Ş

³²²⁸ “Ağlayuban neçe sözler söyledi” Ş

2657. [84^b] Yā nice yas³²²⁹ itdi sâyir kıânıtât

HâzıŖâtun hâşîŖâtun şâbirât

2658. Sâyir aşhâb nice efgân itdiler

Ağlaşuban nice nâlân itdiler³²³⁰

2659. Eyleyeyin bu meŖâniyi beyân

Ŗanlu yaşı âh ile tolsun cihân^{3231 3232}

2660. معشر الاحباب قولوا الصلّات³²³³

فسمعوا هجرانَ مرآتِ الصفات³²³⁴

2661. Ŗutb-ı Ŗâlem³²³⁵ pişvâ-yı enbiyâ

Muḳtedâ-yı³²³⁶ aşfiyâ vü evliyâ

2662. Şâh-ı iklim-i risâlet³²³⁷ ol Ĥabîb³²³⁸

Mâh-ı erbâb-ı diyânet ol Ĥaşîb³²³⁹

³²²⁹ nice yas: nicesi Ş

³²³⁰ “Gözlerini nice giryân itdiler” S

³²³¹ “Gözleründen ḳanlu yaşı olsun revân” Ü // “Gözlerünün yaşı ile tolsun cihân” S // “ᖖanlu yaşı gözlerünün olsun revân” Ş

³²³² Bu mısraya “tolsun cihân” kelimeleri sonradan eklenmiş olup öncesinde yazılan “hem-reh” kelimesinin üzeri çizilmiş ve “Ŗâyân” kelimesi olduğu gibi bırakılmıştır.

³²³³ “قل حبيبي الصلّات والسلام” Ü // “Ŗışık ile di eş-salātu ve’s-selâm” S

³²³⁴ “Salat getirin dostlar, Hz. Peygamber (a.s.)’in ayrılışını dinleyin.” // “فسمع اخبار غروب بدر تام” Ü // “Tâ ki diyem nice gitdi ol imâm” S

³²³⁵ Ş Nüshasında okunamama nedeni: Kararma

³²³⁶ Muḳtedâ-yı: Reh-nümâ-yı S

³²³⁷ Ş Nüshasında okunamama nedeni: Kararma.

³²³⁸ Ĥabîb: Muştafâ Ş

³²³⁹ Ĥaşîb: Muştafâ Ş

2663. Ol nübüvvet göklerinde³²⁴⁰ âftâb
Ol mürüvvet târeminde mâhtâb
2664.³²⁴¹ zîneti ucdan uca
Ol hâķîķat şemsi ol nûr-ı dücâ
2665. Ol nesîb ü ol Lebîb ü ol Hâşîb³²⁴²
Ol Tabîb ü ol Rabîb ü ol Hâbîb³²⁴³
2666. Ol Nefîs ü ol Zârîf ü ol latîf³²⁴⁴
Ol Reîs ü ol ŖAfîf ü ol Şerîf³²⁴⁵
2667. Ol ŞefîŖ ol mâhî-yi Ŗîşyân Ŗuşât
Ol RefîŖ ol mażhar-ı esmâ şîfât
2668. Ol hümâyun ravzalu ol şâh-ı dîn
Ol Emîn ü vahî-yi Rabbü'l-Ŗâlemîn
2669. Ol latîf ol dil-fürûz u dil-nüvâz

³²⁴⁰ Ş Nüşhasında okunamama nedeni: Kararma.

³²⁴¹ Ş Nüşhasında okunamama nedeni: Kararma

³²⁴² “Ol Hâbîb ol mażhar-ı ihsân-ı cud” Ş

³²⁴³ “Ol Hâşîb ol zîbde-i mâfî vücûd” Ş

³²⁴⁴ “Ol Cemîl ol sırr-ı cümle kâŖînât” Ş

³²⁴⁵ “Ol Aşîl ol aşl-ı küllî mümkinât” Ş

Ol şerîf ol pây u ser zîbâ vü nâz

2670. Lî ma'âllâh şâh-bâzî Muştafâ
Küntü kenzen³²⁴⁶ kâr-sâzî Muştafâ

2671. Ol Kerîm ol devlet-i dünyâ vü dîn
Ol Raḥîm ol rahmeten li'l-Âlemîn

2672. Ol mükemmel ol mu'âzzam Muştafâ
Ol mücemmel ol mufahḥam Muştafâ

2673. Çün irişdi altmış üç yaşına ol
İrdi âhir Öömrine ol pür-uşul

2674. Bir gün ol mescid içinde şâh-vâr³²⁴⁷
Oturub eylerdi cevherler³²⁴⁸ nişâr

2675. Açuban dürc-i le'âlî ol nigâr
La'ül ü güher saçar idi bî-şümâr

³²⁴⁶ Hadîs-i Şerîf: اعراف فخلقت الخلق ليعرفوني : "Bilinmeyen gizli bir hazine idim, bilinmek istedim, bilineyim diye halkı (kâinat) yarattım."

³²⁴⁷ şâh-vâr: şems-vâr Ş

³²⁴⁸ Cevherler: güherler S, Ü, Ş.

2676. Sırr-ı³²⁴⁹ vahdetden haber virürdi ol
Vahdeti keşretde hem görürdi ol
2677. Hiç halâ'îk aña olmazdı hicâb
Aslâ nesne aña gelmezdi niķâb
2678. [85^a] Geh şerî'at hükmin iderdi beyân
Geh tarîķat remzin eylerdi Öayân
2679. Geh saçardı ol ma'Öârif dürrlerin³²⁵⁰
Geh açardı ol hakâyîķ sırrların^{3251 3252}
2680. Geh daķâyîķ³²⁵³ bahrı içre ğarķ idi
Geh reķâyîķ³²⁵⁴ cem'Öi içre fark idi³²⁵⁵
2681. Geh ma'Öânî sözlerin ider beyân
Geh bedâyî'Ö sırrların eyler³²⁵⁶ Öayân
2682. Muhtaşar dinleñ mutavvel kıssasın

³²⁴⁹ Sırr-ı: Baħr-ı S

³²⁵⁰ “Gâh sırr-ı ma'Örifet açar idi” S, Ü.

³²⁵¹ “Geh hakîkât dürrlerin saçar idi” S, Ü.

³²⁵² Ş nüshasında okunamama nedeni: Kararma.

³²⁵³ Daķâyîķ: hakâyîķ Ü, S.

³²⁵⁴ Reķâyîķ: daķâyîķ Ü, S.

³²⁵⁵ Ş nüshasında okunamama nedeni: Kararma.

³²⁵⁶ Eyler: ider S, Ü, Ş.

Ĥaḳḳ'dan anuñ nicedürür ĥiśśesin

2683. Anı telḥiś³²⁵⁷ idüb izāḥ³²⁵⁸ eyledüm³²⁵⁹

Feth-i iŖcāz'anı miftāḥ eyledüm³²⁶⁰

2684. Tenḳiḥ idüb anı tavziḥ³²⁶¹ eyledüm

Ezkiyāya³²⁶² anı telviḥ eyledüm

2685. Muḡnidür ehl-i uśüle bu kelām

Mażharıdur³²⁶³ Ĥaḳḳ'un³²⁶⁴ ol Ḥayrü'l-Enām

2686. İrmiş idi ol fenā-yı mutlaḳa

Ḳayd gidüb irmiş idi mutlaḳa³²⁶⁵

2687. Sen senünle nitekim yār olasın

Ĥāşe lillāḥ kim anı sen³²⁶⁶ bulasın

2688. Mā ü menlik saña olmışdur ĥicāb³²⁶⁷

³²⁵⁷ Telḥiś: Tenḳiḥ Ş

³²⁵⁸ İzāḥ: tevziḥ Ş

³²⁵⁹ Eyledüm: idelüm S, Ü, Ş.

³²⁶⁰ Eyledüm: idelüm S, Ü, Ş.

³²⁶¹ Tenvziḥ: tevziḥ S

³²⁶² Ezkiyāya: Añlayana Ü, S.

³²⁶³ Mażharıdur: Mażhar-ı S, Ş.

³²⁶⁴ Ĥaḳḳ'un: Ĥaḳḳ'durur S // Ĥaḳḳ'dur Ş

³²⁶⁵ "Küllisi dönmiş idi Ŗayn-ı Ĥaḳḳ'a" Ü, S.

³²⁶⁶ Sen: nice Ü

³²⁶⁷ "Senligündürür saña olan ĥicāb" Ü, S.

Anları terk eyle götrülsün niķāb³²⁶⁸

2689. Hāsıl ola saña ol vaķt feth-i bāb³²⁶⁹

Göresin Hākķ kendüye itmiş³²⁷⁰ hitāb³²⁷¹

2690. Tā göresin cümle şeyde nūr-ı zāt³²⁷²

Görmeyesin ğayr-ı esmā-ı sıfāt³²⁷³

2691. Maĥv ola senlügün hiç kıalmaya³²⁷⁴

Tā ebed ol yine saña gelmeye

2692. [85^b] Fāñi olub bulasın Hākķ’dan beķā

Neye baķsañ gözlerün Hākķ’a baķa

2693. Gitmeyince senden iy şeh bu sıfāt³²⁷⁵

Żāhir olmaz saña hiç envār-ı zāt³²⁷⁶

2694.³²⁷⁷ anı bulasın

³²⁶⁸ “Senligün terk eyle götürülsün niķāb” Ü, S.

³²⁶⁹ “Ĝayrı var dimekdürür ğāyet hicāb” S

³²⁷⁰ Yazmada “eylermiş” şeklinde yazılan kelimeyi vezinden dolayı bu şekilde deĝıştirdik.

³²⁷¹ “Ĝayrı terk it tā bulasın feth-i bāb” S

³²⁷² “Cümle şeyoi göresin meclā-yı zāt” Ü

³²⁷³ “Görmeyesin ğayr-ı zātıyla sıfāt” Ü

³²⁷⁴ “Hās vucüduñ fāñi ola kıalmaya” Ü // “Maĥv olup mā ü menlik kıalmaya” Ş

³²⁷⁵ “Bil ki senden gitmeyince her sıfāt” Ş

³²⁷⁶ “Żāhir olmaz saña envār-ı zāt” Ş

³²⁷⁷ Ş nüshasında okunamama nedeni: Kararma.

Cāvidānī anuñ ile olasın

2695. Senlügünden³²⁷⁸ olur iseñ dūr sen

Žāhir ü bātın olasın nūr sen

2696. Şöyle bil iy mahzen-i esrār-ı Hâkķ

İy cemil iy matlaŖ-ı envār-ı Hâkķ

2697. ŖĀlem-i ğayb [u] şehādetde i şāh

Sensin olan mażhar-ı źāt-ı İlāh

2698. معشر الاعشاق³²⁷⁹ قولوا الصلوات³²⁸⁰

فسمعوا هجران سر الكائنات^{3282 3281}

2699. Diñleñüz kim nice³²⁸³ oldı şāh-ı dīn³²⁸⁴

Ol Cemil³²⁸⁵ ol rahmeten li'l-Ŗālemīn³²⁸⁶

2700. Mescid icre otur iken³²⁸⁷ ol Cemil^{3288 3289}

³²⁷⁸ Ş nüshasında okunamama nedeni: Kararma.

³²⁷⁹ Ŗuşşāķı: aħbābı Ş // Ş nüshasında okunamama nedeni: Kararma.

³²⁸⁰ Ŗ ”قل حبيبي الصلوات والسلام”

³²⁸¹ sırri'l-kāŖināt: mirātı's-sifāt Ş

³²⁸² “Salat getirin dostlar, Hz. Peygamber (a.s.)'in ayrılışını dinleyin.” // Ŗ ”فسمع اخبار غروب بدر تام”

³²⁸³ Ş nüshasında okunamama nedeni: Kararma.

³²⁸⁴ “Diñle imdi nice oldı ol hümām” S

³²⁸⁵ Cemlen: şefiŖ Ş

³²⁸⁶ “ŖIşķ ile di eś-şalātu ve's-selām” S

³²⁸⁷ Ş nüshasında okunamama nedeni: Kararma.

³²⁸⁸ Cemil: nigār Ŗ

³²⁸⁹ Ŗ nüshasında bu mısradan sonra “Dürlü güherler ider iken nişār” mısraı gelmektedir.

Ĥāzır oldı anda nāgeh³²⁹⁰ Cebreöl^{3291 3292}

2701. Didi kim itdi saña Allāh selām³²⁹³
Didi şöyle bilsün ol Hayrü'l-Enām³²⁹⁴

2702. Kim aña ben kıatı müştāk olmışam³²⁹⁵
Cümle halkı aña bende kılmışam³²⁹⁶

2703. Beni gelsün ol ziyāret eylesün
Bunda daħı hem siyādet eylesün

2704. Cümle Ŗālem hem anuñdur ben anuñ
Bil ki cānı oldurur cānuñ tenuñ

2705. Sūre-i Feth^ı³²⁹⁷ saña gönderdi ol
Yākın oldı feth^ı-i ebvāb-ı vüśül

2706. Nefsüñüñ menzillerinden iy Ĥabīb
Geçüben bulmış idüñ feth^ı-i kıarīb

³²⁹⁰ Nāgeh: nāgāh Ş

³²⁹¹ “Ĥāzır oldı mescid icre Cebreöl” Ü, S.

³²⁹² Ü ve Ş nüshalarında bu mısradan önce “Nāgehān ol peyk-i sultān-ı Celīl” mısraı gelmektedir.

³²⁹³ “Didi saña Zü'l-Celāl itdi selām” Ü // “Didi kim itdi selām maŖbūduñuz” S

³²⁹⁴ “Daħı ol göndürdi saña çok kelām” Ü // “Ĥaqq’dan oldur didi hem maķşūdumuz” S

³²⁹⁵ “Ĥatı müştāk olmışamdır ben aña” Ü // “Ĥatı müştākum añadır ol Ĥabīb” S

³²⁹⁶ “Cümle varum aña virdüm dir saña” Ü // “Niceye dek yürir ol ilde ĝarīb” S

³²⁹⁷ Feth^ı: Naśr^ı S

2707. [86^a] Nefs³²⁹⁸ ile ƙalbün kemālâtı saña

Žāhir oldı iy Ĥabīb öñden soña

2708. BaŖdezān³²⁹⁹ oldı saña feth-i mübîn

Žāhir oldı nūr-ı esmā iy emîn

2709. Feth-i mutlağ soñra bulduñ āşikār³³⁰⁰

ŖAyn-ı cemŖde³³⁰¹ fāñı olduñ iy nigār³³⁰²

2710. İtdi ol vaqtin tecellî saña žāt³³⁰³

Ƙalmadı senden beşerlikden şîfāt³³⁰⁴

2711. Gördüñ ol vaqtin cemāl-i Žı'l-Celāl

Gel gidelüm göklere yā Že'l-Cemāl

2712. Şöyle bil iy zülf-i sünbül gülŖizār³³⁰⁵

Müntažırdur saña anda ne ki var³³⁰⁶

³²⁹⁸ Nefs: Rūh S, Ş.

³²⁹⁹ baŖdezān: Soñra S, Ş.

³³⁰⁰ Āşikār: nigār S // Emîn Ş

³³⁰¹ ŖAyn-ı cemŖde: CemŖ-i Ŗaynda S // CemŖ-i Ŗaybda Ş

³³⁰² nigār: şehriyār S // āşikār Ş

³³⁰³ “Saña žāt itdi tecellî şems-vār” Ü

³³⁰⁴ “Anda gördüñ sen cemālî āşikār” Ü

³³⁰⁵ “Gel gidelüm ol ile iy gülŖizār” Ü, Ş // “Gel gidelüm ilüñe yā Muştafā” S

³³⁰⁶ “Muntažırdur anda saña ne ki var” Ü // “Anda saña muntažırdur enbiyā” S // “Muntažırdur saña ervāh ne ki var”

Ş

2713. İkilik gitsün aradan bir oluñ
Ol cihānda dañı varuñ mır oluñ
2714. Bu cihān senüñdürür heb baħr u berr
Ol cihān dañı senüñdür ser-te-ser
2715. Bu sözi çün kim işitdi ol Emīn³³⁰⁷
Qalbi anuñ oldu ğāyetde ħazīn^{3308 3309}
2716. Ol mūkāħħal gözleründen dökdi yaş
Cūşa geldi tağ u taş u kıru yaş
2717. Anda aşħāb ağladılar zār zār
Bildiler kim gidiserdür şehriyār
2718. ÓĀóişe katına vardı ol Resūl³³¹⁰
Qalbi anuñ olmış idi key melūl³³¹¹
2719. ÓĀóişe didi aña kim iy Resūl³³¹²

³³⁰⁷ “Çün bu sözleri işitdi ol nigār” Ü

³³⁰⁸ Ş nüshasında okunamama nedeni: Kararma.

³³⁰⁹ “Beñzi şaru oldu anuñ şems-vār” Ü // “Beñzi kızardı şarardı şems-vār” S

³³¹⁰ Resūl: Emīn Ü // nigār Ş

³³¹¹ “Āh iderdi qalbi olmışdı ħazīn” Ü // “Ağlar idi āh ile olub melūl” S // “ÓĀóişe aladı okunmuyor zār zār” Ş

³³¹² “ÓĀóişe didi ki iy cihānuñ serveri” S

Niçün olduñuz bugün eyle³³¹³ melûl³³¹⁴

2720. Guşsañ odı beni yaqdı iy Hâbîb
Yohsa qor mısın beni bunda gariyb

2721. Neylerem sensüz cihânı niderem
Qanda gidersen senünle giderem

2722. Söylemedi aña aślā ol kelām³³¹⁵
Turdı vardı mescide ol bedr-i tām³³¹⁶

2723. Qatuna vardı anuñ ol dem Bilāl
Āftābuñ qatuna hem-çün³³¹⁷ hilāl

2724. [86^b] Didi ol sultān aña kim iy Bilāl³³¹⁸
Bil³³¹⁹ yaqında olırdur irtihāl³³²⁰

2725. Sizi terk idüb giderem ol İlāh
Di ki aşhābum benüm bunda gele

³³¹³ Eyle: böyle Ş

³³¹⁴ “Niçün olduñ işbugün böyle melûl” Ü, Ş // “Enbiyānuñ evliyānuñ rehberi” S

³³¹⁵ “ÖĀişe’ye söylemedi ol kelām” Ü, S.

³³¹⁶ “Vardı mescidde oturdı bedr-i tām” Ü, S.

³³¹⁷ Hem-çün: Hem-çü Ş

³³¹⁸ “Āh idüb didi bilāl’e iy Bilāl” Ü // “Āh idüben didi bilgil iy Bilāl” S

³³¹⁹ Bil: Kim S, Ü, Ş.

³³²⁰ İrtihāl: intikāl Ü

2726. DaŖvet it aŖhābumı var sen i yār³³²¹

Bunda gelsünler bu dem her ne ki var³³²²

2727. Göreyim bir dahı ol³³²³ yārenleri

Ĥaqq³³²⁴ yolında yüregın yaranları

2728. Görsün anlar dahı benüm yüzümü

Dinlesünler bir dahı hem sözümü³³²⁵

2729. İşidicegez Bilāl bu sözleri³³²⁶

Qanlı yaşı³³²⁷ dökdi anuñ gözleri

2730. Vardı aŖhāba haber itdi³³²⁸ Bilāl³³²⁹

Guśşadan olmış idi hem-çün hilāl³³³⁰

2731. Çün olar semŖine irdi bu haber³³³¹

³³²¹ “..... Sen yā Bilāl aŖhābumı” Ü // “Bunda gelsün di bizüm aŖhābumuz” S // “Bunda gelsün daŖvet it aŖhābumı” S

³³²² “Ehl-i beyt ü ālümü aŖhābumı” Ü, S // “Ehl-i beyt ü ālümüz aŖhābumuz” S

³³²³ Ol: Ben Ü, S.

³³²⁴ Ĥaqq: Dın S, Ü, S.

³³²⁵ “Dinlesünler bir dahı anlar sözümü” Ü // “Dinlesünler bir dahı sözüm benüm” S

³³²⁶ “Çün kim işitdi Bilāl bu sözleri” S

³³²⁷ Qanlı yaşı: Qan ile yaş S

³³²⁸ İtdi: virdi S

³³²⁹ “Āh idüben ağladı ol vaqt Bilāl” Ü // “Āh idüben ağladı çok çok Bilāl” S

³³³⁰ “Oldı ğamdan ğuśşadan hem-çün hilāl” Ü // “Oldı ol dem ğuśşadan hem-çün hilāl” S

³³³¹ “Bu kelāmı didi aŖhāba Bilāl” Ü, S.

Dökdi anuñ gözleri la'Öl ü güher³³³²

2732. Bir maḳāma³³³³ cümlesi cem'Ö oldılar

Ĥasret odında³³³⁴ olar şem'Ö oldılar³³³⁵

2733. Dillerinün³³³⁶ gözgüsin ḳabladı pas

Ağlaşuban³³³⁷ eylediler ḳatı yas

2734. Mescide vardılar anlar ağlayu³³³⁸

Nār-ı Ĥasretle yüregın taḡlayu³³³⁹

2735. Gördiler kim oturur şāh-ı³³⁴⁰ cihān

Vechi³³⁴¹ anuñ hem-ḳū bedr-i āsmān

2736. Bir Ĥašīr üstine oturmuş idi

Hemm ü ḡamdan key za'Öif olmuş idi³³⁴²

2737. Cismine itmiş Ĥašīr anuñ ešer

³³³² “Gözleri yaş teldi ḳalbleri melāl” Ü, S.

³³³³ Maḳāma: araya S, Ü, Ş.

³³³⁴ Ĥasret odında: Nār-ı derde Ü // Nār-ı hicre Ş

³³³⁵ “Oda yanmaḳda olar şem'Ö oldılar” S

³³³⁶ Dillerinün: Ḳalblerinün Ş

³³³⁷ Ağlaşuban: Ağladılar Ş

³³³⁸ “Mescide vardı olar āh eyleyu” Ü // “Mescide vardı olar āh eyleyü” S // “Mescide vardılar anlar āh ide” Ş

³³³⁹ “Göz yaşına āhı hem-rāh eyleyü” Ü, S. // “Yanuban tutuşuben anlar oda” Ş

³³⁴⁰ şāh-ı: şems-i Ş

³³⁴¹ Vechi: Yüzi S, Ü, Ş.

³³⁴² “Key ḳatı olmuş za'Öif šāhıb-uşül” S // “Key ḳatı olmuş za'Öif ol pür-uşül” Ş

İçlerine düşdi anlaruñ şerer

2738. Ağlaşuban āh u³³⁴³ efgān itdiler

Ĥasret ile kıatı nālān itdiler³³⁴⁴

2739. Merĥabā didi olara ol hümām³³⁴⁵

Turđı çıķdı minbere ol bedr-i tām³³⁴⁶

2740. Minber üzr’oturđı ol šāĥib-cemāl

Āftāba düşdi reşkinden zevāl

2741. Çöndi Leyli ve’đ-Đuhā üstine ol

La’öl dürr saçdı olar üstine ol

2742. Didi hoş geldüñüz ašĥābumuz

Cennet içre cārumuz aĥbābumuz

2743. [87^a] İtdi ĥamd Allāh’a³³⁴⁷ ol šāĥib-kemāl³³⁴⁸

Didi kim sensin cemīl ü Zü’l-Celāl

³³⁴³ āh u: cümle S

³³⁴⁴ “Ĥasret ü derd ile nālān itdiler” Ş // “Āh idüben kıatı nālān itdiler” S

³³⁴⁵ hümām: Resül Ü, S.

³³⁴⁶ bedr-i tām: pür-uşül Ü // “Durđı çıķdı minbere olub melül” S

³³⁴⁷ Allāh’a: Ĥaķķ’a Ü

³³⁴⁸ “Allāh’a ĥamd eyledi ol pür-kemāl” Ş

2744. Şoñra didi ol Ĥabîb-i Kird-gār³³⁴⁹
Ol şefîŖü'l-müzñibîn yevme'l-ķarār³³⁵⁰

2745. Didi bilün bu cihānda yoķ şafā³³⁵¹
Çerħ itmez kimseye hergiz vefā

2746. Çoķ tavayıf žāhir itdi bu cihān
Yine yir altında eyledi nihān

2747. Ejdehā gibi kimi bulursa yir
Anuñiçündür ki dirler aña yir

2748. Āb ü āteş oldı bünyādı anuñ
Hānesinün nic'ola ābād'anuñ

2749. Anuñ içi toludur renc ü Ŗanā³³⁵²
Hem bināsı şehriniñ Ŗayn-ı fenā³³⁵³

2750. Bunda aslā kimse hürrem olmadı³³⁵⁴

³³⁴⁹ “Didiler kim yā Resül-i pür-şafā” S

³³⁵⁰ “Bilünüz dünya degül dār-ı şafā” S

³³⁵¹ “Bilünüz dünya degül dār-ı beķā” S

³³⁵² “Bu cihān heb toludur renc ü fenā” Ü, S. // “Toldı miñnet ü renc ü Ŗanā” Ş

³³⁵³ “Hem fenāsı şehriniñ derd-i Ŗanā” Ü // “Hem fenāsı şehriniñ derd ü ŖanāŖ” S // “Hem anuñ şehri fenāsıdur fenā” Ş

³³⁵⁴ Ş nüshasında bu mısradan sonra “Bunda aslā kimse lezzet almadı” mısraı gelmektedir.

Bunda gelen ağladı hiç gülmedi^{3355 3356}

2751. İşbu dünyā şehr-i āb u gildürür
Şanmañuz bu duracak³³⁵⁷ menzildürür

2752. Bunda kimse olmamışdur şād-mān
Çerh virmez kimseye hergiz amān

2753. Kimseye qalmaz bu dünyā pāy-dār
Cümle Óālem fāñi bākı Kird-gār

2754. İşbu dünyā fāñidürür küllühü³³⁵⁸
³³⁵⁹كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ

2755. Şöyle bilün kim bu kevn ile mekān
Yoğ oluban olısardur bı-nişān

2756. Qanı YaÓküb u qanı hüzni³³⁶⁰ anuñ³³⁶¹
Qanı Yūsuf qanı hem hüsni³³⁶² anuñ³³⁶³

³³⁵⁵ “Her ki geldi ağladı ol gülmedi” Ü // “Her kimesne ağladı hiç gülmedi” S // “İllā ol ağladı hergiz gülmedi” Ş

³³⁵⁶ Ş nüshasında bu mısradan önce “Bu cihāna hiç kimse gelmedi” mısraı gelmektedir.

³³⁵⁷ Duracak: turacak S

³³⁵⁸ “Māsivāsı Tañrı’nun fāñi kamu” S

³³⁵⁹ Kur’ân-ı Kerim, Kasās Suresi 28/88: كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ : “O’nun zatından başka her şey yok olacaktır.”

³³⁶⁰ Hüzni: Hüsni Ü

³³⁶¹ Anuñ: hem Ş

³³⁶² Hüsni: Hüzni Ü

³³⁶³ Anuñ: hem Ş, Ü

2757. Xanı Zelhā vü xanı hem baht'anuñ
 Xanı Belqış³³⁶⁴ u xanı hem taht'anuñ³³⁶⁵

2758. Dürdi anlaruñ berātını cihān
 Bu cihānda kimse qalmaz cāvidān

2759. Şems-yüzler serv-qaddler qandadur³³⁶⁶
 La'Öl-lebler verd haddler qandadur³³⁶⁷

2760. Xanı sünbül zülf ü³³⁶⁸ nergis gözlüler
 Xanı bülbül dillü tütü sözlüler

2761. Heb fenā bahırında garq oldu olar³³⁶⁹
 Kara topraq içre farq oldu olar³³⁷⁰

2762. [87^b] Cümlesi itdi ecel cāmını nüş
 Qara topraq oldılar olub hamüş

³³⁶⁴ Belqış: reyyān Ü

³³⁶⁵ Anuñ: hem Ş

³³⁶⁶ “Tāze yüzler serv-qadler qandadur” Ü // “Tāze yüzler serv-qadler qandadur” S // “Serv-qadler verdiqaddler qandadur” Ş

³³⁶⁷ “Qara qaşlar verd-haddler qandadur” Ü // “Qara qaşlar āla gözle qandadur” S // “Şim ü berler āla gözler qandadur” Ş

³³⁶⁸ zülf ü: zülflü S, Ü, Ş.

³³⁶⁹ Olar: bular Ş

³³⁷⁰ Olar: bular Ş

2763. K̇anı ol sultān olub tahta ıan
 K̇ara yire girdi şarınub kefen
2764. H^vāce³³⁷¹ vü bende vü sultān u faķır
 K̇ara yire girdiler olub ĥaķır³³⁷²
2765. K̇almadı anlardan aslā resmi hiç
 Hem añulmaz old'olaruñ ismi hiç
2766. Dünyede hiç olmadılar řād-mān
 Hāk³³⁷³ içinde³³⁷⁴ oldılar heb bî-niřān
2767. şanasın dünyāya hiç³³⁷⁵ gelmediler
 Yiyüb içüb bir³³⁷⁶ nefes³³⁷⁷ gülmediler
2768. Ol güneş yüzlüler ü alınlar'ay
 Her birisi gitdi diyüb³³⁷⁸ vay u vay
2769. Mihnet ü derd ile anlar gitdiler³³⁷⁹

³³⁷¹ H^vāce: Hoca S, Ü, ř.

³³⁷² “Bir oluban yirde oldılar ĥaķır” Ü, S. // “Hāk içinde oldılar anlar ĥaķır” ř

³³⁷³ Hāk: K̇abr ř // Toprak Ü, S.

³³⁷⁴ İçinde: olub Ü, S.

³³⁷⁵ Hiç: olar ř

³³⁷⁶ Bir: bunda S

³³⁷⁷ Nefes: olar S

³³⁷⁸ Diyüb: diyü ř

³³⁷⁹ ř nüshasında bu mısradan önce “Yirini yirini anlar gitdiler” mısraı gelmektedir.

Ağlaşuban āh u efgān itdiler³³⁸⁰

2770. Cümlesi dökdi gözinden kanlu yaş

Gitdi bundan yüregi toptolu baş

2771. Bir nefes kim bunda olsa şād-mān

Nice yıl³³⁸¹ çerh aña itdirür figān

2772. Kim ki bunda nice gün bulsa ĥayāt

Hāy diyince irişür aña memāt

2773. Her³³⁸² ki bunda nice eyyām olsa sağ

Urur ölüm yüregine dürlü dāğ

2774. Ölüm olan yirde ne rāhat³³⁸³ ola³³⁸⁴

Ževķ andadur ki kiři ĥay qala³³⁸⁵

2775. Virdi ol³³⁸⁶ tahtın Süleymān’uñ bile

Bize dahı nidiserdür kim bile

³³⁸⁰ Ş nüshasında bu mısradan sonra “Taht-ı arzda cümlesi yog oldılar” mısraı gelmektedir.

³³⁸¹ Yıl: yıllar S

³³⁸² Her: Kim Ü

³³⁸³ Rāhat: ževķ Ş

³³⁸⁴ Ola: olısar Ş

³³⁸⁵ “Ževķ andadur kiři ĥay qala” S // “İns ü melek cinni derd ile hep olısar” Ş

³³⁸⁶ Ol: ölüm S, Ş.

2776. Kimse hüsni aña māniŌ olmadı³³⁸⁷

Kimse māl aña dermān olmadı³³⁸⁸

2777. İy Ōazizler bu cihāndur bî-şafā³³⁸⁹

Pür-cefādur pür-Ōanādur bî-vefā³³⁹⁰

2778. Semmi³³⁹¹ kâtildür didügi ol nebāt

Devlet ile dirligidür bî-şebāt³³⁹²

2779. Āh³³⁹³ elinden mevt senüñ ü āh u vāh

Ne faķır ķurtılur elüñden ne şāh

2780. Biñ yıl içre gerçi sultān olasız³³⁹⁴

Fāóide ne çün kim āhir ölesiz³³⁹⁵

2781. İy Ōazizler ölmeden ger ölesiz

Ĥaķķ beķāsı bile bāķi olasız

2782. İşbu dünyā bir hayāldür ke's-serāb

³³⁸⁷ Ş nüshasında bu mısradan sonra “Kimse ĥaşını aña dāfiŌ olmadı” mısraı gelmektedir.

³³⁸⁸ Ş ve Ü nüshalarında bu mısradan önce “Kimse mülki aña ķalkān olmadı” mısraı gelmektedir.

³³⁸⁹ “Bu cihāndur pür-cefā vü bî-vefā” Ş

³³⁹⁰ “Pür-Ōanādur bî-ķarār u bî-şafā” Ş

³³⁹¹ Semmi: Zehri S, Ü.

³³⁹² “Dirlig ü lezzetidür bî-şebāt” Ü // “Diriligi vü devletidür bî-şebāt” S // “Devleti vü dirligidür bî-şebāt” Ş

³³⁹³ Āh: Ölüm S

³³⁹⁴ Olasız: olasın S

³³⁹⁵ “Aśsi nedür Ōāķıbet çün ölesin” S

Â[nı] terk idenlere cennet me'âb

2783. Kânkı gonce bunda ol açılmadı

Kara yire tağılub saçılmadı

2784. Zerre zerre cümle eczâ-yı türâb

Kaş u gözdür la'âl-leb olmuş harâb

2785. Sath-ı arzı ger tefahhûs idesiz³³⁹⁶

Her kademde biñ Süleymân bulasız

2786. Küçük ü büyük içer câm-ı ecel

Neye gerek bundaya uzun emel

2787. İşbu³³⁹⁷ Âlem ismidür kevn ü fesâd

Hâsıl olmaz kimseye bunda murâd

2788. İşbu dünyâda bulam demek şebât³³⁹⁸

Anı terk idendürür bulan necât

2789. Aldanub dünyâya mağrûr olmañuz

³³⁹⁶ İdesiz: kılasız Ü

³³⁹⁷ İşbu: Bîl ki Ş

³³⁹⁸ “Andan ummak iy Müsülmânlar şebât” Ü // “Andan ummak yâ Üsayhâ bî-şebât” S

Anı sevüp Tañrı'dan dūr olmañuz

2790. [88^a] Terk kıl mahlūkı Hālık kıl taleb³³⁹⁹

Tā olasin anuñ ile rūz u şeb³⁴⁰⁰

2791. Eyleñüz siz Óilm ile šālīh Óamel³⁴⁰¹

FiÓlünüzde tā bulunmaya halel³⁴⁰²

2792. İşbu dünyāda qarār ola dimek

Ol size bunda vefā ide dimek

2793. Gülistān-ı kudse eyleñüz heves³⁴⁰³

Külhan-ı dünyāyı sevmeñ bir nefes

2794. Virmeyince rāh-ı Óışqda cānuñuz

Nice bulsañuz gerek cānānuñuz

2795. Aldanub dünyāya meftūn olmañuz

Anı sevüb çatı mağbūn olmañuz

³³⁹⁹ “Mahlūk-ı gök hālıkı eyleñ taleb” S, Ü, Ş.

³⁴⁰⁰ “Tā bulasin anı her dem bī-taÓab” S

³⁴⁰¹ “Óilmünüzle eyleñüz šālīh Óamel” Ü // “Dañı eylen dāóimā šālīh Óamel” S // “Óilmünüzle eyleñüz šālīh Óamel” Ş

³⁴⁰² “Tā ki sende olmaya hergiz dalel” Ü // “Olmayasın tā ki enÓāmdan ezel” S

³⁴⁰³ “Bāğ-ı kudse eyleñüz dāóim heves” Ü // “Bāğ-ı kudse eyleñüz her dem heves” S // “Eyleñüz güلزār-ı kudse siz heves” Ş

2796. Sünnet ile eyleñüz her dem Óamel³⁴⁰⁴

Olmayasız tã ki enÓãmdan ađal³⁴⁰⁵

2797. Ĥaķķ’a uyub bãtlı ger kıoyasız³⁴⁰⁶

Ĥaķķ rızāsın dãóimã siz bulasız³⁴⁰⁷

2798. Kıavm-i enśãrı dahı hoş tutuñuz³⁴⁰⁸

Dünyeyi vü Óuķbãyı siz utuñuz³⁴⁰⁹

2799. Şuğlũñüz dün gün Óibãdet eyleñüz

TaÓat ile sıdķı Óãdet eyleñüz

2800. Görelũm³⁴¹⁰ dir iseñüz envãr-ı źãt

Maĥv olsun sizde olan her sıfãt³⁴¹¹

2801. Ger taÓalluķdan tecerrũd bulasız

Ĥaķķ kıatunda key muķarreb³⁴¹² olasız³⁴¹³

³⁴⁰⁴ “Sünnet ile dãóim eyleñ siz Óamel” Ü // “Sünnetũm ile kitãb ile Óamel” S // “Sünnet ile eyleñüz dãóim Óamel”

Ş

³⁴⁰⁵ “Eyleñüz tã-olmaya sizde ĥalel” S

³⁴⁰⁶ “Bãtlı koñ Ĥaķķ’a uyun dãóimã” S

³⁴⁰⁷ “Tã ki Ĥaķķ’dan bulasız her dem rızã” S

³⁴⁰⁸ “Her dem enśãr kıavmini hoş tutunuz” Ş

³⁴⁰⁹ “Tesbĩĥ ile tahlĩl olsun kıũtuñuz” Ü // “Cũmle işde baña evkãt uyuñuz” S // “Zıkr-i tesbĩĥ eyleñüz siz kıũtuñuz”

Ş

³⁴¹⁰ Görelũm: göresiz Ş

³⁴¹¹ “Maĥv olsun küllĩ sizden bu sıfãt” S

³⁴¹² Muķarreb: teķarrub Ş

³⁴¹³ “Gũl-istãn-ı kıuds’e vãsĩl olasız” Ü // “Dãóimã siz Ĥaķķ’a vãsĩl olasız” S

2802. Nitekim halk içinde olası
Hâşe lillâh kim anı siz bulasız
2803. Kanı envâ' ile emlâk cem' iden³⁴¹⁴
Mâl ü mülkinden 'adusın³⁴¹⁵ men' iden
2804. Bu cihânda kanı sultânlık iden
Şarğa garba hüküm ü fermânlık iden
2805. Çerh oların 'ömrini kıldı hârâb
Taht-ı arzda anları itdi türâb³⁴¹⁶
2806. Kanı anlar kim çeriler çekdiler
Şarğa garba pâdişâhlık itdiler
2807. Bu maşâma götürüben raht u baht
Girdi anlar bunda kaldı tâc u taht
2808. Hâzır olun gelmeden size vefât³⁴¹⁷
Tâ ki bulasız necât 'inde'l-memât³⁴¹⁸

³⁴¹⁴ “Kanı ol çok çok hazine cem' iden” S, Ü.

³⁴¹⁵ ‘adusın: düşmânından Ü, S.

³⁴¹⁶ “Cümlesini hor idüb itdi türâb” S

³⁴¹⁷ Vefât: memât Ü, S.

³⁴¹⁸ “Kim göresiz dâ'îmâ siz nûr-ı zât” Ü // “Kim ölincegez göresiz nûr-ı zât” S

2809. Tâ'atünüz sizi mağrūr itmesün
ÖUcbunuz Hâkķ'dan daħı³⁴¹⁹ dūr itmesün

2810. [88^b] Tekye iden tã'ata mağbūn³⁴²⁰ olur
Kendüyi gören kiři mecnūn³⁴²¹ olur

2811. Ucb u kın bı-dın ider mü'öminleri
Sevmedi³⁴²² sevmez Hudā³⁴²³ hod-bınleri

2812. Dār-ı kudse dā'ōim'eyleñ heves³⁴²⁴
Dünye şehdine konub olmañ mekes

2813. Bu cihān hep toludur mekr ü fiten
Mecnūn olur bunda idinen vatan

2814. ÖĀdet eyleñüz şehāyı rüz u şeb³⁴²⁵
Çekmeye siz tã ki dāreynde ta'ōab³⁴²⁶

³⁴¹⁹ Daħı: sizi S, Ü, Ş.

³⁴²⁰ Mağbūn: Mecnūn Ü, S.

³⁴²¹ Mecnūn: Mağbūn Ü, S.

³⁴²² Sevmedi: bilünüz Ü, S.

³⁴²³ Hudā: Taħrı S, Ü.

³⁴²⁴ "Eyleñüz dār-ı na'ōıme siz heves" Ü, S.

³⁴²⁵ "ÖĀdet eyleñ siz şehāyı her nefes" Ü // "Hem şehā'ıyı ÖĀdet eyleñ her nefes" S // "ÖĀdet eyleñ siz şehāyı rüz u şeb" Ş

³⁴²⁶ "Tã bulasız siz belāya dest-i res" Ü // "Tã ki kudşiler size ide heves" S

2815. Diler isenüz ki mağrūr olasın
Nūr-ı tevḥīd içre ma'Ōmūr olasın
2816. Sünnet ile eylenüz dā'Ōimā Ōamel³⁴²⁷
Tā ki rāzī ola sizden lem-Yezel³⁴²⁸
2817. Ger size Ōādet olur ise sünen
Kıuds gülzārı size ola vatan
2818. Ōİlmünüzle eylenüz sālih Ōamel
Tā uzatmaya size destin dālel
2819. Ğayruñuz Ōaybına³⁴²⁹ kılmañuz nażar
Kimse Ōaybı kimseye³⁴³⁰ itmez³⁴³¹ zarar
2820. Anlara dañı didi sultān-ı dīn³⁴³²
Ol Resūl ü ol şefīŌü'l-müznibin³⁴³³
2821. Şiretümi hiç³⁴³⁴ tebdil itmeñüz³⁴³⁵

³⁴²⁷ “Hem ki tā sünnet ile siz Ōamel” Ü

³⁴²⁸ “Eyleneñüz tā rāzī ola lem-Yezel” Ü

³⁴²⁹ Ōaybına: Ōaynına Ş

³⁴³⁰ Kimseye: size de S

³⁴³¹ İtmez: görmez S

³⁴³² “Dañı didi anda ol sultān-ı dīn” Ş

³⁴³³ “Ol Ĥabīb ü ol şefīŌü'l-müznibin” Ş

³⁴³⁴ Hiç: dañı Ü, Ş

³⁴³⁵ “Şiretümi itmeñüz hergiz bedel” S

Bid'at ile nefsi tadlil itmeñüz³⁴³⁶

2822. Dahı imān ehline her hāś u Őāmm

Tā kıyāmet eylenüz benden selām

2823. Kātı müştākam oları görmege

Anlaruñ ile cināna girmege

2824. Şöyle bilünüz ki işbu şark u ğarb³⁴³⁷

Tolu olsa žulm ü cevr u ğarb ħarb³⁴³⁸

2825. Ehl-i imānda³⁴³⁹ mürüvvet qalmasa

Ehl-i dünyāda³⁴⁴⁰ fütüvvet qalmasa

2826. Pādişāhlar³⁴⁴¹ dahı³⁴⁴² žālim olsalar

İşbu qādīlar da rişvet alsalar³⁴⁴³

2827. ŐAvrat ile³⁴⁴⁴ erde Őiffet olmasa³⁴⁴⁵

³⁴³⁶ “Ki işünüzde olmaya hergiz hālel” S

³⁴³⁷ “Dahı bilün iy Őazizler rüz-gār” Ü, S.

³⁴³⁸ “Tolu olsa žulm ile leyl ü nehār” Ü, S.

³⁴³⁹ Ehl-i imānda: Ehl-i İslām’da Ş // Mü’mininde Ü, S.

³⁴⁴⁰ Ehl-i dünyada: Dünya ehlinde Ş

³⁴⁴¹ Pādişāhlar: Pādişāhlar Ü

³⁴⁴² Dahı: kātı Ü // cümle S

³⁴⁴³ “Qādīlar da rişvet alsalar” Ü // “Qādīlar da dahı rişvet alsalar” S, Ş.

³⁴⁴⁴ İle: vü Ü, S.

³⁴⁴⁵ Olmasa: qalmasa Ş

Oğlan ile kııda ħürmet olmasa³⁴⁴⁶

2828. ŞerŖ süst olsa vü dın olsa zaŖıf³⁴⁴⁷

BidŖat artub³⁴⁴⁸ sünnet olsa key nahıf

2829. [89^a] Ħalka ġālib olsa ħırs ile ħased

Ħıķd³⁴⁴⁹ u kibr ü Ŗucb u bed-ĥū bı-Ŗaded

2830. Ehl-i Ĩslām birbirini kırsalar

Dinlerini māl ü cāha virseler³⁴⁵⁰

2831. Tolsa źulm u cevır ile heb şarķ u ġarb

ŖĀlem içre tolu³⁴⁵¹ olsa đarb u ħarb

2832. Ehl-i beytümdeı geliser bir kışı³⁴⁵²

ŖAdl ile dād olısar anuń işi³⁴⁵³

2833. Ol olısar Mehdı-yi āĥir zamān³⁴⁵⁴

³⁴⁴⁶ Olmasa: ıalmasa S, Ũ, Ş.

³⁴⁴⁷ “ŞerŖi kıoyub dın işi olsa zaŖıf” Ũ, S. // “Sust olsa şerŖ-i dın olsa zaŖıf” Ş

³⁴⁴⁸ Artub: artsa S, Ũ, Ş.

³⁴⁴⁹ Ħıķd: Dahı Ũ, S.

³⁴⁵⁰ “Dünya içün dınlerini virseler” S, Ũ.

³⁴⁵¹ Tolu: memlü S

³⁴⁵² “Ehl-i beytdeı gele ol vaķt bir kışı” S, Ũ, Ş.

³⁴⁵³ “Ŗadl ile dād ola anuń her işi” Ũ, Ş // “ŖAdl ü dād itmek ola anuń işi” S

³⁴⁵⁴ Zamān: bu zamān S

ÓAdli ile tolisardur³⁴⁵⁵ bu cihān

2834. قال في الفصل الخطاب³⁴⁵⁶ پارسا³⁴⁵⁷ 3458
Raḥmet aña fî's-śabāhî ve'l-mesā³⁴⁵⁹

2835. Mehdî žāhir olmalu olıncağaz
ÓAdle Óālem³⁴⁶⁰ tolmalu olıncağaz

2836. Çözile śancağı anuñ nāgehān³⁴⁶¹
Tur yiründen yüri diye bu zamān³⁴⁶²

2837. Heb³⁴⁶³ senüñdür işbu³⁴⁶⁴ Óālem³⁴⁶⁵ şark u ğarb
Kims'edemez senüñ ile ğarb u ħarb

2838. Hem çıķa seyfi kınından ol zamān³⁴⁶⁶
Diye aña yüri iy śāhib-ķırān³⁴⁶⁷

³⁴⁵⁵ Tolisardur: tolu olur S

³⁴⁵⁶ Faslı'l Hitāb: "Çeşitli tasavvuf terimlerini, ricālū'l-gayb, ashap ve Ehl-i beyt'e muhabbet gibi konuları içeren eser."

³⁴⁵⁷ "ليك پارسا قال في فصل الخطاب" Ü

³⁴⁵⁸ Muhammed Pārsā: "Nakşibendiyye tarikatının kurucusu Bahâeddin Nakşibend'in önde gelen halifelerinden biri."

³⁴⁵⁹ "نضر الله وجهه يوم الحساب" Ü

³⁴⁶⁰ Óālem: yir Ş

³⁴⁶¹ "Ol çıkacak vaķt olıncaķ śancağı" Ü

³⁴⁶² "Çözile yüzi diye sen iy velî" Ü

³⁴⁶³ Heb: bil Ş

³⁴⁶⁴ İşbu: diye Ş

³⁴⁶⁵ Óālem: cümle Ş

³⁴⁶⁶ "Seyf dahı hem kınından ol zamān" Ü, Ş

³⁴⁶⁷ "Çıķa yüri diye iy śāhib-ķırān" Ü, Ş

2839. Şancağınd'el-beyŖa li-llāh³⁴⁶⁸ yazılı

Dahı anda ism-i aŖŖam azılı

2840. Şağ yanında ola CebreŖıl anuň

Şol yanında ola MikāŖıl anuň

2841. ŖĀlem³⁴⁶⁹ anuňla münevver olısar

Ĥükmine³⁴⁷⁰ ŖĀlem musahhar olısar

2842. Fitnelerden yiryüzini ıla pāk³⁴⁷¹

ŖAdli ile bāğ u gülzār ola ĥāk³⁴⁷²

2843. [89^b] Dürlü dürlü ol mürüvvet³⁴⁷³ göstere

Hem kerāmet³⁴⁷⁴ hem fütüvvet göstere

2844. Her ki anuň yolun³⁴⁷⁵ ide³⁴⁷⁶ ihtiyār

Dünye vü³⁴⁷⁷ Ŗubāda ola bahtiyār

³⁴⁶⁸ “Egemenlik Allah’ındır”

³⁴⁶⁹ ŖĀlem: Dünya Ü

³⁴⁷⁰ Ĥükmine: İns ü cinn Ş

³⁴⁷¹ “ıtanlardan yiryüzün ol ıla pāk” Ş

³⁴⁷² Ĥāk: pāk Ş

³⁴⁷³ Mürüvvet: kerāmet Ü

³⁴⁷⁴ Kerāmet: mürüvvet Ü

³⁴⁷⁵ Yolun: rāhın Ş

³⁴⁷⁶ İde: ider Ü

³⁴⁷⁷ Dünya vü: Dünyada Ü, Ş

2845. Zî³⁴⁷⁸ sa'âdetlü kişi aña uya³⁴⁷⁹
Başını cānını yolunda qoya³⁴⁸⁰
2846. Bahtlü kimsedürür anı gören³⁴⁸¹
Ôİşk ile şevk ile yolına giren³⁴⁸²
2847. Bizi eyle yâ İlāhe'l-Ôālemîn
Aña uyan kimselerle yevm-i dîn
2848. Dağı ayırma Resûl'den bizi sen
Lütf eyle bizi sen yâ Ze'l-Minen
2849. قل حبيبي الصلات والسلام
في الحقيقة كيست بشنو تو امام³⁴⁸³
2850. Ol ciger-küşe peyember şeh Rızā³⁴⁸⁴
Ol şefî'Öü'l-müznibîn yevme'l-kazā
2851. همچنين می گوید آن ساطان دين³⁴⁸⁵

³⁴⁷⁸ Zî: Key Ş

³⁴⁷⁹ Uya: ire Ş

³⁴⁸⁰ “Baş u cānu Ôİşk ile aña vire” Ş

³⁴⁸¹ “Anı gören kimseler bahtludur” Ş

³⁴⁸² “Ana uyan kimseler yahtludur” Ş

³⁴⁸³ “Salatu selam de sevgilim. Hakikatte kim olduğunu İmam'dan dinle”

³⁴⁸⁴ “Nūr-ı çeşm-i Murtażā ol şāh Rızā” Ş

³⁴⁸⁵ “Din sultanı şöyle diyor:”

آن شریف آن لطیف و آن امین³⁴⁸⁶

2852. Didi Mehdî eşca'î-ı nâs olısar³⁴⁸⁷

Ahda'î-ı halk ahşa'î-ı nâs olısar

2853. Anasından toğıcağaz ol İmām

Sürmelü sünnetlü toğar³⁴⁸⁸ ol hümām

2854. Foldı ol vaqt cümle Óālem Óadl ü dād

Ol gün olur cümle müómin göñli şād

2855. Muştafā'nuñ hem silāhı and'ola

Żülfikār'la şalāhı anda ola

2856. Yır yutısar³⁴⁸⁹ gāyıt ile bevlini

Her nefesde arturur Hāḫḫ hāvlini³⁴⁹⁰

2857. Göriser ḫalfın emāmın ol imām³⁴⁹¹

Şarḫ u ğarba iriser ḥükmi tamām

³⁴⁸⁶ “O Şerif, O Latif ve O Emin (şöyle diyor)”

³⁴⁸⁷ “Mehdî gāyet eşca'î-ı nâs olısar” Ü, Ş

³⁴⁸⁸ Toğar: doğar Ü // toğa Ş

³⁴⁸⁹ Yutısar: yudısar Ü, Ş

³⁴⁹⁰ “Arturısar Hāḫḫ anuñ hem hāvlini” Ş

³⁴⁹¹ “Ol emāmın daḫı ḫalfın göriser” Ü // “Ol imām ḫalkın imāmın göriser” Ş

2858. Nürdan öñünde ola bir Óamūd³⁴⁹²

Tola Óālem zav ile iy baħr-ı cūd³⁴⁹³

2859. Ol Óamūdda göre ħalk aÓmālını

Anlarun aħvālını efÓālini

2860. [90^a] Bir śaħife bilesinc’ola anuñ

İsmi anda ola aña uyanuñ

2861. Tā kıyāmet kim aña uyar ise

Anı sevüb aña togrı yār ise³⁴⁹⁴

2862. Anlaruñ esmāsı anda olısar³⁴⁹⁵

Cümlesine Tañrı rahmet kılısar³⁴⁹⁶

2863. İy Kerīm ü iy ÓAlım ü iy ÓAtūf

İy Rahīm ü iy Ĥalım ü iy Raóūf

2864. Bizi eyle yā İlāhe’l-Óālemın

Aña uyan kimselerle yevm-i dın

³⁴⁹² “Bir Óamūd nürdan öñünde olısar” Ü

³⁴⁹³ “Anda ħalk aÓmālını ol bulısar” Ü

³⁴⁹⁴ “TābiÓ olub togrı yār ise aña” Ü

³⁴⁹⁵ “Anda olısar olaruñ ismi heb” Ü

³⁴⁹⁶ “Anlara rahmet idisersür çalab” Ü

2865. Diñleñüz siz iy aħibbā-yı Resūl³⁴⁹⁷

Ne didi Mehdî çün ol pür-uşul³⁴⁹⁸

2866. قل حبيبي الصلات والسلام

في الحقيقة كيست بگويم من امام³⁴⁹⁹

2867. Naql ideyin çok aħādîs-i šaħîh³⁵⁰⁰

Diñleñüz³⁵⁰¹ ne didi efśahdan faşîh³⁵⁰²

2868. Ol Resūl ol rahmeten li'l-Ŗālemîn

Ne didi diñle anı sen iy emîn

2869. Ehl-i beytündendürür Mehdî didi

Benüm adumdur anuñ adı didi

2870. Babam³⁵⁰³ adı babasına³⁵⁰⁴ oldı³⁵⁰⁵ ad³⁵⁰⁶

Ŗāleme andan³⁵⁰⁷ iriser Ŗadl ü dād³⁵⁰⁸

³⁴⁹⁷ “İsmeŖü iy ümmet-i şāhı’r-Resūl” Ş

³⁴⁹⁸ “Tā didi mehdî içün ol pür-uşul” Ş

³⁴⁹⁹ “Salatu selam de sevgilim. Gerçekte kim olduğunu İmam’dan anlatayım”

³⁵⁰⁰ “Çok aħādîs naql ideyin key šaħîh” Ü // “Hoş ħādîşeler naql ideyin key šaħîh” S

³⁵⁰¹ Diñleñüz: Diñle kim Ü

³⁵⁰² “Diñle kim ne didi efśahdan faşîh” S

³⁵⁰³ Babam: Atam Ü

³⁵⁰⁴ Babasına: atasına Ü

³⁵⁰⁵ Oldı: ola Ş

³⁵⁰⁶ “Atası ismi atam ismi gibi” S

³⁵⁰⁷ Andan: hep andan Ş

³⁵⁰⁸ “Yiryüzini dutısardur ol Velî” S

2871. Elin açuķ enf³⁵⁰⁹ tartma³⁵¹⁰ olısar
Kılıc³⁵¹¹ ile ŗark u ġarbı alısar
2872. Ŗaġ yañaġında ola bir ġara hāl
Aña maŖlūm olısardur cümle hāl
2873. ŖUķle ’sinde³⁵¹² böyle didi Muħyi dīn
نضرالله لحابه يوم دين
2874. Ėarbdan yañadan olur āŗikār³⁵¹³
Endelūs’de doġısar ol gülŖizār³⁵¹⁴
2875. [90^b] Anda bir deryā kenārından çıķar
ŖAdli ile yiryüzini ol tutar^{3515 3516}
2876. Māsiye’dür³⁵¹⁷ didi ol yirün adı

³⁵⁰⁹ Enf: enflü S, Ü, Ŗ.

³⁵¹⁰ Tartma: dartma S

³⁵¹¹ Kılıc: Seyf Ü

³⁵¹² Ukletü'l-Müstevfız: “Kâinatın doġuŖ tertibini Ukletü'l-Müstevfız isimli eserimde zikrettim” diyen İbnü'l-Arabî’nin bu eseri, Tedbirât-ı İlâhiyye’de ele aldıġı meselelerin bir nevi tamamlayıcısıdır.

³⁵¹³ “Ol diyār-ı ġarbdan olur āŗikār” Ü, Ŗ // “Ol diyār-ı azıbdan olur āŗikār” S

³⁵¹⁴ “Endelūs’de doġısardur ol nigār” S, Ü, Ŗ.

³⁵¹⁵ Tutar: dutar Ü, S.

³⁵¹⁶ “ŖĖleme Ŗadl śadāsını çakar” Ŗ

³⁵¹⁷ Māsiyedür: Māŗiyedür S, Ü, Ŗ.

Tezkir³⁵¹⁸ içre³⁵¹⁹ Kurtubî³⁵²⁰ böyle didi

2877. Endelüs yirleridür aña vatan

Bahtlü kimsedürür aña varan³⁵²¹

2878. Bahtlü gözlerdürür anı gören³⁵²²

Bahtlü cānlardurur aña iren³⁵²³

2879. Yidi yıl ol Óāleme³⁵²⁴ ĥükm idiser³⁵²⁵

Ol zamānda Óİsā gökden iniser^{3526 3527}

2880. İt³⁵²⁸ gibi Deccāl'ı anlar³⁵²⁹ öldürür³⁵³⁰

Hem vilāyet hātimi anlardurur³⁵³¹

2881. Kurt koyun ile yüriye ol zamān

Ĥayye ile³⁵³² oynay'oglan şād-mān

³⁵¹⁸ Tezkiretü'l-Kurtubî: "Muhammed b. Ahmed el-Kurtubî'nin (öl. 671/1273) ölüm ve âhîret ahvaline dair eseri."

³⁵¹⁹ Tezkir'îçre: Tezkirede S, Ü, Ş.

³⁵²⁰ Kurtubî, Muhammed b. Ahmed: "el-Câmi' li-ahkâmi'l-Kur'ân adlı eseriyle tanınan tefsir, hadis ve fıkıh âlimi."

³⁵²¹ "Maqbûl-ı ĥazret ola aña varan" S

³⁵²² "Bahtlü gözler kim anı göriser" S

³⁵²³ "Bahtlü cānlar kim aña uyısar" S

³⁵²⁴ ol Óāleme: der-cihān Ş

³⁵²⁵ Ş nüshasında bu mısranın ardından "Ĥükmine rām olısar ins ile cān" mısraı gelmektedir.

³⁵²⁶ "Óİsā ol vaqt iniser gökden yire" Ş

³⁵²⁷ Ş nüshasında bu mısranın ardından "Mehdî'ye uymaz kimesneyi ol yire" mısraı gelmektedir.

³⁵²⁸ İt: Kelb S, Ü, Ş.

³⁵²⁹ Anlar: ol Ş

³⁵³⁰ Öldürür: öldiriser Ş

³⁵³¹ Anlardurur: ol olısar Ş

³⁵³² Eyle: bile Ü

2882. Pārsā dir böyle fî-*Fasîlî'l-Hıttab*
نضر الله وجهه يوم الحساب
2883. ÓAskeri anuñ önünce bî-şümār³⁵³³
Yüriye miqdār-ı³⁵³⁴ kırk mîl âşikār³⁵³⁵
2884. Şancağı aķ³⁵³⁶ ile şaru olısar³⁵³⁷
ÓAdli³⁵³⁸ ile Óālem içi tolısar³⁵³⁹
2885. Ol gelecek vaķte çoķdurur nişān
Cümlesinden biri budur iy civān³⁵⁴⁰
2886. Orūc ayında'ki kerre āftāb³⁵⁴¹
Tutıla vallāhu aÓlem bi's-şavāb³⁵⁴²
2887. Bir rivāyet budur iy Hayre'l-Beşer
Evvelinde orūc ayınuñ ķamer³⁵⁴³

³⁵³³ bî-şümār: âşikār S, Ü, Ş.

³⁵³⁴ miqdār-ı: ķadar S, Ü, Ş.

³⁵³⁵ Āşikār: gülÓizār Ü // şehriyār S // bî-şümār Ş

³⁵³⁶ Aķ: aķ S

³⁵³⁷ “Şancağı aķ u şaru ola anuñ” S

³⁵³⁸ Óadli: Lütfi Ş

³⁵³⁹ “İsm-i aÓzam yazusı ola anuñ” S

³⁵⁴⁰ iy civān: bî-gümān Ş

³⁵⁴¹ Āftāb: iy yār S

³⁵⁴² “Dutıla gün olmaya hiç âşikār” S

³⁵⁴³ “Oruc ayı evvelinde bil ķamer” S

2888. Tutıla hem ortasında āftāb
Buña idün³⁵⁴⁴ iŖtiķād iy şeyh ü şāb
2889. Ol yıl içre çıķa Mehdî-yi zamān³⁵⁴⁵
Bir Ŗalāmet dahı budur iy civān^{3546 3547}
91a
2890. Kāfir ala Endelüs'ün çok yirin³⁵⁴⁸
Key harāb eyleye anuñ ekşerin³⁵⁴⁹
2891. Ol diyāruñ ekşerin ide harāb
Söz budur vallāhu aŖlem bi's-şavāb
2892. *Teżkir*'içre³⁵⁵⁰ böyle didi Kştubî³⁵⁵¹
Cennet içr'olsun anuñ rüz u şebi^{3552 3553}
2893. Key sıhāhdur bu ehādîş didi ol
Şıdķ³⁵⁵⁴ ile bunları eyle sen ķabul

³⁵⁴⁴ İdün: eydün S // eyleñ Ş

³⁵⁴⁵ Ş nüshasında bu mısranın ardından “Folu ola Ŗadlı ile bu cihān” mısraı gelmektedir.

³⁵⁴⁶ iy civān: bi-gümān Ş

³⁵⁴⁷ Ş nüshasında bu mısranın ardından “Dinleñüz kim ne didi ol pür-uşul” mısraı gelmektedir.

³⁵⁴⁸ “Kāfir ala Endelüs'ün yirlerin” Ü // “Didi kāfir Endelüs yirlerinün” S

³⁵⁴⁹ “Key harāb eyleye anuñ ekşerin” Ü // “Ekşerini ala yıķa anlaruñ” S

³⁵⁵⁰ *Teżkir*'içre: Teżkirede Ü, Ş

³⁵⁵¹ “Bu ehādîşi imām-ı Kştubî” S

³⁵⁵² rüz u şebi: rüzü şebi Ü, Ş

³⁵⁵³ “Teżkirede naķl itdi ol veli” S // “Huld içinde anuñ rüzü şebi” Ş

³⁵⁵⁴ Şıdķ: Cān S

2894. Tâ iresin ol Resûl'e şâd-mân
Anlaruñ ile alasın cāvidān³⁵⁵⁵
2895. Hem *Maasūd*³⁵⁵⁶ şerh içre Sa'Od-ı Dīn³⁵⁵⁷
Ba'Özısın nal itdi anuñ ey³⁵⁵⁸ Emīn³⁵⁵⁹
2896. Mehdīnūñ gāyet mutavvel³⁵⁶⁰ kıssası
Nal olunmaz bunda anuñ cümlesi
2897. Zīrā itdüm bu kitābı muhtaşar
Söylemedüm çok ma'Öāniyle eşer³⁵⁶¹
2898. Telhīs idüb anı izāh eyledüm
Mehdīyi bilmege miftāh eyledüm
2899. Lık çıkdı mehdīler çok bu zamān³⁵⁶²
Toprağ içre cümlesi oldı nihān³⁵⁶³
2900. Dürlü dürlü lāf u da'Övā itdiler

³⁵⁵⁵ “Anuñ ile alasın sen cāvidān” S

³⁵⁵⁶ el-Makāsıd: “Sa‘deddīn et-Teftāzānī’nin (öl. 792/1390) kelāma dair eseri.”

³⁵⁵⁷ sa'Od-ı dīn: sa'Öde'd-dīn S

³⁵⁵⁸ Ey: ol Ü, S. // bil Ş

³⁵⁵⁹ Emīn: Emīn Ü, S. // yakın Ş

³⁵⁶⁰ Mutavvel: uzundur S

³⁵⁶¹ “Söylemedüm çok ma'Öānı çok eşer” Ü, Ş // “Bunu itmedüm mutavvel iy piser” S

³⁵⁶² “Lık şimdi çıkdılar çok mehdīler” S, Ü, Ş.

³⁵⁶³ “Cümlesi kizb ile yire gitdiler” Ü, S. // “Kizbleriyle Öālemi hep yadılar” Ş

Toğrı yolu koyup egri gitdiler

2901. Mehdî-yi Hâkķ olısardur âşıkâr
Didügi vaķtin³⁵⁶⁴ Hâbîb-i Kird-gâr³⁵⁶⁵

2902. Sen şürûr-ı nefşümüzden iy Hudâ³⁵⁶⁶
Bizi şaķla eyleme senden cüdâ³⁵⁶⁷

2903. Hem ayırmağıl o şehden bizi sen³⁵⁶⁸
Lütf ile ihsân idüb yâ Ze'l-Minen³⁵⁶⁹

2904. قل حبيبي الصلات والسلام³⁵⁷⁰
Diñle nice oldı ahvâl iy hümâm

2905. Ekşeri geldi bularuñ iy hümâm³⁵⁷¹
Nice oldı diñle anı sen tamâm³⁵⁷²

2906. Kâfir aldı Endelüs'ün çok yırın

³⁵⁶⁴ Vaķtin: vaķtde Ü, Ş

³⁵⁶⁵ “Ol Resûl'ün didügi vaķtde iy yâr” S

³⁵⁶⁶ “Şerr-i nefşden bizi şaķla iy Hudâ” Ü, S. // “Nefşümüzün şerlerinden iy Hudâ” Ş

³⁵⁶⁷ “Hâzretünden eylemegil bizi red” Ü // “Raĥmetüñi bize eylegil Öatâ” S

³⁵⁶⁸ “Hem ayırma ol Hâbîb'den bizi sen” Ş

³⁵⁶⁹ “Lütf-ı ihsân eylegil yâ Ze'l-Minen” Ş

³⁵⁷⁰ “Salatu selam de sevgilim.”

³⁵⁷¹ iy hümâm: bil yaķın Ş

³⁵⁷² sen tamâm: iy Emîn Ş

Key harāb eyledi³⁵⁷³ anuñ³⁵⁷⁴ ekşerin

2907. Hem cihān tıldı kaması şeytenet³⁵⁷⁵
Zulm odundan³⁵⁷⁶ oda yandı memleket

2908. Baḥr-ı fitne cūşa geldi mevc mevc³⁵⁷⁷
Ehl-i fitne tıldı Óālem fevc fevc³⁵⁷⁸

2909. Ehl-i İslām içine düşdi kıtāl
Eylediler birbirini pāy-māl

2910. [91^b] Düşdi anlar içine envāÓ-ı³⁵⁷⁹ cenk
Old'olaruñ³⁵⁸⁰ her biri şir ü pelenk

2911. Ehl-i dünyāda mürüvvet kalmadı
Er ile Óavratda Óiffet kalmadı

2912. Ehl-i Óilmüñ ḥālī oldı key harāb³⁵⁸¹

³⁵⁷³ Eyledi: itdi Ü, S.

³⁵⁷⁴ Anuñ: o yirüñ Ü, S.

³⁵⁷⁵ “Bu cihān hem tıldı cümle şeytenet” Ü // “Bu cihān hem tolu cümle şeytenet” S // “Bu cihāna tıldı cümle şeytenet” Ş

³⁵⁷⁶ Odundan: odunda Ü

³⁵⁷⁷ mevc mevc: mevc ü mevc Ü

³⁵⁷⁸ fevc fevc: fevc ü fevc Ü

³⁵⁷⁹ envāÓ-ı: çok dürlü Ü, S.

³⁵⁸⁰ Olaruñ: Şankim S

³⁵⁸¹ “Ehl-i Óilm efÓālī oldı hem harāb” Ş // “Óilm ehli Ḥaqq tarikin kóodılar” Ü // “Ehl-i Óilm Ḥaqq yolını kóodılar” S

İtdiler žālimler ebvābın meʿāb³⁵⁸²

2913. Kaʿbe gibi anı itdiler tavāf

Çavşuruben eli tutarlar muşāf³⁵⁸³

2914. Yüzlerin anlar iderler anda hāk³⁵⁸⁴

Özlerini anda eylerler helāk

2915. Anların maḫṣūdudur³⁵⁸⁵ māl ü cāh

Anlara maʿbūd odur bî-iştibāh³⁵⁸⁶

2916. Enbiyā yolın olar terk itdiler³⁵⁸⁷

Rāh-ı nefsi key ḫatı berkitdiler³⁵⁸⁸

2917. Çodılar anlar kitāb u sünneti

İşlediler dürlü dürlü bidʿatı

2918. Ḥabṭ-ı ʿaṣvā-veṣ olar ḥabṭ itdiler

Felsefe ʿilmini key zabṭ itdiler

³⁵⁸² “Ekşeri anlar ehl-i žulme uydılar” Ü // “Ekşeri hem ehl-i žulme uydılar” S

³⁵⁸³ “Ellerini çavşuruben šāf šāf” Ş

³⁵⁸⁴ “Yüzlerini iderler anda ḫara hāk” Ş

³⁵⁸⁵ Maḫṣūdudur: maḫṣūdlandır

³⁵⁸⁶ “Maʿbūd itdiler anı bî-iştibāh” Ş

³⁵⁸⁷ “Enbiyānın yolını terk itdiler” Ş

³⁵⁸⁸ “Nefüslerinin yollarına gitdiler” Ş

2919. Ĥāmilü'l-esfār oluban ke'l-hımār³⁵⁸⁹

Dünyedür asdı olaruñ āşikār³⁵⁹⁰

2920. Māl ü mülk ü cāh u Őizz masūdları

Oldı anlaruñ olar maŐbedleri

2921. Daı Őārif dirilenler ne ki var³⁵⁹¹

Māsivayı itdiler terk āşikār^{3592 3593}

2922. İşlediler dürlü dürlü bidŐatı

Terk-i şerö itmek olaruñ sünneti

2923. Őİlmi anlar cehle tebdİL itdiler

Nefslerin cehl ile tekmİL itdiler

2924. [92^a] Lk dilleri³⁵⁹⁴ oludur ĥubb-ı māl

Ĥubb-ı cāh u ĥubb-ı şöhet māl-ā-māl³⁵⁹⁵

2925. Žāhir anlar terk-i dünyā itdiler

Bātinen nefis yollarına gitdiler

³⁵⁸⁹ “Ĥāmilü'l-esfārdur anlar k'āl-ĥımār” Ş

³⁵⁹⁰ “el-Firār anlardan i yār el-firār” Ş

³⁵⁹¹ Ne ki var: āşikār Ü, Ş // işleri S

³⁵⁹² Ĥāşikār: ne ki var Ü, Ş

³⁵⁹³ “Dünya oldı anlaruñ teşvişleri” S

³⁵⁹⁴ Dilleri: albleri Ü, Ş

³⁵⁹⁵ “Anlaruñ ahvāludurur İL ü āl”

2926. K̇albleridür tolu eśnām u hevā
Gerçi dirler sevmezüz biz māsivā
2927. Māl-ı K̇ārūn bulsa biri ol merīd
Toymayuban³⁵⁹⁶ diye ol³⁵⁹⁷ hel min-mezīd³⁵⁹⁸
2928. Şöhret içü ider anlar çüş hurūş
Taşları maŖmürdur icleri boş
2929. Müslümānlar atların tartar olar
Cildlerini kelb gibi yırtar olar
2930. Taşları ser-sebz ü hoş reyhān gibi
Hübś tolmiş içleri şeytān gibi
2931. Yoğdurur anlarda aślā ittifağ
Anlaruñ dostluğlarıdurur nifāğ
2932. Hem olaruñ hulķı hırś ile ĥased³⁵⁹⁹
Anlaruñ bed-hūlarına yoğ Ŗaded

³⁵⁹⁶ Toymayuben: Toymayup Ş

³⁵⁹⁷ Ol: kim Ş

³⁵⁹⁸ hel min-mezīd: daha yok mu?

³⁵⁹⁹ “Hulķlarıdur girü Ŗucb ile ĥased” Ü

2933. Yoşdurur dinden olarda hiç eřer³⁶⁰⁰

Told'olaruñ şeriyle bařr u berr³⁶⁰¹

2934. Anlaruñ nefsi degüldür müómine

Lemz iderler dāóim anlar müómine³⁶⁰²

2935. Zerk ile anlar şılurlar çoş namāz

Bı-řuzūŖ vü bı-řuřūŖ vü bı-niyāz

2936. Anlaruñ efŖālidür cümle đalal

Anlaruñ evřāfidur bil hem ađal

2937. Anlaruñ şalbi tolu fitne füsün

şeytenetde İblis anlardan zebün

2938. Zāğ gibi her biridür ĥile-řār

Halkı talar it³⁶⁰³ gibi leyl ü nehār

2939. Cümlesidür bebr ü kibr mūr u emel

Dāóimā sergin hor mişlü'l-cuóal

³⁶⁰⁰ “Yoşdurur anlarda Ŗirfāndan eşer” Ü

³⁶⁰¹ “Toldı olaruñ fitnesiyle ile bařr u berr” Ü // “Toldı olaruñ şerriyle bařr u berr” S

³⁶⁰² “Hor başarlar dāóim anlar müómine” Ü // “Ğamz iderler dāóim anlar müómine” ř

³⁶⁰³ İt: seg ř

2940. Pārs gibi yüzleridürür dürük

İşleri vü sözleridürür çürük

2941. Kimi Kerhî kimi Baśrî³⁶⁰⁴ dirilür

Kimi Belhî³⁶⁰⁵ kimi Mısrî dirilür

2942. Kendüleri³⁶⁰⁶ şanur anlardan biri³⁶⁰⁷

Bil ki anlar Ĥaqq'dan oldılar beri

2943. Qasdları bu halk oları bileler

Bābların KaŖbe tavāfın kılalar

2944. Her birisi der-şekālet kūh-ı qāf

İşleridür daŖvā ile qurı lāf

2945. [92^b] Her biridür fitne-pūş u hîle-ger³⁶⁰⁸

el-Haẓer anlardan iy yār el-ḥaẓer

2946. Dimne gibi işleridürür füsün

³⁶⁰⁴ Baśrî: Berhî Ş

³⁶⁰⁵ Belhî: Baśrî Ş

³⁶⁰⁶ Kendüleri: Kendülerin Ş

³⁶⁰⁷ Biri: birin Ş

³⁶⁰⁸ "Fitne-engizdür olar u hîle-kār" Ş

Fitne Óilminde olardur zū-fünūn

2947. Yüzleridürür Óabūs u kıamterir

Sözleridürür olaruñ zemherir

2948. Āh³⁶⁰⁹ gitdi mişelerden şir-i ner

Geldi anuñ yirine hūk ile har

2949. Gird'Usāme kıaldı onsuz bādiye

Yirine geldi Ziyād-ı Óādiye

2950. Zāğ-ı müdbir dutdı³⁶¹⁰ bülbüller yirin

İy birāder rüz u şeb ağla yirin

2951. Gülistānda rāks iderler dimneler

Tāvüs eniñ itmez oldı cilverler

2952. Dimneler tāvüs yirinde Óayān³⁶¹¹

Cilve ider oldı heyhāt iy civān³⁶¹²

2953. Nağme itmez oldı bülbüller hezār

³⁶⁰⁹ Āhu: Āh ki Ş

³⁶¹⁰ Dutdı: tutdı Ş

³⁶¹¹ “Dimneler tāvüs yirinde rāks ider” Ş

³⁶¹² “Dañı tāvüs cilve eyleyüp nider” Ş

Bāng eder gülşende³⁶¹³ zāğ-ı cife-h^vor

2954. Kalmadı meydān içinde pehlivān

Pire-zenle tıldı hūnsā her mekān

2955. Ald'Ebū's-Şibleyn yirin³⁶¹⁴ Bū'l-Ĥaſeyn

Geldi ſanasın Yezid gitdi Ĥüseyn³⁶¹⁵

2956. MaŖrifet minberlerinde Ŗārifān

Ötmez oldılar ſağāyık bu zamān

2957. Bil ki anda ötdi ebvām ile zāğ³⁶¹⁶

Yüregine Ŗārifūn urıldı dāğ³⁶¹⁷

2958. Vāh ki oldı münŖakis işbu cihān

el-Amān iy ſāh-ı Ŗālem³⁶¹⁸ el-amān

2959. [93^a] قل حبيبي الصلات والسلام

كي يكون جارك خير الانام³⁶¹⁹

³⁶¹³ Gülşende: gülzārda Ş

³⁶¹⁴ Yirin: mekānın Ş

³⁶¹⁵ “Şan Yezid geldi gidince Ĥüseyn” Ş

³⁶¹⁶ “Bil ki anda ötdi bān ebvām-ı zāğ” Ş

³⁶¹⁷ Dāğ: tāğ Ş

³⁶¹⁸ ſāh-ı Ŗālem: rūh-ı cismi Ş

³⁶¹⁹ Hayrū'l-Enām: Fahrū'l-Enām Ş

2960. Gel aḥı iy Mehdı-yi āhır zamān
Kim fesād u žulm ile toldı cihān
2961. Vaḳt irişdi iy cihānuñ serveri
Evliyānuñ asfıyānuñ³⁶²⁰ dilberi³⁶²¹
2962. Kim gelesin iy imāme'l-müttakın
Ey³⁶²² Şerif³⁶²³ iy rah̄meten li'l-Ŗālemın
2963. Sensin iy şāh müsliminüñ mihteri
Müóminüñ serveri vü mehteri
2964. Saña tâbiŖ³⁶²⁴ revh ü reyhān bulısar
Cennet içre hūr u rıdvān bulısar
2965. Her kime kim vuślatuñ hāsıldurur³⁶²⁵
Ḳurretü'lŖayn u sürür-ı dildürür

³⁶²⁰ Asfıyānuñ: enbiyānuñ S

³⁶²¹ Dilberi: rehberi Ü, S.

³⁶²² Ey: Zire Ü, S.

³⁶²³ Şerif: latıf Ş // sensin Ü, S.

³⁶²⁴ tâbiŖ: uyan S

³⁶²⁵ Hāsıldurur: vāsıldurur Ş

2966. Saña uyan³⁶²⁶ dāóimā dil-şād ola³⁶²⁷
Hemm ü ğamdan ħalbi hem āzād ola^{3628 3629}
2967. Saña müştāk olmışuz iy nām-ver
İşbu³⁶³⁰ Óālem heb senüñdür baħr u berr
2968. Tapuňa iren kerāmet bulısar³⁶³¹
Yoluňa giren saÓādet bulısar³⁶³²
2969. Yuyısarsın çirkden bu Óālemi³⁶³³
Lütfüña ğarķ idisersin ādemi
2970. Sen saÓādet ehlinüñ sultānısın
Sen vilāyet dürrinüñ Óummānısın
2971. Sensin iy şeh lütf u iħsān mecmaÓı
Cüd-kānı vü mürüvvet menbaÓı
2972. Saliyāne³⁶³⁴ kim umaruz biz seni

³⁶²⁶ Saña uyan: Seni gören S, Ü.

³⁶²⁷ Ola: olur S, Ü, Ş.

³⁶²⁸ Ola: olur S, Ü, Ş.

³⁶²⁹ “Seni bulan ğuşşadan āzād olur” S, Ü.

³⁶³⁰ İşbu: Cümle S

³⁶³¹ “Saña uyan rûh reyħān bulısar” Ş

³⁶³² “Cennet içre ħûr u riđvān bulısar” Ş

³⁶³³ “Çirk ü şirkden yuyısarsın Óālemi” Ş

³⁶³⁴ Saliyāne: Saliyandur S, Ü, Ş.

Kim yoluñda virevüz³⁶³⁵ cān u teni³⁶³⁶

2973. Fürkatüñden çeşmümüz eşki revān
Hep revān kırbān saña serv-i revān

2974. [93^b] ÓÖmrümüz ire mi saña iy Óaceb
Gözümüz seni göre mi rüz u şeb

2975. Virevüz mi yoluña bir cān u baş
Gözümüzden dökevüz mi kıanlu yaş

2976. Miskın Aĥmed kıadr-ı cāhuñda senüñ
Kemterindür³⁶³⁷ ĥāk-i rāhuñda senün

2977. Derd ü hicrüñde olupdur ol melāl³⁶³⁸
Añ'irüşdür şems-i envār-ı vísāl

2978. Her ne yırd e işide sende nişān
Anda olur³⁶³⁹ Óāşıķāne cān-fışān

³⁶³⁵ Virevüz: virürüz Ü, Ş

³⁶³⁶ cān u teni: baş u cānı Ü, S. // cān u seri Ş

³⁶³⁷ Kemterindür: Kemteridür S, Ü, Ş.

³⁶³⁸ “Hicrüñ odunda olupdur ol hilāl” S, Ü. // “Hicrünün devrinde olmışdur hilāl” Ş

³⁶³⁹ Olur: eyler Ü

2979. Himmetün ābıyla rūhın tāze it
Lütf u ihsān aña bî-endāze it³⁶⁴⁰
2980. Koyalum bu sözleri nitdi Resûl
Diyelüm kim neyledi ol şâhib-uşûl
2981. معشر الاعشاق قولوا الصلات³⁶⁴¹
فسمعوا هجران سر الكائنات³⁶⁴²
2982. Nice itdi diñleñüz sultān-ı dîñ
Ol Hâbîb ü ol Hâşîb ü ol Emîn³⁶⁴³
2983. VaŖ idüben indi minberden hemân³⁶⁴⁴
ŖĀŖiše³⁶⁴⁵ hücresine³⁶⁴⁶ oldı³⁶⁴⁷ revân³⁶⁴⁸
2984. ŖĀrız olmışdı o vaqt aña şudāŖ
Āh ki³⁶⁴⁹ dönmez iftirāka ictimāŖ³⁶⁵⁰

³⁶⁴⁰ “Lütfuñı hem aña bî-endāze it” S

³⁶⁴¹ “يا محب المصطفى قول الصلات” Ü // “ŖĀşîk iseñ vir şalavāt sen i yār” S

³⁶⁴² “Salat getirin aşıklar, Hz. Peygamber (a.s.)’ın ayrılışını dinleyin.” // “فسمع اخبار غروب شمس ذات” Ü // “Diñle bundan nice gitdi şehriyār” S

³⁶⁴³ “Ol Hâbîb ü ol şefîŖul-müznibin” Ü // “Ol latîf ü ol Zârîf ü ol Emîn” Ş

³⁶⁴⁴ Hemân: Resûl S

³⁶⁴⁵ ŖĀŖiše: ŖĀŖiše’nüñ Ü

³⁶⁴⁶ Hücresine: evine Ü, S.

³⁶⁴⁷ Oldı: vardı S

³⁶⁴⁸ Revân: pür-uşûl S

³⁶⁴⁹ Āh ki: Vâh ile Ş

³⁶⁵⁰ “İftirāka dönmek istedi ictimāŖ” Ü // “Didi çok yā Uşayhâ bî-vedāŖ” S

2985. Çün mizâc-ı eşrefe irdi seçâm
ÔĀoîşe gönľüň hemân-dem tutdı ğam³⁶⁵¹
2986. İrdi ol dem aña dürlü dürlü bîm
Didi kim ben neyleyeyin nideyim
2987. Āh idüben³⁶⁵² ağladı ol zâr zâr
Gözleründen dökdi yaşı şîl-vâr³⁶⁵³
2988. Ğuşsâsından oldu ol vaĳt iki ĳat³⁶⁵⁴
Didi kim heyhât sırr-ı kâôinât³⁶⁵⁵
2989. Toĝrı iken yaya döndi ĳadd'anuň
İki ğünlük aya döndi ĳadd'anuň
2990. [94^a] Şerĥa şerĥa eyledi kendüzini
Giceye döndürdi ol ğündüzini
2991. Ğuşsâsından yüzi şarardı anuň³⁶⁵⁶
Aĝlamaĳdan gözi kıızardı anuň³⁶⁵⁷

³⁶⁵¹ “ÔĀoîşe’nüň ĳalbi toldı hemm ü ğam” S, Ü, Ş.

³⁶⁵² İdüben: itdi Ü // idüp Ş

³⁶⁵³ “Gözleründen dökdi ĳünin cüy-bâr” Ü, S.

³⁶⁵⁴ “Ğuşsâsından olmış idi iki ĳat” Ü, Ş

³⁶⁵⁵ sırr-ı kâôinât: sırrı’l-kâôinât Ş

³⁶⁵⁶ “Key şarartdı ğuşsâdan ol yüzünü” Ü

³⁶⁵⁷ “Hem kıızardı ĳanlı yaşdan gözünü” Ü

2992. Şerh idemez anı hergiz işbu dil
Ger dir ise gice gündüz ay u yıl
2993. Ol Hâbîb ü ol Hâşîb u Zü'l-Cemâl³⁶⁵⁸
Ol latîf ü ol zârîf ol pür-kemâl³⁶⁵⁹
2994. Didi niçün yâ Hümeyrâ'sın Hâzîn³⁶⁶⁰
Âh idüben niçün eylersin enîn^{3661 3662}
2995. Bizde mihmândur bu cânlar³⁶⁶³ bil yaqîn
Bunda turmayub gider anlar hemîn³⁶⁶⁴
2996. Çün ki mihmân turmayub³⁶⁶⁵ tizcek³⁶⁶⁶ gider
Kimse ağlayub anuñçün pes nider³⁶⁶⁷
2997. Sen benümçün itmegil hergiz³⁶⁶⁸ feza³⁶⁶⁹
Ağlayub âh eyleyüb itme ceza³⁶⁶⁹

³⁶⁵⁸ “Ol Hâbîb ü ol Hâşîb u ol Nasîb” Ü // “Ol latîf ü ol Neşîb ü ol Hâşîb” Ş

³⁶⁵⁹ “Ol Lebîb ü ol Tabîb ü ol Zebîb” Ü // “Ol Tabîb ü ol Lebîb ol Hâbîb” Ş

³⁶⁶⁰ “Anı eyle göricegez ol Emîn” Ş

³⁶⁶¹ Enîn: hanîn Ü

³⁶⁶² “Didi niçün yâ Hümeyrâsın Hâzîn” Ş

³⁶⁶³ Cânlar: rûhlar Ü

³⁶⁶⁴ “Yine anlar yirine gider hemîn” Ü // “Giru cânlar yirine gider hemîn” S // “Bunda gelüb yine giderler hemîn” Ş

³⁶⁶⁵ Turmayub: gelüben Ü, S.

³⁶⁶⁶ Tizcek: yine Ü // girü S

³⁶⁶⁷ “Anuñçün kimse ağlayup nider” Ş

³⁶⁶⁸ Hergiz: her Ü

³⁶⁶⁹ “Ağlayuban eylemegil hiç ceza³⁶⁶⁹” Ü, S.

2998. Bil ceza³⁶⁷⁰ itmez kaçā sehmini red
Hem feza³⁶⁷⁰ olmaz ecel sılne sed

2999. Ağlayub āh eyleyüb çekme ĥarac³⁶⁷¹
Śabr kı l k'eś-sābru miftāhü'l-ferec³⁶⁷²

3000. Böyle dirken aña sırr-ı kâōināt³⁶⁷³
Ĥāzır oldu nāgehān vaqt-i śalāt³⁶⁷⁴

3001. Geldi³⁶⁷⁵ anuñ katuna ol dem³⁶⁷⁶ Bilāl³⁶⁷⁷
Didi kim bil iy cemīl [ü] pür-kemāl^{3678 3679}

3002. Hem senünçün küllī eczā-yı cihān
Āh idüben cümle eylerler figān

3003. Derdünüzden³⁶⁸⁰ her gönül pür-hündurur
Kānlu yaşı gözlerün ceyhündurur³⁶⁸¹

³⁶⁷⁰ feza³⁶⁷⁰: ecel Ş

³⁶⁷¹ “Ağlayuban çekmegil hergiz ĥarac” // “Śabr eyle çekmegil hergiz ĥarac” S

³⁶⁷² Hadīs-i Şerif: الصبر مفتاح الفرج : “Sabır kurtuluşun anahtarıdır.”

³⁶⁷³ “Öliceğ vaqt śalavat virdi Bilāl” Ü, S.

³⁶⁷⁴ “Āftābuñ yanına hem-çün hilāl” Ü // “Āftābuñ katuna hem-çün hilāl” S

³⁶⁷⁵ Geldi: vardı Ş

³⁶⁷⁶ Dem: vaqt Ş

³⁶⁷⁷ “Didi kim iy āftāb-ı dü cihān” Ü // “Ağlayuban didi iy śāhib-kırān” S

³⁶⁷⁸ “Didi bil kim yā latīf yā Ze'l-Cemāl” Ş

³⁶⁷⁹ “Guśsañ ile tıldı kevn ile mekān” Ü // “Guśsañuzla tıldı kevn ile mekān” S

³⁶⁸⁰ Derdünüzden: Derdün ile Ş

³⁶⁸¹ “Gözlerün yaşı dañı ceyhündurur” S

3004. [94^b] İy Ĥabîb iy maẓhar-ı esmâ şîfât³⁶⁸²

Ĥâzır oldu işbu dem vaqt-i şalât

3005. Gel namâzı³⁶⁸³ kılvır aşhâbuña

Ehl-i beyt ü âline aĥbâbuna

3006. Didi ol vaqtin Bilâl'e ol latîf³⁶⁸⁴

Yâ Bilâl oldum bugün ġâyet za'Ŗîf³⁶⁸⁵

3007. Di Ebû Bekr'e bugün iy nîk-nâm³⁶⁸⁶

İtsün aşhâba imâmet ol hümâm³⁶⁸⁷

3008. Yürüme oldur benüm ardumc'imâm³⁶⁸⁸

Di ki uysunlar aña her ĥâss u Ŗâmm³⁶⁸⁹

3009. Kıoşı atı ġıbiyüz zîr'ikimüz³⁶⁹⁰

Sırr sözidür anuñ ile sözüümüz

³⁶⁸² “Şöyle bil iy fahr-ı cümle kâŖinât” S, Ü, Ş.

³⁶⁸³ Namâzı: şalâtı Ü

³⁶⁸⁴ “Didi cânlar cânı ben oldum za'Ŗîf” Ü // “Didi Âhmed yâ Bilâl oldum za'Ŗîf” S // “Ol Ĥabîb didi Bilâl'e iy latîf” Ş

³⁶⁸⁵ “Bil ki oldum ben bugün ġâyet za'Ŗîf” Ş // “Fâkatum tâķ oldu oldum key nahîf” Ü, S.

³⁶⁸⁶ “Di Ebû Bekr'e imâmet eylesun” Ü, S. // “Di Ebû Bekr'e yiri iy nîk-nâm” Ş

³⁶⁸⁷ “Anda ol baña niyâbet eylesün” Ü, S. // “Olsun aşhâbuma bugün ol imâm” Ş

³⁶⁸⁸ “Benüm ardumca imâm oldur imâm” Ü // “Benüm ardumca imâm olsun imâm” S

³⁶⁸⁹ “Baña böyle didi Ĥayy u Lâ-Yenâm” S, Ü.

³⁶⁹⁰ “Kıoşı atı ġıbiyüz biz ikimüz” Ü // “Kıoşı atı ġıbiyüz ikimüz” Ş

3010. Beni ol geçse uyardum ben aña
Lık gedüm anı uydı ol baña
3011. Benden özge efdal-i hâlk³⁶⁹¹ oldurur
Eşrefi'n-nâs ekmel-i hâlk oldurur³⁶⁹²
3012. Her ne sırr kim feyz ola Hâkık'dan baña
Cümlesini şab iderem ben aña
3013. Benüm için külli³⁶⁹³ mālın viren ol
Benüm ile dahı ğara giren ol³⁶⁹⁴
3014. Ğar içinde hâlk içinde yârum ol³⁶⁹⁵
Qabr ile cennet içinde cârum ol³⁶⁹⁶
3015. Evvel³⁶⁹⁷ oldurur³⁶⁹⁸ beni taşdıķ iden³⁶⁹⁹
Âhır oldur sözümi tahkik iden³⁷⁰⁰

³⁶⁹¹ efdal-i hâlk: hâlkdan efdal S, Ü, Ş.

³⁶⁹² “Cümle nâsdan dahı ekmel oldurur” S, Ü, Ş.

³⁶⁹³ Külli: cümle S, Ü, Ş.

³⁶⁹⁴ “Dinüm içre Öarzını bezl iden ol” S

³⁶⁹⁵ “Hâlk içinde dahı ğarda yârum ol” Ü, Ş // “Yârum oldur cümle yirde yârum ol” S

³⁶⁹⁶ “Hâlk içinde dahı ğarda yârum ol” S // “Qabr içinde dahı hulda cârum ol” Ş

³⁶⁹⁷ Evvel: Evvelâ Ş

³⁶⁹⁸ Oldurur: oldur S, Ş.

³⁶⁹⁹ İden: eyleyen S

³⁷⁰⁰ “Sözlerümi hâlkta tahkik eyleyen” S

3016. Evvel ol(dur) hem benüm yirümde imām

Āhir oldur yirde ƙonşum iy hümām

3017. Cümle mevziŌde³⁷⁰¹ baña oldur refiƙ

Pes³⁷⁰² imāmet³⁷⁰³ aña olmışdur ĥaƙiƙ

3018. Di benüm yirümde ol olsun imām

Zire lāyıƙdur aña ol nıƙ-nām

3019. ŌĀoiş’ana çün işitdi bu sözi³⁷⁰⁴

Dökdi ol demde demi anuñ gözi³⁷⁰⁵

3020. [95^a] Elini öpdı Ĥabı̄b’uñ ol nigār³⁷⁰⁶

Didi neylersiz anı iy gülŌizār³⁷⁰⁷

3021. Kim anuñdur ƙalbi ġāyet de refiƙ³⁷⁰⁸

Halka külliden odur ġāyet şefiƙ³⁷⁰⁹

³⁷⁰¹ mevziŌde: yirde Ü. S

³⁷⁰² Pes: Bes Ş

³⁷⁰³ İmāmet: imāmlıƙ S, Ü, Ş.

³⁷⁰⁴ “ŌĀoişe çün kim işitdi bu sözi” Ü // “Çün işitdi ŌĀoişe bu sözleri” S

³⁷⁰⁵ “Ƙān ile yaş dökdi anuñ gözleri” S // “Dökdi yaşı ƙan ile anuñ gözi” Ş

³⁷⁰⁶ “Elin öpdı aƣladı ol zār zār” Ü // “Elin öpdı aƣladı olub melül” S

³⁷⁰⁷ “Didi kim taħƙiƙ bilürsiz yā Resül” S

³⁷⁰⁸ “Kim anuñ ƙalbidür ġāyet refiƙ” Ü // “Babamuñ gönüldürür ġāyet refiƙ” S // “Kim anuñ ƙalbidürür ġāyet refiƙ”

Ş

³⁷⁰⁹ “Cümle ĥalkdan daħı oldurur key şefiƙ” Ü, S. // “Cümle nāsdan ĥalka oldurur şefiƙ” Ş

3022. Göricek hālî sizün mihrābuñuz³⁷¹⁰

Anda ağlar göricek aşhābuñuz³⁷¹¹

3023. Gözleründen kanlu yaş olur revān³⁷¹²

Havf iderem³⁷¹³ kılebinden³⁷¹⁴ gide cān

3024. Fāṭıma'yla cümle hātūn zār zār^{3715 3716}

Ağlaşuban didiler iy gülÖizār³⁷¹⁷

3025. Diñ kerem idün imām olsun ÖÖmer³⁷¹⁸

Heybet ile ol Ĥabīb itdi nażar³⁷¹⁹

3026. Kıaşımaşıla başıdı anlara Resūl

Anlaruñ sözlerin itmedi kabūl

3027. Didi dime baña böyle sen³⁷²⁰ kelām³⁷²¹

Kim benüm yirümde oldurur imām

³⁷¹⁰ “Hālî görse ol sizün mihrābuñuz” S, Ü, Ş.

³⁷¹¹ “Dañı ağlar görse hem aşhābuñuz” Ü, S. // “Anda ağlar görse hem aşhābuñuz” Ş

³⁷¹² “Gözleri yaşı olısdur revān” S

³⁷¹³ Havf iderem: Kırkaram S, Ü, Ş.

³⁷¹⁴ Kılebinden: gevdesinden S

³⁷¹⁵ zār zār: āh ide S

³⁷¹⁶ “Fāṭıma'yla anda cümle hāzırāt” Ş

³⁷¹⁷ “Böyle didiler Resūl'e vāh ide” S // “Didiler iy mażhar-ı esmā şıfāt” Ş

³⁷¹⁸ “Diñ yirünüzde imām olsun ÖÖmer” Ü // “Diñ kerem idün imām olsun ÖÖmer” Ş

³⁷¹⁹ “Heybetiyle anlara kıldı nażar” Ü, Ş

³⁷²⁰ Sen: siz S, Ü, Ş.

³⁷²¹ “Didi baña söylemeñüz siz kelām” Ü, S. // “Didi dimeñ baña siz böyle kelām” Ş

3028. Yūsufuñ şāhiblerinden olmağıl³⁷²²

Bu işi sen baña teklif itmegil³⁷²³

3029. Di Ebū Bekr’e didi sen iy Bilāl³⁷²⁴

Kim³⁷²⁵ imāmet eylesün ol pür-kemāl^{3726 3727}

3030. Başını vurdı vü āh itdi Bilāl

Göñli doldı derd ü ğam ile melāl

3031. Ağlayub³⁷²⁸ didi Bilāl ol dem³⁷²⁹ deriğ

کآن چونان ماهی نهان شد زیر میغ³⁷³⁰

3032. İy deriğ ol hilm ü ÓAlım ü maÓrifet

İy deriğ ol çāh u kıadr u saltanat

3033. İy deriğā iy deriğā iy deriğ³⁷³¹

Gidiserdür ol Faşih ü ol Belig³⁷³²

³⁷²² Olmağıl: olmañuz S, Ü, Ş.

³⁷²³ “Sözümü dutuñ şekāvet bulmañuz” Ü, S. // “Bu işi siz baña telqin kıılñuz” Ş

³⁷²⁴ “Didi vardı yā Bilāl Bū Bekr’e sen” S // “Didi ol demde Bilāl’e ol hümām” Ş

³⁷²⁵ Kim: Anda Ü // Halka S

³⁷²⁶ pür-kemāl: yār-ı men S

³⁷²⁷ “Di Ebū Bekr’e kim olsun ol imām” Ş

³⁷²⁸ Ağlayub: Ağladı Ü, Ş

³⁷²⁹ ol dem: eyvāh Ü // ol vaqt Ş

³⁷³⁰ Mesnevî, I, 1723: “Öyle bir ay bulut altına girdi.”

³⁷³¹ “Didi ol cān iy deriğā iy deriğ” Ş

³⁷³² “Ey deriğā iy faşihā iy belig” Ü

3034. İy derigā ism-i aÖžam Muştafā
İy derigā Öunsur aÖžam Muştafā
3035. İy derigā dürr-i bahreyn Muştafā
İy derigā sırr-ı kevineyn Muştafā
3036. Kābe Kavseyn iken anuñ menzili³⁷³³
Hāk içine³⁷³⁴ iltiserdür mahmili³⁷³⁵
3037. Bizi koyub ne yire gitseñ gerek
ÖĀlemi hep odlara yaḡsañ gerek
3038. Ağlayuban vardı aśhāba Bilāl³⁷³⁶
Guśādan olmış idi hem-çū hilāl³⁷³⁷
3039. Didi bilüñ iy yārānlar bedr-i tām³⁷³⁸
Cümleñüze eyledi çok çok selām³⁷³⁹

³⁷³³ “Kābe Kavseyn olmuş iken menzilüñ” Ü, S.

³⁷³⁴ içine: içre Ü, S, Ş.

³⁷³⁵ Mahmili: mahmilüñ Ü, S. // mahfili Ş

³⁷³⁶ “Ağlayu āh eyleyu ol dem Bilāl” Ş

³⁷³⁷ “Guśā ile derd ile olub hilāl” Ü, S. // “Vardı aśhāb katuna hem-çū hilāl” Ş

³⁷³⁸ “Didi kim itdi size sultān selām” Ü // “Didi size ol Resül itdi selām” S

³⁷³⁹ “Daḡı gönderdi Ebū Bekr’e beyām” Ü // “Hem daḡı Bū Bekr’e gönderdi beyām” S

3040. [95^b] Didi kim bilsün olar oldum zaŒîf³⁷⁴⁰

Hastalıqdan cismüm oldı key nahîf

3041. Yürimege hiç mecâlüm qalmadı

Ucmağa hem perr ü bälüm qalmadı

3042. Heb kıvām³⁷⁴¹ oldı zaŒîf gāyet bugün

Varımayam anlara şāyet bugün

3043. Di Ebū Bekr’e didi olsun imām³⁷⁴²

Nāyib olsun anda baña ol hümām³⁷⁴³

3044. Diñledi aşhāb çün bu sözleri³⁷⁴⁴

Yaş ile qan ile tıldı gözleri³⁷⁴⁵

3045. Āh duhānın göklere irgürdiler

Göz yaşıyla mescidi tıldurdılar

3046. Her birisi ider idi āh-ı serd

Gözi yaş u yüregi tobtolu derd

³⁷⁴⁰ “Didi kim oldum bugün gāyet zaŒîf” Ü // “Didi ben oldum qatı gāyet zaŒîf” S

³⁷⁴¹ Kıvām: kuvām S

³⁷⁴² “Di Ebū Bekr’e imāmet eylesun” Ü // “Di didi Bū Bekr’e imāmet eylesun” S // “Didi olsun di Ebū Bekr’e imām” S

³⁷⁴³ “Anda yirüme niyābet eylesun” Ü, S.

³⁷⁴⁴ “Didi bu sözi Ebū Bekr’e Bilāl” Ü // “Anda aşhāb ağladılar zār zār” S // “İşidincek anda aşhāb bu sözi” S

³⁷⁴⁵ “Ağladı ol vaqtde ol şahib-kemāl” Ü // “Gözlerinüñ yaşı aqdı şıl-vār” S // “Herbirinüñ qanlı yaş dökdi gözi” S

3047. Urdılar ellerini başlarına
Kıtdılar kan gözleri yaşlarına
3048. Şaıdılar başlarına ol demde hāk
Kendüleri ideyazdılar helāk
3049. İşidince³⁷⁴⁶ bu sözi Şiddik o dem
Gözleründen dökdi yaş ile o dem
3050. Vardı ol mihrāba çok çok yirini³⁷⁴⁷
Gördi hāl ol Habīb'ün³⁷⁴⁸ yirini
3051. And'imāmlık itmedi ol ağıladı³⁷⁴⁹
Heb šahābınün yüregın dağıladı
3052. Cūşa geldi hem Resül'ün minberi
Didi ayruk görmezem peygamberi
3053. Mescid içi gözyaşıyla oldu nem
Toldı ashāb yüregi derd ile gam

³⁷⁴⁶ İşidince:çün işitdi Ş

³⁷⁴⁷ “Geçdi Bū Bekr ilerüçek yirini” S

³⁷⁴⁸ Habīb'ün: Resül'ün S

³⁷⁴⁹ “Āh idüben dahı mescid ağıladı” S

3054. Söz okuşdur didi Bū Bekr'e Bilāl
Sen imāmlık eyle iy šāhib-cemāl
3055. Āh idüben ağladı ol zār zār
Göz'yaşından ol yir oldı lāle-zār
3056. Ditredi anda imāmlık itmedi
ÓAklı gitdi kendüyi divşürmedi
3057. Ağlayuban didi kim vāh iy Ĥabīb
Bunda niçün gelmedün sen iy Lebīb
3058. Nicedelüm neyleyelüm didi ol
Ağlayalum rüz u şeb iy pür-Óusül
3059. ÓAklı gitdi düşdi ol vaqtın yire
Diledi ol demde kim yire gire³⁷⁵⁰
3060. Āh idüb ağlaşdılar aśhāb o dem
Gözleründen dökdiler yaş ile dem

³⁷⁵⁰ “Kendüzini bulmadı ol Óatık” Ü // “Diledi cānānına cānın vire” Ş

3061. Baş açub³⁷⁵¹ İbn-i Rabî'Öa ağladı³⁷⁵²
Cümle aşhâbuñ yüregın tağladı
3062. Şayha idüb didi ol hayrû'l-beşer
Gel imâmlık eyle bunda yâ ÖÖmer³⁷⁵³
3063. [96^a] Vard'imâmlık itmege³⁷⁵⁴ anda ÖÖmer
Kıatı tekbır eyledi ol şîr-i ner
3064. Anı işitdi yaturken ol Resûl³⁷⁵⁵
Hey bu kimdür diyü sordı pür-usûl^{3756 3757}
3065. Ol ÖÖmer'dür didiler yâ gülÖizâr³⁷⁵⁸
Kıalbühüzde olmasun andan ğubâr³⁷⁵⁹
3066. Didi bu işden³⁷⁶⁰ Hudâ râzî degül³⁷⁶¹
Hem rızâ virmez bilün³⁷⁶² buña³⁷⁶³ Resûl

³⁷⁵¹ Baş açub: Āh idüp Ş

³⁷⁵² “Ol Rabî'Öa oğlu ol hayrû'l-beşer” Ü // “Ol Rabî'Öa oğlu didi yâ ÖÖmer” S

³⁷⁵³ “Didi imâmlık eyle gel sen iy ÖÖmer” Ü // “Gel imâmlık eyle iy şâhib-hüner” S

³⁷⁵⁴ İtmege: eyledi Ü

³⁷⁵⁵ “Yatur iken anı işitdi Resûl” Ü // “Anı işitdi yatduğı yirden Resûl” S

³⁷⁵⁶ pür-usûl: şâhib-usûl Ü

³⁷⁵⁷ “Didi kim bu kimdürür ol pür-usûl” Ü

³⁷⁵⁸ “Didiler kim ol ÖÖmer'dür yâ nigâr” Ü, Ş // “Didiler kim ol ÖÖmer'dür yâ Resûl” Ş

³⁷⁵⁹ “Olmañuz siz anuñçün hiç melül” S

³⁷⁶⁰ bu işden: bundan Ş

³⁷⁶¹ Degül: olmaz S, Ü, Ş.

³⁷⁶² Bilün: dahı S, Ü, Ş.

³⁷⁶³ Buña: aña S

3067. Diñ Ebū Bekr'e kim ol olsun imām³⁷⁶⁴

Emrūme olsun muṭī' ol nīk-nām³⁷⁶⁵

3068. Aña varub³⁷⁶⁶ didiler bu sözleri³⁷⁶⁷

Giceye döndi anuñ gündüzleri³⁷⁶⁸

3069. Vardı ol mihrāba ġāyet³⁷⁶⁹ ağladı³⁷⁷⁰

Eyledi³⁷⁷¹ tekbir elini³⁷⁷² bağladı³⁷⁷³

3070. Baña ol gülzār-ı kıdsün bülbüli

Būsītān-ı üns ü huldun şülsüli

3071. Nāgehān ol şāh-ı Ŗālem Żü'l-Cemāl

Ol ḥasīb ü ol Ḥabīb-i Żi'l-Celāl

3072. Hastalıkdan buldı ḥıffet bir pāre³⁷⁷⁴

³⁷⁶⁴ “Didi kim bñ Bekr'e imāmlik eylesün” Ü // “Diñ imāmlik eylesün Bñ Bekr'e siz” S // “Didi diñ olsun Ebñ Bekr'e imām” Ş

³⁷⁶⁵ “Sözümü dutub tamāmlik eylesün” Ü // “Tañrı'nuñ ḥükmi budurur bilesiz” S // “Emrūme itsün imtişāl ol nīk-nām” Ş

³⁷⁶⁶ Varub: anda Ü

³⁷⁶⁷ “Didiler bu sözleri Bñ Bekr'e heb” S

³⁷⁶⁸ “Gözleri yaş doldı hoşk-leb” S

³⁷⁶⁹ Ėāyet: anda Ş

³⁷⁷⁰ “Vardı imāmlik eyledi āh eyleyu” Ü // “Geçdi imāmlik eyledi āh eyleyu” S

³⁷⁷¹ Eyledi: idüp Ş

³⁷⁷² Elini: ellerini Ş

³⁷⁷³ “Kānlu yaşı āha hem-rāh eyleyu” Ü // “Ağlayuban derd ile vāh eyleyu” S

³⁷⁷⁴ “Şonra anda buldı ḥıffet ol Ḥabīb” Ü // “Derd ile diñ es-sālātu ve's-selām” S

Diledi kim mescide kendü vara³⁷⁷⁵

3073. Turdı yirinde hemân-dem şems-vâr³⁷⁷⁶

Cûşa geldi Óâlem içre³⁷⁷⁷ ne ki var³⁷⁷⁸

3074. Yürimege kalmamış idi mecâl³⁷⁷⁹

Bedr iken olmuş idi hem-çü³⁷⁸⁰ hilâl

3075. Hastalıkdan olmuş idi ol zaÓıf

Ol latîf ü ol şerîf ü ol žarîf³⁷⁸¹

3076. Didi kim sensin İlâhî gayb-dân

Senüñ ile toludur³⁷⁸² kevn ü mekân³⁷⁸³

3077. Tolsun Óâlemlere bı-ittisâl

Mâsivâdansın berî bı-infisâl

3078. [96^b] Görinen nûruñdurur yâ Ze'l-Cemâl

³⁷⁷⁵ “Ol Hâşib ü ol Neşib ü ol Lebîb” Ü // “Tâ ki diyem nice itdi ol imâm” S

³⁷⁷⁶ “Kalkdı ol vaqtde yirinden şems-vâr” Ü // “Kaşıyuben kalkdı yirinden Hâşib” S // “Kalkdı ol demde yirinden şems-vâr” Ş

³⁷⁷⁷ Óâlem içre: cümle Óâlem Ş

³⁷⁷⁸ “Ol nigâr ol gülÓizâr ol şehriyâr” Ü // “Vir şalavât aña çok çok iy lebîb” S

³⁷⁷⁹ “Yürimege yoğ idi anda mecâl” Ü, S. // “Kalmamışdı anda yürimege mecâl” Ş

³⁷⁸⁰ Hem-çü: hem-çün S

³⁷⁸¹ “Key nahîf olmuşdı ol cism-i Lâtîf” S

³⁷⁸² Toludur: toludurur Ü, S.

³⁷⁸³ kevn ü mekân: dü cihân Ü, S.

Fî'l-haқиқа māsivāñdurur hayāl

3079. Cismüme sen yā Kavi vir kuvveti
Tā varam mescidde³⁷⁸⁴ görem ümmeti

3080. Havfüm oldur benüm iy dānā-yı pāk
K'ağlamağdan ola aśhābum helāk

3081. Ol münevver başını bağladılar
Yaş yirine қара қан ағладılar

3082. Tutdı³⁷⁸⁵ anuñ sağ elini³⁷⁸⁶ şeh³⁷⁸⁷ ÓAlı
Ağladı zārılığ itdi ol veli

3083. Sol elini İbn-i ÓAbbās iy civān³⁷⁸⁸
Tutdı ol şāhuñ idüb āh u figān³⁷⁸⁹

3084. Key zaÓıf olmışdı ol bāğ-ı cemāl
Hem³⁷⁹⁰ raқиқ olmış idi hem-çün hilāl³⁷⁹¹

³⁷⁸⁴ Mescidde: mescide Ş

³⁷⁸⁵ Tutdı: Dutdı Ü, S, Ş.

³⁷⁸⁶ Elini: elin Ü

³⁷⁸⁷ şeh: anda Ü // şāhum S, Ş.

³⁷⁸⁸ “Sol elini dutdı ÓAbbās oğlu hem” Ü, S. // “İbn-i ÓAbbās sol elin dutdı anuñ” Ş

³⁷⁸⁹ “Hoşk-leb olub gözi toptolu nem” Ü, S. // “Gözleri yaş ile dem dökdi anuñ” Ş

³⁷⁹⁰ Hem: ol Ş

³⁷⁹¹ “Şan yirinden қопdı bir serv-i nihāl” S, Ü.

3085. Çün ki yirden tırdı ol şāh-ı cihān
Cūşa geldi bu zemīn ü āsmān
3086. Tağ u taş ağladı didi āh u vāh
Fūrkatā vā hasretā iy pādīşāh³⁷⁹²
3087. Ol Ĥabīb'i ede ede mescide³⁷⁹³
İltediler zārī vü efgān ede³⁷⁹⁴
3088. Tekbiri çün kim işitdi ol imām
Bildī hāzır olduğun Hayrū'l-Enām³⁷⁹⁵
3089. Mescide girdüğünü ol bedr-i tām
Tuydı mihrāb ıçr'Ebū Bekr'i hümām
3090. Gİtmek istedi yirinden ol hümām³⁷⁹⁶
Tur yiründe did'aña bedr-i tamām³⁷⁹⁷

³⁷⁹² “el-Vedā' u el-vedā' devletlū şāh” S, Ü.

³⁷⁹³ “Çün Ĥabīb'i mescide iletdiler” Ü // “Çün Resūl'ı mescide iletdiler” S // “Ede ede mescide anı iletdiler” Ş

³⁷⁹⁴ “Cümle aşhāb katı tekбір itdiler” S, Ü, Ş.

³⁷⁹⁵ Hayrū'l-Enām: bedri'l-tamām S

³⁷⁹⁶ “Ol yirinden giru gitmek istedi” S, Ü, Ş.

³⁷⁹⁷ “Gül'izār aña yiründe tur didi” Ü // “Ahmed aña sen yiründe dur didi” S // “Ol Ĥabīb aña yiründe tur didi” Ş

3091. Sağına³⁷⁹⁸ oturdu anuñ³⁷⁹⁹ ol Resül³⁸⁰⁰

Ol asıl ü ol cemil ol pür-uşul^{3801 3802}

3092. [97^a] Otururken aña uydı ol cemil

Ol hasib ü ol nesib ü ol asıl³⁸⁰³

3093. Didi sığnağ-ı nihāye içre lik³⁸⁰⁴

Qatı hasta oldu bir gün şah-ı nık^{3805 3806}

3094. Did'Ebū Bekr'e diñüz³⁸⁰⁷ olsun imām

Eylesün baña niyābet ol hümām³⁸⁰⁸

3095. ÓAóis'ana Hafsā'ya didi o dem³⁸⁰⁹

Āh itdi dökdi gözinden o dem³⁸¹⁰

3096. Didi Resül'anı itmesün imām

Ol cihānuñ āftābı bedr-i tām³⁸¹¹

³⁷⁹⁸ Sağına: Sağ yanına Ü, S.

³⁷⁹⁹ Anuñ: Ebū Bekr'ün Ü // Bū Bekr'ün S

³⁸⁰⁰ Resül: şah-ı dīn Ş

³⁸⁰¹ pür-uşul: Emīn Ş

³⁸⁰² Uydı aña otururken pür-uşul Ü, S.

³⁸⁰³ “Ol Hāşib ü ol hādī süble's-sebīl” Ş

³⁸⁰⁴ Ü ve Ş nüshasında bu mısradan sonra “Didi kim hasta olıncağ ol hasib” mısraı gelmektedir.

³⁸⁰⁵ şah-ı nık: ol nigār Ü, Ş

³⁸⁰⁶ Ü nüshasında bu mısradan sonra “Ol gün oldu key zaÓıf ol gülÓızār” mısraı gelmektedir.

³⁸⁰⁷ Diñüz: diñ Ş

³⁸⁰⁸ “Nāyib olsun baña anda ol hümām” Ş

³⁸⁰⁹ o dem: iy cān Ş

³⁸¹⁰ “Qurbān olsun bu Hāşib'e ins ü cān” Ş

³⁸¹¹ “Zire kim gāyet şefīkdür ol hümām” Ş

3097. Zire anuñ albidür gāyet refī
Cümle alkdan daı oldurur űefī

3098. Göricek mihrābını hālī anuñ
Key harāb olsa gerek³⁸¹² hālī anuñ

3099. Havf iderem anda cānın vire ol
Di kim itmesün imām anı Resūl³⁸¹³

3100. GülÖizār’a³⁸¹⁴ Ėafsa didi bunları
Ol Ėabīb sekitdi ol vat anları

3101. Didi akıyub olara bedr-i tām³⁸¹⁵
Baa söyleme bunun gibi kelām

3102. Yūsuf’un űāhiblerinden siz didi
Daı anlar aa söz³⁸¹⁶ söylemedi³⁸¹⁷

3103. Didi varuñ di aa olsun imām³⁸¹⁸

³⁸¹² Gerek: atı ű

³⁸¹³ “Didi kim itmesün anı imām Resūl” ű

³⁸¹⁴ gülÖizār’a: ol Ėabīb’e ű

³⁸¹⁵ bedr-i tām: ol hümām ű

³⁸¹⁶ Söz: nesne ű

³⁸¹⁷ Söylemedi: dimesi ű

³⁸¹⁸ “Didi Ebū Bekr’e di olsun imām” ű

Cümle halkuñ efdalidür ol hümām³⁸¹⁹

3104. Didiler Şiddik’a anlar³⁸²⁰ bu sözi³⁸²¹

Ağladı vü kan ile toldı gözi³⁸²²

3105. Vardı mihrāba imāmet³⁸²³ eyledi

İtdi tekbir ü namāza başladı³⁸²⁴

3106. Buldı hiffet soñra bir pāre o şāh³⁸²⁵

Kaşd kıldı³⁸²⁶ mescide vara o māh³⁸²⁷

3107. Koltuğınuñ birine girdi ÓAlı

Katı çok ağladı anda ol velı

3108. Girdi Fazl anuñ birine ağlayu

Hasret odiyla³⁸²⁸ yüregın tağlayu³⁸²⁹

3109. İki ay arasına ol āftāb³⁸³⁰

³⁸¹⁹ “Sözümü kılun kabül ol nık-nām” Ş

³⁸²⁰ Anlar: cümle Ş

³⁸²¹ “Cün Ebū Bekr’e didiler bunları” Ş

³⁸²² “Kanlu yaşı dökdi anuñ gözleri” Ü // “Dökdi ol demde demi anuñ gözi” Ş

³⁸²³ İmāmet: imāmlık Ü, Ş

³⁸²⁴ “Tekbir eyledi şalāta başladı” Ü, Ş

³⁸²⁵ “Şāh-ı Óālem buldı hiffet bir pare” Ü // “Buldı hiffet soñra ol şāh bir pere” Ş

³⁸²⁶ Kaşd kıldı: Diledi kim Ü

³⁸²⁷ o māh: gündüz Ş, Ü

³⁸²⁸ Hasret odiyla: Nār-ı derdle Ü // Āh u vāhla Ş

³⁸²⁹ Tağlayu: dağlayu Ü, Ş

³⁸³⁰ “Girdi olaruñ arasına āftāb” Ü

Girüben yürüdi hem-çün māhtāb³⁸³¹

3110. Ede ede³⁸³² mescide vardı o şāh

Cümle Őālem cūşa geldi didi āh³⁸³³

3111. Mescide çün vardı ol sultān-ı dīn

Anı ihsās³⁸³⁴ eyledi Sıddıķ Emīn³⁸³⁵

3112. Gitdi mihrābuñ içinden ol hümām

Vardı mihrāba oturdı şeh revān³⁸³⁶

3113. Otururken and'imāmet³⁸³⁷ eyledi

Hasret³⁸³⁸ odiyla cihānı³⁸³⁹ tağladı³⁸⁴⁰

3114. [97^b] Uru tırub aña³⁸⁴¹ aşhāb ıktidā³⁸⁴²

İtdiler eyleyüben³⁸⁴³ cān iftidā³⁸⁴⁴

³⁸³¹ “Bu cihānda ol cihānda māhtāb” Ü // “Girüben yürüdi hem-çü māhtāb” Ş

³⁸³² Ede ede: Adım adım Ü

³⁸³³ “Cümle Őālem cūş idüb didi ki āh” Ü

³⁸³⁴ İhsās: ihsān Ü

³⁸³⁵ Emīn: hemīn Ü, Ş

³⁸³⁶ şeh revān: bedr-i tām Ü

³⁸³⁷ İmāmet: imāmlik Ü, Ş

³⁸³⁸ Hasret: Āh Ş

³⁸³⁹ Cihānı: cigerler Ü // kāōinātu Ş

³⁸⁴⁰ Tağladı: dağladı Ü

³⁸⁴¹ Aña: itdi Ü

³⁸⁴² “Uru tırup öpdiler aşhāb aña” Ş

³⁸⁴³ Eyleyüben: Agladılar Ü

³⁸⁴⁴ “Didiler kim cümle halk kırbān saña” Ş

3115. Hasta iken āhir işi bu idi
Lütf u ihsân aña dāóim hūy idi³⁸⁴⁵
3116. Anuñcün kı̇óim itmek iktidā
Cāóiz oldı³⁸⁴⁶ kı̇Óide bil iy dede
3117. Şol *Nihāye*³⁸⁴⁷ kim *Hidāye*³⁸⁴⁸ şerhîdür
Ol fakihler rûhlarınuñ rûhîdur
3118. Bu *Nihāye* içre iy şāh-ı cihān³⁸⁴⁹
Şöyle źikr olmışdurur bilgil Óayān³⁸⁵⁰
3119. معشر الاعشاق قولوا الصلوات
فسمعوا هجرانَ مرآتِ الصفات³⁸⁵¹
3120. Çün namāzı kıldı anda³⁸⁵² ol nigār³⁸⁵³
Minberüñ³⁸⁵⁴ üstine çıkdı şems-vār³⁸⁵⁵

³⁸⁴⁵ “LaÓl-lebdür şim ber-misk buy idi” Ş

³⁸⁴⁶ Oldı: olmaz Ş

³⁸⁴⁷ en-Nihāye fî şerhi’l-Hidāye: “Signakî tarafından yazılan ve Burhāneddin el-Mergīnānı’nın meşhur eseri el-Hidāye’nin şerhidir.”

³⁸⁴⁸ el-Hidāye: “Burhāneddin el-Mergīnānı’nın (öl. 593/1197) Hanefî fıkhına dair eseri.”

³⁸⁴⁹ “Böyle źikr olmışdur anda kelām” Ü, Ş

³⁸⁵⁰ “Nice oldı şöra diñle bedr-i tām” Ü // “ÓIşķ ile diñ eś-şalātu ve’s-selām” Ş

³⁸⁵¹ “Salat getirin aşıklar, Hz. Peygamber (a.s.)’in ayrılışını dinleyin.”

³⁸⁵² Anda: anlar Ü, S.

³⁸⁵³ ol nigār: tamām Ü, S.

³⁸⁵⁴ Minberüñ: minber Ü, S.

³⁸⁵⁵ Şems-vār: ol nıj-nām S // fāhre’l-enām Ü

3121. Minberüñ aşāğasında ol hümām³⁸⁵⁶

Gün gibi oturdı şāh-ı Nîk-Nām³⁸⁵⁷

3122. Eyledi anda şenālar Ĥaqq’a çok³⁸⁵⁸

Senden özgeye beķā didi ki yok³⁸⁵⁹

3123. İy Kerīm ü lem-Yezel iy lā-Yezāl³⁸⁶⁰

Rahmetünle³⁸⁶¹ oldı Ŗālem māl-ā-māl

3124. Ādem oğlın nutfeden ĥalk eyledün³⁸⁶²

Cüduñ ile kāōinātı toyladuñ

3125. Çün ki Ādem’de ķoduk nūr-ı vücūd

Hep melāōik aña itdiler sücūd

3126. Çün ki Nūh’da oldı nūr-ı āftāb

İtmedi³⁸⁶³ anuñiçün ġarķ anı āb

3127. Vey Kādīm ü Kādir ü Perverd-gār

³⁸⁵⁶ “Kalmamışdı ķuvveti aslā anuñ” Ü // “Kalmamışdı ķuvveti Peyğamber’ün” S // “Aşāğasında anuñ ķıldı ķarār” Ş

³⁸⁵⁷ “Aşāğasında oturdı minberün” Ü // “Zire olmışdı zaŖıf ol GülŖizār” Ş

³⁸⁵⁸ “Eyledi anda şebāt ol vaķt Ĥaqq’a” Ü // “Ĥazrete eyledi çok dürlü şenā” S

³⁸⁵⁹ “Didi Ĥayy’sın kim senüñdürür beķā” S, Ü, Ş.

³⁸⁶⁰ “Ey Hudā-vend-i Kādīm ü lā-Yezāl” Ü // “Ey Hudā-vendā ki sensin lā-Yezāl” S // “Sen Kādīm’sin lem-Yezel’sin lā-Yezāl” Ş

³⁸⁶¹ Rahmetünle: Cuduñ ile Ü, S.

³⁸⁶² Eyledün: idersin S, Ü.

³⁸⁶³ İtmedi: eylemedi S

Nefhadan Óİsā yaratduñ āşikār³⁸⁶⁴

3128. Nūruñ İbrāhim’de rüşen eyledüñ

Nārı aña bāğ u gülşen eyledüñ

3129. İrdi³⁸⁶⁵ Mūsā’ya ziyāsından şehā³⁸⁶⁶

Dirilüb oldı Óaśāsı ejdehā

3130. Çün tecellî eyledüñ Óİsā’ya sen

Dirilürdi nefhasıyl’ölü beden³⁸⁶⁷

3131. Çün kim itdün cümleden beni güzün

Beni kılduñ rahmeten li’l-Óālemün

3132. [98^a] İy Kādım ü Vāhib ü ervāh-ı pāk

Ger gidersem saña varam ben çe bāk³⁸⁶⁸

3133. Soñra³⁸⁶⁹ didi iy Müsülmānlar³⁸⁷⁰ neden³⁸⁷¹

³⁸⁶⁴ “Yaradursın Óİsā’yı sen nefhadan” Ü // “Yaradursın Óİsā’yı hem nefhadan” S

³⁸⁶⁵ İrdi: virdüñ Ü

³⁸⁶⁶ “Çün ki virdüñ Mūsā’ya andan ziyā” S

³⁸⁶⁷ Beden: bigen S

³⁸⁶⁸ Çe bāk: çi pāk Ü, Ş

³⁸⁶⁹ Soñra: Dañı S

³⁸⁷⁰ Müsülmānlar: müsülmānlar Ü, S.

³⁸⁷¹ “Soñra didi ol Ĥabīb ol şāh-ı dīn” Ş

Ağlaşursız ƙalbünüz³⁸⁷² tolmış³⁸⁷³ ĥazen³⁸⁷⁴

3134. Bilünüz fāñdürür heb³⁸⁷⁵ māsivā
Ĥaƙƙ’durur bāƙi k’aña irmez fenā³⁸⁷⁶

3135. Bu cihānda kimse ƙalmaz cāvidān³⁸⁷⁷
Heb fenāyiçün düzüldi bu mekān³⁸⁷⁸

3136. Bu cihānda bāƙi ƙalmaz kimsene
Fāñ olup yoğ olur her nesnene

3137. Bāƙi Allāh’dur kim oldur lā-Yezāl
Mülkine yoğdur anuñ hergiz³⁸⁷⁹ zevāl

3138. Cümlede³⁸⁸⁰ varlık Hudā’nuñdur³⁸⁸¹ hemān³⁸⁸²
Küllî şeyde³⁸⁸³ varlığıdurur³⁸⁸⁴ Óayān³⁸⁸⁵

³⁸⁷² Ƙalbünüz: gönünüz S

³⁸⁷³ Tolmış: tolu S

³⁸⁷⁴ “Ol müşeffe’ ol şefi’ü’l-miznibin” Ş

³⁸⁷⁵ Heb: kim Ü

³⁸⁷⁶ “Dā’imā Allāh’dur kim ol bāƙıdurur” Ü

³⁸⁷⁷ “Bunda ƙalmaz kimse hergiz cāvidān” Ü, S. // “Yā aśhābı bilün kim bu cihān” Ş

³⁸⁷⁸ Mekān: cihān S, Ü, Ş.

³⁸⁷⁹ Hergiz: aslā S

³⁸⁸⁰ Cümlede: Ƙamu S // Cümle şeyde Ş

³⁸⁸¹ Hudā’nuñdur: anuñdur Ü, Ş // hep anuñdur S

³⁸⁸² Hemān: bî-gümān Ü, S.

³⁸⁸³ Küllî şeyde: Cümlede S

³⁸⁸⁴ Varlığıdurur: varluğ olmuşdur S

³⁸⁸⁵ “İ’otikād böyle idün bî-gümān” Ş

3139. Çün ki varlık cümlede³⁸⁸⁶ anuñ ola

Kimseye pes bunda ne varlık kıala³⁸⁸⁷

3140. Dañı bilüñ lâ-Yezâl ü lem-Yezel³⁸⁸⁸

İtdi taÖyın her kişiye bir ecel

3141. Ol kişiye³⁸⁸⁹ çün³⁸⁹⁰ irişe³⁸⁹¹ ol ecel

Kalmaz³⁸⁹² aśsı aña hiç dürlü ħıyel^{3893 3894}

3142. Bir nefes ol bunda idemez kıarār³⁸⁹⁵

Bil kıalur bundan gider³⁸⁹⁶ bî-ihtiyār³⁸⁹⁷

3143. Bir maķāma varur anda hiç zevāl

İrmez aña yoķdur anda intikāl

3144. Ol maķāmda bulınur feth ü fütūh³⁸⁹⁸

Anda olur dañı hem revh ile rūh³⁸⁹⁹

³⁸⁸⁶ Cümlede: kıamuda S

³⁸⁸⁷ Kıala: ola Ü

³⁸⁸⁸ “Dañı Ħayy u lâ-Yezâl ü lem-Yezel” Ü // “Dañı ol sultān-ı Ħayy u lem-Yezel” S // “Bilüñüz kim lâ-Yezâl ü lem-Yezel” Ş

³⁸⁸⁹ Ol kişiye: Ol kişiye Ü, Ş

³⁸⁹⁰ çün:çün kim S

³⁸⁹¹ İriş: irişdi Ş

³⁸⁹² Kalmaz: itmez Ü, S.

³⁸⁹³ Ħıyal: cebel S

³⁸⁹⁴ “Fāóide itmez aña dürlü ħıyal” Ş

³⁸⁹⁵ “Çün kim ider bu maķāma ol güzer” S

³⁸⁹⁶ Gider: güzer Ü, Ş

³⁸⁹⁷ “Vaķt-i rıĥlet olıcaķ girü gider” S

³⁸⁹⁸ “Anda olur cümle feth ile fütūh” S, Ü.

³⁸⁹⁹ “Anda bulınur dañı revh ile rūh” S, Ü.

3145. Bilünüz kim bu cihân hâli budur
Dahı çerhuñ cümle ahvâli budur
3146. Ādemi gâh sayru gâh sağ ider ol
Yire koyub kara toprağ ider ol
3147. Bir degirmendür bu çerh-i bî-ķarār^{3900 3901}
Bu Ŗizāmı o görüb eyler ğubār³⁹⁰²
3148. İşbu³⁹⁰³ dirlik bir nefesde bağıldur
İşbu derd ile³⁹⁰⁴ yürekler³⁹⁰⁵ tağıldur³⁹⁰⁶
3149. Ger riyāzat ile cismi vādesiz
Ķuds ğülzārına defŖi varasız
3150. Size eyleye tecellî nūr-ı zāt
Maĥv ola sizdeki cümle heb sıfāt³⁹⁰⁷

³⁹⁰⁰ bî-ķarār: bî-şebāt Ü, S.

³⁹⁰¹ “Bir degirmendür bilün bu çerh-i Ŗatıķ” Ş

³⁹⁰² “Ol Ŗizāmı öñidür eyler vefāt” Ü // “Oñundur Ŗömri vü eyler şāhı māt” S // “Ol Ŗizāmı öñidür eyler daķıķ” Ş

³⁹⁰³ İşbu: Hem bu S, Ü, Ş.

³⁹⁰⁴ derd ile: dertden Ü, S, Ş.

³⁹⁰⁵ Yürekler: heb yürekler S, Ü. // Cümle yürek Ş

³⁹⁰⁶ Tağıldur: dağıldur Ü

³⁹⁰⁷ “Maĥv ola küllî sizden bu sıfāt” S

3151. Ol gidenler size yiter iÖtibār
Kim bu yirde idemediler qarār
3152. Cām’ecelden cümlesi içdi şarāb
Vardılar yir icre oldılar türāb
3153. [98^b] Dirlik oldur kim ÓanaÓısı olmaya
Varlıķ oldur kim fenāsı olmaya
3154. Bir çöpe degmez ölüm olan mekān
Melik oldur kim qala ol cāvidān
3155. Qanı Ādem qanı Mūsā qanı Nūh
Derdden³⁹⁰⁸ oldı³⁹⁰⁹ yürekleri cürūh
3156. Qanı İbrāhım ü YaÓķüb u Halıl³⁹¹⁰
Guśśadan olmışlar idi heb Óalı³⁹¹¹
3157. Anlaruñ menşürını dürdi cihān
Bil ki kimse bunda qalmaz cāvidān³⁹¹²

³⁹⁰⁸ Derdden: Derd ile S

³⁹⁰⁹ Oldı: olmışdı S, Ü, Ş.

³⁹¹⁰ “Qanı YaÓķüb qanı İbrāhım Halıl” S, Ü, Ş.

³⁹¹¹ “Guśśadan olmışdı anlar key Óalı” S, Ş. // “Guśśadan olmış idi anlar Óalı” Ü

³⁹¹² “Bu diyārda kimse qalmaz cāvidān” Ü // “Kimse qalmaz bu cihānda cāvidān” S // “Vāh ki hāyındur bu çerh bı-gümān” Ş

3158. Kıomadı anları bunda Kırd-gār
 Kıara topraķ içre itdiler kıarār
3159. Kıanda gitdi enbiyā vü evliyā³⁹¹³
 Kıanda vardı³⁹¹⁴ etķiyā³⁹¹⁵ vü aşfiyā
3160. Kıanda gitdi ol olan šāhīb-kırān
 Kıanda vardılar selātın-i cihān³⁹¹⁶
3161. Bir niçe gün bunda mihmān oldılar
 Şoñra varub yirde pinhān³⁹¹⁷ oldılar
3162. Kimse bunda olmamışdur şād-mān
 Çerh elinden el-ğiyāş iy dostān³⁹¹⁸
3163. Şoñra didi daħı ol sultān-ı dın³⁹¹⁹
 Ol cemıl ü ol aşıl ü ol emın³⁹²⁰

³⁹¹³ “Kıanda gitdi bu maķāmdan enbiyā” Ş

³⁹¹⁴ Vardı: gitdi S

³⁹¹⁵ Etķiyā: evliyā Ş

³⁹¹⁶ “Kıanda gitdi aşfiyā vü etķiyā” S

³⁹¹⁷ Pinhān: pinhān S, Ü, Ş.

³⁹¹⁸ el-ğiyān iy dostān: el-amān u el-amān S

³⁹¹⁹ “Daħı didi anlara sultān-ı dın” Ü // “Daħı didi anda ol sultān-ı dın” Ş

³⁹²⁰ “Ol Şefiō ol rahmeten li’l-Öālemın” Ü // “Yā aşhābı bilünüz siz yaķın” Ş

3164. Biz dahı bundan giderüz bı-gümān

Bize dahı virmeyiser çerh amān

3165. Bilünüz kim sizden ayrılsam gerek

Pādişāhum atuna varsam gerek

3166. Sūretüm geri ki sizden ayrılır

İllā³⁹²¹ maÖnüm sizün ile biledür³⁹²²

3167. Sizden aslā ayru olmaz maÖnümüz

Geri sizden ayru ola cismümüz

3168. Cümle yırde ben sizünle bileyin

Şūretā geri ki sizden ayruyun

3169. Şūret-i şahsiyyeye ider fenā

Şūret-i nevÖiyyenüñdürür beā

3170. Ger bu şūretle olavuz fān biz

MaÖnümüzle alısaruz bā biz

³⁹²¹ İllā: Lk Ü

³⁹²² Biledür: bile olur Ü

3171. Şimdiye dek yiryüzinde³⁹²³ olduğum

Yig idi ben size³⁹²⁴ bunda tırdüğüm

3172. Şimdi yigdür kim yir altına gidem^{3925 3926}

Suçlarıñuz Tañrı'dan dilek³⁹²⁷ edem³⁹²⁸

3173. Anda sizi dileyem ilallāh'dan

Size rah̄met isteyem şāhdan

3174. Cürmüñüz bağışlaya baña Hudā

Sizi benden itmeye hergiz cüzā

3175. İy yārānlar size olsun çok selām

ÖÖmrümüz oldı bizüm üşde tamām

3176. قل حبيبي الصلات والسلام³⁹²⁹

فسمعوا اخبار هجر بدر تام³⁹³⁰

³⁹²³ Yiryüzinde: sath-ı arzda S, Ü, Ş.

³⁹²⁴ ben size: sizle Ş

³⁹²⁵ Gidem: girem S

³⁹²⁶ “Şimdi yigdür taht-ı arza vardüğüm” Ş

³⁹²⁷ Dilek: ben S

³⁹²⁸ “Ta kıyāmet anda olup tırdüğüm” Ş

³⁹²⁹ “Ger şefā’at eylesün dirseñ Ĥabīb” S

³⁹³⁰ “Salatu selam de sevgilim, Hz. Peygamber (a.s.)’in ayrılık haberlerini dinle.” // “فسمعوا هجران سر الكائنات” Ü // “Vir şalavāt aña her dem iy lebīb” S

3177. Şöyle vaŖ itdi o gün ol şehriyâr³⁹³¹

Oda yanayazdı anda ne³⁹³² ki var

3178. [99^a] VaŖ³⁹³³ idüben³⁹³⁴ indi minberden o şâh³⁹³⁵

Yir ile gök teldi ol dem³⁹³⁶ âh³⁹³⁷ u vâh³⁹³⁸

3179. ŖĀiše dârına³⁹³⁹ vardı³⁹⁴⁰ ol Cemil³⁹⁴¹

Ol aşıl ol Hâdî-i sübli's-sebîl³⁹⁴²

3180. KāniŖātün sābirātün³⁹⁴³ hāziŖāt

Aña karşı vardılar hep hāziŖāt³⁹⁴⁴ 3945

3181. Gözlerinden dökdiler hep kanlu yaş

Çüşa geldi cümle kıru ile yaş

3182. Külli³⁹⁴⁶ zerrât-ı cihân âh eyledi

³⁹³¹ “Şöyle vaŖ eyledi anda ol nigâr” Ş

³⁹³² Ne: kim Ş

³⁹³³ VaŖ: Böyle S

³⁹³⁴ İdüben: didi S

³⁹³⁵ o şâh: nigâr Ü

³⁹³⁶ Dem: gün Ş

³⁹³⁷ Âh: vâh Ş

³⁹³⁸ “Gözi yaşlu gönli gâyetde melûl” S

³⁹³⁹ Dârına: evine S, Ü, Ş.

³⁹⁴⁰ Vardı: oldu

³⁹⁴¹ ol Cemil: şems-vâr Ü // revân S // ol latîf Ş

³⁹⁴² “Gözlerinin yaş olmışdur revân” S // “Cismi anuñ olmuşdu key zaŖîf” Ş

³⁹⁴³ Şābirātun: hāziŖātun Ü

³⁹⁴⁴ hāziŖāt: sācidāt Ü, S.

³⁹⁴⁵ “Aña karşı vardı anlar sācidāt” Ü // “Karşı vardılar Resûl’e sācidāt” S // “Aña vardı karşı anlar hāziŖāt” Ş

³⁹⁴⁶ Külli: Cümle S

Derd ile Ŗışķ ile vāh eyledi

3183. Ağladı ol vaķt³⁹⁴⁷ ĥücre zār zār^{3948 3949}
Binye şart olmaz³⁹⁵⁰ ĥayātda bil i yār³⁹⁵¹

3184. Ĥücreden hem zārılık iştdiler
Ağlamağı āh ile iş itdiler

3185. Kim ki eyle görsedi ol dilberi
Cān u baş andan olurdı dil beri³⁹⁵²

3186. On sekiz³⁹⁵³ gün hasta oldu ol żarīf³⁹⁵⁴
Oldı ezŖaf key ķatı cism-i latīf³⁹⁵⁵

3187. Bir rivāyet budurur on iki gün
Hasta oldu ol Cemīl³⁹⁵⁶ ol³⁹⁵⁷ yüzi gün

3188. BaŖzılar dirler eśāĥ budur yaķın

³⁹⁴⁷ Vaķt: vaķtde Ü

³⁹⁴⁸ zār zār: çoķ zār zār Ş

³⁹⁴⁹

³⁹⁵⁰ Olmaz: degül Ü, Ş

³⁹⁵¹ “Gördi kim olmış zaŖīf ol gülŖizār” Ü

³⁹⁵² “Cānu olurdı andan vehm dil beri” S

³⁹⁵³ Sekiz: sikiz Ü, S.

³⁹⁵⁴ Ŗarīf: Şerīf Ü // Resül S // latīf Ş

³⁹⁵⁵ “Key zaīf olmuşdı ol śāĥib-uśül” S // “Oldı anuñ cismi ģāyetde zaŖīf” Ş

³⁹⁵⁶ Cemīl: alnı Ş

³⁹⁵⁷ Ol: ay Ş

Oldı on dört günde hasta ol Emîn

3189. Hastalıkdan soldı ol bâğ-ı cemâl
Bedr iken ol der-kemâl³⁹⁵⁸ oldu hilâl

3190. Şan gülistân gülleri şarardılar
Yüregine lālenüñ dāğ urdılar

3191. Halkalandı ol mükâhhal gözleri
Hem şarardı ol münevver yüzleri

3192. Ol Hâbib ezherî derler döker
Der yirine dürlü lüölüler döker

3193. Der dökerdi cebhesi mişlü'l-gül-âb
Zerd oldı³⁹⁵⁹ çehresi çün âftâb

3194. İnler idi añul añul şehriyâr³⁹⁶⁰
And'olanlar ağlaşurdu zâr zâr³⁹⁶¹

3195. Gice gündüz cümle aşhâb ağlayu

³⁹⁵⁸ der-kemâl: kemâlde S, Ü, Ş.

³⁹⁵⁹ Oldı: olmuşdı Ş

³⁹⁶⁰ şehriyâr: ol Hâbib Ü // Muştafâ S // ol nigâr Ş

³⁹⁶¹ “Ol latîf ü ol Şerîf ü ol Lebîb” Ü // “Hem yürekler tağlar idi Muştafâ” S // “Cümle eşyâ ağlar idi zâr zâr” Ş

Nār-ı hâsretle yürekler dağlayı³⁹⁶²

3196. Hücresin³⁹⁶³ ašhâb iderlerdi³⁹⁶⁴ tavâf

Ayağ³⁹⁶⁵ üstine³⁹⁶⁶ turuban³⁹⁶⁷ şâf şâf

3197. Ağlaşub katı iderlerdi figân³⁹⁶⁸

Gözlerinüñ yaşı olmuşdı revân

3198. [99^b] Evce irmişdi olaruñ rıkkatı

Bî-kenâre varmış³⁹⁶⁹ idi fûrkatı

3199. Ağlaşub eylerler idi katı yas

Gözleründen yaş akardı tas tas

3200. Guśâdan olmuşlar idi iki kat

Dirler idi kanı sırr-ı kâôinât

3201. Derd ile anlar iderlerdi figân³⁹⁷⁰

³⁹⁶² “Ad iderdi yürekler dağlayı” S

³⁹⁶³ Hücresin: Hücreyi S, Ü, Ş.

³⁹⁶⁴ İderlerdi: iderdi Ş

³⁹⁶⁵ Ayağ: Ayağ Ü, S.

³⁹⁶⁶ Ayağ üstine: Ağlaşurlardı Ş

³⁹⁶⁷ Turuban: duruben Ü, S.

³⁹⁶⁸ “Âh idüb anlar iderlerdi figân” Ü // “Âh idüb eylerler idi çok figân” S // “Âh idüp katı iderlerdi figân” Ş

³⁹⁶⁹ Varmış: irmiş Ü

³⁹⁷⁰ “Ağlaşuban anlar iderdi figân” Ü

Cūşa gelmişdi³⁹⁷¹ zemīn ü āsmān

3202. Gözleründen yaş aķardı ķan ile

Yır tolarđı laŖl ile mercān ile

3203. Ol Cemīl³⁹⁷² ol bāĝ-ı devlet³⁹⁷³ sūlsūli

Dīn-i İslām gūlistānı būlbūli

3204. Nāĝehān īşitdi efgān ile āh³⁹⁷⁴

Şordı didi ol Ĥabīb-i Pādīşāh³⁹⁷⁵

3205. Ağlayanlar zār ile³⁹⁷⁶ kimlerdürür

İñleyenler derd ile kimlerdürür

3206. Didiler³⁹⁷⁷ aşhābuñuzdur iy nigār³⁹⁷⁸

Derdüñüzden ağlaşırılar zār zār³⁹⁷⁹

3207. Siz yitelden yimedi anlar³⁹⁸⁰ taŖām

³⁹⁷¹ Cūşa gelmişdi: Ditrerdi andan Ü

³⁹⁷² Ol Cemīl: Nāĝehān Ü, Ş

³⁹⁷³ Devlet: İslām Ş

³⁹⁷⁴ “Nāĝehān ol muķtedā-yı enbiyāŖ

Taşradan īşitdi bir dertlū bekā” S // “Yatduĝı yirden īşitdi anları” Ü

³⁹⁷⁵ “Didi nedür taşrada bu ağlamaķ

Āh odıyla hem yürekler taĝlamaķ” S // “Derd odunda yüregi yananları” Ü

³⁹⁷⁶ Zār ile: āh ile S // didi kim Ü, Ş

³⁹⁷⁷ Didiler: Didi S

³⁹⁷⁸ nigār: Resūl S

³⁹⁷⁹ “Derdüñüzden anlar ağlar zār zār” Ü // “Derdüñüzden oldı anlar key melūl” S

³⁹⁸⁰ yimedi anlar: yimediler hiç Ü, S.

Bir nefes³⁹⁸¹ olmadılar³⁹⁸² hiç şād-kām

3208. Didi kim diñ bunda³⁹⁸³ gelsünler³⁹⁸⁴ olar

Beni bir kez dahı görsünler olar³⁹⁸⁵

3209. DefÖi³⁹⁸⁶ anlara haber eylediler

Didiler gelün Resül eyle diler³⁹⁸⁷

3210. Hücreye ağlayu anlar girdiler³⁹⁸⁸

Ol Cemil'ün hūb-cemālin gördiler³⁹⁸⁹

3211. [100^a] Gördiler ve's-Şems ü Tāhā ve'd-Đuḥā

Müctebā vü Muṣṭafā vü Murtaẓā³⁹⁹⁰

3212. Bedr iken olmuş hilāl gibi raḫīḫ

Ol Selīm³⁹⁹¹ ü ol Ḥalīm³⁹⁹² ü ol Şefīḫ

3213. Didi kim hoş geldünüz aşḥābumuz

³⁹⁸¹ Nefes: nefescük S

³⁹⁸² Olmadılar: olmadı anlar Ü, Ş

³⁹⁸³ Bunda: içerü Ü, S.

³⁹⁸⁴ Gelsünler: girsün Ü, S.

³⁹⁸⁵ “Bir dahı gün yüzümi görsün olar” Ü // “Bir dahı benüm yüzüm görsün bular” S

³⁹⁸⁶ DefÖi: ol dem Ü

³⁹⁸⁷ “Derd odından anlara düşdi şerer” Ü

³⁹⁸⁸ “Hücreye girdiler aşḥāb ağlayu” Ü, S. // “Ağlaşub hücreye anlar girdiler” Ş

³⁹⁸⁹ “Gözlerinin yaşı akub çağlayu” Ü, S.

³⁹⁹⁰ “Hastalıktan olmuş ol mişlü's-sühā” S

³⁹⁹¹ Selīm: Refīḫ Ü, Ş // RefÖi S

³⁹⁹² Ḥalīm: Ḥaḫīḫ Ü, Ş // ŞefÖi S

Ehl-i beyt ü âlimüz aḥbābumuz

3214. Didiler iy şems-i tābān bedr-i tām
Saña olsun dāʾimā³⁹⁹³ Ḥaḳḳ’³⁹⁹⁴dan selām

3215. Saña ḳurbān eyleyelüm baş u cān
Hep senüñ bendeñdürür ins ile cān

3216. Anlara lütf eyleyüb ol Müctebā³⁹⁹⁵
Didi kim ehlen ve sehlen merḥabā³⁹⁹⁶

3217. İy yārānlar bilünüz cāʾe’l-fırāk³⁹⁹⁷
Yevm-i dінде olısar ancaḳ talāk³⁹⁹⁸

3218. آمّا الدُّنْيَا خَيَالٌ فِي الْخَيَالِ³⁹⁹⁹
كَالْعُكُوسِ وَالسَّرَابِ وَالظِّلَالِ⁴⁰⁰⁰

3219. Zāhir ü bāından eylerüm⁴⁰⁰¹ sefer
Ġayb izāfından iderem ben güzer

³⁹⁹³ Dāʾimā: her nefes Ş

³⁹⁹⁴ Ḥaḳḳ’³⁹⁹⁴dan: biñ biñ Ş

³⁹⁹⁵ “Çün ki gördi anları ol Müctebā” Ü

³⁹⁹⁶ “Lütf idüb anlara didi merḥabā” Ü

³⁹⁹⁷ “Didi gelmişdür bilün bize fırāk” Ü // “Bilünüz kim yāḳın olmışdur fırāk” S // “ثم قال اعلّموا جاء الفراق” Ş

³⁹⁹⁸ “Tā ḳiyāmetde olıсар talāk” Ü // “Kim ḳiyāmetde olıсар talāk” S // “لا يكون الا في الحشر تلاق” Ş

³⁹⁹⁹ “Dünya, ancak hayal içinde bir hayaldir”

⁴⁰⁰⁰ “Tıpkı yansıma, serap ve gölge gibi.”

⁴⁰⁰¹ Eylerüm: iderüm S

3220. Ğayb-ı ğaybde ğāóib olur Óaynumuz

Ğayrı gider Óayn olur Óaynumuz

3221. Maĥv olur bende olan her sıfāt

ÓAynum olur anda ol vaĥt Óayn-ı zāt

3222. Ben götürdüm vech-i vaĥdetden niķāb

Ğalmadı anda baña hergiz ĥicāb

3223. Ben menāzil nefse eyledüm sefer

Anda olur cümle esmāya nażar

3224. Seyr'ilā'llāh'dur buña bilün be-nām

Ĥāsil olmışdur⁴⁰⁰² baña heb bu maķām

3225. Sóñra irdüm Óayn-ı cemÓe seyr ile

Seyr-i fıllāh didiler bu menzile

3226. Ķābe ķavseyn oldu sóñra menzilüm⁴⁰⁰³

Maĥv oldu anda benüm maĥfilüm⁴⁰⁰⁴

⁴⁰⁰² Olmışdur: olubdur S

⁴⁰⁰³ “Ķābe ķavseyne irişdüm sóñra ben” S

⁴⁰⁰⁴ “Kim fenāya irişür aña iren” S

3227. Şoñra Ev-Ednā'ya dahı irmişem⁴⁰⁰⁵
Rabb'i Rabb'ünŇ Őaynı ile görmişem⁴⁰⁰⁶

3228. Anda irdüm ben fenā-yı mutlaķa
Gıtd'ikilik ķaldı birlik mutlaķā

3229. Olmañuz siz benümiçün⁴⁰⁰⁷ ĥavf-nāk
Zıre mihmāndur bu evde rūh-ı pāk

3230. Bir niçe gün bunda ol mihmān olur
Yirine tızcek yine seyrān ķılır⁴⁰⁰⁸

3231. Gülistān-ı ķudsdür⁴⁰⁰⁹ aña maķām⁴⁰¹⁰
Aña varan dāōim⁴⁰¹¹ olur şād-kām^{4012 4013}

3232. Hastalık yok anda olmaz hiç vefāt
Anda varan dāōimā bulur ĥayāt

⁴⁰⁰⁵ “Şoñra Ev-Ednā maķāmın bulmışam” S

⁴⁰⁰⁶ “Ĥaķķ'ı anda Ĥaķķ göziyle görmişem” S

⁴⁰⁰⁷ İçün: çün Ş

⁴⁰⁰⁸ “Geldügi yirine yine varur ol” S // “Yirine tız yine seyrān ķılır ol” Ş

⁴⁰⁰⁹ Gül-istān-ı ķudsdür: Ķuds gülzārdurur S, Ü.

⁴⁰¹⁰ Maķām: vatan Ü

⁴⁰¹¹ Dāōim: Dāōimā Ü, S.

⁴⁰¹² Şād-kām: dil-şād Ü

⁴⁰¹³ “Dāōimā Ĥaķķ'ı görür aña varan” S

3233. Hiç anuñ bāğına esmez mihricān

Anı isten siz de varsa mihr-i cān

3234. فِي الْحَقِيقَةِ قَاعِلَمُوا أَنَّ الْوُجُودَ

يَعْرِقُونَ هَكَذَا أَهْلُ الشُّهُودِ⁴⁰¹⁴

3235. كُلُّ شَيْءٍ لَمْ يَشْمَرْحِ الْوُجُودِ⁴⁰¹⁵

لِلْقَدِيمِ الْوَاحِدِ الْحَيِّ الْوَدُّ⁴⁰¹⁶

3236. Bellü bilün kim Ĥaqq'ındurur vüçüd

Senden özge kimseye yokdur vüçüd⁴⁰¹⁷

3237. Cümlede varlık Ĥaqq'ındurur⁴⁰¹⁸ yaqîn⁴⁰¹⁹

Ara yirde adumuz vardur hemîn

3238. Evvel oldur āhir oldur bî-gümān

Bâtın oldur žāhir oldur⁴⁰²⁰ bî-nişān⁴⁰²¹

⁴⁰¹⁴ “Gerçekten bilin ki, varlıklar şühud ehlini böyle bilirler.”

⁴⁰¹⁵ “Hiçbir şey varlık kokusu koklamamıştır”

⁴⁰¹⁶ “Kadîm (Ezelî), Vâhid (Bir), Hayy (Hakikî Hayat Sahibi) ve Vedûd (Kullarını seven ve onlara ihsanda bulunan) olan Allah için.”

⁴⁰¹⁷ “Mâsivâ-yı Ĥaqq'a yokdurur vucûd” Ş

⁴⁰¹⁸ Ĥaqq'ındurur: Pâdişāhuñdur Ü

⁴⁰¹⁹ Yaqîn: hemîn Ş

⁴⁰²⁰ Oldur: oldurur Ş

⁴⁰²¹ bî-nişān: Öayān Ş

3239. Yır ile gök tolu oldur⁴⁰²² bilünüz⁴⁰²³

Gözlerünüz⁴⁰²⁴ yaşını siz⁴⁰²⁵ silünüz⁴⁰²⁶

3240. Şoñra didi ol Ĥabīb-i Żi'l-Celāl⁴⁰²⁷

Āftāb-ı dīn-i İslām Żü'l-Cemāl⁴⁰²⁸

3241. [100^b] Eylemeñüz siz benümiçün cezaŖ⁴⁰²⁹

İtmeñüz ağlaşuban hergiz fezaŖ⁴⁰³⁰ 4031

3242. Ben sizünem siz benüm öñden şoña

ŖAnn qarīb irişisersiz siz baña⁴⁰³²

3243. Baña gelüb olırsarsuz şād-mān

Benüm ile kalırsarsız cāvidān

3244. Gördüğünüz budurur beni hemān

Āhiretde bulışavuz şād-mān

⁴⁰²² tolu oldur: tolıdur Ş

⁴⁰²³ Bilünüz: bī-ittisāl Ş

⁴⁰²⁴ Gözlerünüz: Gözlerünüzden Ü

⁴⁰²⁵ yaşını siz: sebalı Ü

⁴⁰²⁶ “Cümle şeydendür berī bī-inķisāl” Ş

⁴⁰²⁷ “Dañı didi anlara sultān-ı dīn” Ü // “ثم قال هكذا سلطان دين” Ş

⁴⁰²⁸ “Ol Cemīl ol rahmeten li'l-Ŗālemīn” Ü // “Şāh-ı İslām rahmeten li'l-Ŗālemīn” Ş

⁴⁰²⁹ cezaŖ: fezaŖ Ş

⁴⁰³⁰ fezaŖ: hezaŖ Ş

⁴⁰³¹ “Key ĥeżer idün dañı itmek cezaŖ” Ü // “Dañı itmeñ şaķınıñ hergiz fezaŖ” Ş

⁴⁰³² “Gelseñüz gerek yakında siz baña” Ü // “Gelisersiz siz yakında hep baña” S // “Hep gelürsiz Ŗann qarīb bilün baña” Ş

3245. Diñleñüz⁴⁰³³ size vaşıyyet ideyin⁴⁰³⁴
BaŖdehū⁴⁰³⁵ ben bu cihāndan gideyin⁴⁰³⁶

3246. Ben idincek işbu dünyādan sefer
Gidicegez⁴⁰³⁷ bende olan bāl ü perr

3247. Baña aķreb kimseler yusun beni⁴⁰³⁸
Ŗabrūme dahı olar ķosun beni⁴⁰³⁹

3248. Şāh ŖAlı'ye beni sen yu didi ol
Zire tahķıķ şöyle bil iy pür-uşul

3249. Senden özge Ŗavratuma bir nażar
Kim ki ķılsa kör olur iy şır-i ner

3250. Süddesinden rükbesine dek anuñ
Şöyle bilgıl var ise dıñuñ senüñ

3251. İki gözi kör olur idi hemān
Buña eyleñ iŖtiķād-ı bı-gümān

⁴⁰³³ Diñleñüz: İllā ben Ş

⁴⁰³⁴ “Ben vaşıyyet eylerem diñleñ size” Ü // “Ben vaşıyyet iderem şerŖı size” S

⁴⁰³⁵ BaŖdehū: Ben yakında Ş

⁴⁰³⁶ “Baña uyuñ tā gelesiz siz bize” Ü // “ŞerŖı hıfż eyleñ uyuñ dāóim bize” S

⁴⁰³⁷ Gidicegez: Hem gidincek Ü

⁴⁰³⁸ “Beni ol vaķt ehl-i beytüm yuyalar” Ü // “Dahı beni ehl-i beytüm yuyalar” S

⁴⁰³⁹ “Ŗabrūme de beni anlar ķoyalar” Ü, S.

3252. Baña aḡ biz eylesünler⁴⁰⁴⁰ hem⁴⁰⁴¹ kefen⁴⁰⁴²

Böyle emr itdi baña ol Żü'l-Minen⁴⁰⁴³

3253. Cebreóil anda ĥanūt alur gelür⁴⁰⁴⁴

Tıb içine Óälemi hem toldurur⁴⁰⁴⁵

3254. Anı virüben yine ol gidiser⁴⁰⁴⁶

Ağlayuban āh u efgān idiser

3255. Çün kefen içine beni qoyalar⁴⁰⁴⁷

Gideler⁴⁰⁴⁸ ĥalvetde beni qoyalar⁴⁰⁴⁹

3256. Beni qoyub gide anlar defÓaten⁴⁰⁵⁰

Tā melāóik baña gele cümleten⁴⁰⁵¹

3257. Üstüme kıılır Hudā⁴⁰⁵² evvel śālā(t)

⁴⁰⁴⁰ Eylesünler: eylesün Ü, S.

⁴⁰⁴¹ Hem: anlar Ü, S.

⁴⁰⁴² “Lütf eyle baña iy şımün zeķen” Ş

⁴⁰⁴³ “Zire dünyada severdüm anı ben” S // “Qatı aḡ biz eylegil iy şāh kefen” Ş

⁴⁰⁴⁴ “Anda Cebreóil ĥanūt getüriser” Ü // “Hem ĥanūtum Cebreóil getüriser” S // “Cebreóil baña ĥanūt getüriser” Ş

⁴⁰⁴⁵ “Anı virüb yine tizcek gidiser” Ü, S. // “Ağlayup ol qatıma oturisar” Ş

⁴⁰⁴⁶ “Yine qalqup tizcek andan gidiser” Ş

⁴⁰⁴⁷ “Çün kefenüme qoyasız siz beni” S

⁴⁰⁴⁸ Gideler: Gidüben S

⁴⁰⁴⁹ Qoyalar: qoyasız S

⁴⁰⁵⁰ “Beni qoyub çıñuñuz siz taşraya” S

⁴⁰⁵¹ “Tā melāóik gireler hep ĥücreye” S

⁴⁰⁵² Hudā: Eħad Ş

Mäsivaya iriser andan Óatā⁴⁰⁵³

3258. Böyle dir *İhyā*'da Ğazzālî İmām⁴⁰⁵⁴

⁴⁰⁵⁵ نور الله وجهه يوم القيام

3259. Ol şalâtdan bunda rahmetdür murād⁴⁰⁵⁶

Böyle bilgil⁴⁰⁵⁷ bunda⁴⁰⁵⁸ iy hayre'l-Öibād⁴⁰⁵⁹

3260. YaÖnî rahmet ide Allāh⁴⁰⁶⁰ ümmete

Anları heb ğarğa vire rahmete

3261. BaÖzılar böyle didiler bu sözi

Ol Ğabîb'den Ğağğ ayırmason bizi

3262. [101^a] Dağı didi anda sırr-ı kâöināt⁴⁰⁶¹

Şoñra kıılır baña Cibreöîl şalāt⁴⁰⁶²

3263. Şoñra İsrāfîl ü MikāÖîl namāz

⁴⁰⁵³ “Ol Kerîm'dür işidür cūd u Óatā” Ü, S. // “Oldurur cennān u mennānu's-samed” Ş

⁴⁰⁵⁴ İmām: bunı Ş

⁴⁰⁵⁵ “Terk itmeñüz duÖañğuzdan beni” Ş

⁴⁰⁵⁶ “Ol şalâtdan bunda rahmet ide ümmete” Ş

⁴⁰⁵⁷ Bilgil: bilüñ Ş

⁴⁰⁵⁸ Bunda: bunı Ş

⁴⁰⁵⁹ hayre'l-Öibād: ehli'r-rişād Ş

⁴⁰⁶⁰ Allāh: Tañrı S

⁴⁰⁶¹ “Dağı didi anlara ol hayrû'l-beşer” Ü // “Dağı didi anlara ol hayrû'l-beşer” S // “ثم قال بعده نور الجميل” Ş

⁴⁰⁶² “Şoñra Cebreöîl namāzum kıılsar” Ü // “Şāñ Cebreöîl namāzum kıılsar” S // “Şoñradan kıılır namāzum Cebreöîl” Ş

ılsarlar eyleyüb⁴⁰⁶³ Ħa'a⁴⁰⁶⁴ niyāz

3264. Őŏra ŐAzrāŐil namāzum⁴⁰⁶⁵ ılsar⁴⁰⁶⁶

Heb ferişteler anuñla olısar⁴⁰⁶⁷

3265. Daħı Őŏra ehl-i beytüm ılsar

Anlar anda anlı yaş ađlayısar⁴⁰⁶⁸

3266. Daħı Őŏra bāi ařĥābum namāz

ılalar⁴⁰⁶⁹ eyleyeler⁴⁰⁷⁰ anlar⁴⁰⁷¹ niyāz

3267. Őŏra beni abr iine oyalar⁴⁰⁷²

Ħa'a teslim eyleyüben oyalar⁴⁰⁷³

3268. Ćün vařıyyet eyledi ol řāh-ı dīn^{4074 4075}

Yanayazdı āsmān ile zemīn⁴⁰⁷⁶

⁴⁰⁶³ Eyleyüb: idiserlerdür Ü, ř // eyleyüben S

⁴⁰⁶⁴ Ħa'a: o S, ř.

⁴⁰⁶⁵ Namāzum: namāz Ü, S.

⁴⁰⁶⁶ ılsar: ılısardur Ü, S.

⁴⁰⁶⁷ “Heb melāōik ıla oğ u az” Ü // “Hep ferişte bile cümle oğ az” S // “Anlar anda anlı yaş ağlayısar” ř

⁴⁰⁶⁸ “Hep melāōik anuñ ile olısar” ř

⁴⁰⁶⁹ ılalar: ıluben S

⁴⁰⁷⁰ Eyleyeler: ideler S

⁴⁰⁷¹ Anlar: Ħa'a ř

⁴⁰⁷² “Őŏra abre ileteler anlar beni” Ü // “Őŏra beni abırüme ilemeler” S

⁴⁰⁷³ “Böyle didi anlara cānlar cānı” Ü // “Anda beni defn idüben gideler” S // “Beni Ħa'a teslim idüp gideler” ř

⁴⁰⁷⁴ řāh-ı dīn: nūr-ı Ħa ř

⁴⁰⁷⁵ “Böyle didi ađladı sultān-ı dīn” Ü // “Böyle didi ađladı ĥayrū'l-beřer” S

⁴⁰⁷⁶ “Oda yanayazdı Őālem ser-te-ser” S // “Oda yanayazdı anda cümle ĥa” ř // “Ol Cemil ol Aşil ol pür-uşül” Ü

3269. Anda aşhâb eylediler⁴⁰⁷⁷ kıatı⁴⁰⁷⁸ yas⁴⁰⁷⁹

Gözleründen dökdiler yaş tas tas⁴⁰⁸⁰

3270. Ağlaşuban ol maķāmdan⁴⁰⁸¹ gıtdiler

Kanlu yaşa ol yiri ğarkı itdiler⁴⁰⁸²

3271. Yevm-i işneyn olıncaķ ol bedr-i tām⁴⁰⁸³

Hoşca oldu ol Ĥabīb ü ol hümām⁴⁰⁸⁴

3272. Kıatı hoşca oldu ol gün ol Ĥabīb

Ol latıf ü ol şerıf ü ol Ĥabīb

3273. Cümle-i aşhâb şādān⁴⁰⁸⁵ oldılar

Muştılaşdılar u⁴⁰⁸⁶ ferhān oldılar

3274. Ĥücre içre ol Resūl'ı kıodılar

Kānıtātün sābirāt(ün) oturdılar

⁴⁰⁷⁷ Eylediler: itdiler S

⁴⁰⁷⁸ Kıatı: çok Ü

⁴⁰⁷⁹ Yas: figān Ü // efgān S

⁴⁰⁸⁰ “Gözleründen kanlu yaş oldu revān” Ü // “Gözlerün yaşını Ŗummān itdiler” S

⁴⁰⁸¹ Maķāmdan: aradan Ü, S.

⁴⁰⁸² “Göz yaşına ol yiri ğarkı itdiler” Ü // “Göz yaşına Ŗālemi ğarkı itdiler” S

⁴⁰⁸³ “Çün düşünbe günü oldu ol nigār” Ü // “Çün üç gün oldu ol Resūl” S

⁴⁰⁸⁴ “Latıf ol Şerıf ol gülŖizār” Ü // “Hoşca oldu anda ol šāhib-uşūl” S // “Hoşca oldu oldu aşhâb šād-kām” Ş

⁴⁰⁸⁵ Şādān: kıatı şādān S, Ü, Ş.

⁴⁰⁸⁶ Vü: rüh-i Ş

3275. Şād olub herbiri gitdi dārına⁴⁰⁸⁷
Her biri⁴⁰⁸⁸ meşğül oldı kārına^{4089 4090}
3276. معشر الاحباب قولوا الصلوات⁴⁰⁹¹
فسمعوا هجران مرآت الصفات⁴⁰⁹²
3277. [101^b] Çün duhâ vaḳti irişdi ve'd-Đuhâ
Hasta oldı key ḳatı ol Murtaẓā⁴⁰⁹³
3278. Diledi kim mürğ-i ḳuds ide sefer
Oda yaḳa cümle ḥalḳı ser-te-ser
3279. İndi ÓAzrāÓıl o dem yire hemîn⁴⁰⁹⁴
Hücrenüñ bābına vardı ey⁴⁰⁹⁵ Emîn⁴⁰⁹⁶
3280. Ḳatı aḡladı gözinden dökdi yaş
Çuşa geldi cümle maḥlûḳ ḳuru yaş

⁴⁰⁸⁷ “Cümle aşhâb şād olub taḡıldılar” S

⁴⁰⁸⁸ Her biri: anda Ü

⁴⁰⁸⁹ Kārına: dārına Ü

⁴⁰⁹⁰ “Meşğül oldı herbirisi kārına” Ş // “Her birisi işlerine vardılar” S

⁴⁰⁹¹ “قل حبيبي الصلوات والسلام” Ü // “Rāẓi olsun dir iseñ Ḥayrū'l-Enām” S

⁴⁰⁹² “Salat getirin dostlar, Hz. Peygamber (a.s.)’in ayrılışını dinleyin.” // “فسمع اخبار غروب بدر تام” Ü // “ÓIşḳ ile di eś-şalātu ves-selām” S

⁴⁰⁹³ “Ḳatı hasta oldı şāh-ı enbiyâ” Ü, S.

⁴⁰⁹⁴ “Vardı ÓAzrāÓıl ḳapuya nāgehān” S

⁴⁰⁹⁵ Ey: ol Ü, Ş

⁴⁰⁹⁶ “Anda çok çok aḡladı idüb fiḡān” S

3281. Ağlayuban didi iy Hayre'l-Enām
Saňa olsun dāóimā⁴⁰⁹⁷ biñ biñ⁴⁰⁹⁸ selām

3282. İznüñüz varı mı içre girmege
Ol münevver hūb-cemāl'i görmege

3283. Fâtıma ağladı didi iy ÓArab⁴⁰⁹⁹
Hastadur gāyet Nebî⁴¹⁰⁰ çeker⁴¹⁰¹ taÓab

3284. Var işüñe iy qarın-dāşum ÓArab
Bunda biz ağlayalum her rûz u şeb

3285. Bir dahı didi selām olsun size
Var mı izn⁴¹⁰² içerü girmege bize

3286. Anı yaturken işitdi ol Ĥabîb⁴¹⁰³
Didi kim şanmañ şapuda key garîb⁴¹⁰⁴

3287. Yüzleri gül dilleri bülbülleri

⁴⁰⁹⁷ Dāóimā: her nefes Ü, S.

⁴⁰⁹⁸ biñ biñ: Ĥaqq'dan Ş

⁴⁰⁹⁹ “İçerüden didi Fâtıma iy ÓArab” Ü, S.

⁴¹⁰⁰ Nebî: Resûl S, Ü, Ş.

⁴¹⁰¹ Çeker: çekme S

⁴¹⁰² İzn: destûr S, Ü, Ş.

⁴¹⁰³ “Anı işitdi yatduğı yirden Ĥabîb” Ü // “Yatduğı yirden işitdi ol Ĥabîb” S

⁴¹⁰⁴ Garîb: ÓArab S

Tütü gibi ol laîf⁴¹⁰⁵ oğulları⁴¹⁰⁶

3288. Atalardan analardan ayıran

Oldurur ol taşra kapuda turan⁴¹⁰⁷

3289. Cümle şehri yıkar u yok ider ol⁴¹⁰⁸

Evi yıkub meşhedi çok ider⁴¹⁰⁹ ol

3290. Külli ma'ômûrı odur vîrân iden⁴¹¹⁰

Oldurur gözler yaşın Öummân iden

3291. Ol degül mi âdemi yire kıoyan⁴¹¹¹

Ol degül mi kıuzucuqlara kııyan⁴¹¹²

3292. Oldurur⁴¹¹³ sultânları⁴¹¹⁴ tahtdan yıkan

Oldurur⁴¹¹⁵ Öâlemi od[lar]a yağan

3293. Oldurur evlerde kıoparan⁴¹¹⁶ fıgân

⁴¹⁰⁵ laîf: güzel S

⁴¹⁰⁶ Oğulları: oğlanları S, Ü, Ş.

⁴¹⁰⁷ Turan: duran Ü, S.

⁴¹⁰⁸ “İl ü şehri yıkuben yok iden ol” S

⁴¹⁰⁹ İder: iden S

⁴¹¹⁰ “Oldurur ol evleri vîrân iden” Ü // “Oldurur ma'ômûrları vîrân iden” Ş

⁴¹¹¹ “Kıara yire Kıârûn'ı oldur kıoyan” Ü

⁴¹¹² “Oldurur ol kıuzucuqlara kııyan” Ü

⁴¹¹³ Oldurur: Ol degül mi S

⁴¹¹⁴ sultânları: şâhları S

⁴¹¹⁵ Oldurur: Ol degül mi S

⁴¹¹⁶ Kıoparan: kıopardan S, Ş.

Oldurur gözler yaşın iden revān

3294. [102^a] Cām-ı mevti⁴¹¹⁷ sunan oldur ādeme⁴¹¹⁸

Nār-ı fūrkat salan oldur Ōāleme⁴¹¹⁹

3295. Nūh'ı oldur bilün eyleyen helāk⁴¹²⁰

Yūsuf'ı Meşhed'de iden kara hāk

3296. Dāvūd'ı oğlu ilen öldüren ol

Lāle-veş gül yüzleri solduran ol

3297. Meryem oğlu Ō[isā'yı ol öldürür

Göz yaşıyla Ōālemi ol toldurur

3298. Heb melāōik rūhını kabz idiser

Soñra kendü kendüyi öldüriser

3299. İsmi Kādir⁴¹²¹ mażharıdur ol gelen

Fı'l-haқиқа rūhı virendür alan⁴¹²²

⁴¹¹⁷ Cām-ı mevti: Mevt cāmın Ü

⁴¹¹⁸ Ādeme: Ōāleme Ü

⁴¹¹⁹ Ōāleme: Ādeme Ü

⁴¹²⁰ “Oldurur Nūh'ı eyleyen helāk” Ü // “Ol degül mi Nūh'ı eyleyen helāk” S // “Oldurur hem Nūh'ı eyleyen helāk”

Ş

⁴¹²¹ Kādir: kabz S

⁴¹²² “Tañrı'dur maŌnāda rūhı kabz iden” S

3300. Taşra ÓAzrāÓîl'dür iden nidā⁴¹²³

Geldi tā kim Ĥaqq'a benümle gide⁴¹²⁴

3301. Gel yā ÓAzrāÓîl içerü gir didi

Tañrı hükmin yirine getür didi

3302. Meskenetle Ĥücreye⁴¹²⁵ girdi hemîn⁴¹²⁶

Lütf ile virdi selām öpdî zemîn⁴¹²⁷

3303. Didi aña ol latîf ol Müctebā⁴¹²⁸

Hayra makdem⁴¹²⁹ iy Emîn gel merĥabā⁴¹³⁰

3304. Ķabza mı geldün didi aña Resûl^{4131 4132}

Yā ziyâret itmege iy pür-uşûl^{4133 4134}

3305. Ol didi ki Ĥaqq selām itdi size⁴¹³⁵

Didi gelsün ol Ĥabîb'ümüz bize⁴¹³⁶

⁴¹²³ “Taşra ÓAzrāÓîl'dür ider ol nidā” Ü // “Taşra ÓAzrāÓîl içerü gir didi” S // “Taşrada ÓAzrāÓîl'dür eyleyen nidā” Ş

⁴¹²⁴ “Tañrı emrin yirine getür didi” S

⁴¹²⁵ Ĥücreye: içerü Ü

⁴¹²⁶ “DefÓî içerü girdi ÓAzrāÓîl Emîn” S

⁴¹²⁷ “Hoş selām virdi öpdî ol zemîn” S

⁴¹²⁸ “Didi aña rahmeten li'l-âlemîn” Ü

⁴¹²⁹ Hayra makdem: Hoş geldün Ş

⁴¹³⁰ “Ķabza mı geldün diklisen iy Emîn” Ü

⁴¹³¹ “Didi bunda Ķabza mı geldün i yâr” S

⁴¹³² Bu mısradan önce Ü nüshasında “Didi aña rahmeten li'l-âlemîn” mısraı gelmektedir.

⁴¹³³ “Yā hû geldün mi ziyâret itmege” Ü // “Yā ziyâret itmege iy şehriyâr” S // “Yā ziyâret itmege mi iy pür-uşûl” Ş

⁴¹³⁴ Bu mısradan sonra Ü nüshasında “Beni görüb yine tizcek gitmege” mısraı gelmektedir.

⁴¹³⁵ “Didi Allāh çok selām itdi size” Ü // “Didi Allāh çok selām eyler size” S

⁴¹³⁶ “Dir ki gelsün ol Ĥabîb'ümüz bize” Ü, S.

3306. Dir kim t̄ale'l-fırāk u ve't-talāk
Ĥadden ü vaśfdan geĉüpdür iştüyāk

3307. Baňa böyle didi daħı ol Ĭlāh⁴¹³⁷
Ger virür ise saňa destür o şāh⁴¹³⁸

3308. [102^b] Rūhını ĩabz eyleyüb⁴¹³⁹ getür baňa
Tā ki virem her ne dirse ben aňa⁴¹⁴⁰

3309. Ėit girü destür virmezse saňa⁴¹⁴¹
Nesne dime sen girü gel tiz baňa⁴¹⁴²

3310. Ger baňa destür olursa⁴¹⁴³ ĩabz idem
Olmaz ise yine yirüme gidem⁴¹⁴⁴

3311. Hep melāōik cevķ cevķ ü śāf śāf
Yoluñuzda ĩamu dutubdur muśāf

⁴¹³⁷ “Daħı didi baňa kim gör ol Ĥabīb” Ü, S.

⁴¹³⁸ “Saňa destür virür ise ol Ĥasīb” Ü, S.

⁴¹³⁹ Eyleyüb: eyle S, Ü, Ş.

⁴¹⁴⁰ “Her ne kim ister ise virem aňa” Ü // “Ol baňa vāsıl ola vü ben aňa” S // “Her ne kim ister ise virdüm aňa” Ş

⁴¹⁴¹ “Saňa destür virmezse Ėit girü” S, Ü, Ş.

⁴¹⁴² “Olmasun kim varasın sen ilerü” S, Ü, Ş.

⁴¹⁴³ Olursa: virürsen Ü, S.

⁴¹⁴⁴ “Virmez iseñ yine yirüme gidem” S, Ü.

3312. Diler ise didi ol šāhib-fütūh⁴¹⁴⁵
ÓÖmrin anuñ uzadayın Óömr-i Nūh
3313. Cümle tağı aña altun ideyin
Dahı vādilerde⁴¹⁴⁶ ceyhūn ideyin
3314. Didi ol vaqtın Resūl-i pür-šafā⁴¹⁴⁷
Murtażā vü Müctebā vü Muştafā
3315. Šoñı mevt olası Óömrü niderem
Óömrü terk idüb Hudā'ya⁴¹⁴⁸ giderem
3316. Didi gel qabz eyle rūhum iy Emīn
Bu qadardur çün benüm Óömrüm hemīn
3317. Lık šabr eyle ki Cebreóil gele
Vardurur zırā sözüm anuñ ile⁴¹⁴⁹
3318. Didi geydi şimdi ol qara Óabā⁴¹⁵⁰

⁴¹⁴⁵ “Ger diler ol didi šāhib-fütūh” Ş

⁴¹⁴⁶ Vadilerde: Dereleri S

⁴¹⁴⁷ “Didi ol dem maÓden-i šıdķ u šafā” Ü // “Didi ol dem maÓden-i mihr ü vefā” S // “Didi ol vaqt maÓden-i šıdķ u šafā” Ş

⁴¹⁴⁸ Hudā'ya: Hudā'ya S, Ü, Ş.

⁴¹⁴⁹ “Zire sözüm vardurur benüm aña” S

⁴¹⁵⁰ “Didi geydi Cebreóil esved ÓabāÓ” S

Ağlayuban çāk ider cīb-i kabā⁴¹⁵¹

3319. Çün melāōik anı eyle gördiler⁴¹⁵²

Mātemünçün kıara tona⁴¹⁵³ girdiler⁴¹⁵⁴

3320. Senüñçün anlar ider kıatı yas⁴¹⁵⁵

Nüş iderler zehr-i fūrkat tās tās⁴¹⁵⁶

3321. Mātemünçün aña virürler Óazā

Cānların kıurbān iderler heb saña

3322. [103^a] Böyle dirken ĥāzır oldı Cebreóıl⁴¹⁵⁷

Didi kim saña selām itdi celıl⁴¹⁵⁸

3323. Kıara tön geymiş o peyk-i pādīšāh⁴¹⁵⁹

Başına śarmış idi sibb-i siyāh⁴¹⁶⁰

3324. Āh ile vü derd ile virdi selām

⁴¹⁵¹ “Heb melāōik aña iderler ÓazāÓ” Ü, S

⁴¹⁵² “Çün melāōik Cebreóıl gördiler” S

⁴¹⁵³ Tona: tonlar S, Ü, Ş.

⁴¹⁵⁴ Girdiler: geydiler S, Ü, Ş.

⁴¹⁵⁵ “Senüñçün her melek eyledi yas” Ü // “Hep melāōik senüñçün itdi yas” S

⁴¹⁵⁶ “Fūrkatünñ zehr-in içdi tās tās” Ü, S.

⁴¹⁵⁷ “Böyle dirken nāgehān peyk-i Hudā” S

⁴¹⁵⁸ “Ĥāzır oldı geyüben esved ÓabāÓ” S

⁴¹⁵⁹ “Egnüne esved Óabā almış idi” Ü // “Hem kıara dülbend śarınmış başına” S // “Ol kıara tön içine girmiş idi” Ş

⁴¹⁶⁰ “Kıara dülbend başına śarmış idi” Ü // “Garķa virmiş Óālemi göz yaşına” S // “Kıara tülbend başına śarmış idi” Ş

Şoñra didi bilgıl iy Hayre'l-Enām

3325. Didi kim bilgıl benüm ile şehā⁴¹⁶¹
Geldi İsmā'îl bu ebb-i semā⁴¹⁶²
3326. Bizüm⁴¹⁶³ ile çok⁴¹⁶⁴ melā'îk geldi hem
Dilleri toludurur hüzn ile ğam⁴¹⁶⁵
3327. Sensin āhîr Ŗālem içre hān olan
Cümle halka cān olub cānān olan
3328. Çok selām eyler size Perverd-gār
Cümleden dir anı itdüm ihtiyār
3329. Hâtrın şorgıl didi ol Pādişāh⁴¹⁶⁶
Hastalıkdan nicedür görgıl o şāh⁴¹⁶⁷
3330. Didi kim⁴¹⁶⁸ ol olmasaydı kâ'înāt
Yaradılub olmaz idi mümkünāt

⁴¹⁶¹ “Didi geldi benüm ile İsmā'îl” Ü // “Benüm ile bile geldi iy Cemîl” S // “Didi kim geldi benümle iy Cemîl” Ş
⁴¹⁶² “Dünya göğü kâbucısı iy Cemîl” Ü // “Dünya göğü kâbucısı İsmā'îl” S // “Dünya göğü kâbucısı İsmā'îl” Ş

⁴¹⁶³ Bizüm: Anuñ S

⁴¹⁶⁴ Çok: hep S

⁴¹⁶⁵ “Toludurur kâlbleri hüzn ile hemm” Ü, Ş // “Kâlbleri hem toludur hüzn ile ğam” S

⁴¹⁶⁶ “Hâtrıñuz şordı sizün hem Hudā” Ü // “Hâtrıñuz şordı sizün ol Hudā” S // “Hâtrıñuz şordı sizün ol Celîl” Ş

⁴¹⁶⁷ “Hastalıkdan nicedür dir Muştāfā” Ü, S. // “Hastalıkdan nicedür şordu Cemîl” Ş

⁴¹⁶⁸ Kim: ger Ü

3331. Anuñiçün ben yaratdum Óarşumı
Hem döşedüm anuñiçün ferşümi

3332. Yazdum anuñ adını Óarşumda ben
Tolu itdüm zıkrını ferşümde ben

3333. İsmüm⁴¹⁶⁹ ile ismüni⁴¹⁷⁰ cemÓ eyledüm
Anuñiçün⁴¹⁷¹ bātılı kamÓ eyledüm⁴¹⁷²

3334. Cümle yirde ismin añar ins ü cān
Anuñ ismiyle turur kevn ü mekān⁴¹⁷³

3335. Her kitāb içre⁴¹⁷⁴ adını yazmışam
Ümmetinün her⁴¹⁷⁵ günāhın pozmışam⁴¹⁷⁶

3336. Hutbelerde ismin añar her hatīb
Sağa sóla çağırub dir yā Hābīb

⁴¹⁶⁹ İsmüm: Adum S

⁴¹⁷⁰ İsmüni: adını S

⁴¹⁷¹ İçün: ile Ş

⁴¹⁷² “ÓÁlem içre zıkrını refÓ eyledüm” Ü, S.

⁴¹⁷³ “Anuñ adıyla diridür cümle cān” S

⁴¹⁷⁴ kitāb içre: kitābda S, Ü, Ş.

⁴¹⁷⁵ Her: hep Ü, S.

⁴¹⁷⁶ Pozmışam: bozmışam S, Ü, Ş.

3337. Her mü'ezzin çağırub ismin⁴¹⁷⁷ añar

Dir Resül-i Hâkık'sın iy Hayre'l-Beşer

3338. Pādişāhlar aña kul olmağ diler

Rahmetüm andan olar almağ diler

3339. Cümle huffāz oğur anuñ menşürin

Her müfessir ider anuñ tefsirin

3340. Hem aña kıldum cihānı āyine

Tā naẓar ide cemālüm āyine

3341. Dir ki maḳsūd anı incitmek degül

Ümmetini yāhū inletmek degül

3342. Bil umaruz saliyandur biz anı

Tā görevüz vāsıtasuz biz anı

3343. İkilik götürülüb(en) vahdet ḳala

Her ne dirse bunda ol anı ḳıla

3344. Ol cihān anuñdurur hep şarḳ u ğarb

⁴¹⁷⁷ İsmi: adın S

Bu cihān daħı anuñdur cümle hep

3345. Ol cihānı ümmete virdi Resūl

Bunı daħı ümmete virsün hem ol

3346. Aña māniŎ bunda kimse yoğdurur

Bunda andan ğayrı kimse yoğdurur

3347. Daħı didi ol Ğafūr u ol Muçib⁴¹⁷⁸

Ümmetiçün ağlamasun ol Ğabīb^{4179 4180}

3348. [103^b] Cümleden⁴¹⁸¹ ön⁴¹⁸² yirden anlar çıkısar⁴¹⁸³

Cennete hem⁴¹⁸⁴ evvel anlar giriser⁴¹⁸⁵

3349. Dünyede ben anları ħıfż eyleyem

Hasta olıncağ oları sağlayam

3350. Hem kerāmet döşegin döşedürem

Anları üstine ben yaturduram

⁴¹⁷⁸ “Daħı didi saña ol iy gülŎizār” Ü // “Daħı didi CebreŎıl dir kim Hudā” S // “Daħı didi ümmetiçün ol Emīn” Ş

⁴¹⁷⁹ ol Ğabīb: Muştafā Ü, S.

⁴¹⁸⁰ “Ağlamasun olmasun herğiz ħazīn” Ş

⁴¹⁸¹ Cümleden: Halkdan Ş

⁴¹⁸² Őñ: öñdin Ş

⁴¹⁸³ “Yirden evvel ümmetini çıkıram” Ü, S.

⁴¹⁸⁴ Hem: de Ş

⁴¹⁸⁵ “Cennete evvel oları ğiyürem” Ü, S.

3351. Mağfîretüm dahı yaşduķ iderem
Başlarını üstine kodurduram
3352. Kātlarında komazam İblîs'i ben⁴¹⁸⁶
Cennetümi size eyledüm vatan⁴¹⁸⁷
3353. Vāsıtasuz rûhların kabz eyleyem⁴¹⁸⁸
Raḥmetüm ḥünıyl'oları toylayam⁴¹⁸⁹
3354. Görmeye ŐAzrāŐıl ol vaķt yüzleri
Hem işitmeye olaruñ sözlerin
3355. Göklerümden geçürem anları ben
Ḥazretüme irürem anları ben⁴¹⁹⁰
3356. Vāsıtasuz anlaruñla bulışam
Anlaruñla ben kelāmlar söyleşem
3357. Ben diyem kim bunda siz hoş geldüñüz

⁴¹⁸⁶ "İblîs'i ben yanlarından giderem" S

⁴¹⁸⁷ "Anları ben incüdüben niderem" S

⁴¹⁸⁸ "Vāsıtasuz kabz idem ben cânların" S

⁴¹⁸⁹ "Görmeye ŐAzrāŐıl ol dem yüzlerin" S

⁴¹⁹⁰ "Nürüm içre garķ idem anları ben" S

Şimdi benüm siz rızâmı bulduñuz

3358. Rāziyam sizden diyem anlara ben
Hem cemālüm gösterem anlara ben⁴¹⁹¹

3359. Ara yirden hep hîcâbı götürem
Hem cemālümden niķābı götürem

3360. Anlara ol dem tecellî eyleyem
Anları ben hoş tesellî eyleyem

3361. Anlaruñ ben meşhedini giñgidem⁴¹⁹²
Hem cevābı anlara telķin idem

3362. Ben kıyāmetde oları saklayam
Anları Óarşumda rāhat eyleyem

3363. Şāhid eyleyem oları ben o gün
Nitekim şāhiddür anlar işbu gün

3364. Cennetüme evvel anlar giriser

⁴¹⁹¹ “Cennetümi size eyledüm vatan” S

⁴¹⁹² “Yirde olaruñ meşhedini giñgidem” S

Vāsıtasuz beni anlar göriser

3365. Gerçi rah̄met cümleye bendendürür

Bu kerāmet anlara andandurur

3366. Anuñçün ben severem anları

Göñül ile hem anı sevenleri

3367. Ol Ĥabīb'ümdür kıtümde Murtaẓā

Ümmeti dañı kıtümde müctebā

3368. Āhiret'de anlara olmaz Ŗazāb

Ger günāhları ola arẓa kırāb

3369. Çün işitdi bunları ol Żü'l-Cemāl⁴¹⁹³ ⁴¹⁹⁴

Қalbi oldı şādılıқта māl-ā-māl⁴¹⁹⁵

3370. Қatı ferhān oldı anda⁴¹⁹⁶ ol Cemīl

Ol aradan ġāōib oldı Cebreōīl

⁴¹⁹³ Żü'l-Cemāl: Żü'l-Celāl Ü

⁴¹⁹⁴ “Çün ki ol sultān işitdi bunları” S

⁴¹⁹⁵ “Қalb tıldı şādılıqla māl-ā-māl” Ü // “Şādılıqla tıldı olarunı қalbleri” S

⁴¹⁹⁶ Anda: ol demde S // ol vaқt Ş

3371. Fâtıma âh eyleyüben ağladı⁴¹⁹⁷
Fürkât odıyla yürekler tağladı⁴¹⁹⁸
3372. Anı eyle göricek ol şâh-ı dîn
Ağlayuban oldu gâyetde hâzîn
3373. Didi ol şeh nûr-ı Ŗaynî ağlama⁴¹⁹⁹
Âh⁴²⁰⁰ odıyla⁴²⁰¹ yüreciğîn⁴²⁰² tağlama
3374. Kulağın⁴²⁰³ tut iy kızım benden yaña⁴²⁰⁴
Ne direm cân ile diñle ben saña⁴²⁰⁵
3375. Aña bir söz söyledi ol gülŖizâr⁴²⁰⁶
Ol nigâr ağladı ol dem zâr zâr⁴²⁰⁷
3376. Şöñra⁴²⁰⁸ yine aña didi bir kelâm
Ol nigâr⁴²⁰⁹ ol sözden oldu şâd-kâm⁴²¹⁰

⁴¹⁹⁷ “Fâtıma ana âh idüp çok ağladı” Ş

⁴¹⁹⁸ “Nâr-ı hasretle yüregîn tağladı” Ü // “Yüregini ğam odıyla tağladı” S // “Âh u vâh ile yürekler tağladı” Ş

⁴¹⁹⁹ “Didi cânlar cânı kızum ağlama” Ü // “Didi Ahmed cânum oğul ağlama” S

⁴²⁰⁰ Âh: Ğam S

⁴²⁰¹ Âh odıyla: Nâr-ı hasretle Ü

⁴²⁰² Yüreciğîn: yüregün S, Ü. // yüregümi Ş

⁴²⁰³ Kulağın: Ŗznün Ü, Ş

⁴²⁰⁴ “Didi oğul kulağın dutğıl baña” S

⁴²⁰⁵ “Ne disem gerekdürür diñle saña” S

⁴²⁰⁶ “Didi bir söz ağladı Hayru’n-Nisâ” S, Ü.

⁴²⁰⁷ “Ağlama sen iy kızum didi aña” Ü // “Ağlama kızum didi şâhib-şafâ” S // “Ağladı zârlık itdi ol nigâr” Ş

⁴²⁰⁸ Şöñra: BaŖdezân Ü, Ş

⁴²⁰⁹ Ol nigâr: Fâtıma Ü, S. // Yine ol Ş

⁴²¹⁰ Şâd-kâm: şâd-mân Ü

3377. ÓĀóíşe sordı kim iy bint-i Resûl⁴²¹¹

Ne didi saña di ol şâhib-uşûl⁴²¹²

3378. Fâtıma didi baña ol gülÓizâr

Didi bugün ölürin ben⁴²¹³ iy nigâr⁴²¹⁴

3379. Anuñiçün ağladum ben zâr zâr⁴²¹⁵

Ağlama didi baña ol şehriyâr⁴²¹⁶

3380. Şoñra didi baña tiz gelseñ gerek

Benüm ile tâ ebed olsañ gerek

3381. Anuñiçün oldum ol dem şād-kām

Baña babam didügi budur kelām⁴²¹⁷

3382. [104^a] معشر الاعشاق قولوا الصلات

فسمعوا هجرانَ سر الكائنات⁴²¹⁸

⁴²¹¹ “Fâtıma’ya soñra didi ÓĀóíşe” S, Ü, Ş.

⁴²¹² “Ne didi saña Resûl iy Fâtıma” S, Ü, Ş.

⁴²¹³ Ben: bil Ş

⁴²¹⁴ “Didi evvel ölürin bilgil yakın” Ü, S.

⁴²¹⁵ “Anuñiçün ağladum oldum hâzın” S, Ü, Ş.

⁴²¹⁶ “Ağlama sen didi baña ol Emîn” Ş

⁴²¹⁷ “Üşde babam baña didügi kelām” S

⁴²¹⁸ “Salat getirin aşıklar, Hz. Peygamber (a.s.)’in ayrılışını dinleyin.”

3383. Diñleñüz Óuşşāk-ı şāh-ı enbiyā
Nice itdi anda māh-ı evliyā
3384. Didi ÓAzrāÓıl'e ol sultān-ı dīn⁴²¹⁹
Ne didiyse işle Ĥaqq gel iy Emīn⁴²²⁰
3385. Vardı ÓAzrāÓıl o şāhuñ yanına
Ol saÓādet ol şefāÓat kânına
3386. ÓĀoişe gögsine düşdi ol Kerīm
Didi bismillāĥirrahmānirrahīm
3387. Ĥavl ü kuvvet didi Allāh'ındurur⁴²²¹
Cūd u minnet ol ulu şāhuñdurur⁴²²²
3388. Zer gibi zerd oldı gün yüzi anuñ⁴²²³
Hem süzüldi ol mūkahhāl göz'anuñ⁴²²⁴
3389. Şāgına vü solına baqar idi
Ĥazırātı odlara yaqar idi

⁴²¹⁹ “Şoñra cānlar cānı didi iy Emīn” Ü // “Didi Ahmed gel berü sen iy Emīn” S

⁴²²⁰ “İşle ne didiyse Rabbü'l-Óālemīn” S, Ü, Ş.

⁴²²¹ “Allāh'ındur ĥavl ü kuvvet didi ol” Ü, S, Ş.

⁴²²² “Hem anuñdur cūd u minnet didi ol” Ü, S, Ş.

⁴²²³ “Key şarardı ol münevver yüzi anuñ” Ü // “Hem şarardı anuñ ol gün yüzi” S

⁴²²⁴ “Hem süzüldi ol mūkahhāl gözleri” S

3390. Depredürdi ol münevver başını
Akıdurdı gözlerinün yaşını
3391. Kordı başın solına geh⁴²²⁵ sağına
Şan hazān irişdi devlet bāğına⁴²²⁶
3392. Dürr gibi derler dökerdi alını
Ümmetiysen sevgil anuñ ālini
3393. Gāh şarardı gāh kızardı ol Ĥabīb
Key tağayyur buldı ol dem ol Ĥabīb
3394. Öñine bir qab ile şu qodılar
Cānumuz⁴²²⁷ odlara⁴²²⁸ yaqduñ⁴²²⁹ didiler
3395. Elini geh geh aña soqar idi
Ol şudan ol gögsine döker idi
3396. Dirdi sübhāne'l-Ŗažim ölmek qatı⁴²³⁰

⁴²²⁵ Geh: gāh S, Ş.

⁴²²⁶ “Sağılaruñ sende anuñcün sağına” S

⁴²²⁷ Cānumuz: Cānumuzı S, Ü, Ş.

⁴²²⁸ Odlara: oda S, Ü, Ş.

⁴²²⁹ Yaqduñ: urduñ Ü, S. // uruñ Ş

⁴²³⁰ “Dirdi kim sübhānallāh ölümün” S, Ü. // “Sübhānallāh dirdi ölüm zaĥmeti” Ş

Zaḥmet imiş ola imiş miḥneti⁴²³¹

3397. Fāṭıma gördi ki sırr-ı kâōināt⁴²³²

NezÔe düşdi didi kim iy nūr-ı źāt⁴²³³

3398. [104^b] Dü cihānuñ şāhı iken iy Emīn⁴²³⁴

Gidisersin bizi koyub sen ḥazın⁴²³⁵

3399. Cümle Ôālem hep senüñdür yā Ḥabīb

Qanda gidersin bizi koyub ğarīb

3400. Göz yumuban ne yire gitsen gerek

Fürqat odına bizi yaqsañ gerek

3401. Gidisersin dünyeden vā fürqatā⁴²³⁶

Müntehā vā veyletā vā ḥasretā

3402. Gözlerini açdı ol vaqtın⁴²³⁷ hemān⁴²³⁸

⁴²³¹ “Acısı qatıymış anuñ bilün” Ü // “Acısı varmış anuñ bellü bilün” Ş

⁴²³² “Gördi ol vaqt sırr-ı kevneyn Fāṭıma” Ü // “Gördi ol dem Muştafā kim Fāṭıma” S // “Fāṭıma gördi ki ol mirōāt-ı źāt” Ş

⁴²³³ “NezÔe düşdi didi iy cānum baba” Ü, S. // “NezÔe düşdi didi iy mażhar sıfāt” Ş

⁴²³⁴ “Dü cihānuñ rahmetiyken yā nigār” Ü // “Sen cihānuñ rahmetiyken yā Resül” S // “Dü cihānuñ şāhı iken sen yaqın” Ş

⁴²³⁵ “Gidisersin bizi qorsın ḥor u zār” Ü // “Gidisersin bizi eylersin melül” S // “Gidisersin bizleri idüp ḥazın” Ş

⁴²³⁶ “Bizi koyub gidisersin iy atā” Ü // “Bizi koyub gidisersin iy sebā” S

⁴²³⁷ Vaqtın: vaqt Ü, Ş // dem S

⁴²³⁸ Hemān: gülÔizār Ü // şehriyār S // şāh-ı dīn Ş

Didi kızum ağlama idüb figān⁴²³⁹

3403. Babañuñ ancağ bugündür ğuśśası

Āhiretdür babañuñ bil⁴²⁴⁰ ħiśśesi

3404. Ağlama sen bunda qalmazsın ğarīb

Benüm ile buluşursın Óann qarīb

3405. Baña tiz gelseñ gerekdür bil i cān^{4241 4242}

Benüm il’olsañ gerekdür cāvidān⁴²⁴³

3406. Böyle dirken ħāzır oldı Cebreóıl

Didi kim saña selām itdi celīl⁴²⁴⁴

3407. Śordı sizüñ ħālünüzi ol laţif

Nicedür śor didi ol cism-i Lāţif

3408. Ol Hudā hem size virdi cennetin

Cennete qoysun didi hep ümmetin

⁴²³⁹ “Didi kızum ağlama sen zār zār” S, Ü. // “Didi kızum ağlama olma ħazın” Ş

⁴²⁴⁰ babañuñ bil: babañuñ hep S // bilgil anuñ Ü // bil anuñ hem Ş

⁴²⁴¹ bil iy cān: şād-mān Ü

⁴²⁴² “Benüm ile buluşursın şād-mān” S

⁴²⁴³ “Benüm ile olsañ gerek cāvidān” Ü // “Anda qalursın benümle cāvidān” S // “Anda sen qalsañ gerekdür cāvidān”

Ş

⁴²⁴⁴ “Çoğ selām eyler didi saña Celīl” Ü // “Çoğ selām eyler didi Rabb-i Celīl” S // “Didi eyledi selām saña Celīl” Ş

3409. Gökler ehli müntaẓırdur rūḥuḥa
Virmek isterler selām anlar saḥa⁴²⁴⁵
3410. Hep ḥicābı götürübdür ol Cemīl
Hoş naẓar kılar size Rabb-i celīl
3411. Cebreōīl'ün⁴²⁴⁶ yüzine baqdı nigār⁴²⁴⁷
Didi mevtün ne kıatı acısı var
3412. Dünyeden gidüb olıcaq fūrkatüm
Nice çeke mevt acısın ümmetüm
3413. Didi ÓAzrāÓīl'e ol vaqt ol hümām⁴²⁴⁸
Dilerem senden ilā-yevmi'l-kıyām
3414. Ümmetüme idecegün zahmeti
Baḥa eyle bulsun anlar rāḥatı
3415. Didi Cebreōīl aḥa iy āftāb⁴²⁴⁹
Ümmetüne ol Ġafūr⁴²⁵⁰ itmez⁴²⁵¹ Óazāb

⁴²⁴⁵ “Tā selām vireler anlar heb saḥa” Ü // “Tā selām vire olar cümle saḥa” S

⁴²⁴⁶ Cibrāōīl'ün: Cebreōīl Ü, Ş

⁴²⁴⁷ nigār: ol nigār Ü, Ş

⁴²⁴⁸ ol hümām: bedr-i tām Ü // Muṣṭafā S

⁴²⁴⁹ “Cebreōīl didi ki bil iy āftāb” Ü // “Cebreōīl didi ki ol ḥüsnü'l-meóāb” S

⁴²⁵⁰ Ol Ġafūr: Ol Kerīm Ü // Allāh Ş // hergiz S

⁴²⁵¹ İtmez: eylemez S, Ş.

3416. Görün ol kân-ı mürüvvet hâzretin
Mevti hâlinde dah⁴²⁵² aındı ümmetin

3417. Doğduğı gün aınmış idi ümmetin
Mevti vaktinde de aındı ümmetin

3418. [105^a] Ümmeti olan anı⁴²⁵³ sevmek⁴²⁵⁴ gerek
Cânını yolunda terk itmek gerek⁴²⁵⁵

3419. Hem rızāsın ol Hâbîb'ün rûz u şeb
Hoş Ŗamelle eyleye dāoim taleb

3420. يا محب المصطفى قل الصلوات⁴²⁵⁶
كي تكون عنده بعد الوفات⁴²⁵⁷

3421. فسمع اي مظهر جمال ذي الجلال
كيف كان حال مرات الجمال⁴²⁵⁸

⁴²⁵² Dah: de S, Ş, Ü

⁴²⁵³ Anı: aña Ş

⁴²⁵⁴ Sevmek: uymak Ş

⁴²⁵⁵ “Baş u cân yolında ol komağ gerek” Ş

⁴²⁵⁶ “قل حبيبي الصلوات والسلام” Ü // “Ger dilerseñ gide cümle seyyiŖāt” S

⁴²⁵⁷ “كي يكون دارك دار السلام” Ü // “ŖIş ile di e’s-selāmu ve’s-salāt” S

⁴²⁵⁸ “Güzellik sahibinin hangi güzellikle tezahür ettiğini dinle. Güzellik aynasının halinin nasıl olduğunu dinle”

3422. Nice oldı dñle ol sultān-ı dñ
Ol latīf ol rahmeten li'l-Ŗālemñ⁴²⁵⁹

3423. Ol hāl içre yātur iken Muṣtafā
İşbu sözleri dir iken Muṣtafā

3424. Hücre içre yatur iken ol nigār⁴²⁶⁰
Anda bir nūr oldı nāgeh āşikār⁴²⁶¹

3425. Çün ki ol nūr oldı žāhir⁴²⁶² şems-vār⁴²⁶³
Eyledi bundan sefer ol gülŖizār⁴²⁶⁴

3426. Kendülere gelicek anlar i yār
Gördiler gitmiş cihāndan şehriyār

3427. Mürğ-i kıds uçdı kafeśden şāh-vār
Gülistān-ı kıdsde kıldı qarār^{4265 4266}

3428. Āşiyāna açdı ol perr ile bāl

⁴²⁵⁹ “Tā anuñla olasın sen yevm-i dñ” Ş

⁴²⁶⁰ “Oldı nāgeh anda bir nūr āşikār” Ü // “Oldı nāgeh bir nūr āşikār” S

⁴²⁶¹ “Ol nūr içre ġarķa vardı ne ki var” Ü // “Ol nūr içre ġarķa vardı şehriyār” S // “Tā ki anda bir nūr oldı āşikār” Ş

⁴²⁶² Žāhir: anda S

⁴²⁶³ Şems-vār: āşikār S

⁴²⁶⁴ “Bî-hod olub düşdi anda kim ki var” S

⁴²⁶⁵ qarār: ol qarār Ü

⁴²⁶⁶ “Gül-istān-ı kıdsde itmiş hoş qarār” S // “Gül-üstān-ı kıdsde eyledi qarār” Ş

Ĥaķķ'a⁴²⁶⁷ pervāz eyledi buldı vīsāl⁴²⁶⁸

3429. Çün taŖalluķdan tecerrüd buldı ol

Vāsıl oldı aślına ol pür-uśül

3430. K̇ayd gitdi ķaldı mutlak mutlakā

Bil muķayyed vāsıl olmaz mutlakā⁴²⁶⁹

3431. Aradan gitdi ĥicāb-ı bī-Ŗaded

Hem teṣāhhuś gitdi vü ķaldı Eĥad

3432. Çün tolundı dünyeden ol āftāb

Vāsıl oldı Ĥaķķ'a gitdi heb ĥicāb⁴²⁷⁰

3433. Heybetinden kimse baķmadı aña

Zire ĝarķ olmışdı nūra Muśtafa

3434. BaŖızılar dirler ki ol ĥurşid-i zāt

Yevm-i işneyn içre eyledi vefāt

3435. Evveli idi rebīŖü'l-evvelün

⁴²⁶⁷ Ĥaķķ'a: Dosta Ü, Ş

⁴²⁶⁸ "Dosta vuślat buldı ol bī-ittiśāl" Ş

⁴²⁶⁹ "Vāsıl oldı mutlak ol vakte" Ş

⁴²⁷⁰ "Gül-üstān-ı ķudsi eyledi meōāb" Ş // "Ĥazret oldı aña merciŖ hem meōāb" S

Āhir ol idi Ĥabīb-i evvelün

3436. Ol kamer daḥı hilāl idi o māh
Eyledi bundan sefer bî-iştibāh

3437. معشر الاعشاق قولوا الصلات⁴²⁷¹
كي تكونَ عنده يومَ الوفا⁴²⁷²

3438. اسمعوا اخباب سلطان الرسول
كيف كانت قصة حاد السبول⁴²⁷³

3439. [105^a] Çün sefer eyledi bundan şāh-ı dīn⁴²⁷⁴
Çoḡ melāōik büridi⁴²⁷⁵ anı hemīn⁴²⁷⁶

3440. Maşrık u mağrib tolu idi melek
Pāre pāre oluyazdı nüh felek⁴²⁷⁷

3441. Cümlesi yas eyleyüb āh itdiler
Yaḡalar çāk eyleyüb vāh itdiler

⁴²⁷¹ Ş “قل حبيبي الصلات والسلام”

⁴²⁷² Ş “قسمع اخبار غروب بدر تام”

⁴²⁷³ “Peygamberler sultanının sevenlerini dinleyin, doğru yolu gösterenin hikayesi nasıldı?”

⁴²⁷⁴ “Çoḡ melāōik aña uşageldiler” Ü // “Hep melāōik anda uşageldiler” S

⁴²⁷⁵ Büridi: yüridi Ş

⁴²⁷⁶ “Yüzleri üstüne düşegeldiler” Ü // “Ol Ĥabīb’ün üstini bürüdiler” S

⁴²⁷⁷ “Yarılıyazdı hem ol gün nüh felek” S

3442. Çün irişdi aślına ol mürğ-i cān
Nāle feryād eyledi ins ile cān
3443. Yüregin ins ile cinn hūn eyledi
Gözleri yaşını ceyhūn eyledi
3444. Anda hātūnlar⁴²⁷⁸ kıopardılar fiğān
Gözleründen yaş u kan⁴²⁷⁹ oldu revān⁴²⁸⁰
3445. And'erenlerden⁴²⁸¹ kimesne yoğ idi
Zirā ol vaktin⁴²⁸² melāóik çoğ idi
3446. Ol Ĥabīb eyledügi vaktde vefāt⁴²⁸³
İrkek ādem yoğ idi iy nūr-ı zāt⁴²⁸⁴
3447. Bu rivāyetdür esāh bil iy hümām
Vardurur⁴²⁸⁵ İhya⁴²⁸⁶ içinde bu kelām

⁴²⁷⁸ Hātūnlar: Ĥāzırāt Ş

⁴²⁷⁹ yaş-ı kan: kanlu yaş Ş

⁴²⁸⁰ “Gözlerinüñ yaşın itdiler revān” Ü, S.

⁴²⁸¹ Erenlerden: anlardan Ş

⁴²⁸² Vaktin: demde S, Ü, Ş.

⁴²⁸³ “Anda erenler olmaduğına sebep” Ü, S.

⁴²⁸⁴ “Böyle didiler aña ehl-i edeb” Ü, S.

⁴²⁸⁵ Vardurur: Böyledür Ş

⁴²⁸⁶ İhyāü Ulūmî'd-Dîn: “Gazzālî'nin başta tasavvuf ve ahlāk olmak üzere fıkıh, kelām gibi ilimlere bilhassa amaçları bakımından yeni yaklaşımlar getiren önemli eseri.”

3448. Tā melāóík şāha⁴²⁸⁷ hıdmet ideler
Hıdmet idüb⁴²⁸⁸ yırlerine gideler
3449. Bu diyāra gelicegez ol Ħabīb
Kimse eli bulmadı andan naşīb
3450. Dünyeden gıtdüğü vaķt daħı aña
Ādem eli degmedi hergiz şehā
3451. Bil melāóík daħı aña degmedi
Nice gıtdi kimse anı görmedi
3452. Bildünüz mi kimdürür sultān’umuz
Cān içinde cān ile cānānumuz
3453. Çün⁴²⁸⁹ Resül’e mevt irişdi⁴²⁹⁰ nāgehān
Ne işe gelür yürimeķ şād-mān
3454. ÓÖmr çün kim zāÓil oluban gider
Yā kişı dünyāyı sevüben nider

⁴²⁸⁷ şāha: aña Ü

⁴²⁸⁸ Hıdmet idüb: Óonra anlar Ü

⁴²⁸⁹ çün:çün ki Ü

⁴²⁹⁰ İrişdi: ire Ü

3455. Bu cihānuñ lezzetidür bî-şebāt
Bunı terk idendürür bulan necāt
3456. Böyledür bilgil serencām-ı cihān
Bir hāyāl ü hābdur dünyā hemān
3457. Pes bu cāh u mālā gırre olma sen
Lā-beķā iķbāle daħı ҡalma sen
3458. Nitdiyse ol gecenlere cihān
Saña daħı anı ider bî-gümān
3459. Seyyid olsan yāħud olsañ saŖd-ı dīn
Tāc-ı şerŖ olsañ ye olsañ ҡutb-ı dīn
3460. İcisersin çerħ elinden cām-ı ecel
Pes gerek kim eylesin hoş Ŗamel
3461. Tā ķiyāmetde olasın şād-mān
Cennet icre ҡalısarsın cāvidān
3462. Anda olur bāķiyāt u šālīhāt

Anda olur Óömri dāóim bî-vefât

3463. Anda olur dāóimā dosta viśāl

Anda görünür cemāl ile celāl

3464. Ümmetiyeñ vir śalavât sen i yār⁴²⁹¹

Tā şefāÓat ide saña şehriyār⁴²⁹²

3465. Çün ki gitdi bundan ol Hayre'l-Beşer⁴²⁹³

Kāóinātı oda yaqdı ser-te-ser⁴²⁹⁴

3466. Cebreóıl üstinde turub dirdi āh

Bu cihānı⁴²⁹⁵ terk idüb⁴²⁹⁶ gitdüñ i şāh

3467. Dağı inmezem yire ben vaḥy ile

Niye gelürem dağı ben bu ile

3468. Lık⁴²⁹⁷ senüñ ümmetünçün iy hümām

Yılda bir kez inem [ü] virem selām⁴²⁹⁸

⁴²⁹¹ Ü "قل حبيبي الصلوات والسلام"

⁴²⁹² "Tā saña ide şefāÓat bedr-i tām" Ü

⁴²⁹³ "Çün ki dünyadan sefer itdi Ĥabīb" Ü, S.

⁴²⁹⁴ "Ol Zaríf ü ol laţif ol pür-uşul" Ü // "Anda ıatı yaslar oldu key Óacıb" S // "Oda yandı cümle Óālem ser-te-ser" Ş

⁴²⁹⁵ Cihānı: ili S

⁴²⁹⁶ İdüb: gitdüñ Ü, S.

⁴²⁹⁷ Lık: İllā S

⁴²⁹⁸ "Yılda bir kez inem ü virem selām" S, Ü, Ş.

3469. Çün ki ol şāh anda itdi intiķāl
Guśsa ile oldı Óālem māl-ā-māl
3470. Yirde gökde her melek kim var idi
Hep anuñçün āh idüb ağlar idi⁴²⁹⁹
3471. Gökyüzini dutdı kuşlar šāf šāf
Çađrışuban⁴³⁰⁰ ĥücrey’itdiler tavāf
3472. Çağrışuban yünlerini yoldılar
İy nicesi yire düşüb öldiler⁴³⁰¹
3473. Gürledi çatı anuñçün āsmān⁴³⁰²
Āhla vü feryād ile tıldı cihān⁴³⁰³
3474. İşbu yirde ditredi heb ğarb u řarķ⁴³⁰⁴
Gıtdi ansuz bu cihāndan źevķ ü řevķ⁴³⁰⁵
3475. [106^a] ÓArş ü kürsı ditredi ol řāhiçün

⁴²⁹⁹ “Anuñçün āh idüb ağlar idi” Ş

⁴³⁰⁰ Çağrışuben: Ağlayuban S

⁴³⁰¹ “Ey nicesi düşüb enin oldılar” S

⁴³⁰² “Gürledi gökler anuñçün ol zamān” Ş

⁴³⁰³ “Dağı yirler ditredi itdi fiğān” S

⁴³⁰⁴ “İşbu yirün řarķ u ğarbı ditredi” Ü // “İşbu yir ditredi řarķ u ğarb” Ş

⁴³⁰⁵ “Cümle deryā cüş idüben kükredi” Ü // “Gıtdi ol vaķt bu cihāndan źevķ ü řevķ” Ş

Āftāb oldı kūsūf ol māhiçün

3476. Mātemiçün ol Ĥabīb'ün her melek

Qara geydi yarılıyazdı felek⁴³⁰⁶

3477. Yanayazdı cümle kevn ile mekân⁴³⁰⁷

Küllî eşyâ ağlayub itdi fiğân⁴³⁰⁸

3478. Anuñiçün ağladı gül-zār u bāğ

Başına urdı anuñçün taş u tağ

3479. Āh odundan yanayazdı bu zemîn

Quru oluyazdı deryâlar hemîn

3480. Şan kıyāmet qopdı ol günde i yār⁴³⁰⁹

Paralanıyazdı cümle küh-sār

3481. Oldı ol gün bir kıyāmet āşikār

Cūşa geldi cümle eşyâ ne ki var⁴³¹⁰

⁴³⁰⁶ Felek: nüh felek Ş

⁴³⁰⁷ kevn ile mekân: heft āsmân S

⁴³⁰⁸ “Cümle zerre āh idüb itdi fiğân” Ü, S.

⁴³⁰⁹ “Şan kıyāmet qopdı ol günde iyār” S

⁴³¹⁰ “Qan ile yaş dökdi gözler āşikār” Ş

3482. ÓĀlem içre hiç nesne kalmadı
K'aglayuban ol teĥassür kılmadı⁴³¹¹

3483. Cümle eşyâ gözi dökdi kanlu yaş
İns ü cinn başına urdı katu taş

3484. Oda yandı āb u bād u nār u ĥāk
Āh odr⁴³¹² tıldı semekden tā simāk

3485. Gice anuñçün giyer esved Óabā^{4313 4314}
Śubĥ anuñçün çāk ider çib-i qabā⁴³¹⁵

3486. Kalmadı anlar gözünde cüz-ĥayāl
Tolmadı qalbler meger ġuśśa melāl

3487. Fāṭma derd ile dirdi āh u vāĥ⁴³¹⁶
Oda⁴³¹⁷ yazdı zemīn ü mihr ü māĥ⁴³¹⁸

3488. Ağlayub oldı perişān ol nigār

⁴³¹¹ “Ağlayuban ol teĥassür kılmadı” Ş

⁴³¹² Āh odr: Āh u vāĥ Ş

⁴³¹³ esved Óabā: cübbe-i esved S

⁴³¹⁴ “Āh idüp geydi gice esved Óabā” Ş

⁴³¹⁵ “Śubĥ daĥı hem çāk ider çib ü qabā” S // “Śubĥ daĥı hem yaqasın çāk ider” S

⁴³¹⁶ “Fāṭma derd ile iderdi qatı āh” Ü

⁴³¹⁷ Oda: Nāra Ş

⁴³¹⁸ “Āftāb andan yazdı daĥı māĥ” Ü

Dökdi gözden la'Öl ü mercân bî-şümār

3489. Oldı gülgün eşki ile kıara hāk

Cübbesinüñ cıbini eyledi çāk

3490. Hāzırāt anda nice āh itdüğın

Ağlayuban āh ile vāh itdüğın

3491. İşbu diller idemez anı beyān

Qanda bulam seni sultān'um baba

3492. Fātıma dır idi iy cānum baba

Qanda bulam seni sultān'um baba

3493. Dın ü dünyā devleti şāhum baba

Cümle Öālem rahmeti māhum baba

3494. Arpa etmegine doymayan baba

Bunda aslā rāhat olmayan baba

3495. Qandasın iy ğam-güsārum qandasın

Dü cihānda cümle varum qandasın

3496. Kandasın iy reŖis-i sâliklerüñ
 Kandasın iy reŖis-i sâkinlerüñ
3497. Kandasın iy şems ü mâhum kandasın
 Dü cihānda tekye-gāhum kandasın
3498. Kanda gitdün kanda varduñ sen i şāh
 Neyleyeyin nideyin ben āh u vāh
3499. Āh idüb dir idi iy cānum baba
 Kanda bulam seni sultān’um baba
3500. Dir idi iy şems ü mâhum kandasın
 Dü cihānda tekye-gāhum kandasın
3501. [106^b] Sensüzin iy şeh⁴³¹⁹ gerekmez dü⁴³²⁰ cihān
 Ne cihān belkim gerekmez baña cān
3502. Rūşen idi senüñ ile bu⁴³²¹ cihān
 Neye gerek sensüzin kevn ü mekân

⁴³¹⁹ iy şeh: Baña Ü

⁴³²⁰ Dü: bu Ü

⁴³²¹ Bu: dü Ü

3503. Āh idüb eylerdi nevĥa ol nigār
 Ĥasret ile aġlar idi zār zār
3504. Çün ki aśĥāba irişdi bu ĥaber
 Kendülerin kıldılar zır ü zeber⁴³²²
3505. Āh idüben cübbeler çāk itdiler
 Yire düşüb üzlerin ĥāk itdiler
3506. Başlarını birbirine çatdılar
 Gözyaşına kıra kınar kıatdılar
3507. Gözleründen dökdi anlar kıanlu yaş
 Anlarıñla aġladı hem kıuru yaş
3508. Dirler idi iy Ĥabīb-i nām-ver⁴³²³
 Niderüz dünyāyı sensüz ser-te-ser
3509. Dirler idi kıanı sultān-ı cihān
 İy deriġa el-fiġān u el-fiġān

⁴³²² “Ġuśśadan oldı olar zır ü zeber” Ü // “Ġuśśa ile oldılar zır ü zeber” S

⁴³²³ “Dirler idi iy yetimlere peder” Ü, S.

3510. Qanda gitdi ol şef iŖŖŖl-mŖznibŖn

Qanda gitdi rahmeten li'l-ŖŖlemŖn

3511. Qanda gitdi merhemi mecrŖhlaruŖ

Qanda gitdi melceŖi metrŖhlaruŖ

3512. Her birisi ağlar idi derd ile

Heb nisŖ Ŗh eyler idi merd ile

3513. Ŗhlarından gŖle dŖndi ŖsmŖn

CŖřa geldi hem mekŖn u lŖ-mekŖn

3514. Dirler idi tŖc-ı Ŗmmet iy deriğ

KŖn-ı miŖnet bŖę-ı devlet iy deriğ

3515. İy deriğ baŖt Ŗ devlet iy deriğ

İy deriğ iy tŖc u Ŗmmet iy deriğ

3516. el-VedŖŖ iy enbiŖŖnuŖ serveri

el-VedŖŖ iy evliyŖnuŖ rehberi

3517. İy deriğ iy ŖŖři Ŗmmet melceŖi⁴³²⁴

⁴³²⁴ “el-VedŖŖ iy ŖŖři Ŗmmet menceŖi” Ŗ

İy deriğ ān çāresüzler menceói⁴³²⁵

3518. el-VedāŖ iy bŭlbŭl-i bāğ-ı cemāl
el-VedāŖ iy gülistān-ı Ŗi'l-Celāl
3519. el-VedāŖ iy merhemi mecrŭhlaruñ
el-VedāŖ iy melceói matrŭhlaruñ
3520. el-VedāŖ u el-vedāŖ u el-vedāŖ
Āhiretde olur ancağ ictimāŖ
3521. el-Fiğān iy cān u cānān el-fiğān
el-Fiğān iy nŭr-ı Yezdān el-fiğān
3522. el-Fiğān iy mažhar-ı esmā śifāt
el-Fiğān iy sırr-ı cŭmle kāōināt
3523. el-Fiğān u el-fiğān u el-fiğān
Anda olur ictimāŖ-ı cāvidān
3524. el-Firāğ iy āftāb-ı dŭ cihān
el-Firāğ iy māhtāb-ı āsmān

⁴³²⁵ “el-VedāŖ çāresüzler melceói” Ü

3525. el-Firāk u el-firāk u el-firāk
Ol sar ancak kıyāmetde talāk
3526. El alısub cevķ cevķ ü šāf šāf
Hücre-i šāhı iderlerdi tavāf⁴³²⁶
3527. Kimisinün dili oldı künk-lāl
Sākit oldı eylemedi ķil ü ķāl
3528. Dirler idi ķanı ol sultān-ı dīn
Ol Emīn ol vahy-i Rabb li'l-Öālemīn
3529. Kimisi feryād idüb dir idi āh⁴³²⁷
Neyleyelüm sensüz iy devletlü šāh⁴³²⁸
3530. Kimi başın urub eydürdi'y Resül
Kanda bulalum seni iy pür-uşül
3531. Kimi başına saçardı ķara hāk
Kendüyi dilerdi kim ide helāk

⁴³²⁶ “Ağlaşuban hücreyi itdiler tavāf” Ü, S.

⁴³²⁷ “Kimisi feryād idüb dirdi ki āh” Ü, S.

⁴³²⁸ “Kanda gitdün bundan iy devletlü šāh” Ü, S.

3532. Kimi yumdı gözini eyledi āh
Didi oldı bu cihān⁴³²⁹ sensüz siyāh

3533. [107^a] Daħı baķmazam cihāna sensüzin
Tā vefāt idince açmadı gözün⁴³³⁰

3534. On yedisi bir araya geldiler
Birbirinün elin ele aldılar⁴³³¹

3535. Kimisi didi ki iy sultān-ı dīn
İy Kerim iy rahmeten li'l-Ŗālemīn

3536. Baña sensüzin gerekmez hiç ĥayāt
Āh idüb ol⁴³³² demde eyledi⁴³³³ vefāt

3537. ⁴³³⁴قل حبيبي الصلوات والسلام
⁴³³⁵كي تكونَ عنده يومَ القيام

⁴³²⁹ Cihān: Ŗālem Ü // dünya S

⁴³³⁰ “Tā olınca açmadı ayruķ gözün” Ü, S.

⁴³³¹ “Ey şefîŖ iy rahmeten li'l-Ŗālemīn” Ü

⁴³³² Ol: bir S

⁴³³³ Eyledi: itdiler S

⁴³³⁴ “Eger dilersen tecellî ide zāt” S

⁴³³⁵ “Salatu selam de sevgilim. Ki kıyamet gününde O’nunla olasın.” // “كي تكونَ وا عندهم يومَ الممات” Ü // “ŖIşķ ile diñ e’s-selāmu ve’s-sālāt” S

3538. Çün vefât eyledi ol hayrû'l-beşer⁴³³⁶
Hücre⁴³³⁷ kapusunda⁴³³⁸ oturdu ÓÖmer

3539. Kılıc⁴³³⁹ aldı eline ol pür-şafâ⁴³⁴⁰
Didi kim ölmedi bilün Muştafâ⁴³⁴¹ 4342

3540. Her kişi⁴³⁴³ öldi dir ise ol şehâ⁴³⁴⁴
Kılıcumdan bulmaz ol bir dem rehâ

3541. Kılıç ile anı bî-cân iderem
Yüregini tobtolu kan iderem

3542. Ölmedi hiç ölmeyiser Muştafâ
Tâ ebed bâkı kalısar Muştafâ

3543. Vâlih olub dir idi böyle ÓÖmer
Âh u feryâd ider id'ol şîr-i ner⁴³⁴⁵

⁴³³⁶ “Çün vefât itdi Resûl-i baîr u berr” S

⁴³³⁷ Hücre: Hücrenün Ü, S.

⁴³³⁸ Kapusunda: bâbında Ü, S.

⁴³³⁹ Kılıc: Seyfîn Ü

⁴³⁴⁰ Pür-şafâ: nîk ü nâm Ü // şîr-i ner S

⁴³⁴¹ Muştafâ: ol hüâm Ü

⁴³⁴² “Dir idi kim ölmedi hayrû'l-beşer” S

⁴³⁴³ Kişi: kimesne Ü

⁴³⁴⁴ “Dir idi kim oldı dirse ol şehâ” S

⁴³⁴⁵ “Mecnûn olub âh iderdi şîr-i ner” Ü, S.

3544. Geymiş idi k̄ara cübbe şeh ŖAlı
Āh u efgān eyler idi ol velı⁴³⁴⁶
3545. Didi di iy sırr-ı cümle kâōināt
Ĥasretā iy maẓhar-ı āsmān sîfāt
3546. Eydürirdi iy Ĥabîb-i hāsś u Ŗāmm
Bizden olsun saña her dem çok selām
3547. Nişe yumduñ ol mükahhāl gözlerüñ
Yā niçün söylemez olduñ sözlerüñ
3548. Çün ki ŖOsmān bildi gıtmiş Muştafā
Āh idüb düşdi yire ol pür-şafā⁴³⁴⁷
3549. Vālih olub aslā söz söylemedi
ŖAklı gitdi kendüzin bulamadı
3550. [107^b] Geh turub geh otururdi ol Ĥalîm⁴³⁴⁸
Geh giderdi kendüzinden ol Selîm⁴³⁴⁹

⁴³⁴⁶ “Āh iderdi aġlar idi ol velı” Ü // “Aġlayuban āh iderdi ol velı” S

⁴³⁴⁷ ol pür-şafā: şāhîb-hayā S

⁴³⁴⁸ “Gāh durur gāh oturur gāh āh ider” S

⁴³⁴⁹ “Gāh düşer ŖAklı vü kendüden gider” S

3551. Çün Ebū Bekr'e irişdi bu haber
Kendüzini eyledi zîr ü zeber⁴³⁵⁰
3552. Hücreye girdi vü gördi Muştafā
Ol şefā⁴³⁵¹ ma⁴³⁵²deni kân-ı vefā⁴³⁵²
3553. Nūra ğarķ olmış u yatmış şems-vār⁴³⁵³
Āh idüben⁴³⁵⁴ ağladı ol zār zār⁴³⁵⁵
3554. Gün yüzinden vardı götürdi niķāb⁴³⁵⁶
Zāhir oldı nūrı mişl-i āftāb⁴³⁵⁷
3555. Sağ yañağın öpdı anuñ didi āh⁴³⁵⁸
Sol yañağın öpdı didi āh i şāh⁴³⁵⁹
3556. Ağzını ağzına ķodı⁴³⁶⁰ ağladı⁴³⁶¹
Derd odiyla kāōinātı tağladı⁴³⁶²

⁴³⁵⁰ “Oldı gönli ğuşşadan zîr ü zeber” S

⁴³⁵¹ şefā⁴³⁵¹Öat: letāfet Ü // mürüvvet S

⁴³⁵² Vefā: şafā Ü, S.

⁴³⁵³ “Nūra ğarķ olmış u yummuş gözlerin” S

⁴³⁵⁴ İdüben: itdi Ü

⁴³⁵⁵ “Kimse olaruñ göremez hiç yüzlerin” S

⁴³⁵⁶ “Māh yüzinden götürdi ol niķāb” Ü // “Ol ķamer yüzden götürdi ol niķāb” S

⁴³⁵⁷ “Ĝuşşasından şaru oldı āftāb” S

⁴³⁵⁸ “Öpdı anuñ sağ yañağın didi āh” Ü // “Sağ yañağın öpüben didi kim āh” S

⁴³⁵⁹ “Sol yañağın öpüben didi eyvāh” Ü // “Sol yañağın öpüben didi eyvāh” S

⁴³⁶⁰ Kıodı: urdı S

⁴³⁶¹ Ağladı: ağlayu S

⁴³⁶² “Āh odiyla kāōinātı dağladı” Ü // “Fırķat odına yüregın tağlayu” S

3557. Didi kim gitmiş cihāndan Muṣtafā⁴³⁶³

Gitdi ansuz⁴³⁶⁴ işbu Óālemden şafā

3558. Ağlayuban didi kim vā fūrkatā⁴³⁶⁵

Qanda bulalum seni vā ḥasretā⁴³⁶⁶

3559. Didi kim⁴³⁶⁷ olsun saña biñ biñ⁴³⁶⁸ selām

İy cihānuñ zīneti Fahrü'l-Enām⁴³⁶⁹

3560. Ağlayuban anda efgān eyledi

Āh idüben qatı nālān eyledi

3561. Eyledün şāhā risālātı tamām

Saña olsun dāóimā Ḥaqq'dan selām

3562. Taşra çıqdı didi bilgil iy ÓÖmer

Bu cihāndan ol Cemil⁴³⁷⁰ itmiş sefer

⁴³⁶³ “Didi vallāhi gitmiş itmiş Muṣtafā” S

⁴³⁶⁴ Ansuz: vāllah Ü

⁴³⁶⁵ “Āh idüben didi ol vā fūrkatā” Ü // “Yā Muhammed qandasın vā fūrkatā” S

⁴³⁶⁶ “Qanda bulalum seni vā ḥasretā” Ü // “Qanda bulam seni ben vā ḥasretā” S

⁴³⁶⁷ Didi kim: Dāóimā S

⁴³⁶⁸ biñ biñ: Ḥaqq'dan Ü, S.

⁴³⁶⁹ Fahrü'l-Enām: Hayrü'l-Enām Ü, S.

⁴³⁷⁰ Cemil: Ḥabīb Ü // Resül S

3563. Anuñ iken şark u ğarb u bu zemîn

Olısdur kabır içinde ol defîn

3564. Bu cihānuñ Őādeti budur yaqîn

Bunda gelen duramaz gider hemîn

3565. [108^a] Ağlayuban minbere çıkdı o dem⁴³⁷¹

Gözleründen dökdi ol dem yaş u dem⁴³⁷²

3566. Didi bilün iy ahıbbā-yı Resül

Eylemiş Hakk’a sefer ol pür-usül

3567. Kim taparsa Ahmed’e bilsün kim ol

Eylemiş bundan sefer ol pür-usül⁴³⁷³

3568. Kim anuñ maŐbudına uyar⁴³⁷⁴ ise

Aña dañı toĝru hem ol yār ise⁴³⁷⁵

3569. Bilsün ol bāķı Hudā’durur hemîn⁴³⁷⁶

Māsivā fāñdürür bilsün yaqîn⁴³⁷⁷

⁴³⁷¹ “Minbere çıkdı gözinden dökdi āb” Ü, S.

⁴³⁷² “Didi bilün kim tolinmış āftāb” Ü, S.

⁴³⁷³ “Bu cihāndan gitdi ol şāh-ı Resül” Ü // “Bu cihāndan gitdi ol şāhib-usül” S

⁴³⁷⁴ Uyar: tapar Ü, S.

⁴³⁷⁵ “Hem aña da dañı toĝrı yār ise” Ü // “Hem Resül’e ol hoş yār ise” S

⁴³⁷⁶ “Bilsun ol kim bāķıdurur Zül-Celāl” Ü, S.

⁴³⁷⁷ “Pādişāhdur mülkine yoķdur zevāl” Ü, S.

3570. Pes gerek kim aña eyleye heves
Hoş Óibâdet eyleye ol her nefes
3571. Aña eylesün Óibâdet rûz u şeb
Eylesün anuñ rızâsını taleb
3572. Tâ ki rahmet eyleye aña Ehad
Ol kıala cennetde şâh ile ebed
3573. Ağlayuban indi minberden hemân⁴³⁷⁸
Gözlerinüñ yaşı olmışdı revân⁴³⁷⁹
3574. MüctemiÓ oldı şahâbe bir yire^{4380 4381}
Her birisi diledi gire yire⁴³⁸²
3575. Didiler kim fânî imiş bu cihân
Bunda kimse kıalmaz imiş câvidân⁴³⁸³
3576. Ger kimesne bunda bâkı kıalsadı

⁴³⁷⁸ “Böyle didi ağladı anda o dem” Ü

⁴³⁷⁹ “Gözleründen dökdi yaş ile o dem” Ü

⁴³⁸⁰ bir yire: ağlayu Ü

⁴³⁸¹ “Cümle aşhâb bir araya geldiler” S

⁴³⁸² “Nâr-ı hasretle yürekler dağlayu” Ü // “Ağladılar âh u efgân itdiler” S

⁴³⁸³ “Bunda kıalmaz hiç kimesne câvidân” Ş

Bunda bâķi ķordı Allāh⁴³⁸⁴ Aĥmed'i

3577. Ger olaydı kimse Óömrine ŗebāt

Bâķi ķalaydı Resül'e⁴³⁸⁵ bu ĥayāt

3578. ÓÖmri egnüne anuñ irdi oraķ

Pes degüldü dünya duracak durāk

3579. Didiler kim ağlamağ ile o ŗāĥ⁴³⁸⁶

Ele girmez böyledür ĥükm-i İlāĥ⁴³⁸⁷

3580. [108^b] Bunı biz techiz ü tekfin idelüm

Āhumuz odını⁴³⁸⁸ tesķin idelüm⁴³⁸⁹

3581. Lĥk⁴³⁹⁰ bunı kim yuyısar iy Óaceb

Eyleyelüm gelüñüz anı taleb⁴³⁹¹

3582. Böyle diyüb cān iderlerken fidā⁴³⁹²

⁴³⁸⁴ Allāĥ: Tañrı Ü, S.

⁴³⁸⁵ Resül'e: Ĥabib'e Ŗ

⁴³⁸⁶ "Ağlamağ ile ele girmez o ŗāĥ" Ü // "Ağlamaķla ele girmez MuŖtafā" S // "Nāle ile ağlamağ ile o ŗāĥ" Ŗ

⁴³⁸⁷ "Ele girmez bellüdüŖ bĥ-iŖtibāĥ" Ŗ // "Neyleyelüm böyledür ĥükm-i Ĥudā" Ü, S.

⁴³⁸⁸ Odını: nārını Ŗ

⁴³⁸⁹ "Ŗoñra anı ķabrine iledelüm" S

⁴³⁹⁰ Lĥk: Ammā S, Ü, Ŗ.

⁴³⁹¹ "Diyüñüz anı eyleyelüm biz taleb" Ü, S.

⁴³⁹² "Ağlaşub cānlar iderlerken fidā" Ŗ // "Böyle diyüb ağlaşurlarken olar" Ü, S.

Žāhir oldı anda nāgeh bir⁴³⁹³ nidā⁴³⁹⁴

3583. Didi kim biñ mutahhardur⁴³⁹⁵ [ki] Resūl

Şöylece dursun çoñuz ol pür-uşul⁴³⁹⁶

3584. Bir nidā dahı irişdi nāgehān

Didi kim yuñ anı itmeñ hiç gümān⁴³⁹⁷

3585. Yumañ anı diyen ol melŌūndurur⁴³⁹⁸

Aña uyan⁴³⁹⁹ kimseler mağbūndurur⁴⁴⁰⁰

3586. Muştafā’nuñ⁴⁴⁰¹ Ōāşığı Hızr’am bilüñ

Sözümü dutuñ saŌādetler buluñ⁴⁴⁰²

3587. Bu kelām *Kenzü’l-Müzekkir*’de tamām

Şöyle zıkr olmışdurur bil iy hümām

3588. Bunda naql eyledüğüm ben her kelām

⁴³⁹³ Bir: bu Ş

⁴³⁹⁴ “Cübbelerin çāk ider iken olar” Ü // “Hücre içinden bir nidā işitdiler” S

⁴³⁹⁵ Mutahhardur: mażhardur Ş

⁴³⁹⁶ “Yumañ anı şöyle dursun pür-uşul” Ü // “Yumañ anı dursun ol şāhib-uşul” S // “Şöylece tursun çoñuz ol pür-uşul” Ş

⁴³⁹⁷ “Didi yuñuz anı itmeñüz gümān” Ü // “Yuñuz anı eylemeñüz siz gümān” S // “Didi kim yuñ anı itmeñ siz gümān” Ş

⁴³⁹⁸ melŌūndurur: İblis’dürür Ş

⁴³⁹⁹ Uyan: tābiŌ Ü

⁴⁴⁰⁰ “Cümle efŌāli anuñ telbisdürür” Ş

⁴⁴⁰¹ Muştafā’nuñ: Aĥmed’ün S

⁴⁴⁰² “Bunda geldüm āh idüb ağlayıben” S

MuŖtemedlerdendürür iy nîk-nām

3589. İy yârenler gelünüz âh idelüm

Gözyaşını aña hem-rāh idelüm

3590. قال في فصل الخطاب پارسا⁴⁴⁰³

Rahmet aña fî's-sabāh ve'l-mesā⁴⁴⁰⁴

3591. Kim ki Hızr'ı dünyede öldi dise

Yiryüzinden anı Hâk⁴⁴⁰⁵ aldı dise

3592. Ol ki⁴⁴⁰⁶ bî-maŖrifet cāhildürür

Gerçi sanur kendüyi Ŗākildürür

3593. ŖIşk ile diñ eś-salātu ve's-selām

Tā ola hem-sāyeñüz Fahrü'l-Enām

3594. Diñleñ iy Ŗuşşāk-ı şāh-ı muŖteber⁴⁴⁰⁷

Key eśāh^h Hızr Nebi'den siz haber⁴⁴⁰⁸

⁴⁴⁰³ “ليك پارسا قال في فصل الخطاب” Ş

⁴⁴⁰⁴ “YeŖlullāhı lehū hulde'l-meŖāb” Ş

⁴⁴⁰⁵ Hâk: Tañrı Ŗ

⁴⁴⁰⁶ Kişi: fakır Ş

⁴⁴⁰⁷ “Diñleñüz iy Ŗāşıkın-i bedr-i tām” Ş

⁴⁴⁰⁸ “Key šāh^h hızr-Nebi'den siz kelām” Ş

3595. [109^a] Ol Hâbîb-i Hâkîk peyember ölmeden⁴⁴⁰⁹

Şohbet itdi Hıızr il'anı bilmeden

3596. Şoñra da itdi anuñla şöhet

Aña Hıızr itdi be-gāyet⁴⁴¹⁰ hürmeti

3597. Hıızr'düğini bilmedi ol şāh⁴⁴¹¹ anuñ

Ol hâkîkat rūh-ı cān ile tenüñ

3598. Çok ehâdiş eyledi naql andan ol⁴⁴¹²

Şıdķ ile kendüi kıldı⁴⁴¹³ aña kul⁴⁴¹⁴

3599. Biri budur kim didi dir ol Resül⁴⁴¹⁵

Āftāb-ı şerŖ-i Hâkîk ol pür-uşul⁴⁴¹⁶

3600. MuŖcib olsa kendüi ile kişı⁴⁴¹⁷

Hem lecüciyyet anuñ olsa işi⁴⁴¹⁸

⁴⁴⁰⁹ “Ol Resül Peyğamber ölmeden” Ş

⁴⁴¹⁰ be-gāyet: gāyet Ü

⁴⁴¹¹ ol şāh: Ahmed Ü

⁴⁴¹² “Çok hâdiş naql itdi şāhdan bil i cān” Ş

⁴⁴¹³ Kıldı: itdi Ü

⁴⁴¹⁴ “Biri budur anuñ itme gümān” Ş

⁴⁴¹⁵ “Didi idi ol Hâbîb şāh-ı dîn” Ş

⁴⁴¹⁶ “Āftāb-ı şerŖ-i İslām iy Emîn” Ş // “Ol şefāŖat maŖdeni kân-ı uşul” Ü

⁴⁴¹⁷ “ReŖy ile muŖcib olsa bir kişı” Ü, Ş

⁴⁴¹⁸ “Hem lecüclük olsa anuñ her işi” Ü, Ş

3601. Anuñ olmışdur hasārātı tamām
Böyle didi dir o şāh-ı Nıķ-Nām⁴⁴¹⁹
3602. Hem Resūl olmazdan öñdin Muştafā⁴⁴²⁰
Olsa beş yüz yıl tamām iy pür-şafā^{4421 4422}
3603. Dışlerin tecdīd iderdi Ĥaķķ anuñ⁴⁴²³
Devleti žılında olur halk anuñ⁴⁴²⁴
3604. Yüz yigirmi yılda bir kez soñradan
Dışlerin tecdīd iderdi Żü'l-Minen
3605. Çok tezevvüc eyledi ol Ĥaķķ beni⁴⁴²⁵
Bu cihāna geldi andan çok şabī⁴⁴²⁶
3606. Çoğ idi evlādı anuñ der-cihān⁴⁴²⁷
Hiçbirisi qalmamışdur bu⁴⁴²⁸ zamān

⁴⁴¹⁹ “Böyle didi didi ol Hayrū'l-Enām” Ü, Ş

⁴⁴²⁰ Muştafā: ol nigār Ü // bedr-i tām Ş

⁴⁴²¹ pür-şafā: nıķ-nām Ş

⁴⁴²² “Beş yüz yılda bir kez Kird-gār” Ü

⁴⁴²³ Ĥaķķ anuñ: ol pādişāh Ü

⁴⁴²⁴ “Arturırdı kuvvetin anuñ İlāh” Ü // “Kuvvetin efzūn iderdi Ĥaķķ anuñ” Ş

⁴⁴²⁵ Ĥaķķ beni: iy Ĥabīb Ü // der-cihān Ş

⁴⁴²⁶ “Hasta olub kendüye olur tabīb” Ü // “Geldi çok evlād andan bī-gümān” Ş

⁴⁴²⁷ der-cihān: ol zamān Ş

⁴⁴²⁸ Bu: in Ü

3607. K̇atı hasta olıcağaz ol Ħabīb
Kendüzine kendüzi olur tabīb
3608. [109^b] Ol soğaklar içre hoş dellāl olur
Diledügi nesnei satar⁴⁴²⁹ alur
3609. Nice dilerse ider beyÖ u sırā⁴⁴³⁰
Kimsene aña dimez çün-i çerā
3610. Şûret-i dellāle girür ol laţif
Ehl-i sũķ anı şavur dellāl žarif
3611. Nāsa alub sātı virür ol metāÖ
Götürür hem şübhelü yüzden kınāÖ
3612. Siyyemā sũķ-ı Minā'da āşikār⁴⁴³¹
Şûret-i dellāle girer ol nigār^{4432 4433}
3613. Gelür aña şavt-ı aĥsen k̇atı hoş
Raķş idüben⁴⁴³⁴ gider andan cümle⁴⁴³⁵ hũş

⁴⁴²⁹ Şatar: şatun Ş

⁴⁴³⁰ “Ol soğaklarda ider beyÖ u sırā” Ü

⁴⁴³¹ Āşikār: ol nigār Ü, Ş

⁴⁴³² ol nigār: āşikār Ş

⁴⁴³³ “Anda olur dahı dellāl āşikār” Ü

⁴⁴³⁴ İdüben: ider Ş // eyler Ü

⁴⁴³⁵ Cümle: aql ile Ş

3614. Bizi Aḥmed'den⁴⁴³⁶ ayırma iy Eḥad⁴⁴³⁷
Hem Hızır'dan bize sen irgür meded⁴⁴³⁸

3615. قل حبيبي الصلات والسلام⁴⁴³⁹
كي تكونَ عنده يومَ القيام⁴⁴⁴⁰

3616. Çün vefât eyledi ol sultân-ı dîn⁴⁴⁴¹
Âh idüben ağladı Cibrîl-Emîn⁴⁴⁴²

3617. Vardı Ḥaydar ol⁴⁴⁴³ Ḥabîb'i⁴⁴⁴⁴ yumağa⁴⁴⁴⁵
Daḥı⁴⁴⁴⁶ ÓAbbās üstine şu kıomağa⁴⁴⁴⁷

3618. Eylediler bir dem iy şâhib-kerem⁴⁴⁴⁸
Fadl ü Şukrân Usâme vü Kusem⁴⁴⁴⁹

⁴⁴³⁶ Aḥmed'den: andan Ü

⁴⁴³⁷ “Lütf eyle eyleme sen iy Hudâ” Ş

⁴⁴³⁸ “Dü cihānda bizi anlardan cüdâ” Ş // “Derd-mendüz bize eylegil meded” Ü

⁴⁴³⁹ “معشر الاحباب قولوا الصلات” Ş

⁴⁴⁴⁰ “Salatu selam de sevgilim. Ki kıyamet gününde O'nunla olasın.” // “فسمعوا احوال مرأت الصفات” Ş // “Çün vefât itdi Ḥabîb-i Zîl-Celâl” Ü

⁴⁴⁴¹ “اسمعوا عشاق مرأت الصفات” Ş // “Ol Cemîl ü ol Aşîl ol pür-kemâl” Ü

⁴⁴⁴² “Nice oldı anda baÓde'l-vefât” Ş // “Tâ ola dâruñ senüñ dâru's-selâm” Ü

⁴⁴⁴³ Ol: anı Ü

⁴⁴⁴⁴ Ḥabîb'i: nefisi Ş // andan Ü

⁴⁴⁴⁵ “Çün kefen işini tekmiñ itdiler” Ü // “Şâh ÓAlî vardı Resül'ı yumağa” S

⁴⁴⁴⁶ Daḥı: İbn-i S, Ü.

⁴⁴⁴⁷ “DefÓaten anuñ kıatundan gitdiler” S

⁴⁴⁴⁸ “Vardı yardım etmege hem Faẓl o dem” Ş

⁴⁴⁴⁹ “Hem usâme hem de şıÓrâna kıatam” Ş

3619. Anuñ⁴⁴⁵⁰ üstinde turub ağlaşdılar⁴⁴⁵¹

Āh odı ile ciger tağlaşdılar⁴⁴⁵²

3620. Ağlaşuban ıatı ĥayrān oldılar

Bı-hüş oldılar velhān oldılar

3621. Didiler kim sóyalum mı ki bunı

Yā libāsda yuyalum mı ki bunı

3622. Birbiriyle tutar iken ihtilāk

Uyĥu tutdı cümlesini bı-ĥilāf

3623. Cümlesinüñ düşdi ezķānı hemın

Sınesi üstine anlaruñ yaķın

3624. Cismin anuñ⁴⁴⁵³ sóymağa ıaşd itdiler

Nāgeh⁴⁴⁵⁴ anda bir nidā iştdiler

3625. [110^a] Şaķınuñ sóymañ anuñ cismin didi⁴⁴⁵⁵

⁴⁴⁵⁰ Anuñ: Aĥmed S

⁴⁴⁵¹ “Aĥmed üstine Eĥad kıldı şalāt” Ü

⁴⁴⁵² “Āh idüben kendülerden şaşdılar” Ü, S. // “Bı-hüş olup kendülerden şaşdılar” Ş

⁴⁴⁵³ Cismin anuñ: Ol Resūlı S // Anı olar Ü

⁴⁴⁵⁴ Nāgeh: Nāgāh S, Ü.

⁴⁴⁵⁵ “Didi sóymañ şaķınuñ cismin anuñ” Ü // “Ki açmañ anuñ ol münevver cismini” S // “Her birisi düşde gördi ol zamān” Ş

Bulmayasız tã ki Ĥaḳḳ ḥıṣmın didi⁴⁴⁵⁶

3626. ÓAvretine kim anuñ kılsa nażar
Kör olup andan gider nūr-ı baśar

3627. Ol evüñ her köşesinde bu nidā
Geldi olsun ol nidāya cãn fidā

3628. Gönlegi içinde Ĥaydar anı hoş⁴⁴⁵⁷
Yur idi gitmişdi andan cümle hūş⁴⁴⁵⁸

3629. Böyle mezkûrdur Şahîḥayn⁴⁴⁵⁹ içre bu
Sev anı tã ki bulasın andan bû

3630. Şu kıoyub ÓAbbās aña ağlar idi⁴⁴⁶⁰
Āh odıyla Óālemi tağlar idi⁴⁴⁶¹

3631. Şāh ÓAlî yurdı Resûl'i⁴⁴⁶² āh ide
İbni ÓAbbās şu kıoyardı vāh ide

⁴⁴⁵⁶ “Ĥükmi budur şöyle bilüñ Tañrı’nuñ” Ü // “Tã Ĥudā’nuñ bulmayasız ḥıṣmını” S // “Didi sóymañ cismin anuñ bî-gümān” Ş

⁴⁴⁵⁷ “Gönlegi üstine dökdiler suyu” Ş

⁴⁴⁵⁸ “Gönlek içinde yudı anı ÓAlî” Ş

⁴⁴⁵⁹ Sahîḥayn: “Buhârî ile Müslim’in el-Câmi’u’ş-şahîḥ’lerine verilen ad.”

⁴⁴⁶⁰ “Gönlek ile anı ovardı ÓAlî” Ş

⁴⁴⁶¹ “Āh idüp ağlar idi anı velî” Ş

⁴⁴⁶² Resûl’i: anı Ü

3632. Cebreöl ağlayuban dökerdi yaş
Anda cūşa gelmişdi kıru yaş
3633. Kõkdı⁴⁴⁶³ anda⁴⁴⁶⁴ misk ü⁴⁴⁶⁵ Óanberle gül-āb
Zer gibi zerd olmuş idi āftāb⁴⁴⁶⁶
3634. Ne yaña dirler ise dönerdi šāh^{4467 4468}
Cümle źerrāt-ı cihān dir idi āh⁴⁴⁶⁹
3635. Çün ki anlar ol Cemīl'i yudılar⁴⁴⁷⁰
Üç lifāfe içre anı kıodular⁴⁴⁷¹
3636. Yoğ idi anda Óimāme bil Óayān⁴⁴⁷²
Hem kıamış ü hem serāvil iy civān⁴⁴⁷³
3637. Çün kefen işini tekmił⁴⁴⁷⁴ itdiler

⁴⁴⁶³ Kõkdı: Kõkar Ü, Ş

⁴⁴⁶⁴ Anda: idi Ü, Ş

⁴⁴⁶⁵ Ş nüshasında Okunamama nedeni: Yırtılma

⁴⁴⁶⁶ “Ditreyüb şararmışdı āftāb” Ü // “Ditreyüben hem şarardı āftāb” S // “Ditreyüb üstine anuñ āftāb” Ş

⁴⁴⁶⁷ šāh: ol S, Ü, Ş.

⁴⁴⁶⁸ “Ne yaña dirlerse o šāhib-uşul” S

⁴⁴⁶⁹ “Ol Hābib-i Zī'l-Celāl ol pür-uşul” Ü // “Kendüzi ol yaña dönerdi Resul” S // “Gözin açup anlara bakardı ol” Ş

⁴⁴⁷⁰ “Çün Resul'ı yudılar anlar tamām” S // “Çün ki anlar yudılar anı tamām” Ü

⁴⁴⁷¹ “Üç lifāfa şardılar iy nık-nām” Ü, S.

⁴⁴⁷² bil Óayān: bil iy šāh Ş

⁴⁴⁷³ “Hem serāvil hem kıamış bı-iştibāh” Ş

⁴⁴⁷⁴ Tekmił: tekfił Ş

Ağlaşub⁴⁴⁷⁵ anuñ katundan gitdiler

3638. Aĥmed üstine šalāt evvel⁴⁴⁷⁶ Hudā⁴⁴⁷⁷

Qıldı dir *İhyā'* da Gazzālī şehā⁴⁴⁷⁸

3639. Raĥmet ü rıfÓatdurur andan merām⁴⁴⁷⁹

Daĥı Óafv-ı cürm-i ümmetdür tamām⁴⁴⁸⁰

3640. Soñra CebreÓıl aña qıldı šalāt⁴⁴⁸¹

Didi kim heyhāt sırr-ı kâóināt^{4482 4483}

3641. Soñra ÓAzrāÓıl⁴⁴⁸⁴ namāzın qıldı anuñ

Ol ĥaķķat rūĥ u cānyıla tenüñ

3642. Soñra MikāÓıl⁴⁴⁸⁵ ü İsrafıl namāz

Qıldılar eylediler Ĥaķķ'a niyāz⁴⁴⁸⁶

⁴⁴⁷⁵ Ağlaşub: DefÓaten Ü // DefÓaten S // Ağlaşuban Ş

⁴⁴⁷⁶ Evvel: qıldı S, Ü, Ş.

⁴⁴⁷⁷ Hudā: Eĥad S, Ü, Ş.

⁴⁴⁷⁸ “Ol Ĥabīb’dür mażhar-ı esmā sıfāt” Ü // “Oldurur ol mażhar-ı esmā sıfāt” S // “Buña cyle iÓtıķadı iy nūr-ı źāt” Ş

⁴⁴⁷⁹ Merām: Maķśūd S, Ü, Ş.

⁴⁴⁸⁰ “Óafv-ı cürm ü seyyiÓāt ümmetdürür” Ü, Ş // “SeyyiÓāt u Óafv hep ümmetdurur” S

⁴⁴⁸¹ “Soñra qıldı CebreÓıl anda namāz” Ü, S.

⁴⁴⁸² sırr-ı kâóināt: sırrı’l-kâóināt Ş

⁴⁴⁸³ “Ağlayuban eyledi ol çok niyāz” Ü // “Ağladı vü eyledi ol çok niyāz” S

⁴⁴⁸⁴ Orijinal halinde ÓAzrāÓıl yerinde MikāÓıl yazmaktadır ancak ÓAzrāÓıl eksik olduğu için bu şekilde değiştirdik.

⁴⁴⁸⁵ MikāÓıl: ÓAzrāÓıl Ü, S.

⁴⁴⁸⁶ “Qıldılar çok dürlü itdiler niyāz” Ü, S.

3643. Anda turup eylediler atı yas
Hep mel    ik albini abladı p  s
3644. Ba  deh  ⁴⁴⁸⁷ ıldı nam  zın her melek
  h odundan⁴⁴⁸⁸ yanayazdı n  h felek
3645. [110^b] Ba  ka ba  ka     ra a  h  b-ı   hab  b⁴⁴⁸⁹
ıldılar   h eyley  ben iy lebib⁴⁴⁹⁰
3646.     g  n anda t  rd  ⁴⁴⁹¹ ol Hayr  'l-En  m
  stine ıldı   l  t  ⁴⁴⁹² h  s   u     mm
3647. Bir riv  yetd  r yidi g  n ol nig  r
Yaln  uzca t  rd   anda   ems-v  r⁴⁴⁹³
3648. L  k bil iy     h-b  z-ı dil-n  v  z⁴⁴⁹⁴
Meyyite bu vech ile ılma   nam  z⁴⁴⁹⁵

⁴⁴⁸⁷ Ba  deh  :     ra S // Ba  dez  n   

⁴⁴⁸⁸   h odundan:   h  rından    // “Dilediler anda olar d  rl   dilek”   , S.

⁴⁴⁸⁹ “    ra a  h  b ba  ka ba  ka ıldılar”   , S. // “    ra a  h  b               ıldılar”   

⁴⁴⁹⁰ “Bu rivayet key     hdur didiler”   ,    // “Bu rivayet atı     hdur didiler” S

⁴⁴⁹¹ T  rd  : durd     , S.

⁴⁴⁹²   l  t  : nam  zı S

⁴⁴⁹³ “Durd   anda gice g  nd  z   ems-v  r”   

⁴⁴⁹⁴ “  ll   kim bu vech ile ılma     l  t”   

⁴⁴⁹⁵ “Meyyit   stine ey   mazhar   f  t”   

3649. Oldı mahsûs ol nigâr'un⁴⁴⁹⁶ üstine

Ol cemîl ol Zü'l-Celâl'ün dostına

3650. Gayrıya mekrûh oldı iy hüâmâ⁴⁴⁹⁷

قل حبيبي الصلوات والسلام⁴⁴⁹⁸

3651. هَكَذَا قَالَ الْإِمَامُ الْأَعْظَمُ^{4500 4499}

فِي الْجَنَّةِ وَالْجَنَّةِ افْحَمِ⁴⁵⁰¹

3652. لَمْ يَكُنْ مِثْلَهُ كَمَالَ فِي الْأَنَامِ⁴⁵⁰²

رَبَّنَا بَيِّرْ لَهُ أَعْلَى الْمَقَامِ⁴⁵⁰³

3653. Lîk İmâm-ı Şâfi'î⁴⁵⁰⁴ şâhib-niyâz⁴⁵⁰⁵

Meyyite bu vech ile kılmak namâz⁴⁵⁰⁶

3654. Didi mekrûh olmadı iy dil-nüvâz⁴⁵⁰⁷

Meyyite tekrar kıluñuz namâz

⁴⁴⁹⁶ nigâr'un: Ĥabîb'ün Ş

⁴⁴⁹⁷ "Mekrûh oldı andan özge kimseye" Ü // "Mekrûh oldı gayrıya böyle şalât" Ş

⁴⁴⁹⁸ "Salatu selam de sevgilim." "Beñzemez ol dü cihânda kimseye" Ü // "Oldurur mażhar sıfât-ı mirôât-ı zât" Ş

⁴⁴⁹⁹ Ebû Hanîfe: "Hanefî mezhebinin imamı, büyük müctehid."

⁴⁵⁰⁰ "Ebû Ĥanîfe böyle didi bil i yâr" Ü

⁴⁵⁰¹ "Cennetlerde ve kalpte en değerli ulu kişi odur." // "Cennet itsün Ĥaqq aña dârü'l-ķarâr" Ü

⁴⁵⁰² "Kemal bakımından insanların arasında onun bir benzeri yoktur.

⁴⁵⁰³ "Ya Rab ona en yüce makamı nasip et."

⁴⁵⁰⁴ Şâfi': "Şâfi' mezhebinin imamı, büyük müctehid."

⁴⁵⁰⁵ Şâhib-niyâz: ol dil-nüvâz Ş

⁴⁵⁰⁶ "Meyyite tekrâr kılmaklaş namâz" Ü

⁴⁵⁰⁷ "Didi mekrûh degüldür bilüñüz" Ü // "Didi kim mekrûh degüldür bilüñüz" Ş

3655. ⁴⁵⁰⁸ قل حبيبي الصلّات والسلام

كي تكونَ عندهُ يومَ القيّام⁴⁵⁰⁹

3656. Diñleñ iy Óuşşāk-ı sultān-ı rūsul⁴⁵¹⁰

Nice oldı kıśśa-ı hādī's-sübül⁴⁵¹¹

3657. ⁴⁵¹³ فِي النَّيْتِ ⁴⁵¹² قَالَ سِعْتَايَ الْيَبِّ

قَدْ تَوَفِّي يَوْمَ اِثْنَيْنِ الْحَبِيبِ⁴⁵¹⁴

3658. Yevm-i işneyn olıcaķ itdi vefāt⁴⁵¹⁵

Ol cemil ol sırr-ı cümle kāōināt

3659. [111^a] ErbeÓā günine dek aşhāb'anı⁴⁵¹⁶

Қодılar terk itdiler cāmı teni⁴⁵¹⁷

3660. Kıldılar üstine ol gün de namāz

Didiler vā fūrķatā iy dil-nüvāz⁴⁵¹⁸

⁴⁵⁰⁸ “معشر الاحباب قولوا الصلّات” Ş

⁴⁵⁰⁹ “Salatu selam de sevgilim. Ki kıyamet gününde O'nunla olasın.” // “فسمعوا احوال مرأت الصفات” Ş

⁴⁵¹⁰ “İsmeÓü Óuşşāka sultānu'r-Resül” Ş

⁴⁵¹¹ “Keyfe kānet kıśśahu hādīyü's-sübül” Ş

⁴⁵¹² Bkz. en-Nihāye fi şerhi'l-Hidāye

⁴⁵¹³ “Nihāye'de Signâkî şöyle dedi:” // “في النهاية قال سغناقي رسول” Ü

⁴⁵¹⁴ “O Sevgili pazartesi günü vefat etti.” // “Ān laţif ü ān Şerif ān pür-uşül” Ü

⁴⁵¹⁵ “Eyledi rüz-ı dü şenbede vefāt” Ü

⁴⁵¹⁶ “ErbeÓā günine degin ķodılar” Ü // “ErbeÓā günine dek ol nūr-ı zāt” Ş

⁴⁵¹⁷ “Yatdı kimse ķılmadı aña şalāt” Ş

⁴⁵¹⁸ “Eylediler Ħaķķ'a ol vaķt çok niyāz” Ş

3661. Andan öñdin anuñ üstine namāz
Kılmadı hiç kimsene iy şāh-bāz⁴⁵¹⁹
3662. Lık maḥsūs oldu bu daḥı aña⁴⁵²⁰
Sev anı ide şefāŌat tā saña⁴⁵²¹
3663. Zire kim farz itdi aśḥāb üsdine
Kim kılalardı śalāt Ĥaḳḳ dostına
3664. Birbirine farz-ı Ōayn idi namāz
Aña kılaydı idüp Ĥaḳḳ'a niyāz
3665. Cümlesi ḥāzır degül idi o dem
Gözleründen dökülürdi tā ki dem
3666. Kıdılar tā cümlesin cemŌ oldılar
Fırkatünün nārına şemŌ oldılar
3667. Çün ki anlar cümle ḥāzır oldılar
DefŌaten anuñ namāzın kıldılar

⁴⁵¹⁹ iy şāh-bāz: idüb niyāz Ü // iy nūr-ı zāt Ş

⁴⁵²⁰ “Bu daḥı maḥsūs olubdurur aña” Ü

⁴⁵²¹ “Vir śalāvāt tā naẓar ide saña” Ü

3668. Çün namâzın kıldılar anuñ tamâm

Qabr içinde kodılar anı'y hümâm

3669. Ravzada ol gün anı defn itdiler⁴⁵²²

Āh idüben⁴⁵²³ ol aradan gitdiler

3670. Ravzanuñ içinde qaldı ol nigār

Ravzanuñ içinde qaldı şehriyār

3671. Ravza⁴⁵²⁴ içre⁴⁵²⁵ qaldı ol gün⁴⁵²⁶ ve'd-Đuhā

Ravza⁴⁵²⁷ içre⁴⁵²⁸ qaldı ol gün⁴⁵²⁹ mā-ṭağā

3672. Ravzasıdur cennet-i a'Ōlā anuñ

Sāye-bānı kubbe-i ḥadrā anuñ

3673. Ravzasıdur maṭlabı ṭālibleruñ

Ravzasıdur⁴⁵³⁰ mergübı rāğıblaruñ

⁴⁵²² “Üstine tobraq saçıb defn itdiler” S

⁴⁵²³ Āh idüben: Ağlaşuban Ü // Ağlayuban S // Ağladılar Ş

⁴⁵²⁴ Ravza: Ravzanuñ S

⁴⁵²⁵ İçre: içinde S

⁴⁵²⁶ ol gün: Tāhā Ü

⁴⁵²⁷ Ravza: Ravzanuñ S

⁴⁵²⁸ İçre: içinde S

⁴⁵²⁹ ol gün: mā-zāğa Ş

⁴⁵³⁰ Ravzasıdur: Kible-gāh-ı Ü, S.

3674. Ravzasıdur meskeni miskınlerüñ
Ravzasıdur meómeni müóminlerüñ
3675. Ravzasıdur mencā-ı hāriblerüñ
Ravzasıdur melceó-i mārıblerüñ
3676. Ravzasıdur menbaÓ-ı esrār⁴⁵³¹ anuñ
Ravzasıdur matlaÓ-ı⁴⁵³² envār⁴⁵³³ anuñ
3677. Ravzasıdur mevrıd-i Óatşānlaruñ⁴⁵³⁴
Ravzasıdur ravza-ı rıdvānlaruñ
3678. KaÓbe'nüñ bil⁴⁵³⁵ kıblesidür⁴⁵³⁶ ol ĥarem⁴⁵³⁷
Kıble'nüñ hem KaÓbe'sidür muĥterem⁴⁵³⁸
3679. Raĥmet evvel Tañrı'dan aña iner
Soñra andan Óāleme raĥmet gider
3680. Hem anuñ ĥāki olubdur kimyā

⁴⁵³¹ Esrār: envār S

⁴⁵³² matlaÓ-ı: mecmaÓ-ı Ü // maÓden-i S

⁴⁵³³ Envār: esrār S

⁴⁵³⁴ “Ravzasıdur menbaÓı iĥsānlaruñ” S

⁴⁵³⁵ Bil: hem Ü

⁴⁵³⁶ Kıblesidür: KaÓbe'sidür S

⁴⁵³⁷ “Ravzasıdur Kıble-i ol Żü'l-Kerem” Ş

⁴⁵³⁸ “Raĥmetüñ hem mahbetidür ol ĥarem” Ü, S.

Hem anuñ tobrağı turur simyā

3681. Aĥmed ile olmağ isterseñ müdām

ÓIşğ ile di eś-salātu ve's-selām

3682. İy RaÓuf u Qādir ü Ĥayy u Eĥad

Aĥmed-i bî-çāreye eyle meded

3683. Senden özge nesne eylemez taleb

Hem Resūl'ı aña göster iy Çalab

3684. Hem müyesser eyle ravzaya vara

Qara yüzün süre ol ĥāk-i dere

GAZEL⁴⁵³⁹

3685. [111^b] Ol ĥümāyün ravzadur kıble-nümā

Āsitān-ı secde-gāh-ı evliyā

3686. KaÓbe-i lütf u ĥarım ü hem ĥarem⁴⁵⁴⁰

Bulur andan dāóimā biñ biñ safā

⁴⁵³⁹ Medĥ-i ravzahū

Resūlullāh śallallāhu Óaleyhi ve's-sellem Ş

⁴⁵⁴⁰ hem ĥarem: bā-ĥarem Ş

3687. Huld u revnağ bulur andan her nefes

Rûh⁴⁵⁴¹-efzâdur⁴⁵⁴² hevâsından şabâ

3688. Kubbесinden zâhir olur nûr-ı zât

Tâ cibâl best ola münşakḳ semâ

3689. Zerre-veş Ŗışḳı hevâsından güneş

Bî-ser ü pâ raḳs ider ol dâ'îmâ

3690. Bâb-ı⁴⁵⁴³ hâkin'uğradı bâd-ı seher

Ġâliye⁴⁵⁴⁴ bû eyledi misk-i hıtâ

3691. ŖAfri anuñ sürme-i çeşm-i ġazâl

Ĥürîler çeşmine⁴⁵⁴⁵ oldur tûtiyâ

3692. Hıttasıdur Ka'be-i cümle enâm⁴⁵⁴⁶

Süddesidür kıble-ğâh-ı aşfiyâ⁴⁵⁴⁷

3693. Süddesidür meskeni miskînlerün⁴⁵⁴⁸

⁴⁵⁴¹ Rûh: Rûh-ı Ü, S.

⁴⁵⁴² Efzâdur: efnâdur Ş

⁴⁵⁴³ Bâb-ı: Ben-i Ş

⁴⁵⁴⁴ Ġâliye: Ġâlîbe Ş

⁴⁵⁴⁵ Ĥürîler çeşmine: Çeşm-i a'Ŗmâya Ü // A'Ŗmâlar çeşmine Ş

⁴⁵⁴⁶ "Ol sa'Ŗâdet hıttasında Ka'be'dür" Ş

⁴⁵⁴⁷ "Yokdur aña secde itmez hiç câ" Ş

⁴⁵⁴⁸ Miskînlerin: mü'öminlerin Ş

Enbiyā itdiler aña ilticā

3694. ⁴⁵⁴⁹ فِي فِتَاهَا كُلُّ وَقْتٍ مُسْتَطَابٌ

⁴⁵⁵⁰ مُسْتَجَابٌ عِنْدَهَا كُلُّ الدَّعَا

3695. Āftāb-ı kişver-i dīn ve'd-Īḥā

Anda yatur zīre şāh-ı enbiyā

3696. Sen naşīb itgil⁴⁵⁵¹ ġubārından anuñ

Miskīn Ahmed çeşmine yā Ze'l-Ōatā

3697. قُلْ حَبِيبِي الصَّلَاتِ وَالسَّلَامِ

⁴⁵⁵² كِي يَكُونُ جَارَكَ فخرُ الانام

3698. Var idi bir hātūn anda Ōāşıķa

ŌĀbideydi zāhideydi śādıķa

3699. [112^a] Ōİşķ odunda tutuşub⁴⁵⁵³ yanmış idi

Kül oluban kıatı göyünmiş idi

⁴⁵⁴⁹ “O’nun avlusunda her vakit güzeldir.”

⁴⁵⁵⁰ “O’nun yanında bütün dualar kabul edilir.”

⁴⁵⁵¹ Sen naşīb itgil: Maḥrūm itmegil Ü

⁴⁵⁵² “Salatu selam de sevgilim. Ki Hz. Peygamber (a.s.)’e komşu olasın.” // “Tā olasın anuñ ile sen müdām” Ü // “كي

يَكُونُ دَارَكَ دَارِ السَّلَامِ S

⁴⁵⁵³ Tutuşub: dutuşub Ü, Ş

3700. Çün vefât itdi Ĥabîb-i Kird-gār⁴⁵⁵⁴

Anı añsuz da işitdi ol nigār

3701. Vālîh⁴⁵⁵⁵ olub saçdı ol başına ĥāk⁴⁵⁵⁶

Qasd kıldı ide kendüyi helāk⁴⁵⁵⁷

3702. ÓĀóşe qatuna vardı ol nigār⁴⁵⁵⁸

Ağladı feryād idüben zār zār⁴⁵⁵⁹

3703. Düşdi⁴⁵⁶⁰ anuñ⁴⁵⁶¹ ayağına anda ol⁴⁵⁶²

Didi göster qandadur qabr-i Resûl⁴⁵⁶³

3704. Açıvirdi ravzayı ol gülÓizār⁴⁵⁶⁴

Hākine sürdi yüzün anuñ nigār⁴⁵⁶⁵

3705. Sürdi ravza Óafrına ol yüzünü

ÓAqlı gitdi yave⁴⁵⁶⁶ kıldı özünü⁴⁵⁶⁷

⁴⁵⁵⁴ “Çün ki eyledi vefât ol GülÓizār” Ş

⁴⁵⁵⁵ Vālîh: Bî-hüş Ş

⁴⁵⁵⁶ “Āh itdi saçdı ol başına ĥāk” Ü

⁴⁵⁵⁷ “Diledi kim kendüyi ide helāk” Ü // “Medhüş oldu oluyazdı ol helāk” Ş

⁴⁵⁵⁸ ol nigār: ağlayu Ü

⁴⁵⁵⁹ “Āh u vāh ile yüregün dağlayu” Ü // “Ağladı eyledi ol feryād u zār” Ş

⁴⁵⁶⁰ Düşdi: Vālîh Ş

⁴⁵⁶¹ Anuñ: olup Ş

⁴⁵⁶² “ÓĀóşe’nün ayağına düşdi ol” Ü

⁴⁵⁶³ qabr-i Resûl: ol pür-usûl Ü, Ş

⁴⁵⁶⁴ “Vardı açdı ravzayı ol gülÓizār” Ş

⁴⁵⁶⁵ “Yüzünü toprağa sürdi ol nigār” Ü, Ş

⁴⁵⁶⁶ Yave: yavu Ü // yavı Ş

⁴⁵⁶⁷ “Āh itdi yavu kıldı özünü” Ü

3706. Cānını ol⁴⁵⁶⁸ virdi cānlar cānına
Ol saŖādet⁴⁵⁶⁹ ol ŖefāŖat⁴⁵⁷⁰ kānına⁴⁵⁷¹

3707. ⁴⁵⁷²هَآكَذَا قَالَ الْغِيَاثُ فِي الشَّفَاءِ
⁴⁵⁷³بَيَّضَ اللَّهُ وَجْهَهُ يَوْمَ الْوَقَا

3708. ⁴⁵⁷⁴قل حبيبي الصلوات والسلام
Dinle bunda⁴⁵⁷⁵

3709. Bir ŖArab vardı Resūl'ün kabrine⁴⁵⁷⁶
Sürdi ol yüzünü anuñ Ŗafırına⁴⁵⁷⁷

3710. Ağladı āh vāh itdi ol fakir⁴⁵⁷⁸
Didi yā Hakk halka sensin dest-gir⁴⁵⁷⁹

3711. [112^b] Ben fakirün Ŗuçunı Ŗafv eylegil

⁴⁵⁶⁸ Ol: anda Ŗ

⁴⁵⁶⁹ saŖādet: letāfet Ŗ

⁴⁵⁷⁰ ŖefāŖat: žareŖfet Ŗ

⁴⁵⁷¹ “Vāsıl oldı ol ŖefāŖat kānına” Ü

⁴⁵⁷² “(Kadı) İyâz Ŗifâ'da böyle söylemiştir.” // “Böyle mezkûrdur *Ŗifâ*'da bu kelām” Ü

⁴⁵⁷³ “Ahiret günü Allah onun yüzünü nurlandırsın.” // “Sende virgil cānuñ aña iy hümām” Ŗ

⁴⁵⁷⁴ “Salatu selam de sevgilim.”

⁴⁵⁷⁵ İ nüshasında okunamama nedeni: Yırtılma

⁴⁵⁷⁶ İ nüshasında okunamama nedeni: Yırtılma

⁴⁵⁷⁷ İ nüshasında okunamama nedeni: Yırtılma

⁴⁵⁷⁸ İ nüshasında okunamama nedeni: Yırtılma

⁴⁵⁷⁹ İ nüshasında okunamama nedeni: Yırtılma

Beni fâzluñ⁴⁵⁸⁰ ħūnı ile toylağıl⁴⁵⁸¹

3712. Kullaruña Óâdet olmışdur bu kār
Dostları qabrinde anlar bî-şümār⁴⁵⁸²

3713. Şuqlularuñ Óafv iderler şucların
Anda āzād eyler anlar qulların

3714. Bu Ĥabîb'üñ ĥürmetiçün beni sen
Eyle āzād iy Kerîm-i Zî'l-Minen⁴⁵⁸³

3715. Bir nidā işitdi anda ol ÓArab⁴⁵⁸⁴
Didi āzād itdi bunda seni Rabb⁴⁵⁸⁵

3716. Niçün eyledüñ bahıllık iy ÓArab
Küllî⁴⁵⁸⁶ ĥalqı eylemedüñ sen taleb

3717. Cümle ĥalqı isteseydüñ bunda sen
Küllîsin āzād iderdi Zü'l-Minen

⁴⁵⁸⁰ Beni fâzluñ: Raĥmetüññ Ü

⁴⁵⁸¹ “Faşlıñuñ ĥūniyla beni toylağıl” Ş

⁴⁵⁸² “Dostları qabrinde olur iy Kird-gār” Ş

⁴⁵⁸³ “Eyle āzād eyledi bilgil Çalab” Ü // “Bu ĥaremde āzād it yā Ze'l-Minen” Ş

⁴⁵⁸⁴ ÓArab: zaÓıf Ş

⁴⁵⁸⁵ “Didi āzād itdi seni ol latıf” Ş

⁴⁵⁸⁶ Küllî: Cümle Ü, Ş

3718. Çūn anuñ semŖine irdi bu nidā

Rūhı anuñ oldı cisminden cüdā

3719. Tatlu cānın virdi cānlar cānına

Vāsıl oldı ol şefāŖat kānına⁴⁵⁸⁷

3720. İşde sevmek ol Ĥabīb'i böyl'olur⁴⁵⁸⁸

Anı seven aña cān kurbān kılur⁴⁵⁸⁹

3721. Ger seversen sen de virgil cānuñı

Tā ki⁴⁵⁹⁰ dāŖım bulasın cānānuñı⁴⁵⁹¹

3722. Anı sevmek şanma sen āsāndurur

Bil ki evvel⁴⁵⁹² nesne terk-i cāndurur

3723. Ol Ĥabīb'den bizi ayırma i şāh

Anuñ ile bile eyle yā Ĭlāh

3724. ⁴⁵⁹³ قل حبيبي الصلوات والسلام

⁴⁵⁸⁷ “Ol letāfet ol žareŖfet kānına” Ü

⁴⁵⁸⁸ “İşde sevmeklik anı böyle olur” Ü // “İşde sevmek Ahmed'i böyle olur” S // “Anı sevmek şöyle olur iy cān” Ş

⁴⁵⁸⁹ “Sever isen anı virsen aña cān” Ş

⁴⁵⁹⁰ İ nüshasında okunamama nedeni: Yırtılma

⁴⁵⁹¹ “Tā bulasın her nefes cānānuñı” Ü // “Tā bulasın cümle yirde hānuñı” S

⁴⁵⁹² İ nüshasında okunamama nedeni: Yırtılma

⁴⁵⁹³ “معشر العشاق قولوا الصلوات” Ş // İ nüshasında okunamama nedeni: Yırtılma

4594 کي يکون جارك فخر الانام

3725. İy göz eyle la'Ol ü güherler nişâr⁴⁵⁹⁵

Ol Ĥabîb'ün derdine leyl ü nehâr⁴⁵⁹⁶

3726. Hem müyesser eyle ravzaya vara

Qara yüzün süre ol hâk-i dere

3727. [113^a] Ağlamağın vaqtidür iy göz qanı

Ol Ĥabîb'ün⁴⁵⁹⁷ qandadır şâhuñ qanı

3728. Qanı ol sultân-ı maĥbûb-ı cihân

Qara hâk içinde oldı ol nihân⁴⁵⁹⁸

3729. Āhen ola ol yürek yâ ola taş

Kim gözünden dökmeye ol qanlı yaş

3730. Āftâb-ı Ŗâlem oldı zır-i miğ

Gitdi bundan fâhr-ı⁴⁵⁹⁹ âdem⁴⁶⁰⁰ iy deriğ

4594 “Salatu selam de sevgilim. Ki Hz. Peygamber (a.s.)’e komşu olasın.” // “کي تکنونو عند مرأت الصفات” Ş // İ nüshasında okunamama nedeni: Yırtılma

4595 İ nüshasında okunamama nedeni: Yırtılma

4596 İ nüshasında okunamama nedeni: Yırtılma

4597 Ĥabîb’ün: nigâr’uñ S

4598 “Varuban oldı yir altında nihân” Ü // “Vardı yir altında ol oldı nihân” S // “Varup oldı qara hâk içre nihân” Ş

4599 fâhr-ı: şâh-ı S // seyr-i Ş

4600 Ādem: Ŗâlem S, Ş.

3731. Qalmadı gözlerde andan hiç şu ŐāŐ
el-VedāŐ iy sırr-ı⁴⁶⁰¹ Őālem el-vedāŐ

3732. Toldı diller⁴⁶⁰² gülşeni haşākla hār
İtdi cānlar bülbüli efgān hezār⁴⁶⁰³

3733. Dökdi gözler yaş yirine qara qan
el-Figān u el-figān iy dostān⁴⁶⁰⁴

3734. Sındı dillerün elümden şişesi
Başlara toqındı miñnet tişesi⁴⁶⁰⁵

3735. Toldı cāmı gözlerün hem qan ile
Hem bezendi laöl ile mercān ile

3736. Toldı miñnet şili cānlar hānesi
Çün ki gitdi cānlarun cānānesi

3737. Hep cigerler derd ile yandı oda

⁴⁶⁰¹ sırr-ı: fāhr-ı S, Ş.

⁴⁶⁰² Diller: gönül Ü, S. // qalbler Ş

⁴⁶⁰³ efgān hezār: efgān u zār Ş // “Gözlere hem cümle Őālem oldı tār” S

⁴⁶⁰⁴ “el-Figān iy cān u cānān el-figān” Ü // “el-Figān iy cān-ı cānān el-figān” S // “el-Figān iy şāh-ı Őālem el-figān” Ş

⁴⁶⁰⁵ “Hem demiyle toldı cāmı gözlerün” Ü, S. // “Hem mahından gitdi nutkı dillerün” Ş

Ėarka vardı su gibi Őālem düde

3738. İy yürek yan ol yüzi gül māhiçün⁴⁶⁰⁶

Ėara Ėara Ėana Ėan ol ŗāhiçün

3739. Ne revādur yirde bedr-i āsmān

Yata sen bunda olasın ŗād-mān

3740. Sen unutduñ anı bil iy bî-ĥaber

Fāñdür Ėatuñda anuñçün muŐteber

3741. Ger sever seyyidüñ anı bî-gümān

Gözlerüñden çığa idi bu cihān

3742. Reh revān Ėitdi⁴⁶⁰⁷ vü sen Ėalduñ ĥazın

Her nefes yā⁴⁶⁰⁸ niçün itmezsın ĥenın

3743. Fı'l-ĥaĖıĖa ger severseñ dilberi⁴⁶⁰⁹

Senden olsun bağ u cān u dil beri⁴⁶¹⁰

⁴⁶⁰⁶ “Ey yürek yan yüzi güneğ māhiçün” Ü, Ŗ // “Ey yürek odlara yan ol ŗāhiçün” S

⁴⁶⁰⁷ Ėitdi: oldu Ŗ

⁴⁶⁰⁸ Yā: sen Ü, Ŗ

⁴⁶⁰⁹ “Ger severmissen ĥaĖıĖat dilberi” Ü // “Ger severseñ fı'l-ĥaĖıĖa dilberi” Ŗ

⁴⁶¹⁰ “BāĖ u cān senden olurdu dil beri” Ü

3744. Severem anı demek āsān olur
Anı seven aña terk-i cān kıılır⁴⁶¹¹
3745. [113^b] DaŌvā’ya maŌnā gerekdür Ōāşıķān
Aña uymaķ ańı sevmege nişān⁴⁶¹²
3746. Anı seversen didüğün işle sen
Dini yolunda anuñ vir cān u ten
3747. Nice seversen sen anı ķalb ile⁴⁶¹³
Cān ile itmezsin aña iftidāŌ⁴⁶¹⁴
3748. Sözlerini hiç işitmezsin anuñ
İşlerini hiç iş itmezsin anuñ
3749. Ümmet olan böyle olmaz bil i yār
Bil ki ümmet oldurur leyl ü nehār
3750. Her ne ki dir ise anı işleye
Ōİşķ⁴⁶¹⁵ odunda kendüyi kül eyleye

⁴⁶¹¹ “Baş u cānı aña virürem dimeķ” Ü // “Yolına daķı anuñ girdüm dimeķ” S // “Hem yolında virürem cānı dimeķ” Ş

⁴⁶¹² “Anı sevmek aña uymaķdur nişān” S

⁴⁶¹³ “Severem ben anı dirsın āşikār” Ü

⁴⁶¹⁴ “Lıķ kũçek aña uymazsın i yār” Ü

⁴⁶¹⁵ Ōİşķ: Dın Ü

3757. لَا تَكُنْ مِّنْ طَالِبِيهَا كَالَّذِينَ⁴⁶²²

كَيْ تَكُونَ تَاجِيًا يَوْمَ الْحِسَابِ⁴⁶²³

3758. Key hâzer it itme aña iÖtibâr⁴⁶²⁴

Bil ki ol bir habbeye degmez i yâr⁴⁶²⁵

3759. Oldı ol vîrâne eyvâme vaţan

لَا تَكُونَ كَالْيَوْمِ آيَ سَيِّمِينَ ذَقْنِ⁴⁶²⁶

3760. Dü cihānda bulayın dirseñ murād

Cümle işde şerÖa eyle inkıyād⁴⁶²⁷

3761. Hâkķ’a tãÖat eyle it dāōim duÖā

لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى⁴⁶²⁸

3762. Ucdan uca bir çöpe degmez cihān

Terk kııl⁴⁶²⁹ bir⁴⁶³⁰ pāre anı iy civān

⁴⁶²² “Dünyayı köpek gibi isteyenlerden olma”

⁴⁶²³ “Hesap gününde kurtulanlardan olman için”

⁴⁶²⁴ “Ey birāder itme aña iÖtibār” Ş

⁴⁶²⁵ “Degmez ol bir habbeye bilgil iy yâr” Ş

⁴⁶²⁶ “Bugünün kalın akıllısı gibi olma”

⁴⁶²⁷ İnkıyād: iÖtikād Ş

⁴⁶²⁸ Kur’ân-ı Kerîm, Necm Suresi, 53/39: وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى : “İnsan için ancak çalıştığı vardır.”

⁴⁶²⁹ Terk kııl: Eyle terk Ş

⁴⁶³⁰ Bir: yek Ş

3763. Lezzetidür bilgil anuñ bî-şebât⁴⁶³¹
Anı terk it tã bulasın sen necât⁴⁶³²
3764. Yoğdurur anda şafâ ile qarâr
el-Firâr iy nûr-ı Ŗaynî el-firâr
3765. Bir şafâ kim irişe aña zevâl
K'es-serâb oldur hâķķatde hayâl
3766. Sen anı sevme eyâ hayre'l-imâm
Kim vücûdundan anuñ yigdür Ŗadem
3767. [114^a] Pes bu câh u mâlâ ğirre olma sen
Lâ-beķâ iķbâle daħı ķalma sen
3768. Neylediyse⁴⁶³³ ön ğeçenlere cihân
Saña daħı anı ider iy civân⁴⁶³⁴
3769. Seyyid olsañ yâhûd olsañ saŖd-ı dîn
Tâc-ı şerŖ olsañ ye olsañ ķutb-ı dîn

⁴⁶³¹ “Lezzeti vü zevķi anuñ bî-şebât” Ş

⁴⁶³² “Anı terk idendürür bulan necât” Ş

⁴⁶³³ Neylediyse: Nitdiyse Ş

⁴⁶³⁴ iy civân: bî-gümân Ş

3770. Çerh elinden içesin cām-ı ecel
Aldamasun key şaķın seni emel
3771. Tā kıyāmetde olasın şād-mān
Cennet içre ķalasın sen cāvidān⁴⁶³⁵
3772. Ser-firāz olduķuñā aldanmaķıl
Anı saña bāķi ķala şanmaķıl
3773. Düşecegüñ ser-nigün yād eyleğil
Ķalbüñüñ mülkini ābād eyleğil
3774. Bu cihānuñ dirliğı⁴⁶³⁶ dāōim degül
Kim zamānında Őarz ķāōim degül
3775. Bil⁴⁶³⁷ anuñ şehr-i fenāsıdur fenā
Hem⁴⁶³⁸ ģināsıdur anuñ Öayn-ı Őanā
3776. Mülk odur⁴⁶³⁹ kim anda olmaya zevāl
NiŐmet oldur k’anda yoķdur⁴⁶⁴⁰ intikāl

⁴⁶³⁵ “Aldamasın key şaķın seni emel” Ş

⁴⁶³⁶ Dirliğı: lezzeti Ş

⁴⁶³⁷ Bil: Hem Ü, S. // Bil ki Ş

⁴⁶³⁸ Hem: Ğam S

⁴⁶³⁹ Odur: oldur Ş

⁴⁶⁴⁰ Yoķdur: olmaz Ş

3777. İster iseñ anı iste cān-ı men
Tā saña ol gülistān⁴⁶⁴¹ ola vatan
3778. Anda olur bāḳiyātun⁴⁶⁴² sālihāt
Anda olur Ömrü dāyım bî-vefāt
3779. Anda olur zevk ü şevḳ-i bî-zevāl⁴⁶⁴³
Anda bulunur şühūd-ı lā-Yezāl
3780. [114^b] Şöyle bil iy rūḥ-ı aÖzam nūr-ı zāt⁴⁶⁴⁴
İy cemîl iy menbaÖ-ı esmā sıfāt⁴⁶⁴⁵
3781. Yoḳdurur⁴⁶⁴⁶ işbu⁴⁶⁴⁷ cihānda⁴⁶⁴⁸ hiç⁴⁶⁴⁹ beḳā
Bil ecel elindedürür her yaḳa
3782. Çerḥ urur her kimseye dāōim düḡün⁴⁶⁵⁰
Her kişinün yüregi ider o ḥün⁴⁶⁵¹

⁴⁶⁴¹ Gül-istān: gül-üstān Ş

⁴⁶⁴² Bāḳiyātun: bāḳiyāt u Ş

⁴⁶⁴³ “Anda olur ittisāl bî-infişāl” Ş

⁴⁶⁴⁴ “Şöyle bil iy mecmaÖ-ı ihsān-ı cud” Ş

⁴⁶⁴⁵ “Ey latîf iy zinde-i mā-fî’l-vücūd” Ş

⁴⁶⁴⁶ Yoḳdurur: yoḳdurur Ş

⁴⁶⁴⁷ İşbu: bu Ü, S.

⁴⁶⁴⁸ Cihānda: dünya içre Ş

⁴⁶⁴⁹ Hiç: hergiz Ü, S.

⁴⁶⁵⁰ “Kimse var mı çerḥ aña urmaz düḡün” Ü, S.

⁴⁶⁵¹ “Yā yüregi eylemez anuñ o ḥün” Ü, S.

3783. İki yüzlüdür bu çerh-i bî-ķarār
Biri gizlü biridürür āşikār

3784. Evvelen şādî vü ğamdur āhiren⁴⁶⁵²
Bâtinen cevır u lütfdür žāhiren⁴⁶⁵³

3785. Ol mukadderde bulunmaz hiç şafā
Bil ki dāōim irer andan çok cefā

3786. Hiç anuñ yōķdur⁴⁶⁵⁴ medārında⁴⁶⁵⁵ ſebāt
Kimse dāmından anuñ bulmaz necāt

3787. Umma Őahdından anuñ hergiz vefā
Ol mükedderde bulunmaz hiç şafā

3788. Ğırre olma sen bu dünyā cāhına⁴⁶⁵⁶
Tā ki anuñ düşmiyesin çāhına

3789. Sürme anuñ natŐı üzre fıl ü at

⁴⁶⁵² “Evveli anuñ ferahlık soñı ğam” S, Ü, Ş.

⁴⁶⁵³ “Žāhiridür lütf bātını sitem” S, Ü, Ş.

⁴⁶⁵⁴ Yōķdur: yohdur Ş

⁴⁶⁵⁵ Medārında: meyarında Ş

⁴⁶⁵⁶ Cāhına: ħāline Ş

Bir piyādeyle kılar biñ şāhı māt⁴⁶⁵⁷

3790. Pîre-zendür anı yigit şanmağıl
Nişdür şehd didügi el sunmağıl

3791. ÓAhduna anuñ şaķın eyitmeğil
Şehdüne eyle hāzer el sunmağıl

3792. Çerh-i merdüm-hora itme iÓtimād
Dād andan iy birāder dād dād

3793. İtmemişdür kimseyi ol şād-mān
Her dem andan el-ğiyāş iy dostān

3794. Bu muğaylān-gāhı sevme bir nefes
Ravza-ı gülzār'ı eylegil heves

3795. Puta-yı tevbede nefsün qalbini
Hālís eyle qavme anuñ gillini

3796. Tā ola dāruñ senüñ dāru's-selām
Olsın anda muķım niÓme'l-maķām

⁴⁶⁵⁷ “Bir piyāde ile eyler şāhı māt” Ü, Ş

3797. Bu heyulā kaydı içre iy emîr
Key şaķın kendüzini itme eşir
3798. [115^a] İşbu āb u gilde iy sultān-ı men
Key hāzer it eylemegil sen vatan⁴⁶⁵⁸
3799. Tā saña gülzār-ı ķuds ola maķām
Sen müdām anda olasın şād-kām⁴⁶⁵⁹
3800. Aña eyle cān-ı men dāōim heves
Sevmegil bu hāk-dānı bir nefes
3801. İrmez anuñ bāğına hergiz hāzān
Aña varan dāōim olur şād-mān⁴⁶⁶⁰
3802. Ger ola ol gülistān mesken saña
Cümle halkdan ola (ol) mā ü men saña
3803. Şöyle bil iy nūr-ı Őayn-ı cān-ı mā
ای حبیب ای شاه ما سلطان⁴⁶⁶¹

⁴⁶⁵⁸ “Key şaķın hergiz idinmegil vatan” Ş

⁴⁶⁵⁹ “Göresin anda cemāli lā-benām” Ş

⁴⁶⁶⁰ “Aña varan ķalur anda cāvidān” Ş

⁴⁶⁶¹ “Ey Habib, iy şahımız, sultanımız”

3804. Kimseye dem-sāz olur mı⁴⁶⁶² bu cihān

Bil ki luŖbet-bāz durur bî-gümān

3805. Bunun⁴⁶⁶³ aslı āb u hāk u bāddur

Daħı āteş⁴⁶⁶⁴ bu Ŗaceb bünyādıdur

3806. Bu cihān terkîb olupdur iy civān⁴⁶⁶⁵

İşbu birbirine zıddlardan Ŗayān⁴⁶⁶⁶

3807. İŖtidāl olduķda turur işbu ten

Olmayıncaķ bozılır bilgil beden⁴⁶⁶⁷

3808. Lîk yokdurur hākîķi iŖtidāl

Bil ki aķrebdür aña iy Ŗe'l-Cemāl⁴⁶⁶⁸

3809. İşbu zıddlardan mürekkebbe i yār

Niçeye dek iŖtidāl ide ķarār

⁴⁶⁶² olur mı: degüldür Ş

⁴⁶⁶³ Bunun: Anuñ Ş

⁴⁶⁶⁴ Āteş: nārdur Ş

⁴⁶⁶⁵ “Terkîb olmuşdur bulardan bu cihān” Ş

⁴⁶⁶⁶ “Zıddıdur birbirine bilgil iy cān” Ş

⁴⁶⁶⁷ “İŖtidāl gitdükde bozılır beden” Ş

⁴⁶⁶⁸ Ŗe'l-Cemāl: hoş-cemāl Ş

3810. Pes gönül bu zıddlara bağlama sen⁴⁶⁶⁹

Bî-şebāta iŖümād eyleme sen⁴⁶⁷⁰

3811. Māsivādan albüñi sen eyle pāk

Tā ola āyine gibi tīb-nāk⁴⁶⁷¹

3812. Ol cemāl envār ile pür-nūr ola

uds-i lāhūt ile hem⁴⁶⁷² maŖmūr ola

3813. [115^b] Cümle eyā görine anda tamām

Pāk idersen anı sen iy nīk-nām

3814. Levh-i mahfūẓ gibi ola āyine

Anda eyā görine her āyine

3815. Żev ile idrāk idersin sen cemāl

Göresin anda cemāl-i Żi'l-Celāl

3816. Göresin kim ibu cümle mümkināt

Mażhar-ı meclā-yı esmā-ı ıfāt⁴⁶⁷³

⁴⁶⁶⁹ “Key aın bu zıdlara bağlama alb” 

⁴⁶⁷⁰ “Tā senüñ cevāhırlarıñ olmaya alb” 

⁴⁶⁷¹ “Tā illallāh ol gözgü gibi tīb-nāk” 

⁴⁶⁷² Hem: ol 

⁴⁶⁷³ “Mażhar-ı meclā di esmā-ı ıfāt” 

3817. Şöyle bil iy Óārif-i šāhib-kemāl
İy yüzi gül zülfi reyhān Zü'l-Cemāl
3818. Baķıcaķ āyineye sen iy civān
Şüretüñi anda görürsin Óayān
3819. Lık āyineye şüretdür ĥicāb
Şürete āyine dahıdur niķāb
3820. Kesr idüb refÓ ider iseñ sen niķāb
Kimdüğüñi göresin feth ola bāb
3821. Şanma bu dünyā saña ide vefā
Ger şafā istersen ur aña ķafā
3822. Ğirre olma aña ol ğarrāredür
Ĥile-ger sehĥāre vü ğaddāredür
3823. İtme anuñ niÓmetine iltifāt
Anı sevmek reÓs-i külli seyyiÓāt
3824. Bil ki ğaddārdur ĥaķıķat bu cihān

Kimseye ol virmedi virmez amān

3825. Çün ki ol zā'öl olub tizcek gider

ÖĀķıl anı bir çöbe alub nider

3826. Tut ki iy şeh iresin eflāka sen

Fā'ide ne girisersin hāke sen

3827. Şarķ u ġarba tut ki sultān olasın

Aśı ne çün āhirü'l-emr olasın

3828. [116^a] Tut ki Qārun mālını cem'idesin

Aśı ne çün anı koyub gidesin

3829. Qandadur erbāb-ı Őilm ü ma'rifet

Qandadur aśhāb-ı hilm ü matrifet

3830. Di ki erbāb-ı menāśıb qandadur

Yāhūd aśhāb-ı meśāyīb qandadur

3831. Dürdi anlaruñ berātını⁴⁶⁷⁴ cihān⁴⁶⁷⁵

⁴⁶⁷⁴ Berātını: menşurını Ş

⁴⁶⁷⁵ Cihān: işbu cihān Ş

Çerh vırmez kimseye hergiz amân

3832. Kandadur Dahhâk ile Efrâsiyâb

Çüriyüb yir içre oldılar türâb⁴⁶⁷⁶

3833. Kandadur Keyhüsrev ile Keykubâd

Anlaruñ tâcın u tahtın aldu bād

3834. Kandadur Cemşid ü Rüstem kanı Fūr

Anlaruñ cismin yidi hâyât u mūr

3835. Anlaruñ heb raht u tahtın aldı bād

Ne Ferîdün kaldı ne hod Keykubâd

3836. İŖtimād eyleme āba sen gile⁴⁶⁷⁷

Tā ki ābdan⁴⁶⁷⁸ itmeyesin sen gile

3837. Kālbünüñ cāmını teldur Ŗışk u şevk

Tā mezākūñ şehd-i vuslat ide zevk

3838. İster isen ol mekân-ı bākîyi

⁴⁶⁷⁶ Türâb: helāk Ş

⁴⁶⁷⁷ “İŖtimād eyleme pes āb u kile” Ş

⁴⁶⁷⁸ Ābdan: andan Ş

Terk eyle bu cihān-ı fānīyi

3839. Şem'Ö-i Ŗışķa yakmayınca perr ü bāl

Bulamazsın şöyle bil nūr-ı viśāl

3840. Mürğ-i cāna ten kafesdür hem ĥicāb

Anı kesr it ĥāśıl olsun feth-i bāb

3841. Kesr idersen ger riyāzatla anı

Ẓamm idersin ķudse cān ile teni

3842. [116^b] Gülistān-ı ķuds ola cevīlān-gehūñ

Būsitān-ı üns ola seyrān-gehūñ

3843. Ravza-ı rıdvān içinde şād-mān

Enbiyā ile kalasın cāvidān

3844. Dār-ı rāĥmet oldurur dār-ı beķā

Anda olan dā'īmā Ĥaķķ'a baka

3845. Anda olur vuślat-ı bī-infiśāl

Anda olur ni'omet-i bī-intiķāl

3846. Anda olur revh ü reyhân ü hubûr
Anda olur hem serîr üzre sürûr
3847. Bu muğaylân-gâh sevme bir nefes
Ravza-ı gülzâra eylegil heves
3848. Hem inâbet bûtasında iy piser
Kıalb ü nefsün hâlis it gıllin gider
3849. Tâ ola dâruñ senün dârü's-selâm
Anda sâkin olasin nióme'l-mağâm
3850. قل حبيبي الصلات والسلام
كي يكون دارك دارُ السلام⁴⁶⁷⁹
3851. Şöyle bil iy menba'ı ihşân-ı cûd
İy cemîl iy zinde-i mâ-fî'l-vücûd
3852. İşbu ebvâm âşiyânı hâk-dân⁴⁶⁸⁰
Bozılub kalmayısar bundan⁴⁶⁸¹ nişân

⁴⁶⁷⁹ “Salatu selam de sevgilim. Ki evin dârü's-selâm olsun.”

⁴⁶⁸⁰ “Şöyle bil kim bu cihân-ı hâk-dân” Ü

⁴⁶⁸¹ Bundan: andan Ü, Ş

3853. İrişir pâyāna bir gün rûz-gār⁴⁶⁸²
İrişir⁴⁶⁸³ bilgil⁴⁶⁸⁴ hazāna nev-bahār

3854. [117^a] Muttaśıldur śağlıǵı sayrulıǵa
Üleşikdür vuślatı ayrulıǵa

3855. Gülmegi aǵlamaǵadur muttaśıl
Gelmegi gitmekden olmaz münfaśıl

3856. Evvelen sükker virür ol lütf ile
Āhiren aǵu virür ol Őunf ile

3857. Eyleme sen⁴⁶⁸⁵ aña hergiz iŐtimād
Her nefes eyle beķā mülkini yād

3858. Pes idinme bu gećecek yirde yurd
Key śaķın cān Yūsuf'ın yımeye ķurd

3859. Vir cihān-ı fāniye her demde dād
Her nefes eyle beķā milkini yād

⁴⁶⁸² “Pâyına irse gerekdür rûzgār” Ü, Ş

⁴⁶⁸³ İrişir: İrer Ü, Ş

⁴⁶⁸⁴ Bilgil: elbetde Ü, Ş

⁴⁶⁸⁵ Sen: piser Ş

3860. Hem rucūŌ it aśluña sen iy civān
Tā ulaşa aślına bu mürğ-i cān
3861. Hamr-ı ğaflet seni ser-ħoş eyledi
ŌAqluñ aldı deng-i medhūş eyledi
3862. Ĥubb-ı dünyāyı gönülden eyle dūr
Tā ki cennetde bulasın ĥūr u ĥūr
3863. İtme bunda sen nişān-ı āşiyān
Mürğ-i cānuñdur⁴⁶⁸⁶ mekānı lā-mekān
3864. Āb u ĥāke bağlama hergiz gönül⁴⁶⁸⁷
Olmayasın tā ki rıĥletde melül⁴⁶⁸⁸
3865. Sen ki Ōālem içre muĥtār olasın
Ne revādur şöyle bı-yār olasın
3866. Bil ki Ōulvidür senüñ aśluñ şehā⁴⁶⁸⁹
Terk kı l süfliyi iy meh müntehā⁴⁶⁹⁰

⁴⁶⁸⁶ Mürğ-i cānuñdur: Cān mürğiniñ Ü, Ş, S.

⁴⁶⁸⁷ “Ey bu āb u ĥāke bağlayan gönül” Ü, S.

⁴⁶⁸⁸ “Vaĥt-i rıĥletde olırsın melül” Ü, S.

⁴⁶⁸⁹ “Senüñ aśluñ Ōulvidür sen süfliyi” Ü, S.

⁴⁶⁹⁰ “Terk eyle āşiyān it Ōulviyi” Ü, S.

3867. Tā ola cevlān-gehün gülzār-ı ẓuds⁴⁶⁹¹

Hem ola seyrān-gehün bostān-ı üns⁴⁶⁹²

3868. Anda yirün meclis-i ẓuddūs ola

Her nefesde Ĥaḳḳ⁴⁶⁹³ saña meʕnūs ola

3869. [117^b] İṣbu ʕālem cümle dil-dāruñ senün

Maşrıḳ u mağrib heme yāruñ senün

3870. İsmi cāmiʕ maẓharısın iy civān⁴⁶⁹⁴

Hem sıfātuñ maẓharısın bî-gümān⁴⁶⁹⁵

3871. Hem maʕānā-yı külliye vü cüzókiye

Hem sıfāt-ı rabbiye vü kevnīye

3872. Berzah itdi bunlara seni Hudā

Bundan ötri old(uñ) ḥalıfe sen şehā

3873. ʕālem-i ʕulvî vü rûḥāniye sen

⁴⁶⁹¹ “ʕālem-i ervāḥ ola cevlān-gehün” Ü, S.

⁴⁶⁹² “ẓuds gülzārı ola seyrān-gehün” Ü, S.

⁴⁶⁹³ Ĥaḳḳ: ol Ü, S.

⁴⁶⁹⁴ Civān: hümām Ü, S.

⁴⁶⁹⁵ bî-gümān: sen tamām Ü, S.

ÖĀlem-i süflî vü cismāniye sen

3874. MecmaÖ olduñ şöyle bil⁴⁶⁹⁶ iy ĥüb-cemāl

Sende cemÖ olmışdurur cümle kemāl

3875. Bu niżām ile bu nāzik terkîbi

Bu güzel sûretle bu hoş tertîbi

3876. Ĥaqq’dan özge kimse hergiz düzemez

Anı andan ġayrı kimse bozamaz

3877. Oldur ancak anı hall idüb bozan

Zîr’anı terkîb idüb oldur düzen

3878. Kendüsi bî-vāsıta⁴⁶⁹⁷ bozar anı

Yāhū bozar vāsıtayla ol Ġanî

3879. Hem degül iÖdām-ı küllî mevt i cān^{4698 4699}

Hem degül ifnā-yı mutlak iy civān^{4700 4701}

⁴⁶⁹⁶ şöyle bil: bunlara Ü, S.

⁴⁶⁹⁷ bî-vāsıta: Vāsıtasuz Ü, S.

⁴⁶⁹⁸ “Mevti sen iÖdām-ı küllî şanmağıl” Ü // “Mevt degül iÖdām-ı küllî iy nigār” S

⁴⁶⁹⁹ Bu mısradan sonra Ü nüshasında “Böyle bilüb bunu öged aňlağıl” mısraı gelmektedir.

⁴⁷⁰⁰ iy civān: ol iyār S // şanma sen Ü

⁴⁷⁰¹ Bu mısradan sonra Ü nüshasında “Bundan özge söze hergiz ılanma sen” mısraı gelmektedir.

3880. Bil ki cāndan heb taśarruf ƙatŌ olur
Çūn taśarruf gide cāndan ten ölür
3881. Çūn ki ten ölüb aña ire⁴⁷⁰² fenā
Cān kemāline irüb bula⁴⁷⁰³ beƙā
3882. İsm-i Žāhir ĥükmi altından çū cān
Çıƙsa⁴⁷⁰⁴ bātın ĥükm olur aña revān
3883. İsm-i Bātın ĥükminüñ altında rūĥ
Tā ebed ƙalub bulur feth ū fütūĥ
3884. Rūĥ kendü zāt ile ƙāōımdürür
Ĥaƙƙ'la anuñ soĥbeti dāōımdürür
3885. [118^a] Bu degüldür baŌŝ'iŌāde didiler
Rūĥı iŌdām idüb içād ideler
3886. Bil ki aña virilür ƙāleb yine
Ĥükmini ide revāne ol tene⁴⁷⁰⁵

4702 İre: irer S

⁴⁷⁰⁴ Yazmada “hâkḫṣa” şeklinde yazılan kelime diğer nüshalarda “çıkḫsa” şeklinde yazılmıştır. Dolayısıyla “h” harfinin noktalarının unutulduğu anlaşılmaktadır.

3887. İşbu cism-i şûrîden ayrılsa rūh
Dürlü hil'atlar ola aña fütûh
3888. İşbu kıleb merkebündür âşikâr⁴⁷⁰⁶
Sen anuñ üstine olmışsın süvâr
3889. Merkebüne irişicegez fenâ⁴⁷⁰⁷
Bâkı kıalursın saña irmez Ôanâ⁴⁷⁰⁸
3890. Hem bu kıleb âletündür bil i yâr⁴⁷⁰⁹
Saña anuñcün vird'anı Kird-gâr⁴⁷¹⁰
3891. Şöyle bil kim gidicek senden vücûd
Saña feyyâz irgürür bil feyz-i cûd
3892. Yine mevcûd olırsın âşikâr
Tâ ebed eyler tecellî saña yâr
3893. Rûh hâdişdürür illâ bâkıdür

⁴⁷⁰⁶ Âşikâr: iy nigâr Ü // bil iy yâr S

⁴⁷⁰⁷ “Fânî olınca kı merkebün bilgil şehâ” S

⁴⁷⁰⁸ “Bâkı kıalursın saña gelmez fenâ” S

⁴⁷⁰⁹ bil i yâr: iy nigâr S

⁴⁷¹⁰ “Saña anuñcün virdiler anı iy yâr” S

Aña dāóim Rabb-ı Óālem sâķıdır

3894. Rûh olıncaķ işbu merkebden cüdā

Aña virür dürlü merkebler Hudā

3895. Ėanķısına dir ise olur süvār

Dürlü sûretle olur ol āşikār

3896. Lîk anlardur mişāl-i āşikār

Ėanķısın dirse ider ol ihtiyār

3897. Yevm-i dінде Óunśur-ı merkeb Eĥad

Rûĥa virür şöyle bilgil tā ebed

3898. Andan öñdin Óunśurı merkeb o şāh

Rûĥa virmez şöyle bil bî-iştibāh

3899. [118^b] Bunı böyle bil ki bu söz ĥaķķdurur

Bunda ĥiç aslā tenāsüh yoķdurur

3900. Şöyle bil iy rûĥ-ı men sultān-ı men

İy yüzi gül laÓl-leb ĥulķı ĥasen

3901. Rūh-ı aŖŖam cism ü cismānı degül

Şöyle kim cüz-nūr-ı sübhānı degül

3902. Nūrı anuñ gün gibidürür Ŗayān

Pertevi žāhir anuñ kendü nihān

3903. Aña virdi cāvidānı Ĥaqq beķā

İrmez aña şöyle bil aślā feñā

3904. Olmadı olmaz o cisme muttasıl

Olmaz andan hiç ol da munfasıl

3905. Zırrā ol cismiyye lāzım gelür

Ol degül cism anı hod Ŗāķıl bilür

3906. Hem hülül ü hem cihātı senden ol

Bil muķaddesdür eyā śāhib-uśül

3907. Hem mücerreddür eyā hayre'l-Ŗibād

Böyle ķıl śıdķ ile śāha iŖtiķād

3908. Ol taŖalluķ buldı bu cisme hemān

Görinen āśārdur kendü nihān

3909. Fî'l-âkîka Âkîk'durur tedbîr iden
Âkîmi ile her işi taqdîr iden
3910. Nûr-ı Âkîk'dur rûh-ı eşyâ iy civân
İ'tîkâduñ böyle kılğıl bî-gümân
3911. Aña mirôât oldu küllî mümkünât
Pertev-i nûr-ı vücûd ın kâoinât
3912. [119^a] Mażhara göre olur ol âşikâr
Levn'inâdur levn-i mâ bilgil i yâr
3913. Bu sözi sen hâlka der-güş eylegil
Bunuñ ile Óaqlı ser-hoş eylegil
3914. Lîk bil iy menbaÓ-ı esmâ sıfât
İy cemîl iy sırr-ı cümle kâoinât
3915. Olmayıncağ jengden şâf âyine
Anda nûr olmaz Óayân her âyine
3916. İstikâmet olmasa ger der-mizâc

Cism ile bulsa seřāmet imtizāc

3917. Ƙalmasa zıddlarda aslā iŖtidāl

Her biri bulur birinden infisāl

3918. Žāhir olmaz anda aslā nūr-ı cān

Cānsuz olur defŖ cism-i ins ü cān

3919. Tendür ölen rūh ölmez bil Ŗayān

Aña virmüşdür beķā Ėaķķ bı-gümān

3920. Çün beden olub aña ire fenā

Rūh-ı ĥādiŖ bāķı'lur görmez Ŗanā

3921. Fı'l-ĥaķıķa budurur mevt iy civān

Bunı taŖdiķ eylegil sen bı-gümān

3922. Şöyle bil kim merkebiñdür işbu ten

Anuñçün virdi anı Žü'l-Minen

3923. Tā anuñla maŖrifet Ŗayd idesin

Hem miĥnet⁴⁷¹¹ ķanŖ idüb ķayd idesin

⁴⁷¹¹ Miĥnet: muĥabbet Ŗ

3924. Ma'rifet ger sayd idersen iy nigâr⁴⁷¹²

Mevti saña tuhfe ider Kird-gâr

3925. [119^b] Mevt saña hûb u⁴⁷¹³ muhtâr olısar

Hem naẓar-gâhında dîdâr olısar⁴⁷¹⁴

3926. Anuñcün şâh-ı dîn⁴⁷¹⁵ Faḥrû'l-Enâm

Her nefes biñ biñ aña olsun selâm⁴⁷¹⁶

3927. Didi ölüm tuhfesidür mü'óminün

Ḥaḳḳ⁴⁷¹⁷ cemâlidür naẓar-gâhı anuñ

3928. Ma'rifet sayd itmedin ger âletün

Fâsıd olsa müşkil olur hâletün

3929. Ḥasretüne bil⁴⁷¹⁸ nihâyet olmaya

Mihnetüne kimse gâyet bulmaya

3930. Fâ'ilem iy meclâ-yı esmâ u sıfât

⁴⁷¹² “Sayd idersen bunları sen iy nigâr” Ü

⁴⁷¹³ hûb u: merğûb Ü

⁴⁷¹⁴ “Hem naẓar-gâh saña dîdâr olısar” Ü

⁴⁷¹⁵ şâh-ı dîn: ol Resûl Ü

⁴⁷¹⁶ “Aña olsun dâ'ímâ Ḥaḳḳ'dan selâm” Ü

⁴⁷¹⁷ Ḥaḳḳ: Dost Ü

⁴⁷¹⁸ Bil: hiç Ü

İy cemîl iy mażhar-ı envâr-ı źāt

3931. Diler iseñ kim olasın ehl-i rāz
Kıomağıl kıalbüñde ağıyāra niyāz

3932. Kıomağıl ağıyārdan dilde ğubār
Tā olasın dāóimā hem-rāz-ı yār

3933. Saña senden kıalmasun herġiz eşer
Tā ğöresin yāruñı sen iy piser

3934. Senligüñden olmayınca sen fenā
Ġöremezsın bellü bil rüy-ı beķā

3935. Şūret-i Óayniyyeñe irse fenā
Şūret-i ğaybiyyeñe irmez Óanā

3936. Şūret-i kıudsiyye bile sen i şāh
Bāķi kıalursın saña irmez tebāh

3937. قَلْ حَبِيبِي الصَّلَاتِ وَالسَّلَامِ
[120^a] كِي تَكُونُ أَمْنًا يَوْمَ الْقِيَامِ⁴⁷¹⁹

⁴⁷¹⁹ Ü “کی یكون دارك دار السلام” “Salatu selam de sevgilim ki kıyamet ğünüñde ğüvende olasın.”

3938. İy Kerim⁴⁷²⁰ ü iy Cemil⁴⁷²¹ ü Zü'l-Celâl
Sen Qadim ü⁴⁷²² lem-Yezel'sin lâ-Yezâl

3939. Qalbe cāna sensin olan āşikār
Rāhīm ü Rāhmān u Hāyy u Kird-gār

3940. Miskīn Aḥmed bendeñe eyle nažar
Tā irişmeye aña hergiz zarar

3941. Senden özge nesne eylemez taleb
Hem Resul'i aña göster sen i Rabb

3942. Hem müyesser eyle ravzaya vara
Qara yüzün süre ol hāk-i dere

3943. Qapuña yalvaru geldi ol gedā
Hāşe kim qapuñdan ol maḥrūm gide

3944. Qapuñı koyub nireye varsun ol
Senden özgeye kime yalvarsun ol

⁴⁷²⁰ Kerim: Raóuf Ü

⁴⁷²¹ Cemil: ÓAtuf Ü

⁴⁷²² Qadim ü: Qadim'sin Ü

3945. Yüzi qara suçları çoxdur anuñ
Saña lāyık bir işi yoqdur anuñ
3946. Bî-nevā vü bî-ħired sekrāndur ol
Hem zülāl-i vaşluña Óatşāndur ol
3947. Kes anuñ ĥazẓın ĥaziz-i fāñiden
Aña içürgil⁴⁷²³ şarāb-ı bāķiden
3948. Āb-ı Óafvuñ ile rūhın tāze it
ÓAfv u lütfi aña bî-endāze it
3949. Lütf idüben⁴⁷²⁴ aña sen iy bî-niyāz
Māsivāña qoma qalbünde⁴⁷²⁵ niyāz
3950. Şekl-i perkār gibi ser-gerdāndur ol
Merkezinden qutbına Óatşāndur ol
3951. جَاءَ شَتِيبٌ مُنْذِرٌ بِالْإِزْخَالِ

4723 İçürgil: içür sen Ü, Ş

4724 İduben: eyle Ş

4725 K̇albünde: k̇albünden Ş

وَهُوَ غَيْرُ تَائِبٍ بِالْإِنْتِهَالِ⁴⁷²⁶

3952. لَمْ يَكُنْ مِثْلَهُ دُتُوبًا فِي الْأَمَمِ⁴⁷²⁷

قَاعَتْ عَنْهُ جُزْمَةٌ يَا ذَا الْيَعْمِ⁴⁷²⁸

3953. يَا إِلَهِي أَنْتَ سَتَّارُ الْغُيُوبِ⁴⁷²⁹

قَامُحٌ عَنْ دِيَوَانِهِ كُلِّ الدُّتُوبِ⁴⁷³⁰

3954. قَدْ آتَاكَ يَا إِلَهِي جَانِيًا⁴⁷³¹

عَفُوكَ يَا ذَا الْعَطَا يَا رَاجِيًا⁴⁷³²

3955. [120^b] از در تو او کجا دیگر شود⁴⁷³³

گر شود بی اذن تو کافر شود⁴⁷³⁴

3956. İy Kādīm ü Kādir ü Ferd⁴⁷³⁵ ü Mecîd

عِنْدَهُ هَجْرَاتُكُمْ أَمْرٌ شَدِيدٌ⁴⁷³⁶

⁴⁷²⁶ “Yolculuk hakkında yakararak tövbe etmeyen ve ölümü haber veren yaşlılık geldi.”

⁴⁷²⁷ “Ümmetlerin hiçbirinde böyle bir günah olmadı”

⁴⁷²⁸ “Ey nimet sahibi onun günahını affet”

⁴⁷²⁹ “Yâ İlahî, sen günahlarımızı örtensin.”

⁴⁷³⁰ “Divanından tüm günahlarımızı sil.”

⁴⁷³¹ “Ey Allah’ım, sana suçlu olarak geldi.”

⁴⁷³² “Ey lutuf sahibi senin affetmeni umarak (geldi).”

⁴⁷³³ “Sen’in kapından başka nereye varır?”

⁴⁷³⁴ “Eğer varırsa Sen’in iznin olmaksızın kafır olur”

⁴⁷³⁵ Ferd: Ħayy Ş

⁴⁷³⁶ “Onun katında sizin ayrılığınız çok zorlu bir iştir.”

3957. وَصَلُّكَ مَأْمُوءُهُ يَا ذَا الْجَمَلِ⁴⁷³⁷
جُدْلُهُ مِنْ جُودِكَ كَثُرَ الْوَصَالُ⁴⁷³⁸

3958. گير دستش يا اله العالمين⁴⁷³⁹
كه تويى غفار كل المذنبين⁴⁷⁴⁰

3959. فِيهِ شَفِيعٌ يَا كَرِيمَ الْمُصْطَفَى
لَمْ يَكُنْ لَوْلَاهُ بَيْتُ وَالصَّقَا⁴⁷⁴¹

3960. وَاجْعَلِ الْعَدَنَ لَهُ دَارَ الْمَقَامِ⁴⁷⁴²
يَا نَبِيَّ الْمُتَرَتِّبِ خَيْرَ الْآتَامِ⁴⁷⁴³

3961. Yā Kerîm ü yā Rahîm ü yā Şabûr
Sen şabûl it bu duÖāyı yā Gafûr

3962. قل حبيبي الصلوات والسلام⁴⁷⁴⁴
كي تكون واصلاً يوم القيام⁴⁷⁴⁵

⁴⁷³⁷ “Ey cemel sahibi onun muradı sana kavuşmaktır.”

⁴⁷³⁸ “Ona, cömertliğinden kavuşma hazinesini nasip et.”

⁴⁷³⁹ “Onun elini tut ey alemlerin Rabb’i” // “Dest-i ü gir yā İlāhe’l-Öālemîn” Ü // “Dest-i ü gir pâdişāh-ı Öālemîn”

⁴⁷⁴⁰ “Çünkü tüm günahkârların bağışlayıcısı Sen’sin”

⁴⁷⁴¹ “Hz. Peygamber (a.s.)’i ona şefaâtçi kıl, o olmazsa ne ev olur ne de mutluluk.”

⁴⁷⁴² “Adn cennetini onun için varılacak makam kıl.”

⁴⁷⁴³ “İnsanların hayırlısı ve seçilmiş peygamberin hakkı için”

⁴⁷⁴⁴ “معشر الاحباب قولوا الصلوات” Ş

⁴⁷⁴⁵ “Salatu selam de sevgilim, ki kıyamet gününde ayakta olasın.” // “كي يكون جارك فخر الانام” Ü // “كي تكون واصل يوم” Ş “الوفا

3963. اسمعوا عشاق ارباب الصفا
كيف كان حال بنت مصطفى⁴⁷⁴⁶
3964. Dinleñüz kim Fâtıma'na neyledi⁴⁷⁴⁷
Nice ağladı vü feryād eyledi⁴⁷⁴⁸
3965. Söyleyeyin her ciger olsun kebāb
Oda yansun nār u hāk ü bād u āb
3966. Çün ki aşhāb⁴⁷⁴⁹ Ahmed'i⁴⁷⁵⁰ defn itdiler
Ağlaşub⁴⁷⁵¹ anuñ şatundan gitdiler⁴⁷⁵²
3967. Mescide vardılar anlar ağlayu
Fürqat odunda yürekler dağlayu
3968. Gördiler kim anda yokdur gülÖizār
Āh idüben ağladılar zār zār
3969. [121^a] Ağlaşuban yağalar çāk itdiler
Yire düşüb üzlerin hāk itdiler

⁴⁷⁴⁶ “Mutluluk sahiplerine âşık olanlar, dinleyin; Hz. Peygamber (a.s.)’in evinin hali nasıldı?”

⁴⁷⁴⁷ “Fâtıma ana anda nice eyledi” Ş

⁴⁷⁴⁸ “Yā nice feryād idüben ağladı” Ş

⁴⁷⁴⁹ Aşhāb: cânlar Ü

⁴⁷⁵⁰ Ahmed'i: cânını Ü

⁴⁷⁵¹ Ağlaşub: DefÖaten Ü

⁴⁷⁵² “Derd ile anlar katı nālān itdiler” Ş

3970. Ağlayuban vard'olara Fâtıma
İşidünüz didi turren⁴⁷⁵³ Fâtıma
3971. Fâtıma ol nūr-ı çeşm-i Muştafā
Haddleri gül zülfı reyhān pür-şafā⁴⁷⁵⁴
3972. Āh idüben⁴⁷⁵⁵ did'olara ol nigār
Gözlerinün yaşı aqub şıl-vār⁴⁷⁵⁶
3973. Ol Ĥabîb'e nice kıyabildünüz
Yirde anı nice kıyabildünüz
3974. Ağlayuban āh u efgān itdiler
Ĥasretiyle kıatı nālān itdiler⁴⁷⁵⁷
3975. Didiler kim iy nigār u gülŌizār⁴⁷⁵⁸
Kıanlu yaşı ağlayalum biz zār zār
3976. Ol nigār ol gülŌizār ol dil-nüvāz

⁴⁷⁵³ "Bir kez"

⁴⁷⁵⁴ pür-şafā: pür-vefā Ş

⁴⁷⁵⁵ İdüben: idüp Ş

⁴⁷⁵⁶ Şıl-vār: cūy-bār Ş

⁴⁷⁵⁷ "Mescid içni laŖl ü mercān itdiler" Ş

⁴⁷⁵⁸ nigār u gülŖizār: nigār leyl ü nehār Ş

Ol güzeller şāhı ol zı̄bā vü nāz

3977. Ol şerīfe ol žarīfe seyyide
Ol şefīķa ol şefīōa ḥayyide

3978. Ol nefise nūr-ı çeşm-i Muśtafā
Ol reōise maŖden-i kān-ı śafā

3979. Ol ḥabībe ol ṭabībe Fātıma
Ol ḥasībe ol nesībe Fātıma

3980. Ol lebībe ol berībe Fātıma
Ol kerībe ol ketībe Fātıma

3981. Ol rahīme ol ḥalīme Fātıma
Ol kelīme ol kerīme Fātıma

3982. MecmaŖ-ı ahlāķ Ahmed Fātıma
MenbaŖ-ı evśāf Muḥammed Fātıma

3983. Ol ciger-gūşe peygamber o nigār
Pāy-tā-ser nūr-ı baḥt ol GülŖizār

3984. Fâtıma'na⁴⁷⁵⁹ ağlamağa başladı
Kāóinatı tağlamağa⁴⁷⁶⁰ başladı
3985. Gicelerde⁴⁷⁶¹ âh iderdi şubha dek
Gündüzin ağlar idi giceye dek
3986. Şu içüben yimez idi ol taóâm
Ağlar idi⁴⁷⁶² olmaz idi şād-kām
3987. Dir idi vā veyletā⁴⁷⁶³ vā ĥasretā⁴⁷⁶⁴
Qanda bulalum seni vā fūrkatā
3988. Ben qarāra lāle gibi yanmışam
Göz yaşına garq oluban qanmışam
3989. Ĥasretünden qana boyandı ciger
Oda yandı cümle Óālem ser-te-ser⁴⁷⁶⁵
3990. Dü cihāna şems-i tābān qandasın
Haddleri gül zülfı reyĥān qandasın

⁴⁷⁵⁹ Fâtıma'na: Gice gündüz Ü, Ş

⁴⁷⁶⁰ Tağlamağa: bağlamağa Ş

⁴⁷⁶¹ Gicelerde: Giceler Ş

⁴⁷⁶² Ağlar idi: Bir nefescük Ü

⁴⁷⁶³ Veyletā: ĥasretā Ü

⁴⁷⁶⁴ Ĥasretā: fūrkatā Ü

⁴⁷⁶⁵ “Oda yandı ins ile cān qandasın” Ü

3991. Fûrkatüñ derdinde ben yandum oda
İy kamu derdlere dermân kıandasın

3992. Fûrkatüñ zahmetlerinde teşne-dil
Yürirem ten oluban h^vâr u hacîl⁴⁷⁶⁶

3993. Vuşlātuñ güherlerini isteyü
Oldı gözüm yaşı Öummân kıandasın

3994. Gözlerümden laÖl ü güher dökilür
Oldı eşküm dürr-i mercân kıandasın

3995. Fûrkatüñnün nârına dutışmışam
Kıandasın iy nûr-ı Yezdân kıandasın

3996. ÖAnsuz oldı bu cihân iy bedr-i tām
Gözlerüme şark u ğarb heb žülām

3997. [121^b] Nevĥa idüb âh iderdi ol nigâr
Derd ile aĝlar idi leyl ü nehâr

⁴⁷⁶⁶ “Yürirem iy âb-ı ĥayvân kıandasın” Ü

3998. Nicedeyin neyleyeyin dir idi
Ne şu içüb ne yiyecek yir idi
3999. Söyleşür kimse görince ol nigār⁴⁷⁶⁷
Anlara dir idi xanı gülÖizār⁴⁷⁶⁸
4000. Yirün altında niye ol bedr-i tām⁴⁷⁶⁹
Yiryüzinde⁴⁷⁷⁰ söyleşesiz⁴⁷⁷¹ siz kelām
4001. Xanı Hâkx u⁴⁷⁷² xanı şöhet xanı Óahd
Xanı hürmet xanı Óizzet⁴⁷⁷³ xanı cehd
4002. Size ol gösterdi rāh-ı müstaķim
Ol şefiÖü'l-müznibin ü ol Halīm
4003. Hem dahı ger rāhın İblis'ün o şāh
Size bildürdi xamusın iştibāh
4004. Ol latif degül midi bize Óatūf
Ol şerif degül midi size raÖūf

⁴⁷⁶⁷ “Söyleşür bir yirde kimse görse ol” Ü

⁴⁷⁶⁸ “Anlara eydür idi xanı Resül” Ü

⁴⁷⁶⁹ “Taht-ı arzda yatar ol bedr-i tamām” Ü

⁴⁷⁷⁰ Yiryüzinde: Sath-ı arzda Ü, Ş

⁴⁷⁷¹ Söyleşesiz: söyleşürsiz Ü

⁴⁷⁷² Hâkx u: dostluk Ü, Ş

⁴⁷⁷³ Óizzet: hürmet Ü, Ş

4005. Tañrı’nuñ gösterdi toğrı yolın ol
İblisün bildürdi egri yolın ol
4006. Ol şeri’at hûkmin eyledi beyân
Hem tarîkat sırların itdi Öayân
4007. Ma’rifetle ol hâқиkat remzini
Size bildürdi olaruñ mağzını
4008. Açıvırdı size cennet qapusın
Dañı ol⁴⁷⁷⁴ öğretti hâzret tapusın
4009. Ne revâdur söyleşesiz siz kelâm
Yirün altında yata ol bedr-i tām⁴⁷⁷⁵
4010. İşidincek anlar anuñ sözünü
Her birisi qat’ı iderdi sözünü⁴⁷⁷⁶
4011. Āh idüb ağlarlar idi zār zār
Gözleründen yaş aqardı cūy-bār⁴⁷⁷⁷

⁴⁷⁷⁴ Dañı ol: Sizlere Ü, Ş

⁴⁷⁷⁵ “Yirün altında yata Hâyy bedr-i tām” Ş

⁴⁷⁷⁶ “Her birisi keser idi sözünü” Ü, Ş

⁴⁷⁷⁷ Cūy-bār: şıl-vār Ü, Ş

4012. Gicelerde ağlar idi ol nigār⁴⁷⁷⁸
Şubh olunca āh iderdi zār zār⁴⁷⁷⁹
4013. Āh odundan uyumazdı kimsene
Rāhat olub yimez idi nesne ne⁴⁷⁸⁰
4014. [122^a] Didiler anlar ŖAlī'ye bir sabāh⁴⁷⁸¹
Gice gündüz ol nigār eyler niyāh⁴⁷⁸²
4015. Ağlamağdan gözümüz oldu ĥarāb
İnlemekden heb cigarlerdür kebāb
4016. Gice gündüz dāōim ağlar ol nigār
Bizd'anuñçün idemezüz hiç qarār
4017. Ağlamağdan gündüz iş işlemezüz
Gicelerde daħı rāhat olmazuz⁴⁷⁸³
4018. Di aña lūtf eylesün⁴⁷⁸⁴ iy şehriyār

⁴⁷⁷⁸ ol nigār: Fātıma Ü

⁴⁷⁷⁹ zār zār: Fātıma Ü

⁴⁷⁸⁰ Nesnene: nesne Ü

⁴⁷⁸¹ “Bir gün anlar didiler kim yā ŖAlī” Ü // “Nevha idüb āh iderdi ol nigār” Ş

⁴⁷⁸² “Ĥālümüz oldu ĥarāb bil iy velī” Ü // “Derd ile ağlar idi leyl ü nehār” Ş

⁴⁷⁸³ “Gicelerde uyku aslā görmezüz” Ü // “Gice gündüz aslā rāhat olmazuz” Ş

⁴⁷⁸⁴ Eylesün: eyle Ş

Gice gündüz ağlamasun ol nigār

4019. Ağlamağdan ele girse gülŖizār
Yāhu cān virmek ile ol şehriyār

4020. Ağlayuban virür idük cānumuz
Dek ele gire idi cānānumuz

4021. Lık bu ĥükm-i Hudā'dur nidelüm
Buña rāzı olalum śabr idelüm

4022. Di kerem it yā ŖAlı ol gülŖizār
Gice gündüz ağlamasun zār zār

4023. Ya gice ağlasun ol yā gündüzin
Yağmasun āhı odıyla kendüzin⁴⁷⁸⁵

4024. Biz dağı bir demde iş işleyelüm
Ehlümüz evlādumuz toylayalum

4025. Gice vü gündüz olar ac olmasun
Añsuzın açlığdan anlar ölmesün

⁴⁷⁸⁵ “Āh odıyla yağmasun ol kendüzin” Ü

4026. Ol nigāra didi Ĥaydar⁴⁷⁸⁶ bu sözi
Şıl-veş dökdi yaşı anuñ gözi⁴⁷⁸⁷
4027. Didi yir içinde yatur ol Resül⁴⁷⁸⁸
Ben nice olmayam anuñcün melül⁴⁷⁸⁹
4028. Bākiyāt⁴⁷⁹⁰ ağlasun anuñ üstine
Ol cemil ol Pādişāh'ın dostına⁴⁷⁹¹
4029. Ne tiz unutmışlar anı āh vāh⁴⁷⁹²
Ansuz oldu bu cihān külli siyāh⁴⁷⁹³
4030. Derd ile çok ağladı ol Seyyide⁴⁷⁹⁴
Ġaşy oluban düşdi yire secdede⁴⁷⁹⁵
4031. Aña vardılar Ĥüseyn ile Ĥasan⁴⁷⁹⁶

⁴⁷⁸⁶ Ĥaydar: ÓAlı Ü

⁴⁷⁸⁷ “Ol nigār didi aña bil iy veli” Ü // “Dökdi yaşı anuñ ol güzel gözi” Ş

⁴⁷⁸⁸ “Yirün altında yata şāh-ı Resül” Ü // “Nişe dāóim olmayayın ben melül” Ş

⁴⁷⁸⁹ “Didi taht-ı Óarzda yata ol Resül” Ü // “Ben anuñcün nice olmaya melül” Ş

⁴⁷⁹⁰ Bākiyāt: Bākiyān Ş

⁴⁷⁹¹ “Zire oldur sırr-ı cümle kāóināt” Ü

⁴⁷⁹² “Ne tiz unutmuş olar cānānların” Ü

⁴⁷⁹³ “Nice virmez aña anlar cānların” Ü

⁴⁷⁹⁴ “Bir keret āh eyleyuben düşdi ol” Ü // “Āh itdi ağladı ol zār zār” Ş

⁴⁷⁹⁵ “Kendüzinden gitdi ol Ĥayrül-Betül” Ü // “Bı-hüş olup düşdi yire ol nigār” Ş

⁴⁷⁹⁶ “Üstine vardı Ĥüseyn ile” Ü // “Üstine varub Ĥüseyn ile Ĥasan” Ş

Didiler kim nolduñ iy ħulķı⁴⁷⁹⁷ ħasen⁴⁷⁹⁸

4032. Didiler⁴⁷⁹⁹ iy Seyyide biz nidelüm

Sensüzın yā nicesi śabr idelüm⁴⁸⁰⁰

4033. [122^b] Ceddümüz gitdi vü biz ıalduķ ħazın

Sen gidincek bize kim olsun ıarın

4034. Üstine vardı ÓAlı eyledi yas

ıanlu yaşı dökdi gözinden tās tās

4035. Heb Medıne ħalkı aña vardılar

Āh idüb üstinde çok ağıladılar⁴⁸⁰¹

4036. Öldi śandılar anı ol dem olar

Gözleründen dökdi yaşı u dem olar

4037. Bir zamāndan śoñra ol Hayrü'l-Betül⁴⁸⁰²

Turdi⁴⁸⁰³ yirinden olub ġāyet melül

⁴⁷⁹⁷ ħulķı: vechi Ş

⁴⁷⁹⁸ “Gözleri yaşı tolu ıalbleri ħazan” Ü

⁴⁷⁹⁹ Didiler: Sensüzın Ş

⁴⁸⁰⁰ “Sensüzın biz bunda nice idelüm” Ü // “Vāh u vāh yā nicesi śabr idelüm” Ş

⁴⁸⁰¹ “Āh idüben anda çok ağıladılar” Ü

⁴⁸⁰² “Nice vaķtde śoñra ol Hayrü'l-Betül” Ü // “Bir zamāndan śoñra ol bint-i Resül” Ş

⁴⁸⁰³ Turdi: ıalkdı Ü, Ş

4038. Anuñ üstine ħalāóıķ üşdiler⁴⁸⁰⁴
Başlar açub ayağına düşdiler
4039. Didiler kim iy bizüm cānānumuz
Saña ħurbān olsun işbu⁴⁸⁰⁵ cānumuz
4040. Ne dir iseñ biz bile eyleyelüm⁴⁸⁰⁶
Ağlar iseñ biz daħı ağlayalum⁴⁸⁰⁷
4041. Daħı saña söylemeyelüm kelām
Senüñ ile ağlaşalum ħāśś u Óāmm
4042. Ol nigār didi ki daħı ben sizi
Āh idüp incitmeyem koñ siz bizi
4043. Ol güzeller şāhı didi iy ÓAlı⁴⁸⁰⁸
Lütf idüben var Ķubā’ya⁴⁸⁰⁹ iy velı⁴⁸¹⁰
4044. Anda baña bir gümelte yapıvır^{4811 4812}

⁴⁸⁰⁴ “Anuñ üstine olar heb üşdiler” Ü

⁴⁸⁰⁵ İşbu: tatlu Ü, Ş

⁴⁸⁰⁶ “Her ne eylesenñ bile eyleyelüm” Ü // “Sen ne idersenñ biz bile eyleyelüm” Ş

⁴⁸⁰⁷ “Ağlar iseñ bilece ağlayalum” Ü // “Ağlar iseñ biz daħı ağlayalum” Ş

⁴⁸⁰⁸ “Soñra didi Ħaydara ol GülÓizār” Ş

⁴⁸⁰⁹ Hz. Peygamber’in hicreti sırasında Medine’den önce son durağı olan mescidin bulunduğu şehir.

⁴⁸¹⁰ “Var Ķubā’ya anda sen iy bahtiyār” Ş // “Sen kerem it var Ķubā’ya iy velı” Ü

⁴⁸¹¹ “Benimiçün bir gümelte yap i şāh” Ş

⁴⁸¹² Bu mısradan sonra Ş nüshasında “Anda varup eyleyeyin āh u vāh” mısra gelmektedir.

İçine anuñ dañı gül sapıvır^{4813 4814}

4045. Adın anuñ Beyt-i Ahzân⁴⁸¹⁵ kıoyalum

Anda varub kıanlu yaşı ağılayalum

4046. Gündüz anda varayın ağılayayın

Gicelerde yine bunda⁴⁸¹⁶ geleyin

4047. Kimseyi incitmeyeyin dañı ben⁴⁸¹⁷

Hasret ile derd ile ağılayıban⁴⁸¹⁸

4048. Vardı anda yaptı bir ev şeh ÓAlı⁴⁸¹⁹

Ağıladı feryād idüben ol velı⁴⁸²⁰

4049. [123^a] Her şabāh anda varurdu ol nigār

Nevha idüb ağılar idi zār zār

4050. Bile varurdu Hüseyin ile Hasan

⁴⁸¹³ “İçine gül sep anuñ iy hūb-cemāl” Ş

⁴⁸¹⁴ Bu mısradan sonra Ş nüshasında “Göz yaşıyla anı ideyin māl-ā-māl” mısra gelmektedir.

⁴⁸¹⁵ Beytülahzân: “Hüzün ve keder evi. Divan edebiyatında, Hz. Ya‘kub’un oğlu Yûsuf’tan ayrı düştükten sonra hayatını ıstırap içinde geçirdiği ev için kullanılan bir tabir.”

⁴⁸¹⁶ Bunda: eve Ü

⁴⁸¹⁷ “Dañı ızâ itmeyeyin kimse ben” Ü

⁴⁸¹⁸ “Derd ile ağılayub ah idüben” Ü

⁴⁸¹⁹ “Vardı bir ev yaptı anda şah ÓAlı” Ü // “Vardı Haydar yaptı anda bir evi” Ş

⁴⁸²⁰ “Ol Hudā’nuñ erselñi vü ol velı” Ü // “Didi iy ev olduñ gökcek evi” Ş

Yüzleri ahlâkı ħüb u hem ħasen⁴⁸²¹

4051. Fıddâ varurdı olarla her şabâh⁴⁸²²

Ağlaşub anlar iderlerdi niyâh⁴⁸²³

4052. Böyle itdi altı ay ol gülÖizâr

Nice oldı diñle soñra ol nigâr

4053. معشر الاعشاق قولوا الصلات⁴⁸²⁴

فسمعوا اخبار بنت نور ذات⁴⁸²⁵

4054. Vardı bir gün ravzaya ol gülÖizâr^{4826 4827}

Ağlayuban eyledi feryâd u zâr⁴⁸²⁸

4055. Didi iy dñn kişverinde âftâb

Dü cihânda neyyir olan mâhtâb

4056. Gecdî ħadden iştîyâķum didi ol

Yaķdı cānum nâr-ı āhum didi ol

⁴⁸²¹ “Ĥulķları gökceg ü yüzleri ħasen” Ü // “Yüzleri ĥulķları anlaruñ ħasen” Ş

⁴⁸²² “Fıddâ bile varur idi her şabâh” Ü // “Fıddâ hem varurdı olarla her şabâh” Ş

⁴⁸²³ “Ağlar idi eyler idi ol niyâh” Ü // “Ağlaşub anda iderlerdi niyâh” Ş

⁴⁸²⁴ “قل حبيبي الصلوات والسلام” Ü

⁴⁸²⁵ “Salat getirin aşıklar, Hz. Peygamber (a.s.)’in kızının haberlerini dinleyin.” // “كي يكون دارك دار السلام” Ü

⁴⁸²⁶ gülÖizâr: bint-i şâh Ş

⁴⁸²⁷ “Bir şabâh vardı Resûl’uñ ķabrine” Ü

⁴⁸²⁸ “Sürdi ol yüzüni anuñ Öafrına” Ü // “Ağladı feryâd idüp didi eyvâh” Ş

4057. Niceye deġin ŧehā ŧabr ideyin⁴⁸²⁹
Kendüzüme yā niçe cevr⁴⁸³⁰ ideyin

4058. İy deriġā rāzı nice gizleyem
Vaġtümü ben yā nicesi gözleyem

4059. İŧtiyāķum geġdi ĥadden iy Ĥabīb⁴⁸³¹
Āhum odı yaķdı cānum iy Ĥasīb⁴⁸³²

4060. Fūrķatün deryāsına ben düŧmiŧem⁴⁸³³
Ĥasretün odlarına⁴⁸³⁴ tutuŧmıŧam

4061. Zahmet ü miĥnetlerüm çoķdur benüm
Daĥı ŧabra tākatum yoķdur benüm

4062. Ŗatı eġġān itdi gözi⁴⁸³⁵ dökdi yaŧ
Ŗu oluyazdı eriyüb⁴⁸³⁶ anda taŧ

⁴⁸²⁹ “Niceye dek didi kim ŧabr ideyin” Ü // “Niçeeye dek ben zaŖıf ŧabr ideyin” Ŗ

⁴⁸³⁰ Cevr: cebr Ŗ

⁴⁸³¹ “Geġdi ĥadden iŧtiyāķum didi ol” Ŗ

⁴⁸³² “Nār-ı āhum yaķdı cānum didi ol” Ŗ

⁴⁸³³ “Baĥr-ı fūrķat içinde ben düŧmiŧem” Ü // “Fūrķatün deryāsına dek düŧmiŧem” Ŗ

⁴⁸³⁴ Odlarına: nārına hem Ü

⁴⁸³⁵ itdi gözi: eyleyuben Ü

⁴⁸³⁶ Eriyüb: eriyü Ü

4063. Ditreği şabri Ĥabîb'ün itdi cûş⁴⁸³⁷
Düşd'anun üstine andan gıtdi hûş⁴⁸³⁸
4064. [123^b] Ķabr içinden ol Resûl⁴⁸³⁹ ol Müctebâ⁴⁸⁴⁰
Didi kim⁴⁸⁴¹ iy nûr-ı Ŗaynî merĥabâ
4065. Nûr-ı Ŗaynî⁴⁸⁴² ben de müştâķam saña⁴⁸⁴³
Bil gelisersin yakında sen baña⁴⁸⁴⁴
4066. Şād oluban tırdı⁴⁸⁴⁵ andan ol nigār
Ol gice vardı eve kıldı řarār
4067. Ćün śabāĥ oldı didi iy fıdđa sen⁴⁸⁴⁶
Bil ki şimdi ģāyet oldum ĥasta ben
4068. Rūhumı řabz eyleyiserdür Ķadıĥ⁴⁸⁴⁷
Āĥ⁴⁸⁴⁸ Ĥüseyn ile Ĥasan şalır yetim

⁴⁸³⁷ “Ditreği şabr-i Ĥabîb-i Kird-gār” Ü // “Ditreği şabr-i Resûl eyledi cûş” Ş

⁴⁸³⁸ “Düşdi şabr üstine ol dem ol nigār” Ü

⁴⁸³⁹ Resûl: Ĥabîb Ş

⁴⁸⁴⁰ “Ķabr içinden didi śāĥ-ı enbiyā” Ü

⁴⁸⁴¹ Didi kim: Merĥabâ Ü

⁴⁸⁴² Ŗaynî: çeşm Ş

⁴⁸⁴³ “Ķatı müştâķam kızum ben de saña” Ü

⁴⁸⁴⁴ “ŖAnn şarîb bilgil gelisersin baña” Ş

⁴⁸⁴⁵ Tırdı: şalkdı Ü, Ş

⁴⁸⁴⁶ “Fıdđaya didi śabāĥ iy fıdđa sen” Ü

⁴⁸⁴⁷ “Rūhumı řabz eyleyiser oldı key zaŖıf” Ü

⁴⁸⁴⁸ Āĥ: Vāĥ Ş

4069. Anlara sen hîdmet it her şubh u şâm

كي يكون دارك دار السلام⁴⁸⁴⁹

4070. Hîdmetünçün çok Óavz vire Hudâ⁴⁸⁵⁰

Olmayasın bir nefes benden cüdâ⁴⁸⁵¹

4071. Fıddanuñ zerd oldı⁴⁸⁵² beñzi zer gibi

Yaş ağıtdı gözleri cevher gibi⁴⁸⁵³

4072. Koğdı anda misk ü Óanberle gül-âb

Oda yandı nâr u hâk ü bād u âb

4073. Eyledi aña tecellî Kird-gâr

Ĥamdü lillâh didi ol vaqt ol nigâr

4074. Ĥavl ü kuvvet Allâh’uñdur didi ol

Cüd ile miñnet anuñdur didi ol

4075. Ol Kâdîm’dür yokdurur aña zevâl

’Tolu andan cümle Óâlem mâl-â-mâl

⁴⁸⁴⁹ “Tâ senüñ dâruñ ola dâru’s-selâm” Ü

⁴⁸⁵⁰ “Hîdmetünçün çok cezâ vire Hudâ” Ş // “Hem kıyâmetde benümle olasın” Ü

⁴⁸⁵¹ “İtmeye benden seni hergiz cüdâ” Ş // “Hîdmetünçün çok cezâlar bulasın” Ü

⁴⁸⁵² zerd oldı: şarardı Ü

⁴⁸⁵³ “Yaş dökdi la’l ile güher gibi” Ü // “Gözi dökdi la’l ü mercân dürr gibi” Ş

4076. Fıddā işitdi o vaqtde bir nidā
Şad hezār cānlar aña olsun fidā

4077. Fıddā efgān eyledi çok ağladı
Cübbesinüñ cıbini çāk eyledi

4078. Fıddā⁴⁸⁵⁴ feryād idüb iderken figān
Bir nidā işitdi ol dem nāgehān

4079. Dir götürün işbu şırın⁴⁸⁵⁵ cānı siz
Muştafā'ya bu dem iltün anı siz

4080. Ol evün içinde žāhir oldı nūr
Toldı anuñ ici ervāh ile hūr

4081. Hem Hadıce rūhı Hāvvā rūh ile
Rūh-ı Meryem Āsiye rūhı bile

4082. Sārehā her rūh-ı hāzır oldılar
Anlar anda katı çok ağladılar

⁴⁸⁵⁴ Fıddā: Anda Ş

⁴⁸⁵⁵ Şırın: gökcek Ü, Ş

4083. Anda hâzır oldı rūh-ı enbiyâ⁴⁸⁵⁶
Hem dahı ervâh-ı cümle evliyâ⁴⁸⁵⁷

4084. [124^a] Anda idi Sâre Hâcer rūhı hem
Zî mübârek sâ'at ü kıtlu kıdem

4085. Toldı⁴⁸⁵⁸ ol ev içi tolu zemzeme
Andağı dem beñzemezdi hiç deme

4086. Fıdâ vardı gördi gitmiş ol nigâr⁴⁸⁵⁹
Nûr olur zâhir yüzinden şems-vâr^{4860 4861}

4087. Yüzi güler gibi ol yatmış idi
İci tışı nûra hem batmış idi⁴⁸⁶²

4088. Hâzır oldılar Hüseyin ile Hâsan
Ol nigârı şandılar sağ u esen

⁴⁸⁵⁶ “Hâzır oldı enbiyâ ervâhı hem” Ü // “Hâzır oldı anda ervâh-ı enbiyâ” Ş

⁴⁸⁵⁷ “Tolı idi kılbleri hüzin ile hemm” Ü

⁴⁸⁵⁸ Toldı: Oldı Ü, Ş

⁴⁸⁵⁹ Bu mısradan sonra Ü nüshasında “Gözünü ağzını yummuş gülÖizâr” mısraı vardır.

⁴⁸⁶⁰ “Nûr anuñ yüzinden olur âşikâr” Ü, Ş

⁴⁸⁶¹ Bu mısradan önce Ü ve Ş nüshalarında “Gördiler kim yatmış anda ol nigâr” mısraı vardır.

⁴⁸⁶² “Nûr-ı Hâkîk’a garîk olup batmış idi” Ş

4089. Gözin ağzın yummuş idi ol nigār⁴⁸⁶³

Âh elinden işbu çerhün şad hezār

4090. Gözleründen fidda dökdi kanlu yaş

Başına toprak saçup urdı taş

4091. Çerh elinden el-ğiyâs iy dostân

Kimseye ol virmedi virmez⁴⁸⁶⁴ amân

4092. Tâ ki anda hâzır oldı şeh Hâsan⁴⁸⁶⁵

Hem Hüseyn-i Kerbelâ vechi hâsen

4093. Gördiler kim yatmış anda ol nigār

Gün yüzinden nûr olurdu âşikâr

4094. Hoş gülümsir gibi yatmış ol nigār

Ağlayuban oldı anlar bî-çarâr

4095. Ağladılar katı feryâd itdiler

Ol nigāra varmağa kaşd itdiler⁴⁸⁶⁶

⁴⁸⁶³ “Gördi yummuş gözin ağzın o nigār” Ş

⁴⁸⁶⁴ Virmez: hergiz Ş

⁴⁸⁶⁵ “Nāgeh anda hâzır oldı şāh Hâsan” Ş

⁴⁸⁶⁶ “Üstine anuñ varmağa kaşd itdiler” Ş

4096. Fıddâ didi varmañ anuñ yanına
Şimdi vardı ol şefâ⁴⁸⁶⁷Ôat⁴⁸⁶⁷ kânına⁴⁸⁶⁸
4097. Didiler kim söyledüğündür Ôacıb⁴⁸⁶⁹
Key⁴⁸⁷⁰ Ôacebdür qalmaz isevüz ğariḃ
4098. Qalbümüze⁴⁸⁷¹ düşdi fūrḳat ḳorḳusı
Hem bize geldi yetimlik ḳoḳusı
4099. Ol nigāruñ⁴⁸⁷² üstine vardı Ĥasan
Didi ana ne yatarsın böyle sen
4100. [124^b] Noldı nergis gözleruñ yumduñ ana
Fūrḳat odına bizi urduñ ana
4101. Ĥasret odunda göyünmiş anamuz
Fūrḳat ile yārelenmiş anamuz
4102. Baĝrı başlu gözi yaşlu anamuz
Şems yüzlü māh ḳaşlu anamuz

⁴⁸⁶⁷ şefâÔat: Resûl'ler Ü

⁴⁸⁶⁸ Kânına: şâhına Ü

⁴⁸⁶⁹ “Didiler bu sözdürür ğāyet Ôacıb” Ü

⁴⁸⁷⁰ Key: Biz Ü, Ş

⁴⁸⁷¹ Qalbümüze: Göñlümüze Ş

⁴⁸⁷² nigāruñ: Şerife Ş

4103. Göz yaşına ğarķa varmış anamuz
Baş u cānı řāha vırmış anamuz
4104. Noldı řöyle⁴⁸⁷³ ķatı yatmışsın bugün
Urduń ana yüregümüze düğün
4105. Derd ile ağlar iken ol nūr-ı māh
Toldı Őālem yır ile gök āh u vāh
4106. Žāhir oldı ağlamağlar nāgehān⁴⁸⁷⁴
Ol evüń her köşesinden ol zamān
4107. Bildiler kim ol nigār-ı nūr-ı žāt⁴⁸⁷⁵
Bu cihāndan gitmiş itmişdür vefāt⁴⁸⁷⁶
4108. Gülsitān-ı ķudsde eylemiş ķarār
Āřiyān olmiř ańa ol lāle-zār
4109. Ağladı feryād ile anda Ĥasan
Hem Ĥüseyn-i Kerbelā řimın źeķan

⁴⁸⁷³ şöyle: böyle Ü // bugün ř

⁴⁸⁷⁴ “Ağlamaklar žāhir oldı hem fiġān” Ü

⁴⁸⁷⁵ “Bildiler gitmiş cihāndan ol nigār” Ü // “Bildiler kim ol nigār itmiş sefer” ř

⁴⁸⁷⁶ “Āh idüben ağladılar zār zār” Ü // “Terk itmiş bu cihānı ser-te-ser” ř

4110. Didiler vā miḥnetā vā ḥasretā
Neyleyelüm iy ana vā fūrḳatā
4111. Āh idüb ağlaşurlarken müdām
Ḳatar iken gözlerine yaşla dem
4112. Nāgehān ol pişvā-yı evliyā
Ḥāmil-i esrār-ı şāh-ı enbiyā⁴⁸⁷⁷
4113. Ḥaydar-ı sultān-ı⁴⁸⁷⁸ Óālem şeh ÓAlī
Ol maÓārif şeh-r-bānı ol velī
4114. Ol ḥaḳāyık şehrinüñ bānı ÓAlī
Ol daḳāyık göğü mehtābı ÓAlī
4115. Ḥāzır oldı gördi kim ḳopmış fiğān
Āh ile feryād⁴⁸⁷⁹ ile tolmış cihān
4116. Didi nedür işbu feryād u fiğān
Göziñüzden ḳanlu yaş olmış revān

⁴⁸⁷⁷ “Muḳtedā-yı etḳıyā vü aşfiyā” Ü

⁴⁸⁷⁸ sultān-ı: Hallāḳ-ı Ş

⁴⁸⁷⁹ Āh ile feryād: Āh ile vü vāh Ü

4117. [125^a] Didiler kim nūr-ı çeşm-i Muştafā

Gitdi dünyādan bugün bile şafā⁴⁸⁸⁰

4118. Bir keret āh eyledi derd ile ol

Didi nolduñ āh eyā bint-i Resūl⁴⁸⁸¹

4119. İy güzeller şāhı şāhum kıandasın

Āftābuñ nūr-ı māhum kıandasın

4120. Şimdiki dem bulduñuz dostā vişāl

Şimdi ğarķ itdi sizi nūr-ı cemāl

4121. Şimdiki dem refĖ oldu heb ĥicāb

Şimdiki dem oldu sizde feth-i bāb

4122. Şimdiki dem gitdi sizden heb şifāt

Şimdiki dem olduñuz siz nūr-ı zāt

4123. Şimdiki dem maĥv oldu cān u ten

Şimdi size lā-mekān oldu vatan

⁴⁸⁸⁰ bile şafā: Hayru'n-Nisā Ü // iy pür-şafā Ş

⁴⁸⁸¹ “Kanda gitduñ didi iy bint-i Resūl” Ü // “Didi eyvāh nolduñ iy bint-i Resūl” Ş

4124. Dü cihāndan şimdi fāriğ olduñuz
Şimdiki dem ol Ĥabīb'i bulduñuz

4125. Er ü avrat cümlesi cem'Ö oldılar
Ĥasret odına olar şem'Ö oldılar

4126. Āh idüben ağladılar zār zār
San kıyāmet oldı ol gün āşikār

4127. ÓAşk ile diñ eś- śalātu ve's-selām
Tā size ide şefā'at bedr-i tām

4128. Gözleründen dökdi yaşı şıl-vār
Ağlayuban eyledi feryād ü zār⁴⁸⁸²

4129. Şol kadar āh itdi ol şāh-ı cihān
Yanayazdı bu⁴⁸⁸³ zemīn ü āsmān

4130. İy nigārlar didi gelüñ yuñ beni
Fūrķat odına yanayın koñ beni

⁴⁸⁸² “Ağladı vü eyledi feryād u zār” Ş

⁴⁸⁸³ Bu: heft Ş

4131. Ol nigārı yudılar āh eyleyü⁴⁸⁸⁴
Kıanlu yaşı āha hem-rāh eyleyü⁴⁸⁸⁵
4132. Aña şardılar hemān sâŖat kefen⁴⁸⁸⁶
Yanayazdı bu zemîn ile zamān
4133. Nūr-ı çeşm-i Muştafā vü Murtaẓā
ŞemŖ-i cemŖ-i enbiyā vü evliyā
4134. CāmiŖ-i ahlāk-ı Ahmed şeh Hāsan
Anda cemŖ olmuşturur hulkı hāsen⁴⁸⁸⁷
4135. Oldurur baĥr-ı siyādet cevheri
Oldurur nehr-i⁴⁸⁸⁸ diyānet⁴⁸⁸⁹ güheri
4136. Oldurur sultān-ı evtād-ı cihān
Oldurur burhān-ı efrād-ı zamān
4137. Oldurur perverde-i bint-i Resûl

⁴⁸⁸⁴ “Yudılar Ŗavratlar anı defŖaten” Ş // “Yudılar anı vü şardılar kefen” Ü

⁴⁸⁸⁵ “Dökdiler yaş gözleründen cümleten” Ş // “Kıatuna vardı Hüseyin ile Hāsan” Ü

⁴⁸⁸⁶ “Aña şardılar güzel aķ bir kefen” Ş

⁴⁸⁸⁷ “CemŖ anda hüsn ü hulk u hūsn ü žan” Ü

⁴⁸⁸⁸ nehr-i: şehir-i Ş

⁴⁸⁸⁹ Diyānet: vilāyet Ş

Oldurur ser-defter-i ehl-i uşul

4138. Oldurur gūyende-i esrār-ı yār

Oldurur bīnende-i dīdār-ı⁴⁸⁹⁰ yār

4139. Ol siyādet kışverinüñ şāhıdur

Ol vilāyet⁴⁸⁹¹ tēreminüñ māhıdur

4140. [125^b] Ol maŖārif kıbbesinüñ kıblesi⁴⁸⁹²

Ol metārif ravzasınüñ KaŖbe'si⁴⁸⁹³

4141. Ol siyādet bahırınüñ dūrdānesi

Ol vilāyet nehrinüñ yık dānesi

4142. ماه را خورشید رویش مایه داد⁴⁸⁹⁴

مهر را زلف سیاهش سایه داد⁴⁸⁹⁵

4143. Vardı öpdi sağ yañağını anuñ

Didi derdüñden nideyin ben senüñ

⁴⁸⁹⁰ dīdār-ı: envār-ı Ş

⁴⁸⁹¹ Vilāyet: diyānet Ş

⁴⁸⁹² “Ol maŖārif kıblesinde kıbbedür” Ş

⁴⁸⁹³ “Ol Ŗavārif ravzasında KaŖbe'dür” Ş

⁴⁸⁹⁴ “Yüzünün güneşi aya özünü verdi”

⁴⁸⁹⁵ “Siyah saçı güneşe gölge düşürdü”

4144. Şoñra vardı āftāb-ı ma’rīfet
 Ol Muḥammed-şüret ü ḥaydar-şıfat
4145. Ol nihāl-i gülistān-ı Muṣṭafā
 Mıve-i naḥl-i vefā bāğ-ı şafā
4146. Kurre-i Ŗayn-ı⁴⁸⁹⁶ imām ehl-i belā⁴⁸⁹⁷
 Şāhid-i Zehrā şehīd-i Kerbelā
4147. Ol qarī’u’d-dehri ma’şūmı velī
 Ol ḥasen-şiret Ḥüseyn ibni ŖAlī
4148. Oldurur şeh-bāz-ı zühḥād-ı cihān
 Oldurur ser-bāz-ı Ŗubbād-ı zamān
4149. Oldurur şimürg-i qāf-ı ma’rīfet
 Oldurur ser-bāz-ı gār-ı maṭrifet
4150. Ol ma’rīf tahtınuñ sultānıdur
 Ol letāyif dürrinüñ Ŗummānıdur

⁴⁸⁹⁶ Kurre-i Ŗayn-ı: Kurretü'l-Ŗayn-ı Ü, Ş

⁴⁸⁹⁷ “Kurretü'l-Ŗayn-ı imām-ı Müctebā” Ü

4151. Şem'îdür Ŗāşıkıların ol şāh-bāz

Şubhıdur sādıkların ol dil-nüvāz

4152. Muhtedā-yı sālīkāndur ol Şerīf⁴⁸⁹⁸

Mühtedā-yı sākināndur ol latīf⁴⁸⁹⁹

4153. Ol ciger-gūşe peyember şır-i ner

Ol şehīd-i Kerbelā hayrū'l-beşer

4154. Ne ola bundan dah'artuķ şūr u şer⁴⁹⁰⁰

Kerbelā'da ol şeh'ün⁴⁹⁰¹ teşne-ciger

4155. [126^a] Başını anuñ keseler iy deriğ

Şems⁴⁹⁰² ol derd ile⁴⁹⁰³ ola zir-i miğ

4156. Ol latīf'e buncılayın ideler

Bunuñ ile da'Ŗvi-yi dīn ideler

4157. Her ki anuñ bir kılına çekdi tiğ

Aña kāfır dimemekdür bil deriğ

⁴⁸⁹⁸ “Ol Şerīf'dür muhtedā-yı sālīkān” Ş

⁴⁸⁹⁹ “Ol latīf'dür mühtedā-yı sākinān” Ş

⁴⁹⁰⁰ “Ne ola bundan dahı gāyet beter” Ü // “Bundan efzūn ne olısar şır-i ner” Ş

⁴⁹⁰¹ şeh'ün: latīf Ü // Şerīf Ş

⁴⁹⁰² Şems: Āftāb Ü, Ş

⁴⁹⁰³ derd ile: dertden Ü, Ş

4158. Ol hidāyet bār-gāhı Óāmili
Ol siyādet⁴⁹⁰⁴ kār-gāhı kāmili
4159. Ol şubḥü'l-vech şāh-ı evliyā
Nūr-ı çeşm ü muḳtedā-yı enbiyā
4160. Şol yanağın öpdı gözden dökdi yaş
Cūşa geldi anda ol dem⁴⁹⁰⁵ kıru yaş
4161. Ol arada eyledi feryād ü zār⁴⁹⁰⁶
Dökdi gözi laÓl ü güher bı-şümār
4162. Ol ikisi kıatı nālān itdiler
Ağladılar zār ü⁴⁹⁰⁷ efgān itdiler
4163. Gözlerini açdı nāgeh ol nigār⁴⁹⁰⁸
Ellerin kaldurdı anda āşikār⁴⁹⁰⁹
4164. Kıoçdı anları vü başdı gögsine

⁴⁹⁰⁴ Siyādet: diyānet Ş

⁴⁹⁰⁵ Dem: vaḳt Ş

⁴⁹⁰⁶ “Eyledi üstinde anuñ feryād u zār” Ü // “Ol maḳāmda eyledi feryād u zār” Ş

⁴⁹⁰⁷ zār u: kıatı Ü

⁴⁹⁰⁸ “Ol güzeller şāhı açdı gözlerin” Ü

⁴⁹⁰⁹ “Nāgehān kaldurdı iki ellerin” Ü

Düşdi⁴⁹¹⁰ anlar dahı⁴⁹¹¹ anuñ üstine

4165. Bir kıyâmet kıopdı⁴⁹¹² ol vaqtin⁴⁹¹³ i yâr

K'andan olur biñ kıyâmet âşikâr

4166. Ey⁴⁹¹⁴ niceler anda mecnûn oldılar

Vey niceler cân virüben öldiler⁴⁹¹⁵

4167. Ditredi Óarş ile kürsî her felek

Ağlamağdan ölüyazdı her melek

4168. [126^b] Bir nidâ işitdi⁴⁹¹⁶ didi iy ÓAlî

Qaldur üstinden oları yâ velî

4169. Pâre pâre olmasun gökler kamu⁴⁹¹⁷

Hem melâóık olmasunlar⁴⁹¹⁸ ağlayu⁴⁹¹⁹

4170. Anları qaldurdı andan şeh ÓAlî⁴⁹²⁰

⁴⁹¹⁰ Düşdi: Düşdiler Ş

⁴⁹¹¹ Dahı: ol dem Ü // da Ş

⁴⁹¹² Kıopdı: oldı Ü

⁴⁹¹³ Vaqtin: günde Ü // vaqtdede Ş

⁴⁹¹⁴ Ey: Vey Ü

⁴⁹¹⁵ “Vey niceler anda cânlar virdiler” Ü // “Vey niceler cân virüben gitdiler” Ş

⁴⁹¹⁶ İşitdi: irişdi Ş // işitdiler Ü

⁴⁹¹⁷ Kamu: bu dem Ü

⁴⁹¹⁸ Olmasunlar: ağlamasun Ü

⁴⁹¹⁹ Ağlayu: dahı dem Ü

⁴⁹²⁰ “Anları qaldurdı üstinden ÓAlî” Ü // “Anları ol demde qaldurdı ÓAlî” Ş

Ağladı feryād idüben ol velî⁴⁹²¹

4171. يا مخب المصطفى قل اصلا⁴⁹²²

كي تكون عند نور شمس ذات⁴⁹²³

4172. قَالَ فِي قَصْلُ الْخَطَابِ يَارِسَا⁴⁹²⁴

Raḥmet aña fî's-şabāḥ ve'l-mesā⁴⁹²⁵

4173. Aḥşam⁴⁹²⁶ ile yatsu'rasında vefāt

Eyledi ol bint-i sırr-ı kâōināt

4174. Ağladı⁴⁹²⁷ didi Ebū Bekr'e ŐAlî

Gel imāmet⁴⁹²⁸ eyle bunda iy velî

4175. Gel kılvır bunun⁴⁹²⁹ üstine⁴⁹³⁰ namāz⁴⁹³¹

Uyalum biz bunda saña çoğ u az⁴⁹³²

⁴⁹²¹ “Ağladı zārîğ itdi ol velî” Ü // “Âh idüp ağladı anda ol velî” Ş

⁴⁹²² “قل حبيبي الصلات والسلام” Ş

⁴⁹²³ “كي يكون جارك فخر الانام” Ş

⁴⁹²⁴ “ليك پارسا قال في فصل الخطاب” Ü // “Lîk dir Faşl-ı Hıtâb'da Pârsâ” Ş

⁴⁹²⁵ “نضر الله وجهه يوم الحساب” Ü // “Raḥmet aña fî's-şabāḥ ve'l-mesā” Ş

⁴⁹²⁶ Aḥşam: Ağşam Ü

⁴⁹²⁷ Ağladı: Ağlayub Ş // ol vaktde Ü

⁴⁹²⁸ İmāmet: imāmlık Ü, Ş

⁴⁹²⁹ Bunun: buña Ü

⁴⁹³⁰ Üstine: bu demde Ü

⁴⁹³¹ Namāz: şalāt Ş

⁴⁹³² “Ey Ḥabîb-i maẓhar-ı esmā şıfāt” Ş

4176. Anda oldu ol hümâm ol vaqt imâm⁴⁹³³

Aña uydı kim var ise hâsś u Őāmm

4177. O gicede aña kıldılar namāz⁴⁹³⁴

Didiler vā hâsretā iy dil-nüvāz⁴⁹³⁵

4178. Kıdılar hem ol gice kıabre anı

Didiler ısmarladuķ Ĥaķķ’a seni

4179. Vāsıl oldu ol Resûl’e ol gice

Şemse irdi ol gice nūr-ı dücā

4180. [127^a] Vāsıl oldu gülistān-ı lāle-zār

Kıuds-i nev-rüzına irdi nev-bahār⁴⁹³⁶

4181. Bizi daķı yā İlāhe’l-Őālemın

Anlaruñla bile eyle yevm-i dın

4182. Eś-salātu ve’s-selām di sen i yār

Tā şefāŐat ide saña ol nigār

⁴⁹³³ “Vardı Ebū Bekr’e oldu ol demde imâm” Ü

⁴⁹³⁴ “Ol gice anuñ namāzın kıldılar” Ü

⁴⁹³⁵ “Yine anı ol gice defn itdiler” Ü

⁴⁹³⁶ “Nev-rüza ulaşdı tāze nev-bahār” Ş

4183. Fānı cismi ııodı ün hayru'n-nisā
İtdi menzil mülket-i dārü'l-beķā
4184. ün ĥazııızinden bu fānı Őālemün
Kesdi ĥazıın buldı evc-i kibriyā
4185. ün ki⁴⁹³⁸ mevt⁴⁹³⁹ ire Resül'e ehline
Kıaçan ola kimseye bunda beķā
4186. Ger olasin bunda biń yıl ser-fırāz⁴⁹⁴⁰
Fāóide ne ün ire sańa fenā
4187. ün ki tábüt içre sen yatsań gerek
Aśsí ne tahtuń yiri olsa semā
4188. Muśtafa ün gitdi hep ehli ile⁴⁹⁴¹
Kerbelā'da gördi ehli okķ belā⁴⁹⁴²
4189. Sen kemın-gāh-ı belāyı eyle cāy

⁴⁹³⁷ "Mersıye" başıııı yalnızca Ő nüshasında yer almaktadır.

⁴⁹³⁸ ün ki: ün Ü

⁴⁹³⁹ Mevt: fenā Ü

⁴⁹⁴⁰ "Bunda olsa ger beķā biń yıl sańa" Ü // "Ger olasin bāķı biń yıl iy Őehā" Ő

⁴⁹⁴¹ "Zi saŐādet ehlidür Şol kimse" Ü // "ün sefer itdi Resül ehli ile" Ő

⁴⁹⁴² "Kıalbi tola ĥıbb-ı āl-i Muśtafa" Ü

Tâ olasin anlaruñla dâóimā⁴⁹⁴³

4190. Key⁴⁹⁴⁴ saŖādet ehlidür şol kimsene

Şalb tolu⁴⁹⁴⁵ ħubb-ı âl-i Murtażā⁴⁹⁴⁶

4191. Bizi dūr itme olardan iy Kerīm

İtmegil bizi olardan hem cüdā⁴⁹⁴⁷

4192. قل حبيبي الصلوات والسلام

كي تكونَ عندهم يومَ القيام⁴⁹⁴⁸

4193. [127^b] Ol nigāruñ çevre yanında aĥaḡ⁴⁹⁴⁹

Raĥmet itdi şöyle bil mevtāya Ĥaḡḡ⁴⁹⁵⁰

4194. İsmetinde enbiyānuñ bu kelām

Muśtafā’dan şöyle mervidür tamām⁴⁹⁵¹

4195. Şöyle k’ol dīn kişverinde āftāb

Didi kim bilün eyā şeyḥ ile şāb

⁴⁹⁴³ “Tâ olasin anlaruñ ile bile” Ü, Ş

⁴⁹⁴⁴ Key: Zî Ü, Ş

⁴⁹⁴⁵ Tolu: tola Ü, Ş

⁴⁹⁴⁶ Murtażā: Muśtafā Ü, Ş

⁴⁹⁴⁷ “Anlaruñla bile eyle dâóimā” Ü, Ş

⁴⁹⁴⁸ “Salatu selam de sevgilim. Ki kıyamet gününde onlarla olasin.”

⁴⁹⁴⁹ “Ol nigār yanında mevteye Hudā” Ş

⁴⁹⁵⁰ “Raĥmet itdi şöyle bilgil iy şehā” Ş

⁴⁹⁵¹ “Muśtafā’dan mervidür iy nīk-nām” Ş

4196. Kāfir olsa müóminünñ atunda ger⁴⁹⁵²

Od Óazābın aa Ħa tahıf ider⁴⁹⁵³

4197. Aa müómin çün Óazāb olur haıf⁴⁹⁵⁴

Bu beāretdür bize bil iy laıf⁴⁹⁵⁵

4198. Kāfire böyle olınca iy civān⁴⁹⁵⁶

Müóminiçün müómine itme gümān⁴⁹⁵⁷

4199. İtmeye abrünñ Óazābın var recā

Her günāhından anuñ ol Ħa⁴⁹⁵⁸ geçe

4200. Lk eyleñ iÓtkādı siz amu⁴⁹⁵⁹

K'ümmeť-ı sultān'a masūs oldu bu⁴⁹⁶⁰

4201. İy Ħalm ü iy Selm ü iy Śabūr⁴⁹⁶¹

İy Ğafūr u iy Setūr ü iy Śekūr⁴⁹⁶²

⁴⁹⁵² “Müóminünñ atunda kāfir ölse aa” Ś

⁴⁹⁵³ “Nār Óazābın tahı eyleye Hudā” Ś

⁴⁹⁵⁴ “Müóminiçün yeyni ola aa Óazāb” Ś

⁴⁹⁵⁵ “Bu beāretdür bize eyā şeyh ile śāb” Ś

⁴⁹⁵⁶ iy civān: bil iy yār Ś

⁴⁹⁵⁷ itme gümān: ol Kird-gār Ś

⁴⁹⁵⁸ Ħa: śāh Ś

⁴⁹⁵⁹ “Mutaā'nuñ ümmetine bil iy śāb” Ś

⁴⁹⁶⁰ “Masūs olmudur bu i b-itībāh” Ś

⁴⁹⁶¹ “Ey Kerm vay Ram ü vay Śabūr” Ś

⁴⁹⁶² “Ey Śekūr u iy Setūr u Ğafūr” Ś

4202. Lütfiñ ile bize ihsân eylegil
Mihnet ü cedvâñı gufrân eylegil

4203. يَا رَبِّي الْمُصْتَطَقِي يَا رَبَّنَا⁴⁹⁶³
قَامُحْ عَنْ دِيَوَانِنَا آتَامِنَا⁴⁹⁶⁴

4204. Saña lâyıķ itmedük hiçbir Óamel
Nice ola işimüz⁴⁹⁶⁵ vaķt-i ecel

4205. Raĥmetündürür ümidümüz hemân
Raĥmet eyle iy raĥim-i Óaşıyân

4206. Raĥmetüne eyledük biz iÓtimād
Raĥmet eyle bize iy Rabbü'l-Óibād

4207. رَبَّنَا يَسِّرْ لَنَا كُلَّ الْمُرَادِ⁴⁹⁶⁶
كَيْ تَكُونَ تَاجِنَا يَوْمَ النَّادِ⁴⁹⁶⁷

4208. Bu cihānuñ ĥālî budur iy civân

⁴⁹⁶³ “Ey Rabbimiz Mustafa hakkı için”

⁴⁹⁶⁴ “Divanından günahlarımızı sil.”

⁴⁹⁶⁵ İşimüz: ĥālümüz Ş

⁴⁹⁶⁶ “Rabbimiz, bizim için her muradımızı kolaylaştır.”

⁴⁹⁶⁷ “Tâ ki çağrı gününde kurtuluşa erelim.”

Bunda almaz hi kimse cāvidān

4209. [128^a] İy Hudāvend-i zemīn ü āsmān

Pādiṣāh-ı vaḥṣ u tayr u ins ü cān

4210. İztırār ehline melceó pādiṣāh⁴⁹⁶⁸

İstıbār erbābına mencā penāh

4211. Pā-bürehne ser-bürehne aqlayū

Gögsümüz⁴⁹⁶⁹ açub elümüz⁴⁹⁷⁰ baqlayū

4212. Cümle efÖālün senün iḥsāndurur

Kemter'anun Öafv her Öiṣyāndurur

4213. Gelmişüz yalvarmağa der-gāhuña

Cümle Öāṣı melceó-i der-gāhuña

4214. Biz gedānuñ ūcların Öafv eylegil

Lütfünun ḥūniyla bizi toylaql

4215. Hüb-cemālün bize göster sen iy Rabb

⁴⁹⁶⁸ “İztırāb ehline melceósın iy ṣāh” Ṣ

⁴⁹⁶⁹ Gögsümüz: Sine Ṣ

⁴⁹⁷⁰ Elümüz: ellerümüz Ṣ

Seni senden iderüz her dem taleb

4216. Süddeñüzde yire ıoduı nâşıye⁴⁹⁷¹
Raĥmet eyle i Kerim⁴⁹⁷² biz Óâşıye

4217. Yüzümüz ıara şuıumuz ıoııdurur
Zerreıe bir ĥayr işümüz yoııdurur

4218. ıara yüzümüzı bize aı it
Ĥasta ıalbümüzı daıı saı it

4219. ıapuıa yalvaru geldük biz i şāĥ⁴⁹⁷³
ÓAfv ıılgıl⁴⁹⁷⁴ cürmümüz iy Pādışāĥ⁴⁹⁷⁵

4220. Biz gedānuı şuıların Óafv eylegil
ÓAfvuıuı ĥavliyle bizi toylaıl

4221. Süddeñüzden⁴⁹⁷⁶ özge ıanda varalum
Sen var iken biz⁴⁹⁷⁷ kime yalvaralum

⁴⁹⁷¹ “Yire ıoduı ışuıuıda nâşıye” Ü

⁴⁹⁷² Kerim: Ĥudā Ü

⁴⁹⁷³ biz i şāĥ: iy Kerim Ü

⁴⁹⁷⁴ ıılgıl: eyle Ş

⁴⁹⁷⁵ “Bizi red itme ıapuıdan iy Raĥim” Ü

⁴⁹⁷⁶ Süddeñüzden: İşuıuıdan Ü

⁴⁹⁷⁷ Biz: ya Ş

4222. Süddenüzdür⁴⁹⁷⁸ meskeni miskînlerün⁴⁹⁷⁹

Bābuñuzdur meómeni mü'minlerün

4223. Raĥmetüñdür⁴⁹⁸⁰ matlabı tālîblerün

Reófetüñdür⁴⁹⁸¹ merġabı rāġıblarun

4224. رَبَّنَا اَلْطِّفْلَنَا يَوْمَ السَّقَرِ⁴⁹⁸²

يَا لَيْلِي الْمُجْتَبَا خَيْرَ الْبَشَرِ⁴⁹⁸³

4225. Bize tevfiķiñi hem-rāh eylegil

ÓAfv ile lütfiñi her gāh eylegil

4226. Lütfüñun vaśfına ġāyet yoķdurur

Raĥmetüne hiç nihāyet yoķdurur

4227. Cümle mahlūkāt eger lütfun diye

Tā kıyāmet⁴⁹⁸⁴ birisin diyümeve

4228. Tālîbān-ı raĥmetünüz biz i şāh

⁴⁹⁷⁸ Süddenüzdür: İşugundur Ü

⁴⁹⁷⁹ “Der-gehüñdür melceóı mü'minlerün” Ü

⁴⁹⁸⁰ Raĥmetüñdür: Ĥazretüñdür Ü

⁴⁹⁸¹ Reófetüñdür: Raĥmetüñdür Ü

⁴⁹⁸² “Rabbimiz sefer günü (kıyamet günü) dinimizi muhafaza et.”

⁴⁹⁸³ “İnsanların hayırlısı seçkin peygamberin hakkı için.”

⁴⁹⁸⁴ Kıyāmet: ebed Ş

Âh idüben rûz ile şeb sâl ü mäh

4229. Sensin iy dānā-yı Hallāk u Kerīm
Rāhīm ü Raḥmān u Mennān u Raḥīm

4230. [128^b] Raḥmetüñi eylerüz dāóim taleb
Ağlayuban sâl ü mäh u rûz u şeb

4231. Seni biz taqđıs ü temcíd iderüz
Rûz u şeb tesbîḥ ü tevcíd iderüz

4232. İy cihānı yoğ iken var eyleyen
Muştafā'yı matla'ı-nvār⁴⁹⁸⁵ eyleyen

4233. Ḥazretünde anı⁴⁹⁸⁶ dil-dār eyleyen
Zātın anuñ maḥzen'esrār⁴⁹⁸⁷ eyleyen

4234. Faqr ile biz iftiķāruñ tevrisin
Ele alub boyna daķduķ Óurvesin

4235. Şeyóu lillāh itmege geldük size

⁴⁹⁸⁵ Matla'-ı-nvār: maḥzen esrār Ş

⁴⁹⁸⁶ Anı: şāhı Ü

⁴⁹⁸⁷ Maḥzen'esrār: matla envār Ş

Lütf u ihsân eyle⁴⁹⁸⁸ iy şeh siz bize

4236. ÓĀşık eyle çeşmümüz dîdāruña

Vâkıf eyle rûhumuz esrāruña

4237. Kıalbümüzde kıoma ağıyārdan ğubār

Gider andan āb u hāk ü bād u nār

4238. Mā ü menlikden bizi eyle ħalās

Ĥazretünde olavuz biz tā ki ħāsś

4239. TalŌat-ı bî-çüneñi göster bize

Baş açuban⁴⁹⁸⁹ yalvaru geldük size

4240. Biz kıuluña⁴⁹⁹⁰ eyle tevfiķün refiķ

Vuślatuña dañı göstergil tarıķ

4241. Şeyóu lillāh rahmetünden iy Rahım

Kim senün lütfündurur ğāyet delım

4242. Ol Ĥabîb'ün ĥürmetiçün iy Hudā

⁴⁹⁸⁸ Eyle: eylegil Ş

⁴⁹⁸⁹ Baş açuban: Ser bürhene Ş

⁴⁹⁹⁰ Kıuluña: faķire Ş

Bir nefes itme bizi andan cüdā

4243. Biz idincek işbu dünyādan sefer
Uşanıcağ⁴⁹⁹¹ bizde olan bāl ü perr

4244. Teşhasü'l-ebśār gününde i şāh⁴⁹⁹²
Zerd-rüy u hoşk-leb iy pādişāh⁴⁹⁹³

4245. Mürğ-i kıuds eyleyincek bizden sefer
Lütfuñ ile bize eylegil nażar

4246. [129^a] Bize imān ile Qur'an yol-dāş it
Enbiyâyı evliyâyı hāl-dāş it

4247. Dillerümüzü hatādan şaklağıl⁴⁹⁹⁴
Cürmümüzüñ cümlesin bağışlağıl⁴⁹⁹⁵

4248. Şoñ nefesde cānumuz imān ile
Hatm idivir⁴⁹⁹⁶ dahı hem Qur'an ile

⁴⁹⁹¹ Uşanıcağ: Gidicegez Ş

⁴⁹⁹² “Beñzümüz şaru olıncağ hoşk-leb” Ü // “Yüzümüz zerd olıcağaz hoşk-leb” Ş

⁴⁹⁹³ “Taşhasü'l-ebśār gününde sen iy Rabb” Ü, Ş

⁴⁹⁹⁴ “Dilümüzü sen hatādan şaklağıl” Ü

⁴⁹⁹⁵ “Cürmümüzü heb bize bağışlağıl” Ü

⁴⁹⁹⁶ İdivir: eyle Ü, Ş

4249. مِنْ لَدُنْكَ يَا إِلَهِي هَبْ لَنَا
رَحْمَةً بِالطُّفِّ تَيِّتْ قَلْبَنَا⁴⁹⁹⁷

4250. Vuślatuñ ħamrıyla⁴⁹⁹⁸ bizi ser-ħoş it
Çeşmümüze ħüb-cemālünüñi tuş it⁴⁹⁹⁹

4251. Bizi eyle yâ İlāhe'l-Ŗālemīn
Huld içinde Muśtafā'ya sen qarīn⁵⁰⁰⁰

4252. Bizi andan ayru itme bir nefes
Her dem aña rūhumuz⁵⁰⁰¹ ider heves

4253. Bu duŖāyı sen qabūl it yā mucīb⁵⁰⁰²
Her dilenciye irer senden naşīb

4254. Ol Ĥabīb'e āline aśĥābına
Tā kıyāmet hem anuñ aĥbābına⁵⁰⁰³

4255. Bizden eyle her nefes biñ biñ selām⁵⁰⁰⁴

⁴⁹⁹⁷ “Ey Allahım bize katından rahmet ver ve kalbimizi lütfunla sabit kıl.”

⁴⁹⁹⁸ Ĥamrıyla: cāmıyla Ü

⁴⁹⁹⁹ “Hem cemālün gözümüze sen tuş it” Ü

⁵⁰⁰⁰ “Muśtafā'ya cennet icre sen qarīn” Ü // “Cennet içre Muśtafā ile qarīn” Ş

⁵⁰⁰¹ Rūhumuz: cānumuz Ş

⁵⁰⁰² Mucīb: muĥīb Ş

⁵⁰⁰³ “Hem anuñ etbāŖına aĥbābına” Ş

⁵⁰⁰⁴ “Bizden eyle anlara her dem selām” Ü

Bu kitāb olsun bunuñ ile tamām

4256. Çūn ki zaŖca vardı hicretten hīsāb

Oldı ol vaqtın tamām işbu kitāb

4257. این کتاب خوب و در بی عدد⁵⁰⁰⁵

با عنایت‌های الله الصمد⁵⁰⁰⁶

4258. شد تمام آنگاه ایا کان ادب⁵⁰⁰⁷

که از ربیع الآخر ای فرخنده خد⁵⁰⁰⁸

4259. [129^b] روز پنجم بود هم وقتِ ضحی⁵⁰⁰⁹

با تمام آن دم رسید ای معتمد⁵⁰¹⁰

4260. کاتبش پس گفت در تاریخ وی⁵⁰¹¹

صاحبش بادا قرین حق ابد⁵⁰¹²

تمت المولود بعون الملك الودود علي يد العبد المذنب الغريب عبدالله قزويني في حامس شرير شهر

محرم الحرام سنة تسعماية والحمد لله رب العالمين⁵⁰¹³

⁵⁰⁰⁵ “Sayısız incili bu güzel kitap,”

⁵⁰⁰⁶ “Samed olan Allah’ın yardımını ile”

⁵⁰⁰⁷ “(Rebiü’l-ahir ayında) tamamlandı ey edep madeni, ey kutlu yüzlü!”

⁵⁰⁰⁸ “Rebiü’l-ahir ayından bir günde ey mübarek yanaklı.”

⁵⁰⁰⁹ “Perşembe günü kuşluk vaktinde nihayete erişti.”

⁵⁰¹⁰ “Ey emin olan (kendisine güvenilen),”

⁵⁰¹¹ “Kâtibi sonda tarihini söyledi”

⁵⁰¹² “Sahibi sonsuza kadar Allah’a yakın olsun”

⁵⁰¹³ “*Mevlid*, lütuf sahibi padişahın yardımı ile, günahkâr ve bîçare kul Abdullah Kazvîni’nin eli ile (yazması ile) Muharrem ayının 25’inde, 1109 yılında sona erdi.”

هر كه خواند دعا طمع دارم⁵⁰¹⁴

زان كه من بنده گنهكارم⁵⁰¹⁵

غريکِ حمتِ يزداں کسى باد⁵⁰¹⁶

که کاتب را بالحمدى کند ياد⁵⁰¹⁷

SONUÇ

Hayatına dair net ve somut bilgilere sahip olmadığımız şair Ahmed, *Mevlid* adlı eserini İstanbul’un fethinden 16-17 sene sonra kaleme alarak Türk-İslam Edebiyatı literatürüne mevlid alanında değerli bir eser kazandırmış önemli bir şahsiyettir. Kişisel hayatı hakkında herhangi bir bilgi bulunamayan müellifin Fatih Sultan Mehmed dönemi şairlerinden olduğu rahatlıkla belirtilebilir. Kaleme aldığı kıymetli eserinden ve şahsından bahsedilmesi beklenen kaynaklarda herhangi bir şekilde yer almaması şair Ahmed’in manevi ve maddi bir halvet yaşamı benimsediğini düşündürmektedir.

Müellifin *Mevlid*’i yazarken kullandığı dil XV. yüzyılın ikinci yarısında kaleme alındığı için XV. ve XVI. yüzyıl arasındaki geçiş dönemi özelliklerini barındırmaktadır. Eser, bu dönemde kullanılan Eski Anadolu Türkçesinde bulunan kelime ve ek imlaları ihtiva etmektedir.

Şair Ahmed’in eseriyle ilgili önemle vurgulanması gereken noktalardan biri de veladet faslında yer alan merhaba bahridir. Vesîletü’n-Necât’ta da yer alan bu bahrin şâir Ahmed’den iktibas edildiğine ilk olarak Ahmet Aymutlu tarafından işaret edilmiştir. Mevlid’in en güzel parçası olarak değerlendirilen bu bahrin özellikle üzerinde durulmasının nedeni Süleyman Çelebi’ye ait olan nüshalarda kronolojik olarak geriye doğru gidildiğinde ciddi farklılıklar görülmesi ve eski nüshalara gelindiğinde ise bu bahrin yer almamasıdır. Tekrîr sanatı ile

⁵⁰¹⁴ “Bunu kim okursa ondan dua isterim.”

⁵⁰¹⁵ “Günahkâr bir kul olduğumdan dolayı,”

⁵⁰¹⁶ “Allah’ın yardımına boğulsun.”

⁵⁰¹⁷ “Kâtibi minnet ve şükranla anan kişi”

kaleme alınan bu bahrin üslubu ile Süleyman Çelebi'nin üslubunun aynı olmadığı görülmektedir.

Konusu ve türü itibariyle geleneğe ve literatüre uygun olarak mevlid eserlerinde yer alan fasılları ihtiva etmektedir. Mevlide, geleneğe uygun olarak tevhid ve münacat bölümüyle başlanmış, mevlid okumanın ve okutmanın önemine değinildikten sonra naat bölümüne geçilmiştir. Tevhid faslı münacat faslını birbirinden ayıran belirgin sınırlar olmadığı için bu iki bölüm belirtildiği gibi tek başlık altında ele alınmıştır. Daha sonra Hz. Peygamber'in mucizeleri, nur-ı Muhammedî ve nurun intikali, Hz. Abdulmuttalib'in rüyası, Hz. Abdullâh ve Hz. Âmine'nin evliliği, Hz. Peygamber'in veladeti, Hz. Peygamber'in doğumuyla meydana gelen olağanüstü olaylar, Hz. Halîme'nin Hz. Peygamber'e sütanne oluşu, Mi'rac hadisesi, Hz. Peygamber'in vefatı ve Hz. Fâtıma'nın vefatı konularına yer verilmiş, okuyucudan dua niyaz ederek eser bitirilmiştir. Bir noktada Hz. Peygamber (a.s.)'in hayatını konu alan eserde aynı nedenle pek çok ayet, hadis iktibas edilmiş; Arapça ve Farsça ibarelere yer verilmiştir. Şair Ahmed'in, eseri her üç dili de kullanarak kaleme alması kendisinin, yaşadığı dönemde kullanılan dillere ne kadar hâkim olduğunu göstermektedir. Bu dilleri kullanırken akıcı ve samimi bir üslup benimsemiştir.

Mevlid'e ilişkin önemli bir diğer husus da müellifin, olayları İslam felsefesi, tasavvuf, hadis, fıkıh, kelim gibi alanlarda başvuru kaynağı olan ve çokça bilinen eserleri referans göstererek aktarmasıdır. Başvurduğu eserlerin müellifleri arasında; Muhyiddîn Arabî, Gazzâlî, Şehâbeddîn Sühreverdî, Zemahşerî, Muhammed Pârsâ, Sıgnâkî, Sadeddîn Teftâzânî, Kadı İyâz, Nasîrüddîn Tûsî, Buhârî ve Müslim gibi önemli isimler yer almaktadır.

Aktardığı tüm ayet, hadis ve sunmuş olduğu bilgileri şiirin estetik sınırları içerisinde ustalıkla harmanlayarak şairlik konusundaki kabiliyetini göstermektedir. Şair aynı anlama gelen farklı kelimeleri daha uygun olduğu için kullanarak vezin ölçüsüne azami derecede sadık kalmaya gayret etmiştir. Şairin yapmış olduğu vasl-ı aynları eser üzerinde göstermesi, gerekli yerlerde hareke kullanması okurun da vezne riayet etmesini istediğini göstermektedir.

Ahmed'in yalnızca *Mevlid* adlı eseri bilinmektedir. Dört nüshası tespit edilebilen eserin nüshaları; İnebey Yazma Eser Kütüphanesi, Genel, 502 numarada; Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Şehid Ali Paşa, 1956 numarada; Üniversite Kütüphanesi, T. Y. 2314 numarada; Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, Yazma Bağışlar, 112 numarada kayıtlıdır. Tüm nüshalar, mesnevi nazım şekliyle remel bahrinin *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün* kalıbı ile yazılmıştır.

KAYNAKÇA

- Abdurrahmanov, Azer: Şerhu'l-Makâsıd Adlı Eserine Göre Teftâzânî'de Bilgi Teorisi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2006.
- Akarpınar, Bahar: “Vesiletü'n-Necat ve Mevlit Geleneği”, **Türk Edebiyatı Tarihi**, C: I, 2006, s. 621-629.
- Akarpınar, Bahar: Türk Kültüründe Dinî Törenler ve Mevlid Kutlamaları, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Ankara, 1999.
- Aksoy, Ahmet: Muhammed B. Hasan Eş-Şeybânî ve İtikadî Görüşleri, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 2013.
- Aksoy, Hasan: “Mevlid: Türk Edebiyatı”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXIX, Ankara, TDV Yay., 2004, s. 482-484.
- Aksoy, Hasan: “Eski Türk Edebiyatında Mevlidler”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, C: V, No: 9, 2007, s. 323-332.
- Aksoy, Hasan: “Türk Edebiyatında Mevlidler”, **Türkler**, C: XI, Ankara, Yeni Türkiye Yay., 2002, s. 758-761.
- Aksu, Aslıhan: Keşfi Çelebi ve Mevlid'i (İnceleme-Metin), Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Ordu, 2013.
- Algar, Hamid: “Muhammed Pârsâ”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXX, İstanbul, TDV Yay., 2005, s. 563-565.

- Alqudah, Zaher: Es-Siğnâkî'nin “En-Nihaye Fî Şerhi'l-Hidâye” Adlı Eserinin Edisyon Kritiği ve Değerlendirilmesi (Taharet ve Namaz), Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Konya, 2015.
- Arslan, Fazlı: Nasiruddin et-Tusi ve Musiki Risalesi”, **Dini Araştırmalar**, C: IX, No: 26, 2006, s. 317-336.
- Aslan, Üzeyir: “Fetihten Sonra Yazılmış Türkçe İlk Mevlid-i Manevî: Kerîmî'nin İrşâd'ı”, **Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, C: II, No: 2, 2009, s. 19-80.
- Aslantürk, Ayşe Hümeysra: “Nesefî, Necmeddin”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXXII, İstanbul, TDV Yay., 2006, s. 571-573.
- Aslantürk, Ayşe Hümeysra: “Ebû Hafs Ömer en-Nesefî'nin et-Teysîr fî't-Tefsîr Adlı Eserinin Tahlili ve el-Bakara Sûresi'nin Tenkidli Neşri”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), İstanbul, 1995.
- Ateş, Ahmet: **Süleymân Çelebi; Vesîletü'n-Necât Mevlid**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1954.
- Ateş, Rıdvan: Kaffâl Eş-Şâşî'nin Hayatı ve Mehâsinu's-Şerîa Adlı Eserinde Makâsıd (Aile Hukuku Örneği), Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Diyarbakır, 2021.
- Aybakan, Bilal: “Şâfiî”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXXVIII, İstanbul, TDV Yay., 2010, s. 223-233.

- Bakırcı, Selami: **Mevlid Doğuşu ve Gelişmesi**, İstanbul, Akademik Araştırmalar Yay., 2003.
- Bardak, Ahmet: Sa'duddîn Teftâzânî'nin Kozmoloji Anlayışı, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Van, 2016.
- Barman, Kasım: İslam Felsefesinde Aile Ahlâkı Nasîruddin Et Tûsî Örneği, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010.
- Batatina Krasniqi, Valmire: Zemahşerî'nin el-Keşşâf'ında Müşkilü'l-Kur'ân, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Bursa, 2021.
- Bayraktar, Şule: Hocazâde Muhammed Râsim Hikmet Efendi'nin Tuhfetü'l-Âşıkîn Hediyeetü'l Ma'sûkîn Adlı Mevlid Şerhi (1^a-83^a), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2015.
- Bayram, Fatih: “Hâce Muhammed Pârsâ'nın Hadis Rivayet Usûlü: Faslu'l-Hıtâb Adlı Eseri Bağlamında”, ed. Murat Şimşek, Aaitmamat Kariev, Yakup Koçyiğit, Uluslararası Orta Asya'dan Anadolu'ya İslâmî İlimler Sempozyumu Bildirileri Kitabı, Karabük Üniversitesi, Karabük, Eylül, 2021, s. 1028-1043.
- Cebecioğlu, Ethem: “Klasiklerimiz/XI “Avarifü'l-Ma'arif” Ebu Hafs Şihabuddin Ömer es -Sühreverdi (539/ 1144-632/ 1234)”, **Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi**, C: V, No: 12, 2004, s. 239-264.

- Cebecioğlu, Ethem: “Muhyiddin İbnü’l-Arabî’nin (560/1165-638/1240) Hayatı ve Eserleri”, **Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi**, C: V, No: 21, 2008, s. 9-25.
- Ceyhan, Semih: “Mesnevî”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXIX, Ankara, TDV Yay., 2004, s. 325-334.
- Çağrııcı, Mustafa: “İhyâü Ulûmî’-d-Dîn”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXII, İstanbul, TDV Yay., 2000, s. 10-13.
- Çatak, Adem: Şihâbeddin Sühreverdî: Hayatı Eserleri ve Tasavvuf Anlayışı, (Doktora Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007.
- Çeker, Huzeyfe: Mütûn-i Erbaa’da Muhammed B. El-Hasen Eş-Şeybânî’ye Nispet Edilen Görüşlerin Tahkiki (İbâdât Bölümü), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2010.
- Çetin, Abdurrahman: “et-Teysîr”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXXXI, İstanbul, TDV Yay., 2012, s. 57.
- Çetin, Osman: “Târihte İlk Resmî Mevlid Merâsimleri”, **Uludağ İlahiyat Fakültesi Dergisi**, C: II, No: 1, 1987, s.73-76.
- Çetinkaya, Nuran: Tarihi Süreçte Mevlid, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2019.
- Çınar, Aziz: Cârullah ez-Zemahşerî’nin el-Keşşâf İsimli Tefsirinde Ehl-İ Kitap, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale, 2013.

- Çorak, Reyhan: Münîrî'nin (Öl. 1521?) Manzum Siyer-i Nebî'si Cilt 2-3 (İnceleme-Metin), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü (Doktora Tezi), İstanbul, 2010.
- Durmuş, İsmail: “Mevlid: Arap Edebiyatı”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXIX, Ankara, TDV Yay., 2004, s. 480-482.
- Efe, Âdem: “Türk Kültüründe Mevlid Geleneği”, **Avrupa İslam Üniversitesi İslam Araştırmaları**, C: II, No: 1, 2010, s. 19-40.
- Erünsal, İsmail E.: “Şehid Ali Paşa Kütüphanesi”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXXVIII, İstanbul, TDV Yay., 2010, s. 435-436.
- Ertan, Eyüp: Ebû Hanîfe ile İbn Ebî Leylâ'nın İhtilaflarının Değerlendirilmesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2016.
- Fidan, Osman: İmam Zemaşerî'nin El-Keşşâf İsimli Tefsîri Bağlamında Ahzâb Sûresinin Belagat Açısından İncelenmesi, Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Bayburt, 2020.
- Güler, Zekeriya: “Buhârî ve el-Câmiu's-Sahîh'i Üzerine”, **Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, C: II, No: 1, 2015, s. 1-24.
- Gürer, Dilaver: “Klasiklerimiz/XII “Fusûsu'l-Hikem (Muhyiddîn İbn Arabî 560-638/1165-1240)”, **Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi**, C: V, No: 13, 2004, s. 395-442.
- İsmailov, Masudhan: “Hâce Muhammed Pârsâ'nın “Faslu'l-Hitâb” Eseri: Hanefilik ve Maturidiliğe Tasavvufî Bakışlar”, ed.: Cengiz

Çuhadar, Yusuf Koçak, Mustafa Aykaç, IV. Uluslararası Şeyh Şa'bân-ı Velî Sempozyumu, Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu, Mayıs 05-07, 2017, s. 512-515.

Kallek, Cengiz: “Kaffâl, Abdullah b. Ali”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXIV, İstanbul, TDV Yay., 2001, s. 146.

Kan, Yasin: Mollâ Câmi'nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevîsinin Şârihi Bilinmeyen Bir Şerhi (110b-165b Varakları Arası Transkripsiyonlu Metin-İnceleme), Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Erzincan, 2020.

Kandemir, M. Yaşar: “Sahîhayn”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXXV, İstanbul, TDV Yay., 2008, s. 527-530.

Kandemir, M. Yaşar: “e'-ş-Şifâ”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXXIX, İstanbul, TDV Yay., 2010, s. 134-138.

Kara, Mustafa, Bilal **SÜLEYMAN ÇELEBİ VE MEVLİD. Yazılışı, Yayılışı ve Etkileri**, Bursa, Bursa Osmangazi Belediyesi Yay., 2007.

Karacan, Melek: Molla Câmi'nin Levâyih Adlı Eseri (İnceleme- Metin), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2015.

Karayel, Fatih: Mevrit ile İlgili İnanç ve Tutumlar (İstanbul Avcılar Örneği), (Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014.

Kazan, Ahmet: Gazzâlî'nin (İhyâu Ulûmi'd-Din) Adlı Eserinin 3-4. Ciltlerindeki Güzel Sözler ve Kaynakları, Marmara

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2009.

Kılavuz, Ahmet Saim: “Ali er-Rızâ”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: II, İstanbul, TDV Yay., 1989, s. 436-438.

Kılıç, Mahmud Erol: “el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XIII, İstanbul, TDV Yay., 1996, s. 251-258.

Kılıç, Mahmud Erol: “Fusûsü'l-Hikem”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XIII, İstanbul, TDV Yay., 1996, s. 230-237.

Kılıç, Yusuf: “Buhârî'nin El-Câmiu's-Sahih'inin İslam Hukukunun Kaynağı Olması Bakımından Ehemmiyeti”, ed. Ahmet Hulusi Köker (Büyük Türk-İslâm Bilgini Buhârî (811-569) -Uluslararası Sempozyum-, Erciyes Üniversitesi, Erciyes, 18-20 Haziran 1987), s. 211-220.

Kılıçer, Esat: “Büyük İslam Bilginlerinden İmam-ı Şâfiî”, **Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi**, C: VII, No: 75-76, 1968, s. 197-200.

Kip, Fazlı: Nasîruddin Et-Tûsî'nin Ahlâk-ı Nâsırî Adlı Eserinde Siyaset Felsefesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Sivas, 2019.

Koçyiğit, Yakup: Muhyiddin en-Nevevî'nin Hayatı, Eserleri ve Sahih-i Müslim Şerhindeki Metodu, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Konya, 1989.

Köksal, M. Fatih: **Mevlid-Nâme**, 1. bs., Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., 2011.

- Köten, Akif: “Kadı İyaz, Hayatı, Eserleri ve eş-Şifâ’sının Özellikleri”, **Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, C: VII, No: 7, 1998, s. 268-278.
- Küçük, Sezai: “Klasiklerimiz/VI İhyâ’u Ulûmi'd-Din (Ebu Hamid Muhammed b. Muhammed el-Gazzâlî et-Tûsî- ö. 505/1111)”, **Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi**, C: III, No: 7, 2001, s. 305-320.
- Kültür, Neslihan: Mollâ Câmî’nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevîsinin Şârihi Bilinmeyen Bir Şerhi (1b-56a Varakları Arası Transkripsiyonlu Metin-İnceleme), Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Erzincan, 2019.
- Mazıoğlu, Hasibe: “Türk Edebiyatında Mevlid Yazan Şâirler”, **Türkoloji**, C: VI, No:1, s. 31-62.
- Muamedov, Nimetullah: “Keffal Şaşı’nın Diplomatik Faaliyeti”, **Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, C: II, No: 2, 2015, s. 119-126.
- Ok, Duygu: Yahyâ B. Bahşi: Mevlid-i Nebî (İnceleme-Metin), Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), Edirne, 2019.
- Okumuş, Ömer: “Câmî, Abdurrahman”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: VII, İstanbul, TDV Yay., 1993, s. 94-99.
- Onay, İsa: Mevlid ve Naatlarda Peygamber Tasavvuru, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Samsun, 2013.

- Özek, Ali: “el-Keşşâf”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXV, Ankara, TDV Yay., 2002, s. 329-330.
- Özel, Ahmet: “Mevlid”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXIX, Ankara, TDV Yay., 2004, s. 475-479.
- Pekolcay, Necla, H. Fuchs: “Mevlid”, **İslâm Ansiklopedisi**, C: VIII, İstanbul, MEB Yay., 1993, s. 171-176.
- Pekolcay, Necla: Türkçe Mevlid Metinleri, (Doktora Tezi), İstanbul, 1950.
- Pekolcay, Necla: “Ahmed’in Mevlid İsimli Eseri”, **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C: VI, No: 6, 2012, s. 65-70.
- Pekolcay, Necla: **Mevlid: (Vesiletü’n-Necât) Süleyman Çelebi**, 6. bs., Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., 2018.
- Rasbacı, Rukiye: Mevlâna Müzesi Nr. 1113’de Kayıtlı Mesnevî Nüshasının 1. Cildi (Metin-İnceleme), Selçuk Üniversitesi, Mevlâna Araştırmaları Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2019.
- Sak, Hasan İslam: Muhyiddîn İbnü’l-Arabî’nin Kur’ân İlimlerine Yaklaşımı: el-Fütûhâtü’l-Mekkiyye Örneği, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Erciyes, 2021.
- Sertkaya, Osman Fikri: “Ahmed Fakih”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: II, İstanbul, TDV Yay., 1989, s. 65-67.
- Sevim, Kübra: Mevlâna’nın Mesnevî’sinde Akıl ve Gönül Düalizmi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2018.

- Shimmel, Anne Marie: **Hız Muhammed**, Profil Yay., İstanbul, 2008.
- Sinanoğlu, Mustafa: “el-Makâsıd”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXVII, Ankara, TDV Yay., 2003, s. 420-421.
- Şirinov, Agil: “Tûsî, Nasîrüddin”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XLI, İstanbul, TDV Yay., 2012, s. 437-442.
- Tekin, Dilek: “Müslim’in Sahîh’inin Yazılı Kaynakları Üzerine Bazı Tespitler”, **Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, C: II, No: 1, 2015, s. 49-68.
- Timurtaş, Faruk K.: **MEVLİD: Vesîletü-ün-Necât**, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1970.
- Turabi, Ahmet Hakkı: **Cami Yazıları**, Ankara, DİB Yay., 2012.
- Uludağ, Süleyman: “Avârifü’l-Maârif”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: IV, İstanbul, TDV Yay., 1991, s. 109-110.
- Uzunpostalıcı, Mustafa: “Ebû Hanîfe”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: X, İstanbul, TDV Yay., 1994, s. 131-138.
- Yanmış, Mehmet: “Bursa Dini Hayatında Süleyman Çelebi’nin Vesiletü’n-Necât Adlı Şiirinin Etkilerinin Araştırılması”, (Yüksek Lisans Tezi) Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa, 2010.
- Yaran, Rahmi: “Siğnâkî”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: XXXVII, İstanbul, TDV Yay., 2009, s. 164-166.
- Yavuz, Yunus Vehbi: “el-Câmiü’l-Kebîr”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C: VII, İstanbul, TDV Yay., 1993, s. 109-110.

- Yıldırım, Kazım: Muhyiddin İbnü'l-Arabi ve Sistemi (Gazzâli, Sühreverdi, Mevlânâ ve Konevi ile Mukayeseler), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), İstanbul, 1989.
- Yiğit, Metin: İlk Dönem Hanefî Kaynaklarına Göre Ebû Hanife'nin Usûl Anlayışında Sünnet, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Ankara, 2007.
- Yiğitoğlu, Ali Selâhaddin **Ukletü'l-Müstevfiz**, 1. bs., İstanbul, Ketebe Yay., 2021.
- Zabeti Miandoab, Nasrin: Anadolu Dışında Yazılan Mevlid Metinleri (Tatar, Özbek) “İnceleme-Metin-Dizin”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Ankara, 2019.
- Zeydan, Corci: **İslam Medeniyeti Tarihi**, çev.: Zeki Megamiz, C: V, İstanbul, Üçdal Yay., 1914.